પ્રાપ્તિસ્થાન —
શા. ચંદુલાલ લખુભાઈ પરીખ
ઠે૦ નાગજીભૂધરની પોળ,
માંડવીની પોળ, અમદાવાદ.

વીર સં૦ ૨૪૭૬ પ્રત ૧૦૦૦ વિ૦ સં૦ ૨૦૦૬
ક૦ ચા૦ સં૦ ૩૨ ઈ૦ સ૦ ૧૯૫૦

કિંમત રૂા. ૧-૮-૦

પ્રકાશક—
શા વાડીલાલ છગનલાલ
સાડીવાલા
માંડવીની પોળમાં, નાગજીભૂધરની
પોળમાં, મંકોડીપોળ,
અમદાવાદ.

મુદ્રક:
પરીખ સુરેશચંદ્ર પોપટલાલ
ધી 'ડાયમંડ જ્યુબિલિ' પ્રિ. પ્રેસ
સલાપોસ રોડ : અમદાવાદ.

શેઠ વાડીલાલ છગનલાલ સાડીવાલા

જેમની આર્થિક સહાયતાથી આ ઐતિહાસિક
પુસ્તક છપાયું છે.

પ્રકાશકના બે બોલ

આજે પટ્ટાવલી સમુચ્ચયનો બીજો ભાગ પ્રકાશિત કરતાં અમને ખૂબ આનંદ થાય છે. વિ. સં. ૧૯૮૯માં એટલે કે સત્તર વર્ષ પહેલાં પટ્ટાવલી સમુચ્ચય ભાગ પ્રથમ અમે પ્રગટ કર્યો હતો એમાં તેર પટ્ટાવલીઓનો સંગ્રહ તેમજ દશ અનુપૂર્તિઓ અને સાત પરિશિષ્ટો આપ્યાં હતાં. એ પુસ્તકનો જૈન અને જૈનેતર વિદ્વાનોએ અને પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનોએ પણ ખૂબ જ આદર કર્યો હતો. અને તેની પ્રશંસા કરતાં એટલે સુધી કહ્યું હતું કે આ પટ્ટાવલી સમુચ્ચય ભારતીયઇતિહાસ સંશોધનમાં એક સાંકળ જેવો ઉપયોગી છે.

બસ, એવી જ રીતે આ દ્વિતીય વિભાગમાં પણ બાવીશ પટ્ટાવલીઓ, અને વિસ્તૃત પાદનોંધ આપી છે પ્રથમ ભાગમા બધી પટ્ટાવલીઓ પ્રાકૃત અને સંસ્કૃત હતી. જ્યારે આ ભાગમાં બધી ગુજરાતી પટ્ટાવલીઓ છે અને તેની વિસ્તૃત પાદનોંધ આપી તેને વધુ રસિક બનાવેલ છે. કેટલીક પટ્ટાવલીઓમાં તો પ્રાચીન ગુજરાતી રાગોનો ઉપયોગ કરી સુંદર ગેય સ્તુતિઓ આપી છે, જે ગાતાં પ્રાચીન માણભટ્ટ પદ્ધતિનું સ્મરણ થઈ આવે છે.

પૂજ્ય ત્રિપુટી મહારાજે પૂજ્યપાદ ગુરુદેવના સ્મારકની આ ગ્રંથમાળા માટે આવું સુંદર ઐતિહાસિક પુસ્તક પ્રકાશિત કરવાની અમને તક આપી છે તે માટે અમારાં અહોભાગ્ય માનીએ છીએ. સુજ્ઞ વાંચકો પ્રથમ ભાગની જેમ જ આનો લાભ લઈ જૈનધર્મના ઇતિહાસથી પરિચિત બને એ જ શુભેચ્છા.

—પ્રકાશક.

આ મુ ખ

पणमामि अरिहंते, सिद्धे आयरियेअ उवज्झाये ।
साहुणो य चरित्तं, णाणं तह दंसणं णिच्चं ॥१॥

એ તો સ્પષ્ટ વાત છે કે, હરેક રાષ્ટ્ર ધર્મ કે સમાજના ઉત્થાનમાં તેના પ્રાચીન ઇતિહાસનો મોટો ફાળો હોય છે અને એ જ કારણે અમે વિ. સં. ૧૯૮૯માં ઐતિહાસિક ગ્રંથોનો સંગ્રહ-કરી "પટ્ટાવલી-સમુચ્ચય ભા૦ ૧ લો" સંપાદિત કર્યો છે. હિંદ અને હિંદ બહારના વિદ્વાનોને એમાંથી ઘણું ઘણું જાણવાનું મળ્યું છે. પ્રાપ્ત થયેલા અભિપ્રાયો તેની સાક્ષી પૂરે છે. આજે અમે તેના જ અનુસંધાનમાં આ "પટ્ટાવલી—સમુચ્ચય ભા૦ રજો" સાદર કરીએ છીએ.

પહેલા ભાગમાં પ્રાકૃત-સંસ્કૃત ૧૩ પટ્ટાવલીઓ આપી છે જ્યારે આ બીજા ભાગમાં ગુજરાતી-હિંદી ૨૨ પટ્ટાવલીઓ આપીએ છીએ, આમાં મુખ્ય તો કવિબહાદુર દીપવિજયકૃત સોહમકુલ પટ્ટાવલી—રાસ છે.

કવિબહાદુર શ્રીદીપવિજયજીના માતા, પિતા, જ્ઞાતિ કે જન્મભૂમિ સંબંધી જાણવાનુ કંઈ જ સાધન મળતું નથી, છુટક સાધનોમાંથી એટલુ તારવી શકાય છે કે તેઓ તપાગચ્છની આણંદસૂરશાખાના શ્રીપૂજ્ય વિજયસમુદ્રસૂરિના આજ્ઞાવર્તી યતિ હતા અને પં૦ પ્રેમવિજય ગણિ-શિષ્ય પં૦ રત્નવિજય ગણિના શિષ્ય હતા. તેમને ઉદયપુરના રાણા ભીમસિંહે કવિરાજનુ અને ગાયકવાડનરેશે કવિબહાદુરનુ બિરુદ આપ્યુ હતું, તે ઓગણીસમી સદીના લોકપ્રિય કવિ છે, તેમણે બનાવેલા ગ્રંથો પૈકીના કેટલાએક નીચે મુજબ છે.

વડોદરાની ગજલ સં. ૧૮૫૨ ફા૦ શુ૦ ૨, રોહિણી સ્તવન સં. ૧૮૫૯ ભા૦ ખંભાત, સમુદ્રબંધ સચિત્ર આશીર્વાદ કાવ્ય પ્રબંધ સં. ૧૮૭૭ આ૦ શુ૦ ૧૦, જેમાં રાઠોડ રાજા માન-સિંહનું વર્ણન છે. બીજો-આશીર્વાદ પ્રબંધ, જેમાં નગરશેઠ હેમા-

ભાઈ વખતચંદનું વર્ણન છે. કેશરિયાજીની લાવણી સં ૧૮૭૫, સોહમકુલ પટ્ટાવલી-રાસ સં. ૧૮૭૭ સુરત, પાર્શ્વનાથના પાંચ વધાવા સં. ૧૮૭૯, કાવીતીર્થ વર્ણન ઢા૦ ૩ સં. ૧૮૮૬, અડસઠ આગમની અષ્ટપ્રકારી પૂજા સં. ૧૮૮૬ જંબુસર, નંદીશ્વર મહોત્સવ પૂજા સં. ૧૮૮૯ સુરત, અષ્ટાપદની પૂજા સં. ૧૮૯૨ રાંદેર, સુરતકી ગજલ ગા. ૧૦૩, જંબૂસરકી ગજલ આ૦ ૮૫, ઉદેપુરકી ગજલ ગા૦ ૧૨૭, મહાવીર પાંચકલ્યાણક વધાવા, માણિભદ્રછંદ, ચંદનો ગુણાવલી પર પત્ર કડી ૩૨, પાલનપુર ગજલ, સીનોર ગજલ, ગોડીપાર્શ્વનાથ સ્તવન, વડોદરામંડન જીરાવલા પાર્શ્વનાથ સ્તવન, ભ૦ વિજયલક્ષ્મીસૂરિસ્તુતિમાલા, સ્તવનો, સજ્ઝાયો, ગુહુંલીઓ, મહાનિશીથ સૂત્રના બોલ શ્લો૦ ૩૦૦ સં. ૧૮૯૦ વડોદરા, મૂર્તિપૂજા પ્રશ્નોત્તર, આધ્યાત્મિકચર્ચા (ચિં૦ ભં૦ આગરા) પર્વતિથિ અંગે પત્ર સં. ૧૮૭૧ આ૦ શુ૦ ૧ વડોદરા, વગેરે વગેરે.

આ ગ્રંથોમાં કોઈ ગુજરાતી તો કોઇ મારવાડી છે. પરંતુ તે દરેકમાં એકબીજી ભાષાના શબ્દોનું મિશ્રણ તો છે જ. તેમજ શ, ષ અને સમાં તથા ષ અને ખમાં અભિન્નતા જ દર્શાવી છે. ગ્રંથકારની જન્મભૂમિ કદાચ રાજપૂતાના હશે માટે જ આમ બન્યું હોય એમ લાગે છે એટલે એ વાતને ગૌણ કરીએ તો કવિબહાદુરનો આ ગ્રંથભંડોળ, તેમાંનું વસ્તુવર્ણન, ઐતિહાસિક વસ્તુ પ્રત્યે પ્રેમ, અને નવું બતાવવાની કળા જોતાં તેઓ સાચા લોકપ્રિય કવિ હતા એ વાત ચોક્કસ સમજાય તેવી છે.

સૌધર્મગચ્છ પટ્ટાવલી-રાસમાં ઘણી ઐતિહાસિક વસ્તુઓ છે. ભાષા ગુજરાતી છે. આ બીજા ભાગમાં પ્રથમ તે રાસ આપ્યો છે. તેના પછી બીજી ૨૧ પટ્ટાવલીઓ તેના કર્તા, રચનાસાલ અને ઉપયોગી નોંધ સાથે આપી છે. સૌધર્મપટ્ટાવલીરાસમાં ઐતિહાસિક સંગ્રહ મોટો છે. તેમાં કેટલાંએક સ્થાનમાં વિશેષતઃ સ્પષ્ટતા કરવાની જરૂર રહે છે એટલે એવા દરેક સ્થાનો પર નિશાની મૂકી છે અને તેને અંગે મુનિ શ્રીદર્શનવિજયજીએ વિસ્તૃત વિવેચન

લખી આપ્યું છે તે સળંગ પટ્ટાવલીઓની પછી પુરવણી વિભાગમાં દાખલ કરેલ છે, જેમાં પ્રાચીન ગણો, શાખાઓ, દિગમ્બરના ભેદો, ૮૪ ગચ્છો, સાંડેરક અભયદેવસૂરિ–વાદીદેવસૂરિ–થારાપદ્ર–પૂર્ણતલ્લ–અંચલ–ખરતર–નાગેંદ્ર–વડીપોષાળ–લોંકા–કમળકલશા–કુતબપુરા–નિગમ–તપા–લઘુશાલા કડુઆમત–વીજામત–પાયચંદ–સુધર્મ તપા–રત્ન–દેવસૂરસંઘ–સંવેગીશાખા–વિજય–સાગર અને વિમલ વગેરેની પટ્ટાવલીઓ, શીસોદિઆ, નગરશેઠ, વસ્તુપાળ અને દંડપતિ આભૂ વગેરેની વંશાવલીઓ, જૈનગોત્રો, નગરવસ્યાની સાલવારી, ઉપનિષદો, એમ અનેક ઐતિહાસિક ઘટનાઓ અને વસ્તુપરિચયનું સ્ફુટ દર્શન કરાવવામાં આવ્યું છે.

અમારો "જૈન પરંપરાનો ઇતિહાસ" તરતમાં જ પ્રકાશિત થવાનો છે તેમાં આ ઘટનાઓનો વિસ્તૃત ઇતિહાસ છે; માટે અહીં તેનો ટૂંકમાં સારસમુચ્ચય આપવામાં આવ્યો છે.

આવી રીતે આ બીજો ભાગ વિવિધ સામગ્રીથી સમૃદ્ધ બન્યો છે; જેનું ઐતિહાસિક મૂલ્યાંકન વાંચકો કરી શકે તેમ છે.

આ ગ્રંથના પ્રકાશનમાં મુનિ મહારાજ શ્રીદર્શનવિજયજી મ૦ તથા મુનિરાજ શ્રીન્યાયવિજયજીની અમૂલ્ય મદદ મળી છે એટલે હું તેઓનો ઋણી છું. પ્રુફ જોવામાં પં૦ રતિલાલ દીપચંદ દેસાઈ તથા પં૦ અંબાલાલ પ્રેમચંદ શાહે ઘણો સહયોગ આપ્યો છે, જેની સપ્રેમ નોંધ લઉં છું.

આ બીજો ભાગ કદાચ વિલંબે પ્રકાશિત થાત, કિન્તુ અમદાવાદના ધર્માત્મા શેઠ વાડીલાલ છગનલાલે આના પ્રકાશનમાં પૂરી આર્થિક મદદ આપી અને જલદી પ્રકાશિત કરવા ફરી ફરી આગ્રહ કર્યો તેથી આ ભાગનુ સમયસર પ્રકાશન થયેલ છે.

આ ગ્રંથ ઇતિહાસપ્રેમીઓને સહાયક બને અને તે દ્વારા વિશ્વમાં સત્યનો વધુ પ્રચાર થાય એ ઇચ્છા રાખી આ આમુખને સમાપ્ત કરું છું.

સં. ૨૦૦૬ વસંતપંચમી
તા. ૨૩. ૧. ૫૦ સોમવાર
જૈન સોસાયટી, એલીસબ્રીજ
અમદાવાદ.

મુનિ જ્ઞાનવિજય.

જૈન સાહિત્યમાં પ્રાચીન ઐતિહાસિક સામગ્રી

' પટ્ટાવલી '

જૈન સંઘ એક જીવિત સંસ્થા છે. એનું સંગઠન પ્રાચીન કાળથી આજસુધી અબાધિત ચાલ્યું આવે છે. જૈન ગુરુઓ આ સંગઠનના મેરુદંડ છે. એટલા જ માટે જૈન આચાર્ય પરંપરાનું અનુસંધાન જૈન સંઘના ક્રમબદ્ધ ઇતિહાસ માટે અત્યંત આવશ્યક છે. જૈન સંઘના વિકાસનો એક વિસ્તૃત ઇતિહાસ હજી લખાવાનો છે. આમાં આ ગુરુપરંપરાની વિશેષ જરૂર પડશે.

આમ તો જૈન સંઘના સંગઠનની મૂળ રૂપરેખા 'કલ્પસૂત્ર'માં મળે છે. આમાં પૃથક્ પૃથક્ ગણોની શાખાઓ અને કુળોનાં નામ આપવામાં આવ્યાં છે. પુરાતત્ત્વની આ એક અદ્‌ભુત સાક્ષી છે કે તે ગણ, શાખા, કુળોના સંગઠનનો યથાર્થ પરિચય મથુરાના કંકાલી ટીલાથી મળેલા પહેલી–બીજી સદીના પ્રતિમા લેખોમાંથી પ્રાપ્ત થાય છે. મથુરા તે વખતે ઉત્તરી ભારતમાં જૈનધર્મ અને જૈનસંઘનું પ્રમુખ કેંદ્ર હતું. ત્યાંનો શક્તિ-શાળી સંઘ સમસ્ત ઉત્તરાપથમાં પ્રખ્યાત હતો. 'કલ્પસૂત્ર' મા આપેલાં અધિકાંશ નામો જેમનાં તેમ કંકાલી ટીલાના ગણ, શાખા, કુળોમાં મળે છે. ડૉ. બુહ્લરે 'ઇંડિયન સેક્ટસ્ ઑફ ધી જૈન્સ' પુસ્તકમાં આનું તુલનાત્મક વિવેચન કર્યું છે. સંઘનું તે પ્રાંતીય સંગઠન કાલાંતરમાં તેથી યે વધુ વૃદ્ધિને પ્રાપ્ત થયું હશે. એના પ્રમાણો મધ્યકાલીન જૈન આચાર્યોની ગુરુપરંપરા તથા ગચ્છોની વિવિધ પટ્ટાવલીઓ જોવાથી મળે છે. શ્રીદર્શન-વિજયજીએ " પટ્ટાવલી સમુચ્ચય " નામક સંગ્રહમાં આ પ્રકારની કેટલીયે સૂચીઓનું બહુ ઉપયોગી સંકલન કર્યું છે શ્રીકલ્યાણવિજયજીએ 'તપાગચ્છ –પટ્ટાવલી' નું પ્રકાશન કર્યું છે.

જે રીતે બ્રાહ્મણ અને ઉપનિષદોના સમયમાં અધ્યેતા લોકો બ્રહ્માથી લઇને **अस्माभिरधीतम्** સુધીના વિદ્યાવંશનું સ્મરણ કરતા હતા (જેમાંથી કેટલીયે સૂચીઓ હજી સુધી ઉપલબ્ધ છે) એ જ પ્રકારે જૈન લોકો પણ શ્રમણ ભગવાન મહાવીરથી શરૂ કરીને તેમના ગણ અને ગણધરોની પરંપરાનું સ્મરણ કરતાં કાલાન્તરના આચાર્યોની ગુરુ–શિષ્યશૃંખલા દ્વારા પોતાના વિદ્યાવંશનો પૂરો હેવાલ રાખતા હતા મધ્યકાલીન જૈન સંઘમાં જે અનેક વિદ્વાનો થયા તેનું પૂરું વિવરણ જો આ પટ્ટાવલીઓમાં સંમિલિત કરવામાં આવે તો સંઘનો સુન્દર ઇતિહાસ નિર્માણ થઈ શકે.

'અનેકાંત' વર્ષ ૫, અંક ૧૨ — શ્રીવાસુદેવશરણ અગ્રવાલ.

અનુક્રમણિકા

કવિબહાદુર શ્રીદીપવિજયજીવિરચિત

શ્રીસોહમકુલરત્ન-પટ્ટાવલી-રાસ

પ્રથમ ઉલ્લાસ

શ્રીવરદાઇ દુહા

મંગલાચરણ : ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામીવર્ણન

સ્વસ્તિ શ્રી ત્રિસલાસુતન, વરધમાન જિનરાજ;
મહાવીર વલી વીરજી, તીર્થંકર સામ્રાજ. ૧
ચોથો આરો થાકતેં, વરસ પંચોતેર માંન;
માસ તીન ઉપર તદા, થયા વીર ભગવાન. ૨
કલિયુગ સંવત જાંણિઇં, નૃપતિ યુધિષ્ઠિર ભાંન;
સંવત છવિસેંહેં સમેં, થયા વીર ભગવાન. ૩
ત્રીસ વરસ ગૃહવાસમેં, બાર વરસ મુનિધ્યાન;
છદ્મસ્થાવસ્થા રહી, પાયો કેવલજ્ઞાન. ૪
ગૌતમ આદિ ગણધરા, પ્રતિબોધ્યા અગિયાર;
અંતર મુહૂરતમાં રચી, દ્વાદશાંગી સુવિચાર. ૫
રાજગૃહી ગુણશીલ વન, નવ ગણધર ભગવાન;
ગચ્છ ભલાવી સોહમને, પોહોંતા મુક્તિ સુથાન. ૬
શ્રી સોહમસ્વામી તણેં, પાટ પટોધર સૂર;
આપ આપણા ગચ્છમેં, વરતેં છે નિજ નૂર. ૭
આગે ગચ્છ ઘણા હુઆ, સમયે વરતે જેહ;
જે જે સમયે નિકલ્યા, વરણવ કરસ્યું તેહ. ૮
વિસ્તારી વરણવ કરું, પટ્ટાવલી પ્રમાણ;
ચરિત્ર પ્રભાવક ગ્રંથ થકી, દુપ્પસહ યંત્ર પ્રમાણ. ૯
શ્રોતા જો સમજું હસ્યે, તો કરશે કવિ વખાણ;
મૂરખ મતિ કદાગ્રહી, કરસ્યે ક્રોધ અજાણ. ૧૦
મહાપુરુષ ગુણ ગાવતાં, કરસ્યું જીભ પવિત્ર;
શ્રી સોહમસ્વામી થકી, ભાંખું સકલ ચરિત્ર. ૧૧

ઢાળ—૧

(ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ, ભીંજે મારી ચુનડલી-એ દેશી.)

(મારે દીવાલી થઈ આજ, જિનમુખ જોવાને—એ દેશી.)

૧—ગણધર શ્રી સુધર્માસ્વામીવર્ણન

સોહમસ્વામિ પંચમ ગણધર, વીરતણા પટધારી રે;
શાસન જેહનું પાંચમે આરે, વરતે છે સુખકારી; ગુણી જન વંદો રે.
વંદો વંદો રે પટોધર ધીર, ગુણી જન વંદો રે.
પ્રભુ સોહમસ્વામી વજીર, ગુણી જન વંદો રે,
ગુરુ જગબંધવ જગવીર, ગુણી જન વંદો રે. (એ આંકણી) ૧
એક સો વરસનો આયુ પાળ્યો, સોહમ ગણધર સ્વામિ રે;
વીરથી વીશ(૨૦) વરસે શિવપુર, પહોતા જગવિસરામિ. ગુ૦ વં૦ ૨
વરસ સહસ એકવીસ પ્રમાણે, વરતસ્યે શાસન જેહનું રે;
તેહમાં ત્રેવિસ ઉદય પ્રકાશ્યા, નામ ઉદય સહુ એહનું. ગુ૦ વં૦ ૩
દોય હજાર ને ચાર સૂરીશ્વર, જુગપ્રધાન સબ જાણો રે;
એકાવતારી સહુ એ દાખ્યા, દુપ્પસ્સહ યંત્ર પ્રમાણો. ગુ૦ વં૦ ૪

૨—કેવલજ્ઞાની શ્રી જંબુસ્વામીવર્ણન

સોહમસ્વામિના જંબુ પટધર, એ ગુરુ બાલબ્રહ્મચારી રે;
આગમ સહુએ જંબુઈ પૂછયાં, સોહમ કહ્યાં સુવિચારી. ગુ૦ વં૦ ૫
પરણી આઠે પ્રભવાદિક સહુ, પાંચ સેં સત્તાવીસ રે;
સંજમ લીધા એક સમુદાઈ, પ્રણમે સુરનર ઈશિ. ગુ૦ વં૦ ૬
[1]મનઃપર્યવ [2]પરમાવધિ [3]આહારક, [4]પુલાક [5]ઉપશમ [6]ક્ષાયક રે;
જિનકલ્પ ને તીને [8]સંજમ, [9]કેવલ [10]શિવસુખદાયક. ગુ૦ વં૦ ૭
દસ વસ્તુ વિચ્છેદ ગઈ રે, જંબુકુમરેથી ભાવી રે;
ચોસઠ(૬૪) વરસે વીર પ્રભુથી, શિવવધુ વરવા આવી. ગુ૦ વં૦ ૮

૩—આ. શ્રી પ્રભવસ્વામીવર્ણન

તાસ પટોધર પ્રભવાસ્વામિ, ધનધન શ્રીસૂરિરાયા રે;
રતન ચોરતાં રતન ચિંતામણિ, સંજમગ્રંથિ સોહાયા. ગુ૦ વં૦ ૯
વીર પ્રભુ નિરવાંણથી વરસે, પંચોતેર(૭૫) જબ જાવે રે;
પ્રભવ પટોધર સરગ પધાર્યા, જગ જસ મંગલ ગાવે. ગુ૦ વં૦ ૧૦

૪—આ. શ્રી શય્યંભવસૂરિવર્ણન

ચોથા પાટવી સૂરિ સિજ્જંભવ, જજ્ઞકરમ ભિચ પાયા રે;
શાંતિનાથની પ્રતિમા લાધી, સંજમલચ્છી સોહાયા. ગુ૦ વં૦ ૧૧
લઘુ શિષ્ય સૂત મનકને કાજે, દશવૈકાલિક કીધો રે;
દુપ્પસ્સહસૂરિ લગે તે રેહેંસે, આગમવચન પ્રસિદ્ધો. ગુ૦ વં૦ ૧૨
અજરામર પદવી પ્રભુજીથી, જાવે વરસ અઠાણું (૯૮) રે;
સિજ્જંભવસૂરિ પટધરને, પદવી દેવ વખાણું. ગુ૦ વં૦ ૧૩

૫—આ. શ્રી યશોભદ્રસૂરિવર્ણન

જસોભદ્રસૂરિ તસ પટધર, પંચમ પાટ સોહાયા રે;
વરસ એકશત અડતાલીસે(૧૪૮), વીરથી દેવ કહાયા. ગુ૦ વં૦ ૧૪

૬—આ. શ્રી સંભૂતિવિજય અને ભદ્રબાહુસ્વામી.

તસ પટધર સંભૂતિવિજયજી, છઠ્ઠે પાટ સવાઈ રે;
સંભૂતિવિજય ને ભદ્રબાહુજી, એ છેં દો ગુરુભાઈ. ગુ૦ વં૦ ૧૫
ભદ્રબાહુસ્વામી સૂરીશ્વર, દસ નિર્યુક્તિ બનાઈ રે;
આવશ્યકનિર્યુકિત પણ કીધી, જેહની જગત વડાઇ. ગુ૦ વં૦ ૧૬
મરકી રોગ નિવારણ કારણ, ઉવસગ્ગહર સ્તવ છાજે રે;
વીરથી એકસો સિત્તર (૧૭૦) વરસે, ભદ્રબાહુસૂરિ રાજે. ગુ૦ વં૦ ૧૭

૭—આ. શ્રી સ્થૂલિભદ્રસ્વામી વર્ણન

સંભૂતિવિજયને પાટ સાતમે, થૂલિભદ્રસૂરિરાયા રે;
ચોરાસી ચોવીસી લગે એ, રેંહેસ્યૈ નામ સવાયા. ગુ૦ વં૦ ૧૮
કોશ્યા પ્રતિબોધી ગુરુરાજે, દુષ્કરદુષ્કરકારક રે;
પ્રણમો ત્રીજે મંગલ* એ ગુરુ, ચઉદ પૂરવ શ્રુતધારક. ગુ૦ વં૦ ૧૯
જક્ખા જક્ખદિન્નાદિક આદેં, બેહેન સાત દો ભાઈ રે;
સિરીઓ ને વલી થૂલિભદ્રજી, નાગર નાત વડાઈ. ગુ૦ વં૦ ૨૦

---

* અહી તેમ જ આગળ આખા રાસમા જ્યાં જ્યા આવું (* ફૂદડીનું) નિશાન છે, તે નિશાનવાળા લખાણ અંગે કેટલુક વિશેષ જ્ઞાતવ્ય હોવાથી એ સંબંધી જુદી જુદી નોંધો આ રાસના અંતમા આપવામા આવી છે.

વીરપ્રભુ નિરવાણ સમેથી, દોસે પન્નર(૨૧૫) વરસેં રે;
થૂલિભદ્ર ગુરુ સરગ સધાર્યા, ગુણ ગાવા મન હરસેં. ગુ૦ વં૦ ૨૧
ઇહાં લગે ષટ સૂરિ શ્રુતકેવલી, ચઉદ પૂરવધર ધારી રે;
દીપવિજય કવિરાજ બહાદર, એ ગુરુની બલિહારી. ગુ૦ વં૦ ૨૨

દુહા

ભદ્રબાહુને શિષ્ય ચઉ*, સંભૂતિવિજયને બાર;*
સાત શિષ્યણી જાંણીઈ, સંભૂતિવિજય પરિવાર. ૧
ભદ્રબાહુ થૂલિભદ્રજી, દોયે મલી પટ એક;
સ્થૂલિભદ્ર પાટેં વલી, દોય પાટવી નેક. ૨

૮—આ. શ્રી મહાગિરિ, આ. શ્રી સુહસ્તિસૂરિવર્ણન

વડા આર્ય મહાગિરિ, આર્ય સુહસ્તિસૂરિંદ;
દો ગુરુભાઈ દો ધૂરે, ધરે શીલરથ વૃંદ. ૩
જિનકલ્પ તુલના કરી, મહાગિરિ મુનિરાજ;
સંજમ તપ સાધી કરી, સ્વરગ ગયા ગચ્છરાજ. ૪
આર્ય મહાગિરિ સૂરિને, આઠ શિષ્ય સમુદાય;*
તેહનો પરિકર બહુ હુઓ, થેરાવલી કહાય. ૫

આર્ય મહાગિરિની પરંપરા

આર્ય મહાગિરિ સૂરિના, શિષ્ય બલિસહ હોય;*
તાસ શિષ્ય સ્વાતિઉમા,* તત્ત્વારથકૃત સોય. ૬
તાસ શિષ્ય પૂરવધરા, શ્યામાચારજ સ્વાંમ;
પન્નવણા રચના કરી, ઉપગારી ગુણધામ. ૭
હાથ દેખાયો સુરપતિ, શ્રી સૌધર્મેંદ્રે આય;
સાગર દો આયુ કહ્યો, ઉલખિયું સુરરાય. ૮
ઇંદ્રાગમન જણાવવા, ઉપાસરાનું દ્વાર;
ફેરવીઉં બીજી દિશા, સોહે નાંણી નિરધાર. ૯
તે પ્રભુ શ્યાંમાચાર્યજી, કાલિકસૂરિ નામ;
કર્તા પન્નવણા તણા, પરિકર જસ ગુણધાંમ. ૧૦
શ્યામાચારજ શિષ્યજી, સંડિલજી મુનિરાજ;*
જીતકલ્પ બાંધ્યો તેણે, પૂરવધર ગચ્છરાજ. ૧૧

જસોભદ્રસૂરિ થકી, ફલ્ગુમિત્ર સૂરીશ.*
થિવિર ચોરાસી હુઆ, સાખા પેંતાલીસ. ૧૨
એટલામેં અઠગણ હુઆ, કુલ સત્તાવીસ જાંણ;*
મહાગિરિકુલ રયણસમ, થેરાવલિ પ્રમાંણ. ૧૩

ઢાળ—૨

(ભવિ તુમે વંદો રે, શંખેસર જિનરાયા—એ દેશી.)

૮—આ. શ્રી સુહસ્તિસૂરિવર્ણન.

ભવિ તુમે વંદો રે, પટધારી ગચ્છરાયા;
આઠમા પટધર રે, ભવિજનને સુખદાયા. ભવિ૦ (એ. આંકણી).
આર્ય સુહસ્તિસૂરિ વિચરંતા, આતમકાજ સુધાર્યા;
બહુમુનિ પરિવારે પરવરિયા, નયરિ ઉજેણી પધાર્યા. ભવિ૦ ૧
કુંમર અવંતિસુકુમાલે તિહાં, વંદ્યા ગુરુ મનભાવે;
દીક્ષા લઈ સંજમ તપ સાધી, નલિનીગુલમસુર થાવે. ભવિ૦ ૨
મુનિ કાઉસગ્ગ નિરવાંણ ઠેકાંણે, પાસ અવંતિ કેરો;
ભદ્રામાત કરાયો દેવલ, નાદે ગાજે ગુહિરો. ભવિ૦ ૩
એક દિન રથયાત્રા વરઘોડે, સંઘ સહિત ગુરુ આવે;
સનમુખ સંપ્રતિરાય સવારી, ગુરુ દેખી મન ધ્યાવે. ભવિ૦ ૪
ચિંતવતાં હૂઓ જાતિસમરણ, પૂરવ ભવ નૃપ દેખે;
ઉતરી ગયંબરથી ગુરુ પ્રણમે, ધન દિન આજ વિસેખે. ભવિ૦ ૫
દ્રુમક ભવે ગુરુરાજ પસાઈ, એક દિન સંજમ પાલ્યો;
તેથી સંપ્રતિ નૃપતિ થયો હું, ગુરુ ઉપગાર સંભાલ્યો. ભવિ૦ ૬
ગુરુ કહે સંપ્રતિ સંજમ સાધન, પંચમ પદને નમિઈ;
બાર માસ પર્યાઈ જેહને, અનુત્તર સુખ વ્યતિક્રમિઈ. ભવિ૦ ૭
એક દિવસનું સંજમ પાલે, દેવગતિ તસ થાવે;
તું નૃપતિ થયો શી અધિકાઈ! અમર મોક્ષપદ પાવે. ભવિ૦ ૮
વીર જગતગુરુ નવમ પટોધર, હું છું સંપ્રતિ! સુંણિઈ;
શ્રેણિક કોણિક નવમો પટધર, સંપ્રતિ! તુંહી જ ગણિઈ. ભવિ૦ ૯

ગુરુઉપદેશ સૂણી નૃપ સંપ્રતિ, વિકટ અનારજ દેશેં;*
સુલભ વિહાર કિયા મુનિવરના, ભવિજન લાભ વિશેસેં. ભવિ૦ ૧૦
લાખ સવા પ્રાસાદ કરાયા, છત્રિસ સહસ ઉધ્ધાર;
કોડિ સવા જિનબિંબ ભરાવ્યાં, ધાતુ પંચાણુ હજાર. ભવિ૦ ૧૧
ઉપાસરા દોય સહસ્સ કરાયા, દાનશાલ શત સાત;
ઇણીપરેં જિનશાસન અજુઆલ્યા, રાખ્યા નાંમ વિખ્યાત. ભવિ૦ ૧૨
વીર પ્રભુ નિરવાંણ સંવચ્છર, વરસ દોયસેં જાંણો;
અધિક વરસ ઉપર એકાણું(૨૯૧), તે સમેં સંપ્રતિ ભાંણ. ભવિ૦ ૧૩
અષ્ટમ પટધર આર્ય સુહસ્તિ, સોહમ પટધર છાજેં;
ઇહાં લગે નિર્ગ્રંથ બિરદ એ પહેલું, દીપવિજય કવિરાજેં. ભવિ૦ ૧૪

"ઇતિ નિર્ગ્રંથ બિરદ પ્રથમ" ॥૧॥

દુહા

૯—આ. શ્રી સુસ્થિતસૂરિ, શ્રી સુપ્રતિબદ્ધસૂરિવર્ણન

આર્ય સુહસ્તિસૂરિતણા, સુસ્થિત સુપ્રતિબદ્ધ;
સંજમ તપ રંગે કરી, બાર શિષ્ય ગુણરિદ્ધ. ૧
સૂરિમંત્ર કોટિ જપ્યો, પંચ પીઠ પ્રસ્થાન;
કોટિક ગચ્છ તેહથી થયો, બીજો બિરદ સયાંન. ૨
સુસ્થિતશ્રી સૂરિરાજજી, નોંમે પાટ રસાલ;

૧૦—આ. શ્રી ઇંદ્રદિન્નસૂરિ તથા તત્કાલીનસૂરિવર્ણન

ઇંદ્રદિન્નસૂરીસરુ, દસમેં પાટ વિશાલ. ૩
હવે પાટ વિના બીજા થયા, તિણેં સમેં સૂરિરાજ;
પ્રસ્થાવેં વરણવ કરું, જ્ઞાનપોત વચ્છરાજ. ૪

ઢાળ—૩

(આધા આમ પધારો પૂજ્ય, અમ ઘર વોહોરણ વેલા-એ દેશી)

વંદો ચરણ ધુરંધર ધીર, સૂરીસર ગચ્છરાજા. (એ આંકણી)
વીરથી ચ્યાર સૈંહ ત્રેપન (૪૫૩) વરસે, કાલિકસૂરિ બીજા;
ગર્દભિલ્લ શિર છેદ્યાં કાજેં, સતી સાધ્વી અજજા.* વંદો૦ ૧
અપુટાચારજ આરજ મંગૂ, પાદલિપ્ત વૃદ્ધવાદી;
નાગાર્જુન સહુ તેહી જ સમયેં, જૈનમતી દૃઢ વાદી. વંદો૦ ૨

આ. શ્રી સિદ્ધસેન દિવાકરવર્ણન

ચરિત પ્રભાવક માંહે વખાંણ્યા, આઠ પ્રભાવક સૂરિ;
તેહમાં સિદ્ધસેન દિવાકર, વરણું હું ગુણ નૂરી. વંદો૦ ૩
કુમુદચંદ્રજી નામ જેહનું, વિદ્યાવેદ અભ્યાસી;
વચન વિવાદે વૃદ્ધ લેખથી, સંજમ લીધ ઉલ્લાસી. વંદો૦ ૪
'નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્ય' સંસ્કૃત,* એ છે પૂરવ માંહે;
ઇમ સંસ્કૃત પડિકમણું કરવા, સૂરીસર દિલ ચાહે. વંદો૦ ૫
ગુરુઇ તિરસ્કાર તિહાં કીધો, બાર વરસ રહો દૂરા;
ગણધરને પૂરવધર કરતાં, તમે કોણ અધિકેરા? વંદો૦ ૬
મોટા રાજા પ્રતિબોધસ્યો, તો લેસ્યું ગચ્છમાંહે;
નિસુણી કુમુદચંદ્ર ગુરુવાણી, વળ્યા ઉજેણી રાહે. વંદો૦ ૭
મહાકાલ મહાદેવ દેહરે, સૂતા લિંગની પાસે;
પૂજારી પગ જિમ જિમ તાંણે, તિમ તિમ લંબ પ્રકાસે. વંદો૦ ૮
રાય હુકમથી જોર બંધના, દિયા પ્રહાર જિવારે;
તે સહુ અંતેઉરમેં લાગે, પડ્યો પુકાર તિવારે. વંદો૦ ૯
નૃપતિ આય ગુરુચરણે પ્રણમે, હાજર હુકમ પ્રમાણે;
ગુરુ કહે જૈનધર્મ અંગીકર, દયાધરમ જગ જાંણે. વંદો૦ ૧૦
નૃપ કહે સુન મહારાજ મુનિસર, જબરજસ્ત નહિ ધર્મ;
ધર્મ પાલવો મનરાજીથી, એ કેહેવત જગમર્મ. વંદો૦ ૧૧
જૈનધરમ કાંને નિસુંણું છું, દયાધરમ શિવશર્મ;
ચમત્કાર શિવલિંગથી પ્રગટે, તો માંનું તુમ ધર્મ. વંદો૦ ૧૨
ચમત્કાર દાખવવા ગુરુઇ, વીર બત્રીસી કીધી;
અધિષ્ઠાયક પ્રગટ્યો નહિ કોઈ, ફરિ ચિંતવના કીધી. વંદો૦ ૧૩
કલિજુગે પારસનાથ દેવના, અધિષ્ઠાયક છે બલિયા;
કલ્યાણમંદિર સ્તવના કરતે, તુરત મનોરથ ફલિયા. વંદો૦ ૧૪
'યસ્મિન હર૦'* એ કાવ્ય ભણંતાં, રુદ્રલિંગ થઈ જ્વાલા;
પ્રગટી પાસ અવંતિ પ્રતિમા, જે અવંતિ સુકુમાલા. વંદો૦ ૧૫
શ્રી વિક્રમનૃપતિ પ્રતિબોધ્યો, જૈનધરમ ચિત્ત લ્યાયો;
સિદ્ધસેનસૂરિ ગુરુઉપદેસે, સિદ્ધગિરિ સંઘ ચલાયો. વંદો૦ ૧૬

વીરથી ચ્યારસેંહેં સિત્તર(૪૭૦) વરસેં, વિક્રમનૃપતિ દિવાજેં;
'કલ્યાણમંદિર' સ્તવના કીધી, પાસ તણી ગચ્છરાજેં. વંદો૦ ૧૭
નૃપતિ જુધિષ્ટિર સંવત ભાંજી, સંવત આપ લિખાયો;
પરનારીબંધવ નૃપ વિક્રમ, પરઉપગારી કહાયો. વંદો૦ ૧૮
વીર વેતાલ કર્યો જિણે હાજર, વલી હરસિદ્ધિ ભવાની;
દેવ સહાઈ સકલ મનોરથ, સિદ્ધિ થયા જગદાંની. વંદો૦ ૧૯
વિક્રમચરિત્રથી જાણી લેજ્યો, વિક્રમ નૃપ અધિકાર;
વરણવ કિધા છેં બહુ તેહમાં, એહનો વંશ પુંઆર. વંદો૦ ૨૦
સિદ્ધસેન ગુરુ શ્રાવક વિક્રમ, દોઉ જોડ જગ રાજેં;
દીપવિજય કવિરાજ બહાદર, જગ જશ નોબત બાજે. વંદો૦ ૨૧

દુહા

૧૧—આ. શ્રી દિન્નસૂરિ તથા ૧૨—આ. શ્રી સિંહગિરિવર્ણન

એકાદશમો પટધરું, દિન્નસૂરિ ગણધાર;
દ્વાદસમેં પટ સિંહગિરિ, તપ સંજમ વ્રતધાર. ૧

૧૩—આ. શ્રી વજ્રસ્વામીવર્ણન

ગૌતમગોત્રી ધનગિરિ, લઘુ વય દીક્ષાભાવ;
પરણ્યા વિણ અનુમત નહીં, માતપિતા કહે તાવ. ૨
પિતુ આગ્રહથી પરણિયા, ફૂરિ માંગ્યો આદેશ;
પિતુ કહેં જાંણે તુઝ વહુ, માંગો તસ નિર્દેશ. ૩
માગી અનુમત સ્રી કને, સા કહેં કટુક વએણ;
દીક્ષા લેવીથી તદા, પરણી કેણ સચેણ. ૪
બહુ આગ્રહ સ્રીથી કિઓ, કહે સુનંદા તામ;
"એક પુત્ર હુઆ પછેં, સંજમ લેજ્યો સ્વામ." ૫
અનુક્રમેં ગરભ ધર્યો તદા, ફૂરિં માગેં અનુમત્ત;
પુત્રરતન હોસ્યેં સહી, એ માંને તું સત્ત. ૬
ગરભવતી ઘર છોડીને, ધનગિરિ થઇ ઉજમાલ;
વ્રત લીનો સિંહગિરિ કને, ચરણ કરણ સુવિશાલ. ૭
પૂરણ માસે પ્રસવીઓ, પુત્રરતન રવિ તેજ;
સ્તન પાંને પોષે સદા, માતા પૂરણ હેજ. ૮

લઘુ પુત્ર માતા પ્રતેં, રુદન કરે હેરાન;
રાખ્યો ન રહે બાલ તવ, હુલરાવે કરી ગાંન. ૬

ઢાળ—૪

(આદિ જિનેસર વિનતી હમારી–એ દેશી.)

શ્રી ધનગિરિ મુનિ ગોચરી જાતાં, ગુરુ ઉપયોગેં જોય રે;
સચિત્ત અચિત્ત દ્રવ્ય વોહોરજ્યો દોઉ, જો વોહોરાવે કોય રે.
વંદો શ્રુતધર વયરકુમરજી. (એ આંકણી) ૧
ધનગિરિ ગોચરી ફરતા ફરતા, આયા આપણે ઘેર રે;
બાલક છાંનો ન રહે રાખ્યો, રુદન કરેં બહુ પેર રે. વંદો૦ ૨
તવ સુનંદા રીસ કરીનેં, બોલેં એમ વચન રે;
રાત દિવસ સંતાપે છે બહુ, લ્યો એ તમારો તન્ન રે. વંદો૦ ૩
બાપે ઝોલીમેં વોંહરીને લીધો, ધરમલાભ કહી સોય રે;
આવ્યા ઉપાસરેં ધનગિરિ મુનિવર, ભારે તે વજ્ર સો હોય રે. વંદો૦ ૪
પાલણેં પોઢયાં વયરકુમરનેં, હાલરૂઆં ગવાય રે;
મહાસતી સાધવી સૂત્ર ભણંતાં, ધારેં કુમર સુખદાય રે. વંદો૦ ૫
શ્રી આચરાંગ સુયગડંગ ઠાણુંગ, સમવાય–અંગ સોહાય રે;
ભગવતી જ્ઞાતાઅંગ ઉપાસક, અંતગડ અનુત્તરવાય રે. વંદો૦ ૬
પ્રશ્નવ્યાકરણ વિપાકસૂત્ર એ, અંગ અગ્યાર કેંહેવાય રે;
પાલણેં સૂતાં સહૂ એ ભણીયા, પૂરવ પુન્ય સહાય રે. વંદો૦ ૭
મોટા થયા જબ વયરકુંમરજી, તીન વરસ જબ થાવે રે;
લઘુ બાલકમેં રમતો દેખી, માતાજી લેવાને આવે રે. વંદો૦ ૮
લાવોનેં સ્વામિજી પુત્ર અમારો, ધનગિરિ કહે તવ વાંણ રે;
આવેં તો લેઈ જાઓ કુંમરને, એવડી સી ખેંચાતાણ રે. વંદો૦ ૯
પુત્ર તમારો નેં નહિ કયોં અમારો ? નિશ્ચેં તમારો જો હોય રે;
તો લેઈ જાઓ હાથ ગ્રહીને, સાચી કહેંવત સોય રે. વંદો૦ ૧૦
માતા પુત્ર કનેં જબ આવી, પુત્ર ગયો તવ નાસી રે;
આયો ધનગિરિ તાત સમીપેં, રહી તવ માત વિમાસી રે. વંદો૦ ૧૧
સુનંદા ગઇ રાજદુવારે, જઈ ફરિયાદી પુકારે રે;

મુનિવર તેડ્યા નૃપતિ હજુરેં, પૂછેં સહુ એ વિચારે રે. વંદો૦ ૧૨
નૃપ કહે એહનો ન્યાય શ્યો કરીઈ? અમથી ન્યાય ન હોવે રે;
માતપિતાનેં પુત્રનો કજીઓ, સમજણ સમજે હોય રે. વંદો૦ ૧૩
તે કરતાં સૂત રાજી થઈને, જાવે જેહની પાસ રે;
તેહનો પુત્ર એ ન્યાય અસારો, જોવો હિયડેં વિમાસ રે. વંદો૦ ૧૪
ફૂલ રમકડાં મીઠાઈ ને મેવા, પુત્રનેં માત દેખાવે રે;
દેખાવેં ગુરુ ઓઘો મુહપત્તી, તુરત ગુરુ કનેં આવે રે. વંદો૦ ૧૫
ઓઘો મુહપત્તિ મસ્તક ઠવીને, નૃત્ય કરે તવ બાલ રે;
દીપવિજય કવિરાજ બહાદર, વયરકુમર સુકુમાલ રે. વંદો૦ ૧૬

દુહા

નવ વરસ વયમેં કુમર, લીનો સંજમ ભાર;
સુનંદા તવ ચીંતવે, હવૈ કૌંણ આધાર. ૧
ઈમ મન ચિંતવતી થકી, લાવેં મન વૈરાગ્ય;
સુનંદા સંજમ લિઓ, ચઢવા શિવગિરિપાગ. ૨
ધન શ્રી ગૌતમ ગોત્રનેં, રત્નખાણ ઇહ સાંચ;
શ્રીગૌતમ ગણધર પ્રમુખ, પુરુષ રતન ગુંણ જાચ. ૩
હવેં મુનિવર શ્રી વયરજી, દિનદિન શ્રુત અભ્યાસ;
કરતેં દસ પૂરવ ભણ્યા, પટધર લાયક ખાસ. ૪
લાયક દેખી વયરનેં, થાપેં સિંહગિરિ પાટ;
ભૂમંડલ વિચરેં સૂરિ, કુમતિ કરેં નિર્ઘાટ. ૫

ઢાળ—૫

(અવિનાસીની સેજડીઈ રંગ લાગ્યો માહરી સજની—એ દેશી.)

એક દિન ઉજેણીને મારગ, સૂરિ વિચરંતા જાવેજી;
પૂરવ ભવનો મિત્ર દેવતા, ઘેબર તિહાં વહોરાવે. શ્રુતધર નમીઈજી. ૧
"અણુમિસનયણાં મણકજ્જસાહણા૦"* એ ગાથા સંભારીજી;
દેવપિંડ જાણીનેં ન લીઓ, આહાર તિહાં વ્રતધારી. શ્રુત૦ ૨
પ્રગટ થઈ વંદે ગુરુચરણે, ગુણસ્તુતિમાલા ગાવેંજી;
આકાશગામિની વિદ્યા દેઇને, સુર નિજ સ્થાનક આવે. શ્રુત૦ ૩

વલી એક દિવસ પરીક્ષા લેવા, તિહિં જ સુર ફિરિ આવેંજી;
શ્રાવક રૂપ કરી અતિ આદર, કોહલાપાક વહોરાવે. શ્રુત૦ ૪
અનિમિષ નયણે સુર ઓલખીયો, દેવપિંડ તેહ જાંણીજી;
ન લિયો આહાર તેહ ગુરુરાજે, ધન્ય ઉપયોગી નાંણી. શ્રુત૦ ૫
પ્રગટ થઈ સુર વૈક્રિયલબ્ધિ, દેઈ નિજ થાનક જાવેજી;
ભૂમંડલ પર સૂરિ વિહરંતા, ભવિજન ધરમ સુણાવેં. શ્રુત૦ ૬
કાલ સભાવે કાલ પડ્યો તવ, કપરેં સંઘ બેસારીજી;
બૌદ્ધરાયને દેસ સુભિક્ષે, લેઈ ગયા ગણધારી. શ્રુત૦ ૭
અઠાઈ મહોત્સવ જિનપૂજનમાં, ફૂલ ન દેવેં રાયજી;
ફૂલ વીસ લખ લખમી પાસે, મંગાવે સૂરિરાજ. શ્રુત૦ ૮
જૈનધરમ દીપાવી શાસન, સહુ આવ્યા નિજ દેસેંજી;
બૌધમતી નિર્ધાટ કરીને, જૈનધરમ ઉલ્લસેં. શ્રુત૦ ૯
સંવત એકસો આઠે (૧૦૮) વરસેં, વયરસ્વામિ ઉપદેશેજી;
ઉદ્ધાર કીધો જાવડ ભાવડ, સિદ્ધગિરિ લાભ વિસેસેં. શ્રુત૦ ૧૦
વૈક્રિયલબ્ધિ વિકુર્વિ સુંદર, રૂપ ધરી સૂરિરાયજી;
દિઇં દેસના ભવ્ય જીવને, મોહન રૂપ સુહાય. શ્રુત૦ ૧૧
પાડલીપુર કોટિધ્વજ નિવસે, વ્યવહારી ગુણવંતજી;
તાસ સુતા છે નામ રુકિમણી, બાલકુમારી સંત. શ્રુત૦ ૧૨
અદ્ભુત રૂપ સુણિ સ્વામિનું, કરેં પ્રતિજ્ઞા એહજી;
"વરવો મારેં વયરસ્વામિને," સાચેં પૂરણ નેહ. શ્રુત૦ ૧૩
ગામ નગર પુર પટ્ટણ ફરતે, પાડલીપુર ગુરુ આયાજી;
નિસુણી રુકિમણી કહેં તાતને, "જામાતા તુમ આયા." શ્રુત૦ ૧૪
વિહવા સામગ્રી સહુ કરીઇ, મંડપ સખર બનાઈજી;
દીપવિજય કવિરાજ બહાદર, મંગલ ગીત વધાઈ. શ્રુત૦ ૧૫

દુહા

અતિ હરખે વ્યવહારીઈ, પુત્રિ પ્રતિજ્ઞા કાજ;
મંડપ તોરણ સજ કિઓ, ભાંત ભાંતકે સાજ. ૧
કરી વરઘોડો અભિનવો, હય ગય રથ સુખપાલ;
બહુ વિધ વાજાં વાગતેં, મુદભર રુકિમણી બાલ. ૨

કોડિ નવાણું સોનિયા, વર પેહેંરામણી કાજ;
હીર ચીર પટકુલ સહિત, વિવિધ વિવિધ કે સાજ. ૩
વરમાલા કરમાં ધરી, ચાલી વરવા સ્વાંમ;
ગુરુ ઉપદેશે છે તિહાં, આવી રુકિમણી તામ. ૪
માતપિતા કહેં સ્વામને, પરણો એ મુજ બાલ;
કોડિ નવાણું સોનિયા, વિલસો સુખ વડ ભાલ. ૫
ઠવવા વરમાલા ગલે, ગઈ સ્વામને પાસ;
સૂરીશ્વર બોલે તિહાં, મધુરેં વેણુ વિલાસ. ૬

ઢાળ—૬

(નાંજી નાંજી નાંજી નાંજી, છોડો નાંજી—એ દેશી).

માંજ્યો માંજ્યો માંજ્યો માંજ્યો, અડસ્યો માંજ્યો;
સંજમ વ્રત ભાજે છે અડ૦ વ્રતને દૂષણ લાગે છેં. અડ૦ (એ આંકણી.)
સાંભળ રે તું રુકિમણી બાલા, ગૌતમ ગોત્ર છેં માહરું;
તેહમાં મોટા મોટા ગણધર, હૂઆ છે જગતારું. અડ૦ ૧
શ્રી ઈંદ્રભૂતિ ને અગનિભૂતજી, વાયુભૂતજી કહીઇં;
વલી મોટા પૂરવધર પ્રગટ્યા, એણે ગોત્રે જસ લહીઇં. અડ૦ ૨
ગૌતમ ગોત્રને દૂષણ લાગે, વલી સંજમ વ્રત ભાજે;
ધનગિરિથી શ્રીસોહમકુલના, મહારાં પરીયાં લાજે. અડ૦ ૩
માહરા કુલમેં જંબુસ્વામી, હૂઆ બાલ બ્રહ્મચારી;
દઈતા આઠેંનેં પ્રતિબોધી, સરવ હૂઆ વ્રતધારી. અડ૦ ૪
માહરા કુલમેં સાતમેં પાટે, થૂલિભદ્ર સૂરિરાયા;
કોસ્યા વચણે તે નવ ચલિયા, જગ જસ ઘોષ બજાયા. અડ૦ ૫
સોહમકુલને ગૌતમ ગોત્ર, ધનધન જોડ સવાઈ;
તેહમાં હું છું તેરમો પટધર, જુગપ્રધાન વડાઇ. અડ૦ ૬
પાંચે કરતાં ચોથા વ્રતનો, પાપ કહ્યો વીતરાગે;
બ્રહ્મચર્યસમ નહીં વ્રત બીજો, ધન્ય જે વિષયનેં ત્યાગે. અડ૦ ૭
સ્ત્રી સંગે નવલાખ છે ગર્ભજ, વલી અસંખ્યાત કહીયા;
ઈમ જાણી સંતોષ કરીને, મુનિવર ન્યારા રહીયા. અડ૦ ૮

શીલથી દેવ રહે જસ હાજર, શૂલી સિંહાસન થાવે;
શીલથી શીતલ પાવક પાંણી, અહિ ફૂલમાલ થઈ આવે. અડ૦ ૯
શીલથી દૂરજન સજ્જન હોંવે, શીલે જસ સોભાગ;
શીલથી સકલ મનોરથ સફલા, શીલથીં ભવજલ તાગ. અડ૦ ૧૦
સતી સુભદ્રા સીતા માતા, ચંદનબાલા માડી;
મૃગાવતી ને શીલવતીને, શિવપુર લગ પહોંચાડી. અડ૦ ૧૧
રાજીમતી ને બાંહ્મી સુંદરી, કુંતા ને દમયંતી;
દ્રુપદી કૌશલ્યા વલી સુલસા, પ્રભાવતી કુલવંતી. અડ૦ ૧૨
જેહના જગમેં જસના પડહા, આજ લગેં બાજે છેં;
જેહને નાંમે સંકટ ભાંજે, ગણધર વચને ગાજે છે. અડ૦ ૧૩
ધનધન શ્રી નેમીસર પ્રભુને, રાજેમતિ ધનધન્ન;
અણપરણ્યા જેણેં સંજમ લીધાં, બલિહારી કૃતપુન્ન. અડ૦ ૧૪
તે માટે સાંભળ રે રુકિમણી, આઠ વરસે વ્રત લીનો;
હું પરણ્યો છું સંજમ દઇતા, હવેં નહીં તુઝ આધીનો! અડ૦ ૧૫
ઉંઠ હાથ* તું અલગ રહીને, સાંભલ મુંજ મુખ વાંણી;
વરમાલા નિજ કંઠ ઠવીને, પરણુસ્યું શિવ પટરાણી. અડ૦ ૧૬
પાંચેં ઈંદ્રિય હાથ કરીને, વાલ્યો વજ્ર કછોટો;
સંજમ શીલ રતન મન ધરીયાં, હવેં નહીં કાંઈ તોટો. અડ૦ ૧૭
મેરુ મહીધર ઠામ તજેં જો, ઉદધિ મરજાદા મૂકે;
ચંદ્રમંડલથી પાવક પ્રગટે, તોહિ વયરસૂરિ નવિ ચૂકે. અડ૦ ૧૮
વયરસ્વામીસૂરિ ઉપદેશે, રુકિમણી મન વૈરાગ;
રાજીમતી પરેં મુઝનેં તારો, એ મોટો સોભાગ. અડ૦ ૧૯
બાલકુંમારીઈં સંજમ લીનો, ધનધન રુકિમણી બાલા;
ધનધન દંપતી શીલ સુગંધી, શીલથી મંગલમાલા. અડ૦ ૨૦
એહવેં બાર વરસનેં દુકાલે, સુઝતા આહાર ન મલીયા;
બહુ મુનિ સાથે અણુસણ કીધાં, વયરસ્વામ શ્રુતબલીયા. અડ૦ ૨૧
વીરથી પાંસસેં વરસે ચોરાસી (૫૮૪),*
સંવત એકસો ચઉદ વરસે (૧૧૪), દંપતી સુરપદ પાવેં;
દીપવિજય કવિરાજ જગતમેં, મહામંગલ પદ પાવેં. અડ૦ ૨૨

દુહા

૧૪—આ૦ શ્રી વજૂસેનસૂરિવર્ણન

વયર સ્વાંમ પાટેં પ્રગટે, ચઉદમેં પાટ વિશાલ;
વજૂસેનસૂરીસરુ, જીવદયા પ્રતિપાલ. ૧
જગત સાહિ રૌરવ પડ્યો, મહાકાલ સમ દેસ;
ધાંન સર્વે મુંહઘાં થયાં, ઉધ્વસ હુઆ દેસ. ૨

ઢાળ—૭

(ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજા—એ દેશી.)

શ્રી સોપરિક નયર અનોપમ, પાઉં ધાર્યા ગચ્છરાજ રે;
તિહાં નામે છે શ્રાવક જિનદત્ત, કોટિધ્વજ સામ્રાજ રે.
વજૂસેન સૂરીસર વંદો. (એ આંકણી) ૧
અન્ન વિના પરિવાર કુંટુંબ મલી, લક્ષ દ્રવ્ય એક ટંક રે;
વિષ ભેલી અન્ન પાચન કીધો, મરવા હેત નિઃશક રે. વ૦ ૨
તિણે સમે શ્રીગચ્છરાજ સૂરીસર, ગયા ગોચરી ઘેર રે;
સકલ કુટુંબ પરિવાર મલીને, બેઠા છેં ભોજન હેર રે. વ૦ ૩
દેખી કહેં ગુરુરાજજી તેહનેં, મ કરો એહ અકાજ રે;
કાલે પ્રભાતે આવશે બહુલાં, પ્રચુર તે અન્નનાં જહાજ રે. વ૦ ૪
ગુરુનાં વચન સુણી સહુ હરખ્યા, ભૂમિ ભંડાર્યો અન્ન રે;
સકલ કુટુંબ ઉપવાસ કરીનેં, ધ્યાન ધરે એક મન્ન રે. વ૦ ૫
હૂઓ પ્રભાત ને પ્રવહણ આયા, અન્ન પ્રચુર હુઓ તાંમ રે;
સકલ કુટુંબ મન એમ વિમાસે, ઉપગારી ગુરુ સ્વાંમ. વ૦ ૬
વિષ ભક્ષણથી આરત ધ્યાને, જીવ દુરગતિમેં પડતો રે;
ધરમની વાસના કાંઈ ન રહેતી, ચોરાસી રડવડતો રે. વ૦ ૭
ઈણ ચેતનજી વાર અનંતે, ભોગવિયા સુરભોગ રે;
નરસુખ સુરસુખ વાર અનંતે, મેલવીયા કેઈ યોગ રે. વ૦ ૮
તોહી ચેતન તૃપત ન પામ્યો, પુદ્ગલમેં રહ્યો માચી રે;
ધરમ વિનાં રડવડિયો ચઉ ગતિ, મોહવસેં રહ્યો રાચી રે. વ૦ ૯

અમતીપણમેં મરણ હોતો તો, દુરગતિ હોત અજાણ રે;
ગુરુ ઉપગાર થકી ઉગરીયા, ઉગરીયા હસ પ્રાણ રે. વ૦ ૧૦
માટે સંજમ વ્રત આદરીઇં, કરવા આતમ કાજ રે;
એમ વિમાસી કુટુંબ તિહાં સઘલે, આદરે સંજમરાજ રે. વ૦ ૧૧
જિનદત્ત શેઠને નારી નિરુપમ, ઈશ્વરી નામ છે તાસ રે;
[1]નાગેંદ્ર [2]ચંદ્ર [3]નિવૃત્તિ[4] વિદ્યાધર,
પુત્ર એ ચ્યાર છે ખાસ રે. વ૦ ૧૨
સકલ કુટુંબ મલી ગુરુજી પાસે, ઉલસિત સંજમવંત રે;
લીધાં વ્રત ગુરુરાજ સમીપે, ધનધન મુનિજન સંત રે. વ૦ ૧૩
એટલો અઠાવીસ વર્ષ આઉખું, ભોગવી વજ્ર[સેન]સૂરિરાય રે;
વીરથી છસે વીસે (૬૨૦) વરસે,*
સંવત એક પંચાસા (૧૫૦) વરસે, સૂરિ અમરપદ પાય રે. વ૦ ૧૪
નવથી તે ચઉદ લગી પટ પાટે, કોટિક બિરદ ગવાય રે;
એહની શાખા પડગચ્છ બહુ, થેરાવલીમેં કહાય રે. વ૦ ૧૫
ચઉદમેં પાટ નેં સાતમી ઢાલે, સૂરીશ્વર ગુણ ગાયા રે;
દીપવિજય કહે વજ્રસૂરિ લગ, કોટિક બિરદ કહાયા રે. વ. ૧૬

"ઇતિ શ્રી કોટિકગચ્છ બિરદ દ્વિતીય."

દુહા

ચ્યાર શિષ્યનાં નામની, પ્રગટી શાખા ચ્યાર;
નાગેંદ્રી સાખા પ્રથમ, બીજી ચંદ્ર ઉદાર. ૧
ત્રીજી નિવૃત્તિ કરી, ચોથી વિદ્યાધરી નાંમ;
સાખા પડસાખા હુંતે, ચોરાસી ગચ્છ* તાંમ. ૨

૧૫—આ૦ શ્રી. ચંદ્રસૂરિવર્ણન

ચ્યાર શિષ્યમાંહે ચતુર, ચંદ્રસૂરિ ગચ્છરાજ;
વજ્રસેનના પાટવી, ભવોદધિ તરન જહાજ. ૩

ઢાળ—૮

(હારે હું તો ભરવા ગઈતી તટ યમુનાનું નીરજો—એ દેશી.)

હારે વારી ચંદ્રસૂરિ ગુણનૂરી શ્રી મહારાજ જો,
પન્નરમેં પાટેં રે જ્ઞાન દિવાકરુ રે લોલ.

હાંરે વારી ચંદ્ર જિસ્યા છે ઉજ્જવલ જેહના ભાવ જો,
ચઢતે રે પરિણામેં ગુણના સાગરુ રે લોલ. ૧
હાંરે વારી ચંદ્ર જીસ્યો છે ઉજ્જવલ જસનાં પુંજ જો,
ચંદ્ર જિસી છે કીરત ગુરુની ઊજલી રે લોલ;
હાંરે વારી વ્રત જેહનાં છે ઉજ્જવલચંદ્ર સમાન જો,
ગુરુકુલ ઉજ્જવલ ઉજ્જવલ મતિ છે નિરમલી રે લોલ. ૨
હાંરે વારી ચંદ્ર જિસ્યાં છે ઉજ્જવલ જેહનાં જ્ઞાન જો,
ચંદ્ર જિસ્યો છે સમકિત દરસન ઊજલો રે લોલ;
હાંરે વારી ચંદ્ર જિસ્યો છે ચારિત્ર ચઢતે રંગ જો,
ચંદ્ર જિસ્યો મન ઉજ્જવલ પરિણામે ભલો રે લોલ. ૩
હાંરે વારી તપસ્યા ઉજ્જવલ ચંદ્ર જીસી સુખકાર જો,
ચંદ્ર જીસ્યો કુલ ઉજ્જવલ માતપિતા તણો રે લોલ;
હાંરે વારી ચંદ્ર જિસ્યો છે ઉજ્જવલ વ્રત પચ્ચખાંણ જો,
ચંદ્ર જિસી જસ કિરીયા મન દૃઢ આપણો રે લોલ. ૪
હાંરે વારી ચંદ્ર જિસ્યો છે ઉજ્જવલ ગુરુ ઉપદેશ જો,
ઉજ્જવલ સિક્ષા ને વલી ઉજ્જવલ વાયણા રે લોલ;
હાંરે વારી ચંદ્ર જિસી છે ઉજ્જવલ પૃચ્છા સ્વામ જો,
ચંદ્ર જીસી છે ઉજ્જવલ શ્રુતની ધારણા રે લોલ. ૫
હાંરે વારી ચંદ્ર જીસ્યા છે સાધન ચઢતે રંગ જો,
ધરમ ધ્યાન છે ઉજ્જવલ ચંદ્ર જીસ્યો સદા રે લોલ;
હાંરે વારી ચંદ્ર જીસ્યો છે ઉજ્જવલ શાસન માંહે જો,
ઉજ્જવલ કરુણા જયણા આચરણા સદા રે લોલ. ૬
હાંરે વારી ચંદ્ર પરેં ઈમ ઉજ્જવલ ગુણથી સ્વામ જો,
ગુણ પરિણામેં નાંમ તે ચંદ્રસૂરિ થયા રે લોલ;
હાંરે વારી ભૂમંડલપર વિચરંતા સૂરિરાજ જો,
કુમતિતિમિરહર શ્રી જિનશાસનમાં કહ્યો રે લોલ. ૭
હાંરે વારી વીરથી ષટસત ત્રીસે વરસે (૬૩૦) હોય જો;*
હાંરે વારી સવત એકસો સાઠા (૧૬૦) વરસે હોય જો,
ચંદ્ર બિરદ ગચ્છ ત્રીજો નામ મનોહરૂ રે લોલ;

હાંરે વારી ગુરુ ગુણ માલા સ્તુતિ ગાવે ગુણવંત જો,
ધ્યાવે રે મન પાવે સકલ સુહંકરુ રે લોલ. ૮

"ઇતિ ચંદ્ર બિરદ ત્રીજો."

હાંરે વારી ચંદ્ર બિરદમેં ગચ્છ ઘણા સમુદાય જો,
હૂઆ રે બહુ સૂરિ પાટપરંપરા રે લોલ;
હાંરે વારી સૂરિ ધનેસર ચંદ્રગચ્છમેં હોય જો,
શેત્રુંજામહાતમ કીધો ગુણસાગરે રે લોલ. ૯
હાંરે વારી ધનધન જિનદત્ત ગેંણકુલે પ્રભુ ચંદ જો,
ધનધન ઈશ્વરીમાતા કુખ સમુદ્રને રે લોલ;
હાંરે વારી ધનધન સોહમપાટપટોધર નંદ જો,
દીપવિજય કવિ પ્રણમેં ચંદ્રસૂરીંદ્રને રે લોલ. ૧૦

દુહા

૧૬—આ૦ શ્રી સામંતભદ્રસૂરિવર્ણન

ચંદ્રસૂરિ પટ્ટેશ વિભુ, સવે સૂરિ સિરતાજ;
સોલમા પટધર જાંણઈ, સામંતભદ્ર મહારાજ. ૧
સોલ કલા શશિ સમ વદન, જિપક સોલ કષાય;
રાગ દ્વેષ અરિથેં લડચા, ગુણ નિષ્પન્ન કહાય. ૨
કરમ શત્રુથેં જીતવા, ધર્યો સામંત સભાય;
તિણે શ્રીસામંતભદ્રજી, નામ પ્રમાણ ધરાય. ૩

ઢાળ—૯

(શ્રી સંભવજિનશું પ્રીત, અવિહડ લાગી રે—એ દેશી)

સામંતભદ્રસૂરિરાજ, સોલમેં પાટે રે;
પ્રભુ વિચરે દેશ વિદેશ, બહુ મુનિ થાટેં રે. ૧
અપ્રતિબંધ વિહાર, જયણા કરતા રે;
નિત જિનવાણી ઉપદેશ, ભવિ અનુસરતા રે. ૨
બહુ વિધ તપસ્યા રંગ, આતમ ભાવેં રે;
પ્રભુ ષટ જંતુ પ્રતિપાલ, ધરમ બતાવે રે. ૩

ધર્યો શીલ સંન્નાહ, ભય નવિ ધારે રે;
ગુરુ ચરણ કરણ ગુણધીર, મોહ મદ વારે રે. ૪
કરે તપસ્યા પૂર, વનમાં રહેવા રે;
દુઃકૃત પૂરવ કરમ, પરિસહ સેહેવા રે. ૫
પલ્લિપતિ બહુ ભીલ, વનના વાસી રે;
ગુરુ તેહને દેઇ ઉપદેશ, ક્રિયા ગુણરાસી રે. ૬
કેઈ કરે પચ્ચકખાણ, હિંસા કેરાં રે;
વલી અલિક વચણ વ્રત નીમ, લિઇં ઘણેરા રે. ૭
ચોરી કરવા નીમ, ભોજન રાતે રે;
કેઈ શીલતણા સંતોષ, લેઈ બહુ ભાંતે રે. ૮
વલી ચાડી થાપણમોસ, કેઇ પચ્ચકખાણ કરે;
કેઈ પરદારા સંતોષ, કેઇ વ્રત નિયમ ધરે. ૯
ઇમ ભીલ નેં તસ્કર લોક, બહુ ઉપદેશીયા રે;
પ્રભુ જૈનધરમ કુલરીત, બહુ ઉપકાર કીયા રે. ૧૦
વલી સાંબર મૃગ ને સિંહ, જીવ જે વનના રે;
સહુ તે પામ્યાં પ્રતિબોધ, ભદ્રક મનના રે. ૧૧
વેર નહિ મનમાંહે, વિચરે રંગે રે;
અતિસય એ સૂરિરાજ, બેસે સંગે રે. ૧૨
વૃક્ષ સવે હોય નમ્ર, અતિસય ભાવે રે;
હોય ઇતિ ઉપદ્રવ દૂર, જિહાં ગુરુ ઠાવે રે. ૧૩
ઈન વનમેં વસતેં વાસ, લોક કહે સઘલા રે;
એ તો વનવાસી સૂરિરાજ, તપસાધન સબલા રે. ૧૪
વીરથી ષટ સત ને, પેંતાલીસ (૬૪૫) વરસે રે*;
વલી સંવત જાણો રે, એકસોસિત્તરમેં (૧૭૦) રે;
વનવાસી ચોથો રે, બિરદ થયો હરસે રે. ૧૫
હું તો પ્રણમું એહના રે, ચરણકમલ ભાવે;
ધન જગ ઉત્તમ રે, ગુરુના ગુણ ગાવે. ૧૬
પ્રહ ઊઠી સમરો રે, સોહમ પટધરને;
હોય વાંછિત સફલા રે, સ્તવતાં સૂરિવરને. ૧૭

વનવાસી બિરૂદમેં રે, વીસ સૂરિ કહું છું;
કવિ દીપવિજય કહે રે, ગ્રંથ થકી લહું છું. ૧૮

ઇતિ સંવત ૧૬૦ વનવાસી બિરુદ ચતુર્થં (૪)

ઇતિ શ્રી પ્રાગવાટ્ જ્ઞાતીય શાહ કલાશ્રીપત કુલોત્પન્ન અનોપચંદ્ર વ્રજલાલ આગ્રહાત્ સકલપંડિતપ્રવર પં. પ્રેમવિજયગણિ, પં. રત્નવિજયગણિના શિષ્ય પં. દીપવિજય કવિરાજ બહાદરેણ વિરચિતે શ્રી સોહમકુલરત્ન પટ્ટાવલી પ્રાકૃત પ્રબંધે નિર્ગ્રંથ બિરુદ ૧ કોટિક બિરુદ ૨ ચંદ્ર બિરુદ ૩ વનવાસી બિરુદ ૪ એવં ચત્વારિ બિરુદ ષોડશ પટોધર સૂરિવર્ણન નામ પ્રથમોલ્લાસઃ ॥૧॥

દ્વિતીય ઉલ્લાસ

અથ દ્વિતીયોલ્લાસઃ પ્રારભ્યતે

દુહા

૧૭—આ. શ્રી વૃદ્ધદેવસૂરિ અને ૧૮—આ. શ્રી પ્રદ્યોતનસૂરિવર્ણન—

ગૌતમ ગણધર પદ નમી, સારદ માત પ્રકાશ;
પ્રેમ ગુરુ સુપસાયથી, વરણું દ્વિતીય પ્રકાશ. ૧
સામંતભદ્રનો પાટવી, સત્તરમો સૂરિરાજ;
વૃદ્ધદેવસૂરીસરુ, સવે સૂરિ શિરતાજ. ૨
ષટસત સિત્તર(૬૭૦)વીરથી, વરસ ગયાં જબ હોય;
નાહડકે સંઘ્રી કીયો, વીરદેહરો સોય. ૩
વૃદ્ધદેવસૂરીસરે, તેહ પ્રતિષ્ઠા કીધ;
નગર નામ સાચોર હેં, સકલ મનોરથ સિદ્ધ. ૪
વૃદ્ધદેવ પટધર વિભુ, શ્રી પ્રદ્યોતન સૂર;
અષ્ટાદસમો પાટવી, દિનદિન ચઢતે નૂર. ૫

૧૯—આ. શ્રી માનદેવસૂરિવર્ણન—

પ્રદ્યોતનસૂરિ પટે, માનદેવ ગચ્છરાજ;
ઓગણીસમો પટ્ટધર પ્રભુ, વરનું તસ સામ્રાજ. ૬

ઢાળ—૧૦

(જગતગુરુ તારજો રે, તારજો દીનદયાલ; પરમ ગુરુ તારજો રે—એ દેશી)

પાટ મહોત્સવને સમે રે, લક્ષ્મી સરસ્વતી દોય;
દીઠી દોય ખભા પરે રે, ગુરુ ચિંતવના હોય.
પટોધર તારજો રે, તારજો દીન દયાલ;
પટોધર ઓગણીસમો ગચ્છરાજ (એ આંકણી) ૧
ગુરુને મન ચિંતા હૂઈ રે, હુઓ અઘટિત કામ;
આગળ એ વ્રત ભાંગસે રે, રહેસ્યૈં નહિ થિર ઠામ. પ૦ ૨
ગુરુનું મન તિહાં ઓલખી રે, સૂરિ વિમાસે વિચાર;
"આજ થકી લેવો નહિ રે, ભક્ત શ્રાવકનો આહાર. પ૦ ૩

વિગય વાવરવી નહિ રે, આજ થકી વ્રત નીમ;"
જાણી ગુરુ રાજી હૂઆ રે, રહેશે એ થીર ખીમ. ૫૦ ૪
વિગય ત્યાગે આહારથી રે, બહુ દુરબલ થઈ દેહ;
ફરી ચ્યાર દેવી હાજર હૂઈ રે, નામ કહું હવે તેહ. ૫૦ ૫
જયા વિજયા પદ્માવતી રે, અપરાજિતા એ ચ્યાર;
અહનિશ સૂરિ હાજર રહે રે, નડુલાઈ શહેર મઝાર. ૫૦ ૬
એહવે સાકુંભરી નયરમાં રે, સાકિની ડાકિની શોર;
ઉપદ્રવ સઘલા શહેરમાં રે, મારી મરકીનું જોર. ૫૦ ૭
ગુરુજી નાડુલાઈ જાણીને રે, સંઘે લખિયો લેખ;
મહા ઉપદ્રવ વારવા રે, ઉપગાર કરજો વિશેષ. ૫૦ ૮
લેખ જોઈ ગુરુરાજજી રે, કરવા પર ઉપગાર;
મંત્રગર્ભિત સ્તવના કરી રે, લઘુશાંતિ સુખકાર. ૫૦ ૯
પત્ર લિખિ તિહાં મોકલ્યો રે, લઘુશાંતિ વિધિ એહ;
પવિત્રપણે ભણજ્યો સહુ રે, છાંટજો નમણ કરેય. ૫૦ ૧૦
હરખિત સંઘે તે કીયો રે, વિઘન થયા વિસરાલ;
જે કોઈ વિધિ સહિત ભણે રે, તેહને મંગલ માલ. ૫૦ ૧૧

૨૦—આ. શ્રી માનતુંગસૂરિવર્ણન—

માનદેવના પાટવી રે, માનતુંગ ગચ્છરાજ;
સોહમથી પટ વીસમેં રે, હૂઆ શ્રી મહારાજ. ૫૦ ૧૨
તાસ ચરિત્ર કહું લેશથી રે, સુણીઈ ભવિક ઈક મન્ન;
ધારાપુરી ઉજેણમાં રે, મોટો ભોજ રાજન્ન. ૫૦ ૧૩
તેહ નયરમેં વિપ્ર છેં રે, બાંણ મયૂર તસ નામ;
સગપણ સસરો જમાઈ છે રે, વિદ્યા કુંભ સુધામ. ૫૦ ૧૪
ચઉદ વિદ્યા ચ્યાર વેદના રે, શાસ્ત્ર સર્વે પ્રવીણ;
દીપવિજય કવિરાજના રે, નૃપતિ સદા ગુણલીન. ૫૦ ૧૫

દુહા

સસરો જામાતા બેહુ, કરતા શાસ્ત્ર વિવાદ;
હાર જીત સાખી નૃપતિ, ન દીઈ એ કોઈ દાદ. ૧

ચ્યાર લાખ રઘુવેદ હે, યજુર્વેદકો માંન;
લાખ પાંચ નેવું સહસ, બીજો વેદ પ્રમાંન. ૨
તીન લાખ એંસી સહસ, સામ વેદકો ગાન;
લાખ તીન ને સઠ સહસ, વેદ અથર્વણ જાંન; ૩
અંગ ગ્રંથ અડસઠ સહસ, ઉપનિષદ પુનિ હોય;
એક લાખ બ્યાસી સહસ, ગ્રંથ માન હેં સોય. ૪
પરિશિષ્ટ સંખ્યા કહું, સહસ અઢાર સુજાન;
એ સાતે વસ્તુ તણા, પાઠી હોય પ્રમાણ. ૫
ચ્યાર વેદ ષડ્ અંગ હે, ઉપનિષદ છત્તીસ;
પરિશિષ્ટ બહોંત્તર મલી, સહુ ગ્રંથ લખ વીસ. ૬
વીસ લાખ એ ગ્રંથના, પાઠ કહેં ભટ હોય;
અષ્ટાદશ પોરાણ પુનિ, ષટ્ ભાષામય સોય. ૭

ઢાલ—૧૧

(પ્રભુ ચિત્ત ધરીને અવધારો મુજ વાત—એ દેશી)

જામાતા સસરો હો અહનિશ, કરતા શાસ્ત્રનો વાદ;
એ કોઈ ન્યૂનાધિક નહી જી, જામાતા વિષવાદ.
સહુ શ્રોતા સુંણુઈં આગલ એ અધિકાર (એ આંકણી). ૧
જામાતાઈં ચંડી દેવી, સમરન કીધ ઉદાર;
કાંઇક હુઈ ચઢતી કલાજી, સસરોજી કરે રે વિચાર. સ૦ ૨
ગુપતપણે સસરાજી રાતેં, આયા જમાઇને ઘેર;
ઊભો વાત સુણેં છે ઘરની, કાંન દેઈ બહુ પેંર. સ૦ ૩
તેહ સમેં ઘરમાંહે લડે છે, ધણીધણીયાણી રે હોય;
તાતને દીઠો ઊભો હેઠલ, પુત્રી ચિંતવણા હોય. સ૦ ૪
બાપ થઇને ચરિત્ર સુતાનું, જોવું ન ઘટે એહ;
પતિવ્રતાઈ શ્રાપ દીઓ તબ, કુષ્ટિ થયો તવ દેહ. સ૦ ૫
સસરે સૂરજદેવ આરાધ્યો, પ્રસન્ન હુઓ રવિ દેવ;
તેહથી કોઢ ન દેખેં કોઇ, વાદ કરે નિતમેવ. સ૦ ૬

ભોજ કહે એ ન્યાય ન હોવે, જાઓ સરસ્વતી પાસ;
કાશ્મિર દેશે બેહુ જણુ ચલિયા, જીહાં છે માત નિવાસ. સ૦ ૭
માતાજી મનમાંહી વિમાસી, આઈ સમજાવા દોય;
અધવિચ ટીકા ૐકારની, પોઠી પાંચસે હોય. સ૦ ૮
પૂછે સસરો જામતા તિહાં, "સ્યું છે પોઠીયા માંહે;"
તે કહે "ૐકારની ટીકા", વિસ્મય દોઉ મનમાંહે. સ૦ ૯
બીજી વાર હજાર દેખાડયા, ત્રીજીઈં દોય હજાર;
માની ગલાન થયા તે બે જણુ, ચિત્ત વિમાસણુ ધાર. સ૦ ૧૦
એક અક્ષર ૐકારની ટીકા, સાંભલી નહિ શ્રવણેણુ;
તો શાસ્ત્રપાર કિણુવિધ પાંમીજે, ગર્વ કરીજે કેણુ. સ૦ ૧૧
ચોથું પદ એકેકું બેહુને, દીધું છે સારદ માય;
ત્રણુ પદ પૂરી બેહુ જણેજી, શ્લોક કીયા મન ભાય. સ૦ ૧૨
પ્રગટ થઈ બોલી તવ જનની, હું છું સારદ દેવ;
દોય બરોબર પંડિત છો તુમ, પ્રસન્ન હુઆ છેં ભૂદેવ. સ૦ ૧૩
ધારા નયરીઈં બેહુ આવ્યા, ભોજને કહ્યો રે વૃત્તાંત;
નૃપતે બહુ સનમાનીયાજી, માલવદેસ શ્રીમંત. સ૦ ૧૪
અહનિશ રાજસભામાંહેજી, શાસ્ત્રતણો રે અભ્યાસ;
દીપવિજય કવિરાજ સદાઈ, સરસ્વતી માત પ્રકાશ. સ૦ ૧૫

દુહા

એક દિન નૃપતિ સભા વિચેં, બોલે વચણુ વિલાસ;
જૈનમાંહે કોઈ હસ્યેં, એહવો જ્ઞાન પ્રકાશ. ૧
પ્રધાન શ્રાવક તિણેં સમે, કહે સુણો મહારાજ;
માનતુંગસૂરિસરુ, મુજ ગુરુ છેં ગચ્છરાજ. ૨
સુણી નૃપત તેડયા ગુરુ, કહે સુણો સૂરિરાજ;
ચમતકાર મુઝ દાખવો, તુમ વિદ્યા સામ્રાજ. ૩
ઈમ કહી ઓરડા ભીંતરે, બેસાર્યા તિહાં સ્વાંમ;
તાલાં અડતાલીસ દેઈ,* સૂતો નૃપ નિજ ધામ. ૪
ગુરુઈં તિહાં સમરન કિયો, સાસન દેવી માત;
ચક્રેસરી પ્રગટ હૂઈ, રવિ તેજ સાક્ષ્યાત. ૫

ઢાળ—૧૨

(ભરતનૃપ ભાવશું—એ દેશી)

ઋષભ પ્રભુ સ્તવના કરે એ, ભક્તામર સ્તવરાજ;
નમો સૂરિરાજને એ.
શ્લોક તણી ઉદ્ઘોષણા એ, માંનુ જલધર ગાજ. ન૦ ૧
જીમજીમ કાવ્ય ભણે સૂરિ એ, તિમતિમ દેવ પ્રભાવ; ન૦
તડ તડ તાલાં ઊઘડે એ, જુઓ જુઓ પુન્ય સભાવ. ન૦ ૨
કાવ્ય અડતાલીસથી થયાં એ, તાલાં અડતાલીસ* દૂર. ન૦
સૂરિ ઉપાસરે આવિયા રે, ધન શાસન વડ નૂર. ન૦ ૩
નૃપતિ પ્રભાતે દેખીને એ, ચમક્યો હૃદય મઝાર; ન૦
ધનધન એ સૂરિરાજને એ, જૈનધરમ જગ સાર. ન૦ ૪
ભક્તામરનાં કાવ્ય છે એ, ગર્ભિત મંત્ર પ્રયોગ; ન૦
સદ્ગુરુ જાણ કૃપાથકી એ, પાંમે સુખ સંયોગ. ન૦ ૫
વીસમે પાટ પ્રભાકરું એ, શ્રી માનતુંગ ગચ્છરાજ; ન૦
શાસન જૈન દીપાવીઆ એ, સોહમ કુલની લાજ. ન૦ ૬
સંવત દોય બિલોતરે (૨૦૨) એ, દિગંબરા મત હોય; ન૦
સાતસે બોલે અંતર કીયો એ, તેહમાં મત દોય+ જોય. ન૦ ૭

૨૧—આ. શ્રી વીરસૂરિવર્ણન—

વીરસૂરિ એકવીસમા એ, પટધર શ્રી ગણધાર; ન૦
સંવત બિલોતરા ત્રિસમે (૨૩૦) એ, જિનશાસન જયકાર. ન૦ ૮

૨૨—આ. શ્રી જયદેવસૂરિ. ૨૩—આ. શ્રી દેવાનંદસૂરિવર્ણન—

જયદેવસૂરિ બાવીસમા એ, પટધર શ્રી ગચ્છરાજ; ન૦
ત્રેવીસમો પટધર નમું એ, દેવાનંદ મહારાજ. ન૦ ૯
સંવત ત્રણ પંચોતરે (૩૭૫) એ, વલ્લભીપુરનો ભંગ; ન૦
સંવત ચ્યારબારોત્તરે (૪૧૨) એ, ઉપાસરાસ્થિતિ ચંગ. ન૦ ૧૦

૨૪—આ. શ્રી વિક્રમસૂરિવર્ણન—

દેવાનંદ સૂરીસરુ એ, ત્રેવિસમો પટધાર; ન૦
ચોવીસમા વિક્રમસૂરિ એ, ભંજન અરીય ઉદાર. ન૦ ૧૧

૨૫—આ. શ્રી નારસિંહસૂરિવર્ણન—

નરસિંહસૂરિ પંચવીસમા એ, સમુદ્રસૂરિ વડ નૂર; ન૦
તાસ સંબંધ કહું ભલાં એ, દિનદિન ચઢતે નૂર. ન૦ ૧૨

૨૬—આ. શ્રી સમુદ્રસૂરિવર્ણન—

રાવલજી શ્રી. ખોમાણસી એ, ચીતોડ ઉદેપુર ભાણ; ન૦
તેહના વંશમેં દિનકરુ એ, સમુદ્રસુરિ ગુણ જાંણુ ન૦ ૧૩
નાગદ્રાનયર મેવાડમેં એ, થાપ્યા જૈન પ્રાસાદ; ન૦
બહુ ભવિજન પ્રતિબોધિઆ એ, છવ્વીશ પટ આહ્લાદ. ન૦ ૧૪
એ પ્રભુ સમુદ્રસૂરીસરુ એ, સોહમકુલમેં ભાંણ; ન૦

૨૭—આ. શ્રીમાનદેવસૂરિવર્ણન—

માનદેવસૂરિજી તેહના એ, પાટવી સત્યાવીસમેં જાંણુ. ન૦ ૧૫
પાટ વિના જે સૂરિ થયા એ, વરણું સમય પ્રસ્તાવ; ન૦
દીપવિજય કવિરાજજી એ, તારણ ભવનિધિ નાવ. ન૦ ૧૬

દુહા

તત્કાલીન સૂરિવર્ણન—

સંવત ચ્યાર સત્યોત્તરે(૪૭૭), હૂઆ ધનેસરસૂર;
તિણે સેત્રુંજામહાતમ કિઓ, સિલાદિત્ય હજૂર. ૧
મલ્લવાદિસૂરિ તણો, ભાંણેજો નૃપ એહ;
ગુરુજી ચોમાસું તિહાં, નૃપતિ ધરમ સનેહ. ૨
રાંકો વાંકો વાણિયા, શિલાદિત્ય પરધાંન;
તાસ સુતા પાસેં અછે, એક કાંગસી જાંન. ૩
નૃપતનયા બહુ હઠ કીયો, તેહ કાંગસી કાજ;
નૃપતેં અતિ આગ્રહ કીઓ, ન દિઈ તેહ અકાજ. ૪
તેહથી નૃપ બહુ ક્રોધ કરી, દુભવિયા જણ દોય;
ભાવીભાવ મિટેં નહીં, જે હોણારી હોય. ૫
સાહ રાંકે વાંકે કિઓ, પાતસાહ ઈકિ અંગ;
બહુ ફોજ લાવી કીઓ, નયર વલ્લભી ભંગ; ૬
શિલાદિત્ય નૃપતિ મરણ, નગરભંગ દો વાર;
શ્રાદ્ધવિધિ માંહે અછેં, એહ તણો અધિકાર. ૭

ઢાલ—૧૩

(વીર જિણેસર ઉપદીસેં—એ દેશી)

આ. શ્રી. દેવર્દ્ધિગણી ક્ષમાશ્રમણવર્ણન—

વીરથી નવસેંહિં એહેંસીઈ (૯૮૦), વિક્રમથી હવેં જાણો રે;
સંવત પાંચ દાહોતરે (૫૧૦), દેવર્દ્ધિ પૂજ્ય પ્રમાંણો રે;
ઉપગારી ગુરુ વંદીઈ (એ આંકણી). ૧
આગમ જાતાં જાંણીને, લખવા સૂત્ર ઉછાંહે રે;
મુનિપરિકર તેડ્યા સહુ, નયરી વલ્લભી માંહે રે. ઉપ૦ ૨
બીજો સ્કંદિલ સૂરિવરુ, પૂરવ દેસ સુઠાય રે;
મથુરા નયરઈ તેડીયા, સાધુ તણો સમુદાય રે. ઉપ૦ ૩
દોય ઠેકાણે દોય સૂરિ, જિનશાસન સણગાર રે;
સૂત્ર લિખ્યાં મુનિ મુખ થકી, કરવા જગ ઉપગાર રે. ઉપ૦ ૪
આચારંગાદિક સહુ, આગમ પણયાલીસ રે;
જીમ જીમ મુનિને સાંભર્યો, તિમતિમ લખિયાં ઈસ રે. ઉપ૦ ૫
લખિઓ તેર વરસ પાછેં, કલ્પસૂત્ર શ્રુતરાજ રે;
તેથી નવસેં ત્રાણુંની, વાચના એહનેં કાજે રે. ઉપ૦ ૬
વલ્લભી મથુરી દો વાચના, હુઇ એકત્ર જીવારેં રે;
ફેર અંતર કેઈ બોલના, સુણીઇં તેહ વિચાર રે. ઉપ૦ ૭
ત્રિશલા સિદ્ધારથ નરપતિ, બારમેં સરગે તે જાવે રે;
આચારાંગમેં પાઠ એ, આવશ્યક ચોથે કહાય રે. ઉપ૦ ૮
એહવા કેઇ બોલના, ફેર છે આગમ માંહે રે;
"આપણ દોય પ્રમાંણ છે", એહની સંકા ન કાંહે રે. ઉપ૦ ૯
વલ્લભી મથુરી નયરીએ, સ્થાનક દોય કહાયા રે;
જિમ જિમ મુનિને સાંભર્યો, તિમ તિમ પાઠ લખાયા રે. ઉપ૦ ૧૦
અંગમાંહે ઉપાંગની, દીધી ભલામણ જેહ રે;
"જહાપન્નવણા-નંદી"એ, ગણધર વચન ન એહ રે. ઉપ૦ ૧૧
લખતા ગ્રંથ ગૌરવ હોવે, તેથી દેવર્દ્ધિ સ્વામી રે;
જે જે ઉપાંગમેં પાઠ છે, દીધી ભલામણ સામી રે. ઉપ૦ ૧૨

એ હેતુ સહુ જાંણુજ્યો, અંગ પહેલાં ન ઉપાંગ રે;
ગણધર ગુંથના કિમ કરે, એ તો દેવાર્દ્ધપૂજ્ય પ્રમાંણ રે. ઉપ૦ ૧૩
શ્રી દેવાર્દ્ધ શ્રી પૂજ્યજી, કીધો જગ ઉપગાર રે;
શાસન એકવીસ સહસનો, તેહમાં સૂત્ર આધાર રે. ઉપ૦ ૧૪
જગ ઉપગારથી પૂજ્યજી, લાભ લિયા શિવરાજ રે;
એક ભવે સિવ પામસ્યૈ, દીપવિજય વડ લાજ રે. ઉપ૦ ૧૫

દુહા

શ્રી કાલિકાચાર્યવર્ણન—

વીરથી નવસેં ત્રાણુંઈ (૯૯૩), સંવત પાંચ ત્રેવીસ (૫૨૩);
ત્રીજા કાલિકસૂરિજી, વિદ્યાધર ગચ્છઇશ. ૧
સંખેપેં વરણવ કરું, તાસ ચરિત્ર વખાંણ;
ગુણવંતા ગુણવંતના, ગુણ ગાવેં ગુણ જાંણ. ૨
વિચરંતા સૂરિરાજજી, બહુ પરિવારેં થોક;
ભૂમંડલ પર ભવિજના, તારતા ભવિલોક. ૩

ઢાલ—૧૪

(મારુજી, નિંદડલી નેણાં રે બિચ ઘુલ રહી, ઘુલ રહી નેણાં સેણાં બિચ હો,
સાહિબાંણી ઢોલા—એ દેશી)

ગુરુજી પયઠાંણ નગર પધારીયા, શાલિવાહન નૃપરાજ હો,
પટધારી સાહિબા;
ગુરુજી વંદન નરપતિ આવીયો, પરિકર સબ સામ્રાજ હો; પટધારી સા.
ગુરુજી, વીર પટોધર વંદીઇ (એ આંકણી) ૧
ગુરુજી પંચાભિગમથી રે વંદિયા, કરવા આતમ કાજ હો; પટ૦
ગુરુજી બહુ આડંબરથી કીઓ, નગરપ્રવેશ ગચ્છરાજ હો. પટ૦ ગુ૦ ૨
સાહિબા એહવેં પજુષણ પર્વના, મહોચ્છવના દિન આય હો; પટ૦
ગુરુજી નૃપને કહે પંચમી દિને, પર્વ સંવછરી થાય હો. પટ૦ ગુ૦ ૩
ગુરુજી નૃપતિ કહે ગચ્છરાજજી, એ દિન નહી અનુમાન હો; પટ૦
ગુરુજી એ દિન લૌકિક પર્વ છે, ઇંદ્રમહોત્સવ અભિધાંન હો. પટ૦ ગુ૦ ૪

ગુરુજી તેહથી આગલ છઠ દિનેં, કીજીઈ પરવ અમૂલ હો; પ૮૦
ગુરુ કહે દિવસ ઓલંઘન હોઇ નહીં,ચોથ દિવસ અનુકુલ હો. પ૮૦ગુ૦ ૫
ગુરુજી બહુસૂરિ સંમત્તિથી કીઓ,ચોથ પજુસણ પર્વ હો; પ૮૦
સાજન નૃપતિઈ બહુ મોહોચ્છવ કરી,ટાલ્યા કુમતિના ગર્વ હો.પ૦ગુ૦ ૬
સાજન વિક્રમ નૃપનેં હણ્યો જિણેં, શાલિવાહન નૃપ જેહ હો; પ૮૦
સાજન એકસો પાંત્રીસ વર્ષનો, અંતર કહિઓ છે તેહ હો. પ૮૦ગુ૦ ૭
સાજન એ શાલિવાહન ફિર હુઓ,સંવત પાંચસેં માંહે હો; પ૮૦
ગુરુજી જુગપ્રધાન કાલિકસૂરિ, પજુષણ ચોથ ઉછાહ હો. પ૮૦ ગુ૦ ૮
પ્રભુજી સીમંધર ભગવંતની, દેસના સુણી સુરરાય હો; પ૮૦
ગુરુને વંદન કારણ આવીઓ, વાંધા (આનંદ) અંગ ન માય હો. પ૦ગુ૦ ૯
ગુરુને પૂછીઆ સરૂપ નિગોદના, સીમંધર પરેં તેહ હો; પ૮૦
ગુરુઈ સહૂએ પ્રકાસક તિમ કીયા, હરખ્યો હરિપતિ નેહ હો.પ૮૦ ગુ૦૧૦
ગુરુજી તુમ ગુણ સીમંધર કહ્યા, દેખ્યા તેહિ જ ભાવ હો; પ૮૦
ગુરુજી સેવક સૌધર્મા ઇંદ્ર છું, સુંણીઇ મુનિગણ રાવ હો. પ૮૦ ગુ૦ ૧૧
ગુરુને વંદન કરી હરખિત થઈ, હરિ નિજ થાંનક આય હો; પ૮૦
ગુરુજી ગણધર કાલિકસૂરિતણા, દીપવિજય ગુણ ગાય હો.પ૮૦ ગુ૦ ૧૨

દુહા

૨૮. શ્રી સત્યમિત્રસૂરિવર્ણન—

વીર પ્રભુ નિર્વાણથી, વરસ હજાર પ્રમાણ;
સંવત પાંચસેં ત્રીસમેં, જુગપ્રધાન શ્રુતભાણ. ૧
સત્યમિત્ર સૂરીસરુ, એક પૂરવધર સ્વાંમ;
પૂરવ વિછેદ એહથી થયો, ભાવિ પદારથ જાંમ. ૨

યુગપ્રધાન શ્રી જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ વર્ણન—

વીરથી એકાદસ પન્નર, સંવત પાંચ (છસો) પેંતાલ;*
તિણેં સમે શ્રીજિનભદ્રગણી, ક્ષમાશ્રમણ ગુણમાલ. ૩
શ્રીજિનભદ્ર ગુરેં કીઓ, ધ્યાંનસતક મન લાય;
આવસ્યકનિર્યુક્તિ વિચેં, હરિભદ્રસૂરિ લિખાય. ૪

આ. શ્રીહરિભદ્રસૂરિવર્ણન—

ઇહાં પ્રસ્થાવે વરણવું, હરિભદ્રસૂરિ પ્રબંધ;
યાકિનીસુનુ નામ જસ, વરનું લેશ સબંધ. ૫

ઢાલ—૧૫

(મેંદી તે વાવી માલવે રે, ફૂલી ફૂલી ગુજરાત, મેદી રંગ લાગ્યો—એ દેશી)

શીસોદિયા રાજવંશવર્ણન—

શ્રી ચિત્રકુટ ગિરિરાજ છે રે, બીજું નામ ચિત્તોડ રે સાજનિયાં;
પહેલાં નૃપ મોરી હૂતા રે, પછી રાવલ સિર મોડ રે. સા૦ ૧
એકલિંગ શિવ પરસન થઈ રે, દિઓ મેવાડનો રાજ રે; સા૦
શ્રીમુખ વચનથકી કહ્યો રે, અખંડ રાજ સામ્રાજ રે. સા૦ ૨
બાપારાવલ નામ થો રે, પુન્ય તણો ઘણુ સાજ રે; સા૦
સંવત એક એકાણું (૧૯૧)માં રે, બાપારાવલ રાજ રે*. સા૦ ૩
વંશપરંપરા પાટવી રે, પુન્ય તણો છે મેડ રે; સા૦
અનુક્રમે ભાગ્ય ભૂજાબલી રે, હોતે કેડાકેડ રે. સા૦ ૪
ત્રેવીસમો રાવલ હુઓ રે, સમરસિ ગુણસાજ રે; સા૦
દિલ્લીપતિ ઘેર પરણીયા રે, નૃપતિમુગટ પ્રથિરાજ રે. સા૦ ૫
યથાનામ રાણી તણે રે, ચ્યાર હુઆં સંતાન રે; સા૦
હોય કુંમરે નેપાલનો રે, રાજ લીઓ ગુનખાંન. સા૦ ૬
કેડવી તેહના પાટવી રે, ગોરખીયા કેહેંવાય રે; સા૦
સંવત અગ્યારની (૧૨૧૧) સીમથી રે, વરતે રાજ સવાય રે. સા૦ ૭
રાવલજીની નંદની રે, ત્રીજું જે સંતાન રે; સા૦
ચિતોડ પરણવા આવીયા રે, કુમારપાલ કુલ ભાંણુ. સા૦ ૮
ચોથો પુત્ર તે પાટવી રે, રાવલ કેરણસી નામ રે; સા૦
ચોવીસમા રાવલ થઈ રે, બેઠા તખત સુઠામ રે. સા૦ ૯
તેહને અંગજ તીન છે રે, માહપજી રાહપજી નામ રે; સા૦
ત્રીજો પુત્ર છે ધીરજી રે, કોઢ હૂઓ તસ જાંમ રે. સા૦ ૧૦
સાંડેર ગચ્છ શ્રીપૂજ્યજી રે, મોટી દ્રકુત બલાય રે; સા૦
વચનથી સુત વોહોરાવીઓ રે, પરિકર સહુ દુભાય રે. સા૦ ૧૧

"ચિત્રકૂટપતિ પુત્રને રે, શિષ્ય કરે સૂરિરાય રે; સા૦
ઘર ઘર ફરસ્યે ગોચરી રે, મેહેણ્યાં જગત ગવાય રે. સા૦ ૧૨
તેથી સૂત પાછો લેઇ રે, દ્યો કોઇ ગામ ગરાસ રે;" સા૦
સાંભલી રાવલજી તિહાં રે, માગે સુત ગુરુ પાસ રે. સા૦ ૧૩
ગુરુ કહે દીક્ષા નહિ દિઆં રે, કરસ્યાં વણિક વિસાલ રે; સા૦
ઓસિયા માતની સાહાયથી રે, શ્રાવક કિઓ ઓસવાલ રે. સા૦ ૧૪
તેહનું ગોત્ર સીસોદિયા રે, તેહનાં વંશ મઝાર રે; સા૦
ગુર્જર દેશના શેઠજી રે, શાંતિદાસ પરિવાર રે×. સાજ૦ ૧૫
આસું પાતશાહી કહ્યા રે, જેહને બિરદ લખાય રે; સા૦
તેહના વંસમેં દીપતા રે, સાંપ્રત સહુ સુખદાય રે. સા૦ ૧૬
દીપાશાહ ખુશાલશાહ રે, વખતશાહ પુન્યવંત રે; સા૦
હિન્દુપતિના પાટવી રે, ગોત્ર સીસોદિયા વંશ રે. સા૦ ૧૭
તેહની વંશ પરંપરા રે, સહસ લખોધર હોય રે; સા૦
મરુધર દેશ મેવાડમેં રે, ગોત્ર સીસોદિયા જોય રે. સા૦ ૧૮
શ્રીજિનશાસન દીપતા રે, છે વીસા ઓસવાલ રે; સા૦
દીપવિજય કવિ એ સહુ એ, જીવદયા પ્રતિપાલ રે. સા૦ ૧૯

દુહા

માહપતિ, રાહપતિ વર્ણન—

માહપતિ રાહપતિ દો તનય, તેહ તણો અધિકાર;
લેશ માત્ર વર્ણવ કરુ, વિક્રમ સંવત સય બાર (૧૨૦૦). ૧
વડા પુત્ર શ્રી માહપજી, મોસાળે બહુ વાસ;
રાહપજી રિસાઈ ચાલ્યા, ગઢ ઈરોડ નિવાસ. ૨
રાવલજી આખર સુઆ, સંવંત બારસેંહેં ખાસ;
વાસી સરગપુરી હૂઆ, પુત્ર નહિ કો પાસ. ૩
સોનંગરા સાલા તિણે, ગઢ કીધો નિજ હાથ;
માહપજી પેઠણ નહિ દિયા, અછે ચિતોડા નાથ. ૪
કોઇ ભાટ અમરખ ધરી, ગઢ ઇરોડે જાય;
વ્યતિકર સહુ સુણાવીઓ, રાહપજી મન લ્યાય. ૫

રોમી પતશાહને મલી, લેઈ ફોજ સંભાર;
ચિત્રકૂટ કાયમ કીઓ, સોનંગરાઉ ખાર. ૬
સંવત બાર ગુણ તીસમેં (૧૨૨૯), રાહપજી નૃપરાજ;
વડ બંધવ શ્રી માહપજી, આયા બેઠણ રાજ. ૭
રાહપ કહે વડ બંધવા! રાજ અમારે ભાગ;
હવે દાવા પોચે નહિ, નહિ તમારો લાગ. ૮
વડ બંધવ કહે છોડ દ્યો, રાવલ બિરદ સયાંન;
એમ કહી રીસાઈ ચલ્યા, ગલિયા કોટ સુથાંન. ૯
ડુંગરપર વાસ્યો વલી, રાવલ બિરદ કહાય;
સાંપ્રત એહી જ રીત છૈં, વંસપરંપર રાય. ૧૦
બાપા રાવલથી સહુ(સરુ), કુરણુસિં રાવલ સીમ;
ચોવીસ રાવલ જાણિઇં, સહસ વરસમેં ખીમ. ૧૧

ઢાળ—૧૬

(જીરે જીરે સ્વામી સમોસર્યા—એ દેશી)

રાહપજી નૃપથી હુઓ, રાણપ બીરદ સવાય રે;
હિંદૂપતિ પાતશાહ છૈં, ગઢ ચિતોડ કહાય રે.
નૃપ સહુ(સૌ)ભાગ્ય ભૂજાબલી. ૧
બીજા રે નૃપતિને ઓપમા, લખવી રાજાધિરાજ રે;
ચિત્રકુટ નાથને ઓપમા, મહારાજાધિરાજ રે. નૃ૫૦ ૨
રાહપ રાણથી તેરમા, રાણા અજેસીંજી વારે રે;
તેહના પુત્ર છે સજજનસીં, તેરઈકસઠા(૧૩૬૧)મઝાર રે. નૃ૫૦ ૩
ક્રોધથી દક્ષિણ આવિયા, તેહનો વંસ સતારે રે;
છત્રપતિ સાહુ નૃપતિ લગી, ત્રેવીશ પાટ ઉદાર રે. નૃ૫૦ ૪
ચઉદમો રાણો હમીરસીહ, ઈકલિંગ દેહરો કરાયો રે;
કુંભોજી રાણ અઢારમો રે, કુંભલમેર વસાયો રે. નૃ૫૦ ૫
રાણકપુરને દેહ રે, થાંભા દોય કરાયા રે;
સંવત ચૌદ પંચાણુંઇ (૧૪૯૫), કુંભો રાણ ગવાયા રે. નૃ૫૦ ૬

વીસમો રાયમલ્લ રાણુથી, દેવલ્યો સેંહેંર કહાયો રે;
રાણુ રતન એકવીસમો, પદમણી કાજ લડાયો રે. નૃપ૦ ૭
બાર વરસ પાતસાહથી, લડિયો ભૂજબલ રાણુ રે;
સંવત સોલ ચોવીસમેં (૧૬૨૪), રાણુ ઉદેસિંહ ભાંણુ રે. નૃપ૦ ૮
અકબર શાહથી બહુ લડ્યો, તુટ્યો ગઢ ચિત્તોડ રે;
સંવત સોલ પચીસમેં(૧૬૨૫),વસીયો ઉદેપુર જોડ રે. નૃપ૦ ૯
અમરસી રાંણુ પચીસમેં, ભુજબલથી બલ જોડ રે;
અકબ્બર રાજ ઉઠાય રે, લીધો ફેર ચિત્તોડ રે. નૃપ૦ ૧૦
અઠાવીસમો જે રાણુ છેં, રાજસિંહ તે રાજે રે;
દિલ્લિપતિ પાતસાહ છેં, ઓરંગજેબ સમાજે રે. નૃપ૦ ૧૧
લેહના હરથી રૈ નાથજી, આયા નાથદુવારે રે;
સંવત સત્તર બત્રીસમેં (૧૭૩૨),રાજસમુંદ્ર કીયો સાર રે. નૃપ૦ ૧૨
ઓગણત્રીસમો રાંણુજી, જયસિંહ રાણુ કહાય રે;
ઢેબર સરવર તિણેં કીઓ, સંવત સત્તરમેં થાય રે. નૃપ૦ ૧૩
પીછો નામ છે જેહનો, જાતે તે વણુજારો રે;
પીછોલો સરવર તિણેં કીઓ, સમુદ્રની ઓપમા સાર રે. નૃપ૦ ૧૪
ઇમ સહુ રાણુપરંપરે, સાંપ્રત ભીમસીં ભાંણુ રેં;
દીપવિજય કવિરાજ એ,* બિરદ દીઓ એહ રાણુ રે. નૃપ૦ ૧૫
રાવલ નેં રાણા સહુ, બિરદ ચિત્તોડાધીશ રે;
ચિત્રકૂટ ગઢપતિ સહુ હુઆ, ભુજબલી સહુ નૃપ ઇશ રે. નૃપ૦ ૧૬

દૂહા.

આ૦ શ્રીહરિભદ્રસૂરિવર્ણનં

ચિત્રકૂટ ગઢમેં દંહા, સંવત પાંચ મઝાર;*
રાજ કરે મહાભુજ બલી, રાવલ સગતકુમાર. ૧
તેહ નયરમેં વિપ્ર છે, હરિભદ્ર ઇંણુ નાંમ;
પૂરવ સંજોગે હુઓ, વિદ્યાકુંભ સુધામ. ૨
ચ્યાર વેદ ખટ અંગ હે, ઉપનિષદ છત્તીસ;
પરિશિષ્ટ બહોંતેર મિલી, સહુ ગ્રંથ લખ વીશ. ૩

વીસ લાખ એ ગ્રંથ છે, ચ્યાર વેહદો માંન;
વિદ્યા ચઉદ નિધિ સમો, હરિભદ્ર ભટ જાન. ૪
ધરે ગૌરવ મનમાં ઇસ્યો, જગ નહિ વાદી કોય;
વિદ્યાવાદ વિના તવાં, પેટ આફરો હોય. ૫
જે વાદિ હારે તદો, ચરે ઘાસ પીઇ નીર;
મુજને જીતે તેહનો, શિષ્ય હોઉં તસ તીર. ૬
પેટેં પટબંધન કરી, કરી પ્રતિજ્ઞા એમ;
નિજ ષટ્‌કર્મેં નિત રહે, ચિત્રકૂટ બિચ એંમ. ૭

ઢાળ—૧૭

(વાલ્લમ વેહેલા રે આવજો—એ દેશી)

એક દિન હરિભદ્ર ભટ તિહાં, જાવે ચઉટા મઝાર રે;
ઉપાસરે મહાસતી સાધવી, યાકિની નાંમ ઉદાર રે.
ધન ધન હરિભદ્ર સૂરિવરા. (એ આંકણી) ૧
સૂત્રની ગાથા રે સાંભલે, સમઝિઓ નહી કાંઈ ભાવ રે;
કાંન દેઈ ફરી સાંભલે, માંનું ભવજલ નાવ રે. ધ૦ ૨
ગાથાઃ—चक्किदुगं हरिपणगं पणगं चक्कि य केसवो चक्कि।
केसव चक्कि केसव दुचक्कि केसवचक्कि य ॥१॥

એ ગાથાનો અર્થઃ—૧ ભરત, ૨ સગર એ બે ચક્રિ જોડે થયા, પછે ૧ ત્રિપૃષ્ઠ, ૨ દ્વિપૃષ્ઠ, ૩ સ્વયંભૂ, ૪ પુરુષોત્તમ ૫ પુરુષાર્તિં એ પાંચ વાસુદેવ લાગલગી થયા, પછે ૩ મઘવા, ૪ સનતકુમાર, ૫ શાંતિનાથ, ૬ કુંથુનાથ, ૭ અરનાથ એ પાંચ ચક્રવર્તી લાગલગી થયા; પછે એક ૬ પુંડરીક વાસુદેવ થયો. પછી એક ૮ સુભૂમ ચક્રિ થયો, પછી એક ૭ શ્રીદત્ત વાસુદેવ થયો. પછી એક ૮ મહાપદ્મવમાં ચક્રિ થયો, પછે એક ૮ લક્ષમણુ વાસુદેવ થયો, પછી ૧૦ હરિષેણુ ચક્રિ, ૧૧ જયચક્રિ એ બે ચક્રી લાગલગી થયા, પછી એક ૯ કૃષ્ણુ વાસુદેવ છેલ્લો થયો, પછી એક ૧૨ બ્રહ્મદત્ત ચક્રિ છેલ્લો થયો.

ગાથા એ સાંભલી ઓલિઓ, ચકચકમેં ન સમઝાય રે;
માત કહે ભટજી સુણો, સૂત્રની ગાથા કહાય રે. ધ૦ ૩

ભાષા ષટ ચઉવેહના, વિદ્યા ચઉદના જાણુ રે;
બિરદના ધાર છો એહવો, ખોટો બિરદ ન પ્રમાંણુ રે. ૫૦ ૪
માગધી ભાસ નથી જાણુતા, ભાષા ષટ કિમ હોય રે;
સાંભલી ચિતવે ભટ તિહાં, કહિઈ માતજી સોય રે. ૫૦ ૫
યાકિની સાધ્વીઇ કહ્યો, ગાથા અર્થ વિચાર રે;
સુણી ભટ મનમાં ચિંતવી, કરી પ્રતિજ્ઞા સંભાર રે. ૫૦ ૬
"જીતે તેહનો શિષ્ય હવું", એહ પ્રતિજ્ઞા મેં કીધ રે;
તે ઈણી સાધવી જીતીઓ, સાચી પ્રતિજ્ઞા એ સિદ્ધ રે. ૫૦ ૭
સંજમ દીઓ મુઝ માતજી, તુમે મુઝ ગુરુરાજ રે;
માતજી કહે ઘટતો નહી, સાધવી કર મુનિરાજ રે. ૫૦ ૮
મુઝ ગુરુ શ્રી ભટ્ટાચાર્યજી, ચાલો તેહની પાસ રે;
આવીઓ તેહ કને ઓલખી, લિઇ સંજમવ્રત ખાસ રે. ૫૦ ૯
સૂત્ર આગમ સહુ અભ્યસ્યાં, દીધો સૂરિ પદ જોગ રે;
સઠ ચોરાસી જે અન્ય તણા, જીતિયા પુન્ય સંજોગ રે. ૫૦ ૧૦
હોય ભાંણેજ છે સૂરિતણા, હંસ પરમહંસ નામ રે;
તેહને બુઝવી દીખિયા, ગયા તે બોધને ઠામ રે. ૫૦ ૧૧
બેહુ જણુ વેષ જુદો કરી, પાઠે શાસ્રના મર્મ રે;
કોઈ એક ભેદથી જાંણીયા, ઓલખ્યા શ્રી જિનધર્મ રે. ૫૦ ૧૨
તેહ પરીક્ષાને કારણે, જૈન સૂરત કરી માંહે રે;
ચાલતાં પગથીયામાં ચણી, ઉપર પગ દેઈ જાય રે. ૫૦ ૧૩
તેડીયા દોયને છલ કરી, પગથિઈ જિનછબી દેખ રે;
પગ ન દીધો ખડીથી કીયા, જનોઈ ભાવ ત્રિરેખ રે. ૫૦ ૧૪
જાણીને ઓલખ્યા જિનમતી, હણુવાને કીધ ઉપાય રે;
બેહુ જણુ સમયને ઓલખી, કીઓ તિહાં જ પલાય રે. ૫૦ ૧૫
આગલે બેહૂ જણા પાછલે, ફોજનો છે સમુદાય રે;
ચિત્રકુટ આવતે આવતે, સાંઝ પડી ને અકુલાય રે. ૫૦ ૧૬
સેહેરની પોલ છે સાંકલી, રહી ગયા બેહુ જણુ બાર રે;
આંતરી બેહુ જણાને હણી, ચલિયો ફોજ સંભાર રે.
જુઓ જુઓ કરમ વિચિત્રતા-(એ આંકણી). ૫૦ ૧૭

એહ સમે તેહ માલીમ હુઇ, પુસ્તક સહુ એ મંગાય રે;
અગ્નિનો સરણુ તેહને કીઓ, સૂરિ બહુ શોધ કરાય રે. જુ૦ ૧૮
પુસ્તક માંહેથી નિકલ્યો, બોધનો એક આમ્નાય રે;
વસુધારા નામ મહામંત્ર છે, દીપોચ્છવીઇ સુણાય રે. જુ૦ ૧૯
દોયના વિરહથી બહુધરે(પરે), સૂરિ મન હૂઓ ખેદ રે;
ક્રોધથી બોધનેં મારવા, સૂરિને મનમાં ઉમેદ રે. જુ૦ ૨૦
મંત્ર આહ્‌વાનથી તેડિયા, બોધ તે ચઉદસેંહે ચુમાલ રે;
તેલ કઢામાંહે હોમવા, સૂરિ હૂઆ ઉજમાલ રે. જુ૦ ૨૧
તે સમેં શાસન દેવતા, આવી તિહાં મહંમાય રે;
એહ મોટા ગુરુ શાસને, ક્રોધથી કરે છેં અન્યાય રે. જુ૦ ૨૨
એમ વિમાસીને ડોકરી, રૂપ કરી ગુરુ કને આય રે;
ડેડકી પાય આલોયણા, પુછેં ગુરુ ગચ્છરાય રે. જુ૦ ૨૩
ગુરુ કહે એહ આલોયણ, અઠમ તપ કરો એક રે;
ડોકરી કહે એક ડેડકી, આલોયણ કહી છેક રે. જુ૦ ૨૪
પૂજ્ય આલોયણા કેટલી ? હોમસ્યો ચઉદસેંહે ચોમાલ રે;
અઘટિત કાંમ એ પૂજ્યજી, જીવદયાપ્રતિપાલ રે. જુ૦ ૨૫
હું છું રે શાસનદેવતા, સાંભલી ગુરુ તસ વાણુ રે;
ક્રોધ સાંમી સહુ બોધનેં, છોડયા ગુરુ ગુંણજાણુ રે. જુ૦ ૨૬
હરિભદ્રસૂરિ મન ચિંતવે, આલોયણ કુંણ જોય રે;
દીપકવિ એ સૂરિરાજજી, પાપભીરુ નહી(સહી) હોય રે. જુ૦ ૨૭

દુહા

ગુરુ કહેં શાસનસૂરિ! હુઓ મોટકો પાપ;
આલોયણ એહની વડી, વડો એહનો જાપ. ૧
જ્ઞાની પૂરવધરેં નહી, નહી કેવલી આજ;
અવધિ ચઉગ્યાંની નહિં, નહિ મોટો ગચ્છરાજ. ૨
તે માટે દેવી તમો, જઇ સીમંધર પાસ;
આલોયણ લાવી કહો, હોવે દુઃકૃત વિનાસ. ૩
જઈ દેવી પૂછયો તદા, કહે સીમંધર સ્વામ;
ચઉદસેંહે ચુંમાલીસ કરે(૧૪૪૪),નવા ગ્રંથ વડ નામ. ૪

નિઃપાપી સૂરિ હોસ્યે, દુઃકૃત સુકૃત એહ;
લાઘવ કર્મી એ સહી, જિનધર્મિ દૃઢ મેહ. ૫
પ્રભુ વચન દેવી કહ્યો, ક્રિયા ગ્રંથ સૂરિરાય;
ચઉદસેંહે ચ્યાલીસને સમેં, આયુ અલ્પ જણાય. ૬
સંસારદાવા એહ સ્તુતિ, ચ્યાર ગ્રંથનો માંન;
ચઉદસેંહે ચૌંઆલીસ કરી, પોહોતા અમર વિમાન. ૭
સંવત પાચ પંચ્યાસિઇ(૫૮૫), પોંહોતા સરગ મોઝાર;
ભવભીરૂ એહવા સૂરિ, નામે જયજયકાર. ૮

ઢાળ—૧૮

(વહાલોજી વાઈ છે વાંસલી રે—એ દેશી)

૨૮—આ. શ્રી વિબુધપ્રભસૂરિ. ૨૯—આ. શ્રી જયાનંદસૂરિવર્ણન—

અઠાવીસમો પટધર વંદીઈ રે, વિબુધપ્રભ સૂરિરાજ;
શ્રી જયાનંદસૂરિ ગુણત્રીસમા રે, સોહમ કુલની લાજ.
ગુરુ મારો હિએ છે હેસના રે—(એ આંકણી) ૧

૩૦—આ. શ્રી રવિપ્રભસૂરિ, ૩૧—આ. શ્રી યશોદેવસૂરિ,
૩૨—આ. શ્રી પ્રદ્યુમ્નસૂરિ અને ૩૩—આ. શ્રી માનદેવસૂરિવર્ણન—

ત્રીસમા રવિપ્રભ પટધર હિસતા રે, યશોદેવસૂરિ એકતીસ;
સૂરિ પ્રદ્યુમ્નજી નાથ બત્રિસમા રે, શ્રી માનદેવ તેત્રીસ. ગુ૦ ૨

વા. શ્રી ઉમાસ્વાતિવર્ણન—

એહવે સંવત સાતસેં વીસમેં એ (૭૨૦), જુગપ્રધાન જગીસ;
વાચક ઉમાસ્વાતિજી હૂઆ રે, એકાવતારી સૂરીસ. ગુ૦ ૩

આ. શ્રી બપ્પભટ્ટસૂરિ—

વીરથી બારસેં બહોંતર (૧૨૭૨) જાણીઈ રે, સંવત આઠસેં પૂર;
બપ્પભટ્ટસૂરિનો જન્મ હુઓ તદા રે, જિનશાસન વઠ નૂર. ગુ૦ ૪
આમનૃપતિ ગુરુજી પ્રતિબોધિઓ રે, પ્રભુશાસન શણગાર;
ચરિત્ર પ્રભાવકમાંહે વખાણીયા, ગુરુ શ્રાવક અધિકાર. ગુ૦ ૫
આમનૃપતિ પૂરવ ભવમાં હૂતો રે, જટધર તપસી નાંમ;
શાસનદેવી કહ્યો ભવ જાણીઓ રે, હોતી જટા તિણે ઠાંમ. ગુ૦ ૬

વિક્રમ સંવત આઠ પંચાણુંઇં રે(૮૯૫), સૂરિ અમર પદ પાય;
ધનધન આમનૃપતિ મહારાજને રે, ધનધન એ સૂરિરાય. ગુ૦ ૭
૩૪—આ. શ્રી વિમલચંદ્રસૂરિ ૩૫—આ. શ્રી ઉદ્યોતનસૂરિવર્ણન—
ચોત્રિસમા કહું સૂરિ પટધરું રે, વિમલચંદ્ર સૂરિરાજ;
તેહના પટધર પાંત્રિસમે રે, ઉદ્યોતનસૂરિ ગચ્છરાજ. ગુ૦ ૮
બહુ મુનિ પરિકર સાથે પરવર્યા રે, કરતા ભવિ ઉપકાર;
અર્બુદ ગિરિવર તીરથ ભેટવા રે, પ્રભુ દરશન સુખકાર. ગુ૦ ૯
ટેલી નામ તે ગાંમપરીસરે રે, વટ છાયા ગંભીર;
વડતલેં વિસામેં ગુરુ ઊતર્યા રે, પરિકર સહુ ગુરુ તીર. ગુ૦ ૧૦
તિણેં સમેં મુહૂરત ચોઘડીઓ ભલો રે, આઠ સૂરિ તિહાં કીધ;
વીરથી ચઉદસેં ચોસઠ (૧૪૬૪) વરસમેં રે, આચારજપદ દીધ. ગુ૦૧૧
આઠમેં સર્વદેવસૂરિ છેં પાટવી રે, સહુનો મલી સમુદાય;
અનુક્રમે અનુક્રમે સૂરિપરંપરા રે, ગચ્છ ચોરાસી* કહાય. ગુ૦૧૨
વિક્રમ સંવત નવસેં હે ચોરાણુંએ(૯૯૪)રે, વડગચ્છ બિરદ ધરાય;
વનવાસી બિરદમેં વીસ સૂરિ કહ્યો રે, હવેં વડગચ્છ લિખાય. ગુ૦૧૩
વડગચ્છ કુલમેં બહુ ગચ્છ નિકલ્યો રે, પાટ પરંપરા જાંણુ;
પાંચમો બિરદ એ વડગચ્છ હુઓ રે, દીપવિજય કુલભાંણ. ગુ૦૧૪

ઇતિ શ્રી સત્તરમા પાટથી માંડીને છત્રીસ પાટ પર્યંત વીસ સૂરિ વનવાસી બિરદમેં હૂઆ. છત્રીસમા સર્વદેવસૂરિ સમયે

સંવત ૯૯૪ વર્ષે વડગચ્છ બિરદ પંચમ.

ઇતિ શ્રી પ્રાગવાટ્જ્ઞાતીય સાહ કલા શ્રીપત કુલોત્પન્ન અનોપચંદ વ્રજલાલ આગ્રહાત્ સકલ પંડિત પ્રવર પ્રેમવિજય ગ. પં. રત્નવિજય ગણિના શિષ્ય પં. દીપવિજય કવિરાજ બહાદરેણ વિરચિતે શ્રી સોહમકુલરત્ન-પટ્ટાવલી-રાસ પ્રાકૃત પ્રબંધે વીસ સૂરિ પટોધર વર્ણન-શ્રી કાલિકસૂરિ. દેવર્દ્ધિગણિ ક્ષમાશ્રમણ, જિનભદ્ર ગણિ ક્ષમાશ્રમણ, હરિભદ્રસૂરિ, બપ્પભટ્ટસૂરિ, આમ નૃપતિ પ્રમુખ, વડગચ્છ પંચમ બિરદ નામ દ્વિતીયોલ્લાસ:

(દ્વિતીયોલ્લાસ સમાપ્ત)

તૃતીય ઉલ્લાસ

અથ તૃતીયોલ્લાસ: પ્રારભ્યતે

દુહા

આ૦ શ્રી જશોભદ્રસૂરિ વગેરેનું વર્ણન—

શ્રી વરદા વરદાઈની, વાહન હંસ ઉજાસ;
સાજનની સુપસાયથી, વરણું તૃતીય પ્રકાસ. ૧
સાંડેરા ગચ્છમેં હૂઆ, જશોભદ્ર સૂરિરાય*;
નવસેંહે સત્તાવન(૯૫૭)સમેં, જનમ વરસ ગચ્છરાય. ૨
સંવત નવસેંહેં અડસઠેં (૯૬૮), સૂરિ પદવી જોય;
બદરીસુરી હાજર રહેં, પુન્ય પ્રબલ જસ જોય. ૩
સંવત નવ અગણ્યોતરે (૯૬૯), નગર સુંહારા માંહે;
સાંડેરા નગરે વલી, કીધી પ્રતિષ્ઠા ત્યાંહ. ૪
૧ બુહા ૨ કિંણહરિષિ વલી, ૩ ખીમરિષિ મુનિરાજ;
૪ જસોભદ્ર ચોથા સહુ. ગુરુભાઈ સુખરાજ.* ૫
બુહાથી ગચ્છ નિકલ્યો, મલધાર તસ નાંમ;
કિણહરિષિથી નિકલ્યો, કિંણહરિષિ ગુનખાંન. ૬
ખીમરિષિથી નીપનો, કોરંવટવાલ ગચ્છ જેહ;
જસોભદ્ર સાંડેર ગચ્છ, ચ્યારે ગચ્છ સનેહ. ૭
આબુરોહાઈ વિચે, ગાંમ પલાસી માંહે;
વિપ્ર પુત્ર સાથેં બિહુ, ભણતાં લડિયા ત્યાંહે. ૮
ખડિયો ભાંગો વિપ્રનો, કરેં પ્રતિજ્ઞા એમ;
"માથાનો ખડિઓ કરું, તો બ્રાહ્મણ સહિ નેમ." ૯
તે બ્રાહ્મણ જોગી થઈ, વિદ્યા સીખી આય;
ચોમાસું નાડુલાઈમેં, હુતા સૂરિ ગચ્છરાય. ૧૦
તિહાં આયો તેહિ જ જટિલ, પૂરવ દ્વેષ વિચાર;
વાઘ સરપ વિંછી પ્રમુખ, કીધા કેઈ પ્રકાર. ૧૧
સંવત દસ દાહોતરે (૧૦૧૦), કિયા ચોરાસી વાદ;
વલ્લભીપુરથી આંણિયો, ઋષભદેવ પ્રાસાદ. ૧૨

તેહ જોગી પણ લાવિઓ, સિવ દેહરે મન ભાય;
જૈનમતિ સિવમતિ એહુ, હોય દેહરાં લ્યાય. ૧૩
તે હમણાં પ્રાસાદ છે, નડુલાઈ સેંહેર મઝાર;
એહનો વરણન છે બહુ, કુથાકોસ વિસ્તાર. ૧૪

ઢાળ—૧૯

(જઈ નેં કેહેંજયો મ્હારા વ્હાલાજી રે—એ દેશી)

૩૬—આ૦ શ્રી સર્વદેવસૂરિવર્ણન—

છત્રિસમેં પાટેં હુઆ મ્હારા વ્હાલાજી રે, સર્વદેવસૂરિ ગચ્છરાજ.
પટોધર વંદિઇં માહરા વાહલાજી રે.
વડગચ્છબિરદ છે એહથી મા૦, પાંચે બિરદની લાજ. પટો૦ ૧

વાદિવેતાલ આ૦ શ્રીશાંતિસૂરિવર્ણન—

એહવા સમયને અંતરે મા૦, શાંતિસૂરિ વેતાલ; પટો૦
ઉત્તરાધ્યયન ટીકા કરી મા૦, ગચ્છ થિરાપદ્ર કહાય. પટો૦ ૨
સંવત હજાર ને નેંઉઈ (૧૦૯૦)મા૦, સૂરિ અમર પદ થાય; પટો૦
એ સૂરિ ઉપગારી થયા મા૦, શાસ્ત્રમેં સાખ લિખાય. પટો૦ ૩

૩૭—આ૦ શ્રીદેવસૂરિ, ૩૮—આ. શ્રીસર્વદેવસૂરિવર્ણન—

સાડત્રીસમા પટધર પ્રભુ મા૦, શ્રી દેવસૂરિ વડ નાંમ; પટો૦
તેહનેં પટ અડત્રીસમે મા૦, સર્વદેવસૂરિ ગુણ ધામ. પટો૦ ૪

૩૯—આ૦ શ્રીનેમિચંદ્રસૂરિવર્ણન—

ગુણચાલીસમા પાટવી મા૦, યશોભદ્ર નેમિચંદ્ર હોય; પટો૦
એહવેં વિમલ મંત્રી હૂઆ મા૦, તીરથ અરબદ હોય. પટો૦ ૫
એકહજાર અઠયાસીઇં(૧૦૮૮) મા૦, વિમલસી મંત્રી વખાણ; પટો૦
અર્બુદ ગિરિ તીરથ કીઓ મા૦, પ્રગટ્યો નિજકુલ ભાંણ. પટો૦ ૬

આ૦ શ્રી અભયદેવસૂરિવર્ણન—

એ અંતરાલમાં હૂઆ મા૦, અભયદેવસૂરિ મહારાજ; પટો૦
નવ અંગની ટીકા કરી મા૦, ઉપગારી ગચ્છરાજ.* પટો૦ ૭
સંવત અગ્યાર પાંત્રીસમેં(૧૧૩૫)મા૦, સરગ લહ્યાં શુભ ધ્યાંન; પટો૦
સાંપ્રત ટીકા એહની મા૦, તેહનાં છેં બહુ માન. પટો૦ ૮

આ૦ જિનવલ્લભસૂરિવર્ણન—

એહુવે વાયડ ગચ્છમેં મા૦, જિનવલ્લભસૂરિ નાંમ; પટો૦
ષટ્ કલ્યાણ માંનિયાં મા૦, ચિત્રકુટ નયર સુઠાંમ. પટો૦ ૯

૪૦—આ. શ્રી મુનિચંદ્રસૂરિવર્ણન—

ચાલિસમા પટધર વિભુ મા૦, શ્રી મુનિચંદ્ર સૂરિરાજ; પટો૦
સંવત ઇગ્યાર ગુંણ સાઠમેં (૧૧૫૯) માં૦, પુનમીયા ગચ્છ સાજ. પટો૦ ૧૦
તે પુનમગચ્છ બોધવા મા૦, દસમા સૂત્રને માંજ; પટો૦
પાખી સિત્તરિ રચના કરી મા૦, તે મુનિચંદ્ર વડ લાજ. પટો૦ ૧૧

૪૧—આ. શ્રી અજિતદેવસૂરિ તથા વાદિદેવસૂરિવર્ણન—

મુનિચંદ્રસૂરિના પાટવી મા૦, પટ એકતાલીસમેં હોય; પટો૦
અજિતદેવસૂરિ દેવજી* મા૦, એમ પટધારી છેં દોય. પટો૦ ૧૨
તેહમેં લઘુ શ્રીદેવજી* મા૦, સહસ ચોરાસી પ્રમાણ; પટો૦
સ્યાદ્વાદરત્નાકર કર્યો મા૦, ગ્રંથ સવે ગુણખાંણ. પટો૦ ૧૩
ફલવધિ પાસજી થાપિયા મા૦, કિયા દિગંબરાં વાદ; પટો૦
જયસિંહ નૃપતિ પાટણે મા૦, દિયા જસ જયવાદ. પટો૦ ૧૪
ઈકતાલીસ પટ વરણવ્યા મા૦, શ્રીજિનશાસનસૂર. પટો૦
દીપવિજય ગચ્છરાજજી મા૦, દિનદિન ચઢતલે નૂર. પટો૦ ૧૫

દુહા

આ. શ્રી હેમચંદ્રસૂરિ અને કુમારપાલ વર્ણન—

એહિ જ અવસરમેં હુઆ, હેમસૂરિ ગચ્છરાજ;
કુંમર નૃપતિ પ્રતિબોધીઓ, વરતું તસ સામ્રાજ. ૧
ચંદ્ર બિરદ કુલચંદમેં, હુઆ કેઈ પટધાર;
પુરણતલ્લ ગચ્છમેં હુઆ*, દત્તસૂરિ ગણધાર. ૨
તેહના પટધર શ્રી ગુરુ, યશોભદ્ર ગુરુરાજ;
તેહને પાટે દીપતા, પ્રદ્યુમ્નસૂરિ મહારાજ. ૩
તસ પટધર ગુણસેનજી, તેહના યશોભદ્રસૂર;
દેવચંદ્ર તસ પાટવી, હેમચંદ્ર સૂરિનૂર. ૪
તેહની ઉત્પત્તિ વરણવું, પૂરવ જનમ સમેત;
શ્રોતા સાંભલજ્યો સવે, ચરિત્ર તણેં સંકેત. ૫

ઢાલ—૨૦

(વર વહુ બેઉ સાગર મળી રે, મેરે નેમજીની જાન રે, જુઓ અગમ ગતિ
પુન્યની રે—એ દેશી).

સંવત અગ્યાર ચૌંમાલમેં(૧૧૪૪) રે, દેવચંદ્રસૂરિ ગચ્છરાજ રે;
ધંધુકા નયર પધારીયા રે, વીસા મોઢ સાસ્રાજ રે,
જુઓ અગમ ગતિ પુન્યની રે.
પુન્યે વાંછિત થાય રે, સવિ દુઃખ દૂર પલાય રે,
મંગલગીત ગવાય રે, મનવંછિત ફલ થાય રે,
છત્રપતિ હોય રાય રે. જુ૦ ૧
ચાચિક નામ છેં વાંણિયો રે, ચાહીરી જેહની નાર રે;
સ્વપ્ન લહ્યો તેણી નારીઈ રે, ફલિઓ તરુ સહકાર રે. જુ૦ ૨
ફલ દીધું છે ગુરુરાજને રે, જાગી તેહ પ્રભાત રે;
ગુરુ કહે "સૂત હોસ્યે ભલો રે, હોસ્યે જગત વિખ્યાત રે. જુ૦ ૩
પણ અમને વોહોરાવજ્યો રે", ઈમ કહી કીધ વિહાર રે;
સંવત અગ્યાર પેંતાલમેં (૧૧૪૫) રે, શુભ મુહુરત શુભ ભાવ રે. જુ૦ ૪
ચાહીરિ સૂત જનમ્યો યથા રે, વિદ્યા જાણેં રે વિવેક રે;
ચંગદેવ હુઓ વર્ષ પાંચનો રે, આયા ગુરુ સુવિવેક રે. જુ૦ ૫
ગુરુ દેખી આયો કનેં રે, પૂરવ ભવને સનેહ રે;
રાગ હુઓ ને વેંહેરાવીઓ રે, માતા વચન છેં જેહ રે. જુ૦ ૬
ગુરુ લેઇ ખંભાત આવીયા રે, પાછલ તાતજી આય રે;
કહે મુઝ સુત પાછો દિઓ રે, એ થકી પુત્ર ન દેવાય રે. જુ૦ ૭
સિદ્ધરાયજીનો પ્રધાન છે રે, ઉદયનજી શ્રી શ્રીમાલ રે;
ગુરુઇં સહુ સંભલાવીયો રે, પુત્રનો પુન્ય વિસાલ રે. જુ૦ ૮
હરખ્યો કહેં સુણુ શેઠીયા રે, દેઉં લાખ પસાય રે;
પુત્ર દિઓ સૂરિરાજને રે, માંન્યો વચન સવાય રે. જુ૦ ૯
વિહરંતા ગુરુ ચાલિયા રે, દિઈ શિક્ષા (દીક્ષા) ભય જાણુ રે;
સંવત ઈગ્યાર પંચાસમેં(૧૧૫૦) રે, પાંચ વરસ ગુણખાણુ રે. જુ૦૧૦
આગલ નગર પધારિયા રે, તિહાં છે શ્રાવક એક રે;
કોટિધ્વજ પેહેલાં હુતો રે, પુન્ય રહિત હૂઓ નેક રે. જુ૦ ૧૧

સોનિયા સહુ કોયલા હુઆ રે, કાઢ્યા ભુંયરા બાહિર રે;
તિણેં સમે સૂરિ ગયા ગોચરી રે, બોલ્યો શિષ્ય તિ વાર રે. જુ૦ ૧૨
કહો ગુરુજી ઈણે શ્રાવકેં રે, સોનિયા કિમ કર્યો દૂર રે;
તવ શ્રાવક મન ચિંતવે, એ છેં પુન્ય પડુર રે. જુ૦ ૧૩
હાથ ગ્રહી હેમચંદ્રને રે, બેસાર્યો તિણ ઠામ રે;
દેવી તુષ(ષ્ટ) ગઈ પરી રે, દીઠા કંચન દામ રે. જુ૦ ૧૪
શેઠ કહે સૂરિરાજનેં રે, શિષ્ય છે સૂરિપદ જોગ રે;
સૂરિપદ મોહોચ્છવ હું કરું રે, ખરચી દ્રવ્ય અમોઘ રે. જુ૦ ૧૫
તે શ્રાવક બહુ ભાવથી રે, મોહોચ્છવ સૂરિપદ કીધ રે;
સંવત ઈગ્યારસેંહેં છાસઠેં (૧૧૬૬)રે, આચારજપદ સિદ્ધ રે. જુ૦ ૧૬
શ્રીદેવચંદ્ર સૂરિરાજજી રે, પૂરણ આયુ સમાજ રે;
તપ જપ સંજમથી લહ્યો રે, દેવગતિ ગચ્છરાજ રે. જુ૦ ૧૭
શ્રીહેમચંદ્રસૂરિ ભૂતલેં રે, વિચરેં દેસ વિહાર રે;
સોરઠમેં એક ભૂપનેં રે, પદમણી છે તસ નાર રે. જુ૦ ૧૮
તે હોય દંપતીને પૂજ્યજી રે, આયા ગઢ ગિરનાર રે;
નગનરૂપ સાંહમી રહી રે,* કંત ગ્રહી તરવાર રે. જુ૦ ૧૯
ધ્યાન ધર્યો તવ આવીઓ રે, શ્રી વિમલેસર દેવ રે;
મોટો નૃપ પ્રતિબોધવા રે, વર દીધો કરી સેવ રે. જુ૦ ૨૦
એ ગુરુ બાલ બ્રહ્મચારીનેં રે, વંદના વાર હજાર રે;
દીપવિજય કવિરાજજી રે, નામેં જય જયકાર રે. જુ૦ ૨૧

॥ ઈતિ હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્પત્તિ ॥

દુહા

ઈણ સમયે વરણવ કરું, કુંમર નૃપતિકુલ ભાણ;
હેમસૂરિ પ્રતિબોધીઓ, વરણું તે મેંહેરાન. ૧
પહેલાં નૃપતિ ચાવડા, કરતા પાટણરાજ;
મૂલદેવ નૃપથી હૂઓ, સોલંકી સામ્રાજ. ૨
મૂલરાજ પાટ સાતમેં, સંવત ઈગ્યારામાંહિ;
સિદ્ધરાજ જયસિંહજી, પાટણ તખત ઉછાંહ. ૩

તિહુંણુપાલ જયસિંઘજી, એ બંધવ છે દોય;
તિહુંણુપાલને દેંથલી, પટ્ટો દીનો સોય. ૪
તિહુણુપ્રાલને ત્રણ તનય, દેવપાલ કૃતપાલ;
ત્રીજો પુત્ર ભૂજાબલી, નાંમે કુમારપાલ. ૫
તીનો બંધવ દીપતા, તિહુંણુપાલના નંદ;
સુતા દોય પરિકર સવે, દેંથલીરાજ આનંદ. ૬
હેમસૂરિ પણુ વિહરતા, આયા પાટણુ માંહિ;
ષટ્દરશન પ્રતિપાલ નૃપ, આદર દિઇ ઉછાંહ. ૭
બહુ બ્રાંહ્મણુ પંડિત પ્રવર, વલિ હેમસૂરિ ગણુધાર;
દોઢસો પંડિત જિનમુંનિ, બહુ સોભા દરબાર. ૮
શ્રી હેમવ્યાકરણુ કીઓ, શ્રી સિદ્ધરાય હજૂર;
બહુ પંડિત ચર્ચા કરે, છંદ સોભા વડ નૂર. ૯
સિદ્ધરાય જયસિંહજી, સિદ્ધપુર નયર મઝાર;
રુદ્રમાલ કરી થાપના, સોમેસર શિવ ધ્યાર. ૧૦
જૈનધરમ દ્વેષી જીકે, કહે નૃપતને એમ;
સવે લોક દરસન કરેં, નહી હેમસૂરિ કેમ? ૧૧
જો દરસન આવેં નહી, તો ન રહે આપણુ દેશ;
ઇમ કહી અનુચર પાઠવ્યા, સૂરિ લહ્યો તિહાં દ્વેષ. ૧૨
સહુ પરિકર શ્રી આવિયા, શિવવંદનને કાજ;
કર જોડી સ્તવના કરે, માનું ભવજલ ગા(જા)જ. ૧૩

ગાથા :—भवबीजांकुरजनना रागाद्याः क्षयमुपागता यस्य ।
ब्रह्मा वा विष्णुर्वा हरो जिनो वा नमस्तस्मै ॥१॥

ભવ અંકુરો જસ નહી, નહી રાગાદિક જેવ;
હરિ હર બ્રહ્મા જિન પ્રભુ, વંદન હો મુઝ દેવ! ૧૪
વલી ઈક દિન દ્વેષી કહે, સુણિઇં શ્રી સિદ્ધરાય;
પાંડવ હેંમાલે ગલ્યા, એ સિદ્ધગિરિ કહાય. ૧૫
સૂરિ કહે હેમાલે ગલ્યા, તે બીજા પાંડવ હોય;
ભારતમેં વાંચો સવે, શ્લોક નિમાસી જોય. ૧૬

શ્લોક :—अत्र द्रोणशतं दग्धं पांडवानां शतत्रयम् ।
दुर्योधनसहस्रं च कर्णसंख्या न विद्यते ॥१॥
ઈણી પરે નિત ચર્ચા કરે, નૃપ સિદ્ધરાય હજૂર;
હેમસૂરિ ગુરુ પુન્યથી, વિઘન સવિ હોવે દૂર. ૧૭

ઢાલ—૨૧

(મીઠાં ઝૂઠા સસારમેં, તથા, વીરમતી કહેં રે વહુ૦—એ દેશી)

એક દિન નૃપ ગુરુનેં કહે, પુત્ર નહિં મુઝ કોય હો;
કહોને શ્રી ગચ્છરાયજી, સૂરિ વિમાસણ હોય હો.
પુન્ય કરો જગજીવડા (એ આંકણી). ૧
અંબિકા દેવી આરાધિયાં, તીન કરી ઉપવાસ હો;
પ્રગટ થઇને રે અંબિકા, બોલેં વચન વિમાસ હો. પુ૦ ૨
"નહી હોય પુત્ર સિદ્ધરાયને, પૂરવ દુંકૃત નિપાત હો;
ગર્ભવતી રે નારી હણી, કીધો બાલક ઘાત હો. પુ૦ ૩
હોય હત્યા થકી રાયને, નહી હોય પુત્રસંજોગ હો;
રાજ છેં કુમારપાલ ભાગ્યનું, ભાવી એહવો છે જોગ હો." પુ૦ ૪
દેવી વચન સુણી રાયજી, કહિઓ નૃપ સમઝાય હો;
નૃપતિ બહુ દુઃખ લાવિઓ, હેં હેં દુઃકૃત બલાય હો. પુ૦ ૫
નૃપતિ તવ મન ચિંતવે, નિશ્ચે દેવી વચન્न હો;
કુમર ભત્રિજાને રાજ છે, ચિંતે દુઃકૃત મન્न હો. પુ૦ ૬
"છલથી કુમારપાલ મારવો, મુંઝ ઘર લિઈ અવતાર હો;
પુત્ર હોસ્યે તવ માહરો, રેહેસ્યેં વંસ વિસ્તાર હો." પુ૦ ૭
પ્રગટ હુઈ તેહ વારતા, જાંણી કુમરનેં તાત હો;
દેંથલી ગાંમથી સજ થઈ, લડવા પાટણ આત હો. પુ૦ ૮
સાંહમા સાંહમી સંગ્રામમાં, તિહુંણુપાલ સમાય હો;
ભરડાવેસથી કુંમારજી, પાટણ નયરમાં આય હો. પુ૦ ૯
ગુસથી બાહિર નીકલ્યો, આગલ ચલિઓઉ જાય હો;
પાછલ નૃપતિની ફોજ છે, દેસમેં માલિમ થાય હો. પુ૦૧૦
ભૂખ્યો છે ત્રણુ દિનનો, કલબિણુ ભાત પડાય હો;
આહાર કરી ચલ્યો આગલેં, ખંભાત નયરમેં આય હો. પુ૦૧૧

સૂરિ હેમગુરુજીઇં રાખીયો, પુસ્તક ડાબડા માંય હો;
આયા અનુચર શોધતા, કહે ગુરુ પુસ્તક જોય હો. પુ૦૧૨
ભૂખ તરસનો રે પીડીઓ, દેખી કોઈક નાર હો;
ઘેર તેડી ગઈ કુંમરને, પ્રથમ ભોજન કરાય હો. પુ૦૧૩
તિહાંથી આગલ ચાલતો, બેઠો તાડની છાંહ હો;
વાણિયા લાડની જાંન છે, આવી ઉતરી (ઊભી રહી) ત્યાંહ હો. પુ૦૧૪
ખાંનપાંન સહુ લોકેં કર્યો, કરી નહી કાંઈ મનુહાર હો;
તીન પ્રતિજ્ઞા તિહાં કરી, બેસું રાજ્ય ઉદાર હો. પુ૦૧૫
"તાડ ચાડ લાડ ત્રણ્યનેં, કાંહું હેઠ તરવાર હો;"
એહવે ઓસવાલ આવીયા, ઘીકૂડીના વેંપાર હો. પુ૦૧૬
ભાતા માંહેથી રાયને, દેઇને કરેં તે આહાર હો;
"કુંમારપાલ રાજ સાંભલો, આજયો પાટણ મઝાર હો" પુ૦ ૧૭
ઇમ કહી આગલ ચાલીયો, દીઠો ફલ્યો સહકાર હો;
રખવાલા પાસ માંગિયો, કેરી ફલ દોય ચ્યાર હો. પુ૦ ૧૮
દીધી ગાલ તસ બાંધીઓ, લેઈ ફલ દો ચ્યાર હો;
છોડીનેં આગલ ચાલિઓ, ગયો દેસ મારવાડ હો. પુ૦ ૧૯
સૂતો તરુતલેં એહવે, ઉંદરનો તિહાં ઠોર હો;
એકવિસ મોહોર પર નાચિયો, લીધી કુંમર તે મોહોર હો. પુ૦ ૨૦
લોભ થકી તેહ ઉંદરો, તડફડી મરણ લહાય હો;
પશ્ચાતાપ કુમરેં કીયો, તિહાંથી આગલ જાય હો. પુ૦ ૨૧
પૂરવદેસ બંગાલ નેં, કાસ્મિર દેશ ને નેપાલ હો;
દક્ષિણદેશ કરણાટકેં, દ્વારકાં સોરઠ ને ભાલ હો. પુ૦ ૨૨
ઇણી પરે સહુ દેશ દેખતો, આયો ભીમનાથ ઠામ હો;
સુપન લહ્યો તેણી રાતમેં, સિદ્ધરાય મરણ હુઓ તામ હો. પુ૦ ૨૩
નિરભયી રે નૃપ આવિયો, પાટણ નયરની સીમ હો;
દીપવિજય કવિ ભૂપતિ, પુન્યબલેં રહ્યો ખીમ હો. પુ૦ ૨૪

દુહા

મરણસમે સિદ્ધરાયજી, શ્રી ઉદયન પરધાન;
શપથ કરાવેં પગ છબી, સમઝાવે બહુ સાંન. ૧

"કુમારપાલને મત કરો, રાજતણો અધિકાર;"
ઇમ કહી પૂરણ આઉષેં, પોહોતો સરગ દુવાર. ૨
ગોત્રી કોઇક લાવીને, બેસાર્યો નૃપ ઠામ;
કુટિલઅંગ દુખિયો થઇ, આપેં ઊઠયો તામ. ૩
બીજો બેસાયો તદા, મંદ હુઈ તસ દેહ;
આપેં ઊઠીનેં ચલ્યો, છોડી રાજ સનેહ. ૪
ત્રિજો રાજતિલક સમે, બોલ્યો સુણો સભાય;
"મુખ ધોઇ આવ્યા પછેં, ટીકો તિલક કરાય." ૫
ઇંણી પરે દેખી થાકીયા, હાથણી કિઈ તયાર;
કુંમારપાલ તેહિ જ સમેં, આયો પાટણ દ્વાર. ૬
હાથણી ચાલી તે દિસા, કુંમર નૃપતિપેં જાય;
કલશ ઢાલ સિર પર કીઓ, ઓલખિયો સહુ આય. ૭
પાટ થાપીઓ મહીપતિ, કરી મોહોચ્છવ અભિષેક;
કુંમારપાલ મહીપત તિલક, રાજ કરેં સુવિવેક. ૮
દેશ ભ્રમણ કરતા સમેં, જિણેં કિઆ ઉપગાર;
તે સહુ બોલાવી કરી, નૃપતિ કરેં સતકાર. ૯
ઓસવાલ ધીકૂડીયા, તેડી આદર માંન;
નગરશેઠ પદ થાપના, નૃપતિ સકલ ગુંન જાન. ૧૦
હેમસૂરિ પિણ આવીયા, શ્રી પાટણ ચોમાસ;
પૂરવ ભવ સંકેતથી, કરવા ધરમ પ્રકાસ. ૧૧

ઢાલ—૨૨

(કિહાંથી આવ્યા બિડલાં, મોતીવાલા ભમરજી—એ દેશી)

નૃપતિ ભાગ્ય ભુજાબલી સુખકારી રે સાજનજી;
સોલંકી કુલ સણગાર રે, ભાગ્યનો પૂરો કુંમર નૃપતજી;
એક દિન નયરને બાહિરે સુ૦, નવ નવ ખેલ વિચાર રે. ભા૦ ૧
લોહ તવા ત્રણ માંડીયા સુ૦, વેધે બાણ પ્રહાર રે; ભા૦
તિણેં સમેં સૂરિ નિકલ્યા સુ૦, થંડિલ ભૂમિ વિહાર રે. ભા૦ ૨
અવસર દેખી શ્રી પૂજ્યજી સુ૦, બોલાવેં નૃપનેં સનેહ રે; ભા૦
તીન તવા ગુરેં વેધિયા (?)* સુ૦, નૃપ મન અધિક સનેહ રે. ભા૦ ૩

ખંભાતની સેંહેનાંણીઈં સુ૦, ઓલખીયા ગચ્છરાજ રે; ભા૦
કહે મુઝ ઉપગારી તમો સુ૦, એ છેં તુમારો સામ્રાજ રે. ભા૦ ૪
પૂજ્ય પધારજ્યો રાવલેં સુ૦, ઈમ કહી નૃપ ઘર આય રે; ભા૦
કેઇ અવસર નૃપ મંદિરે સુ૦, જાવેં શ્રી ગુરુ ગચ્છરાય રે. ભા૦ ૫
જાવેં આવેં બોધશ્રી(થી) સુ૦, નૃપતિનું મન પલટાય રે; ભા૦
થિર કરવા બ્રાહ્મણ ગુરુ સુ૦, નૃપ સાત પરિયાં બોલાય રે. ભા૦ ૬
પરિયાં કહે કપૂત છે સુ૦, પિંડ તરપણ નહી કાંય રે; ભા૦
હેમસૂરિ ગુરુઈં તિહાં સુ૦, એકવીસ પરિયાં બોલાય રે. ભા૦ ૭
એકવીસ પરીયાં બોલિયાં સુ૦, તું છે સપુત કુલમાંહે રે; ભા૦
ધરમ કરેં છૈં તેહથી સુ૦, રાજી સદા દિલ માંહે રે. ભા૦ ૮
દોય પરિયાના બોલથી સુ૦, વિભ્રમ હુઓ મનમાંહે રે; ભા૦
દોયમેં સાચું કુણહસ્યૈં સુ૦, નૃપ મન બહુ અકુલાય રે ભા૦ ૯
નૃપ પૂછેં સૂરિરાજને સુ૦, સાચી કહો મુજ વાત રે; ભા૦
ગુરુ કહેં બેહુ જૂઠ છે સુ૦, એ ઈંદ્રજાલ તમાસ રે. ભા૦ ૧૦
તું પૂરવભવ કુંણ હતો સુ૦, કહે તેહ અખંડ રે; ભા૦
તાહરા સુત સાર સાહસ્યૈં સુ૦, કિમ નથી લેતો તું પિંડ રે. ભા૦ ૧૧
ઘેંહલા નૃપતિ રાજવી સુ૦, કર્મં વસેં હોય જીવ રે; ભા૦
નરગ સરગ સહુ કરમથી સુ૦, મેટણ કૌણ અતીવ રે. ભા૦ ૧૨
સાચી એહ મનમાં વસી સુ૦, જૈન ધરમ મન લ્યાય રે; ભા૦
દિનદિન ધરમને સેવતાં સુ૦, સાચી પ્રતીતિ મન લ્યાય રે. ભા૦ ૧૩
બારે વ્રત નૃપ ઉચ્ચરે સુ૦, ચોખે રે દિલ મન ભાય રે; ભા૦
આ સ્ત્રી આઠ છેં મોટકી સુ૦, ઈગ્યારસેંહે ગજ સમુદાય રે. ભા૦ ૧૪
લાખ અઢાર તુરી ભલા સુ૦, અઢાર દેસ અમર પલાય રે; ભા૦
ચોમાસેં અસવારી નહીં સુ૦, નહી હોય ફોજ સમુદાય રે. ભા૦ ૧૫
ગુરુ પૂછી આલોયણા સુ૦, દીઓ ઉદરીઓ પ્રાસાદ રે; ભા૦
તારંગા ને ઈડરગઢેં સુ૦, ઘણા પ્રાસાદ આહ્લાદ રે; ભા૦ ૧૬
એક હજાર ને ચ્યારસેહે(૧૪૦૦)સુ૦, નવીન પ્રાસાદ ઉદાર રે; ભા૦
સોલ હજાર પ્રાસાદનો સુ૦, જીરણ કીધ ઉદ્ધાર રે. ભા૦ ૧૭

ઇક દિન લાડ ચાડ સાંભલ્યા સુ૦,ગુરુ કહે અઘટિત કામ રે; ભા૦
પે'હે'લા વ્રતની ભ'ગના સુ૦, રાખસું વચનનું માન રે. ભા૦ ૧૮
તરવાર બાંધી ત્રપા લીઇં સુ૦, કાઢચોં છે' ચાડ ને લાડ રે. ભા૦
આસો સુદિ પડવે થકી સુ૦, કુલ દેવી કરે' છે અનાડ રે. ભા૦ ૧૯
ભે'સા બકરા માગિયા સુ૦, કિમ દિઇં જીવપ્રતિપાલ રે; ભા૦
માર્યું ત્રિશૂલ કુલદેવીઇં સુ૦, સુખ કીધાં ગુરુજી દયાલ રે. ભા૦ ૨૦
દેવી દહેરામેં ભર્યાં સુ૦, ભે'સાં ને બકરાં લ્યાય રે; ભા૦
બગડચો દેહરો મૂત્રથી સુ૦, કહે' દેવી ગુરુ કને આય રે. ભા૦ ૨૧
દેવી કહે' દિન આજથી સુ૦, નહી માંગું નૃપતિને પાસ રે; ભા૦
જીવદયા મે' આદરી સુ૦, તુમ ચરણે' રે ઉલ્લાસ રે. ભા૦ ૨૨
ધરમ રાજનૃપ પાલિયો સુ૦, ચઉદ(૧૪) વરસ લગ સીમ રે; ભા૦
અષ્ટાદસ (૧૮) દેસાં લગે સુ૦, આંણ ચલી જસ ખીમ રે. ભા૦ ૨૩
ઇંણીપરે કુમર નરેસરુ સુ૦, દઢ ધરમી નૃપ રાજ રે; ભા૦
શ્રાવક ગુરુ દોય જોડ છે' સુ૦, દીપવિજય વડ લાજ રે. ભા૦ ૨૪

દુહા

ધરમગાલ જગમાં બૂરી, તેહનો કહું અધિકાર;
કુ'મર નૃપતિ ભગનિ અતિ, પરણાવી બહુ પ્યાર. ૧
વાઘ નૃપતિ તસ નાંમ છે, રમતા પાસા સાર;
રાણી સાભલતાં કહે, સારી દેતાં માર. ૨
રમતાં રમતાં ઇંમ કહે, "હેમ મુંડ"ને' માર;
સાંભલી રાણી નવિ સકે', પીડા હીઇ અપાર. ૩
નિત પ્રતે' એહિ જ રીતથી, નૃપતિ દીએ ગુરુ ગાલ;
તે સદેસો પાટણે', લખિ મેલ્યો તત્કાલ. ૪
કું'અર નૃપતિ અતિ ક્રોધ કરી, દરી ફોજ સંભાર;
વાઘ નૃપતિ ઝાલી લિઓ, કાઠ પ'જરે ડાર. ૫
ધરમ પમાડી છોડિઓ, જુઓ ધરમને' ગાલ;
તે ઉપર એવડો કીઓ, સોલ'કી નૃપ લાલ. ૬
એહનો વરણન છે' બહુ, થોડો કિઓ વખાંણ;
હવે પૂરવભવ વરણવું, શ્રોતા સુણો સુજાંણ ૭

એક દિન નૃપ સૂરિરાજને, કરે વિનંતી એમ;
પૂરવભવ મુંજ દાખિઈં, જીમ હોઇ પૂરણ પ્રેમ. ૮
તત્ર ગુરુ કહે સુણીઇં નૃપતિ, નહી કેવલી આજ;
પૂરવધર શ્રુતધર નહિ, નહિ ગ્યાંની ગચ્છરાજ. ૯
પૂરવભવ કહેવા તણો, એહ જ્ઞાન નહિ મોય;
કોઇક દેવી દેવતા, કહે જ્ઞાનબલ સોય. ૧૦
ઈમ કહી સિદ્ધપુર આવીયા, સરસ્વતી તટણી તીર;
દેવી ત્રિભુવન સામિની, આરાધી ગુરુ થીર. ૧૧
માનુષોત્તર પરવતે, ઈહાં દેવીનો વાસ;
સૂરિમંત્ર અધિષ્ઠાયિકા, વિઘન કરે સહુ નાસ. ૧૨
ત્રિજે દિન હાજર હૂઈ, પૂરવભવ કહે જેમ;
સૂરિ પણ નૃપને કહે, સાંભલ નરપતિ એમ. ૧૩

ઢાળ—૨૩

(કપૂર હોવે અતિ ઊજલો રે—એ દેશી)

જયપુર રાજનો ગોત્રવી રે, નાંમે છે નરવીર;
બીજું નામ જયતાક છે રે, વસનથી કીધો દૂર રે.
રાજન ! સુણીઇં કર્મવિપાક. (એ આંકણી) ૧
મેવાડ દેશના પાહડમાં રે, પલ્લીપતિ હુઓ આય;
વણજારો ઈક લુંટીયો રે, માલવનૃપ કને જાય રે. રા૦ ૨
વણજારો તિહાં લેઈ ગયો રે, ફોજ તણો સંભાર;
નરવીર નાઠો તેહની રે, ગરભવતી ગ્રહી નાર રે. રા૦ ૩
પેટ ચીરી સુત કાઢીઓ રે, ક્રોધ કરી અતિ રીસ;
શિલા ઉપર પછાડિઓ રે, હે હે શ્રી જગદીસ રે. રા૦ ૪
અગ્નિ દેઈ સહુ પાલમાં રે, જઈ નૃપ વાત સુણાય;
દોય હત્યાનો પાતકી રે, દેસોટો તસ થાય રે. રા૦ ૫
તે તપસી થઈ તપ તપી રે, હુઓ શ્રી સિદ્ધરાય;
બાર વરસ રહ્યો ગર્ભમાં રે, બાલહત્યા ફલ પાય રે. રા૦ ૬
ઓરમાન માતાઈં ખિલિઓ રે, માતા બહુ દુઃખ જાણ;
જલઝંપા ચલી નર[મ]દા રે, આઇ ડભોઇ સુથાંન રે. રા૦ ૭

જૈન મુનિ મતિ કલ્પના રે, જાંણી એહ વિચાર;
પુત્ર જનમ હુઓ એહવો રે, લખીઓ લેખ ઉદાર રે. રા૦ ૮

લેખ તે પાટણ મોકલ્યો રે, નૃપ બહુ હરખિત થાય;
ખોરસાન માતાઈ દેખવા રે, કામ એ કાઢયો ઉજાય રે. રા૦ ૯

તે સમેં પુત્ર જનમ હુઓ રે, ડભોઈ નયર મઝાર;
શ્રી સિદ્ધરાજ જયસિંહજી રે, કીધો નાંમ ઉદાર રે. રા૦ ૧૦

હે હે કર્મ અટારડા રે, તપથી નૃપપદ પાય;
જયતાકનેં જસોભદ્રજી રે, મલિયા ગુરુ ગચ્છરાય રે. રા૦ ૧૧

ધર્મ કહ્યો લહી વાસના રે, વિહરંતા સૂરિરાય;
એક શિલાપુર તેંલગેં રે, પાઉ ધાર્યા ગુરુરાય રે. રા૦ ૧૨

તિહાં ઓઢર શ્રાવક ઘરેં રે, રહિઓ શ્રી જયતાક;
પરવ પજુષણસેં કીઓ રે, ઉપવાસ વિજય પતાક રે. રા૦ ૧૩

લીધાં શ્રી જિન પૂજવા રે, કોડિ અઢારનાં ફૂલ;
ચઢતેં ભાવેં પૂજીયા રે, શ્રી જિનરાજ અમૂલ રે. રા૦ ૧૪

પારણા દિન ગુરુરાજનેં રે, દીધો શુદ્ધ આહાર;
તે ઉગ્ર પુન્યથી તું હુઓ રે, કુમારપાલ નૃપ સાર રે. રા૦ ૧૫

યશોભદ્રસૂરિ શુભ ધ્યાંનથી રે, હેમસૂરિ હૂઆ એહ;
ઓઢર શ્રાવક તે હુઓ રે, ઉદાયન સચીવ સનેહ. રા૦ ૧૬

સિદ્ધરાયનેં સુત નવિ હુઓ રે, ગર્ભવતી હણી કેંહેર;
પૂરવભવનેં વેરથી રે, સિદ્ધરાય લીધો વેર રે. રા૦ ૧૭

પૂરવભવ સૂણી થરથયો રે, કુમર નૃપતિ મનમાંહે;
ફરી પૂછે ગુરુરાજને રે, આગલ ગતિ કુંણ હોય રે. રા૦ ૧૮

સૂરિ તવ મન ચિંતવી રે, દેવી ફેર બોલાય;
સીમંધર કનેં મોકલી રે, પ્રભુજી સકલ સુંણાય. રા૦ ૧૯

દેવીઇ શ્રી સૂરિરાજનેં રે, સકલ કહ્યો અધિકાર;
તેથી ગુરુ કહે ભૂપને રે, સાંભલ નૃપ સુવિચાર રે. રા૦ ૨૦

આવતી ચોવીસી માંહે રે, પદ્મનાભ જિનરાય;
તેહનો ગણધર તું થઈ રે, લેંહેસ્યો સિવ સુખદાય રે. રા૦ ૨૧

મુંઝ ભવ સંખ્યાતા કહ્યા રે, સીમંધર ભગવાન;
કેવલજ્ઞાની ભાખીઓ રે, ધન ધન કેવલગ્યાન. રા૦ ૨૨
નૃપ સુણી ઉલસિત અંગથી રે, કહે સુણો ગચ્છરાય;
જે કાંઈ મુઝ આતમ તણો રે, તે સહુ તુમ સુપસાય રે. રા૦ ૨૩
૧ કુમર નૃપતિ ને ૨ સોલંકી રે, ૩ પરમાહંત કેહેવાય;
૪ રાજઋષિ ૫ રાજવી પછે રે, પાંચ નામ સોહાય રે. રા૦ ૨૪
બારસેંહે ઓગણ પંચાસમે (૧૨૪૯) રે*, સૂરિ અમર પદ પાય;
છન્નુંવરસ આયુ ભોગવ્યાં રે, પૂરણુતલ ગચ્છપતિરાય રે. રા૦ ૨૫
કલિકાલસર્વજ્ઞ બિરદના રે, ધારક શ્રી ગુરુરાજ;
સાઢીતીન કોટિ ગ્રંથના રે, કરતા શ્રુત સામ્રાજ રે. રા૦ ૨૬
કુમારપાલ ધર્મરાજવી રે, સંપૂરણ કરી આય;
ભુવનપતિ માંહે ઊપન્યો રે, એક ભવે શિવ જાય રે. રા૦ ૨૭
વરણુન એહનો ચરિત્રમાં રે, પ્રબલ કહ્યો અધિકાર;
દીપવિજય કવિ ગાવતાં રે, હોવે જય જયકાર રે. રા૦ ૨૮

(ઇતિ શ્રીહેમચંદ્રાચાર્ય-કુમારપાલ-પ્રબંધ)

દુહા

સંવત ગ્યાર સીમા લગે, ગચ્છ મત નહિ કોય;
સંવત બારસેંહે માંહેથી, ગચ્છ મત બહુ હોય. ૧
સંવત ગ્યાર ગુણસાઠ(૧૧૫૯)મેં, પુનમિયા ગચ્છ હોય;
સંવત ગ્યાર અગણોતરે (૧૧૬૯), અંચલગચ્છ* પણ જોય. ૨
સંવત બાર બારોત્તરે (૧૨૧૨), વાયડ ગચ્છથી જાણ;
શ્રી ખરતરગચ્છ* નીકલ્યો, ગઢ ચિતોડ પ્રમાણ. ૩
સંવત બાર પંચાસમેં (૧૨૫૦), ગચ્છ આગમિયા* જોય;
સંવત બારસેંહે છન્નુંઇ (૧૨૯૬), સાઢ પુનમિયા હોય. ૪
પારસનાથ સંતાનીયા, કેસીકુંમર ગચ્છરાય;
તાસ પરંપરા આજ છે, કમલાગચ્છ* કેહેવાય. ૫
ઇક ઇક પદનો અંશ ગ્રહી, બાંધી ગચ્છ સમુદાય;
આપ આપણા ગચ્છમેં, વરતે છે મન ભાય. ૬

ઢાળ—૨૪

(દંણુ પર કંબલ કોઈ ન લેસી, તે તરીયા ભાઈ તે તરીયા—એ દેશી)

૪૨—આ. શ્રી વિજયસિંહસૂરિવર્ણન—

બેહેંતાલીસમો પટધર વંદો, શ્રી વિજયસિંહ સૂરિરાયા રે;
વિવેકમંજરીની રચના કીધી, જગમેં વડ જસ પાયા રે.
એ તરીયા ભાઈ, એ તરીયા. (એ આંકણી). ૧

૪૩—આ. શ્રી સોમપ્રભસૂરિ અને મણિરત્નસૂરિવર્ણન—

દોય સૂરિ પટ ત્રેંહેંતાલિસમેં, જેહનાં નામ સવાઈ રે;
સોમપ્રભસૂરિ મણિરત્નસૂરિ, મંગલ નામ વડાઈ રે. એ૦ ૨

૪૪—મહાતપસ્વી આ. શ્રી જગચ્ચંદ્રસૂરિવર્ણન—

એહના પટધર ચૌમાલિસમા, જગચ્ચંદ્ર પટધર રાજે રે;
તિણેં સમે મુનિ શિથિલાચારી, દેખી મનમેં લાજે રે. એ૦ ૩
ચડવાઈ સૂરિ થિર કરવાનેં* હુઆ ઉગ્ર વિહારી રે;
બાર વરસ બહુ તપસ્યા કીધી, દેવભદ્ર વાચક લારી રે. એ૦ ૪
આઘા(ઘા)ટપુર છેં દેશ મેવાડેં, આહેડ આજ છેં નામ રે;
તિહાં નૃપ ગર્દભસેન હુઓ છે, અગ્નિસરણ તસ ઠાંમ રે. એ૦ ૫
તે પાછલ ચઉ ખૂંણે ભરીયાં, સંજીવન રહેં નીર રે;
ગંગોભેય (?) તે તીરથ કહેં છેં, દેવાધિષ્ઠિત તીર રે. એ૦ ૬
પટ્ટણ દટ્ટણ તેહિ જ સમયે, તિહાં પણ હુઓ તેહ જોગ રે;
આજ પ્રગટ છે દટ્ટણમાંથી, *"ગદ્ધઈયા"લીઈ લોગ રે. એ૦ ૭
સંવત બારસેંહે પંચ્યાસીમેં(૧૨૮૫),વિહરતા ગુરુ તિહાં આયા રે;
સૂરિ દિગંબર બત્રિસ સાથે, કીધા વાદ સવાયા રે. એ૦ ૮
દિગંબરથી વાદવિવાદેં, હીરા પરેં નહી ભેદ્યા રે;
તેહથી જગચ્ચંદ્ર નામ હીરલા,કુમતી કુમત મત છેદ્યા રે. એ૦ ૯
જાવજીવ આંબેલ તપ ધારી, બાર વરસ તપ કીધો રે;
સિંહપતિ સાહનાથ ચીત્તોડેં, રાંણો વંદન કીધો રે. એ૦ ૧૦
તેહનું નામ છે નરતપત રાંણો, સંવત બારપંચ્યાસી (૧૨૮૫)રે;
તપાબિરદ તેણેં રાંણે દીધો, છઠ્ઠો બિરદ ઉલ્લાસી રે. એ૦ ૧૧

તપ ગુણધારી જનહિતકારી, સોહમ કુલમેં છાજે રે;
ચઉમાલીસ પટધર સૂરિ ગાયા, દીપવિજય કવિરાજે રે. એ૦ ૧૨

॥ ઇતિશ્રી સંવત બાર પંચ્ચાસીઇં તપા બિરદ છટ્ઠો-૬ ॥

અથ સમય પ્રસ્તાવે વસ્તુપાલ-તેજપાલ સબંધ વાર્તિક લિખ્યતે—

શ્રી ગુજરાત દેસે અમદાવાદની પાસે વાડજ ગાંમ, તેહમેં આભુનાસા નામે શ્રાવક. તેહની પુત્રી નાગકુંમાર દેવી બાલરંડા છે. એકદા ગુરુને વંદન કરતેં પગનેં લક્ષણેં ગુરુઇં શિષ્યને કહ્યું જે એ બાલરંડાથી ૨ પુત્ર થાસ્યેં. તે જગતમેં નામ કરસ્યેં. એહવેં તે બાઇના પિતાના ઘરમાં આસો પોરવાડ ગુમાસ્તો રહ્યો છેં, તે કર્માંનુયોગેં તે બાઈ સાથેં સંબંધ થયો. તે ગુપ્તપણેં પાટણ ગયાં. તિહાં પુત્ર થયાઃ* ૧ વસ્તુપાલ, ૨ તેજપાલ નાંમે. મોટા થયા. ઘીના વેપાર કરેં છેં. ચિત્રવેલ સહિત ઘાસવેલાની ઉંઢવણી લેઇનેં કણબણ ઘી ગાડુઓ લાવી. ઘી ઠાલવી લીધું. ઉંઢવણી ઉપર મૂકયો, ફરી ભરાયો. વાણીયા સમઝ્યા. ઉંઢવણી નાપી (ન આપી) એહવેં દરબારમેં રાજાને ઘણું ઘી જોઇઇં છેં. તે પોતે હજારો મણ ઘી એક કલમેં આપ્યું. એ રીતે ચિત્રાવેલથી દ્રવ્ય પણ અખૂટ થયો. વલી અધિક પુન્યાનુંજોગેં સાઢા ત્રણ ડગલે સોનાની કડાહ પ્રગટ થાંઈ. એકદા કોઇકે મેહેણું દીધું, તથા કન્યા અણુમિલવેં બે ભાઇઇં માતાનેં મોસાલ પૂછ્યું; માતા લાજતીઈં પાછલી હગીગત સર્વં કહી. તે ઉપર ૨ ભાઇ ગાજીનેં બોલ્યા જે ૮૪ ચોરાસી જ્ઞાત ભેલી કરીનેં જીમાડવી. એહવો વિચાર કરીને પાંચસેં કોસથી ૮૪ ચોરાસી જ્ઞાતના સેઠીયા તેડાવ્યા. તે ૮૪ ચોરાસી જ્ઞાતનાં નાંમ લિખેં છેં.

ચોરાસી જ્ઞાતિ

૧ શ્રીમાલી, ૨ પોરવાડ, ૩ ઓસવાલ, ૪ ગુજર, ૫ ડીંડું, ૬ ડીસાવાલ, ૭ ખડાયતા, ૮ ખંડેર, ૯ ખંડોલ, ૧૦

કાકડા, ૧૧ કઠણોરા, ૧૨ કપોલ, ૧૩ નાપલ, ૧૪ નાગર, ૧૫ નાંણાવાલ, ૧૬ લાડ, ૧૭ લાડુશ્રીમાલ, ૧૮ હાલર, ૧૯ હરસોર, ૨૦ હુંબડ, ૨૧ સિંગરુ, ૨૨ જાલોરા, ૨૩ જાંગડા, ૨૪ કડીયા, ૨૫ ભડીયા, ૨૬ ભુંગહા, ૨૭ બ્રહ્માણી, ૨૮ વાઘુ, ૨૯ વાયડા, ૩૦ ગોભુઅડા, ૩૧ મોઢ, ૩૨ માંડલીયા, ૩૩ પંચમ, ૩૪ પુકરા, ૩૫ જંબુસરા, ૩૬ મુંહડવાલ, ૩૭ મંડેસરા, ૩૮ અષ્ટીન, ૩૯ અચ્છીતવાલ, ૪૦ અડાલજા, ૪૧ સરહિયા, ૪૨ માથર, ૪૩ કંબોજા, ૪૪ કરહિયા, ૪૫ પરવાર (પોરવાલ) ૪૬ સોરઠીયા, ૪૭ પલ્લીવાલ, ૪૮ મડા(હ)ડા, ૪૯ મંડોરા, ૫૦ મેવાડા ૫૧ વાલ્મીક, ૫૨ વાંછા, ૫૩ ચિત્રાવાલ, ૫૪ વાઘેરા, ૫૫ નરસિંગપરા, ૫૬ બહુરાસર, ૫૭ ખંડેરવાલ, ૫૮ નાગદ્રા, ૫૯ અગરવાલ, ૬૦ બબ્બર, ૬૧ વઘણોરા, ૬૨ વૈસુર, ૬૩ અસ્તિકી, ૬૪ અષ્ટસિક, ૬૫ પમારકી, ૬૬ ગોવાલ, ૬૭ નાગોરા, ૬૮ તેંડારા, ૬૯ સાચોરા, ૭૦ ભાંડજા, ૭૧ જેંરાણા, ૭૨ નીમા, ૭૩ કપટીયા, ૭૪ કોરંટવાલ, ૭૫ રાજસીખા, ૭૬ લહુડીસીખા, ૭૭ વડીસીખા, ૭૮ ચોસીખા, ૭૯ દોસીખા, ૮૦ સુરાણા, ૮૧ શાજેરા, ૮૨ મેડતવાલ, ૮૩ મંડોરા, ૮૪ અણહોરા, ૮૫મી જ્ઞાતિ વાગરૂ.

વીશાદશાની ઉત્પત્તિ

એ ચોરાસી જ્ઞાતના સેઠીયા ભેળા કર્યા. લાખો ગમે દ્રવ્ય સેઠીયાને લાંચ આપીને ફેરવ્યા. સાંઝ સવારમે સર્વ જ્ઞાત એકઠી જીમવા ત્યાર થઈ. એહવે પાટણનો વાસી સેઠીયાનો પુત્ર નાહની અવસ્થામાં પિતાનું મરણ થયું છે. તેહને ગરીબ જાણીને નુંતરૂં દીધું નહિ, તેડયો નહિ. તે ઉપર તે લઘુ બાળક સમસ્ત જ્ઞાત પંચ સેઠીયા ભિચે આવીને બોલ્યો. જે-સેઠજી સમસ્ત પંચ સેઠીયાને અરજ કરું છું જે-“ માહરી માતા બાલરંડા છે, ગરીબ છે, તેહનો જન્મારો કિંમ નીકલસ્યૈં, માટે નાતરું કરાવીને ઠામ બેસારી આપો.” તે સાંભલીને બોલ્યા જે-વાંણિયાની જ્ઞાતિમેં એ કિમ થાઇ ? તિવારે તે બાલક ફરી બોલ્યો જે-“ એ કિંમ

કરો છો ? અને માહરી માતાની વેલાઇં કિમ ના થઈ. માટે જરૂર કરો." તિવારે તે સેઠીયા કજીઓ મૂકીને ઊભા થયા. જે બાલકની સાથે ઊભા થયા તે વીસા કહેવાયા અને બેઠા રહ્યા જીમ્યા તે દસા કહેવાયા. તે દસા વસ્તુપાલ તેજપાલના પક્ષના. વસ્તુપાલ, તેજપાલ દશાપોરવાડ જ્ઞાંતિ જાણવી. ચોરાસી જ્ઞાતના સેઠીયા પોતપોતાને દેશ નગરે ગયા.

॥ ઇતિ વિશા દશા ઉત્પત્તિ ॥

હવે વસ્તુપાલ, તેજપાલ પૌઢ ભાગ્યસાલી ચિત્રાવેલી પ્રસન્ન તથા અઉંઠ હાથે કડાહ પ્રગટેં. ઇત્યાદિ અખૂટ દ્રવ્ય સંજોગ પ્રભાવ થયો અને મોટા મોટા પાતસાહનાં માન્ય થયાં. ગુરુ ઉપદેશ સાંભળવેં શ્રીસિદ્ધાચલજીનો સંઘ ચલાવ્યો. તે સંઘનું વર્ણન લિખૈં છૈં.

એક લાખ, પંચાસ હજાર જિનબિંબ ભરાવ્યાં. (૧૩૦૪) એક હજાર ત્રણસેહે ચાર સિખરબદ્ધ નવા પ્રાસાદ કરાવ્યા. (૨૩૦૦) બે હજાર ત્રણસેહેં સિખરબદ્ધ જૂના પ્રાસાદ સમરાવ્યા. અઢાર કોડ છન્નુ લાખ દ્રવ્ય સિદ્ધાચલે વાવર્યા. ત્રણ લાખનું તોરણ કરાવ્યું. અઢાર લાખ ત્રાસી હજાર દ્રવ્ય ગિરનારજી ખરચ્યા. બાર કોડ નેં ત્રેપન લાખ દ્રવ્ય આબુજી વાવર્યા. (૯૮૪) નવસેંહેં ચોરાસી પોષધસાલા કરાવી, અઢાર કોડ દ્રવ્ય ભરૂઅચ્ચ ખંભાયતનેં સરસ્વતી જ્ઞાનભંડારે ખરચ્યાં. પાંચસેં દાંતનાં સિંહાસન, પાંચસેં પાંચ જાદર પટકુલનાં સમવસરણ કરાવ્યાં. ત્રણ હજાર બસેં મહેંસરીના પ્રાસાદ કરાવ્યાં. સાતસેં બ્રહ્મશાલા કરાવી. સાતસેંહેં સત્રુકાર (સત્રાગાર) મંડાવ્યાં; સાતસેંહેં તપસ્વીના મઠ કરાવ્યા. (૬૮૪) છસેં ચોરાસી પથ્થરબદ્ધ મોટાં સરોવર કરાવ્યાં. (૪૬૪) ચારસેંહેં ચોસઠ વાવી કરાવી. (૪૦૦) ચારસેં પથ્થરબંધ પરબ કરાવી. (૮૪) ચોરાસી મસીત કરાવી. ખંભાતમેં એક મસીત ઉપર બે લાખ દ્રવ્ય થયાં. એક મિનારો કર્યો અને ત્રણ લાખનું તોરણ કરાવ્યું. ઉદયપ્રભસૂરિપ્રમુખ એકવીસ નવા

આચાર્યના પાટમહોચ્છવ પોતે કર્યા. ચોવીસ દાંતનાં જૈન પ્રાસાદ કરાવ્યા. એકસોવીસ સાગનાં દેહરાં કરાવ્યાં. (૫૦૦) પાંચસેં બ્રાહ્મણ નિત્ય વેદપાઠ કરતા. પાંચસેં ગચ્છવાસી મહાતમા વોહોરતા. એક હજાર ને આઠસેંહે એકલમલ વિહારી મહાતમા ગોચરી વેહેંરતા. એક હજાર મઠવાસી તાપસ જીમતા. ચાર હજાર પેંતાલીસ સેજવાલા, અઢારસેંહે વાહિણી, સાતસેંહેં સુખાસણ, પાંચ હજાર ને પાંચ પાલખી, સાતસેંહેં હાથી, સાત લાખ મનુષ્ય, ચાર હજાર ઘોડા, બે હજાર ઊંટ, પાંચ ઉપર ચારસેંહેં ભોજક જૈન ગાયક, ત્રણસેંહેં ત્રીસ બંદિજન, (૧૬) સોળ ચુદ્ધવિજય, તેરસેં પાંચ દીવીધરા, સોભનદેવ પ્રમુખ પાંચસેં સુથાર, સો ભટવાહિ, એક સો આચાર્ય, બાવીસેં શ્વેતામ્બર, અગ્યારસેં દીગંબર.

સંવત ૧૨૮૬ આબૂજીના દેશાસરનો પ્રારંભ કર્યો, સંવત ૧૨૯૬ સિખરેં ધ્વજારોપણ. ઇત્યાદિ ધર્મકરણી કરીને સંવત ૧૨૯૮ વસ્તુપાલ સ્વર્ગગમન.

અથ ભંડાર દ્રવ્ય સંખ્યા—તેત્રીસેંહે કોડ તિહોત્તર કોડ એંહેંસી લાખ, વીસ હજાર નવસેંહેં એતલો દ્રવ્ય સંખ્યા ભંડારસેં જાણવો.

ઇહાં કોઈકને સંકા ઊપજી તેહથી સમજુઇ પૂછ્યું જે-એ શ્રાવક લોક થઈ ને મસીત મિનારા, ઈશ્વર પ્રાસાદ, વાવ, તલાવ, પ્રમુખ આરંભ કારણ કિણ હેતેં કર્યાં ? તેહનો ઉત્તર એ જે મોટો રાજા પાતસાહનાં બહુ માન્ય હતાં, રાજ્યકારભાર હુતો, કામદાર જાંણીને રાજા પાતસાહેં કામ ભલાવ્યાં તે દ્રવ્ય પઈસા ખરચીને કામ કરી આપ્યાં એ પરમાર્થ. ઈહાં પ્રસ્થાવ સમય જાંણીને વસ્તુપાલ તેજપાલનો સંબંધ લિખ્યો છે.

ઈહાં સમય પ્રસ્થાવેં જૂનાં ખેડાં તથા જે જે સંવતમેં સેંહર વસ્યાં તે લિખેં છેં:—

સંવત *૩૪૮ લાહોર શહેર વસ્યો. સંવત ૮૦૧ વર્ષે રાય પહાડદેજીઇ મંડોવર વસાચો. સં. ૧૫૧૭ વર્ષે રાઠોડ

નરસિંઘજીઈ મેડતો ઉજ્જડ ખેડો બીજી વાર વસાયો; આગે માંનધાતાઈ વાસ્યો હતો તે ઉજ્જડ હુતો. સંવત ૧૧૩૫ વર્ષે નાગોર મધ્યે કેસવદાસ મહાકવિ પ્રથીરાજ ચહુઆંણુનો મંત્રીસર હુઓ. સંવત ૧૫૦૦ વર્ષે રાવ જોધાજીઈ જોધપુર વસાયો. સંવત ૧૫૧૫ વર્ષે જોધપુરનો કીલો કરાવ્યો. સંવત ૯૦૨ વર્ષે ચિતોડનો કોટ ફરીને રાવલે કરાવ્યો. સંવત ૧૯૧, શા૦ ૪૧ વર્ષે મોરીને કાઢીને બાપા રાવલે ચિતોડ લીધ. સં. ૮૦૨ વર્ષે વનરાજ ચાવડે પાટણ વસાયો. સંવત ૫૦૦ વર્ષે પાલણસી ચઉઆંણે પાલણપુર વસાયો. પછે ઉજડ ખેડો થયો. વલી સં. ૧૦૧૦ પાલણસી પરમારે પાલણપુર ફરી વસાયો. જિનપ્રતિમા ધાતુનાં ગાલીને આબુજી ઉપર નાંદીઓ કર્યો. તે પાપથી કોઢ થયો. શીલધવલસૂરિ ઉપદેશે પલ્હવિયાપાસની પ્રતિમા સોનાની કરાવી પાલણપુર વાસ્યો. સંવત બારસો બાર (૧૨૧૨) વર્ષે રાવ જેસોજી જેસલમેર વસાયો. સંવત ૧૫૪૨ રાવ વિકેંજી વીકાનેર વાસ્યો. સં. ૧૪૪૨ અહમદસાહ પાતસાઈ અમદાવાદ વાસ્યો. સં. ૧૩૧૩ રાવ કાન્હડજીઇ જૂનો ખેડો ભિન્નમાલ વસાયો. સં. ૮૦૨ ઉપલદે પરમારે શ્રીમાલ નગરેથી ઊઠીને સોનગઢ (જાલોર)* વસાયો. સંવત ૧૩૩૭ અલાવદીને જાલોર કિલ્લો લીધો. સં. ૮૨૯ વૈશાખ સુદ ૧૩ વ્યાસ જગતે મુહૂર્ત આપ્યું. જૂની દિલ્લિમેં ખૂંટી ગાડી અને ફરીને તુંઅરે વસાઇ. પ્રથમ પાંડવવંશી તુઅર રાજ્ય સંવત ૧૨૦૨ સુધી. તુંઅર પાતસાહી પછેં ચૌહાણની પાતસાહી થઈ. સંવત ૧૧૮૧ ફલવર્ધિ પાર્શ્વનાથ સ્થાપના. સં. ૧૪૯૫ ધન્ના પોરવાડે રાણપુરો કરાયો; કુંભારાણાના રાજમેં રાણેજી ૨ (બે) થાંભા કરાયા. સં. ૧૨૧૫ જગડુઓ થયો. સં. ૧૦૮૮ વિમલ પ્રધાને આબૂ ઉપર દેહરાં કરાયાં. સં. ૧૨૯૬ વસ્તુપાલ તેજપાલે આબુજીને દેહરે કળશ ચઢાવ્યો, અને ૧૨૯૮ સરગ સં. ૧૦૨૦ શિવસિંઘ રાઠોડે સિવાણો વસાયો. સં. ૧૪૪૨ સહસમલ્લ દેવડે સિરોહી વસાઈ. સં. ૧૫૯૬ નવોનગર વસાયો. સં. ૧૬૧૯ અકબરે આગરો વસાયો. સં. ૧૧૧૨

સિદ્ધપુર જૂનો ખેડો સિદ્ધરાય જયસિંઘે વસાયો. સં. ૧૭૦૭માં ઔરંગજેબે ઔરંગાબાદ વસાયો.

સંવત ૧૧૧૩ સાતલપાતલ ચહુઆંણે સાચોર વસાયો, જૂનો ખેડો.
" ૭૧૨ થિરાદ સોલંકીએ થેરાદ વસાઇ.
" ૧૨૧૫ બાહડદે રાઠોડે બાહડમેર વસાયો.
" ૧૪૮૪ જેતારણ વસાયો.
" ૭૧૧ ઇંદ્રસંઘ રાઠોડે ઇડર પાસે ડખેડ વસાઈ, ખેસૂચા બ્રાહ્મણ થયા.
" ૮૦૯ રાવહ મીરે હમીરગઢ વસાયો.
" ૮૩૪ પરમારે આબૂજીનો કોટ કર્યો, પછે ચહુઆણે લીધો, રાવ લાખણદેને ઘેર દેવી આવી, તિહાંથી દેવડા ચહુઆણ કહેવાયા.
" ૧૨૮૧ માહસિંઘ રાઠોડે મેહવો વસાયો.
" ૧૩૭૧ ડુંગરપુર વાસ્યો.
" ૧૪૩૧ રાવલ વીરસલે વાંસવાલો વાસ્યો.
" ૧૧૧૭ રાંમસિંઘ સિસોદે રામપુર વસાયો.
" ૬૯૪ લોહાર મંડે મંડવગઢ વસાયો.
" ૧૧૬૯ પાહાડસિંઘ હાડે બુંદી વસાઈ.
" ૧૬૧૬ માલખાંને માલપુરો વસાયો.
" ૧૪૯૧ રાઠદરો વાસ્યો.
" ૧૩૭૩ સોઝત વસાઇ.
" ૧૩૬૧ ચીતોડના તેરમા રાંણાના પુત્ર સજ્જનસિંહજી સતારાનો રાજ પાયો.
" ૧૨૨૧ ઢાલો પરણ્યો પોહોકર ગઢના કુંડ પર.
" ૧૦૬૪ ભુજનગર વસાયો.
" ૫૧૫ ભોજ રાજા થયો ઉજેણી ધારમે.
" ૮૧૨ મુલતાન વસાઈ.
" ૫૫૩ થરો વાસ્યો.
" ૧૬૨૪ અકબરે ચિતોડ તોડયો.

સંવત ૧૬૨૫	ઉદેસિંગ રાણે ઉદેપુર વસાયો.
,, ૧૩૮૩	પાતસાહ મુંમન(ત)ખાંને સારણેશ્વરની સ્થાપના કરી.
,, ૧૫૮૧	મુંકુંદ બ્રહ્મચારી પ્રાગ(પ્રયાગ)માં દેહ હોમ કરીનેં મરણ પામીને અકબર પાતસાહ થયો.
,, ૧૨૪૧	લાખા ફુલાણી થયો.
,, ૭૨૭	પારકર વસાયો.
	કલિજુગના સંવત ચાલતેં—*
,, ૨૬૦૦	વીરસ્વાંમી શ્રેણિક રાજા થયા.
,, ૧૫૪૧	કિસનસિંઘજીએ કીસનગઢ વસાયો.
,, ૧૫૯૩	રૂપનગર વસાયો.
,, ૧૪૬૭	કુંભેરાંણે કુંભલમેર વસાયો.
,, ૧૧૧૪	આંબા કછવાસેં આંબેર વસાઈ.
,, ૧૪૦૭	બુરાનપુર વાસ્યો.
,, ૯૨૭	વીજાપુર વાસ્યો.
,, ૧૦૧૬	ભાગનર(નગર) વાસ્યો.
,, ૭૮૧	સિંભર વસાઈ.
,, ૧૫૦૦	મધ્યે સુરતનો કિલ્લો ફિરંગિઈ કરાવ્યો. તિહાં થોડા લોક વસતા. એહવે સં. ૧૬૨૪ જાંહાંગિર પાતસાહ રાંનેર આવ્યો. રાંનેરવાસી કોટીધ્વજ નાકૂદો (નાખુદો) તેણેં રાંનેરથી તે વરીઆવ ૩ ગાઉ સુધી કિનખાપનાં પથરણાં પાથરીને સેહેરમેં પાતસાહનેં પધરાવ્યા. સાહી પ્રસન્ન થયો. માંગ-માંગ. તિવારે સેઠે હાથણીનો સંજોગ જોવાનું માંગ્યું. સાહેં ના કહી જે—હાથણીનો સંભોગ જોતાં તાહરો દ્રવ્ય જાસેં. માંન્યું નહિ. સંજોગ થયો. તે નાકુદાની લક્ષ્મી નાસ પાંમી. પાતસાહે જાંહાં-ગીરપુર વાસ્યો. એ પાતસાહની પાતર નામેં સૂરજ, તિણે પાતસાહની રજાથી સં. ૧૬૨૫ સૂરત વસાવ્યું, અનેં ઓસવાલ ગોપીસા શ્રાવક તેણે ગોપી-

પુરું વાસ્યું. ૧ ગોપીતલાવ અને ચૌમુખી વાવ કરાવી, અનેં સં. ૧૬૭૯ વર્ષે સૂરજમંડણ પારસનાથજી સેનસૂરિજી પાસેં પ્રતિષ્ઠા કરાવી. સૂરજમંડણજીની પલાંઠી તથા પાછેં લખ્યું છે.

(સં. ૧૬૭૯) એહ જ વરસમાં કાવિ ગાંમસેં સાસુવહુનાં દેહરાંની પ્રતિષ્ઠા થઈ.

સં. ૧૪૦૩ સાંગાનેર વસ્યો.

હવે જૂનાં ખેંડા લિખે છે—

ઉજેણ જૂનો ખેડા, ભરૂઅચ્ચ, પાલી જૂનો ખેડા, અજમેર, દિલ્લિ, ભિન્નમાલ, જાલોર, તે સોનગઢ, ચિત્તોડ, કાલંદ્રી, સિરોહી પાસે તેહમાં જરાસિંઘનો જરાકુંમર બલિ મુઓ. કાલંદ્રિ, પીરાંનપટ્ટણ, લાહોર, મેવાડસેં ત્રંબાવતી, આઘાટપુરપટ્ટણ, આહેડ એ ત્રણે એક જ નાંમ છે. તે જૂનો ખેડા. ખંભાત, રાયથલ, ચંપા, પાવા, રાજગ્રહી એ જૂનો ખેડા. પાડલીપુર તે પટ્ટણા, જૂનો ખેડા, દ્રુપદીનો ગાંમ ધુનાડો જૂનો ખેડા. ચંદરાજા પરણ્યો તે વિમલાપુરી નામ. દેવર્દ્ધિ ક્ષમાશ્રમણ જીઈં પુસ્તક લિખ્યાં તેં વારેં વલ્લભીપુરનું બીજું નામ આજ વર્તમાન વલા, ચમારડી ત્રીજું નામ, એ જૂનો ખેડા. ઇડર તથા બ્રહ્માની ખેડ જૂનો ખેડા, વેંરાટ તે ધોળકું, એ જૂનો ખેડા. ભરતપુર ડીગ જુનો ખેડા.*

દુહા

૪૮—મહાતપસ્વી આ૦ શ્રી જગતચંદ્રસૂરિવર્ણન—

જગતચંદ્ર ગુરુ હીરલા, તપગચ્છ બિરદ ધરાય;
શ્રી આઘાટકપુર થકી, નયર ઉજેણી આય. ૧
સંઘ સુણી હરખિત હુઓ, હય ગય રથ સુખપાલ;
બહુ આડંબરથી કીઓ, નગરપ્રવેશ વિસાલ. ૨
બહુ બાલા ગુરુ આગલેં, સ્વસ્તિક કરેં ઉદાર;
ગાવે ગહુંલી હરખભર, શ્રવણેં સહુ નરનાર. ૩

અથ ગહુંલી

અમૃત સરખી રે, સુણિઇં વીરની વાંણી, અતિમન હરખી રે,
પ્રણમો કેવલનાંણી. (એ આંકણી).
જોજનગામીની પ્રભુની વાણી, પાંત્રિસ ગુણથી ભાખે;
પૂરવ પુન્ય અપૂરવ જેહનાં, પ્રભુ વાંણી રસ ચાખે. અ૦ ૧
જેહમાં દ્રવ્ય પદારથ રચના, ધરમાધરમ આકાસ;
પુદ્ગલ કાલ અને વલી ચેતન, નિત્યાનિત્ય પ્રકાસ. અ૦ ૨
દ્રવ્ય ગુણ નેં પર્યાય પ્રકાસેં, અસ્તિ નાસ્તિક વિચાર;
નય સાતેથી માલકોષમેં, વરસેં છે જલધાર. અ૦ ૩
ગુણ સામાન્ય વિશેષ વિસેખેં, હોય મલી ગુણ એકત્રીસ;
તસ ચઉભંગી ચ્યાર નિક્ષેપેં, ભાખે શ્રી જગદીસ. અ૦ ૪
ભીલ દ્રષ્ટાંતે ખેચર ભૂચર, સુરપતિ નરપતિ નારી;
નિજનિજ ભાષાઈ સહુ સમજે, વાંણીની બલિહારી. અ૦ ૫
નંદીવરધનની પટરાંણી, ચઉમંગલ પ્રભુ આગેં;
પૂરેં સ્વસ્તિક મુગતાફલનો, ચઢવા સિવગિરિ પાગે. અ૦ ૬
ચઉ અનુજોગી આતમદરસી, પ્રભુ વાંણી રસ પીજે;
દીપવિજય કહેં પ્રભુતા પ્રગટેં, પ્રભુને પ્રભુતા દીજે. અ૦ ૭

॥ ઇતિ વીર ગહુંલી ॥

ગ્રહઉપમા ગહુંલી—

અથ પુનઃ નવગ્રહસદશોપમા, ગુરુગુણમાલા બાલા ગીયતે—

ઢાલ—૨૬

(પીઠી ચોળો પીઠી ચોળો પીતરાંણી રે—એ દેશી)
તથા (પહેલા સ્વામિ સીમંધરા, બીજા દેવ જુગંધર—એ દેશી)

માહરા ગુરુજી છે મોહનગારા રે, વારિ જાઉં જ્ઞાનતણા ભંડાર રે.
(એ આંકણી)
કહિઅ ન રાખેં ક્રોધ કષાય રેં, જેહના ગુણ છત્તિસ ગવાય રે. મા૦ ૧
ગુરુજી ગ્રહગણ ઓપમા છાજેં રે, તખતેં ગણપતનાથ બિરાજેં રે;
વરસે વાંણી તે અમિય સમાંણી રે, જેહની મધુરતા સરસ કહાંણી રે. મા૦ ૨

ગુરુનું રવિ જીમ તેજ અપાર રે, વારેં મિથ્યામત અંધાર રે;
તારેં ભવિજનનેં હિત દાખી રે, જેહને સૂત્ર સદા છે સાખિ રે. મા૦ ૩
ચંદ્રવદન કમલ નિત દીપેં રે, ગિરુઓ સોલ કલાનેં જીપેં રે;
એહની સૌમ્ય દશાનેં આગેં રે, કેહનેં ઓપમ નાવી ભાગેં રે. મા૦ ૪
માહરેં અંગલ સમ ગણધાર રે, સાસન સોભ વધારણહાર રે;
દક્ષી પ્રતિપક્ષી ગુણધાર રે, નિરખો અદ્‌ભુત તનુ આકાર રે. મા૦ ૫
ગુરુની બુદ્ધિ સદા છે સુદ્ધિ રે, ગુરુજી નહિ રિપુગ્રહથી વિલુદ્ધ રે;
અભિનવ ગચ્છ તણો મંડાણ રે, દીપે વાદી તિમિર કો ભાંણ રે. મા૦ ૬
ગુરુઈ ગુરુજીની બુદ્ધિ પ્રચંડ રે, કંઠે સરસતિ વાસ અખંડ રે;
પૂજ્યજી જલધરની પરેં ગાજે રે,કુમતિ ભરવી તણા મદ ભાંજેં રે. મા૦ ૭
ગુરુ સદા શુક્રપરેં ઉનમાદ રે, ગુરુજીની જીભલડીમાં સ્વાદ રે;
હું તો લળિલળિ પ્રણમું પાય રે,ધન્ય ધન્ય જે દિન વંદન થાય રે. મા૦ ૮
પૂજ્યજીની વેગગતિ શનિ સરખી રે,મ્હેં તો ડગલે ડગલે નિરખી રે;
હંસ ને ગયંદ સરખા હરાવે રે, તોહેં બીજો એહ સમ નાવેં રે. મા૦ ૯
પાલે પંચ મહાવ્રત ભાર રે, ટાલેં સાવદ્ય જોગ વેંપાર રે;
ધારેં જીવદયા ઉપગાર રે, આરે પંચમે છે આધાર રે. મા૦૧૦
કીરતિ જેહની દશ દિસિ વ્યાપી રે, વેલી જસની સઘલેં થાપી રે;
ગણધર સોહમના પટધાર રે, સાસન સોભ વધારણહાર રે. મા૦૧૧
ગુરુજી ધૈર્ય સૌંડીર્ય ગાંભીર્ય રે, પાલે ચરણ ધરમ સ્વવીર્ય રે;
નિસદિન અપ્રતિબંધ વિહાર રે, સમદમ ખાંત્યે દિક આચાર રે. મા૦૧૨
ઈમ મેં ગ્રહગણ ગુરુગણ ગાયા રે, સહૂને સુણતાં માંમ સવાયા રે;
આંગણે કલ્પતરુવર ફલિયા રે,દીપવિજયના વલ્લભ મલિયા રે. મા૦૧૩

દુહા

ઈમ ગુણમાલા ગુરુ તણી, ગાવેં મધુરેં વેણ;
મુગતા કુસુમ વધાયકેં, ગુરુમુખ નિરખેં નેંણ. ૧
ધરમલાભ દેઇ પૂરેં, આણી ધરમ સનેહ;
પર ઉપગારી જગગુરુ, વરસેં જયું ઘન મેહ. ૨

જ્ઞાનમાહાત્મ્યવર્ણન—

સુણો ભવિક જન ઇણમનાં, જ્ઞાન સમો નહિ કોય;
જ્ઞાને સંકટ સવિ ટલે, જ્ઞાને મંગલ હોય. ૩
દસપૂરવધર મુનિવરા, જેહ પ્રકાસે જ્ઞાન.
તે તીર્થંકર સારીખું, પ્રણમિજે ઈકધ્યાંન. ૪

ઢાલ—૨૭

(આદિત કહે તું માનવી ને, આદીસરને ધ્યાઉજી—એ દેશી)

જ્ઞાનાવરણી ક્ષય કરીને, બાંધે પુન્ય અનંતજી;
તો પામે કાંઈ જ્ઞાનને, ઇમ ભાખે શ્રી ભગવંતજી. ૧
જ્ઞાન અપૂરવ ધન છે જેહને, તે લહે આદર માંનજી;
સહુ પંડિતમાં રાજસભામાં, પામે બહુ સનમાંનજી. ૨
અભવ્ય જીવને પૂરવલબ્ધિ, ન કહી સૂત્ર મઝારજી;
પ્રાપ્તિરૂપ છે ભવ્ય જીવને, પાંચે જ્ઞાન ઉદારજી. ૩
ત્રિપદી પાંમી તીર્થંકરથી, મુહૂરતમાં તતખેવજી;
દ્વાદશાંગીની રચના રૂડી, ગુંથે ગણધર દેવજી. ૪
પૂરવધર મોટા ગીતારથ, સરખાં જેહનાં જ્ઞાનજી;
દીપવિજય તે જ્ઞાંનને નમતાં, પ્રગટે લબ્ધિ નિધાનજી. ૫

॥ ઢાળ ૧ ॥

ઢાલ—૨૮

(ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ, ભીંજે મારી ચુનલડી—એ દેશી)
તથા (મારે દીવાલી થઈ આજ, જિનમુખ જોવાને—એ દેશી)

જગમાં ઉપગારી ઘણા પણ, નહી કોઈ જ્ઞાન સમાન રે;
લોકિક રૂપ છે સહુએ બીજાં, લોકોત્તર છે જ્ઞાન.
જ્ઞાનને વંદો રે, જીમ પાંમો પરમાણંદ. (એ આંકણી) ૧
કામધેનુ ને કલ્પતરુ પણ, નહીં કોઈ તારણ રૂપ રે;
તારણ રૂપ જ્ઞાન છે જગમાં, જાંણે જ્ઞાંની સહુ રૂપ. જ્ઞાન૦ ૨
ઉપમા જ્ઞાની જ્ઞાંનને બહુ, છાજે છે જગમાંહે રે;
મહાગોપ મહામાંહણ ને વલી, નિર્યામક સથવાહ. જ્ઞાન૦ ૩

પંચમ અંગે સોહમ ગણધર, વંદે શ્રુત ભગવાન રે;
તે જગલોચન જ્ઞાનને વંદો, વલી કરવા બહુ માંન રે. જ્ઞાન૦ ૪
જ્ઞાનતણું બહુ માન કરે તો, પામે નહી સંદેહ રે;
દીપવિજય કહે જ્ઞાનને સમરો, જીમ બાપઇઓ મેહ. જ્ઞાન૦ ૫

॥ ઢાળ ૨ ॥

ઢાલ—૨૯

(અવિનાસીની સેજડીઈ રંગ લાગ્યો, માહરી સજની—એ દેશી)

જ્ઞાન વિણા જાણે નહીં જે, ધ્યાતા ધ્યેય ને ધ્યાનજી;
જ્ઞાન વિના જાંણે નહીં જે, ચેતન પરમ નિધાન.
જ્ઞાનને સેવોજી (એ આંકણી) ૧
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, પુદ્ગલ ગુણ પર્યાયજી;
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, અસ્તિ નાસ્તિ સહાય. જ્ઞાન૦ ૨
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, સહજ સભાવ વિભાવજી;
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, ભેદ છેદનો ભાવ. જ્ઞાન૦ ૩
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, હાંનિ વૃદ્ધિ સરૂપજી;
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, મોહ મિથ્યાતવિ રૂપ. જ્ઞાન૦ ૪
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, કાંઈ પુદ્ગલના ખેલજી;
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, પરમાનંદી ગેલ. જ્ઞાન૦ ૫
જ્ઞાન વિના જાણે નહીં જે, ગુણી ગુણાગર જેહજી;
દીપવિજય કવિરાજ જ્ઞાનથી, જાંણે સઘલા તેહ. જ્ઞાન૦ ૬

॥ ઢાળ ૩ ॥

ઢાલ—૩૦

(ભવિ તુમો વંદો રે, સંખેસર જિનરાયા—એ દેસી)

જ્ઞાની જ્ઞાન તણે રસ ઝીલે, નિર્મલતા ઉપજાવે;
જ્ઞાની જ્ઞાનની ભક્તિ કરતાં, જ્ઞાન અબાધતા જાવે.
ભવિ દિલ ધરજ્યો રે જ્ઞાનતણી સુખલડી (એ આંકણી) ૧
કેવલીની પરે ચૌદ પૂરવધર, ભાખે દ્રવ્ય અનંતા;
અસંખ્ય ભવની વાત પ્રકાસે, વદો જગ જયવંતા. ભ૦ ૨

મોટાનાં જે પાસાં સેવે, તે મોટાં પદ પાવે;
જ્ઞાનપ્રભુની ભક્તિ કરતાં, જ્ઞાન અબોધતા જાવે. ભ૦ ૩
આગમ નોઆગમનો અરથ, સાંભલજ્યો એકધ્યાન;
આગમ તો શ્રુતજ્ઞાન કહીજે, નોઆગમ શ્રુતજ્ઞાન. ભ૦ ૪
તે સહુ લહિઈં ભક્તિ કરંતા, જ્ઞાન તણી બલિહારી;
દીપવિજય કવિરાજ જ્ઞાનને, સેવે બહુ નરનારી. ભ૦ ૫

॥ ઢાળ ૪ ॥

ઢાલ—૩૧

(એ આગો રે હનુમંતકો લસકર, ઘટા ઉમટી શ્રાવનકી—એ દેશી)
તથા (હું તો પ્રણમું રે હરખીજી—એ તીર્થમાલની બીજી ઢાલની દેશી).

મતિના ભેદ કહ્યા અઠ્યાવીસ, શ્રુતના ચઉદ લહાવેંજી;
ષટ્ અવધિના હોય મનપજ્જવ, કેવલ એક કહાવે.
ભવિ તુમે સેવો રે, સેવો રે ઉપગારી ઉછરંગે. (એ આંકણી) ૧
સહુ મલી ભેદ એકાવન થાવેં, નંદીસૂત્ર મઝારજી;
ભગવતિ સૂત્ર અને પન્નવણા, માંહે બહુ અધિકાર. ભ૦ ૨
ભરતરાય નિજ કાજ સમાર્યાં, જાઉં તસ બલિહારીજી;
મિથ્યા તમ અંતરથી ટલિયા, અજરામર પદ ધારી. ભ૦ ૩
જ્ઞાંની જ્ઞાનતણી આસાતન, વરજંતા ભવિ લોકાજી;
પ્રગટેં પંચમ નાણ દિવાકર, જાંણે લોકઅલોકા. ભ૦ ૪
જ્ઞાંન-તરી અવલંબી મુનિજન, ભવસાયર ઊતરીઈં;
કવિરાજ દીપ વરદત્ત તણીં પરે, અવિચલ પદવી વરિંઈં ભ૦ ૫

॥ ઢાળ ૫ ॥

કલસ

સેવિઇ શ્રુતરાજ ઈણુવિધિ, પામીઈં જીમ જ્ઞાનને,
જ્ઞાનનાં બહુમાન કરીને, દીજીઇ વલી દાનને;
પ્રેમરત્ન ગુરુ જ્ઞાન નિસુણી, આત્મજ્ઞાનને અનુસરો,
દીપવિજય કવિરાજ જંપે, સહજમેં ભવદધિ તરો. ૧

ઈતિ શ્રીજ્ઞાનવરણુન એ પાંચ ગિરંવી સ્તવ, સૌભાગ્ય પંચમી દિને જ્ઞાન પાછલ ૫૧ ફેરા ફરતાં ગવાઈ તથા પડિક્કમણામેં રાતિજગામેં ગાવેં.

દુહા

જીવશિખામણ—

જ્ઞાનાવરણી કરમ જે, અનંત કરમ સમુદાય;
સમય સમય સાતે કરમ, બાંધે ચેતન રાય. ૧
શિખામણ ચેતન સુણો, સકલ સભા સમુદાય;
લાઘવ કર્મિં જીવડા, સુણિઇં એકચિત્ત લાય. ૨

ઢાલ—૩૨

(જાવડ સમરા રે ઉદ્ધાર—એ દેશી)
તથા (ગોપી મહી વેચવાને ચાલી, મટુકીમેં ગોરસ ઘાલી—એ દેશી).

ચિત સમરું વીર જિણંદ, એ તો સિવતરુ સુખનો કંદ;
જીવનેં શિખામણ કહું છું, જે આગમથી સહુ લહું છું.
જીવ ઘણું રે ઘણું રે કહીઇં, જિનઆણા સિર પર વહીઇં. (એ આંકણી) ૧
સમયાવલીથી સહુ આણો, કાલચક્ર અનંતાં જાણો;
જીવ ભમિયો નરક નિગોદે, મિથ્યાત તણેં મન મોદેં. જીવ૦ ૨
વણુસ્સઇમેં કાલ અનંતો, જીવ ભમિયો બોધિ અલહંતો;
ચૌદ રાજમેં એ કોઇ ઠાંણ, ફરસ્યા વિણ નહિં રે સુજાણ. જીવ૦ ૩
જીવ પોતા પુન્ય તપાસેં, કોઈ અવસર આવે વિમાસેં;
તેં તો સહજ સભાવ ન જાણ્યો, વિભાવતણો મત તાંણ્યો. જીવ૦ ૪
રત્નત્રઇ તે સહજ સભાવ, કર્મબંધ તે કહીઈં વિભાવ;
રત્નત્રયી તે તાહરું સરૂપ, વિભાવ તે કહિંઈ વિરૂપ. જીવ૦ ૫
કોઈ પુન્યેં નરભવ પાયો, વલી શ્રાવકકુલમેં આયો;
સુદ્ધ દેવ સુદ્ધ ગુરુ મલિયા, સદ્દહણા વિના જગ રલિયા. જીવ૦ ૬
જમાલી સરખા કહાઈ, એ તો નિહ્નવ સૂત્રેં જણાઈ;
ઉત્તરાધ્યયનેં,સાત વખાણ્યા,કાલ અનંતો ભમસ્યેં અજાણ્યા. જીવ૦ ૭
જિનઆણા સાચી ધરીઇં, તો વેંહેંલા સિવપદ વરીઇં;
જિન વયણમાં સંસય બોલં, તે તો કુમતિ કદાગ્રહ તોલેં. જીવ૦ ૮

અભવ્ય બાપને પુત્ર પનોતો, તે તો જિનઆણા સદ્દહતો;
કાલિક ચોરને સુલસો દાખ્યો, તે તો ઉપદેશમાલામેં ભાખ્યો. જીવ૦ ૯
જિનવયણાં શ્રવણેં સુણીઇ, જિનવયણમાં સંસય ન ગણીઇં;
દ્રવ્ય લોક અલોક વિચાર, જોજ્યો જીવાભિગમ અધિકાર. જીવ૦ ૧૦
ઇત્યાદિક જિનની રે વાંણી, સાંભલજ્યો ભવિ ગુણખાંણી;
જીવજયણા રૂડી કરજ્યો, ભવિ ભવજલ વેંહેંલા તરજ્યો. જીવ૦ ૧૧
માહરેં તો નથી કાંઇ સાંસો, ગુણી જન તુમે કાંઇ વરાંસો;
શ્રદ્ધા માહરે એ છે સાચી, જીમ મોર જુઇ છે નાચી. જીવ૦ ૧૨
સાસનનો જે આણાકારી, તસ વારી જાઉં વાર હજારી;
એ સિખાંમણ જે ગાઇ, દીપવિજય તે બોધિ નિપાઇં. જીવ૦ ૧૩

દુહા

રોહિણીતપવર્ણન—

ઇણ અવસર શ્રોતા સકલ, પૂછેં શ્રી ગુરુરાજ;
કૃપા કરી ઉપદેસિઇં, રોહિણી ફલ સામ્રાજ. ૧
કેહની પુત્રી કુણ વધૂ, કવણ પુન્ય વડ હેત;
કિણ વિધિ સંજમ સિવ વરી, સ્વામી પુત્ર સમેત. ૨
જગતચંદ્રસૂરિ ઉપદિસેં, શ્રવણેં સહુ નરનાર;
દેખી અવસર પૂજ્યજી, ભાખેં સમય વિચાર. ૩

ઢાલ—૩૩

(હારે મારે ઠામ ધરમના સાડા પચવીસ દેશ જો—એ દેશી)
તથા (હારે મ્હારે જોગનિયાનો લટકો દહાડા ચ્યાર જો—એ દેશી)

હારે મારે વાસુપૂજ્યનો નંદન મઘવા નામ જો,
રાણી તેહની કમલા પંકજલોયણી રે લોલ;
હાંરે મારે આઠ પુત્ર ને ઉપર પુત્રી એક જો,
માતપિતાને વાહલી નામે રોહણી રે લોલ. ૧
હાંરે મારે દેખી જોવન વય નિજ પુત્રી ભૂપ જો,
સયરા (સ્વયંવર) મંડપ માંડી નૃપ તેડાવીયા રે લોલ;
હાં રે મારે અંગ બંગ ને મરુધર કેરા રાય જો,
ચતુરંગી ફોજોથી ચંપા આવીયા રે લોલ. ૨

હાં રે મારે પૂરવ ભવને રાગેં રોહિણી તામ જો,
ભૂપ અસોકનેં કંઠે વરમાલા ધરેં રે લોલ;
હાં રે મારે ગજ રથ ઘોડા દાન અને બહુ માંન જો,
દેઇ બોલાવી બેટી બહુ આડંબરે રે લોલ. ૩
હાંરે મારે રોહિણી રાણી ભોગવતાં સુખભોગ જો,
આઠ પુત્ર નેં પુત્રી ચ્યાર સોહામણી રે લોલ;
હાંરે મારે આઠમા પુત્રનું લોકપાલ છે નામ જો,
તે ખોલેં લેઈ ગોખેં બેઠી ભામિની રે લોલ. ૪
હાંરે મારે એહવેં કોઇક નગર વણિકનો પુત્ર જો,
આયુક્ષયેંથી બાલક મરણદશા લહેં રે લોલ;
હાંરે મારે માતપિતાદિક સહુ તેહનો પરિવાર જો,
રડતાં પડતાં ગોખતલેં થઈનેં વહેં રે લોલ. ૫
હાંરે વારી તે દેખી અતિ હરખી રોહિણી તાંમ જો,
પિઉનેં ભાખેં નાટિક કુણ એ જાતનું રે લોલ;
હાંરે વારી દીપ કહેં એ પૂરવ પુન્ય સકેત જો,
જનમથકી નવિ દીઠું દુઃખ કોઈ વાતનુ રે લોલ. ૬

॥ ઢાળ ૧ ॥

ઢાલ—૩૪

(આવ્યા આમ પધારો પૂજ્ય, અમ ઘર વોહરણ વેલા—એ દેશી)

પિઉ કહેં રે જોવન મદમાતી, સહુને સરખી આસા;
તે બાલકના દુઃખથી રોવેં, તુંઝને હોય તમાસા.
બોલો બોલ વિચારી રાજ, ઈમ કિમ કીજે હાંસી. (એ આંકણી) ૧
રાઈ રીસ કરી ખોલેથી, પુત્રને ખૂંચી લીધો;
રોહિણી રાંણી નજરે જોતાં, ગોખથી નાખી દીધો. બોલો૦ ૨
તે દેખી સહુ અંતેઉરમાં, રુદન પુકાર તે કીધો;
રોહિણી ઈમ જાંણે જે બાલક, કોઈઈ રમવા લીધો. બોલો૦ ૩
નગર તણેં રખવાલેં દેવેં, અધર ગ્રહ્યો તિહાં આવી;
સોનાને સિંઘાસન થાપ્યો, આભૂષણ પેંહેરાવી. બોલો૦ ૪

નગરલોક સહુ ભાગ્ય વખાંણે, રાજા વિસ્મિત થાવે;
દીપ કહે જસ પુન્ય સખાઈ, તિહાં સહુ નવ નિધિ આવે. બોલો૦ ૫

॥ ઢાળ ૨ ॥

ઢાલ—૩૫

(મુનિ સુવ્રત જિન અરજ હમારી—એ દેશી)

એક દિન વાસુપૂજ્ય જિનવરના, અંતેવાસી મુનિરાજ વાલ્હા;
રૂપકુંભ નેં સ્વર્ણકુંભજી, ચઉ જ્ઞાની ભવ જીહાજ વાલ્હા.
રોહિણી તપફલ જગ જયવંતો. (એ આંકણી). ૧
પાઉં ધાર્યા પ્રભુ નયર સમીપે, હરખ્યો રોહિણીકંત વાલ્હા;
સહુ પરિવારસું પદજુગ વંદી, નિસુણ્યો ધરમ અનેકાંત વાલ્હા. રો૦૨
કર જોડી નૃપ પૂછે ગુરુને, રોહિણી પુન્ય પ્રબંધ વાલ્હા;
સ્યુ કીધું પ્રભુ સુકૃત ઈણીઈ, ભાખો તે સયલ સંબંધ વાલ્હા. રો૦૩
ગુરુ કહે પૂરવ ભવમાં કીધો, રોહિણીતપ ગુણખાણ વાલ્હા;
તેહથી જનમ થકી નવિ દીઠું, સુખ દુઃખ જાણ અજાણ વાલ્હા. રો૦૪
ભાખે ગુરુ હવે પૂરવ ભવનો, રોહિણીનો અધિકાર વાલ્હા;
દીપ કહે સુણજ્યો એકચિત્તે, કર્મપ્રપંચ વિચાર વાલ્હા. રો૦૫

॥ ઢાળ ૩ ॥

ઢાળ—૩૬

(હું તો મોહિ રે નંદલાલ મોરલીને તાને—એ દેશી)
તથા (મ્હારે દિવાલી થઇ આજ, પ્રભુ મુખ જોવાને—એ દેશી)

ગુરુ કહે જંબૂક્ષેત્ર ભરતમાં, સિદ્ધપુરનયર મઝાર રે;
પૃથવિપાલ નરેસર રાજા, સિદ્ધમતિ તસ નાર.
રાજન્ ! સુણજ્યો રે, ઈહ પૂરવભવ અધિકાર
હિલમેં ધરજ્યો રે (એ આંકણી) ૧
ઇક દિન આવ્યા ચંદ્ર ઉદ્યાને, રાણી નેં રાજન્ન રે;
ખેલેં ક્રીડા નવ નવ ભાંતે, જોજ્યો કર્મ નિદાંન. રા૦ ૨
એહવે કોઈ એકમુનિ તિહાં આવ્યો, ગુણસાગર તસ નામ રે;
રાજા તે મુનિવરને વંદી, રાણીનેં કહે તામ. રા૦ ૩

ઊઠો એ મુનિને વોહરાવો, જે હોય સુદ્ધ આહાર રે;
નિસુણી રાણી[ને] મુનિના ઉપર, ઉપનો ક્રોધ અપાર. રા૦ ૪
વિષય થકી અંતરાય થયો તે, મનમાં બહુ દુઃખ લાવે રે;
રીસેં બલતી કડવું તુંબડું, તે મુનિને વોહરાવે. રા૦ ૫
મુનિને આહારથકી વિષ વાપ્યું, કાલધરમ તિહાં કીધો રે;
રાજાઈ રાણીને તતખિણ, દેશનિકાલો દીધો. રા૦ ૬
સાતમેં દિન મુનિહત્યા પાપેં, ગલતકોઢ થયો અંગે રે;
કાલ કરીને છઠ્ઠી નરકે, ઉપની પાપ પ્રસંગે. રા૦ ૭
નારકી નેં તિર્યંચ તણા ભવ, ભટકી કાલ અનંત રે;
દીપ કહેં હવે ધર્મ જોગનો, કહિસ્યુ સરસ વૃત્તાંત. રા૦ ૮

॥ ઢાળ ૪ ॥

ઢાળ—૩૭

(અલવેસર અવધારીઇ કેસરિયાલાલ—એ દેશી)

તે રાણી મુનિપાપથી કેસરિયાલાલ, ફિરતી ભવચક્ર ફેર રે રાજેસરલાલ
તાહરા નયરમાં ઉપની કે૦, ધનમિત્ર શેઠને ઘેર રે રા૦
જુઓ જુઓ કર્મવિટંબના કેસરિયાલાલ (એ આંકણી) ૧
ધનવતી કુખેં ઊપની કે૦, દૂરગંધા તસ નામ રે રા૦;
નગરવણિકના પુત્રને કે૦, પરણાવી બહુ માન રે. રા૦જુ૦ ૨
સુખસજ્યાનેં ઉપરે કે૦, આવી કંતને પાસ રે રા૦;
બહુ દુરગંધતા ઊછલી કે૦, સ્વામી પામ્યો ત્રાસ રે. રા૦જુ૦ ૩
મૂકી પરદેશ ગયો કે૦, હે હે કર્મસ્વભાવ રે રા૦;
એક દિન કન્યાનો પિતા કે૦, ગ્યાંનીને પૂછેં વિભાવ રે. રા૦જુ૦ ૪
ગ્યાનીઈં પૂરવભવ સહુ કે૦, ભાખ્યો સહુ અવદાત રે રા૦;
ફિરી પૂછેં ગુરુરાજને કે૦, કિમ હોય હવે સુખસાત રે. રા૦જુ૦ ૫
ગુરુ કહે રોહિણી તપ કરે કે૦, સાત વરસ સાત માસ રે રા૦;
રોહિણી નક્ષત્રનેં દિનેં કે૦, ચોવિહાર ઉપવાસ રે. રા૦જુ૦ ૬
વાસુપૂજ્ય ભગવાનને કે૦, પૂજે કરી સુભ ભાવ રે રા૦;
ઇમ એ તપ આરાધતાં કે૦, પ્રગટે શુદ્ધ સ્વભાવ રે. રા૦જુ૦ ૭

કરજ્યો તપ પૂરણ થઈ કેં૦, ઉજમણું ભલે ભાંત રે રા૦;
એહથી એક ભવ અંતરે કે૦, લેહેંસ્યે જ્યોતિ મહંત રે. રા૦જુ૦ ૮
ઈમ મુનિ મુખથી સાંભલી કે૦, આરાધી તપ સાર રે રા૦;
એ તાહરી રાંણી થઇ કે૦, રોહિણી નાંમે નાર રે. રા૦જુ૦ ૯
ઈમ નિસુણી હરખ્યા સહુ કે૦, રોહિણી ને વલી રાય રે રા૦;
દીપ કહેં મુનિ કુંભને કે૦, પ્રણમી નિજ ઘર આય રે. રા૦જુ૦ ૧૦

॥ ઢાળ ૫ ॥

ઢાલ—૩૮

(ભરત નૃપ ભાવશું એ—એ દેશી)

એક દિન વાસુપૂજ્યજી એ,સમોસર્યા મહારાજ નમો જિનરાજજીનેં એ;
રાય ને રોહિણી હરખીયાં એ, સિદ્ધાં સઘલાં કાજ. ન૦ ૧
બહુ પરિવારસું આવિયા એ, વંદે પ્રભુજીના પાય ન૦;
પ્રભુ મુખથી વાણી સુણી એ, આણંદ અંગ ન માય. ન૦ ૨
રાય ને રોહિણી બેહુ જણે એ, લીધાં સંજમ ખાસ ન૦;
ધનધન સંજમધર મુનિ એ, સુરનર જેહના દાસ ન૦ ૩
તપ તપી કેવલ પદ લહી એ, તાર્યાં બહુ નરનાર ન૦;
શિવપદ અવિચલ પદ લહે એ, પામ્યાં ભવનો પાર. ન૦ ૪
ઇમ જે રોહિણી તપ કરેં એ, રોહિણીની પરેં જેહ ન૦;
રાજપુત્ર ધન રિધ લહેં એ, વલી અજરામર ગેહ. ન૦ ૫
ધનધન વાસુપૂજ્ય તીર્થંને એ, ધનધન રોહિણી નાર ન૦;
એ તપ જે ભાવેં કરેં એ, પાંમે તે જયજયકાર. ન૦ ૬
સંવત અઢારઓગણસાઠનો(૧૮૫૯)એ, ઉજલ ભાદ્રવો માસ ન૦;
દીપવિજય તપ ગાઈઓ એ, કરી ખંભાત ચોમાસ. ન૦ ૭

॥ ઢાળ ૬ ॥

કલશ.

શ્રી વાસુપૂજ્ય જગપૂજ્ય સાહેબ, તાસ તીર્થેં એ થયાં;
ચ્યાર પુત્રી નેં આઠ પુત્રથી, દંપતી મુગતે ગયાં.

તપગચ્છ વિજયાનંદ પટધર, શ્રી વિજયલક્ષ્મી સૂરીસરુ;
તાસ રાજે સ્તવન કીધું, સયલ સંઘ સુહંકરું.
સકલ પંડિત પ્રવર ભૂષણ, પ્રેમરત્ન ગુરુ ધ્યાઇયા;
કવિ દીપવિજયે લાભ હેતે, રોહિણી ગુણ ગાઇયા.

॥ ઇતિ રોહિણી તપ વિષયે રોહિણી કથા ॥

દુહા

સંબંધ સૂણી રોહિણી તણો, સકલ સભા તિણિ વાર;
કેઇ ભાવુક ભવિજના, હરખિત હૃદય મઝાર. ૧
રોહિણી વ્રત કેઇ ઉચ્ચરે, કેઈ પંચમી ગુંણખાંણ;
કેઇ નિયમ વ્રત આદરે, પરભવ સુકૃતકમાંણ. ૨

ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામીના આયુષ્યનો પ્રશ્નોત્તર—

તિણ સમયે શ્રોતા ભવિક, પૂછે શ્રી ગચ્છરાજ;
વીર જગતગુરુ આઉખું, બહોત્તર વરસ કહાય. ૩
ચૈત્ર સુદી તેરસ જનમ, દીવાલી નિરવાણ;
વરસ બહોત્તર કિમ મિલે, કહિંઈ ગુરુ શ્રુત જાંણ. ૪
તવ ગુરુ કહે શ્રોતા સુણો, વાર્તિક લેશ વિચાર;
સુણતાં સહુ સંસય ટલે, પ્રગટે આતમ પ્યાર. ૫

અથ લૌકિક ભાષા

હમણાંના વર્તમાન ટીપણાના વર્ષ ૧ના દિવસ ૩૬૫ છે, અને ત્રીજે વરસ માસ ૧ વધે છે. અને જૈનને ટીપણે વર્ષ ૧ના દિવસ ૩૬૦ છે. बारसण्हं मासाणं चोविसण्हं पक्खाणं तीनसेंहे-साठ राइंदियाणं એ પાઠ પ્રમાણે વરસ ૧ના દિવસ ૩૬૦ એ તો સિદ્ધાંતની પરિપાટી છે. પણ વર્ષ વર્ષ પ્રતિ દિન ૨ ઘડી પલ ૦ા ઘટે છે. એ ઘટ પ્રમાણે વર્ષ ૧ના દિવસ ૩૫૮ થાઈ છે. હવે વીર મહારાજ ચૈત્ર સુદી ૧૩ જન્મ્યા. અને કાતી વદિ ૦)) અમાવાસ્યાઈ મોક્ષ ગયા. એ તો ૭૨ વર્ષ પૂરાં મિલ્યાં નહિ. ત્રણ દિન ઘાટ પાંચ માસે ઓછે મોક્ષ ગયા અને પુરાં બહોતેર કીમ કહો છો ? તેહનો ઉત્તર એ જે ત્રણસેંહે ને

સાઠના પાઠ પ્રમાણે ૭૨ વર્ષના દિવસ ૨૫૯૨૦ (પચીસ હજાર નવસેં ને વીસ) થાઈ, પણ વર્ષ પ્રતિ દિન ઘડી ૨ પલ ૦ાા ઘટે તે ઘટની તરફના ૧૪૭ દિવસ જાઈં તે વારે ૨૫૭૭૩ (પચીસ હજાર સાતસે ત્રહોત્તર) રહ્યા. તેની ગણના કરતાં કાતિ વદિ અમાવાસ્યાઈં મોક્ષ.

૧ ગૃહસ્થાવાસ

ગૃહસ્થાવાસ બત્રીસ દિન ઓછે ૩૦ વર્ષ. તેહના દિવસ ૧૦૮૦૦, તે મધ્યેથી દિન ૭૪ ઘટના તથા બીજા ૩૨ દિન ઘટાડતાં બાકી દિવસ ૧૦૬૯૨ એટલો ગૃહવાસ સંખ્યા જાણવી.

૨ છદ્મસ્થાવસ્થા

છમસ્થવર્ષ ૧૨, માસ. ૬, દિન ૧૫. તેહના દિવસ ૪૫૧૨ (૪૫૧૫) તે મધ્યેથી દિવસ ઘટના ૭૪, તિવારે માગસર વદી ૧૦ દીક્ષા અને વૈ. સુદ ૧૦ કેવલ હુઓ.

૩ કેવલાવસ્થા

કેવલાવસ્થા વર્ષ ૩૦, તેહના દિન ૧૦૫૬૫, તે મધ્યેથી ૭૪ ઘટના. બાકી ૧૦૫૨૯ એટલો કેવલકાલ. સરવાળે વર્ષ ૭૨, ઘટના ૧૪૭ દિન જાતાં વર્ષ ૭૧ાા, માસ ૧, દિન ૩.*

અથ પૂર્વપરિપાટી લિખ્યતે

દુહા

૪૫—આ. શ્રી. દેવેન્દ્રસૂરિવર્ણન—

જગતચંદ્ર સૂરિતણા, દોય હૂઆ પટધાર;
પેંતાલીસમા પટધરુ, દેવેન્દ્રસૂરિ ગણધાર. ૧
વસ્તુપાલ વડ બંધવો, તેજપાલ લઘુ જાંણુ;
પુન્ય પ્રભાવે ભુજબલી, ભાગ્યબલી ગુંણખાણ. ૨
તેહનેં ઘેર લહિઓ હુતો, વિજયચંદ્રજી નામ;
દેવભદ્ર વાચક કનેં, પ્રવ્રજ્યો ગુણધામ. ૩
દેવેન્દ્રસૂરિ વિભુરાજજી, વિજયચંદ્ર સૂરિરાજ;
દો ગુરુભાઇ સૂરિવરા, જગતચંદ્ર પટ લાજ. ૪

શિથિલાચારી મોકલા, વિજયચંદ્રજી જામ;
ખંભાયતં નગરે રહ્યા, બાર વર્ષ એક ઠામ. ૫
વિહરંતા માલવ ધરા, દેવેન્દ્રસૂરિ મહારાજ;
શ્રી ખંભાયત પધારિયા, તપાગચ્છ સામ્રાજ. ૬
વિજયચંદ્રજી નહી ગયા, સનમુખ વંદન કાજ;
લઘુ પોષાલે ઊતર્યાં, દેવેંદ્રસૂરિ ગચ્છરાજ. ૭
વંદન જાતે આવતે, બોલે બાલ ગોપાલ;
જઇ આવ્યા ગુરુ વંદિયા, લહુડી વડી પોસાલ. ૮
વિજયચંદ્ર સૂરીસનો, ગચ્છ વડી પોસાલ.*
દેવેન્દ્રસૂરિ ગચ્છરાજનો, ગચ્છ લહુડી પોસાલ.

ઢાલ—૩૯

(સિંહલ નૃપ કહે ચંદને, રાજેંદ્ર મોરા ! સુત લાડકડા તું ઊઠ હો—એ દેશી)

દેવેન્દ્રસૂરિ શ્રીપૂજ્યજી સુજ્ઞાની મ્હારા, કરતા ભવિ ઉપગાર હો;
વીરધવલ પ્રતિબોધિયો સુ૦, દીધો સૂરિપદ ભાર હો.
ગચ્છરા નાયક મ્હારા ! પટરા લાયક પ્યારા ! વંદિઈ સુજ્ઞાની !
તપગચ્છ તિલક સવાય હો. (એ આંકણી) ૧
શ્રાવકદિનકર ને વલી સુ૦, સિદ્ધપંચાસિકા નામ હો;
ધર્મરત્નગ્રંથ એ તીનની સુ૦, વૃત્તિકરણ ગુંણધામ હો. ગ૦ ૨
ભાષ્ય ને કર્મગ્રંથ પાંચ જે સુ૦, ચરિત્ર સુદર્શન સાર હો;
ઇત્યાદિક બહુ ગ્રંથના સુ૦, કરતા જગ ઉપગાર હો. ગ૦ ૩
વિહરંતા માલવ દેસમાં સુ૦, કરી ઉપગાર સવાય હો;
સંવત તેર સત્તાવીસે(૧૩૨૭) સુ૦, સૂરિ અમરપદ પાય હો. ગ૦ ૪

૪૬—પ્રથમ પટ્ટધર આ૦ શ્રી વિદ્યાનંદસૂરિવર્ણન—

તેર દિવસને અંતરે સુ૦, વિદ્યાનંદસૂરિ પટધાર હો;
તે પણ સુરપદવી લહ્યા સુ૦, ભાવિભાવે વિચાર હો. ગ૦ ૫

૪૬—દ્વિતીય પટ્ટધર આ૦ શ્રી ધર્મઘોષસૂરિવર્ણન—

તેહથી પટ છિંતાલમે સુ૦, ધર્મઘોષસૂરિ લિખાય હો;
તાસ ચરિત્ર સુંણો વર્ણવું સુ૦, ભાગ્યબલી ગચ્છરાય હો; ગ૦

વિહરંતા મહીયલ આવીયા સુ૦, મંડપાચલ નયર સુઠાય હો;
પૃથ્વીધર સાહ પ્રતિબોધીઓ સુ૦, બારે વ્રત ઉચ્ચરાય હો. ગ૦ ૭
પાંચમેં વ્રત દ્રવ્ય લક્ષનો સુ૦, સેઠજી નીમ રખાય હો;
જાંણ્યો ગુરુજીઇં જ્ઞાનથી સુ૦, આગલ ભાગ્ય સવાય હો. ગ૦ ૮
કોટિધ્વજ હોંસેં સેઠજી સુ૦, ખરચસ્યેં દ્રવ્ય સુઠામ હો;
ઈમ જાંણી નિયમ સંખેવીઓ સુ૦, મંત્રીપણું હુઓ તાંમ હો. ગ૦ ૯
કોટિધ્વજ દ્રવ્ય જબ હુઓ સુ૦, સિદ્ધગિરિ સંઘ ચલાય હો;
છપ્પન ઘડી કંચન દેઈ સુ૦, તિહાં ઈંદ્રમાલ પેંહેંરાય હો. ગ૦૧૦
એહવેં કોઈ પરદેશીઓ સુ૦, બ્રહ્મચર્ય વસ્ત્ર* સુલ્યાય હો;
કીધો સેઠનિં ભેટણો સુ૦, પેંહેંર્યો વેસ મન ભાય હો. ગ૦૧૧
વરસ બત્રીસ લગ પાલીઓ સુ૦, બ્રહ્મચરજ વ્રત સાર હો;
સીલાલંકૃત લાભથી સુ૦, સેઠજી સુરપદ ધાર હો. ગ૦૧૨
તસ સૂત ઝાંઝણ સાહ છેં સુ૦, તાત જીસ્યો સૂત હોય હો;
સેત્રુંજાગિરિ આરોહીઓ સુ૦, ધ્વજદંડ કનકમેં(મય) જોય હો. ગ૦૧૩
ઇત્યાદિક બહુ જીવને સુ૦, સફલ હોવે સવિ કાજ હો;
દીપવિજય કવિરાજના સુ૦, ધર્મઘોષ ગચ્છરાજ હો. ગ૦૧૪

ઇતિ શ્રી પ્રાગવાટજ્ઞાતીય સાહ કલા શ્રીપત કુલોત્પન્ન સાહ અનોપચંદ વ્રજલાલ આગ્રહાત્ સકલપંડિતપ્રવર, પં. પ્રેમ-વિજય ગણિ પં. રત્નવિજય ગણિના શિષ્ય, પં૦ દીપવિજય કવિરાજ બહાદરેણ વિરચિતે શ્રી સોહમકુલરત્નપટ્ટાવલી રાસ પ્રાકૃત પ્રબંધે જસોભદ્રસૂરિ, વડગચ્છ બિરદ, વિમલમંત્રી, અભય-દેવસૂરિ, શાંતિવેતાલ, હેમાચાર્ય, કુમારપાલ પૂરવભવ, બહુ ગચ્છભેદ, તપાબિરુદ, વસ્તુપાલ તેજપાલ સંબંધ, વણિક ચોરાસી જ્ઞાતિ, વીસાદસા ઉત્પત્તિ, જગતચંદ્રસૂરિ ઉજેણી નગર પ્રવેશ, ગુરુ ઉપદેશ, પંચમી જ્ઞાન વર્ણન, રોહિણી ચરિત્ર, વીર ૭ર વર્ષ સંખ્યા પ્રમાણ, પૃથ્વીધર, ઝાંઝણસા, દેવેન્દ્રસૂરિ પ્રમુખ દસ પટોધર સૂરિ વર્ણનો નાંમ તૃતીયોલ્લાસઃ ૩

॥ ઇતિ તૃતિયોલ્લાસઃ ॥

ચતુર્થ ઉલ્લાસ

॥ અથ ચતુર્થોલ્લાસ પ્રારભ્યતે ॥

દુહા

દાન સીલ તપ ભાવના, ચ્યારે મંગલ ખાસ;
ચોથો પ્રકાસ વરણવું, સુણીઈં જ્ઞાન વિલાસ. ૧

૪૭—આ. શ્રી સોમપ્રભસૂરિવર્ણન—

ધર્મઘોષ ગચ્છરાજને, સુડતાલિસમેં પાટ;
સોમપ્રભ ગચ્છરાજજી, કુમતિ કરે નિર્ઘાટ. ૨
અડતાલીસમા પાટવી, ગુરુભાઈ છેં ચ્યાર;
ચ્યાર સૂરિ ચ્યારે ચતુર, ચરણકરણ વ્રતધાર. ૩
પેહેંલા વિમલપ્રભસૂરિ, જયાનંદસૂરિ જાંણુ;
ત્રીજા પદ્મતિલકસૂરિ, સોમતિલક સૂરિભાંણ. ૪

૪૮—આ૦ શ્રી સોમતિલકસૂરિવર્ણન—

તીન સૂરિ આયુ અલ્પ, સરગ લહ્યા ગચ્છરાય;
સોમતિલક અડતાલમેં, પટધર પટની લાજ. ૫
ક્ષેત્રસમાસ પ્રકરણ કીઓ, વલી સિત્તર સો ઠાંણ;
થૂલિભદ્રાદિ ચરિત્ર બહુ, ગ્રંથ કિઆ ગુણખાંણ. ૬
સંવત ચૌદ ચોવીસમેં(૧૪૨૪),શ્રી ગુરુ સુરપદ પાય;
સોમતિલક ગુરુ નાંમથી, મંગલ માલ સવાય. ૭

ઢાલ—૪૦

(જોસીડારી બેટી રૂપે આગલી વનડાજી, જોસીડારી ગલિઈ થેં મત જાઓ સાહિબ, છોગો બિરાજે પંચરંગી પાઘસેં વનડાજી—એ દેશી)

ગુરુજી શ્રીસોમતિલકના પાટવી સાહેબજી,
ઓગણપંચાસમેં પટધર ચ્યાર, ગુનિજન વંદો;
પેહેંલા શ્રી પદ્મતિલક સૂરિરાજજી સા૦,
બીજા ચંદ્રશેખર સુખકાર ગુનિજન વંદો.
વંદો વંદો રે એ ગચ્છરાજને સુજ્ઞાંની (એ આંકણી) ૧

૪૯—આ૦ શ્રી દેવસુંદરસૂરિવર્ણન—

જયાનંદસૂરિ ગુરુ ત્રીજા વંદીઈ સા૦,
ચોથા શ્રી દેવસુંદર વડ લાજ ગુ૦;
એહમાંથી તીન સૂરિ સરગેં ગયા સા૦,
પાટવી દેવસુંદર ગચ્છરાજ. ગુ૦ વં૦ ૨
વલિ એહ સૂરિનેં પટ પંચાસમેં સા૦,
સૂરિ ગુણનૂરી પંચ કહાય ગુ૦;
જ્ઞાનસાગરસૂરિ કુલમંડલસૂરિ સા૦,
ત્રીજા શ્રી ગુણરત્નસૂરિ સોહાય. ગુ૦ વં૦ ૩
ચોથા શ્રીસોમસુંદર સૂરિરાજીયા સા૦,
પાંચમા સાધુરત્ન સૂરીંદ ગુ૦;
સદ્દગુરુ વરણું પાંચે જુજુઆ સા૦,
ધન ધન શ્રી જિનશાસનચંદ. ગુ૦ વં૦ ૪
જ્ઞાનસાગરસૂરિ જ્ઞાંનનિધિ સમો સા૦,
પૂજ્યજી આવશ્યકચૂર્ણી કીધ ગુ૦;
ઓઘનિર્યુક્તિ ચૂર્ણી સ્તવ કીઆ સા૦,
પ્રભૂજી નવખંડા સ્તવના સિદ્ધ. ગુ૦ વં૦ ૫
બીજો શ્રી કુલમંડણ સૂરિરાજીઈ સા૦,
સૂત્ર આલાવા કીધ ઉદ્ધાર ગુ૦;
કાયસ્થિતિપ્રકરણ ગુણગણમાલિકા સા૦,
વંદે છે જેહના પાદ નરનાર. ગુ૦ વં૦ ૬
ત્રીજા ગુણરત્નસૂરિ ગચ્છરાજજી સા૦,
કીધા જેંણે ગ્રંથ તણા સમુદાય ગુ૦;
સમુચ્ચય ષટદર્શન વૃત્તિ કરી સા૦,
ટીકા વલી ક્રિયારતનસમુચા(ચ્ચ)ય. ગુ૦ વં૦ ૭
ચોથા શ્રી સાધુરત્ન સૂરીસરુ સા૦,
કીધી મુનિકલ્પવૃત્તિ સુખકાર ગુ૦;
ચ્યોરે સૂરિ ગુરુજી અલ્પાયુ થકી સા૦,
પોહોતા તે અમરવિમાન મઝાર. ગુ૦ વં૦ ૮

૫૦—આ. શ્રી. સોમસુંદરસૂરિવર્ણન—

પંચમ ગુરુભાઇ સોમસુંદરસૂરિ સા૦,
પાટેં પંચાસમેં પટધર ધીર ગુ૦;
વિચરંતા મુનિગણ સાથ અઢારસેંહેં સા૦,
તપજપ આવરણા વડ વીર. ગુ૦ વં૦ ૯
દેખી ગુરુ મહિમા દ્વેષી ધર્મના સા૦,
ચિંતે સૂરિ મારણ દુષ્ટ સ્વભાવ ગુ૦;
કોઈ અનુચરને લોભ દેખાડીઓ સા૦,
આયો મધ્ય રયણી રાખી દાવ. ગુ૦ વં૦ ૧૦
રહિઓ તિહાં છાનો હાથ અસિ ગ્રહી સા૦,
જોવેં તિહાં સૂરિતણો આચાર ગુ૦;
પૂંજી રજહરણેં પાસું ફેરવ્યું સા૦,
સમજ્યો તેહ જીવ જતન સુખકાર ગુ૦ વં૦ ૧૧
ચિંતેં મનમાંહે ધિગ મુંઝ જીવને સા૦,
ધિગ ધિગ લોભને તે ધિક્કાર ગુ૦;
એ છેં ગુરુ નિસ્પૃહી જીવદયાનિધિ સા૦,
કીધો મેં દુઃકૃત કુલ આચાર. ગુ૦ વં૦ ૧૨
એહવા સૂરિ સંતને હણતા ખુડીઈં સા૦,
એહનાં છે જગમાં મોટાં પાપ ગુ૦;
અનુચરે એહ વિમાસણ ચિંતવી સા૦,
વંદે ગુરુંચરણ પ્રગટ થઈ આપ. ગુ૦ વં૦ ૧૩
વ્યતિકર સહુ એ કુમતી તણો કહ્યો સા૦,
ખામી સદ્ગુરુ ચરણ અપરાધ ગુ૦;
ધન્યધન્ય એ ઘડી તુમ દરસણ હુઓ સા૦,
તરીઓ હું ભવજલ ઉદધિ અગાધ. ગુ૦ વં૦ ૧૪
ગુરુજી ઉપદેસી પાવન કીજીઇં સા૦,
જગમેં જસ લીજે વધસ્યેં લાજ ગુ૦;
મુંઝને તારતા જગ જસ મોટકો સા૦;
પ્રણમેં નિત દીપવિજય કવિરાજ. ગુ૦ વં૦ ૧૫

દુહા

ઈણ પરેં તે અનુચર તણી, પ્રાર્થના સુણી સ્વામ;
ધર્મબોધ દેવા ભણી, કહેં સૂરીશ્વર તામ. ૧
ગુણીઈ ચેતન રાયજી, કહ્યાં નહી તુજ વાંક;
"સકલજીવ વશ કર્મને, કુણ રાજા કુંણ રાંક." ૨
અમ મન સરીખા હોય છે, શત્રુ મિત્ર અભિરામ;
પણ તુંઝને પાતિક હુઓ, કૃષ્ણ લેપ પરિણામ. ૩
મુનિ હત્યા મિષ આવીઓ, હૂઓ પાપ સંભાર;
તસ સંબંધ કહીઈ સુણો, જો હો આતમ પ્યાર. ૪

ઢાલ—૪૧

(નણદલ હે નણદલ—એ દેશી)

મુનિહત્યા કહી મોટકી, ઓ સમ નહી કો પાપ સાજન;
મુનિહત્યા ઉગ્ર પાપ છું, છે મોટો પરિતાપ. સા૦
મુનિહત્યા કહી મોટકી (એ આંકણી.) ૧
જુઓને રોહિણી જીવડે, કીધો મુનિનો ઘાત સા૦;
અનંતભ્રમણ ભવ બહુ કીઓ, દુરગંધા હુઓ ગાત. સા૦ મુ૦ ૨
દ્રૌપદી જીવડો પાતકી, સુકુમાલી ભવ જોય સા૦;
કડવું તુંબ વોહોરાવીયું, અનંત ભ્રમણ ભવ હોય. સા૦ મુ૦ ૩
નૃપતિ શ્રી મહિપાલજી, બાણવેધ મુનિરાજ સા૦;
સાતમી નરકે ઊપનો, ઉગ્ર પાપ એહ સાજ. સા૦ મુ૦ ૪
ગલતકોઢ મુનિઘાતથી, હુઓ નૃપ મહિપાલ સા૦;
શ્રી સિદ્ધગિરિ સુપસાયથી, ટળિયાં નૃપનાં આલ. સા૦ મુ૦ ૫
સઘલા જીવ નિઃપાતથી, હોવે પાતિક દોષ સા૦;
મુનિ હિંસાથી નિપજે, અનંત ભ્રમણ ભવ પોષ. સા૦ મુ૦ ૬
છંડયાં કંચન કામિની, છંડયાં રાજ ઉદાર સા૦;
છંડયા મોહ કુટુંબના, ધન ધન એહ અણગાર. સા૦ મુ૦ ૭
ક્રોધાદિક ચઉ ચોકડી, રાગાદિ અરિ દોય સા૦;
જેહને નહિ સમતા સહી, એહવા મુનિજન હોય. સા૦ મુ૦ ૮

ગામ નગર પુર વિહરંતા, તરણું માત્ર જ સાર સા૦;
સાધુ હોવે તે નવિ લઈ, અનુમત વિણું અણુગાર. સા૦ સુ૦ ૯
અપ્રમત્તા ઋષિરાજજી, ધન ધન્ના અણુગાર સા૦;
ધન્ના શાલિભદ્ર મુનિવરા, ઢંઢણ મેઘકુંમાર. સા૦ સુ૦ ૧૦
નંદિષેણ મહાબલ મુનિ, અવંતિ ગજસુકુમાલ સા૦;
એલાચી આર્દ્રકુમારજી, જીવદયા પ્રતિપાલ. સા૦ સુ૦ ૧૧
ઇત્યાદિક મુનિરાજનાં, નામથી પાપ પલાય સા૦;
શત્રુ મિત્ર સમતુલ્ય છે, જગ બંધવ કહેવાય. સા૦ સુ૦ ૧૨
નિઃકારણ મુનિવર તણો, દુષ્ટ કરે કોઈ ઘાત સા૦;
અનંત અનંત ભવ તે લહે, મારણ ઘાત નિપાત. સા૦ સુ૦ ૧૩
ઇમ સૂરિ મુખ ઉપદેશથી, તે અનુચર પ્રતિબોધ સા૦;
પાંમી વ્રત ગ્રહે ગુરુ કને, અંતરચિત્ત ગતક્રોધ. સા૦ સુ૦ ૧૪
ધન ગુરુ સોમસુંદરસૂરિ, જિનસાસન સણગાર સા૦;
જોગ શાસ્ત્ર વલી ભાષ્યથી, ચૂર્ણી રચી સુખકાર. સા૦ સુ૦ ૧૫
એ ગુરુ પટ પંચ્ચાસમે, સોહમકુલ શણગાર સા૦;
દીપવિજય કવિરાજની, વંદણા વાર હજાર. સા૦ ૧૬

દુહા

સોમસુંદર સૂરિરાજના, વંદુ પટધર ચ્યાર;
પહેલા મુનિસુંદરસૂરિ, જયસુંદર ગણધાર. ૧
ત્રીજા ભુવનસુંદરસૂરિ, જિનસુંદરસૂરિ જાંણ;
ચ્યારે પટધર દીપતા, જિનસાસનકુલભાંણ. ૨
કુંભારાણા રાજમેં, પોરવાડ ધનરાજ;
ચોરાસી મંડપ કીઓ, દેવલ સખરે સાજ. ૩
કુંભારાણા તિણ દેહરે, થંભા દોય કરાય;
દોય લાખ દ્રવ્ય દેખીને, ચમકયો શ્રી નરરાય. ૪
લાખ નિવાણુ દ્રવ્યથી, નિપાયો પ્રાસાદ;
ત્રિભુવનતિલક સોહામણો, દેખંતાં આહ્લાદ. ૫
ચ્યાર સૂરિ તિહાં આવિયા, તેહ પ્રતિષ્ઠા કીધ;
ધન ધન્ના પોરવાડને, જેણે જગમેં જસ લીધ. ૬

સંવત ચઉદ પંચાણુંઈ(૧૪૯૫),એહ પ્રતિષ્ઠા જાણુ;
કુંભલમેર પિણ [એ] સમેં, વાસ્યો કુંભે રાણ. ૭

ઢાલ—૪૨

(ચરણાલી ચામુંડા રણ ચઢે—એ દેશી)
તથા (જુઓ જુઓ અચરીજ એ ભલો—એ દેશી)

૫૧—આ. શ્રી. મુનિસુંદરસૂરિવર્ણન—

ચ્યાર સૂરિ માંહે મોટકા, મુનિસુંદરસૂરિ ગચ્છરાજ રે;
એકાવનમા પટધરું, ગુરુ પાંચે કુલની લાજ રે.
સોહમ પટધર વંદિઈં (એ આંકણી). ૧
ચોવીસ વાર જીણેં જપ્યો, સૂરિમંત્રના પાંચે પીઠ રે;
ત્રિભુવનસામિની દેવતા, ગુરુરાજને સાહાજ્ય છે ઈઠ રે. સો૦ ૨
શ્રી ધારાનયરીઈં વિહરતા, પાઉ ધાર્યો ગુરુ ગચ્છરાજ રે;
માલવ દેશ છે મોટકો, તિહાં નૃપતિ પૂઆર સામ્રાજ રે. સો૦ ૩
મૃગીનો ઉપદ્રવ તિહાં બહુલ છેં, તેથી વિનવે ગુરુને સંઘ રે;
વડમંત્રગર્ભિત સ્તવ તિહાં કીઓ, સંતિકરુસ્તવ ઉછરંગ રે સો૦ ૪
વલી નયર સિરોહિનો રાવજી,સહસ્સમલ્લજી નામ સવાય રે;
તિણ દેશે પિણ મૃગી રોગથી, તે મેટણ સૂરિ તિહાં આય રે. સો૦ ૫
જેહનેં કાલીસરસ્વતી બિરદ છે, ઉપગારી શ્રી ગુણવંત રે;
મુનિગણ ગયણ તારામંડલે, ગુરુ પૂનમચંદ મહંત રે. સો૦ ૬
શ્રી જયસુંદર સૂરિરાજનો, સુણો બિરદ વડો ગુંણખાંણ રે;
જેહનું વિબુધવિડંબન બિરદ છેં, જીસ્યો બિરદ તિસ્યો
ગુણ જાંણુ રે. સો૦ ૭
ત્રીજા શ્રી ભુવનસુંદર ગુરુ, આગમ પણયાલીસનાં જાણ રે;
ચંદ-સૂરપન્નતિ ટીપણાં, વરતારા સહુ ગુણખાંણુ રે. સો૦ ૮
હવે ચોથા શ્રી જિનસુંદરસૂરિ, શ્રી અંગ ઇગ્યારના ધાર રે;
દીવાલીકલ્પ જેણે ઉદ્ધર્યો, એ છે પરતખ જગ ઉપગાર રે. સો૦ ૯
કહ્યો તીનનો પરિકર જીજુઓ, એકાવનમો પટધર સ્વામ રે;
મુનિસુંદરસૂરિ ગુરુ જાંણીઇં, સહુ મુનિગણના વિસરામ રે. સો૦૧૦

સંવત પન્નર છિ(ત્રિ)ડોત્તરે (૧૫૦૩), સૂરિરાજનો સરગ નિવાસ રે;
ધ્યાન સમરણ સૂરિરાજને, હોવે સફલી સઘલી આસ રે. સો૦૧૧

૫૨—આ. શ્રી. રત્નશેખરસૂરિવર્ણન—

એહને પટ બાવનમેં વંદીઇં, શ્રી રત્નશેખર સૂરિરાજ રે;
કીધા શ્રાવક પડિક્કમણા વૃત્તિ, શ્રાદ્ધવિધિ વૃત્તિ સાજ રે. સો૦૧૨
ગ્રંથ આચારપ્રદીપની, કીધી રચના શ્રી ગચ્છરાય રે;
બાબી ભટજીઇં શ્રીખંભાતમેં, કાલીસરસ્વતિ બિરદ કહાય રે. સો૦૧૩
સંવત પન્નરસેં હે સત્તરમેં (૧૫૧૭),ગચ્છરાજ અમરપદ પાય રે;
એ છે દીપવિજય કવિરાજના, સૂરિ પટ બાવનમેં લખાય રે. સો૦૧૪

દુહા

તેણેં સમે લેખક હુતો, લક્કો લહિઓ નાંમ;
સંવત પન્નર આઠમેં(૧૫૦૮), નિજ મતિ પ્રગટી તાંમ. ૧
જિનપ્રતિમા દ્વેષી થયો, ઋષિ ભાંણા સમઝાય;
સંવત પન્નર એકત્રીસમેં(૧૫૩૧), ગચ્છ લુંકા કેંહેવાય * ૨

૫૩—આ. શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિવર્ણન—

ત્રેપનમો પટધર સૂરિ, શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂર;
શ્રી જિનસાસન દીપતો, દિન દિન ચઢતે નૂર. ૩

૫૪—આ૦ શ્રી સુમતિસાધુસૂરિવર્ણન—

ચોપનમા પટધર પ્રગટ, સુમતિસાધુ સૂરિરાજ;
નામ સુમતિ પરણુતિ સુંમતિ, સુમતિકરણ ગચ્છરાજ. ૪
તેહના પટધર દો સૂરિ, કમલકલસ સૂરિરાજ;
કમલકલસ ગચ્છ તેહથી*, બીજો કહું ગચ્છરાજ. ૫

ઢાલ—૪૩

(કૃતમલ ગઈ થી રે પાણીડે તલાવ, કોટો ભાંગો રે ઝીણા લાંપરો—એ દેશી)

૫૫—આ૦ શ્રી હેમવિમલસૂરિ વર્ણન—

સાજન હેમવિમલ ગચ્છરાજ, પંચાવનમો રે પટધરુ;
સાજન તેહના પટધર હોય, વરણું હું તેહ ગુણાગરુ. ૧

સાજન સૌભાગ્યહરખસૂરિ જોય, બીજા કુત્તપ્રભસૂરજી*;
સાજન સોભાગ્યહરખસૂરિ જાંણુ, લહુડી પોસાલ ગણુ નૂરજી*. ૨
તિણેં સમેં સિથિલ ક્રિયા બહુ દેખ, હેમવિમલ સૂરિરાજજી;
સાજન ઉત્કૃષ્ટ વિચરેં વિહાર, સંવેગરંગ સાગ્રાજજી. ૩
સાજન લુંકામતિ જેહ સાધ, ઋષિ ગણુપત ઋષિ હાંનજી;
સાજન તે ગુરુચરણેં રે આય, સેવ કરે બહુ માનજી. ૪
સાજન સંવત પન્નરસેંહે બાસઠ (૧૫૬૨), તિણેં સમેં હુઓ
કડુઆમતિ*
સાજન પન્નરસેંહે સિત્તરમાંહે (૧૫૭૦), ગચ્છ હુઓ નાંમ
વિજામતિ* ૫
સાજન નાગોરી તપગણુ માંહે, પાસચંદ્રસૂરિગચ્છ* જાણીંઇં;
સાજન પન્નરસેંહે બહોત્તરમાંહે, પરંપર તાસ વખાંણીઇં. ૬

૫૭—ક્રિયોદ્ધારક આ૦ શ્રી આણંદવિમલસૂરિવર્ણન—

સાજન હેમવિમલ ગણધાર, તેહનેં પાટ પટોધરુ;
સાજન આણંદવિમલ સૂરિરાજ, પાટ છપ્પનમેં પ્રભાકરુ. ૭
સાજન પન્નરસેં અડતાલ(૧૫૪૮), જનમ્યા શ્રી ગચ્છરાજજી;
સાજન ઈડર નયર સુઠાંમ, મંગલ ગીત ગવાયજી. ૮
સાજન સંવત પનરસેંહે બાવન(૧૫૫૨),સંજમવ્રત ગુરું આદરે;
સાજન પન્નરસેંહેં સિત્તરમાંહે (૧૫૭૦), સૂરિપદ પાટ
મહોચ્છવ કરે. ૯
સાજન એ સમે સિથિલાચાર, જિનપ્રતિમા દ્વેષ જાંણીઓ;
સાજન થિર કીધા બહુ લોક, સંવેગરંગ મન આંણીઓ. ૧૦
સાજન પનરસેંહેં બ્યાસી(૧૫૮૨)મઝાર,ક્રિયારો ઉદ્ધાર સૂરિ કરેં;
સાજન દીપવિજય કવિરાજ, આણંદવિમલ બહુ સિરી વરેં. ૧૧

દુહા

ગુરુ વચનાંમૃત વરસતા, મહિતલ કરેં વિહાર;
એહવેં સોરઠ દેશમેં, જૂનેંગઢ ગિરનાર. ૧

પંડિત બહુ ચર્ચા કરેં, શ્રી નૃપરાજ હજૂર;
દ્વેષી નૃપનેં સીખવેં, અન્યમતિ વડ નૂર. ૨
"જીતેં પંડિત વાદમેં, તે રહે નગર મઝાર;
નહી તો તે વનમાં વસેં, એ નૃપ હુકમ વિચાર." ૩
એ વ્યક્તિકર જાંણી સચિવ, અરજ કરી નૃપરાજ;
નામાંકિત ફુરમાંન લિખ, બોલાયા ગચ્છરાજ. ૪
સૂરિ સીઘ્ર પધારિયા, કરી વાદ બહુ રીત;
તેહ નૃપ પ્રતિબોધિઓ, નૃપ મન અધિકી પ્રીત. ૫

ઢાળ—૪૪

(ભવિકા સિદ્ધચક્ર પદ વંદો—એ દેશી)

સોમપ્રભસૂરિરાજજી પેંહેલાં, મરુધર કરતાં વિહાર;
થલમાં જલ મલિયાં નહી તેહથી, મુનિવિહાર નિવાર્યો રે.
પ્રાણી ! સોહમ પટધર વંદો. (એ આંકણી) ૧
તિહાં જિનપ્રતિમા દ્વેષિ વ્યાપ્યા, જાંણી બહુ ઉપગાર;
વિદ્યાસાગર ગણી વાચકજીનેં, મેહેલ્યાં દેસ વિહાર રે. પ્રા૦ ૨
જેસલમેર પ્રમુખ બહુ નયરે, કરી ઉપગાર સવાય;
માલવ ગુર્જર સોરઠ દેસેં, ભવિજન ધર્મ સુણાય રે. પ્રા૦ ૩
બાલબ્રહ્મચારી વાચક ગુરુજી, જાંણો જાવજીવ છઠધારી;
આણંદવિમલ સૂરિરાજ સમીપેં, વાચક એ ગુણધારી રે. પ્રા૦ ૪
સંવત પન્નર છન્નુઆ(૧૫૯૬) વરસે, રાજનગરમાંહે રાજે;
આણંદવિમલસૂરિ સુરગત પાવે, તપગચ્છપતિ સામ્રાજ રે. પ્રા૦ ૫

૫૭—આ૦ શ્રી વિજયદાનસૂરિવર્ણન—

એહના પટધર દાંનસૂરિજી, પાટેં સત્તાવનમેં;
સંવત પન્નર ત્રેપન(૧૫૫૩)વરસેં, જામલા નયરમેં જનમેં રે. પ્રા૦ ૬
પનર સત્યાસિઇં(૧૫૮૭)સૂરિપદ પાયો,ગંધાર નયર ચોમાસેં;
પ્રધાન કેમલસી મેંહેંમદસાનો, તેહનેં ધરમ પ્રકાસે રે. પ્રા૦ ૭
નગર ગંધારનો રામજી સાહજી, તે પ્રતિબોધ કરાયો;
દો શ્રાવક હુઆ સિદ્ધગિરિરાજેં, સંઘપતિ તિલક ધરાયો રે. પ્રા૦ ૮

સંવત સોલ નેં બાવીસ(૧૬૨૨) વરસેં,વટપદ્રનયર૧ સુઠાય;
સૂરિ અમરપદ પાવેં સુભ મતિ, નામથી મંગલ થાય રે. પ્રા૦ ૯

૫૮—આ૦ શ્રી વિજયરાજસૂરિવર્ણન—

એહના પટધર હોય વખાણ્યા, અઠાવનમેં પાટે;
રાજવિજયસૂરિ હીરસૂરિજી, ગચ્છપતિ અધિકેં થાટેં રે. પ્રા૦ ૧૦
રાજવિજયસૂરિ વૃદ્ધ પટોધર, હૂઆ ઉગ્ર વિહારી+;
તપ જપ સાધન કિરિયા સબલા, ભૂતલ જગ ઉપગારી રે. પ્રા૦ ૧૧
ઝાલાવાડમેં ઈક દિન ગોચરી, પાઉ ધાર્યા ગચ્છરાયા;
રીસેં બલતી રાખ વોહોરાવી, સૂરિ ક્રોધ ન લ્યાયા રે. પ્રા૦ ૧૨
આહાર કર્યો તેહ રાખ નેં પાણી, ઇમ દુર્ઘટ તપ કરતા;
કામધેનુ ત્રપણીમેં પ્રગટી, સૂરિમંત્ર નિત ધરતા રે. પ્રા૦ ૧૩
દાનસૂરિ ગુરુ આખર સમયેં, હિતભર લેખ પઠાયો;
ગચ્છ સંભાલ કરો ઈહાં આવી, પણ સૂરિ ચિત્ત ન લાયો રે. પ્રા૦ ૧૪
ગચ્છનો ભાર ન ચાલેં મોથી, કરસ્યાં આતમકાજ;
બીજો સૂરિ કરી પટધર થાપો, ગુરુજી ગરીબનિવાજ રે. પ્રા૦ ૧૫

૫૮—જગદ્‌ગુરુ આ૦ શ્રી વિજયહીરસૂરિવર્ણન—

દાંનસૂરિ ગુરુ લેખ નિહાલી, મન નિસ્પૃહ તસ જાંણી;
હીરવિજયસૂરિ ગચ્છધર થાપ્યા, ધર્મબીજ સેંહેં નાંણીરે. પ્રા૦ ૧૬
હીરસૂરિ હુઆ પાલ્હણપુરમાં, ધન ધન જસ અવતાર;
પાલણપુર છે જૂનોં ખેડો, વરણું સમય વિચાર રે. પ્રા૦ ૧૭
પાલણપુર વરણુ સહુ સુણીઇં, ગઝલ તાસ બનાઈ;
દીપવિજય કવિરાજ સહાઈ, મંગલગીત વધાઈ રે. પ્રા૦ ૧૮

અથ ગઝલ

પાલનપુરનગરવર્ણન—

સરસતિ માત ચિત્ત લ્યાંઉંકું, સદ્‌ગુરુચરન મન ધ્યાઉંકુ;
બરનું પહ્લવીયા પાસ, પાલણપુરાંકો જસ વાસ. ૧
બરનું આદસેં ઉતપત્ત, સુણિઇં ગુનિજનાં એકચિત્ત;
ગિરિવર અર્બૂદાચલ નામ, બારોં પાજકો વિશ્રાંમ. ૨

કે મુનિ ધરત નિર્મલ ધ્યાંન, કે મુનિ કરત કિન્નરગાન;
કે તપ તાપતેં તપયાકું, કે જપ જાપતેં જપયાકું. ૩
કે મુનિ ધરત ઓરધ બાંહે, બેઠે તરવરાંકી છાંહે;
રસકી કૂપિકાકે થાંન, બેઠે આસનાં ધર ધ્યાંન. ૪
ભેંરું જાપ કે લેતેકું, સોના સિદ્ધકે દેતેકું;
જીહાં બહો[ત] દેવતાંકો વાસ, ઈસો અરબુદાચલ ખાસ. ૫
સવત આઠસેં ચોત્તિસ (૮૩૪), હુઓ નરપતાંકો ઇસ;
આસપાલ નામ રાજા સાર, જયાકી સાખથી પરમાર. ૬
વાતેં કોટગઢ કીનોકું, સાત પટરાજ હી કીનોકુ.;
વરસાં દોયસેં (૨૦૦) લગ સીમ, રહીઓ રાજ તાકો ખીમ. ૭
ફિરકે ચહુઆણુકો રાજ, પાલણુ ભૂપકો સામ્રાજ;
પાલણુ ભૂપતિ ચોહાણુ, કીનો રાજ કુકૃત જાંણુ. ૮
સંવત સહસ એકે વરસ (૧૦૦૧), બેઠો તખતઅરબુદ સરસ;
સિવજી નાંમ હેં અચલેશ, તાકો પોઠીયા ઉદેશ. ૯
પીતલ ધાતકી જિનમૂરત, ગાલી કીધ નંદી તુરત;
સિવકે ધામ વેગેં લ્યાય, નંદી થાપીઓ મન ભાય. ૧૦
પ્રતિમાભંગ કે બહો[ત] પાપ, પ્રગટ્યો કોઢકો સંતાપ;
પ્રાક્રમ રહિત હુઓ જામ, ગોત્રિ રાજ લીનો તાંમ. ૧૧
પાપી ભૂપકો નહિ ઠાંમ, નિરમુખ ફિરત ગાંમોગામ;
દેખ્યા સીલધવલ સૂરીશ, સૂરિ મુનિવરાંકા ઈસ. ૧૨
આપેં જગત તારનતરન, વંદે જાય તાકે ચરન;
દીધો ધર્મકો ઉપદેસ, સુણીઓ ભૂપનેં સુભ લેસ. ૧૩
બોલે ભૂપતિ ધર ધીર, મુનિઈ જગતકે વડવીર;
મિથ્યામતિકે પરસંગ, કીની જૈન પ્રતિમા ભંગ. ૧૪
કીનો પાપકો સંસાર, કીનો દુષ્ટકો આચાર;
કીનો નરકકો આચરન, કીનો પાપ અઘટિત કરન. ૧૫
મુંદ્યો સરગ સિવકો દ્વાર, છૂડો મનુજકો ઓતાર;
કીનો બહુત ભવકો ભ્રમણુ, કીનો બહોત જામણુ મરણુ. ૧૬

કરતેં એહ કારજ દુષ્ટ, હુઓ રાજસેં ભી ભ્રષ્ટ;
રહિઓ નાંહી એકે ઠામ, જડમતિ એહ કીનો કાંમ. ૧૭
ફલિયો તુરત ઉગર પાપ, પાયો કુષ્ટકો સંતાપ;
પાયો તુરત એ ફલ પત્ત, કીનો જેહ પૂરવ કત્ત. ૧૮
કેતી કહું દુઃખકી વાત, સુનિઇં જગકે પિત(તા)માત;
કરકે મેંહેંર અબ મહારાજ, મોહું તારીઇં ગચ્છરાજ. ૧૯
તુમ હો જગતકે તારુકુ, કહિઇં રોગકો દારુકું;
કીજેં રોગકો નિસ્તાર, મોકું તારીઇં ગચ્છરાજ. ૨૦
ઇંસે નૃપતકે સુનીન બેન, બોલે સૂરિ જગકે સેન;
પ્રતિમા જૈન કીનો ભંગ, યાકો પાપ હેં વડ જંગ. ૨૧
તાકું નરકકી ગતિ હોય, ફિરકેં બોધિ દુલ્લભ હોય;
પિણ તેં કિયો પશ્ચાતાપ, તાથેં જાયગો તવ પાપ. ૨૨
પ્રતિમા નઈ કરકે પૂજ, જાવેં પાપ આપેં ધૂજ;
સુનકે નૃપત ગુરુકે બેંન, કીની પાસ પ્રતિમા ઈંનિ. ૨૩
પૂજેં દેવ નીત નૌ વાર, મિટિઓ કોઢકો સંભાર;
ફિરકેં આબુગઢકો રાજ, પાયો બહોત હી સામ્રાજ. ૨૪
પલ્લવ વૃક્ષ જેંસો જોય, તેંસો દેહ પલ્લવ હોય;
તાથે પહ્લવીયા પાસ, કીનોં નાંમ ઠવણા તાસ. ૨૫
સંવત સહસ્સ ને ઈગ્યાર (૧૦૧૧), ફિરકેં સેંહેર વાસ્યો સાર;
પાલણપુર હેં ઓહિ જ નામ, પલ્લવ પાસજીકો ધાંમ. ૨૬
દેહરા ગેંનમેં ગાજેં કુ, કુમતિ માંન મદ ભાજે કુ;
પ્રતિમા કનકકી રાજેં કુ, પલ્લવ પાસજી ગાજેં કુ. ૨૭
યા વિધ વરસ બહો[ત] લગ સીમ, રહિઓ નગર અવિચલ ખીમ;
પિછયો હૂઓ જૂનો ખેડ, ફિરકેં વસ્યો પાલણ નયર. ૨૮
ઇંસો નયર પાલણ સેંહેંર, જાપર દેવંતાકી મેંહેંર;
કીનો આદિ બરનન એહ, ગુરુમુખ વરન સુનિઓ જેહ. ૨૯

કલશ—છપ્પય

શ્રી પલ્લવ પ્રભુ પાસ પાલણપુરેં બિરાજેં,
શ્રી પલ્લવ પ્રભુ પાસ સુંદર તખત દિવાજેં;

શ્રી પલ્લવ પ્રભુ પાસ જનમમરણુ ભય વારન,
શ્રી પલ્લવ પ્રભુ પાસ સંકટ સવે નિવારન;
ધરણુરાજ પદ્માવતી અહનિસ પ્રભુ હાજર રહે;
દીપવિજય કવિરાજ બહાદર સકલ સંઘ મંગલ કરે.

॥ ઇતિ પાલણપુર ઉત્પત્તિ ॥

દુહા

શ્રી પાલણુપુર નયરમેં, ઓસવાલ વડ જ્ઞાત;
કુરોસા નાથી ભલી, હીરસૂરિની માત. ૧
સંવત પન્નર ત્રાસિઈ (૧૫૮૩), જનમ વરસ ગચ્છરાજ;
સંવત પન્નર બાણુંઈ (૧૫૯૨), વ્રતધારક વડ લાજ. ૨
પાટણુ નગરેં પરણુવા, આયા બહો[ત] ઇતિમાંમ;
તે વરઘોડે પરણિયા, સંજમ રમણી તાંમ. ૩
સંવત સોલસેંહે સાતમેં (૧૬૦૭), વાચક પદ અભિરામ;
સંવત સોલસેંહે આઠમેં (૧૬૦૮), આચારજ ગુણુધામ. ૪
વિચરંતા શ્રી નગરમેં, પૂજ્ય રહ્યા ચોમાસ;
લુંકાગણુ ઋષિ મેઘજી, પચવિસ મુનિ ગણુરાય. ૫
પ્રતિમા ઉથાપક તણો, જાંણી દોષ જ સૂર;
લે આલોયણુ સુધ મનેં, સૂરિ હીર હજૂર. ૬
તિહાંથી શ્રીગુરુ વિહરતા, શ્રી ગંધારે આય;
ચોમાસે ગુરુ ઠાઈઆ, મંગલ મોહોચ્છવ થાય. ૭

અકબર બાદશાહનું વર્ણન—

હવે દિલ્લીપતિ જાંણીઈ, અબકુરસાહ સુલતાન;
પૂરણુ ભાગ્ય ભૂજાબલી, નૃપસેખર નૃપભાંન. ૮
એક દિન બ્રહ્મચારી કોઉ, દેખી અકબર સાહ;
ઈહાપોહ કરતાં પ્રગટ, જાતિ સમરન થાય. ૯
દેખ્યો પૂરવભવ પ્રગટ, સુનિઈ ચતુર સુજાંણુ;
સંસ્કૃત શ્લોક થકી કહું, છપ્પય કવિત્ત પ્રમાંન. ૧૦

અથ છપ્પય*

તપસી બ્રહ્મચારી નામ હેં મુકુંદ જયાકો,
તીરથ પ્રયાગ ઠાંમ ધામ મન લ્યાયકે;
પન્નરસેંહેં એકાસી (૧૫૮૧) સંવતકો માન જાનો,
માઘ વદિ દ્વાદસી પ્રથમ જાંમ જાયકે;
અંગનકેં કુંડમેં મુકુંદ દેહ હોમ કીનો,
તપ જપ સાધનેં પ્રબલ બલ પાયકે;
કહત કવિરાજ દીપ અકબર પાતસાહ,
ભયોં હેં ભાન જેંસો દિલ્લિ પર આયકે. ૧

દુહા

ખબર કરાઇ પ્રાગવડ, મિલિયો સબ સંકેત;
પ્રગટ વાત અકબર કરે, બહુ પંડિતજન સેત. ૧૧
અગ્નિહોમ કરવતમરણ, કરેં માફ સુલતાંન;
આજ લગેં તેહ માફ છેં, અકબર હુકમ પ્રમાંણ. ૧૨

ઢાલ—૪૫

(કરમ ન છૂટે રે પ્રાણીઆ—એ દેશી)
તથા (થે મન મોહ્યો ગુરુ હીરજી—એ દેશી)

વાસી દીલ્લી રે નયરના, થાનસિંઘ માનસિંઘ રિદ્ધ;
માતા ચાંપાદે તેહની, તપસ્યા દો માસી કીધ.
થે મન મોહ્યો ગુરુ હીરજી (એ આંકણી) ૧
એક દિન ફુલેકેં નિસર્યાં, બાઈ ચાંપાદે માત;
સાહમી અસવારી આવીઓ, અકબરસાહ સુગાત. થે૦ ૨
પૂછે એ કોણ લોક છે, સ્યો છેં મહોચ્છવ એહ;
બોલે કાંમેતી સેઠિયા, હજરત ! સુણીઇં સનેહ. થે૦ ૩
રોજા ધરિયા દો માસના, બાઈ ચાંપાદે નામ;
તેહનો ફુલેકો એહ છે, એ સહુ રોજા ઈતમામ. થે૦ ૪
અકબરસાહ સુંણી બોલિઓ, એહમેં અધિકાઈ કાંય;
બાલક નાહનાં રોજા ધરેં, મહીના રમજાન માંય. થે૦ ૫

બોલે કામેતિ સેઠિયા, ઉન્હાં પાંણી ઉપવાસ;
એહવા રોજા છે એહના, અન્ન ન લેવું દો માસ. થે૦ ૬
ચમક્યો અકબર સાંભળી, આયો ચાંપાદે પાસ;
દેખ્યો દુરબલ દેહને, પૂછે અકબર તાસ. થે૦ ૭
બોલે ચાંપાદે માવડી, દેવ ગુરુ ધર્મ પસાય;
રોજા ધરિયા રે સાહિબા, સહુ તેહને સુપસાય. થે૦ ૮
તે ગુરુ સેહેર ગંધાર છે, સપરિવાર ચૌમાસ;
નિસુણી અકબર રિઝીઓ, હુઓ મલવા ઉલ્લાસ. થે૦ ૯
અકબ્બર ફુરમાન મોકલે, હીરજી! વાંચીને જોય;
વહેલા આવજ્યો ગચ્છરાજજી, વિલંબ ન કિજે રે કોય. થે૦ ૧૦
કાતી ચોમાસે ઉતરે, સૂરિ હીર નિગ્રંથ;
બહુ પરિવારથી પાંગર્યા, ચલિયા દિલ્લિને પંથ. થે૦ ૧૧
દૂર દેસાંતર જાંણીને, **રાજનગર** સુભ ઠાંમ;
પટધર થાપ્યો રે પ્રેમસું, **સેનસૂરિ** વડ નામ. થે૦ ૧૨
પાલણપુરથી રે આગલે, **રોહસરોતરા** ગાંમ;
ઠાકોર આહેડે માચીઓ, તેહને બોધ્યો ગુણધાંમ. થે૦ ૧૩
ઇંણી પરે પંથે રે ચાલતા, કરતા ભવિ ઉપગાર;
આગરા નયર પધારીયા, વંદે બહુ નરનાર. થે૦ ૧૪
માલમ હુઇ પાતસાહને, હરખ્યો ઉલ્લસિત અંગ;
સંવત સોલ ગુણચ્યાલમેં (૧૬૩૯), જેઠ વદિ તેરસે રંગ. થે૦ ૧૫
પરીક્ષા જોવાને કારણે, ભૂમ ખણી તેહમાંહે;
બકરી ઘાલી રે જીવતી, ઉપર આસન થાય. થે૦ ૧૬
ગુરુને મલવા બોલવીયા, દીધો ગુરુ ઉપયોગ;
આસન નહિ અમ કાંમનો, માંહે સચિત્ત સંજોગ. થે૦ ૧૭
એ આસન તલે મોટકાં, તીન પંચેંદ્રિય હોય;
અકબર મનમાંહે ચિંતવે, પૂરા સમજુ નહિ સોય. થે૦ ૧૮
ચિંતવી ભૂંયરું ઉઘાડીયું, બકરી જોવાને કાજ;
બાલક દોય ને માવડી, દીઠો ત્રણેનો સાજ. થે૦ ૧૯

અકબરસાહે મન ચિંતવે, પરતખ પરવરદિગાર;
અણુમેં પદ ગચ્છરાજના, ધરમ શ્રવણ મન ધાર. થે૦ ૨૦
એક પ્રહર લગેં સાહનેં, ઉપદેસે ગુરુરાય;
હિંસાપાતક સાંભલી, પરણુતી કુંણેરી થાય. થે૦ ૨૧
અરજ કરેં સુલતાંનજી, નિસ્પૃહ થેં સૂરિરાજ;
ધન મણિ કંચન લ્યો નહિ, મુઝ પ્રાર્થન કોણ કાજ. થે૦ ૨૨
પુસ્તક તુમચા રે ધર્મનાં, વોહોરો શ્રી ગચ્છરાજ;
સાહ વચનથી રે વહોરિયાં, પુસ્તક શ્રી શ્રુતરાજ. થે૦ ૨૩
આગરાનયર ભંડારમેં, પુસ્તક ઠવિયાં છે જેહ;
પ્રથમ ચોમાસું જી તિહાં રહ્યા, જાંણી ધરમ સ્નેહ. થે૦ ૨૪
આગરા નગરના સંઘને, ઉપદેસ્યો ગચ્છરાજ;
દીપવિજય કવિરાજજી, હીરસૂરિ મહારાજ. થે૦ ૨૫

દુહા

વાચક શાંતિચંદ્રગણિવર્ણન—

સાંતિચંદ્ર વાચકજીકેં, જાવેં નિત દરબાર;
સાહ નિત ધરમ શ્રવણ કરેં, ભાષે સમય વિચાર. ૧
ઈક દિન અકબરસા કહેં, વાચકજી મહારાજ;
ચમત્કાર કાંઈ દાખવો, તુમ વિદ્યા સામ્રાજ. ૨
કહેં વાચક સાહી સૂણો, સાહી બાગ મઝાર;
આગત વાસર આવજ્યો, મ્હેં પણ આસ્યાં હાર. ૩
ઇણ સંકેતે આવીયા, વાચક અકબર ભાન;
ધરમ ગોષ્ટિ ચર્ચા કરેં, રાગ રંગ અરુ ગાંન. ૪
લોકપાલ પછિમ દિસા, દેવ વરુણ છે નાંમ;
વાચકજીનેં સહાય છેં, સમરન કીધો તાંમ. ૫
સાહી નોબત ગડગડી, ચમકયો શ્રી સુલતાંન;
હુકમ વિના નોબત બજી, કરે રીસ મહેરાંન. ૬
કહેં વાચક સુનિઈ નૃપત, શ્રી હુમાયુ તુમ તાત;
તુમ મિલનેકું આન હે, નોબત સોઈ સુનાત. ૭

ઢાલ—૪૬

(ચાલ-સુરતી મહિનાની. ચૈત્રે ચતુર્ભુજ નાવિયા, રાધાજી કરે રે વિચાર—એ દેશી)
તથા (કોઈ લાવે પિઉની વધામણી, આપું એકાવલ હાર—એ દેશી)

ચિત્ત ચમક્યો ચંદની ચઢી, દેખે શ્રી સુલતાન;
કૃષ્ણવરણ બહુ ગજઘટા, લાખોં ફોજ પ્રમાણ. ૧
તે વિચ ગજ અંબાડિઈં, ચમર ઝપાટા હોય;
તાત હુમાઉં સાહનેં, દેખે અકબર સોય. ૨
ઈમ ચાલંતે આવિયો, સાહી બાગની પોલ;
પિતા પુત્ર દોઉ મિલ્યા, હરખતણેં કલ્લોલ. ૩
બેઠા આસન એહવેં, હુઈ રસોઈ તયાર;
પુત્ર પિતા ભોજન કરી, આયા સભારે મઝાર. ૪
દોય પ્રહર લગ દો જણેં, કીધી ગોષ્ઠિ પ્રપંચ;
પાછી બાજી સમેટવા, વાચકજી મન સંચ. ૫
અકબર તો બોલાવીઆ, મધ્ય સભામાંહે જાય;
વાત કરી કોઈ અભિનવી, ફેર કચેરીમેં આય. ૬
દેખે નહિ નિજ તાતને, પૂછેં ગુરુનેં રાય;
ગુરુ કહે આયા તિહાં ગયા, અકબર મન પસ્તાય. ૭
ઈણી પરે સાત દિવસ લગ, પેઢી સાત દેખાય;
શ્રી અકબર મન રંજીઓ, ધન્ય હીરસૂરિ ગુરુરાય. ૮
હવે ચોમાસો ઉતરે, સૂરિ કરેં રે વિહાર;
ગામ નગર પુર પટ્ટણે, પ્રતિબોધ્યાં નરનાર. ૯
ફતેપુર દિલ્લિ આવીયા, વિહરંતા ચાઉમાસ;
તેહ નયરના સંઘની, ગુરુ સહુ પૂરેં આસ. ૧૦
ફરી ગુરુનેં અકબર મળ્યા, ધર્મ સુણાવેં સૂર;
ધરમ વાસના મન વસી, દિન દિન ચઢતેં નૂર. ૧૧
અકબરસાહ અરજી કરે, સુણીઇં શ્રી શ્રીમંત;
દરસન કાજે તેડાવીઆ, દૂર દેસથી રે સંત. ૧૨
કાંઇક માંગો મો કને, મો મન હરખિત થાય;
અવસર દેખી શ્રી પૂજ્યજી, માંગે આમાર(રિ)પસાય. ૧૩

અટ્ઠાઇ મોહોછવને સમે, અમર પલે તુમ દેસ;
વલી. શેત્રુંજા જીજીઓ, ચકલા જીભ વિશેષ. ૧૪
ડામર નામ સરવર માંહે, જાલ નાંખે સોય;
એથી અધિક તુમ તરફથી, દીજીઇ અકબર મોય. ૧૫
નિસુણી રીઝયો સાહજી, અહો નિસ્પૃહ સૂરિરાજ;
નૃપ કહે સૂરીસર સૂણો, પર ઉપગાર જહાજ. ૧૬
આઠ દિવસ અટ્ઠાઇના, મુઝ તરફથી રે ચ્યાર;
બાર દિવસ કોઈ જીવનો, હોવે નહિ સંહાર. ૧૭
ત્રીસ દિવસ નવરોજના, બાર દિવસ સંકરાત;
અકબર જનમ માસ તણા, ત્રિ દિવસ એહ સંત. ૧૮
રવિવાર સહુ વરસના, જે હોવે તસ માંન;
સર્વે ઇદના વાસરા, સર્વે મિહર દિન જાંણ. ૧૯
એ સહુ દિવસ ગણુંતાં, માસ સવે ષટ્ હોય;
તેહના ફુરમાના દિયા, સાહ અકબ્બર સોય. ૨૦
ગુર્જર માલવદેસના, દિલ્લિ-ફત્તેપુર જાંણ;
અજમેરાં ચોથો સહી, લાહોર શ્રી મુલતાંન. ૨૧
ઇમ સહુ દેસ હુકમ લગૈં, મોહોર છાપ ફરમાન;
છઠો ગુરુ પાસે રહે, પાંચની ચાહ પ્રમાણ. ૨૨
ષટ્ ફુરમાંના અકબરે, ગુરુપૂજન તિહાં કીધ;
બિરદ જગતગુરુ થાપિઓ, દીપવિજય જય સિદ્ધ. ૨૩

દુહા

ઘર આયો સુલતાંનજી, ધરતો સૂરિ ઉપગાર;
અકબર ભાગ ભુજાબલી, મંડલિક અવતાર. ૧
તિણી દિસે ગુરુજી કિયા, ચતુર ચોમાસાં ચ્યાર;
વિહરંતા શ્રી મરુધરા, સિરોહી સુખકાર. ૨
રિષભદેવ ચોમુખ પ્રમુખ, અજિતદેવ ભગવાન;
કિધ પ્રતિષ્ઠા જગગુરુ, ચોમાસો તિણ થાન. ૩
તિહાંથી વિહરંતા ગુરુ, હીર સેન ગણધાર;
પાટણ નગર પધારીયા, કરતા ભવિ ઉપગાર. ૪

તિહાં ચોમાસો ઉતર્યૈં, અકબર સાહ સુલતાંન;
સેનસૂરિ ગુરુ તેડવા, ફિર આયો ફુરમાન. ૫

ઢાળ—૪૭

(અમલી લાલ રંગાવો, વરનાં મોલિયાં—એ દેશી)

હવે હીરગુરુ પિણ વિહરંતા, જાવે પછમ દેસ સુવાસ રે;
જીરે પાઉ ધાર્યો નયર ઉનાઉંઈ, જીરે રહિયા છેં ચતુર ચોમાસ રે.
વંદો હીરસૂરિ ગચ્છરાજને. (એ આંકણી) ૧
જીરે આખર સમય વિચારીનેં, મિલવાને શ્રી ગણધાર રે;
સૂરિ સેનને તેડવા મોકલે, આપે લખિયો છે લેખ વિચાર રે. વંદો૦ ૨
વાંચી સેનસૂરિજી લાહોરથી, સીઘ્ર પંથ પ્રયાંણને કરતા રે;
નહી ભાવિનેં જોગ મિલાવડો, મન ધ્યાંન સૂરિજીનાં ધરતા રે. વંદો૦ ૩
જીરે સંવત સોલસેંહે બાવને(૧૬૫૨),પૂજ્ય હીરગુરુ ગચ્છરાય રે;
પાલી આયુ સહુ વરસ સાઠનો(૬૦),લહ્યા દેવગતિ સુસાગ્રાજ રે.વંદો૦ ૪
જીરે અધવીચ મારગ ચાલતાં, સુણ્યો હીરગુરું નિરવાંણ રે;
બહુ ગુરુ ઉપગાર સંભારતાં, ગુંણી સેનસૂરિ ગુંણખાંણ રે. વંદો૦ ૫
ગુરુ આયા શ્રીનયર ઉનાઉઇ, મલિયો સહુ ગુરુપરિવાર રે;
વંદો અઠ્ઠાવનમા પાટવી, વિજયહીરસૂરિ ગણધાર રે. વંદો૦ ૬

૫૯—આ. શ્રી વિજયસેનસૂરિવર્ણન—

હવે ઓગણસાઠમો પાટવી, વંદૂ સેનસૂરિ ગચ્છરાજ રે;
તાસ વરણન ગુણી જન સાંભલો, જે તપગચ્છ તિલક સાગ્રાજ રે.
વંદો સેનસૂરિ ગચ્છરાજને. (એ આંકણી) ૭
વિક્રમ સંવત સોલ ચિડોતરે (૧૬૦૪), જન્મેં નડુલાઈ
નગર મઝાર રે;
એહ જનમ વરસ ગચ્છરાજનો,હુઓ નિજ કુલ ગુંણ સણગાર રે. વંદો૦ ૮
સૂરિ હીરગુરુ ઉપદેસથી, સહુ માતપિતા પરિવાર રે;
વિક્રમ સંવત સોલસેંહે તેરમે(૧૬૧૩),લેવે સંજમભાર ઉદાર રે. વંદો૦ ૯
જીરે સંવત સોલ અઠાવીસે(૧૬૨૮), ભલો રાજનગર સુખદાય રે;
તિહાં આચારજપદ પાંમીયા, ગુરુ તપગણનાથ સવાય રે. વંદો૦૧૦

વલી વિહરંતા દિલ્લિનગર ગયા,જીહાં રાજે છેં સાહ જાહાંગીર રે;
તેણેં બિરદ દીઓ ગચ્છરાયને, સવાઇ જગતગુરુ વડ વીર રે. વંદો૦૧૧
સેહેર કાવીમેં દેવલ દો ભલાં, તેહ સાસુ નેં વહુઈ કરાયાં રે;
તેહ બિંબ પ્રતિષ્ઠા સૂરિ કરે, વલી સૂરજમંડણ જિનરાય રે. વંદો૦૧૨
જીરે ઇંમ બહુ ઉપગારી હુઆ, કીધાં ધરમતણાં મંડાણ રે;
ગુરુજી ઓગણસાઠમા પાટવી, હૂઓ જિનસાસન કુલભાંણ રે. વંદો૦૧૩
જીરે જંબુદ્વીપપન્નતિની ટીકા, તેહ તણા ઉદ્ધાર રે;
વલી કૃપારસકોસ જે ગ્રંથ છેં, વલી ટીકા નૈષધની ઉદાર રે. વંદો૦૧૪
જીરે ઇત્યાદિક બહુ ગ્રંથના, કરતા ગુરુ વાચક રાય રે;
શાંતિચંદ્રજી વાચક રાજીયા, સૂરિ હીરનેં સેન સહાય રે. વંદો૦૧૫
વંદુ હીરજી સેનજી જોડલી, દોઉ જિનસાસન વડ નૂર રે;
જીરે મુનિગણ તારકચંદ્ર છેં, વલી સોહમકુલ નભ સૂર રે. વંદો૦૧૬
જીરે સંવત સોલ એકોત્તર (૧૬૭૧), સૂરિ ખંભાત નયન
મઝાર રે;
તિહાં અકબ્બરપુરમાંહે પૂજ્યજી, નિરવાંણ લહે ગણધાર રે.વંદો૦૧૭
ઇમ ગુણસાઠ પટધર વરણવ્યા, સહુ જીવદયા પ્રતિપાલ રે;
વંદો દીપવિજય કવિરાજનેં, હોઈ ઇચ્છિત મંગલમાલ રે. વંદો૦૧૮

આણંદસૂરિગચ્છ—વર્ણન

દુહા

ઇહાંથી ૧ દેવસૂરિ, ૨ આણંદસૂરિ ગચ્છ થયા તે કહે છે—

૧૦—આ. શ્રી વિજયદેવસૂરિ આ. શ્રી વિજયતિલકસૂરિવર્ણન—

સેનસૂરિ પાટેં પ્રગટ, પાટ સાઠમેં હોય;
દેવસૂરિ શ્રી તિલકસૂરિ, એ પટધારી દોય.* ૧
શ્રોતા તસ વરણન સુણો, કહીઇં સમય વિચાર;
સેનસૂરીશ્વર થાપિયો, દેવસૂરિ પટધાર. ૨
તિણેં સમેં ધરમસાગર ગણી, વાચકરાય મહંત; *
કુમતિકુદ્દાલ ઇતિ નામ છે, કીઓ ગ્રંથ ગુણવંત. ૩
બહુ પંડિત સંમત સૂરિ, ગ્રંથ કીઓ અપ્રમાણ;
વાચક ગચ્છ બાહિર કિઆ, પેઢી ત્રણ્ય પ્રમાણ. ૪
સંસારી સગપણ અછેં, માંમા નેં ભાણેજ;
દેવસૂરિ ભાંણેજ છેં, વાચક માંમા હેજ. ૫
લખી લેખ વ્યતિકર સહુ, મેંહેલ્યો તુરત જબાપ;
દેવસૂરિ વાંચી જુઇ, ચિંતિ મનમાં આપ. ૬
પત્ર જુબાપ એહવો લખે, ફિકર ન કરસ્યો કોઇ;
ગુરુ નિરવાણ હૂઆ પછે, લેસ્યું ગચ્છમેં તોય. ૭

ઢાલ—૪૮

(મુજરો લ્યોને જાલમ જાટણી રે—એ દેશી)

કાગદ લઇને કાસિદ આવિઓ રે, ભૂલેં દીધો ગરુને આય;
ભાવિ જોગ મિટાવ્યો નહુ મિટેં રે, જો કરેં કોટિ ઉપાય.
જોજ્યો ભાવિ પદારથ સાજનાં રે. (એ આંકણી) ૧
કાગલ વાંચી શ્રી ગુરુ સેનજી રે, ઉપનો રોસ અતિ મનમાંહે;
ન ઘટેં સુવિનિત સૂરિ એહને રે, કરસ્યાં અવર સૂરિ ગચ્છમાંહે. જો૦ ૨
મુનિગણ ચ્યારસેંહે વાચક આઠસું રે, આયા ખંભનગર ગચ્છરાય;
અકબરપુરમેં દેવગતિ સમેંરે, વાચક આઠનેં મુનિ બોલાય. જો૦ ૩

એક વાર જણાવ્યો દેવસૂરિ કને રે, જો મુજ વચન કરે સુપ્રમાણ;
તો પટધારી બીજો ન થાપસ્યો રે, નહિતર કરજો સૂરિ સુજાણ. જો૦ ૪
સૂરિમંત્ર સંઘની સાખેં સુંપિયો રે, કરજો આચારજ વડ નૂર;
ઇમ કહી સૂરિ સરગ સધારીયા રે, ધન્ય ધન્ય શ્રીતપગચ્છનભસૂર. જો૦ ૫
રાજનગરમેં દેવસૂરિ કને રે, આયા પૂછણ વાચક આઠ;
તીણ સમેં ધરમસાગર ગણિ દેખિયા રે, પૂજ્ય સમીપેં
સખરે રે ઠાઠ. જો૦ ૬

૧૦—આ. શ્રી તિલકસૂરિવર્ણન—

હગિગત કહી સહુ સેનસૂરિ તણી રે, કાંને ન ધરી તે ગણધાર;
રિસાવી સહુ પાછા આવીયા રે, થાપ્યા તિલકસૂરિ પટધાર. જો૦ ૭
સોમકરણ મનિયા રાજનગર તણા રે, રાજીયા વજિયા સાહ સુજાંણ;
પટમોહોચ્છવ કીધો બહુ ભાવસું રે, શ્રી શ્રીરાજનગરમાંહિ જાણ જો૦ ૮
પિણ કોઈ આયુ અલ્પના જોગથી રે, જીવ્યા તીન વરસ ગચ્છરાજ;
સરગ સધાયો દેવગતિ લહે રે, સાઠમા પટધર તપગચ્છલાજ. જો૦ ૯

૧૧—આ. શ્રી વિજયઆણંદસૂરિવર્ણન—

શ્રી ગુરુ હીરસૂરિના શિષ્ય છે રે, લાયક પુન્યતણો સામ્રાજ;
કાકાગુરુ છે દોય સૂરિતણા રે, થાપ્યા આણંદસૂરિ વડ લાજ. જો૦૧૦
તેહને મલવા પધારિયા રે, શ્રી દેવસૂરિ મહારાજ;
પરિકર રાજનગરમેં દો મલ્યા રે, દો સૂરિ તપગચ્છપતિ સામ્રાજ. જો૦૧૧
દોય મલી એક સંમતે ચાલવ્યો રે, દોય નામે પટ્ટો નવ દેસ;
તીન વરસ લગ એક સંમત રહ્યો રે, દોય સૂરિ મનમેં પ્રેમ વિસેસ. જો૦૧૨
એહવે ભાવિ પદારથ જોગથી રે, શ્રી વિજયદેવસૂરિ ગચ્છરાજ;
ચોથે વરસે આપણ નાંમનો રે, લખિયો પટ્ટો મુનિગણ કાજ. જો૦૧૩
સુણી આણંદસૂરિ તેહ વારતા રે, આપેં પિણ કીધી ઇહ રીત;
એ દોય સૂરિનેનામે ગચ્છ હુઆ રે* આચરણા કુલ એક જ નીત. જો૦૧૪
એહવે સંવત સોલછીહાસિઇ રે(૧૬૮૬), સેઠજી સાંતિદાસ કહાય;
શ્રી સાગરગચ્છ હુઓ એહથી રે*, પટધર દેવસૂરિના કહાય. જો૦૧૫

૧૨—આ. શ્રી રાજસૂરિવર્ણન—

એ ગુરુ પુન્યપ્રભાવક દીપતા રે, એહને નાંમે ગચ્છ કહાય;
એહનો પટધર બાસઠમો ભલો રે, શ્રી શ્રીરાજસૂરિ ગચ્છરાય. જો૦૧૬

૬૩—આ. શ્રી વિ૦ માનસૂરિ, ૬૪—આ. શ્રી વિ૦ ઋદ્ધિસૂરિવર્ણન—

પટધર ત્રેસઠમો સૂરિસરુ રે, શ્રી વિજેમાનસૂરિ પટધાર;
પટધર ચોસઠમો મુનિનાથજી રે, શ્રી વિજેઋદ્ધસૂરિ
ગણધાર. જો૦૧૭

૬૫.—આ. શ્રી વિજયસૌભાગ્યસૂરિ આ. શ્રી વિજયપ્રતાપસૂરિ—

એહના પટધર હોય વખાંણીયેરે, સોભાગ્યસૂરિ વલી સૂરિ પ્રતાપ;
હોયના હોય પટોધર દીપતા રે, પટધર પાંસઠમા વડ માપ. જો૦૧૮

૬૬—આ. શ્રી ઉદયસૂરિવર્ણન—

સૂરિ પ્રતાપના ઉદયસૂરીંદજી રે, વાંકલી જનમ ગચ્છરાય;
નગર સુંડારે સૂરિપદ પાઈયા રે, ગુર્જર આયા સહુ પરિવાર. જો૦૧૯
સૌભાગ્યસૂરિ કાકાગુરુ ભેટીયા રે, આગલ દક્ષણુ દેસ વિહાર;
બહુ ઉપગાર કરી પાઉ ધારીયા રે, સુરત બંદિર શ્રી ગણધાર. જો૦૨૦
સંવત અઢારસેંહે સાત્રિસા (૧૮૩૭)સમેંરે, ઉજલ પોસદશમ મનુહાર;
સૂરિ ઉદય શ્રીસરગ સધારીયા રે, જેહનો ગુનિ જન સહુ પરિવાર. જો૦૨૧
લક્ષ્મીવિજય ગણી વાચકરાયજી રે,રામવિજય વિબુધ કહાય;
દક્ષણ દેશે પુના નયરમાં રે, પેસવા શ્રી શ્રી માધવરાય. જો૦ ૨૨
તેહને રાજે જિનમતિ દ્વેષિયા રે, કીધો જિનપ્રતિમા ઉથાપ;
તિણેં સમેં વાદ કરી સહુ જીતીયા રે, રાખી જૈન ટેક તિહાં આપ. જો૦૨૩

૬૭—આ. શ્રી વિજયલક્ષ્મીસૂરિવર્ણન—

વરતુ ઉદયસૂરિના પટધરુ રે, શ્રી વિજેલક્ષ્મીસૂરિ મહારાજ;
પટધર સડસઠમો એહ વંદીઈ રે, એ ગુરુ દીપવિજય કવિરાજ. જો૦૨૪
પેહેલાં સ્તુતિમાલા ગચ્છરાજની રે, વરન કીધો મેં ગુંણજાણ;
તે સ્તુતિમાલા અવસરેં વરણવું રે, સુણીઈ શ્રોતા ચતુર સુજાંણ. જો૦૨૫

દુહા

મહાવીર જગ મુગટમણિ, વર્ધમાન વડવીર;
ધરાપાલ ત્રિજગધણી, ધરણીધર પરેં ધીર. ૧
પ્રણમું ગોયમ ગણપતિ, મોહન લચ્છી મહંત;
કર ફરસેં મુનિનેં કરે, કેવલકમલા કંત. ૨

ઢાલ—૪૯

(હાંરે હું તો ભરવા ગઈતી તટ જમુનાનાં નીર જો—એ દેશી)
તથા (હાંરે મારે ઠામ ધરમના સાડા પચવીસ દેસ જો—એ દેશી)

હાંરે વારી પ્રેમેં પ્રણમી બ્રહ્મસૂતા બ્રહ્માણી જો,
જગદંબા જગજનની જે જગ જાણીઈ રે લોલ;
હાંરે વારી વંદી મુઝ ગુરુ ચરણકમલ હિત આણી જો,
ગચ્છપતિની ગુંણમાલા જેહ વખાંણીઈ રે લોલ. ૧
હાંરે વારી આગે હૂઆ હેમાચારજ હેમ જો,
પ્રતિબોધ્યો જેણે રાજા કુંમરનરીંદને રે લોલ;
હાંરે વારી દેશ અઢારે અમર પળાવી એમ જો,
ધન ગુરુ ધન એ શ્રાવક ધન તે દેશને રે લોલ. ૨
હાંરે વારી વલી હીરા સમ હીરગુરું જગભાંણ જો,
પંચમ આરે જેણે જગમાંહે જશ વર્યો રે લોલ;
હાંરે વારી પ્રતિબોધ્યો જેણે અકબરસાહ સુલતાંન જો,
જીવદયા ઓળખાવી જિનધર્મિ કર્યો રે લોલ. ૩
હાંરે વારી અમર પળાવી કર છોડવીયા અનેક જો,
પ્રણમું રે હું લળિ લળિ તે ગુરુ હીરને રે લોલ;
હાંરે વારી તાસ પરંપર લક્ષ્મીસૂરિ સુવિવેક જો,
હૂઓ રે સડસઠમેં પાટે વીરને રે લોલ. ૪
હાંરે વારી તેહ તણી સ્તુતિમાલા વરણું આજ જો;
જનમ ગામ ગુરુ દીક્ષા સૂરિપદ જીમ લહ્યું રે લોલ;
હાંરે વારી દીપવિજય કહે જયવન્તો ગચ્છરાજ જો,
તાસ ચરિત્ર પ્રબન્ધ તે સહુ આગલ કહું રે લોલ. ૫

ઢાલ—૫૦

(આદિ જિનેશ્વર વિનતી હમારી—એ દેશી)

લઘુ મરુધર જે દેશ કહાઈ,જિહાં તીરથ બહુ સાથ વાહલા;
બંભણવાડ નેં દિયાણો લોટાણો, જીરાવલો જગનાથ વાહલા.
જયવંતા જિનતીરથ વંદો. ૧

શ્રી સિરોહીમેં તેર દેરાસર, ઋષભ અજિત ભગવાન વા૦;
સહુ જિનરાજનાં બિંબ જુહારી, હૃદય ધરો તસ ધ્યાન. વા૦ જય૦ ૨
મોટો તીરથ શ્રી આબુજી, જોતાં હોય આહ્લાદ વા૦;
વિમલ સંત્રીસર તેહ કરાવ્યો, સુંદર જિનપ્રાસાદ. વા૦ જય૦ ૩
પોરવાડવંશી વિમલ મંત્રીસર, પુન્ય પ્રતાપી ભાણુ વા૦;
પાતસાહ બારે બાંધી આણ્યાં, ધર્મઘોષસૂરિવચન પ્રમાણુ.વા૦ જય૦ ૪
શ્રી દેલવાડામેં દેવલ કીધો, ખરચ્યા બહોલા વિત્ત વા૦;
ધુધુઆ આરાસણુની કોરણિ નિરખી,જોઈ જોઈ હરખો ચિત્ત.વા૦ જય૦ ૫
ગુજરાતી શાંતિદાસ મનિયાનો, અચલગઢેં છે પ્રાસાદ વા૦;
ચઉદસેંહે ચુંમાલીસ મણુ ધાતુની, પ્રતિમા પૂરે આસ. વા૦ જય૦ ૬
એ તીરથ છે તારણુ રૂપી, વંદો ઉગમતે સૂર વા૦;
દીપવિજય કહે એ તીરથની, મેં યાત્રા કરી ભરપૂર વા૦. જય૦ ૭

ઢાલ—૫૧

(સમુદ્રવિજયસુત ચંદલો શામલીયાજી—એ દેશી)

આબુજીની તલેટીઈં સુખકારી રે, પાલડી નયર છે ખાસ
જાઉં બલિહારી રે;
તિહાં શ્રી શાંતિનાથજી સુ૦, સહુની પૂરે આશ. જાઉં૦ ૧
રાજનીતિનો રાજવી સુ૦, રાજા ક્ષત્રિ સાર જાઉં૦;
પ્રધાન દીવાન ને સેઠિયા સુ૦, નિવસેં વર્ણ અઢાર. જાઉં૦ ૨
માહાજનમાંહે દીપતો સુ૦, પોરવાડ વંશ સવાય જાઉં૦;
હેમરાજ સા હીરલો સુ૦,આણંદબાઇ નારી સોહાય. જાઉં૦ ૩
કોઈક ઉત્તમ પ્રાણીઓ સુ૦, ઉપનો કુંખે તાસ જાઉં૦;
સંવત સત્તર સત્તાણું (૧૭૯૭)એ સુ૦, ઉજલ ચૈતરમાસ. જાઉં૦ ૪
પંચમી દિન ગુરુ વાસરેં સુ૦, જનમ્યો સુત ગુંણધામ જાઉં૦;
સુર સુપન દીઠો તિણેં સુ૦, સુરચંદ ઠવિયો નામ. જાઉં૦ ૫
બાલપણામેં ગુરુ મલ્યા સુ૦, શ્રી સૌભાગ્યસૂરીંદ જાઉં૦;
દીપવિજય કહે સાંભલો સુ૦, એ લહેસ્યૈં પરમાણુંદ. જાઉં૦ ૬

ઢાલ—પર

(સુને સંભવ જિનસું પ્રીત અવિહડ લાગી રે—એ દેશી)
તથા (કૉલ કરીને રે, ચાલ્યા ગુણભરિયા—એ દેશી)

સોભાગસૂરિજી રે સોભાગે ભરીઓ,
પુન્યવંત પનોતે રે જ્ઞાનગુણે દરિયો;
ષટ્ માસ ચિંતામણ રે સુર જિણે આરાધ્યો,
તે પ્રગટ થઈને રે કાજ સવે સાધ્યો. ૧
એક દિન સુરચંદને રે બોલાવે પાસે,
લક્ષણ જોવાને રે રંગભર ઉલ્લાસે;
સ્વસ્તિક નેં ધ્વજાદિક રે તોરણ જવમાલા,
વલી ઉરધ રેખા રે ચરણે સુકુમાલા. ૨
ઇત્યાદિક લક્ષણ રે દેખી સૂરિ હરખે,
શ્રી જિનશાસનમેં રે રત્ન સમો પરખે;
વલી સૂરિપદ લાયક રે આગમ અભ્યાસી,
એ આગલ હોસ્યૈં રે બહુ ગુણનો રાસિ. ૩
પં૦ પ્રેમવિજયજી રે સુંપ્યા તેહ પાસે,
તે તિહાં અહનિસ રે આગમ અભ્યાસે;
હવે સૂરિ વિહરંતા રે સિનોર નગર જાવે,
શ્રી રેવાકાંઠે રે સંઘ ખુસી થાવે. ૪
અઠારસેંહે ચઉદે રે (૧૮૧૪) શ્રી ચૈતર માસે,
સુદિ દસમી દિવસે રે અતિહેં ઉલ્લાસેં;
દીક્ષા ને સૂરિપદ રે દેઇ પટોધર કીનો,
સૂરિ આયુ પૂરણથી રે સુરગતિ પદ લીનો. ૫
પછે મોહોચ્છવ મોટો રે સૂરિપદનો તિહાં,
કરે છિતાવસનજી રે સંઘ મલી તિહાં;
ધન સેંહેર સીનોરને રે ધન સંઘ સુખદાયા,
શ્રી લક્ષ્મીસૂરિજી રે જિહાં સૂરિપદ પાયા. ૬
હવે સહુ સુંણજ્યો રે ગુરુનો જ્ઞાનપણો,
મેં નયણે નિરખ્યો રે વલી શ્રવણે નિસુણ્યો;

કવિ દીપવિજય કહે રે આણુા સિર વહું છું,
જે ગ્રંથ ભણ્યા છે રે તે વરણુવ કહું છું. ૭

ઢાલ—૫૩

(ભવિકા, સિદ્ધચક્ર પદ વંદો—એ દેશી)

શ્રી આચારંગ સુયગડંગ ઠાણુંગ, શ્રી સમવાયંગ અંગ;
ભગવતી અંગ ને છઠ્ઠું જ્ઞાતા, વલી ઉપાસક તે દશંગ રે૦
પ્રાણી વંદો ગણુધર વાણી. (એ આંકણી) ૧
અંતગડ ને અણુત્તરવાઈ, પ્રશ્નવ્યાકરણુ જેહ;
વિપાક ઇગ્યારમો અંગ ઇગ્યારે, ટીકા સહિત ભણ્યા તેહ રે. પ્રા૦ ૨
ઉવવાઇ ને રાયપસેણી, જીવાભિગમ ને પન્નવણા;
જંબુદ્વીપપન્નત્તિ ને સૂરપન્નત્તિ, ચંદપન્નત્તિની વયણા રે. પ્રા૦ ૩
કપ્પિયાકપ્પ વડંસિયા જાણો, પુપ્ફિયા પુપ્ફચૂલા સાર;
વહ્નિદશા વલી સૂત્ર વિસેષેં, એ ઉપાંગહ બાર રે. પ્રા૦ ૪
અંગ ઉપાંગ મલીને ત્રેવીસ, દસ પયન્નાં તેત્રીસ;
હસ્ત દીક્ષિત પ્રભુજીના મુનિવર, ગુંથે પયન્નાં વિસેસ રે. પ્રા૦ ૫
વૃદ્ધકલ્પ નિસિથ મહાનિસિથ, પંચકલ્પ વ્યવહાર;
દસાશ્રુતસ્કંધ છેદ ગ્રંથ એ, હવે કહું મૂલ સૂત્ર ચ્યાર રે. પ્રા૦ ૬
ઉત્તરાધ્યયન ને દસવૈકાલિક, આવશ્યક પીંડનિર્યુક્તિ;
અનુજોગદ્વાર ને નંદીસૂત્રની, જ્ઞાનતણી બહુ યુક્તિ રે. પ્રા૦ ૭
એ પિસ્તાલી સૂત્ર અભ્યાસ્યાં, નિર્યુક્તિ ચૂરણી ને ભાસ;
ટીકા સૂત્ર એ કહીઇ પંચાંગી, તે ભણ્યા અતિહેં ઉલ્લાસ રે. પ્રા૦ ૮
હવે બીજા ગ્રન્થ જે જિનશાસનના, આગલ કહું અધિકાર;
દીપવિજય કહે નિત નિત હોજો, જિનશાસન જયકાર રે. પ્રા૦ ૯

ઢાલ—૫૪

(ભરત નૃપ ભાવશું એ—એ દેશી)

વિશેષાવશ્યક ભવભાવના એ, આગમસારોદ્ધાર-નમો શ્રુતરાજને એ;
આવશ્યકનિર્યુક્તિ વલી એ, પ્રવચનસારોદ્ધાર નમો૦ ૧
કર્મગ્રંથ કમ્મપેઢી ભણ્યા એ, સુંદર લોકપ્રકાશ નમો૦;
ગુંણમાલા અર્થદીપિકા એ, આવશ્યકદીપિકા ખાસ નમો૦ ૨

ઉપદેશમાલ વીરદેશના એ, તત્ત્વારથ અર્થ વિચાર નમો૦;
ઉપદેશચિન્તામણુ મણિ એ, અર્થ પદારથ સાર. નમો૦ ૩
ષોડસક નેં નયચક્ર છેં એ, વિચારરત્નાકર જેહ નમો૦;
ઉપદેશરત્નાકર તણાં એ, અર્થ ગ્રહ્યા ગુંણુગેહ. નમો૦ ૪
ત્રેષઠ શલાકા પુરુષના એ, સહુ એ ચરિત્ર વખાંણુ નમો૦;
તે સરવે અભ્યાસિયાં એ, ધન બુદ્ધિ ધન નાંણુ. નમો૦ ૫
નાંહના મોટા સાતસેં એ, ગ્રંથ ભણ્યા ગચ્છરાજ નમો૦;
આગમ તત્ત્વ લહી ઘણાં એ, સાર્યાં આતમકાજ. નમો૦ ૬
દિવસ એક વરસ તણાં એ, જે છે ત્રણુ સેંહે સાઠ નમો૦;
ત્રણુસેંહે સાઠ દિવસ તણાં એ, સુંદર જેહમાં પાઠ. નમો૦ ૭
આપે ગ્રંથ નવો કર્યો એ, શ્રી ઉપદેશપ્રાસાદ નમો૦;
ચોવીસ થંભે સોહતો એ, સુણુતાં હોઈ આહ્લાદ. નમો૦ ૮
આંબિલતપ કરીનેં જપ્યો એ, સરસ્વતિમંત્ર સવાલાખ નમો૦;
સ્વપ્ને પ્રગટ થઈ પાઈઓં રે, અમૃત પ્યાલો સાખ. નમો૦ ૯
ગુણુ કેતા ગુરુના કહું એ, શ્રીતપગચ્છ પટધાર નમો૦;
દીપવિજય કહે સાંભલો એ, પ્રતિષ્ઠાનો અધિકાર. નમો૦ ૧૦

ઢાલ—૫૫

(સાહેલડીયાં—એ દેશી)

ગામ નગર બંદિર તણી સાહેલડીયાં, કીધી પ્રતિષ્ઠા જેહ
હાંરે ગુણુવેલડીયાં;
સાંભલજો ભવિભાવથી સા૦, સંક્ષેપે કહું તેહ હાં૦ ૧
સુરત બંદિર દીપતો સા૦, તિહાં રતનચંદ છે તેહ હાં૦;
વાસુપૂજ્ય મહારાજ સા૦, કીધી પ્રતિષ્ઠા તેહ હાં૦ ૨
રાનેર સિણોર નેં કેરવાડે સા૦, આંમોદનયર મોઝાર હાં૦;
છાયાપુરી ને ગોધરે સા૦, વલી જંબૂસર સુખકાર હાં૦ ૩
ડોલે (ઢોલે?) વિહારે કીધલા સા૦, અંજનસિલાકા ખાસ હાં૦;
શ્રી મેવાડમેં સાથિઈં સા૦, પ્રભુ પ્રણુમ્યાં લીલવિલાસ હાં૦ ૪
ઈત્યાદિક બહુ જિનતણી સા૦, અંજનસલાકા કીધ હાં૦;
ખંભાતે ભલીભાતસું સા૦, અઢાર ચોમાસાં કીધ હાં૦ ૫

સંઘમેં શ્રીચંદલૂ સા સા૦, શ્રોતા સમજુ જાણુ હો૦;
વિશેષાવશ્યક તિહાં સાંભળ્યો સા૦, પૂજ્યજીના મુખની જાંણુ હો૦ ૬
ફરી મોહોચ્છવ મોટો કીઓ સા૦, ભગવતીસૂત્ર સુણાય હો૦;
વચન ધ્વનિ ગુરુરાજની સા૦, જિમ ગાજે ઘનરાય હો૦ ૭
જિહાં જિહાં ચોમાસો કિઓ સા૦, તિહાંતિહાં બહુ આદરમાન હો૦;
જ્ઞાનીને આદર કુણુ ન કરે સા૦, કવિ દીપને નવેય નિધાન. હો૦ ૮

ઢાલ—૫૬

(ધનધન સાચો સંપ્રતિ રાજા—એ દેશી)

શ્રી રિદ્ધિસૂરિજીને વારેથી, ગચ્છભેદ હુતો જેહ રે;
ગીતારથ સમુદાય મલીને, નિવર્ત્યો સહુ તેહ રે.
શ્રી તપગચ્છ પટધર જયકારી. (એ આંકણી) ૧
સંવત અઢારસેંહે ઓગણપંચાસે (૧૮૪૯), ગુજરાત સેંહેર મઝાર રે;
શ્રી ઉદયસૂરિજીના પટધર થાપી, વરતાવ્યો જયકાર રે. શ્રી૦ ૨
રાજનગરનોં સંઘ કરે બહુ, આદર ને સનમાંન રે;
એ પૂજ્યજીને પુન્ય પસાઇ, પ્રગટયાં નવય નિધાંન રે. શ્રી૦ ૩
ન્યાયવિજયજી ને જીતવિજયજી, માંનવિજયજી પન્યાસ રે;
શ્રી પૂજ્યજી વંદીને સનમુખ, એહ કરે અરદાસ રે. શ્રી૦ ૪
મરુધર દેશ પધારો રે સાહેબ, હોસ્યૈં ધર્મના થાટ રે;
સાહેબ મુખથી સૂત્ર સાંભલી, સંઘ જોવે છે વાટ રે. શ્રી૦ ૫
સાંભલી પૂજ્ય પધારે તે દેસે, સિરોહી નયર સુઠાંમ રે;
રાવ તિહાંનો અનમી કહાઇ, વેંરીસાલ તસ નાંમ રે. શ્રી૦ ૬
સેંહેરે પ્રવેશ કર્યો બહુ જુગતેં, તિહાંહીજ કીધ નિવાસ રે;
સાંભલી સૂત્રની અમૃતવાંણી, સંઘની પોહોતી આશ રે. શ્રી૦ ૭
રોહિડે બેહેડે કાલિંદ્રી ને હરજી, વિહરંતા પાલી આવે રે;
હેમચંદ પિંડિયો અતિહે આદર, સાહમઇઓ લેઈ આવે રે. શ્રી૦ ૮
તિહાં ગોડીદાસ શ્રાવક છે શ્રોતા, પિણ પ્રતિમા ઉથાપી રે;
સૂત્ર આલાવા દેખાવી તેહને, પ્રતિબોધ્યા ગુન થાપી રે. શ્રી૦ ૯

એહવા ભવિ જીવ કેઈ પ્રતિબોધ્યા, કેતા કહું તસ નામ રે;
દીપવિજય કહે શ્રી ગચ્છરાજનેં, નિતનિત હોજ્યો સલામ રે. શ્રી૦ ૧૦

ઢાલ—૫૭

(જાગી મહિનાની દેશી)

સંઘ સૂરત રાનેરને, અંજનસિલાકા કાજ;
વિનતિલેખ કર મોકલે, તે વાંચી ગચ્છરાજ. ૧
શીઘ્ર પ્રયાણે ચાલતા, આયા વડોદરા સેહેર;
સંઘ આગ્રહથી ચોમાસાની, પુન્યછાઈ કીધી મેહેર. ૨
દેહેં અસ્વાતા દેખને, પટધર થાપ્યો પાટ;
શ્રી વિજયદેવેન્દ્રસૂરીંદજી, અડસઠમેં પટ થાટ. ૩
આયુદાને અંગમે, સરીરે સ્વાતા થાય;
સુરત અવસર જાણીને, રાનેર બંદર આય. ૪
અંજનસિલાકા કરીનેં, સૂરત કીધ પ્રવેશ;
તપ ઉપધાન માલાદિક, કિયો ઉપગાર વિસેસ. ૫
ધન સૂરતના સંઘને, ધન વિમલચંદ શાહ;
શ્રી સૂરતને સંઘે, લીધો ભક્તિનો લાહ. ૬
સંવત અઢાર અઠાવને (૧૮૫૮), મેરતેરસ દિન જેહ;
વરસ ચોસઠ(૬૪) આયુ પાલીને, ગયા સુરલોકેં તેહ. ૭
નિર્વાણ મોહોચ્છવ મોટો, કીધો સંઘે સાર;
અમર પલાવી જીવની, જીવદયા ઉપગાર. ૮
ગુણવંતા ગુરુરાજના, ગુણ સંભાલે લોક;
દીપવિજય ગુણ ગાવે, નરનારીના થોક. ૯

ઢાલ—૫૮

(લાછલદે માત મલ્હાર—એ દેશી)

એ ગુરુ ગાત સુગાત, હુઓ જગ વિખ્યાત;
આજ હો આગમ જ્ઞાનખજાનેં જગ જશ પાઈયોજી. ૧
વડભાગી ગચ્છરાજ, મ્હોટી જેહની લાજ;
આજ હો મુનિ મન માન્યા નેં વલી મોટા રાજવીજી. ૨

સમતાવંત મહંત, પ્રણમે મુનિજન સંત;
આજ હો નિરલોભી નિઃકષાઈ એ ગચ્છરાજીઓજી. ૩
ધન હેમરાજ સા તાત, આણુંદબાઈ જેહની માત;
આજ હો પોરવાડ વંશે રે જિણે કુલ અજુઆલીઓજી. ૪
પૂજ્યનાં પગલાં ઉછાંહિ, દુલ્લભ વેલજી સાંહે;
આજ હો સંઘવી થઈ થાપ્યા સિદ્ધાચલ ઉપરેંજી. ૫
દીપવિજય જયકાર, મુઝ એ ગુરુ ઉપગાર;
આજ હો દીધું રે જેણે જ્ઞાંનદાન અતિ સુંદરુ જી. ૬

ઢાલ—૫૯

(ગિરુઆ રે ગુણ તુમ તણા—એ દેશી)

ગાયો રે મેં ગચ્છપતિ ગાયો, ઉલ્લટ હિયડે આંણીજી;
એ ગુરુની સ્તુતિમાલા ગુંથી, મુઝ ઉપગારી જાંણીજી. ગા૦ ૧
પંચમે આરે જ્ઞાન વિલાસી, પ્રગટચો પુન્ય પ્રતાપીજી;
ભવિ જીવનેં ઉપગાર કર્યો તે, દિસોદિસ કીરત વ્યાપીજી. ગા૦ ૨
બારેજાનગરે રહી ચોમાસું, સંઘતણા આગ્રહથીજી;
વલી કુંઅરજી સાહ કેહેણથી, એ સ્તુતિમાલા ગુંથીજી ગા૦ ૩
ગુરુનો કલ્યાણક મેરતેરસદિન, રાતીજગે મીલી ટોલીજી;
એ ગુરુની સ્તુતિમાલા ગાજયો, અનુભવ રંગ રસ ભેલીજી. ગા૦ ૪
એ ગુરુના ગુંણ ભણતાં સુણતાં, ગણતાં સંપદ થાવેજી;
દીપવિજય કવિ જગ જસ પસરેં, ગજપતિ લીલા પાવેંજી. ગા૦ ૫

કળશ

સૂરિમંત્ર ધારક દુરિતવારક હીર[1] સેન[2] જગખ્યાત એ,
તિલક[3] આણુંદ[4] શ્રીરામ[5] માનથી[6] ઋદ્ધિ[7] સૌભાગ્ય[8] પ્રતાપ[9]એ;
ઉદય[10] લક્ષ્મી[11] દેવેન્દ્ર[12] વંદિત, મહેન્દ્રસૂરિ[13] ગચ્છરાજ એ,
તાસ રાજેં સ્તુતિમાલા કરી ભવિ હિત કાજ એ;
પ્રેમરત્ન ગુરુ વિબુધ તેહના પાય પ્રણમી હિતકરી,
દીપવિજય ગચ્છરાજ ગાયો જગત જસ જયસીરી વરી. ૧

ઇતિ સડસઠમા પટોધર શ્રી વિજયલક્ષ્મીસૂરિ

વર્ણન સ્તુતિમાલ

૬૮—આ. શ્રી વિજયદેવેન્દ્રસૂરિવર્ણન—

અડસઠમો પટધર કહું, દેવેન્દ્રસૂરિ મહારાજ;
સૂરત બંદિર જનમિયા, શ્રીમાળી વડ સાજ. ૧
સંવત અઢાર સતાવને (૧૮૫૭), વટપદ્રનયર સુહાય;
આચારજ પદવી લહી, મંગલ ધવલ ગવાય. ૨
જિનશાસન ઉદ્યોતણાં, કર્મગ્રંથનાં ગ્યાન;
આયુ અલ્પ ગચ્છરાજનું, ભાવિ અધિકો હોંત. ૩
સંવત અઢારસેં છે સાઠમેં (૧૮૬૦), રાજનગરે ચોમાસ;
પામ્યા પૂરણ આઉખે, સુરગાપૂરી નિવાસ. ૪

૬૯—આ. શ્રી. વિજયમહેન્દ્રસૂરિવર્ણન—

તસ પટધર સૂરિસરુ, મહેંદ્રસૂરિ ગચ્છરાજ;
અગણ્યોતરમા પાટવી, તપગચ્છ તિલક સમાજ. ૫
સંવત અઢારસેં છે એકસઠે (૧૮૬૧), રાજનગરે ઉલ્લાસ;
આચારજ પદ અનુભવ્યું, નિજ કુલ કમલ વિકાસ. ૬
સંવત અઢાર પાંસઠવરસ (૧૮૬૫), બિજાપુરનયર મઝાર;
સૂરિ સુરગ સધારીયા, તપગણપતિ સરદાર. ૭

ઢાલ—૬૦

(અજોધ્યા આવે લ્યો છો—એ દેશી)

૭૦—આ૦ શ્રી વિજયસમુદ્રસૂરિવર્ણન

સિત્તરમો પટધારી વિજય, વિદ્યમાન ગચ્છરાજ;
પટોધર જગ જયવંતો.
સમુદ્રસૂરિ મહારાજ ચિરંજય. વરતું તસ સામ્રાજ્ય. પટો૦ ૧
દેશ ગોઢાંણમેં નયર કેવલા, પોરવાડ કુલ સણગાર. પટો૦;
હરનાથ તાત પુરાંદે માતા, જિનશાસન સણગાર. પટો૦ ૨
સંવત અઢારસેં છે એંસિમે (૧૮૮૦) વરસેં, મૃગસિર માસ સોહાય પટો૦;
નયર પુનામાં સંઘ સવાઈ, સૂરિપદ ગચ્છરાજ. પટો૦ ૩

દક્ષણ ગુજજર મરુધર દેસેં, કીધા સૂરિ વિહાર પટો૦;
પંચતીરથી જિનરાજ જુહાર્યો, બહુ મુનિગણ જસ લાર. પટો૦ ૪
શ્રી આબુજી તીરથ સુખદાઈ, વિમલમંત્રી ગુંણ ખાંણ પટો૦;
વસ્તુપાલ તેજપાલ ચૈત્ય કરાવ્યા, જિનસાસન કુલ ભાંણ. પટો૦ ૫
અચલેંસર દેલવાડે જૂહાર્યા, તાર્યો આતમ નેહ પટો૦;
ચઉદસેંહે ચૌમાલીસ મણ ધાતુની, અચલગઢેં પ્રભુ દેહ. પટો૦ ૬
બંભણવાડથી વીરજિણેસર, ત્રિસલાનંદન દેવ પટો૦;
ભાવભક્તિ જિનરાજ જુહારી, કીધી પદકજ સેવ. પટો૦ ૭
સિરોહી સેંહેરમેં તેર દેરાસર, ઋષભ અજિત ભગવાંન પટો૦;
સહુ જિનરાજનાં વંદન કીધાં, દીધાં આતમ દાન. પટો૦ ૮
હિયાણો લોટાણો ને જીવતસાંમી, નંદીવરધન રાય પટો૦;
પ્રભુ જીવતાં બિંબ ભરાયો, નંદીપુરે સુખદાય. પટો૦ ૯
રાંણકપુર ચોરાસી મંડપ, ત્રિભુવનતિલક છે નાંમ પટો૦;
સાહ ધન્ના પોરવાડે નિપાયો, વંદ્યા પ્રભુ અભિરાંમ. પટો૦ ૧૦
નડુલાઈ નય પ્રાસાદ જે, આણ્યા જશોભદ્રસૂરિ દયાલ પટો૦;
ઋષભ જિણેસર જાદવ સાંમી, વંદ્યા ત્રિભુવન પાલ. પટો૦ ૧૧
શ્રી વરદા જગદંબ ભવાની, શ્રી સરસ્વતી મુઝ માત પટો૦;
નયર અઝારીસેં પર ઉપગારી, જેહની જગમેં ખ્યાત. પટો૦ ૧૨
સૂરિ ધનેસર હેમસૂરિજી, માનતુંગ ગચ્છરાજ પટો૦;
કુમર નૃપતિ કાલિદાસ પ્રમુખનેં, દીધા વડ સામ્રાજ. પટો૦ ૧૩
ઇમ પંચતીરથી વંદન કરતા, કરતા ભવિ ઉપગાર પટો૦;
બહુ પંડિત મુનિગણ સમુદાઈ, સોહમકુલ સણગાર. પટો૦ ૧૪
ચિર પ્રતપો શ્રી સમુદ્રસૂરીસર, દીપવિજય કવિરાજ પટો૦;
શશિ સૂરજ મહીધર લગ પ્રતપો, તપગચ્છનાથ સામ્રાજ. પટો૦ ૧૫

દુહા

સોહમ પાટ પરંપરે, ગાયા એ ગચ્છરાય;
જેહનેં નામેં સંપજે, ઇચ્છિત ફલ મન ભાય. ૧
સોહમ કુલનેં ગાવતાં, ઇતિ ઉપદ્રવ જાય;
કષ્ટભંજન ગુણ ગાવતાં, પ્રગટેં રિદ્ધિ સવાય. ૨

ઢાલ—૬૧

(રાગ ધનાશ્રી: તુઠો તુઠો રે મુઝ સાહેબ જગનો તુઠો—એ દેશી)

તુઠો તુઠો રે મુઝ, અનુભવ સાહિબ તુઠો;
સોહમ કુલનો રાસ કરંતાં, જ્ઞાન અમૃતરસ વુઠો રે.
મુઝ અનુભવ સાહેબ તુઠો. (એ આંકણી) ૧
દોય હજાર નેં ચ્યાર સૂરીસર, પહેલા ઉદયમેં વીસ;
બીજા ઉદયમેં ત્રેવીસ સૂરિ, ત્રીજે અઠાંણું જગીસ રે. મુઝ૦ ૨
તે અઠાંણું મેં સંપ્રતિ વંદો, એકાદસમો સૂરિ;
સરવાલે ચોપન સૂરિ પ્રગટયા, એકાવતારી સનૂર રે. મુઝ૦ ૩
સૂરતબંદિર સેહેર નિવાસી, પોરવાડ કુલ સણગાર;
કેલા શ્રીપત શ્રાવક જિનધર્મિં, પ્રભુ આણા સિરધાર રે. મુઝ૦ ૪
સાહ વધુસુત વ્રજલાલ શાહજી, તસ સુત જિનગુંણધારી;
અનોપચંદ શાહ આગ્રહથી કીધો, એહ પ્રબંધ વિચારી રે. મુઝ૦ ૫

સાક્ષિ ગ્રંથોનું વર્ણન—

મુનિસુંદરસૂરિકૃત પટ્ટાવલી, ધરમસાગર ઉવજઝાય;
દુપ્પસહયંત્ર દેવેંદ્રસૂરિકૃત, પ્રભાવકચરિત્ર કહાય રે. મુઝ૦ ૬
કલ્પસૂત્ર થેરાવલી દેખો, પરંપરાગત જાંણુ;
ગુરુમુખ બહુ પંડિત જન સુંણીયા, પ્રાચીન સૂરિ વખાંણુ રે. મુઝ૦ ૭
ચ્યાર* ગ્રંથ અનુસારે કીધો, એહ પ્રબંધ સવાઈ;
સોહમકુલ પટ્ટાવલી ગાતાં, મંગલગીત વધાઈ રે. મુઝ૦ ૮

આલોયણા—

એકેંદ્રીયાદિ પંચેદ્રી દુહવ્યા, હાસ્યતણેં રસ જાંણુ;
જ્ઞાન-દેવ-દ્રવ્ય ભક્ષણ કીધાં, ભાગ્યાં વ્રત પચ્ચખાંણ રે. મુઝ૦ ૯
ગુણી આચારજ વાચક મુનિના, અવરણુવાદ કહાયા;
શ્રાવક શ્રાવિકા જિનધર્મિં, તેહના મર્મ બતાયા રે. મુઝ૦ ૧૦
નહી અણુંવ્રત નહી મહાવ્રત મોમેં, નહી ગુણ સીલ સંતોસ;
થાંનક પાપ અઢારે સેવ્યાં, આતમ કીધો પોસ રે. મુઝ૦ ૧૧
જિન આગમ પ્રરૂપણ કરતાં, નિજ મતિ અધિક સુનાયા;
ઉત્સૂત્ર ભાષણ પાતિક મોટો, જાંણીને હઠ લ્યાયા રે. મુઝ૦ ૧૨

કવેસર બિરદ ધરાવી જગમેં, બહુ નૃપ સભા વખાંણ્યા;
ભુજબલ ફોજ સંગ્રામ વખાણ્યા, આતમ દોષ ન જાંણ્યા રે. મુઝ૦ ૧૩
મેં આ ભવમેં તપ નહી કીધા, નહી વ્રત નહી પચ્ચખાંણુ;
મુનિ મારગની નહિ આચરણા, નહી કાંઈ સુકૃતકમાંણી રે. મુઝ૦ ૧૪
આતમતારણ દોષનિવારણ, શ્રી સોહમકુલ ગાયો;
જીભ પવિત્ર કરી સૂરિ સ્તવનાથી, ભવભવ દુકૃત મિટાયો રે. મુઝ૦ ૧૫
સોહમકુલ નેં સંઘની સાખેં, એ સહુ પાપ પલાઉં;
ત્રિકરણ સુદ્ધે મિચ્છા મિ દુક્કડં, ભવભીરુ કહેવાઉં રે. મુઝ૦ ૧૬
શ્રી સોહમકુલરત્ન-પટ્ટાવલી, એહ રાસનું નામ;
એહમેં રત્નસૂરીશ્વર ગાયા, સોહમ પટધર સ્વાંમ રે. મુઝ૦ ૧૭
વીર જગતગુરુ સાસન અવિચલ, વરસ એકવીસ હજાર;
ભગવતી સૂત્રમેં ગજગતિ સરખો, વરતસ્યૈ જયજયકાર રે. મુઝ૦ ૧૮
તિહાંલગ એહ રાસ જયવંતો, વલી રહો સસિ નભ સૂર;
મેરુ મહીધર લગ જયવંતો, એ પુસ્તક વડ નૂર રે. મુઝ૦ ૧૯
સંવત અઢારસિત્તોતર(૧૮૭૭)વરસે, શક સતરસેં હે બેંહેતાલ;
શ્રી સૂરત બંદિરમેં ગાઈ, સોહમ કુલ ગણુ માલ રે. મુઝ૦ ૨૦
પ્રેમરત્ન ગુરુરાજ પસાઈ, સોહમ પટધર ગાયા;
મન ઇચ્છિત લીલા સહુ પ્રગટે, દીપવિજય કવિ રાયા રે. મુઝ૦ ૨૧

ઇતિ શ્રી પ્રાગવાટજ્ઞાતીય સાહ કલા શ્રીપત કુલોત્પન્ન સાહ અનોપચંદ વ્રજલાલ આગ્રહાત્ સકલ પંડિત પ્રવર પં. શ્રી પ્રેમવિજયગણિ, પં. રત્નવિજયગણિના શિષ્ય, પં૦ દીપવિજય કવિરાજ બહાદરેણ વિરચિતાયાં, શ્રી સોહમકુલરત્ન પટ્ટાવલી રાસ પ્રાકૃતપ્રબંધે જ્ઞાનસાગરસૂરિ પ્રમુખ પંચસૂરિ, મુનિહત્યા પાતકી પ્રતિબોધન, ધન્ના પોરવાડકૃત રાંણપુર પ્રાસાદે ચ્યારસૂરિ આગમન, સંતિકર સ્તોત્ર નિષ્પન્ન, દીવાલીકલ્પકર્તા પ્રમુખ ચ્યારસૂરિ, લહુડી પોસાલ, કમલ કલસા, કત્તપરા, વિજામતી, કડુઆમતિ, પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ, લુંકાપ્રમુખ ગચ્છભેદ, હેમવિમલસૂરિ ક્રિયાઉદ્ધાર, રાજવિજયસૂરિગચ્છ, પાલણપુર તથા પલ્લવિયા પાસ ઉત્પત્તિ, અકબર શાહ પૂર્વભવ, હીરસૂરિદીલ્હીગમન, સાહીમિલન; ડાંમરસર—ચિડીજીભ—જીજીયાદિ—હિંસામોચન;

સાહીરાજ પર્યંત ષટ્ ફુરમાના ગુરૂદક્ષણા કરણ; જગતગુરુ બિરદ પ્રાપણ; હીર-સેન ઉભય વરણન; શ્રી દેવસૂરિ; શ્રી વિજયાનંદસૂરિ ઉભયગચ્છ નાંમ ધારણ, શ્રી વિજયાનંદસૂરિ, શ્રી વિજયદેવસૂરિ ઉભય પટોધર મિલન, ઉભય ગચ્છ વરણન, શેઠ શાંતિદાસ કૃત સાગરગચ્છ નિષ્પન્ન, શ્રી લક્ષ્મીસુરિ પ્રમૂખ ચોવીસ સૂરિવર્ણન, કવેસર સમસ્ત સૂરિ સમક્ષે પાપ આલોયણાદિ પ્રમુખવર્ણનોં નામ ચતુર્થોલ્લાસઃ સમાપ્તઃ શ્રી. શ્રી. શ્રી.

શ્રી વિજયાનંદસૂરિગચ્છે પંડિતમતં

૧.	પં. વિનય	(ગુરુ)	જિતસત્કમતં
૨.	પં. તીર્થ	,,	વિનોદ. સ. મતં
૩.	પં. પ્રેમ	,,	ગંભીર. સ. મતં
૪.	પ. નાયક	,,	વિનય. સ મતં
૫.	પં. હર્ષ	,,	પં. તત્ત્વ સ મતં
૬.	પં. જય	,,	પં. માન. સ. મતં
૭.	પં. કપૂર	,,	પં. કેસર સ. મતં
૮.	પં. ચતુર	,,	પ. હિત. સ. મતં
૯.	પં. ચતુર	,,	ધનસત્કમત
૧૦.	પં. પ્રતાપ	,,	પં. માન. સ. મતં
૧૧.	પં. રાજેન્દ્ર	,,	પ. ભક્તિ. સ. મતં
૧૨.	પં. લબ્ધિવિજય	,,	પં. ગૌતમ. સ. મતં
૧૩.	પં. દયા	,,	પં. દેવ સ. મતં
૧૪.	પં. ફત્તે	,,	પં. ક્ષમા. સ. મતં
૧૫.	પં. માન	,,	રૂપ. સ. મતં
૧૬.	પં. ભાગ્ય	,,	પં. ગુલાબ. સ. મતં

શ્રી દેવસૂરિગચ્છે પંડિતમતં.

૧.	પં. સુબુદ્ધિવિજય ગણિ૦	(ગુરૂ)	પં. વલ્લભ સત્કમતં
૨.	પં. વિવેક વિ. ગ૦	,,	ડુંગર. સત્કમતં
૩.	પં. ખુશાલ વિ. ગ૦	,,	દેવ. સત્કમતં
૪.	પં. માણિક્ય વિ. ગ૦	,,	ગલાલ. સ૦ મતં

૫.	પં. મુક્તિ વિ. ગ૦	„ ગણિ હંસ સ૦ મતં
૬.	પં. સંવેગી પં. રૂપવિજય ગ૦	„ પદ્મ. સ૦ મતં
૭.	સંવેગી. પં. વીરવિજયગણિ	„ શુભ. સ૦ મતં
૮.	પં. દીપવિજય ગ૦	„ કૃષ્ણ. સ૦ મતં
૯.	પં. વિનય વિ. ગ૦	„ કિલ્યાણ. સ૦ મતં
૧૦.	પં. રાજવિજય. ગ૦	„ રૂપ. સ૦ મતં
૧૧.	પં. અમર વિ. ગ૦	„ પ્રેમ. સ૦ મતં

શ્રી સાગરગચ્છે પંડિતમતં

૧. ભ. શ્રી શાંતિસાગરસૂરિભિમતં

૨. ઉ. શ્રી મુક્તિસૌભાગ્યગણિમતં

૩. પં. કલ્યાણસૌભાગ્યગણિ ઉ૦ શ્રી મુક્તિ.

૪ પં. ફત્તેસાગરમતં [ગુ સુખસાગર]

શ્રી રાજવિજયસૂરિગચ્છે

૧. પ. ઋદ્ધિરત્ન ગ૦ શ્રીજી. સત્કમતં

૨. પં. જિનેદ્રરત્નગણિ (ગુરુ) રૂપરત્ન સત્કમતં

શ્રી લોહોડી પોસાલ ગચ્છે પં. મતં

૧. ભાગ્યહંસગણિ. (ગુરુ) પં. જ્ઞાનહંસમતં

શ્રી વડીપોસાલ ગચ્છે પંડિતમતં

૧. પં. બુદ્ધિસાગરગણિ (ગુરુ) પુન્યસાગરમત

॥ ગ્રંથાગ્રંથ—૨૦૦૦ ॥

ઇતિ શ્રીસોહમકુલરત્નપટ્ટાવલી રાસ સમાપ્તં ભદ્રં ભૂયાત્ ભ. શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી. ભ. શ્રી ઉદયસૂરીશ્વરજી શિષ્ય પં. ગલાલવિજયગણિ તત્ શિષ્ય પં. ગૌતમવિજયજી ગણિનાર્થે પં. દીપવિજય કવિરાજેન પુસ્તિકા લિખિતાસ્તિ સં૦૧૮૭૭ના વૈશાખ વદી ૩ રવિ દિને ઇદં પુસ્તકં સમાપ્તં. ॥

દેવસૂરિગચ્છવર્ણન +

દોહા

૬૦—આ૦ શ્રી વિજયદેવસૂરિવર્ણન—

સેનસૂરિ પાટે પ્રગટ, પાટ સાઠમે હોય;
શ્રી દેવસૂરિ શ્રી તિલકસૂરિ, એ પટધારી દોય. ૧
સંવત સોલ ચોતિસમેં (૧૬૩૪), ઈડિરનગર મઝાર;
દેવસૂરિ ગુરુ જનમિયા, જિનસાસન જયકાર. ૨
સંવત સોલત્રેંહેતાલમેં (૧૬૪૩),લે સંજમ વ્રત ભાર;
સંવત સોલસેંહે છપનેં (૧૬૫૬), સૂરિપદ ગનધાર. ૩
વિહરંતા ઇડરનગર, પાઉ ધાર્યો ગચ્છરાજ;
કલ્યાંણમલ્લ નૃપ બોધિઉ, તપગચ્છપતિ મહારાજ. ૪
માંડવગઢ પાતસાહ છેં, અકબરસુત જહાંગીર;
ગુરુનેં મલવા તેડીયા, પાઉ ધાર્યો ગનધીર. ૫
પ્રસન હોય દીધો બિરદ, મહાતપા વડ નાંમ;
તિહાંથી ભૂમંડલ વિભુ, વિહરંતા ગુનધામ. ૬
તેણે સમે ધરમસાગર ગણિ, વાચકરાય મહંત;
કુમતિકુદ્દાલ ઇતિ નામ છે, કીઓ ગ્રંથ ગુનવંત. ૭
બહુ પંડિત શ્રી સેનસૂરિ, ગ્રન્થ કીઓ અપ્રમાણ;
વાચક ગણ બાહિર કીઆ, પેઢી ત્રણ પ્રમાંણ. ૮
સંસારી સગપણ અછેં, મામા ને ભાણેજ,
દેવસૂરિ ભાંણેજ છે, વાચક માંમા હેજ. ૯

+ આ રાસની ૪૭મી ઢાળ, જે આ પુસ્તકના ૯૫મા પાને પૂરી થાય છે, ત્યાંસુધીમાં ૫૯ પટ્ટધરનું વર્ણન આપ્યા પછી ૬૦મી પાટ પછી આણંદસૂરિગચ્છ અને દેવસૂરિગચ્છ એમ બે ગચ્છ જુદા પડ્યા. કવિ દીપવિજયજી પોતે આણંદસૂરિગચ્છના હોવાથી ૪૮મી ઢાળથી આણંદસૂરિગચ્છનું વર્ણન શરૂ કરી રાસ પૂર્ણ કર્યો, અને ત્યારપછી દેવસૂરિગચ્છનું વર્ણન આપવું એમને જરૂરી અને ઉચિત લાગ્યું હશે તેથી રાસ પૂર્ણ કર્યા પછી ફરીથી ૪૮મી જ ઢાળથી શરૂ કરીને ૫૧મી ઢાળ સુધીમાં દેવસૂરિગચ્છનું વર્ણન આપ્યું છે.

લખી લેખ વ્યક્તિકર સહુ, મેહેલ્યો તરત જવાબ;
દેવસૂરિ વાંચી કરી, ચિંતી મનમેં આપ. ૧૦
પત્રજુંવાબ એહવો લખ્યોં, ફિકર ન કરસ્યો કોય;
ગુરુ નિવારણુ હુઆ પછેં, ગચ્છમેં લેસ્યાં તોય. ૧૧

ઢાલ—૪૮

(મુજરો લ્યોને જાલમ જાટણી રે—એ દેશી)

કાગદ લઈને કાસદ આવીયો રે, ભૂલેં દીધો ગુરુનેં આય;
ભાવિ જોગ મિટ્રાવ્યો નહુ મિટેં રે, જો કરે કોટાકોટિ ઉપાય;
જોજ્યો ભાવી પદારથ સાજનાં રે. (એ આંકણી). ૧
કાગલ વાંચી શ્રી ગુરુ સેનજી રે, ઉપનો રોસ અતિ મનમાંહે;
ન ઘટે સુવિનિત સૂરિ એહને, કરસ્યાં અવર સૂરિ ગચ્છમાંહે. જો૦ ૨
મુનિગણ ચ્યાર સેંહેં વાચક આઠસ્યું રે, આયા ખંભનયર ગચ્છરાય;
અકબરપુરમેં દેવગતિ સમે રે, વાચક આઠનેં મુનિ બોલાય. જો૦ ૩
એક વાર જાજ્યો દેવસૂરિ કને રે, જો મુઝ વચન કરેં સુપ્રમાણુ;
તો પટધારી બીજો ન થાપસ્યો રે, નહીંતર કરજ્યો સૂરિ સુજાણુ. જો૦ ૪
સૂરિમંત્ર સંઘની સાખે સુંપિકે રે, કરજો આચારજ વડ નૂર;
ઈમ કહી સૂરિ સરગ સધારિયા રે, ધન્ય ધન્ય શ્રી તપગચ્છ નભસૂર. જો૦ ૫
રાજનગરમેં દેવગુરુ કને રે, આયા પુછણુ વાચક આઠ;
તિણુ સમે ધરમસાગર ગણિ દેખીયા રે, પૂજ્ય સમીપે સખરેં ઠાઠ. જો૦ ૬
હગીગત કહી સહુ સેન ગુરુ તણી રે, કાંને ન ધરી તે ગનધાર;
રીસાવી સહુ પાછા આવીયા રે, થાપ્યા તિલકસૂરિ પટધાર. જો૦ ૭
કોઈ આયુ અલપના જોગથી રે, જીવ્યા તીન વરસ ગચ્છરાજ;
કાકા ગુરુ જે હોય સૂરિતણા રે, થાપ્યા આણુંદસૂરિ વડ લાજ. જો૦ ૮
તેહનેં મલવા આપ પધારીયા રે, શ્રી શ્રી દેવસૂરિ મહારાજ;
પરિકર રાજનગરમેં દો મલ્યા રે, દો સૂરિ તપગચ્છપતિ સામ્રાજ. જો૦ ૯
દોય મલી એકસંમત્તેં ચાલવ્યો રે, દોય નાંમે પટ્ટો નવ દેશ;
તીન વરસ લગ એક સંમત્ત રહ્યો રે, દોય સૂરિ મનમેં પ્રેમ વિશેષ. જો૦૧૦
એહવે ભાવિ પદારથ જોગથી રે, શ્રી દેવસૂરિ ગચ્છરાજ;
ચોથે વરસેં આપણુ નામનો રે, લખિયો પટ્ટો મુનિગણુકાજ. જો૦૧૧

સૂણી આણંદસૂરિ તેહ વારતા રે, આપે પણ કીધી ઇહ રીત;
એ દોય સૂરિને નામે ગચ્છ હુઆ રે,આચરણા કુલ એક જ નીત જો૦૧૨
શ્રી વિજેદેવસૂરિ ગચ્છરાજજી રે, કરતા મહિમંડલ સુવિહાર;
એહવે સંવત સોલછિઆસીઇ(૧૬૮૬)રે,કોઈક ભાવિ જોગ ઉદાર. જો૦૧૩
પાતસાહિ માંસુ જેહને બિરદો રે, જેહના રાજનગરમેં વાસ;
સાગર ગચ્છ જે તેહથી નિપનો રે, ગુર્જરશેઠ શ્રી શાંતિદાસ. જો૦૧૪

૬૧—આ૦ શ્રી વિજયસિંહસૂરિવર્ણન—

શ્રી ગુરુ દેવસૂરિ નિજ પાટવી રે, શ્રીવિજયસિંહસૂરીશ્વર કીધ;
એકસઠમો એહ પટધર વંદીઇ રે, આયુ અલ્પ અમરપદ લીધ. જો૦૧૫

૬૨—આ૦ શ્રી૦ વિજયપ્રભસૂરિવર્ણન—

બાસઠમો પટધર પ્રભસૂરિજી રે, હુઓ વડભાગી ગચ્છરાજ;
ગંધારબંદિરમેં પ્રભુ પાઇયા રે, શ્રી શ્રી સૂરિપદ સામ્રાજ. જો૦૧૬
તપગચ્છ ગયણ વિસાલ પ્રભાકરું રે,તપગચ્છનાથ પ્રભાકર ભાન;
સંવત સત્તરસેહે ગુણપંચાસમેં(૧૭૪૯)રે, પાવે સદ્ગુરુ અમર વિમાન. જો૦ ૧૭
તેહનો પરિકર બહુ મુનિ થોક છે રે,એ ગુરુ સોહમકુલની લાજ;
જેહને નામે સંકટ સહુ ટલે રે, એ ગુરુ દીપવિજય કવિરાજ. જો૦ ૧૮

દુહા

૬૩—આ૦ શ્રી વિજયરત્નસૂરિવર્ણન—

ત્રેસઠમા પટધર પ્રભુ, પ્રભવસૂરિને પાટ;
શ્રી વિજયરત્નસૂરિસરુ, કુમતિ કરે નિર્ઘાટ. ૧
શ્રી પ્રભસૂરિ ઉપદેશ સુંણુ, હીરો હીરાં માત;
પિતા માતા દો નાંમ એ, દો ગુણવંતા ભ્રાત. ૨
ચ્યારેજણ સંજમ લિઉ,સંવત સત્તર બતિસ(૧૭૩૨);
આચારપદ પાઇયા, હુઆ મુંનિગણ ઇસ. ૩

ઢાલ—૪૯

(વાડીના ભમરા દ્રાખા મીઠી રે ચાંપાનેરની—એ દેશી)

જીરે સંવત સત્તરસેહે ચોસઠે(૧૭૬૪),ગુરુજી ઉદેપુરનયર ચોમાસ રે;
સમકિતના ભમરા વાંણી મીઠી રે ધારા પૂજ્યની. (એ આંકણી).
તિહાં અમરસી શ્રીમહારાંણ છે,તેહને પ્રતિબોધ્યો ગુંણરાસ રે. સ૦ ૧

જીરે ચીડીમાર આહેડી નેં ખાટકી, વલી હિંસાકારી જીવ જેહ રે સ૦;
જીરે પજુસણ પર્વંમેં તે સહું, કિઓ દેસ અમરપટ્ટો તેહ રે. સ૦ ૨
ગુરુજી ઇંમ ભવિજીવ બહુ બુઝવ્યા, સૂરિ વિહરંતા દક્ષણ દેશ રેં સ૦;
જીરે ઉદેપુર સરગ સધારીયા, જેહની કીરત દેસ વિદેશ રે. સ૦ ૩

૬૪—આ૦ શ્રી વિજયક્ષમાસૂરિવર્ણન—

હવે ચોસઠમા પટધર સૂરિ, પ્રણમું ક્ષમાસૂરિ ગચ્છરાજ રેં સ૦;
જીરે પાલીનગર ગચ્છરાજનો, ભલો જનમ સમય વડ લાજ રેં. સ૦ ૪
જીરે સાહ ચતરાજી કુલ ઉપનો, બાઈ ચતુરાંદે માત મલ્હાર રે સ૦;
વિક્રમ સંવત સત્તર સાત્રિસેં (૧૭૩૭), ગુરુને સૂરિપદ હૂઓ
જયકાર રે. સ૦ ૫
જીરે ઉદેંપુર નયર શ્રી રાણાનો, તિહાં મોહોચ્છવ પાટ સવાય રે સ૦;
જીરે દીવબંદિર ગચ્છરાયજી, ગુરુજી સરગ લહ્યો સુભ ઠાય રે. સ૦ ૬

૬૫—આ૦ વિજયદયાસૂરિવર્ણન—

વરણુ પાંસઠમા પટધર પ્રભુ, વંદુ દયાસૂરિ ગચ્છરાજ રે સ૦;
જીરે દીવબંદર પ્રભુ પાઇયા, રૂડો પટધર સૂરિ સામ્રાજ રે. સ૦ ૭

૬૬—આ૦ વિજયધર્મસૂરિવર્ણન—

કહું છાસઠમા પટધર પ્રભુ, વિજયધરમસૂરિ કુલ ભાંણુ રે સ૦;
ભલો ઉદેપુરનયર શ્રી રાણુનો, તિહાં પટધર પદ સુપ્રમાંણુ રે. સ૦ ૮
જીરે દેશ નગર પુર નવનવા, જીરે કરતા ભવિક ઉપગાર રે સ૦;
ગુરુજી નવાનગર માંહે બેહુ મલ્યા, દોય સૂરિ સકલ પરિવારરે. સ૦ ૯
જીરે દયાધરમ જગ જોડલી, એ તો સોહમકુલ નભ સૂર રે સ૦;
સૂરિ ધરમગુરુ ભુવિ વિહરંતા, પૂજ્યજી કુમતિ હરણુ વડ સૂર રે. સ૦૧૦
જીરે નગર બલુંદો મારુ દેશમેં, કીધો સંઘ આગ્રહથી ચોમાસ રે સ૦;
ગુરુજી સૂત્ર સિદ્ધાંતની વાચણા, સહુ સંઘની પૂરી છેં આસ રે. સ૦૧૧
જીરે છાસઠમા એ પટધરુ, સાતે બિરદતણા ધરણાર રે સ૦;
વંદું દીપવિજય કવિરાજજી, શ્રી શ્રી ધરમસૂરિ ગણધાર રે. સ૦૧૨

દુહા

સંવત અઢારઇકતાલમેં (૧૮૪૧), શ્રી તપઃગણપતિ ગુંણધામ;
સૂરિ સરગ સધારીયા, સેંહેંર બલુંદા ઠામ. ૧

૬૮—શ્રી૦ વિજયજિનેંદ્રસૂરિ—

એહના પટધર ગણપતિ, અડસઠમો સૂરિરાજ;
શ્રી વિજયજિનેંદ્રસૂરીશ્વર, તપાગચ્છ વડ તાજ. ૨
ચિરંજીવી ગુરુ વિચરતા, વરણું તાસ વખાણ;
કડખા રાગેં વરણવું, આશિષ વચન પ્રમાણ. ૩
કડખો મંગલરૂપ છે, કડખો જીત કહાય;
કડખો અરિમર્દન કરણ, તાથેં સકલ લિખાય. ૪

ઢાલ—૫૦

(મંગલરૂપ કડખા રાગેણ ગીયતે)

સૂરિ ગચ્છરાજ મહારાજ જીવો ઘણું, દીપ કવિરાજ આશિષ બોલેં;
અવર સૂરિ બાહૂ ભાતરેં દેખતાં, નાંહિ આવેં કોઉ આપ તોલે,
સૂરિ ગચ્છરાજ મહારાજ જીવો ઘણું. (એ આંકણી) ૧
હીરસૂરિ વિજેસેનસૂરીસરા, દેવસૂરિ વિજયસિંહરાજે;
પટધર પ્રભસૂરિ રત્નસૂરિ ક્ષમા-સૂરિ ગચ્છરાજ ચઢતે દિવાજેં. સૂ૦૨
દીનદયાલ દયાસૂરિ દીપનો, ધરમ મૂરતસમો ધર્મસૂરિ;
જિનેંદ્રસૂરિ તસુ પટઉદયાચલેં, ઉદય કીનો નવે ખંડ ભૂરી. સૂ૦૩
વંશ ઓસવ કુલેં દેશ મરુધર ધરા, તાત હરચંદ ગુમાન જાયો;
સંવત અઢાર ઇકતાલ કે (૧૮૪૧) વરસમેં, બહુદા નયરમેં
પાટ પાયો. સૂ૦૪
સોહમ જંબૂપટેં પાટ તપગચ્છ તણેં, લાયકો ઉદય ઉદયો પ્રતાપી;
કલિજુગેં હીરસમ પુન્ય વડભાગીઉ, દેશદેશાંતરાં કીર્તિ વ્યાપી. સૂ૦૫
ચંદ સૂરજ પરેં ગેંણ તપગચ્છતણેં, ચંદ સૂરજપરે ગયણ છાજેં;
દીપ કવિરાજ ગચ્છરાજ બહાદર ધણી, ગચ્છપતિ નાથ ચઢતેં
દિવાજેં. સૂ૦૬

દુહા

સોહમ પાટપરંપરેં, ગાયા એ ગચ્છરાય;
જેહને નામેં સંપજે, ઇચ્છિત ફલ મન ભાય. ૧
સોહમ કુલને ગાવતાં, ઇતિ ઉપદ્રવ જાય;
કષ્ટ ભંજ ગુણ ગાવતાં, પ્રગટે ઋદ્ધિ સવાય. ૨

ઢાલ—૫૧

(રાગ ધન્યાશ્રી : તુઠો તુઠો રે મુઝ સાહિબ જગનો તુઠો—એ દેશી)

તુઠો તુઠો રે મુઝ, અનુભવ સાહેબ તુઠો;
સોહમ કુલનો રાસ કરતાં, જ્ઞાન અમૃતરસ વૂઠો રે,
મુઝ સાહેબ જગનો તુઠો (એ આંકણી) ૧
હોય હજાર ને ચ્યાર સૂરિમેં, પેંહેલા ઉદયમેં* વીસ;
બીજા ઉદયમેં ત્રેવીશ સૂરિ, ત્રીજેં અઠાંણું જગીસ રે. મુ૦ ૨
તેહ અઠાણુંમેં સંપ્રતિ વંદો, એકાદશમો સૂરિ;
સરવાલેં ચોપન સૂરિ પ્રગટ્યા, એકાવતારી સનૂરી રે. મુ૦ ૩
સૂરત બંદિર સેંહેર નિવાસી, પોરવાડ કુલ સણગાર;
કલાશ્રીપત શ્રાવક જિનધર્મિ, પ્રભુ આણા શિરધાર રે મુ૦ ૪
શાહ વધુસૂત વ્રજલાલ સાહજી, તસ સૂત જિનગુંણધારી;
અનોપચંદ સાહ આગ્રહથી કીધો, એહ પ્રબંધ વિચારી રે. મુ૦ ૫

સાક્ષિ ગ્રંથોનું વર્ણન—

મુનિસુંદરસૂરિકૃત પટ્ટાવલી, ધરમસાગર ઉવજઝાય;
દુપ્પસહ યંત્ર દેવેંદ્રસૂરિકૃત, પ્રભાવકચરિત્ર* કહાય રે. મુ૦ ૬
કલ્પસૂત્ર થેરાવલી દેખો, પરંપરાગત જાંણું;
ગુરુમુખ બહુ પંડિતજન સુણિયા, પ્રાચીન સૂરિ વખાંણુ રે. મુ૦ ૭
ચ્યાર ગ્રંથ અનુસારે કીધો, એહ પ્રબંધ સવાઈ;
સોહમકુલ પટ્ટાવલી ગાતાં, મંગલગીત વધાઈ. મુ૦ ૮

આલોયણા—

એકેંદ્રીયાદિ પંચેંદ્રી દુહવ્યા, હાસ્યતણેં રસ જાંણું;
જ્ઞાન-દેવ-દ્રવ્ય ભક્ષણ કીધાં, ભાગ્યાં વ્રત પચખાંણ રે. મુ૦ ૯
ગુણી આચારજ વાચક મુનિના, અવરણવવાદ કહાયા;
શ્રાવક શ્રાવિકા જિનધર્મિં, તેહના મર્મ બતાયા રે. મુ૦ ૧૦
નહિ અનુવ્રત નહી મહાવ્રત મોમેં, નહિ ગુંણ સીલ સંતોસ;
થાંનક પાપ અઢારે સેવ્યાં, આતમ કીધો પોસ રે. મુ૦ ૧૧
જિન આગમ પ્રરૂપણ કરતાં, નિજમતિ અધિક સુનાયા;
ઉત્સૂત્ર ભાષણ પાતિક મોટો, જાણી નેંહ ડરાયા રે. મુ૦ ૧૨

કવેસર બિરદ ધરાવી જગમેં, બહુ નૃપ સભ્ય વખાંણ્યા;
ભુજબલ ફોજ સંગ્રામ વખાણ્યા, આતમ દોષ ન જાંણ્યા રે. મુ૦ ૧૩
મેં આ ભવમેં તપ નહી કીધાં, નહી વ્રત નહી પચ્ચખાંણુ;
મુનિમારગની નહી આચરણા, નહિ કાંઇ સુકૃત કમાંણુ રે. મુ૦ ૧૪
આતમ તારણ દોસ નિવારણ, શ્રી સોહમકુલ ગાયો;
જીભ પવિત્ર કરી સૂરિસ્તવનાથી, ભવભવ દુકૃત મિટાયો રે. મુ૦ ૧૫
સોહમકુલ નેં સંઘની સાખેં, એ સહુ પાપ પલાઊ;
ત્રિકરણ સુધેં મિચ્છા[મિ] દુક્કડ, ભવભીરૂ કેહેંવાઉં રે. મુ૦ ૧૬

ગ્રંથનામ તથા સમાપ્તિવચન—

શ્રી સોહમકુલરત્ન-પટ્ટાવલી, એહ રાસનું નામ;
એહમેં રત્નસૂરીસર ગાયા, સોહમ પટધર સ્વાંમ રે. મુ૦ ૧૭
વીર જગતગુરુ શાસન અવિચલ, વરસ એકવીસ હજાર;
ભગવતીસૂત્રમેં ગજગતિ સરખો, વરતસ્યૈં જયજયકાર રે. મુ૦ ૧૮
તિહાંલગ એહ રાસ જયવંતો, વલિ રહો નભ શશિ સૂર;
મેરુ મહીધર લગ જયવંતો, એ પુસ્તક વડ નૂર રે. મુ૦ ૧૯
શ્રી વિજયાનંદસૂરિ પટધારી, સમુદ્રસૂરિ ગચ્છરાજા;
તસ રાજેં સ્તવના કીધી, દિનદિન ચઢત દિવાજા રે. મુ૦ ૨૦
સંવત અઢાર સત્યોત્તર(૧૮૭૭) વરસે, શક સત્તર બેંહેંતાલ;
શ્રી સુરત બંદિરમેં ગાઇ, સોહમ કુલગણમાલ રે. મુ૦ ૨૧
પ્રેમરત્ન ગુરુરાજ પસાઈ, સોહમ પટધર ગાયા;
મન ઇચ્છિત લીલા સહુ પ્રગટેં, દીપવિજય કવિરાયા રે. મુ૦ ૨૨

ઇતિ શ્રી પ્રાગવાટજ્ઞાતીય સાહ કલા શ્રીપત કુલોત્પન્ન સાહ અનોપચંદ વ્રજલાલ આગ્રહાત્ સકલ પંડિત પ્રવર પ૦ શ્રી પ્રેમવિજય ગ. પં. રત્નવિજયજીગણિના શિષ્ય પં. દીપવિજય કવિરાજ બહાદરેણ વિરચિતે શ્રી સોહમકુલરત્ન-પટ્ટાવલી-રાસ પ્રાકૃત પ્રબંધે જ્ઞાનસાગરસૂરિ પ્રમુખ પંચસૂરિ, મુનિ હત્યા પાતકી પ્રતિબોધન, ધન્ના પોરવાડકૃત રાણપુર પ્રાસાદે ચ્યારસૂરિ આગમન, શ્રી સંતિકર સ્તોત્ર નિષ્પન્ન દીવાલી કલ્પકર્તા પ્રમુખ ચ્યારસૂરિ વર્ણન, લહોડી પોસાલ, કમલકલસા, કત્તપરા, વિજામતી, કડુઆમતી, પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ, લુંકા પ્રમુખ ગચ્છભેદ, હેમ-

વિમલસુરિ ક્રિયા ઉદ્ધાર, રાજવિજયસૂરિમાહાત્મ (ગચ્છ), પાલણપુરે પલ્લવિયા ઉત્પત્તિ વરણન ગઝલ, અકબરશાહ પૂર્વભવ, હીરસૂરિ દીલ્લીગમન, સાહિ મિલન, ડામરસર ચિડીજીભ જીજીઆદિ હિંસામોચન, સાહીરાજ્ય પર્યંત અમારી ષટ્કુરમાના દક્ષણા, ગુરુ પૂજન કરણ, જગતગુરુ બિરદ પ્રાપણ, હીર–સેન ઉભય વરણન, શ્રી દેવસૂરિજી શ્રી વિજયાનંદસૂરિ ઉભય ગચ્છ વરણન, ઉભય પટોધર મિલન, શેઠ શાંતિદાસકૃત સાગરગચ્છ નિષ્પન્ન, શ્રી જાંહાંગીરપાતસા દત્ત શ્રી દેવસૂરિજી મહાતપા બિરદ પ્રાપણ, શ્રી રત્નસૂરિ મહારાણા શ્રી અમરસિંહ પ્રતિબોધિત પર્યુષણ પર્વ અમારી લેખ કરણ, પ્રમુખ ઉગણિસ સૂરિ વરણન, કવેસર સમસ્તસુરિ સમક્ષે પાપઆલોયણાદિ વર્ણનો નાંમ ચતુર્થોલ્લાસ: ૪

॥ ઇતિ શ્રી સોહમકુલરત્ન પટ્ટાવલી રાસ ॥

શ્રી દેવસૂરિગચ્છ પંડિતમતં

૧. પંન્યાસ વિવેકવિજયગણી ડુંગર૦ સતકમતં.
૨. પં૦ સુબુદ્ધિ વિ૦ ગ૦ વલ્લભ૦ સતકમતં.
૩. પં૦ ખુશાલ વિ૦ ગ૦ દેવ૦ સતકમતં
૪. પં૦ માણિક્ય વિ૦ ગ૦ ગલાલ૦ સતકમતં
૫. પ૦ મુક્તિ વિ૦ ગ૦ હંસ૦ સતકમતં
૬. સંવેગી પં૦ રૂપવિજયજી પં૦ પદ્મ૦ સતકમતં
૭. સંવેગી પં૦ વીરવિજયજી ગ૦ શુભ૦ સતકમતં
૮. પં૦ દીપવિજયજી ગ૦ કૃષ્ણ૦ સતકમતં
૯. પં૦ વિનય વિ૦ ગણિ કલ્યાણ૦ સતકમતં
૧૦. પં૦ રાજવિ૦ ગણિ રૂપ૦ સતકમતં
૧૧. પં૦ અમરવિજયજી પં૦ પ્રેમ૦ સતકમતં

શ્રી રાજવિજયસૂરિગચ્છે પંડિતમતં

૧. પં૦ ઋદ્ધિરત્નગણી શ્રીજી સતકમતં
૨. પં૦ જિનેન્દ્રરત્નગણી પં૦ રૂપરત્નમતં

શ્રી વિજયાનંદસૂરિગચ્છે પંડિતમતં

૧. પં૦ વિનયવિજય ગણિ જીત૦ સતકમતં
૨. પં૦ તીર્થવિજય પં૦ વિનોદ૦ સતકમતં
૩. પં૦ પ્રેમવિજયગણિ ગંભીર૦ સ

૪. પં૦ નાયકવિજય પં૦ વિનય૦ સત્કમતં

૫. પં૦ શાંતિવિજય ગણિ તરુ૦ સત્કમતં

૬. પં૦ કનકવિજય ગ૦ પં૦ માન૦ સત્કમતં

૭ પં૦ સત્યવિજય પં૦ જિન૦ સત્કમતં

૮. પં૦ કપૂર પં૦ કેમ૦ સત્કમતં

૯ પં૦ ચતુરવિજય મન૦ સત્કમતં

૧૦ પં૦ પ્રતાપવિજય પં૦ માન૦ સત્કમતં

૧૧. પં૦ રાજેંદ્રવિજય પં૦ ભક્તિ૦ સત્કમતં

૧૨. પં૦ લબ્ધિવિજય પં૦ ગૌતમ૦ સત્કમતં

૧૩. પં૦ દયાવિજય ગ૦ પં૦ દેવ ૦ સત્કમતં

૧૪. પં૦ ફતે પં૦ ક્ષમા૦ સત્કમતં

૧૫. પં૦ માન પં૦ રૂપ૦ સત્કમતં

૧૬. પં૦ ભાગ્ય પં૦ ગુલાબ સત્કમતં

સાગરગચ્છે પંડિતમતં

૧. ભ૦ શ્રી શાંતિસાગરસૂરિ ભ૦ મતં

૨. ઉ૦ શ્રી મુક્તિસૌભાગ્ય ગણિ મતં

૩. પં૦ ફત્તેસાગર ગણિ૦ સુખસાગર મતં

૪. પં૦ કલ્યાણસૌભાગ્ય ગ૦ ઉ૦ મુક્તિ૦ સત્કમતં

શ્રી લોહોડી પોસાલગચ્છે પંડિતમતં.

૧. પં૦ ભાગ્યહંસ૦ ગણિ૦ જ્ઞાનહંસ સત્કમતં

વડી પોસાલગચ્છે પંડિતમતં

૧. પં૦ બુદ્ધિસાગર ગણી૦ પુન્યસાગર મતં

ઉપાધ્યાય શ્રી ધર્મસાગર ગણિ મહારાજે વૃદ્ધ પટ્ટાવલિમેં પંડિતની મતાં કરાવ્યાં, તે રીતે કરાવ્યાં છે.

આ. શ્રી પ્રજ્ઞાતિલકસૂરિશિષ્યવિરચિત

કુચ્છૂલી (ગચ્છ) રાસ

[રચનાસંવત–વિ. સં. ૧૩૬૩; લેખન સંવત્–વિ. સં. ૧૪૦૮]

ગણુવઇ જો જિમ દુરીઉવિહંડણુ, રોલનિવારણુ તિહૂયણુમંડણુ,
પણુમવિ સામીઉ પાસ જિણુ;
સિરિ ભદ્દેસરસુરિહિં વંસો, બીજી સાહહ વંનિસુ રાસો,
ધમીય રોલુ નિવારીઉ.
સગ્ગખંડુ જિમ મહિયલિ જાણુઉં, અટ્ઠારસઉં દેસુ વખાણુઉં,
ગોવલિ (ગોઉલી) ધન્નિ રમાઉલઉ;
અનલકુંડ સંભમ પરમાર, રાજું કરઈં તહિં છે અવિવાર,
આણુ ગિરિવરુ તહિં પવરો.
વિમલવસહીં આદિ જિણુંદો, અચલેસરુ સિરિમાસિરિ વિંદો,
તસુ તલિ નયરી ય વન્નીય એ;
જણુમણુ નયણુહ કમ્મણુમૂલી, કુછૂલી કિરિ લંકવિસાલી,
સર–પ્રત વાવિ મણોહરીય ॥ છ ॥

વસ્ત (વસ્તુ છંદ)

તમ્હિ નયરી ય તમ્હિ નયરી ય વસઈં બહુ લોય,
ચિંતામણિ જિમ દુત્થીયઈં દીઈં દાનુ સવિવેય હરિસી ય,
સચ્ચઇં સીલિ વવહરઈં કૂડ કપટુ નવિ તે ય જાણુઈં,
ગલીઉં જલુ વાડી પીઇ ધમ્મ કમ્મિ અણુરત્ત,
એક જીહઈં કિમ વન્નીઈં કુછૂલી સુપવિત્ત. ॥ છ ॥
હિમગિરિ ધવલઉ જિસુ કવિલાસો, ગુરમંડપુ પૂતલીય વિણાસો,
પાસ ભૂયણુ રલિયામણુઉં;
ભવીયઇં ગુરુમણિ આણુંદુ આણુઈ, જસહડનંદણુ તં પરિમાણુઈ;
સત્તરિ ભેદિ સંજમુ પરિપાલઇ, વિહિમગિ સિરિપહસૂરિ ગુણુ ગાજઈ.
એગંતર ઉપવાસ કરેઈ, બીજા દિણુ આંબિલ પારેઈ;
સાસણુદેવતિ દેસણુ આવઇ, રયણિહિ બ્રહ્મસંતિ ગુરુ વંદઈ;
કવિલ કોટિ શ્રીયસૂરિ વિહરંતઈ, માલા રોપણુ કીયાં તુરંતઈ.

સઇ નર આવીય પંચસયાઈ, સમકતિનં દઈ બહૂય વયાઈ;
છાહડનંદણુ બહુ ગુણુવંતઉ, દિક્ખ લીઇ સંસાર વિરત્તઉ.
લાષણુ છંદ પમાણુ પરિક્ખણુ, આગમ ધમ્મ વિયાર વિયક્ખણુ;
છત્રીસી ગુરુગુણિ જુત્તઉ, જાણિઉ નિય પદિ ઠવિઉ નિરુત્તઉ.

માણિક્કપહુ સૂરિ નામુ, શ્રીયસૂરિ પ્રતીઠીઉં;
કછ્છૂલી પૂરી પાસજિણુ, ભૂયણિ અહિઠીઉ.

સાવયલોય કરઈ તસુ ભત્તી, નવ નવ ધમ્મ મહૂસવ જુત્તી;
શ્રીયસૂરિ આરાસણિ અ ઠાહી, અણુસણુ વિહિ પહુત્તઉ સુરમાહી.

નિવીય આંબિલિ સોસીય નિય કાયા, માણિક્કપહસૂરિ વંદઉ પાયા;
વિણુઠ દેહ જસ ધવલહ રાણી, પાય પખાલણિ હુઈય પહાણી.

માણિક સૂરિ જે કીધ, જિણધમ્મ પભાવણુ;
ઈક મુહિ તે કિમ વન્નઉ, ભવ પાવ પણાસણુ.

કાલુ આસન્નુ જાણેવિ માણિકસૂરિ,
નયરિ કછૂલિ જાએવિ ગુણમણિ ગિરિ;
સેઠિ બાસલસૂઓ વાદિગયકેસરી,
વિરસ સંસારસરિયંનાહ તારણુતરી.
સઘુ મેલવિ સિરિ પાસ જિણમંદિરે,
વેગિ નિય પાટિ ગુરુ ઠવિઉ અઇસઈપરે;
ઉદયસિંહસૂરિ કીઉ નામિ નાચંતી એ,
નારીગણુ ગચ્છભરુ સયલુ સમપીજએ,
સૂરુ જિમ ભવિય કમલાઇં વિહસંતઓ,
નયરિ ચડ્ડાવલિ તાવ સંપત્તઓ;
વન્ન ચત્તારિ વર વાણિ જો રંજ એ,
રાઉલો ધંધલો દેઉ મણિ ચમક એ.
કોઇ કુમ્માલી ઓ પાઉયારૂઢઓ,
ગયણિખા(ખો)પરિથીઈ ભણુંઇ હઉ વાદીઓ;
પંડિતે બંભણે તાપસે હારિયં,
રાઉલો ધંધલો દેવિંહિં ચિતિયં.

વાદીહિં જીતઉં નયરો, નવિ કોઉ હરાવઈ;
ઉદયસૂરિં જઈ હોએ,અમ્હ માણુ રહાવઈ.

વસ્ત (વસ્તુ છંદ)

જિત્ત નયરી ય જિત્ત નયરી ય સયલ મુણિ સીહ,
નીરંતઈ નીસેવડો (નિરૂપડો) ગરૂય દંડ ડંબરૂ કરંતઈ,
ધંધલુ રાઉલુ વિન્નવઈ સામિસાલ પઈ મજ્જિ સંતઈ;
ખંભણુ તપસી ય પંડીયા જં ત ન ખંધઈ ખાલા,
સુગુરુ કમ્માલિઉ નિજ્જણીઉ અમ્હ અપ્પઉ વરમાલા ॥ છ ॥
ધંધલ જિણહરિ સવિ મિલિય, રાણાલોય અસેસ;
ઉદયસૂરિ સ ધિહિ સહિઓ,નિવસઇ એ નિવસઇ એ નિવસઈ વર હરિ પીઠિ.

....

સત્થિ પમાણી હરાવિઉં મંત્રિહિં એ મંત્રિહિં એ મંત્રિહિં વાહુ કમઠો.
સેયંવર તઉં હિવ રહિજે, જે ગુરુ સિદ્ધિહિં ચંડો;
વિસહરુ આવતુ પરિષંજિ લે,લંખિઉ એ લંખિઉ એ લંખીઉ દંડુપ્પયંડો.
તઉ ગુરિ સુહંતાં મિલિહકરિ, હોઈ ગરૂડુ પણેણ;
ધાઈઉ લીધઉ ચંચુપુડે, ગિલીઉ એ ગિલીઉ એ ગિલીઉ કાલભૂયંગો.
પાઉપિલ્લિ વિ સંમુહીય, ડર ડરંતુ થીઓ વાઘો;
જોવણહાર સવિ ખલભલીય, હીયડઇ એ હીયડઇ એ હીયડઈ પડીઓ દાઘો.
તઉ સૂરિ મૂકીઉ રયહરણુ, કીધઉ સીહુ કરાલો;
વાઘહ જતાં દૂરિથીઉં, હરિસીઉ એ હરિસીઉ એ હરિસીઉ નયરૂ સભાલો.
ઇત્થંતરિ મુણિ ગયણુઠિય, તસુ સિરિ પાડીય ઠીબ;
હૂઓ કમાલીઓ કાલમુહો,લોકિહિં એ લોકહિં એ લોકિહિંવાઇય બૂંબ.
છંડિઉ માણુ કવાલધરો, ધાઈઉ વંદઈ પાય;
ખમિ ખમિ સામિ ! પસાઉકરી જીતઉં એ જીતઉં એ
જીતઉ તઈ મુણિ વાય ॥ છ ॥

વસ્ત (વસ્તુ છંદ)

તાવ સંધીઉ તાવ સંધીઉં ઠીબ મંતેણ,
ગણહરિ કરિ કમ્માલીયહ ભિકખ ભરીઉ અપ્પિઉ મુહત્તિણ;

રામિ હિં જિમ વાયસહ ઈક્કુ નિમ્મુત્ત(મુત્ત) સુ હરીઉ ચત્તીયુ;
પારાવરસિ પ્રયંત મગિમિંડીનો હિંગાડ તામ,
પ્રતપઉ કોડિ વરીસ જિનઉદયસૂરિ રવિ જામ. ॥ ૭ ॥
ચડ્ડાવલિહિં વિહરીઉ, પ્રભુ પહૂતઉ મેવાડિ.
પાસુ નમંસીઉ નાગદ્રહે, સગોમરીઉ આહાડિ.
જાણુ કુદ્દાલી ય નીસરણી, દીવઉ પાટઉ પેટિ;
વાદીય ટોડરુ પહ મહન્નો, પહુત્તઉ ખમણઉ ખેટિ.
કેવલિ ભુત્તિ ન જિણુ ભણઓ, નારિહિં સિદ્ધિ સજાણિ;
ઉદયસૂરિ પમણુઉ પલીઉ, જયતલ રાયઅધાણિ.
કેવલિ ભુત્તિ મ ભંતિ કરે, નારી જંતિ ધ્રુવ સિદ્ધિ;
તિસમય સિદ્ધા વન્નિઅ, જીય લીઈ આહારુ વિશુદ્ધ.
ખીચ ખીર દિઠંતુ દીઉ, જિણુ નંદિસુણિ દેવિ;
ગયકુંભથલિ આરૂહીય, પઢમ સિદ્ધ મરુદેવિ.
વિવરણુ પિંડવિશુદ્ધિ કીઉ, ધમ્મવિહી ગ્રંથુ પ્રસિદ્ધુ;
ચીયવંદણુદીવીય રચિય, ગણહરુ ભૂયણિ પ્રસિદ્ધુ.
અમ્હહં સાજણુ રોઠે, છમ્માસહં કાલો;
વસતિણિ ઉયરિ ઉપનઉ, પહિ ઠાવિજિ બાલો.
તેરહુરોત્તર (૧૩૦૨) વરિસે, અપ્પઉં સાધેઈં;
ચડ્ડાવલિ દિવિહો, જગિ લીહ લિહાવી ॥ ૭ ॥
કચ્છૂલી જાએવિ પરમકલ સુ ગચ્છભારુધરો;
પંચમ વરિસ વહંતિ, સાજણુનંદણુ દીખીઉ.
દેવાએસુ લહેવિ ગોઠીય, સત્તમે વરિસ લહો;
ચઉ દિસિ મેલીઉ સંઘુ, આરિઠવણુઉ વિવિહપરે.
ગૌતમ સામિહિં મંત્રુ, આષાત્રીજઈ દિણિ દીઈ એ;
જોગ-વહાણુ વહેવિ, અંગ ઇગ્યારઇ સો પઢએ.
ત સંજમિ રણિ જીતુ, સયરહ ચૂકઉ પંચસરો;
ગૂજરધર મેવાડિ, માલવ ઉજ્જેણી બહુ ય.
સાવય કીય ઉવયાર, સંઘ પભાવણુ તહિ ઘણી ય;
સાત્રીસઈ (૧૩૭૭) આસાઢિ, લખમણુ મયધર સાહુ સૂઓ.

છયાણી નયર મઝારિ, આરિઠવણુઉ 'ભીમિફીઓ;
કુમલસૂરિ નિય પાટિ, સઈ હથિ પ્રજ્ઞાસૂરિ ઠવીઓ.
ખમીઉ ખમાવીઉ જીવુ અણુસણિ અપ્પા સૂધુ કીઓ;
ષણિ પહુત્તઉ સુરલોઇ, ગણહરુ ગંગાજલ વિમલો.
તાસુ સીસુ ચિરકાલુ, પ્રતપઉ પ્રજ્ઞાતિલકસૂરો;
જિણસાસણિનહચંદુ, સુહગુરુ ભવીયહં કલપતરો.
તા જગે જયવંતઉ હોઉ, જાં જગિ ઊગઇ સહસકરો;

....

તેરત્રિસઠઇ (૧૩૬૩) રાસુ, કોરિંટા વડિ નિમ્મિઉ;
જિણહરિ દિંત સુણંતં, મણવંછિય સવિ પૂરવઉ ॥ ૭ ॥

॥ કછૂલીરાસ : સમાપ્ત: ॥

નોંધ :--પાટણના શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય જૈન જ્ઞાનમંદિરમાંના શ્રીસંઘ તાડપત્રીય જૈન જ્ઞાનભંડારની ડબ્બો નં૦ ૧ વસ્ત્ર પર લખેલ પ્રત૦ નં૦ ૧ પરથી ભોજક ચીમનલાલ પૂનમચંદે કરેલ નકલ તથા વડોદરાની ગાયકવાડ ઓરિએન્ટલ સીરિઝ વો૦ XIII (૧૩) 'પ્રાચીન ગૂર્જર કાવ્ય સંગ્રહ'મા છપાયેલ રાસના આધારે આ રાસ અહીં આપ્યો છે.

અજ્ઞાતકર્તૃક

તપાગચ્છ-ગુર્વાવલી-રાસ

[રચનાસંવત-વિ૦ સં૦ ૧૪૫૦]

વીરૂ નમેવિણુ ભણિસુ ગુરાવલી, દિપ્પઇ દિણયરુ જીમ કિરણાવલી,
તારાવલી સસિ ચંગો. ૧
તિમ ધુરિ ગણહરૂ ગોયમસામી, સોહમ જંબુ થૂલભદ્દ નામી,
પ્રામીજઈ સુહસંગો. ૨
સામી વયરકુમારૂ નમીજઈ, વયરસેણુ ગુરુરાઉ થુણીજઈ,
ખીજઈ કમ્મકિલેસ. ૩
ઇણિ કમિ ચઉદહ-દસ-પૂરવધર, લબ્ધિવંત સુયકેવલિ જુગવર,
પૂરવ રિષિ પ્રણમેસુ. ૪
પહિલઉં દેવભદ્રગણિ ગુણમાલિઉ, સંજમ મારગુ જિણિ ઉજુઆલિઉ;
લાલિઉ ધમ્મનરિંદો. ૫
સસિગછિ તપ તેજઇં દિણકારો, દૂસમિ દુઃકર ચારિત ધારો,
સૂરિ શ્રી જગચંદો ૬
દેવિંદસૂરિ દેવે વંદિઉ, વિદ્યાણંદસૂરિ જગુ આણંદિઉ;
ઇંદ્રિયદમણ નિસંકો. ૭
ધર્મધુરંધર શ્રી ધર્મઘોષસૂરિ, સોમવયણુ શ્રી સોમપ્રભસૂરિ,
સૂરિજ જિમ નિકલંકો. ૮
વિમલપ્પહ શ્રી વિમલપ્પહસૂરિ, પરમાણંદકરૂ પરમાણંદસૂરિં,
પૂરિઉ હરખિ નમામિ. ૯
ભાવઇં વંદઉં પાવ-તિમિરહરૂ, પઉમતિલયસૂરિ સાસયસુહકરૂ,
ગણહરૂપઈ સિરૂ નામિ. ૧૦
જસુ કેરઉ જસપડહઉ વાજઈ, આજુ લગઈ ગુણિ ગુહિરઉ ગાજઈ,
ભા(ભા)જઈ સંકટ નામિ. ૧૧
સો શ્રીસોમતિલયસૂરિ નંદઉ, ઉદયુ તવગચ્છિ નિરમલુ ચદઉ,
વંદઉ હંઉ પ્રણામિ. ૧૨

ચંદકિરણસમ ગુણરયણાચલ, ચંદસેહરસૂરિ ધ્યાનિ સુનિશ્ચલ,
અવિચલ ચિત્તિ જુહારો. ૧૩
શ્રીજયાણંદસૂરિ જગિ સુપ્રસિદ્ધા, તપિ જપિ સંજમિ સીલિસમૃદ્ધા,
સિદ્ધિ-વધૂ ઉરિ હાર. ૧૪
શ્રીગચ્છનાયક જગિ જયવંતા, ચિરૂ જયુ દેસણિ જણ મોહંતા,
બોહંતા બહુ દેસો. ૧૫
શ્રી દેવસુંદરસૂરિ ચૂડામણિ, જામલિ કોઈ ન દીસઇ તિહુયણિ,
સુવિહાણુંઈ પ્રણમેસુ. ૧૬
મોહનરેશ્વરૂ વિશ્વવિદીતઉ, બાલપણા ધુરિ જિણિ રણિ જીતઉ,
વરતઉ જયજયકારો. ૧૭
જ્ઞાનસરોવરિ ક્રીડાહંસો, જ્ઞાનસાગરસૂરિ મુણિ-અવતંસો,
પ્રણમઉં સોહગસારો. ૧૮
જે બાપડુલા કુગ્રહિ જડિયા, લોક વિચારઈ ઊલટી પડિયા,
ચઢિયા માણગઈંદે. ૧૯
જિણિ લીલાં તીહં ભવભમ ચૂરી, જયુ જયુ શ્રીકુલમંડણસૂરિ,
સૂરિસિરોમણિ વંદે. ૨૦
જિણિ લહુઅત્તણિ તિજીઉ સંસારો, નિરુપઉ લધઉ સંજમ ભારો,
સારો દુત્તર તારો. ૨૧
સૂરિ શ્રી ગુણરયણ વષાણઉં, ગરૂઉ ગણહરૂ ગરૂં પ્રમાણુ.
પ્રણમઉ જ્ઞાનભંડારો. ૨૨
એ સવિ ગણહરૂ તિહુયણિ ભાણુ, વચનિ સુકોમલુ કરઇ વષાણુ,
વાણિ વસઇ કિરિ વયણે ૨૩
ચિંતામણિ એ કપ્પદ્દુમ, કામધેણુ એ તીરથ જંગમ,
અમિઉ ધરઈ કિરિ નયણે. ૨૪
ધ્યાનિ લીણા પરમ જોગેસર, છવ્વિહ જીવાભય દાનેસર,
કટ્ટરે લબધિ ઉદાર. ૨૫
વાધઈ દિણિ દિણિ અધિકુ પ્રતાપો, દરિસણિ તકખણિ નાસઈ પાપો,
બપુરે સંઘ સાધાર. ૨૬

માયાવયર વિરોધિં રહિયા, ઉવસમ પંચ મહવ્વઇ સહિયા,
અહિરે (?) સીલંગધાર. ૨૭

એ ગુર સરણાગય વજ પંજર, મહિમા ભાગિ સુભાગિહિં ગુંજિર,
કુંજરગતિ પય ચાર. ૨૮

નવ કલપઈં પ્રભુ કરઈં વિહાર, દોસ બાયાલિસ સુદ્ધાહાર,
તારણ તરણ સમત્થ. ૨૯

જં બોલઈ તં સહુઈ નિશ્ચલુ, ભાવહિ ભંજણ સેવક વચ્છલુ,
ભવજલ નિહિ બોહિત્થ. ૩૦

આગમ સારવિચાર વિચક્ષણ, વાદિય વાદિ હરાવિય તકખણિ,
લક્ષણવંત સરીર. ૩૧

પુર પાટણમેં ધન ધન નરવર, જીહં વિહરઇ જે સેવઇ સિવકર,
ગણહર સાહસ ધીર. ૩૨

વર ઉવઝાય વણારીય ગણિમણિ, ગુરુણીય મહત્તર પવત્તિણિ સાહુણિ,
અણુદિણુ પય સેવંત. ૩૩

સાવય સાવિય સંઘિહિં પૂરા, પ્રતપઉ જાં ધ્રૂ-મહિ-ચંદ-સૂરા,
ગરુયા સુરગુરુ પંતિ. ૩૪

અનુ પરિપાટિહિં એ ગુરુમાલા, સોહઈ જીમ ચંપકતરમાલા,
સાલા સુકખનિહાણ. ૩૫

નિતુ ઊલટિ જે કંઠિહિં પહિરઈ, અષ્ટ મહાસિદ્ધિ ફ્લીઇં તીહં હુઈ,
અનુ હુઈ સફ્લુ વિહાણ. ૩૬

॥ इति गुर्वावली—रास संबंधी समाप्त ॥

નોંધ :—આ. શ્રી કુલમંડનસૂરિનું સૂરિપદ સં૦ ૧૪૪૨, સ્વર્ગ ૧૪૫૫. આમાં સોમસુદરસૂરિનું નામ નથી, જેમનું સૂરિપદ સં. ૧૪૫૭મા થયું હતું.

નકલ કરનાર—મુનિ મહારાજ શ્રીઅમરવિજયજીના શિષ્ય મુનિ ચતુરવિજયજી.

આ રચના 'જૈનયુગ' પુસ્તક ૫, અંક ૪–૫ (સં. ૧૯૮૬ માગશર–પોષ)ના પત્ર ૧૫૨–૧૫૩ના આધારે અહીં આપી છે.

પં. શ્રી જ્ઞાનકીર્તિગણિવિરચિત

શ્રીસોમસુંદરસૂરિ-સ્તુતિ

[રચનાસંવત–વિ. સં. ૧૪૭૭]

સિરિ સોમસુંદરસૂરિ ગુરૂ, ગુરુ ગુણરયણ ભંડાર;
ભાવિહિં ભગતિઇ વીનવઉં, જિણસાસણ સિંગાર. ૧
સિરિ દેવસુંદર પટ્ટધર, સાહુણિ સાહુ સણાહ;
ભવસાયર બુડુંત જણ, હત્થાલંબણ બાહુ. ૨
આગમિ જાણીય તત્ત્વ નવ, જીવાજીવ વિચાર;
બાલપ્પણિ પામિઅ ચરણ, સિક્ખિય સવ્વાચાર. ૩
ઉવસમિ સામિઅ કોહ દવ, મદ્દવ મદ્દિઅ માણ;
અજ્જવ તજ્જિય માયભર, વર સંતોષ નિહાણ. ૪
દુદ્દમ પિંચિંદિય દમણ, રાગદોસ પરિહાર;
નવ બંભગુત્તિહિ ગુત્ત તણુ, દુજ્જય નિજ્જિય માર. ૫
તસ થાવર રક્ખણ નિરત્ત, પંચ મહવ્વય ધાર;
ગામાગરિ પટ્ટણ નયરિ, નવ કપ્પિ વિહિય વિહાર. ૬
દેસણ રંજિય સયલ જણ, પયડિય ધમ્માધમ્મ;
જે તુમ્હ વંદઈ ભવ્વ જણ, તાહ સફલઉ નરજમ્મ. ૭
જણ મણ વંછિય કપ્પતરૂ, જગબંધવ જગનાહ;
જઇ સુચિરં નિમ્મલ ચરણ, દંસણ નાણ સણાહ. ૮
એવં ગુણે જંપઈ સો ગુરુણં, ચંદુજ્જલે ભત્તિભરેણ ભવ્વો;
સંસાર કારાગિહવાસ દુક્ખં, મુત્તુણ સો જાઇ કમેણ સુક્ખં ૯
ઇતિ શ્રીસોમસુંદરસૂરિસ્તુતિ· પં. જ્ઞાનકીર્તિગણિભિઃ કૃતાઃ શુભં ભવતુ.

નોંધઃ આ રચના 'શ્રી જૈન સત્ય પ્રકાશ' વર્ષ ૭ અંક ૯ પૃષ્ઠ ૪૬૩માં સાક્ષર મો. દ દેસાઈએ સંગ્રહીત લેખને આધારે અહીં આપી છે. આ સ્તુતિના રચયિતા પં શ્રી જ્ઞાનકીર્તિગણિનો પરિચય આ પ્રમાણે છેઃ—

श्रीमंत. श्रुतशेखराह्वयविबुधा श्रीवीरभूच्छेखराः,
श्रीसोमादिमशेखराश्च विदुरा. श्रीज्ञानकीर्त्याह्वयः ॥
चत्वारः श्रुतविश्रुताश्चतुरतासंशोभिताः संशयान्,
घ्नन्ति स्माऽसुमतां तमांसि तरणेर्दीप्ताः करौघा इव ॥

सोमसौभाग्य काव्य, स० १०, श्लो० ५७।

આ. શ્રી. ભુવનસુંદરસૂરિશિષ્યવિરચિત

શ્રીતપાગચ્છ-ગુર્વાવલી

[રચનાસંવત—વિ. સં. ૧૪૯૦]

વીર જિણેસરસીસ, ગોઅમસામિય પય નમિઅ;
પંચમ સોહમસામિ, જંબૂ પભવાનુકંમિ હુઅ. (૧)
સિજ્જંભવુ સુઅસારુ, સિરિ જસભદ્દ સુભદ્દકરો;
જયઉ સામિ સંભુઅ-વિજય ભદ્દબાહ સુગુરો. (૨)
થૂલભદ્દ મુણિરાઓ, રાઉતુ અભિનવુ સીહસરિ;
જિણિ લીધઉ જસવાઓ, મોહનરેસર જાઇ ઘરિ. (૩)
અજ્જ મહાગિરિસૂરિ, જિણિ જિણકપ્પહ તુલહ કિઅ;
અજ્જ સુહત્થિ સુસૂરિ, સંપઇ નિવુ જિણ બૂઝવિઅ. (૪)
કલિ કરાલિ દુકાલિ, જો ગયણંગણિ નિજ્જ બલિ;
લેવિ સંઘ સુભ દેસિ, પૂરિ મણોહર ફૂલિ ફલિ. (૫)
દેવહં કિઉ આણંદ, બાલ કાલિ ગુરુ જણુ વસિ;
સિરિ સંઘહ જયકારુ, હોઉ સુસામિઉ વઇર રિસિ. (૬)
વયરસેણુ તસ સીસુ, અમિયવાણિ ગુણરાસિ ગુરુ;
વિજ્જાહર નાગિંદ, નિવ્વુઈ ચંદ ચઉ સીસ કરુ. (૭)
તિહિં નામિહિં સુયસિદ્ધ, ચઉર સાખુ અનુકંમિ હુઅ;
ચંદગચ્છિ ગણહાર, ભુવણચંદસૂરિ સંઘથુઅ. (૮)
તિણિ કમિ સિરિ ઉજ્ઝાય, દેવભદ્દગણિ ગુણનિલઉ;
તસ્સ સીસ તવારઉ, સિરિ જગચ્ચંદ ગણેસુ હુઉ. (૯)
તઉ ગુણમણિ ભંડારુ, સિરિ દેવિંદ મુણિંદ વરુ;
જો આગમ બહુલીણ, સાર સુત્ત વર વિત્તિ કરુ. (૧૦)
તસ પય પઉમ સુભિંગ, વિજ્જાણંદ ગણેસુ વરુ;
ધમ્મધુરંધર જાઓ, ધમ્મઘોસસૂરિ જુગપવરુ (૧૧)
તસ પય સોમસરિચ્છ, સોમપ્પભસૂરિ અવયરિઉ;
તે વંદિય મણઇસ, પૂરઉ જો ગુણગણ ભરિઉ. (૧૨)
વિમલચરિત્ત સુલીણ, વિમલપ્પભસૂરિ સાતિસઉ;
સિરિ પરમાણંદસૂરિ, પઉમતિલયસૂરિ મણિનિસઉ. (૧૩)

ગણધર અતિશય અગ્ગલુ, યશોભદ્ર ગુરુરાય;
જલદવૃષ્ટિ જાણી કરી, સપત્તુ રવિ હોય. ૧૦
ભાવિં ભગતી પુસ્તકતણીં, કરઈ ભેટિ ગ્રહનાથ;
અવલોઈ આપુ સ ગુરુ, લેસિં આવી હાથ. ૧૧
સઈ હત્થિ શ્રીગુરિ પુસ્તકલિદ્ધઉ દિદ્ધઉ શ્રુતઉપયોગ,
મનમોહા બોહા આપુ પુસ્તક જોવાનું નહીં યોગ;
રાખિતાં રાહડિ પેખઈ પાહુડ બાહુડ રવિ કરિ લિદ્ધ,
બલિ વિજ્જાકેરઈ "નયરસડેરઈ" "પાલી"નું ધૃત દિદ્ધ. ૧૨
રેવઈગિરિ સંઘસહિત ગુરુ ચડતા નડતા બૌદ્ધ અભંગ,
વિદ્યાબલિ બોહઈ તઊ ઠાયુ "જીરણુ" નામિ દુરંગ;
નિજ ભુજબલિ ભૂમિરૂહશિર વાલી તેહ મહકંદ,
શ્રી સંઘસહિત સાનંદઈ વંદઈ ચહુકુલ કૈરવચંદ. ૧૩
તસ પટ્ટિ પ્રભાકર ગુણમણિ આગર સાગર જિમ ગંભીર,
સંભૂતિવિજય ગુરુસેવક સુરતરુ સુંદર સાહસધીર;
તસ જોડઈ મોડઈ વાદી કેરા માણમહાગિરિ ઈંદ,
ઉપસર્ગ હર તવણુ તણઇ પરભાવે મારિ હરિણુ ધરણિંદ ૧૪
તીણી નયરી વરાહમિહર સુપયાસીય જ્ઞાન નરિંદ વદીત;
દિસિ પુવ્વહ ભાગિં મધ્ય વિભાગિઈં કુંડક નિય કિર કિત્ત;
ઉત્તર દિસિ ચડતા ઘન ગડગતા પડતા શકર પ્રમાંણ,
પલ બાવન પૂરાં નહીં અણૂરાં તું રાજન ગુણજાણ. ૧૫
નૃપઆગલિ શ્રુતકેવલિ ઈમ જંપઈ નહીં ઉત્તર ઈશાન;
પલ બાવન ભાવન જાણુ નૈરૃતિ પલ પંચાસહ માંન;
ઈણિ પરિ ગુરિ વરાહમિહિર ઉથાપીય વ્યાપીય સુજસ અનંત,
તે ભદ્રબાહુ ગણધર જગતીજનભયભંજન ભગવંત. ૧૬
તસ પટ્ટિ વિભૂષણ વિગલિતદૂષણ થૂલિભદ્ર ભૂઅંગ,
કોશા મનિ વસીઓ નવરસિરસીઓ ઉદ્ધસીઓ અનંગ;
વેશ્યા સિઉં બાર કોડિ ધન ખાધી લાધી વાહ વિશેષ,
વૈરાગિં વલિઓ સમરસિ ભલીઓ કલિઓ મુનિવર વેષ. ૧૭

ચોમાસઇ લાગઈ મુનિવર માગઈ આગઈ જિહાં મનરંગ,
તે કોશામંદિરિ ષડરસ જિમસ્યું દમસ્યું સબલ અનંગ;
સારંગાનયણી શશિહરવયણી મંડઈ નવલ ઉપાય,
વિવહુપ્પરિ હાવભાવ કરી લાગી લાગી નિજ પતિ પાય. ૧૮

સંસાર મહાવન ભીતરિ ભૂલી તું લીધું આધાર,
હિવ તારિ તારિ કરુણાપર સ્વામી પામીજઈ ભવપાર;
ચુરાસી જિણહ તણી ચુવીસી તાં જપસિં સહુ નાંમ,
શ્રી થૂલીભદ્ર મુનિવર પય વંદઇ નંદઇ જાં ધ્રુ તાંમ ૧૯

महागिरि-सुहस्ती द्वौ तच्छिष्यौ दशपूर्विणौ ।
सुहस्तिशिष्यौ जगन्मुख्यौ सुस्थितसुप्रतिवद्धकौ ॥२०॥

તચ્છિષ્ય વિશિષ્ય સલક્ષણ લક્ષત ઇંદ્રદિન્ન સૂરિંદ,
દ્વાદશમઈ પટ્ટિ પ્રભાકર ઉદયુ દિન્નસૂરિ દિણંદ;
તત્પટ્ટિહિં સીહસૂરિ ગુરુ સમરણિ કુમરણિ ન મરઈ કોઈ,
જસ સીલતણાં અવદાત અનંતા વયરસ્વામિ ગુણ જોઈ. ૨૧

દૂહો—બાલપણઇ આકર્ષ્યિયા, નાગલોક ભૂપીઠ;
છાત્રતણી તે પઠઈ, ઇસ્યુ કવણ ગુરુ દિઠ. ૨૨

વિકરાલ કાલ દુકાલ ઢુકઇ માંણુ મૂંકઈ નરવરા;
અતિ અશ્વ પશુવધ લોક મંડઇ કે વિછંડઈ પુરવરા;
દશ પુવ્વદ્ધારહ કરઈ સારહ વાહર તવ વેગિ ચડઈ,
મુખવસ્ત્રિકોપરિ સંઘ રોપિઅ દેસિ ઉત્તમે દડવઇ. ૨૩
તાસ પટ્ટિ વાદી સિરિ સ(મ)લ્લહ, ગુડઘૃત વલ્લા જિંમતુ ક્ષુલ્લહ;
ગી વિમાણગયણ-ગછઇ, છઠઇ માસિ જ ઉત્તર પુછઇ. ૨૪
ગુરુલાભ જાણી નયર સોપારક પધારીયા,
દૂર્ભિક્ષ ડરતા મરણ કરતા ચતુર બંધવ તારીયા;
શ્રી ચંદ્ર સિઉં નાગેંદ્ર નિર્વૃતિ શાખ વર વિદ્યાધરી,
તે વયરસેન મુણિંદ થપ્પિય ચતુર શાખા વિસ્તરી. ૨૫

દૂહો—તપાગચ્છ સુરતરુ સમુ, ચંદ્રગચ્છ સુવિશાલ;
અમિઅ સરિસ ફલ દખવંઈ, ચંદ્રસૂરિ ચુ સાલ. ૨૬

ચુસાલ સામંતભદ્રપટ્ટિ દેવસૂરિ પાયયા,
જિણુભવણુ વાલણુધણુાયતી સરસ ગુરમારગિ ઠાયયા;
તત્પટ્ટિ પ્રદ્યોતન પ્રસિદ્ધઉ માનદેવ મહીતલે,
પદ્માદિ દેવી નત નિરંતર શાંતિકર મહિમા બલે. ૨૭

દૂહો—માનતુંગ મહિમા ઘણું, કવિ જીતા બાણુ મયૂર;
શ્રી ભક્તામર તવનબલિ, શૃંખલ કિય ચકચૂર. ૨૮

ચકચૂર શૃંખલ કરવિ ભુવિનાયક સુમારગિ ઠાવિઉ,
શ્રી ભોજ ભૂપ નરિંદ નિજ મનિ જૈનધર્મહ ભાવિઉ;
તસ પટ્ટિ પંચાનનતણી પરિ વીર ગુરુ ગણિ ગજએ,
જયદેવસૂરિ દયાલ ત્રેવીસમઇ પટ્ટિહિં છજએ. ૨૯

દૂહો—જિનસંખ્યાપટ્ટિપ્રવર, દેવાનંદમુણિંદ;
શ્રીવિક્રમસૂરિદપય, સેવઈ નરહ નરિંદ. ૩૦

નરનાથ કોડિનામંતી સીસ, નરસિંહસૂરિ પૂરઈ જગીસ;
તર્કાગમલક્ષણુ શ્રુતસમુદ્ર, શ્રીસૂરિરાય સોહઇ સમુદ્ર. ૩૧
જિણુ જીતા 'ક્ષપનક' કરીય વાદ, થપ્પિઉ નાગહ્રદ વર પ્રાસાદ;
તેહ વારઈ કાલિક ગુરુ પ્રસિદ્ધ, જિણુઈ ચુથિં પર્યુષણા કિધ. ૩૨
તત્પટ્ટિ મનોહર માનદેવ, સુરકિન્નર જેહની કરઈ સેવ;
ગુરુ ધ્યાનતણું મહિમા અનંત, અંબિકા સમપ્પિઓ સૂરિમંત. ૩૩
વિબુધપ્રભ સુધાં વાદિ સલ્લ, મનમથ સિઉ જીતુ મોહમલ્લ;
જય જય જયાનંદ કરણુ હાર, તસ પટ્ટિ રવિપ્પહ ગુણુ સમાહ. ૩૪
ગુરુ સુરતિ મોહનવલ્લિ કંદ, સિરિ વિમલ વિધાયક વિમલચંદ;
ઉદ્યોત કીઉ જિનમતિ અનંત, ઉદ્યોતન ગુરુ ગુરુઉ ભદંત. ૩૫
વટવૃક્ષ હેઠિ ગુરિ વડઉગચ્છ, ચુરાસી પદ થાપ્પઉ અતુચ્છ;
આચારિ ચતુર ચાલઈ સુચગ, ગુરુ રાખઇ રવિતલિ ઘણું રંગ. ૩૬

पंचत्रिंशत्तमे पट्टे, विख्यातो विश्वरञ्जनः ।
सर्वदेवो गुरुः सेवा, देवतामपि दुर्लभा ॥३७॥

દૂહા

ગુરુ વાદિકુલ વૈતાલ, શ્રી અજિતદેવ દયાલ;
તસ પટ્ટિ ગુરુ ચિરજીવિ, શ્રી વિજયસિંહ પદ્ધવ. ૩૮

તત્પટ્ટિ ગુરુસર એક, સુગચ્છ કહઈસુ છેક;
સિરિ સોમપ્પહ ગુરુ સૂરિ, જસ નામિ દુક્કૃત દૂરી. ૩૯
તત્પટ્ટિ શ્રીમુનિચંદ, ગુરુ વાદિગરુડ મુકુંદ;
શ્રીઅજિતસિંહ કૃપાલ, ગુરુ ચરણ ગુણ પ્રતિપાલ. ૪૦
જય વિજયસેન દિણંદ, તત્પટ્ટિ શ્રીમુનિચંદ;
તવ ગુણ રમા ઉરિ હાર, જસ નામિ જયજયકાર. ૪૧
અવર તિમિરહર તેઅભરિ, દિપ્પઇ જિમ રવિ ચંદ;
તપાગચ્છ ઉદ્યોતકર, ઉદયુ જગિ જગચ્ચંદ. ૪૨
જરે સબલ મિથ્યાત માતંગ મોડઈ, જરે અતુલ કલિકાલ
અરિ અણુખોડઈ;
તપાગચ્છનંદણ વણે સિંહ સોહઇ, જગચ્ચંદસૂરિસરો ભુવણ મોહઇ. ૪૩
જરે વરસ દસદુઅ ગુરિ વિગય છંડી, જરે અમલ આંબિલ તપતેજ મંડી;
જરે ગુર્જરાધીશ જયસિંહ દિધ્ધુ, તપાગચ્છ અભિધાન
તિહાંથી પ્રસિધ્ધુ. ૪૪
જય જગચંદ સુગુરુ મુકટામણિ, તાસ પટ્ટિ દેવિંદ દિવામણિ;
વિદ્યાનંદ વિચાર વિચક્ષણુ, ધર્મઘોષસૂરિંદ સુલક્ષણ. ૪૫
સુરનારી ચ્યારઈ સવિ સરિખી, ગુરમૂરતિ નિરખી સા હરખી;
સયણિ સહિત લિદ્ધઉ ગુરુ રયણિહિ, ચડચડ ચલ્લઈ ગઈ
તવ ગયણિહિ. ૪૬
જવ ગઈ ગયણમાર્ગ ઉદ્દંડ પવણ વાગઈ સુગુરૂ નયણ જાગઇ સયણિ ગ્રહી,
સા રૂપિ જિસી રંભ સુગુરિ જાણીય દંભ થંભીય ચારિ થંભ ગગનિ રહી;
સા સુરી બે કર જોડિ સ્વામી અબલા છોડિ નમઈ નરિંદ કોડિ તુમ્હ સહી,
તે ધર્મઘોષસૂરિ ગુરુ ક્ષમા ખડગધર કરઈ વિહાર વર ઉત્તમ મહી. ૪૭
તાસ પટ્ટિ સોમપ્રભસૂરી, જાસ કિરિ ખિલિ મંડવ પૂરી;
તપાગચ્છ ભામનિ ભાલ સ્થલિ, સોમતિલક દિપ્પઈ તિલક છલી. ૪૮
દીપઈ દીપઈ તિલકછલિ એણઈ વિષમ કલિ નિજ તપ તેજ બલિ
સુગણધરો,
માનઇ માનઈ જેહની આંણ તિરિઅ અચિઅમાંણ સુણઇ ગુરુ
વખાંણ વિણય પરો;

કહઇ વડુ કણુયરી પાય નીજ સીસ પ્રતિભાય સુગુરુવંદણિ જાઈ સિદ્ધવરો,
શ્રી દેવસુંદર ગુરુ નરમણિ તણુધર અભિનુવુ ગણુધર સુખકરો. ૪૯

દૂહો—સોમનામ સમરતડાં, દુરિય પલાઇ દૂરિ;
વિષમ ગ્રંથ વિગતા કીયા, મતિનિર્જિતસુરસુરી. ૫૦

જીતુ જીતુ વિબુધસૂરિ નિજમતિતણુઇ પૂરિ સોમસુંદરસૂરિ સોહમસહી,
લીઈ લીઈ અપરપખિ આલોઅણ ગુરુમુખિ દેસિવિદેસિ લખિ સ્વપક્ષિ લહી;
જેહ વચનરચન પામી ત્રૈલોક્યદીપ નામિ ધરણુવિહાર ઠામિ ઉત્તમ કીઉ,
વલી તારણુ દુંરગ સિરિગોવિંદ સાહસૂધરિ અજિત ઠવી ગુરુ સુજસ લીઉ. ૫૧

દૂહો—શ્રી મુનિસુંદરસૂરિનું, મહિમા અવનિ અનંત;
રત્તકાલ સોમા સુરી, શ્રી મુખિ આપિઉ મંત. ૫૨

આપિઉ આપિઉ શ્રી મુણિમંત કીઉ અશિવઅંત મરક વિકારજંતિ સંતે કરઇ,
વલી ગગનિ લગન તીડ ભખઇ તે વન તીડ કરઈ કરસણુ પીડ દેસ ડરઇ;
ગુરિ ધરીય વિમલ ધ્યાન વહઇ ત્રિદિનમાંન જનપદિ અનપાન સુભક્ષ સઈ,
જટ લઈ દુર્ભિક્ષડમરભીતિ સાતઈ પ્રબલ કીતિ શત્રુમિત્ર સમપ્રીતિ સુગુરુ ધરઈ. ૫૩

ત્રોટક

અનુક્રમિ જયું જયચંદ ગુરુ, વર કૃષ્ણુસારદા બિરુદ ધરુ;
વાદીમદકંદ નિકંદ કરુ. નવયૌવન ચારિત સુરતિ ચરુ. ૫૪

શ્રીમચ્ચંદ્રગણાંભોધિ-સમુલ્લાસનસદ્વિધુઃ ।
દ્વિપંચાશત્તમે પટ્ટે, જીયાત્ શ્રીરત્નશેખરઃ ॥ ૫૫ ॥

દૂહો—ગ્રંથગવિલ-રાસ બાંધીયા, તેહ પાર ન પામઈ કોઈ;
તાસ પટ્ટિ ત્રઇપન્નમઈ, શ્રી લક્ષ્મીસાગર જોઈ. ૫૬

મનમોહન મૂરતિ આરતિ ચૂરતિ પૂરતિ કામિત કામઘટં,
મહીમંડલિ ભૂરિ મહોરહપુરિ અછઈ બહુ સૂરિ શરો મુકટં;

સુવિચાર અઢાર સઇ પરિવાર મઝારિ અગ્યારહે સૂરિવરા,
ગુર ચરિપય ચંગ વખાંણુઈ અંગ દયા ઘણુરંગ શીલંગધરા. ૫૭

દુહો—શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિની, આંણુ વહંતી જોઈ;
પુર સંખ્યા નવિ પામઇ, દેસ સુણુ સહુ કોઇ. ૫૮

(ચઉપ્પઈ)

દેશનામ—

ધુરિ અંગ બંગ કલિંગ, વરમેદપાદ તિલંગ;
બંગાલ ડાહલ લાટ, પંચાલ નઈ કણોટ. ૫૯

શ્રીમાલ માલવ ભોટ, નેપાલ નઈ મહાભોટ;
કાસ્મીર કુંકણુ ચીંણુ, ઉડ્ડીસ ગુલ મહાચીંણુઃ ૬૦

મરહઠ સોરઠ કચ્છ, વલી ઉંદ્ર પુંદ્ર સુવચ્છ;
કંબોજ કાસી ગૌડ, આભીર જંગલ ચૌડ. ૬૧

વઇરાટ સિંધુ સુવીર, વલી દ્રવિડ કુરુ કાસ્મીર;
મરુદેશ ટક્ક આભીર, તોરક્ક ગૂર્જર કીર. ૬૨

જાલંધરા દન જાંણિ, ખસ કન્યકુબ્જ વખાંણિ;
ભંભેરિ કૌશલ્લપિંડ, હર મજજ મગધ ઉદ્દંડ. ૬૩

વર તિલક પુહવી ભાલિ, વૈદેહ મલય કુણુાલ;
શ્રી સુરસેન ન અંત, વૈદેર્ભ વાલંભ કંત. ૬૪

નર્મદાતટ કેકાંણુ, ઉડ્ડીસ દેસ ભયાણુ;
શ્રીરાષ્ટ્ર કુંતલ લાઢ, સવાલક્ષ છઈ બહુ આઢ. ૬૫

શ્રીકામરૂપ કિરાત, સુણીઈ સુસિંહલ વાત;
તાપીતટાવનિ ભૂરિ, શાકંભરી છઇ દૂરિ. ૬૬

કૌશાર્ત ઉત્તર જોઇ, હુર હુણુ બર્બર હોઇ;
વર વરણુ લાંજી અંધ્ર, પારસી કન્હડ સિંધુ. ૬૭

પારકર પશ્ચિમ દ્રોણુ, ઉચ્ચ મૂલતાણુ સગોણુ;
વાહલીક દક્ષણુ ઠાંમ, સુદેસના એ નામ. ૬૮

કિં બહુના ? જેતઈ રવિકર ઊગઈ, તેતઈ શ્રીગુરુ આંણુ;
જુ જીહા કોડી હવઈ, તુ કવિ કરઇ વખાંણુ. ૬૯

તાસ પાટિ ગિરુઉ ગછનાયક, સુમતિસાધુસૂરિ સુમતિવિધાયક;
ભૂપતિભાંણુ તણુ વ્યાપારી, શ્રી શ્રીપાલિહિ ઉસવ કારીય. ૭૦
ત્રિણિ માસ આંબિલતપ તપીઉ, સૂરિમંત્ર સૂધઈ મનિ જપીઉ;
તવ તુઠી શાસનધણીઆંણી, વર દીધુ શ્રીફલ સહ નાંણી. ૭૧

જાવડ-પ્રતિષ્ઠા-ઉત્સવ—

મંડવગઢનું મહિમા મોટઉ, જાણે લછિ ઘરંગણિ ઉટઉ;
જિમઈ ગવીલઘૃત ખાટઉ રોટઉ, પૌરલોક પ્રાહી નહીં ખોટઉ. ૭૨
સબલ નરિંદ ગ્યાસશાહ થપ્પિય, વડવિવહાર બિરુદ તસ અપ્પિય;
સંઘાહીવ જાવડ લીલાપતિ, તેડાવઈ બહુભાવિં ગચ્છપતિ. ૭૩
ચુરાસી જોડાં નફેરી, વાજંઇ ઢોલ દદાંમાં ભેરી;
સરસ સદ્દિ સરણાઈ સીંગા, તંતી તાલ તિવિલ મૃદંગા. ૭૪
અભિનવ દેવભુવન દેવાલા, શત ઉપરી ચ્યારઇ ચઉસાલા;
કણય રજત પીતલમય કારીય, બિંબ પ્રતિષ્ઠા જગ સાધારીય. ૭૫
દહ દીસી લેખ લીખી પઠાવઈ, સંઘસહિત ઊમાહ્યા આવઈ;
જાવડ કિત્તિ જગત્રય વાસી, ચુપટ જ્ઞાતિ મિલઈ ચુરાસી. ૭૬

ચોરાશી જ્ઞાતિનાં નામ—

શ્રીમાલી ઉસવંશ અલવેસર પોરવાડ આનંદ પૂરા,
સુરાણુ ડીંડૂવાલ દસુરા નાગર નાણુવાલ વરા;
ભટેરા ભાંભુ નઈ ભુંગડીયા ભેડિયડા ભાડિયા ઘણા,
માથુહડા મેડતવાલ સંડેરા મડાહડાની નહીંઅ મણાં. ૭૭
જાલહરા જયવાત જેહરાંણુ જેસાવાલ વાઘેર કહું,
જગિ સુણીઇ જાંબૂસરા જીણાડી લાડીસખા લલાટ બહૂ;
હરસુરા હાલર હુંબડ બંભણવાલ લોહાણા લાખ મિલી,
પંથિ પંચમ પુષ્કરવાલ પલંતા આવઇ અછિતવાલ વલી. ૭૮
કંબોડ કપોઈ અનંઇ કરહેઆ કાથયરા કાકલી ભવા,
ખંડોયચડ વીગ્ઘૂ સિરિખંડેરા ખડાયતા ખંડેરક વા;
ગુણવંતા ગૂજર અનઇં ગજઉડા ગોહીલરા પંકવાલ ઘણાં,
વઘણુરા વયસ વાયડા વાગડ વાલમીક વિદ્યાનિપુણા. ૭૯

કોરંટાવાલ સોઢવા ચુરાસી નીંમા નાગદ્રહા નિપુણા,
નાગઉરા સુહડવાલ નરસિંહયા ઉઢિય ચિત્તાવાલ ઘણા;
મેવાડા ધાકડ બસ્તકિ ખંભણુ પઉમાવય પૌરૂઆ બહુ,
શ્રીગુડ નઈ ટંકણવાલ તિસલા તેલઉટા હોહિલ્લ કહું. ૮૦

અડવર્ગી સોની સોધિત ડીસાવાલ અગર પલ્લીય નિશા,
ચીત્રુડા સેહરીયા સાચુરા મહુખરા આવંતિ ધશા;
કુલિરવ કવિ કેલિ કવિતા જન સાજન મનિ આણુંદ બહુ,
મોદક ઘૃતપૂર સુરભિ ઘૃતપૂર સરસ રસકુર જિમંતિ સહુ. ૮૧

વિહરઈં મુનિવર સઈંત્રીસ સાર, આરોગઈં મગ્ગણુત્થ હજાર;
ઇણિ પરિ માસ ત્રય રંગરોલ, સંઘાહિવ જાવડ કરઈં કલ્લોલ. ૮૨

વેષ-ભૂષા-વર્ણન—

તેણઈ અવસરિ મડિઅપ્પઈ તુંગ, અણી તિહાં અંબતણા તંગ;
દ્વિપટી વરચિત્રિત ચોલરંગ, તનમનસુખ અપ્પઈ તે તરંગ. ૮૩

ગડગડતા ગૌટિક તણા રેડ, પીતાંબર પોઠી પવર હેડ;
શિકલા દશિ લહતી શ્રીપ્રતાપ, ભલમૂલી ભઇરવ ધન પ્રતાપ. ૮૪

સિરિખંડા સાલુ ધૂમરાઈ, મંદીલ અનઇં મહીમુંદ શાહિ;
ખીરોદક મોદક કરંત દિઠં, પટ્ટઉલી પોતા પવર પીઠું. ૮૫

સુખસાગર સણીઆં અતિસુગંધ, કલગઈ કુંતાઈણ કમરબંધ;
કમખાબ કતીફા કમલવન્ન, કબાહિ કહિજઈ વિવહ વન્ન. ૮૬

પાર કરી કંબલિ નિરમસિંધુ, સાઉલા સમપ્પઇ સુ સિરબંધ;
નીરંગી ચંગી અવ્વલ ચીર, કેતકી કણા ગુણ ગંગનીર. ૮૭

ઝંમર તલીઝૂના અતિ ઝમાલ, હારેવીઊચાઇ હમાલ;
સોહવાં નવાં બાસચ્છવત્થ, જર બઝ ફરંગીય બહુઅ અચ્છ. ૮૮

છાયલ ફાડા જાસૂનં ફૂલ, મૂડાસા મિશ્રૂ બહુ અમૂલ;
ખંડિકી ખેસ ખરબાસ ઉલિ, ચજવાલાં વીટીતણી અસોલિ. ૮૯

સિર છટાંતી ધરી ચુપટ અટાંણુ, દામણી ગણી કુણ કરંઇ માણ;
દોકડા દયા પાર દીઈ કોડિ, કવિ કરઇ કિત્તિ કરકમલ જોડિ. ૯૦

દૂહા

સહિસ ચુરાસી ચુકડા, દીધા સુગુરુ પ્રવેસિ;
પ્રતિષ્ઠા અવસરિ પનર, લાખ કહું સુવિશેષ. ૯૧
શ્રી સુમતિસાધુ સૂરિંદ, ગુરિ બિંબ પ્રતિષ્ઠા કિદ્ધ;
સંઘાહિવ જાવડ સહિત, ગુરિ ગિરુઓ જસ લિદ્ધ. ૯૨
તાસ પટ્ટિ ઉદયાચલિહિં, ઉદયુ અભિનવ ભાંણુ;
પાપ તિમર ભર ઉપહરઇ, ગુરુ નામિ સુવિહાંણુ. ૯૩
લઘુવઈ લક્ષણ અગ્ગલા, દેખી હરિષ અપાર;
શ્રી સુમતિસાધુ સૂરિંદ, ગુરિ સુંપિઓ તપગચ્છભાર. ૯૪

અથ બોલી (ગદ્ય ભાષા)

શ્રી હેમવિમલસૂરિ—

અહો ભવિક લોકો નિર્મલવિવેકો, સાવધાન થઇ મન ઉછહી,
સાંભલુ જિમ સદા સુખસંપત્તિ મિલુ, યુગપ્રધાન સંપ્રતિવિજયમાંન,
તપાગચ્છાધિરાજ શ્રીહેમવિમલ સૂરીશ્વર તણા ગુણ તે વર્ણઈ જે હુઈ
સુરગુરુ મતિ સમાન.
જે ગુરુ લઘુ વઇ પંડપાચલિ ચડયા, નિજ નિસ્તુષ વિદ્યાવાદબલિં
વિવિધ વાદીંદ્ર નડયા.
શ્રી સુમતિ સાધુસૂરિ આનંદપૂરિ, સાહ શ્રી પાતરાજ;
ઇસિં નામિ પંચલાસ ગ્રામિ, અનેક દેસવિદેસ નગર પુરતણા
સંઘ મેલી,
જાંણે દુગ્ધમાંહિં શર્કરા ભેલી,
શ્રી હેમવિમલ સૂરીંદ્ર થાપી, આપણી પ્રૌઢ પદવી આપી;
માર્ગણુતણા રૌર દ્રારિદ્ર દોર કાપી, કીર્તિ પ્રતાપ દહ દિશિ વ્યાપી.
જે વિજયવંત ગચ્છનાયક શ્રી હેમવિમલસૂરિ.
લઘુ લંકા ત્રંબાવતી તણુ સુરતરુ જેહે ગુરે,
સ્તંભતીર્થ ચતુર્માસિક રહી દેવતાદત્ત સ્વપ્ન લહી,
શ્રી શત્રુંજય મહાતીર્થ યાત્રાતણુ પ્રતિબોધ દીધું.
ચતુર્વિધ શ્રી સંઘ મન મનોરથ કીધુ;
એહવા ગુણુતણુ પાર ન લહીઈ તે કવણુ કવણુ સંઘાધિપતિ કહીઈ.

શત્રુંજયના સંઘ—

લીલાપતિ સંઘપતિ લહુ કિદ્ધ, સંઘાહિવ કાલૂ સુજસ લિદ્ધ;
શ્રી જાગજીવ જયવંત જોડિ, જે પૂરવઇ મગ્ગણ તણાં કોડ. ૯૬

શ્રી હેમ ખીમ લખરાજ લક્ષ, વિત્ત વેચઇ શ્રીવંત સંઘમુખ્ય;
સંઘાહિવ સુણીઈ સાહસધીર, પુણ્યવંત પ્રસિદ્ધિ પરનારી વીર. ૯૭

સેજવાલાં પાલાં નહીં પાર, લહલહઈ ધજા અંબરિ ઉદાર;
પાલખી સુખાસણ સુઘટસાર, કુજંત કૂમેલક ભરીય ભાર. ૯૮

રથવાહિણિ જૂયઈ વૃષભ તુરંગ, વેગવતી રવકિ હય કુરંગ;
પરદલ પંચાનન સુહડ સૂર, સાથિ છઇ વરણાવરણ ભૂરિ. ૯૯

સરણાઈ સીંગા ઢોલ ઢક્ક, ઙડવડી દમામાં દમદમક્ક;
તૂતૂ રણકિ તૂરકિ રણરણંતિ, નફેરિ નહિં કાયર ધુણંતિ. ૧૦૦

નીસાંણ પ્રસૂક્કઇ નવલ નાહિ, ભંભારવ વજ્જઇ ગુહિર સાદી;
વર તંતિ તાલ વાજઈ મૃદંગ, તિમતિમ સંઘાહિવ ધરઈ રંગ. ૧૦૧

પીંપરાલી ઉછવ ઘણુ કિધ, સંઘાહિવ પદવી સુગુરિ દિદ્ધ;
સિરિ વિમલાચલ શૃગારહાર, રિસહેસર વંદઇ વારવાર. ૧૦૨

જિન પૂજી પરમાનંદ પૂરિ, શ્રી સઘભગતિ તિહાં કિધ ભૂરિ;
અગ્યાર ગણાધિપ મુનિ ન પાર, સઘપુજ સુપરિ કિધિય ઉદાર. ૧૦૩

કબાહિ કનકટંકા પ્રવાહિ, કે કાંણદાણ પંચવિધ ચાહિ;
મગ્ગણ જણ પૂરિ અતુલ આસ, તિમતિમ સંઘાહિવ મનિ ઉલ્લાસ. ૧૦૪

ગયગમણીં રમણી રાસા દિંતિ....ગછણાયક ગાઇં એક ચિંતિ;
આચારિજ દોઇ થપ્પિય સુજાંણ, મહીમંડલિ વરતઇ સુગરુ આંણ. ૧૦૫

શ્રી હેમવિમલ ગછપતિ તણી, દહ દિસિ પસરી હૂક;
વાદિ વિડંબન બિરુદ બલિ, વાદી કીધા મુંક. ૧૦૬

હેમસરિસ અમરસ ધરઈ, તિહંપિ સુણપડઈ બહુ ચૂક;
દુમન નયન નવિ ઊઘડઈ, જિમ રવિ દિઠઇ ઘૂક. ૧૦૭

હરાંમખોર ઘૂક ઘોર છડિ જોર છપ્પએ....
સુગામિ ગામી ઠાંમિ ઠાંમિ હેમનાંમ દિપ્પએ;

શ્રી ગુણસાગરસૂરિ ગુણભંડારૂ, તમ્હિ વંદિઉ ભવિયણ સંવેવાર. ૧૪
જિનશાસન ભાસન ભાનુરૂપ, સમતાગુણિ ગંજઈ મોહભૂપ;
તસુ પટ્ટિ પઇટ્ઠિય જગમગંતિ, શ્રી ગુણસમુદ્રસૂરિ ગુરુ જયંતિ. ૧૫
કલિયુગિ કલપત્તર કામધેનુ, ચિંતામણિ સુરતરુ સગુણ શ્રેણિ;
તસ્સ પટ્ટિ પૂરવ ગણહર સમાન, શ્રી સુમતિપ્રભુસૂરિ ઉદયઉ ભાણુ. ૧૬

તસ બંધવ નંદન અતિ ઉદાર, બાલાપણિ ધરિઉ ગચ્છભાર;
જન રંજન ગુરુ સેવક સાધાર, શ્રીય પુણ્યરયણસૂરિ પુનિ ભંડાર. ૧૭

તસુ પાટિ પ્રગટ ગુરુ ગુણનિહાણ, શ્રી સુમતિરયણસૂરિ જુગપહાણ;
જસ વાણી સરસ અમી સમાણ, તુમ્હિ વંદુ ભવિયણ નિત સુજાણ. ૧૮

॥ ઇતિ ગુરાવલી ॥

આજ હરિખ હઈઈ મઝ અતિ ઘણા, ગુણ ગાવા શ્રી સહગુરુતણા;
પૂનિમપાખિ નિરમલ જસ ધરુ, શ્રી સુમતિરતનસૂરિ મુનિવરુ. ૧
અન્તરાય સંઘે નિરાકરી, યતિધર્મ ચિંતામણિ ચિતિ ધરી;
સાત વરીસે સંયમ શ્રીવરી, ગુરુચરણ કમલ સેવા કરી. ૨
રૂપ નિરુપમ ભાગ્ય સોહામણા, લક્ષણ ગુણ લાવણ્યે નહી મણા;
દિન થોડે આગમ બહુ ભણ્યા, એ મહીયલિ મહિમા પુણ્યતણા. ૩
સહજઈ સલલિત રલીઆમણા, વિધિ વિનયાદિક ગુણમણિ તણા;
સોભાગઈ સિરિ જંબૂ જશ્યા, નિરખંતા ગુરુનઈ મનિ વશ્યા. ૪
મંડવગઢિ સાહ દેવા તણુ, પુત્ર કરઈ મહોત્સવ તિહા ઘણુ;
માન માગઈ ગુરુપદ થાપણઈ, ધન વિલસઈ ભાવઈ આપણઈ. ૫
પન્નરસ તતાલઈ (૧૫૪૩) વૈશાખ ધરિ, ગુરુ પંચમિ જંગ માડિઉ સપરિ;
સવિ સુજજન રોમાંચિઉ સહશા, વેગઇ કરઈ સજાઇ હસમશા. ૬
કર જોડી પૂજ્ય પાએ નમઇ, પ્રભુ પાત્ર કહુ જે તુમ્હ ગમઇ;
પરિવાર પુછી તવ દાખીઆ, જોગરાજ જસાદિક હરખીઆ. ૭
નહ્વણ આવાર કરાવીઆ, અનુપમ અલંકાર પહરાવીઆ;
સૂહવિ સવિ હેજિ વધાવીઆ, દૂરિ દૂજણ દોષ નિવારીઆ. ૮

નાંદિ મંડપ ઘાલયા મોકલા, ચિહું દિસિના સંઘ જોવા મલ્યા;
રંગિ ધવલ મંગલ મહિલા દીઈં, આવી લગન વેલા આણંદીઇ. ૯
ગુરુઈં સઈં હાથિ વાસ આરોપીઇ, વિધિ મારગ કિસિઉ ના લોપીઈ;
શ્રી સૂરિમંત્ર કાને નિસ્યા, પરમાણંદ હૃદય કમલિ વસ્યા. ૧૦
વરીસ પનરમઈ સૂરિપદ લહઇં, નામઈં સુમતિરતનસૂરિ ગહઈં;
ગુરુ આદેશઈં ઉપદેશ રીધ, સુધારસ વચન વિલાસ કીધ. ૧૧
ઘણુ વાજિત્ર વાજઈં મધુર સરઈં, યાચિકજન જયજય ઉચ્ચરઈં;
સાહમીવત્સલિ સવિ કહઈ પોપીઈ, ચઉરાસી ગચ્છ સંતોષીઇ. ૧૨
સાતે ક્ષેત્રે નિજ વિત વાવરઇ, જીવરાજ કીરતિ જગિ વિસ્તરઇ;
આચારિજ દિન દિન દીપતા, તપ તેજઈં રવિ સસિ જીપતા. ૧૩
દૃઢ પંચ મહાવ્રત સાદરુ, છઇંતાલીસ દોષ નિરાદરુ;
જિનશાસન મંડન સુંદરુ, સવિ સુવિહિત સાધુ પુરંદરુ. ૧૪
ગુરુ પાયકમલિ અહનિશિ વસઈં. પ્રમાદ પ્રતિઇં નવિ વીસસઈં;
ક્રોધ માન માયા લોભ મદ હરુ, ભવીયણુ તારઈ સહિ ગરુ. ૧૫
પ્રવચન આરાધક સમરથૂ, નિજ આણુ મનાવિઉ મનમથૂ;
લક્ષ્મીવંત જંગમ તીરથૂ, સેવકજન કરણુ કૃતારથ. ૧૬
સિદ્ધાંતપયોનિધિ સસિધરુ, વાણી જસી સજલ પયોધરુ;
પ્રતિન્યા મેરુ મહીધરુ, છત્રી સૂરિવર ગુણધરુ. ૧૭
આઠ પ્રવચન માત રક્ષાકરુ, અત્રાણુ તિમિર ભર દિનકરુ;
ત્રસ થાવર જીવ કૃપાકરુ, નવ બ્રહ્મચર્ય વિધિ તત્પરુ. ૧૮
ભવિયણુ જણુ કામિત સુરતરુ, સંસાર સમુદ્ર તારણુ તરુ;
પંચાચાર વિચાર ચતુર નરુ, પ્રજ્ઞાબલિ નિર્જિત સુરગુરુ. ૧૯
વિહરઈ મહિમંડલિ શ્રુતધરુ, શ્રાવય કુલ કમલ પ્રભાકરુ;
લબ્ધિવંત જીહં કરઈ સિરિકરુ, તીહં મંદિરિ રુદ્ધિ પ્રભાભરુ. ૨૦
શ્રીવંશ મંત્રિ સુંધાગરુ, સુત માતા પૂગી જસુવિરુ;
શ્રી અરિહં દેવ આરાધકૂ, પુહવઇ પરમારથ સાધકૂ ૨૧

એ ગુરુ ગુણ શ્રેણી નિત ગુણઈ, ઘરિ વિલસઈં વંછિત તીહ તણુઈં;
પ્રભુચરણરેણુ હું ભામણઈ, સીસ ઉદયસમુદ્ર વલી વલી ભણઈ. ૨૨

કલશ

ચંદ્રગછિ શ્રી ગુરુ રતનસાગર, સૂરિ શ્રી ગુણસાગરુ;
સૂરિ ગુણસમુદ્ર શ્રી સુમતિપ્રભસૂએ, સીસ નમિત યતીશ્વરુ;
જયવંત શ્રી ગુરુ ગુરુઅગણધર, પુણ્યરત્ન સૂરીશ્વરુ;
પાટિ સુમતિરત્નસૂરિ ગુણ જપંતાં, સુખસમૃદ્ધિ સ્વયંવરુ. ૨૩

નોંધઃ—આ કલશમાં આપેલ આચાર્યોના સંવત નીચે પ્રમાણે છે—

રત્નશેખરસૂરિ—સં. ૧૪૩૨

રતનસાગર—સં. ... ...

ગુણસાગરસૂરિ—સં. ૧૪૮૩થી ૧૫૦૪

ગુણસમુદ્રસૂરિ—સં ૧૪૯૨થી ૧૫૧૨

સુમતિપ્રભસૂરિ— .. ..

પુણ્યરત્નસૂરિ—સ ૧૫૧૫થી ૧૫૬૦

સુમતિરત્નસૂરિ—સં ૧૫૬૮થી ૧૫૮૭

આ ગુર્વાવલી "જૈનયુગ"ના પુસ્તક ૫, અંક ૪-૫ (સં. ૧૯૮૬; માગસર-પોષ)ના પૃ ૧૬૭થી ૧૭૦માંથી લેવામાં આવી છે.

આચાર્ય શ્રીજયકલ્યાણસૂરિશિષ્યવિરચિત

તપાગચ્છ કમલકલશશાખા—ગુર્વાવલી

[રચનાસંવત–વિ. સં. ૧૫૯૦]

મનિ સમરીય સરસતિ સામિણી, માગેસિઉં કવિત કલા ઘણી;
ગચ્છનાયક શ્રીજયકલ્યાણસૂરિ, હું વન્નિસું અનુક્રમિ હરષ પૂરિ. ૧
ચુવીસમું જિનવર વીરદેવ, જસ પયતલિ ગૌતમ કરઈ સેવ;
તસ પટ્ટિ ધુરંધર સુહમ સામિ, મનવંછિત સીઝઇં જાસ નામિ. ૨
જંબુ ગુરુ અંતિમ કેવલી, પ્રભવુ પ્રથમ શ્રુતકેવલી;
શય્યંભવ શ્રી યશોભદ્રસામિ, સંભૂતિવિજય ભદ્રબાહુ નામિ. ૩
સીલવંતહ ધુરિ થુલભદ્ર માન, ચઉરાસી ચઉવીસીઅ જામ;
મહાગિરિ આર્ય સુહસ્તિ સૂરિ, વજ્રસામિ હુઆ દસપુવ્વધુરિ. ૪
તસ પાટિ હુઆ ગણધર બહુ, મન શુદ્ધિઈં વંદું તે સહુ;
ઇણિ અનુક્રમિ શ્રી જગચંદ્રસૂરિ, પ્રણમંતાં પાતક જાય દૂરિ. ૫
બાલાપણિ બહુ બુદ્ધિઇ કરી, જિણિ આગમ રહસ હીઈ ધરી;
બાર વરસ આંબિલ તપ આદરી, જિન ભાષિત ક્રિયા આચરી. ૬
જિણિ પામિઓ બિરુદ તપા પ્રસિદ્ધ, મહિમંડલિ કીરતિ
અચલ કીદ્ધ;
તસ પાટિ પ્રભાવક વેદ જાણુ, દેવિંદસૂરીસર જુગપહાણુ. ૭
સોહાવી જિણઈ વડી સાખ, પ્રતિબોધ્યા શ્રાવકતણા લાખ;
વિદ્યાવંત વિદ્યાણંદ સૂરિ, વરી કન્યા જિણિ પરિહરિય દૂરિ. ૮
ગચ્છ ભાર ધુરંધર ધર્મઘોષ, જપુ જસ મુખિ અમીય સમાન ઘોષ;
ગયુ સૂરિમંત્ર જિણિ વાલીઉ, ઉસવંસ વિશેષ ઉજાલીઉ. ૯
વિદ્યા બલિ બલવંત શાકિની, ભૂત પ્રેત નસાડી ડાકિની;
જસ વારઈ પેથડ દેવસાહ, પુણ્યકાજ કીયાં મનનઈ ઉચ્છાહિ. ૧૦
તસ સીસ સોમપ્રભ સૂરિરાય, જસ સોહઈ સોવનવન્ન કાય;
સિરિ સોમતિલકસૂરિ સરસ વાણિ, રસ રંજીઅ નરવર કરઈં વખાણ. ૧૧
સિરિ દેવસુંદરસૂરિ ચિર જયુ, જસ મહિઅલિ મહિમા થિર થયું;
સા સારંગ ડીસાવાલ ન્યાતિ, હુઉ શ્રાવક જસ્સ ઉવએસ ખ્યાતિ. ૧૨

તસ પાટિ પ્રભાવક ગુણનીલો, અવતરીઓ ગૌતમ સા ચિહુ;
શ્રી સોમસુંદરસૂરિ વીનવું, ગુણ પાર ન પામું કિમ કવું? ૧૩
જે આપ પખી અપર પખીઅ જાણ, વહઈ મસ્તકિ શ્રી ગુરુ-
તણી આ આણ;
જસ વારઈ મુનિવર સઈ અઢાર, સમકિતધર શ્રાવક ન લહું પાર. ૧૪
હુઆ દેશવિદેશ તણા વિહાર, શત્રુંજય તીરથ યાત્ર સાર;
સંઘાહિવ ગણિઓ જાસ રાજ, સાંભલીઇ મોટા પુણ્ય કાજ. ૧૫
શ્રી અણહિલપુર નરસિંહ સાહ, પદ ઠવણ કરાવી મન ઉચ્છાહ;
તારંગઈ અજીઅ જીણંદ રંગિ, સાહ ગોઈંદ થાપિઉ કરીય ચંગ. ૧૬
દઢશીલ સુદર્શન જાણીઈ, સંઘ નાયક ધરણ વખાણીઈ;
રાણિગપુર ચઉમુખ થાપિઉં, નિજ કીરતિથંભ આરોપિઓ. ૧૭
ગુરુ શ્રી મુનિસુંદર સૂરિરાજ, સંતિ કરઈ સારઈ પુણ્ય કાજ;
એ સામલ સરસતિ બિરુદ સાર, શ્રી જયચંદ્ર સૂરીસર ઉદાર. ૧૮
વરહડિઆ ગોત્ર વિશાલરાજ, સૂરિસર ગાતાં સરઈ કાજ;
શ્રી રત્નશેખરસૂરિ થાપિઆ, જીણિ મોટા ગ્રંથ નવા કીયા ૧૯
તસ પાટિ પ્રભાવક સૂરિરાય, શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ પાય;
જીણિ ગણધર પદ વલી બહુ પઈઠ્ઠ, ઉત્સવ થિઉ દીક્ષા (?) જગત દીઠ. ૨૦
પંડિત પદ મહત્તર પવત્તણી, સંખ્યા કુણ કહીઈ દીક્ષા તણી;
ગચ્છનાયક જામલિ ગુણનિહાણ, ગુરુ શ્રી સોમદેવસૂરીંદ જાણ. ૨૧
બાલપણી જીણિ શ્રી કુંભરાણ, રજવિઓ કવિત કલા વિનાણ;
સમસ્યા પદ પૂરી ઘણીઅ વાર, રાય મંડલિક રંજવિઓ અપાર. ૨૨
અહિડું જેણિ નિવારીઉં, ગુરુ જામલિ કુણ ઉપગારીઓ;
જસ પાવાપતિ જેસિંગદેવ, વાણી રસિ રંજિઉ કરઈ સેવ ૨૩
વલી થંભનયરી જીણિ વાદ કીધ, નિશીભોજન ઉત્થાપિઉ પ્રસિદ્ધ;
એ સાચું મોતી જીણિ જડીયુ, ગચ્છ મેલી મહત્ત ઘણું ચડિઉં. ૨૪
ઈમ બિરદ અનોપમ ઠામિ ઠામિ, ગુરુ રૂપિઈ વિદ્યા વઈરસામિ;
શ્રી સુધાનંદનસૂરિ ચિરજયુ, જિણિ થાપિઈ તપગચ્છ ગહગહિઉ ૨૫.
મહેવઈ જિણિ કીધી પઈઠ્ઠ, જક્ષયાત્રા પાણી જગત્ત દીઠું;
શ્રી સુમતિસુંદરસૂરિ ગુણનિવાસ, દઢશીલ સબલ ઉપએસ જાસ. ૨૬

આબુ ગિરિ ચુમુખ પુણ્ય કાજ, કરાવઈ સંઘપતિ **સહસરાજ**;
રાજપ્રીય સૂરીસર સુજાણ, વંદીજઈ જસ મણુ નહીઅ માણુ ૨૭

સાહ પતા હરિચ દિ વિત્ત વેચિઉં ઘણું, ઇડરગઢ જસ પદ બઇઠણું;
શ્રી **કમલકલશસૂરિ** ગુણભંડાર, ગચ્છનાયક પદ ઉદ્ધરણહાર. ૨૮

બાલાપણિ થ ભનયરિ સુઠામિ, માણિક ચુક કહીયા સહસ નામ;
સીરોહી **લખપતિ** તણુઈ રાજિ, જો ગાગરઉ જલ કાજ રાજ. ૨૯

તુજ **સાહસભિધાની** બિરુદ દીધ, જિનશાસનિ મોટાં કાજ કીધ;
શ્રી અહમદાવાદ નયર મઝારી, સંઘવી વછા વેણુ અતિ ઉદાર. ૩૦

વિત્ત વેચિઉં આણિ હરષ પૂરિ, જિણે થાપ્યા શ્રી **જયકલ્યાણસૂરિ**;
માલવ મંડવગઢિ કીઉ વિહાર, દિનઈ દિનઇં ઉત્સવનુ નહિ પાર. ૩૧

તસ પાટપભાવક પ્રકટ સૂરિ, ગચ્છનાયક શ્રી **કલ્યાણસૂરિ**;
માદડીઈં સંઘવી લાખરાજ, કરાવઈ ઉચ્છત્ર પુણ્ય કાજ. ૩૨

શ્રી ચરણસુંદરસૂરિ થાપીઆ, ચુવિહ સંઘ સઘલે હરખીયા;
જયવંતા પૂરુ સંઘ આસ, વંદાવઇ શ્રી સંઘ ઉલ્લાસિ ૩૩

ઈઅ ભત્તિ પવિત્તઇ, નિર્મલ ચિત્તઈ, તપા ગચ્છિ ગણધર ધુણી;
આ ભકૃત વછિત પૂરુ, સંકટ ચૂરુ, સયલ સંઘ મંગલ કરણુ ૩૪

ભો ભવિયા વંદુ, ગુરુ ચિર નંદુ, શ્રી જયકલ્યાણસૂરીંદ વર;
સુવિહિત ગુરુ રાજા, પુણ્યઈં તાજા, જિમ મઝધારઇ દિન સકલ. ૩૫

॥ ઇતિ શ્રી ગુર્વાવલી સ્વાધ્યાય સંપૂર્ણ ॥

નોંધઃ—આ સ્વાધ્યાય રાધનપુરમા અખી દોશીની પોળમાંના શ્રી લાવણ્યવિજય જૈન જ્ઞાનભડારમાની ડાબડા નં. ૩૧ની પ્રત ન. ૧૬૫૭ ઉપરથી ઉતારીને અહી આપી છે.

આ. શ્રી સોમવિમલસૂરિવિરચિત

તપાગચ્છનાયક-પટ્ટાવલી-સજ્ઝાય.

[રચનાસંવત-વિ. સં. ૧૬૦૨ : લેખનસંવત-વિ. સં. ૧૭૦૦. લેખક-આ૦ શ્રી વિશાલસોમસૂરિ આજ્ઞાધારી પં૦ જયસુંદર શિષ્ય પં૦ જ્ઞાનસુંદરજી]×

॥ શ્રીહેમવિમલસૂરિગુરુભ્યો નમઃ ॥

સરસતી દ્દ મતિ મુઝ અતિ ઘણી, હું છઉં સેવક નિજ તેહ ભણી;
ગાઇસુ **વીરજિણેસરપાટ**, જસુ નામિ હુઈ ગહગાટ. ૧
વીરજિણેસર કેરા સીસ, ઈગ્યારિ પ્રણમું નિસદીસ;
પટ્ટધાર **સોહમ** ગણધાર, તસ પાટિ જંબુ સુવિચાર. ૨
નિબ્વાણું કંચનની કોડિ, કન્યા આઠ સહિત તે છોડી;
પ્રભવ પ્રમુખ પણસઇ વીસસાત, સાથિં સંયમ એ અવિદાત. ૩
પ્રભવ પાટધર વાંદું વલી, સોહિ પહિલઉ શ્રુતકેવલી;
જિનપ્રતિમા દેખી પ્રતિબોધ, **શિજ્જંભવ** વાંદું અવિરોધ. ૪
દશવૈકાલિક શ્રુતઉદ્ધાર, **મનક** પુત્રની કીધી સાર;
યસોભદ્ર તસુ પાટિ મુણિંદ, મંત્ર પત્ર જસ દીઇ દિણંદ ૫
પટ્ટોધર છટ્ઠઉ તું જાણિ, ગુરુ **સંભૂતિવિજય** ગુણખાણિ;
થૂલિભદ્ર મુનિવર તસુ શિષ્ય, જાસ તણા ગુણ અછિ પ્રતખ્ય. ૬
ભદ્રબાહુ પટ્ટોધર ભણું, જાસ ચરિત્ર છઈ સોહામણું;
ઉવસગ્ગહર તવન તવિ પાસ, સયલ લોકની પૂરી આસ. ૭
તાસ **મહાગિરિ** પહિલો સીસ, બીજઉ **સુહસ્તી** નમું નિસદીસ;
સંપ્રતિરાજ દીધઉ પ્રતિબોધ, એહ સમ અવર કહુ કુણ યોધ. ૮
તાસ સીસ **સુસ્થિત** મુનિરાજ, સુપ્રતિબદ્ધ સારઈ નિજ કાજ;
કોટિક કાકંદિક ગણ દોઈ, **કોટિકગણ** તિહાં થુંતું જોઇ. ૯
તાસ પાટિ શ્રી **ઈંદ્રદિન્નસૂરિ**, નામિ પાપ પણાસઈ દુરિ;
જસ વારિ **કાલક** ગુરુરાજ, ગર્દભિલ્લનુ લીધું રાજ. ૧૦
દિન્નસૂરિ તસ પાટિ ઉદાર, જિણઇ સમિ પાલિત જય જયકાર;
સીહગિરિ પટ્ટોધર તાસ, **ધનગિરિ** રિષિ સીસ હુઓ જાસ. ૧૧

તસ પટ્ટિ વયરસ્વામિ વિખ્યાત, જેહના પ્રસિદ્ધ અછિ અવદાત;
પઉઢિ પાલણુઇં પઢિયા અંગ, સંઘ ઉદ્ધરી રાખિઉ રંગ. ૧૨

વજ્રસેન ગુરુ વાંદું ભાવિ, સુભિક્ષ કહિઉ ગુરુવચન પ્રભાવિ;
લક્ષભોજ્યકજ શ્રાવક પુત્ત, પ્રતિબોધી દિધઉ ચારિત્ત. ૧૩
નાગેંદ્ર ચંદ્ર નિવૃત્તિ નર જાણિ, વિદ્યાધર વલી પ્રકટ પ્રમાણિ;
ચ્યારિં શાખ ચિહુંથી નીસરી, ચંદ્ર સાખ સઘલે વિસ્તરી. ૧૪

ચંદ્રપાટિ સામંતભદ્રસૂરિ, તાસ પાટિ વૃદ્ધવાદિ ગુણભૂરિ;
જસ સીસ વાદિ વિહંગમસેન, વિક્રમ પ્રતિબોધક સિદ્ધસેન. ૧૫
પ્રદ્યોતન ગણનાયક હવે, પટ્ટપ્રભાવક શ્રીમાનદેવ;
માનતુંગુ ગચ્છનાયક વલી, ભગતામર કીધું મનરુલી. ૧૬

પટ્ટોધર સૂરીસર વીર, જય જયદેવ ગચ્છપતિ ગંભીર;
દેવાણુંદસૂરિ તસ સીસ, સંઘલોક પુરવઈ જગીસ. ૧૭
પ્રગટ પાટધર વિક્રમસૂરિ, વિદ્યાઈ જાણેતું સુરસૂરિ;
શ્રી નરસિંહ નમું ગુરુ રાય, નરવર મુનિવર સેવિં પાય. ૧૮
જસ વારિ થંભણપુરિ પાસ, અભયદેવસૂરિ પુરી આસ;
શ્રી સમુદ્રસૂરિસર નમું, પટ્ટોધર સત્તાવીસમુ. ૧૯

પ્રણમું માનદેવ મુનિનાથ, કાલિકસૂરિ નમિત સુરસાથ;
જસ વારિ શાલિવાહન ભૂપ, ચઉથિ પજૂસણતણું સરૂપ. ૨૦
વિબુધપ્રભસૂરિ સુપ્રભાવ, જયાનંદ વંદુ સુભ ભાવિ;
રવિપ્રભસૂરિ નમું સુવિસાલ, જસ વારિ હિતિ થઈ પોસાલ. ૨૧

વીર સંવત્સરથી પોસાલ, સ્થિતિ અગ્યાર સાત સુવિશાલ;
વિક્રમ સંવત્સર સત સાત, હુંતઈ પૌષધસાલા વાત. ૨૨
પટ્ટિ જશોદેવસૂરિ સુજાંણ, જેહની ભવિઅણ માનિ આણ;
વિમલચંદ્રસૂરિ ગુણગેહ, સૂરિ ઉદ્યોતન સોવન દેહ. ૨૩

સર્વદેવ ગચ્છનાયક ચંગ, વડગચ્છની સાખ સુરંગ;
અજિતદેવસૂરિ વિખ્યાત, જે વાંદિ તેહ ધન સુપ્રભાત. ૨૪
વિજયસિંહસૂરિ ચંદ્રગચ્છ ધણી, પુરુ આસ સદા મન તણી;
શ્રી મુનિચંદ્રસૂરીસર વાંદિ, પટ્ટ સોમપ્રભ નમું આણંદિ. ૨૫

(ઢાળ—જયમાલાની)

હિવઇ તપગચ્છ કેરુ વાસ, જિંહા અધિકુ તેજ પ્રકાસ;
શ્રી જગચ્ચંદ્ર ગણધાર, આંબિલ તપ વચ્છર બાર. ૨૬
દેખી તપ ક્રિયા સ્વરૂપ, મનમાંહે રંજયા ભૂપ;
સંવત્સર બાર પંચ્યાસી, તપાબિરુદ દીનું સુપ્રકાસી. ૨૭
દેવિંદ ગણધર ધુરિ પાટ, કિય લઘુસાલા આઘાટ;
સ્તંભનયરિ આભૂ વંશધારી, સોની સંગ્રામ માલાકારી. ૨૮
ગચ્છનાયક તે લઘુસાલા, આચારયથી વૃદ્ધસાલા;
વિદ્યાપુરિ સાકિણિ સીધી, ધર્મઘોષસૂરિ વશ કીધી. ૨૯
સોમપ્રભસૂરિ સોહિ, સોમતિલકસૂરિ મન મોહિ;
પેથડદે વ્રત આરોપ, સેત્રુંજ યાત્રા આટોપ. ૩૦
તસ પાટિ સૂરિ જયાણંદ, દેવસુંદરસૂરિ સૂરિંદ;
કલિયુગમાંહિ યુગહ પ્રધાન, સોમસુંદરસૂરિ નિધાન. ૩૧
દસ અઠ સઇ ઉપરિ ચાર, તારંગિ પ્રતિષ્ઠા સાર;
બહુ દેસ પ્રતિબોધ, જિણિ જીતિઉ રતિપતિ યોધ. ૩૨
આચારજ પદ કિય તન્નિ, તેહ માહિ નિજ સીસ દુન્નિ;
શ્રી જયચંદ્રસૂરિ સોમદેવ, તે સારિ ગચ્છપતિ સેવ. ૩૩

(માઇ ધન્ન સંપુન્નનું—એ ઢાળ)

તસ પટ્ટિ પુરંદર સુંદર શ્રી ગુરુરાજ,
મુનિસુંદર નામિં સારિ નિજ પર કાજ;
જે સહસાવધાની સહસવાટલી નાદ,
ઉલખીયા નિજ મનિ જીતા પરમતવાદ. ૩૪
શ્રી સંતિજિણેસર સ્તવનિ નિવારી મારી,
ગુરુ ગોયમ સોહમ સમવડિ જે આચારિ;
તસ પાટિ દીપઈ જીપિ મારવિકાર,
શ્રી રયણસેહરસૂરિ સૂરિરયણ ગુણધાર. ૩૫
પાટિ લખમીસાગર નાગર સેવિય પાય,
ખંભનયર ભલી પરિ ગચ્છમેલ કરિ ગુરુરાય;

અગ્યાર આચારિજ પદ કીધાં સુવિચાર,
પાટિ થાપ્યા સુમતિ સુસતિસાધુ ગુણધાર. ૩૬

વર વડલી નયરિ સૂરિમંત્ર આરાધઈ,
તુઠા સવિ સુરપતિ કારય સઘલાં સાંધઈ;
માંડવગઢ મોટઉ સાહ જાવડ શ્રીમાલ,
કુલ અતિ અજુઆલઈ પાલિ દયા વિસાલ. ૩૭

મનિ ભાવ ધરી નિત ગછપતિ પધરાવિ,
લાખ ચઉકડ વેચી સહુમા રંગ રહાવિ;
ઇગ્યાર સેર સોના રૂપા સેર બાવીસ,
દોઇ પડિમા કરાવી પૂરઇ મન્ન જગીસ. ૩૮

ખિલચી ગયાસ ભૂપતિ અવિહડ પાલઈ રાજ,
જિન પડિમ પઈઠ્ઠા કેરુ મંડઈ કાજ;
રૂપા ચઉકડીયા ખરગ્યા લાખ ઈગ્યાર,
ઇમ ઉત્સવ અધિકા કહિતું ન લહું પાર. ૩૯

ગુરુ વિહાર કરંતા પુહતા પુર પંચલાસિ,
હેમવિમલસૂરીસર થાપ્યા મન ઉલ્લાસઈ;
પન્નર અઠતાલિ પદ ઉછવ અધિકાર,
તિહાં સંઘપતિ પાતુ વેચઈ વિત્ત અનિવાર. ૪૦

ઇડરગઢ મોટઉ સોહઇ ભાણુ ભૂપાલ,
તિહાં વસિ કોઠારી સાયર નિ શ્રીપાલ;
માંડઇ ગછનાયક પદઉછવ સુજંગ,
ચિહું દિસના શ્રીસંઘ આવઈ કરતા રંગ. ૪૧

સંઘવચનિં આચારિય થાપ્યા માંડી નંદિ,
શ્રીકમલકલસ નઇ બીજા શ્રીઇંદ્રનંદિ;
વિહરંતા પુહતા ખંભનયર મઝારિ,
ગુરુનયર પ્રવેસિ ધવલમંગલ દિં નારિં. ૪૨

સુર વચનિ સેત્રુંજ તીરથ કેરી યાત્ર,
ગુણ ગાઇ ગોરી નાચઈ નવરંગ પાત્ર;

લાલપુરિ પાઉ ધારા સૂરિમંત્ર કીય જાપ,
સુર પરતિખ હુઆ વાધિઉ અધિક પ્રતાપ. ૪૩

સોની વરજાગુ જીવઉ જયત સુવિચાર,
ખંભનયર નિવાસી પદ ઉચ્છવ વિસ્તાર;
આચારિજ થાપ્યા આણુંદવિમલસૂરિંદ,
સત પન્નર આગાસ ઋષિ (૧૫૭૦) માન હુઆ મુણિંદ. ૪૪

વર વિબુધ હર્ષકુલ કરિ સત અર્થ વિચાર,
સુલતાન સનાખત વાલ્યા સહસ અઢાર;
ઈમ ગચ્છપતિ કેરા કેતા કહું અવદાત,
જે દેસ વિદેસિ નર નરપતિ વિખ્યાત. ૪૫

શ્રી તપગછવછલ વિસલિનયરિ પહુત,
પાટિ સૌભાગ્યહર્ખસૂરિ થાપ્યા હરખ બહુલ;
પટુયા (પટવા) ભીમ રૂપા દેવદત્ત કવિરાજ,
શ્રીપતિ વિત વેચઈ કિરિય પદઉછવ કાજ. ૪૬

ખંભનયર નિરુપમ સાહ સોમસીહ ઉદાર,
અતિ ઉછવ કરીનિ આપઇ તપગછ ભાર;
વીજાપુરિ પુહતા ઉવજઝાયપદ તિહિં કીધ,
શ્રી સોમવિમલનઇ તે જગિ જગિ જસ લીધ. ૪૭

વલી કીધ પ્રતિષ્ઠા ઈડરનયર મઝારિ,
વિત વેચિ નવ લખ આસરાજ ભાઈ ચ્યાર;
જિનસાસન વાધિઉ મહિમા મેરુ સમાન,
પાટિ સોમવિમલસૂરિ થાપઇ મહિમનિધાન. ૪૮

શ્રીસકલહર્ષસૂરિ આચારિજપદ દીધ,
દોઈ ઉવજઝાયપદ કીધાં ઇણિ જગિ બહુ જસ લીધ;
ગચ્છપતિ આચારિય જીવુ કોડિ વરીસ,
ઇમ ચતુર્વિધ શ્રીસંઘ દિ અનુદિન આસીસ. ૪૯

કલસ

ઇણિપરિ ઇણિપરિ પટ્ટપરંપરા એ, જે ભણુઈ જે ભણુઈ ઉગતિ ભાણુ કિ;
તે નર રાજરમા વરિ એ, શ્રી સોમ સોમવિમલસૂરિ વાણિ. ૫૦

ઇણિપરિ પટ્ટપરંપરા જે ગાઇસિ ગુણુ આગલી,
તેહ ટલી આપદ મિલઈ સંપદ ઋદ્ધિવૃદ્ધિ લહઈ વલી;
સંવત સોલ બિડોત્તરિ એ રચી પટ્ટપરંપરા,
વર જેઠ માસિ મન ઉલ્લાસિં તેરસિં રસિ સુખકરા. ૫૧

॥ પુષ્પિકા ॥

ઇતિ શ્રી મહાવીર તીર્થેશ્વર શિષ્ય પંચમ ગણધર શ્રી સુધર્માસ્વામી પ્રમુખ ગચ્છનાયક પટ્ટાવલી સ્વાધ્યાયઃ ॥ શ્રીસ્તુ તપાગચ્છેશ શ્રી વિશાલસોમસૂરિમંડિત મંડલી સિરોમણિ પં૦ શ્રી જયસુંદરશિષ્ય જ્ઞાનસુંદર લખિતં ॥ મુ૦ કીર્તિસુંદરપઠનાર્થે સંવત ૧૭૦૦ વર્ષે કાર્તિક વદિ ૫ દિને શ્રીરસ્તુ શુભં ભવતુ ॥

श्रीमुनिरत्नसूरिशिष्यविरचिता

श्रीआगमगच्छ-पट्टावली

धन्यं दृष्टियुगं दिनं च सफलं प्रागादियं दुःषमा,
चित्ते प्रोल्लसितः प्रबोधदिवसः ध्वस्तं तमोमंडलम् ।
प्राप्तः कल्पतरुर्गृहे सुरगवी चिंतामणिः स्वे करे,
यद्दृष्टं गुरुराजवक्त्रकमलं संपूर्णचंद्रोपमम् ॥१॥

श्रीमद्वीरजिनात्सुधर्मगणभृत् तस्माच्च जंबूस्ततः,
संख्यातेषु गतेषु सूरिषु भुवि "श्रीवज्रशाखा"ऽभवत् ।
तस्यां 'चन्द्रकुलं" मुनीन्द्रविपुलं तस्मिंश्च "सैद्धान्तिकाः",
स श्रीशीलगणाऽधिपप्रभृतयः कुर्व्वन्तु वो मंगलम् ॥२॥

श्रीमान् शीलगणाधिपः प्रथमकः श्रीदेवभद्रप्रभु-
र्धर्मोद्धारधुरीणतां विधृतवान् श्रीधर्मघोषस्तथा ।
भद्रं श्रीयशसः पुरो गणधरं सर्व्वादिरानन्दकः,
पूज्यास्तेऽभयदेवसूरिगुरवः कुर्व्वन्तु वो मंगलम् ॥३॥

श्रीसिद्धांतविचारसारमतयः श्रीवज्रसेनाभिधाः,
श्रीमन्तो जिनचंद्रसूरिगुरवः श्रीहेमसिंहस्ततः ।
श्रीरत्नाकरसूरयो विनयसिंहाख्याः श्रताऽलंकृता,
रम्यानर्घ्यगुणा गुणादिकसमुद्राश्च प्रसीदंतु मे ॥४॥

श्रीमन्तोऽभयसिंहसूरिगुरवो बोधिप्रदा भाविनां,
विद्यानंदितचित्तसोमतिलकः सूरीश्वरो वादिराट् ।
सूरिर्भूरिगुणोदयो विजयवान् श्रीसोमचंद्रस्तथा,
तस्मात् श्रीगुणरत्नसूरिगुरवः कुर्व्वन्तु वो मंगलम् ॥५॥

श्रीमत्संयमपालनैकनिरतः सद्ध्यानविद्याधरः,
श्रीजैनस्मरणेन पापविरतः सिद्धांतशुद्धांतरः ।

श्रीजातद्युतिखंडनप्रवणधीसारोदयः श्रीयुतो,
नित्यं श्रीमुनिसिंहसूरिसुगुरुः सौख्यावलीं मे क्रियात् ॥६॥
विद्याभिश्च जयंतु सव(संघ ?)सहिता यत्पादपद्मद्वयं,
सेवन्ते नितरां स संयमधरैः आ(ख्या)ताऽवदाता मताः ।
ते नदन्तु जयन्तु संघसहिता नित्यं लसद्दर्शना,
मांगल्यं मम सूरयो वितनुत श्रीशीलरत्नाभिधाः ॥७॥
तत्पादांबुजयुग्मपांशुविलसत्पीयूषपानान्विताः,
श्रीसंघेन समं समुद्रवसनापीठे विरंसं प्रहं (?)।
श्रीमन्तो वितरन्तु सौख्यमनिशं सिद्धांतपारंगमा,
आनंदप्रभसूरयः सुगुरवः कुर्व्वन्तु वो मंगलम् ॥८॥
सालंकारवचःसुधारसलसद्धाराधर(राः) प्रीणतः,
प्रत्येकाऽऽस्तिकचातका सुविहिता विज्ञाततत्त्वश्रियः ।
गंभीरा जलराशिवद्विजयिनः श्रीमण्यपुण्योदया,
नित्यं श्रीमुनिरत्नसूरिगुरवः कुर्व्वन्तु वो मंगलम् ॥९॥
॥ इति गुरुकाव्यानि ॥ ॥छ॥

શ્રી મુનિરત્નસૂરિશિષ્ય વિરચિત

શ્રીઆગમગચ્છ–પટ્ટાવલી

સિરિ સયલ સુરાસુર વિહિય સેવ, સિરિ વીર જિણેસર નમઉં દેવ;
તસ પટ્ટોધર ગણધર સોહમ્મ, જિણિ લીલાં નિદલીય અટ્ઠ કમ્મ. ૧
તસ પાટિ પસિદ્ધો જંબુસામિ, કેવલિ સિઉં પુહતા સિદ્ધિઠામિ;
ઈણિ અનુક્રમિ હુઆ વયરસામિ, મનવંછીય સીઝઈં જહ નામિ. ૨
તસ સીસ વયર હઊઉ સમય પાર, સપસિદ્ધ વિસદ્ધઉ ગુણિ અપાર;
સોપારઈ પાટણિ "ગચ્છ"ચ્યારિ, તીણઈ થાપ્યા પુણ્યતણઈ પ્રકારિ. ૩
તિહાં ચંદ્રગચ્છિ ગુરુ જુગપહાણ, સિરિ શીલગુણાહિવ ગુણનિહાણ;
તેણઈ પાટિ મહોદય દેવભદ્દ, સૂરિસર નિહિણીય મોહનિદ્દ ૪
તસિ પાટિ ભવિયણ રદીય આમ, સિરિ ધમ્મઘોષસૂરિ સૂયનિવાસ;

જસભદ્રસૂરિ તસ પાટિ જાણી, શુભ ભાવઇં નિમ્મલ હીય આણિ ૫
સૂરિ સવ્વાણંદ મુણીંદસાર, સંસાર તારણુ દેસણુ વિચાર;
તઓ અભયદેવસૂરિ સુદ્ધભાવ, જિણુસાસણિ પયડીય કઇ પભાવ. ૬
જે સંઘભાર ઉદ્ધર સમત્થ, જીણિઇં વિવરીયાં સમયતણાં મહત્થ;
જીણઇં જીતીય મોહમહિંદસેન, વાંદૂ તે સહિ ગુરુ વયરસેન. ૭
જેહે કોહ મહાભડ માણુ મગ્ન, જસ ચિંતિ દયારસમૃચિ લગ્ન;
જીણઇં કીધાં વાદીય વાદ દૂરિ, વાંદૂ તે સિરિ જિણિચંદસૂરિ. ૮
સિરિ હેમસિંહસૂરિ હેમકાય, જગિ સિરિ રયણાયર સૂરિરાય;
સિરિ વિનયસિંહસૂરિ વિનયજત્ત, ગુણુસમુદ્રસૂરિ ગુરુ ગુણિહિં પત્ત.
સિરિ અભયસિંહસૂરિ અભયદાન, દીધું જે મહીયલિ લહીય માન;
માનવગણિ સેવા કરીય ભાવ, જસ નામઇં નાસઈ સવ્વ પાવ. ૧૦
તેહે ગુરુપદિ થાપ્યા પરમબુદ્ધિ, સિરિ સોમતિલકસૂરિ જગપસિદ્ધિ;
જીણઇં વયણુ વિલાસઇં બાલકાલિ, મિથ્યાતી બુઝવ્યા ઇણિ કાલિ ૧૧
તસુ પટ્ટોદય ગિરિવર દિણંદ, જસ પાય નમઇં નિતુ નિતુ મુણિંદ;
દહ દિસિ ધવલણુ જસ ધવલચંદ, પણમું સૂરિસર સોમચંદ. ૧૨.
તઓ સહિ ગુરુ થાપ્યા સૂરિ સાર, જાણી ગુણુમંડણુ રયણુસાર;
મનપુરી આનંદિ નીર પૂરિ, પણમઉં તે સિરિ ગુણુરયણુસૂરિ. ૧૩
સિરિ પટ્ટિ પયઠીય ગુરુવયંસ, ભવિયણુ-મણુ-પંકજ રાજહંસ;
ઝીલ્યા જે ઉપશમ વયણુ પૂરિ, વાંદઉ તે સિર મુનિસિંહસૂરિ. ૧૪
"વિધિગચ્છહે" મંડણુ રયણુસાર, જસ નિવસઇ સરસઇ સુખિ અપાર;
ભવિયણુ પણુમઇં જનિત વિહાણુ, સિરિસીયલરયણુસૂરિગુરુપહાણુ ૧૫
તસ્સ પટ્ટિ ધુરંધર સુગુરુરાય, જસ પણુમઇં ભવિયણુ ધરીય ભાવ;
મહી મંડલિ વિહિરઇં ધમ્મ દંતિ, સિરિ આણુંદપ્રભસૂરિ
વિરજઇં અંતિ. ૧૬
તઓ "આગમ" ગણુધર સ+ સીહ, નિતુ નવરસ વરસઇં એ સરસજીહ;
સુગુરુ તહઉ ભવીયણુ હરખ પૂરિ, જયવંતી શ્રી મુનિરત્નસૂરિ. ૧૭

॥ ઇતિ આગમપક્ષગુર્વાવલી સમાપ્તા ॥
ઉપા૦ શ્રી મુનિસાગરરેણુ શ્રા૦ માની યોગ્ય, પુસ્તિકા
પઠનાર્થં લિખાપ્ય દત્તા ॥ છ ॥

अथ गुरुस्तुतिः।

सो देसो जत्थ तुम्हं, ते दीहा जेहिं दिसमे निच्चं।
नयणा ते सुकयत्था, जे तुम्ह मुहं पलोयंति ॥१॥
जत्थ न दीसंति गुरू, मुप्पयाण् उट्टिएहि सप्पसन्ना।
तत्थ कथं जाणिज्जइ, जिणवयणं अमीयसारिच्छं॥२॥
जइवि तम्हं परदेसे, अंतरोया वहुविहेहिं रक्खेहिं।
तह वि तुम्हं ममरिज्जम्मि, जं सरवरं रायहंसेहिं ॥३॥
जिं सुरइं सरइ वच्छो, वसंतमासंमि कोइला सुरइ।
विंझं मुरइ गयंदो, अम्हाण मणं तुम्हं सरइ ॥४॥
जिम पाय(उ)सम्मि मोरा, दिणयरउदयंम्मि कमलवणसंडं।
विहसन्ति जेमंतच्चिय, तुहरमे दंसण तुम्ह हं ॥५॥
धन्ना ते गामागर—नगरासणपट्टणायणो ठाणा।
विहरन्ति जत्थ गुरुणो, सुविहियमग्गं पयासंता ॥६॥
शीतकाले यथा दीनो, प्रार्थयति दिवाकरम्।
उदयंतं निरीक्ष्यंते, तथाऽहं तव दर्शनम् ॥७॥
अज्ञानतिमिरान्धानां, ज्ञानाञ्जनशलाकया।
नेत्रमुन्मीलितं येन, तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥८॥

બહૂયાં બહૂયાં દિવસડાં, જુ મઇ સુગુરુ દિટ્ઠુ;
લોચન બે વિકસી રહ્યાં, હીયડઇ અમીય પઇટ્ઠુ. ૯

વાટ જોયંતાં ગુરુતણુઈ, દિવસહ ગયા અપાર;
આજ ગૃહાંગણિ કલ્પતરુ, ભેટ્યા અમ્હ ગુરુ સાર. ૧૦

ઇતિ ગુરુસ્તુતિઃ

શ્રીય આદિજિણુંદહ શાંતિનાથ, નેમિ પાસ વીર વંદૂ જોડી હાથ;
એય પાંચઈ પણુમીસું ભાવ ધરી, નિત પૂજિસુ હૈયા સુધિ કરી. ૧
અતીત અણુાગય વટ્ટમાણુ, જે સાસઈ અસાસઈ ય જિણુહ ઠાણુ;
સંપઇ વિહરંતા જિણુઈ વીસ, તેય સવિ જિણુ પૂરુ મણુ જગીસ. ૨

ચૌદ પૂરવ નઈ અંગહ અગ્યાર, નવ તત્તિ જે સિદ્ધાંત સાર;
યે જિણવર ગણહર સિઉંસીલી, તેય વાણીય પૂરુ મનરલી. ૩

॥ ઇતિ પંચતીર્થીસ્તુતિ: ॥ ૭ ॥ શ્રી: ॥

નોંધ—પૂર્ણિમા ગચ્છના આચાર્ય શીલગુણસૂરિ અને આચાર્ય દેવેન્દ્રસૂરિએ અંચલગચ્છ સ્વીકાર્યો. પછી તેમણે અંચલગચ્છનો ત્યાગ કરી સં૦ ૧૨૫૦માં આગમિક યાને ત્રિસ્તુતિક મત ચલાવ્યો. (જુઓ—પ્રવચન-પરીક્ષા)

આચાર્ય રત્નાકરસૂરિ વિ. સં. ૧૪૯૪માં થયા.

આચાર્ય શીલરત્નસૂરિએ વિ. સં. ૧૫૦૭માં પ્રતિષ્ઠા કરી છે. આ સિવાય તેમણે અને આચાર્ય આદિપ્રભસૂરિએ વિ. સં. ૧૫૧૨માં પ્રતિષ્ઠિત કરેલ જિનપ્રતિમા બાદનવાડામાં વિદ્યમાન છે.

આચાર્ય આણંદપ્રભસૂરિ વિ. સં. ૧૫૧૩થી ૧૫૧૭.

આચાર્ય મુનિરત્નસૂરિ ૧૫૪૨.

આગમગચ્છ પટ્ટાવલી માટે જુઓ જૈન ગુર્જર કવિઓ ભાગ ૧, પૃ ૪૧૫, ૪૫૨, ૬૧૫, ૭૦૨; ભાગ ૨, પૃ. ૨૨૨૪.

તપોગચ્છાચાર્ય શ્રી વિજયસેનસૂરિઆજ્ઞાવર્તી મુનિ શ્રીવિનયસુંદરગણિવિરચિત

શ્રીતપાગચ્છ ગુર્વાવલી–સ્વાધ્યાય

[રચનાસંવત્–વિ. સં. ૧૬૫૦]

સકલ સુરાસુર સેવિત પાય, પ્રણમી વીર જિણેસર રાય;
તસ શાસન ગુરુપદ પટધરુ, જગતિઇં થુણસ્યું સોહાકરુ. ૧
પહિલું પ્રણમું ગૌતમ સ્વામી ૧, સર્વસિધિ હુઈ જસ લીધઇ નામિ;
સુધર્મસ્વામી ૨ પંચમ ગણધાર, જંબુસ્વામિ ૩ નામિ જયકાર. ૨
પ્રભવસ્વામિ ૪ તસ પટધર નમઉં, શય્યંભવ ૫ પટધર પાંચમઉં;
યશોભદ્ર ૬, ભદ્રબાહુ ૭ મુણિંદ, થુલભદ્ર ૮ નમતાં આણંદ. ૩
તેહના શિષ્ય હોઈ પટધાર, સૂરીશ્વર ગુણમણિ ભંડાર;
આર્ય મહાગિરિ આર્ય સુહસ્તિ ૯, સંપ્રતિરાય ગુરુ ભણિ પ્રશસ્તિ. ૪
શ્રી કૌટિક કાકંદક સૂરિ ૧૦, ઇંદ્રદિન્ન૧૧ દિન્નસૂરિ૧૨ ગુણભૂરિ;
તસ પટિ સિંહગિરિ ૧૩. શ્રીવયરસ્વામિ ૧૪, વજ્રસેન ગુરુ ૧૫
નમઉં સિર નામિ; ૫
નાગેન્દ્રાદિક કુલ હુઆં ચ્યારી, પણિ હુઓ ચંદ્રગચ્છ વિસ્તાર;
ચંદ્રસૂરિ ૧૬ ચંદ્ર જિમ નિરમલુ, સામંતભદ્રસૂરિ ૧૭ ગુણનિલઉ. ૬
દેવસૂરિ ૧૮ અભિનવ દેવસૂરિ, પ્રદ્યોતનસૂરિ ૧૯ શમસુખસૂરિ;
શાંતિસ્તવનકર સૂરિ માનદેવ ૩૦, માનતુંગસૂરિ ૨૧ કૃતસુરસેવ. ૭
વીરાચાર્યસૂરિ ૨૨ જયદેવ ૨૩, દેવાનંદસૂરિ ૨૪ પ્રણમઉં દેવ;
વિક્રમસૂરિ ૨૫ સૂરિ નરસિંહ ૨૬, સમુદ્રસૂરિ ૨૭ ખુંમાણકુલસિંહ. ૮
હરિભદ્રસૂરિ મિત્ર માનદેવ ૨૮, વિબુધપ્રભસૂરિ ૨૯ સારઉં સેવ;
જયાનંદસૂરિ ૩૦ રવિપ્રભ ૩૧ વલી, યશોદેવસૂરિ ૩૨ નમઉં મન રલી. ૯
વિમલચંદ્રસૂરિ ૩૩ સોવનસિદ્ધિ, પ્રદ્યોતનસૂરિ ૩૪ બહુત પ્રસિદ્ધિ;
સર્વદેવસૂરિ ૩૫ ગુરુ તસ પાટિ, જ્ઞાનાદિક ગુણનઈ નહીં ઘાટી. ૧૦
અર્બુદ પરિસરિ ટેલી ગામિ, શુભ મુહૂરતિ વડતરુ ઠામિ;
આઠ પટોધર ગુરુ થાપના, કરતાં ભય ભાગા પાપના. ૧૧

વડગચ્છ નામ હૂઉં તે ભણી, આજ લગઈ તસ મહિમા ઘણી;
૩૫ શ્રી ગુરુ શ્રી દેવસૂરિ ૩૬, સર્વદેવસૂરિ ૩૭ નમઉં ગુણભૂરિ. ૧૨
યશોભદ્રસૂરિ ૩૮ શ્રી નિમિચંદ્ર ૩૯, તસ પટ્ટિ પ્રણુઉં શ્રીમુનિચંદ્ર. ૪૦;
અજિતદેવસૂરિ ૪૧ ગરિમાવંત, વાદિદેવસૂરિ ૪૨ અતિબલવંત. ૧૩
વિજયસિંહસૂરિ ૪૩ કરઉં પ્રણામ, સોમપ્રભસૂરિનઉં ૪૪ લિઉં નામ;
તાસ પાટિ ગુરુ શ્રી મણિરત્ન-સૂરિ ૪૫ સુગુરુમંડલિ સિર રત્ન. ૧૪
વડતપગચ્છ જલનિધિ ચંદ્રમા, જગચ્ચંદ્રસૂરિ ૪૬, વિમલ આતમા;
સવત બારપંચ્યાસી (૧૨૮૫)વરસિ, તિણિ તપગચ્છ થાપિઉ મન હરસિ. ૧૫

તસ પટિ સૂરિ શ્રી દેવેંદ્ર ૪૭, વિદ્યાનંદસૂરિ ૪૮ સદા અનંદ;
સુવિહિત યતિ ગુરુશ્રી ધર્મઘોષ, ધર્મકીર્તિગુરુ ૪૯ કૃતગુણપોષ. ૧૬
માલવ મંડલિ મંડપ દુર્ગિ, પૃથ્વીધર સાહ ગુરુ સંસર્ગિ;
અઠહુત્તરિ જિણહર ઉદ્ધરિ, નિજ સંપદ સુકૃતારથ કરી. ૧૭
સોમપ્રભસૂરિ ૫૦ તસ પટિ ભલઉં, સોમતિલકસૂરિ ૫૧ ગુણગણનિલઉ;
શ્રી દેવસુંદરસૂરિ ૫૨ મુનિરાય, જ્ઞાનસાગરસૂરિ ૫૩ પ્રણમઉં પાય. ૧૮
શ્રી સોમસુંદરસૂરિ ૫૪ તસ પટધણી, અષ્ટવિધ ગણિસંપદ જસ ઘણી;
મુનિસુંદરસૂરિ ૫૫ અતિગુણવંત, રત્નસેખરસૂરિ ૫૬ મહિમાવંત. ૧૯
શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિંદ ૫૭, સુમતિસાધુસૂરિ ૫૮ નમઉં મુણિંદ;
હેમવરણ જિમ નિરમલ કાય, શ્રીહેમવિમલસૂરિ ૫૯ નમઉં મુનિરાય. ૨૦
તસ પટિ ગુરુ મુનિજન અવતંસ, યુગપ્રધાન સમ જાસ પ્રશંસ;
આનંદવિમલસૂરિ ૬૦ આનંદકાર, દૂરિ કરિઉ જિણિ સિથિલાચાર. ૨૧
ભવ્ય જીવ પ્રતિબોધ્યા ઘણા, ગીતારથ મુનિની નહિ મણા;
ઉદયવંત જિનશાસન થયઉં, કલિકશમલ સબ દૂરઈ ગયું. ૨૨
વિજયદાન દાયક સપરાણ, શ્રી વિજયદાનસૂરિ ૬૧ શાસનભાણ;
વિજયવંત જિનશાસન કરી, વડલીપુરિ પામિઉ સુરપુરી. ૨૩
સંપ્રત વિજયમાન ગુરુરાજ, તસ પટિ હૂ જિન અવિચલ રાજ;
શ્રી હીરવિજયસૂરિ ૬૨ સુગુરુમુણિંદ, તા પ્રતપઉ જાં મેરુગિરિંદ. ૨૪
શ્રી આચારિજ પદવી ધાર, શ્રી વિજયસેનસૂરિ ૬૩ ગણધાર;
તસ પટિ વર મણિ તિલક સમાન, ઉદયવંત હુ યુગહ પ્રધાન. ૨૫

(ધરમસાગર ઉવઝાય પ્રધાન, વિમલહરષ નિરમલ અભિધાન;
કલ્યાણવિજય ગુરુ કરઇ કલ્યાણ, ત્રિણિ ઉવઝાય ગછિ મેરુ સમાણ. ૨૬)
શ્રી **વિજયહંસ** પંડિત ધુરિ લીહ, ઇમ અનેક પંડિત મુનિસિંહ;
સુવિહત સાધુ સાધવી જેહ, દિનિ દિનિ ઉદયવંત હું તેહ ૨૬
તપગચ્છ ગુરુની ગુરવાવલી, ભગતિ ભણત પુહતી મન રલી;
અનુક્રમિ અનુક્રમિ લેઈ નામ, **વિનયસુંદર** કરઈ તાસ પ્રણામ. ૨૭

॥ ઈતિ શ્રી તપાગચ્છ-ગુર્વાવલી-સ્વાધ્યાય સંપૂર્ણ ॥

લિખિત—પં. વિનયસુંદરગણિભિર્વિદ્યાપુરે

નોંધ—'જૈન ધર્મ પ્રકાશ'' પુ૦,૪૦, અં૦ ૨, પૃ ૫૭માં સાક્ષરરત્ન શ્રીયુત્ મોહનલાલ દલીચંદ દેશાઇ સંગૃહીત લેખના આધારે અહીં આપી છે.

પં. દેવવિમલગણિશિષ્ય પં. વીરવિદ્યાધરવિરચિત

શ્રીહીરવિજયસૂરિનો સલોકો

[લેખકઃ—પં. વિદ્યાવિજય ગણી; રચનાસંવત્-વિ. સં. ૧૬૫૨;
લેખનસંવત્-વિ. સં. ૧૮૬૫ લેખનસ્થળ-વૈલાદ.]

શાસનદેવી તુમ પાયે લાગું, ગુરુ ગુણ ગાઉં બુધ્ય જ માગું;
હીરવિજયસૂરીસર સલોકો, વર્ણવી કહું છું સાંભલજો લોકો. ૧
પાલનપુર નગર કહેવું વખાણું, અમરપુરીથી અધકેરું આણું;
સાહુકારો વસે તિહાં વિવહારી, સતીયસિરોમણી **નાથીડ** નારી. ૨
સિંહસુપન દેખી સુત જાયો, મહોચ્છંવ મોટકો તાતે કરાવ્યો;
લક્ષણ બત્રિસૈ રત્યરંગિલો, કુંવર વાધે છેલછબીલો. ૩
ભણીયા સિદ્ધાંત અંગ અગિઆર, **હીરહસખ** મુનિ સિરદાર;
વૈરાગ્ય પામી ચારિત્ર લીધો, કુંવર વાંછે કામ અવલ કિધું. ૪
શ્રી **આણંદવિમલ** સૂરિસિરોમણી, જિણે દિપાવ્યુ શ્રી જિનશાસણી;
આગરા લાહોર દિલ્લી સુલતાને, મરુધર માલવ મેવાડ માંને. ૫
સોરઠ કચ્છ ગુર્જર હાલાર, કુંકણ દક્ષિણ મરહઠ સાર;
એહવે દેશ કરિયા વિહાર, **પ્રતિબોધિ** શ્રાવક કીધા સુવિચાર. ૬
સઘલ પંથ જે દૂરે ટાલિ, શ્રીં જિનશાસન સુધુ અજુઆલી;
શ્રી આણંદવિમલસૂરિ પાટ દિપાવ્યો, **વિજયદાનસૂરીસર** પાયો. ૭
સૂરિમંત્ર જપે સૂરીસર ધ્યાને, શાસનદેવી આવિ દૈ માન;
હીર ગુરુ ઠરજ્યો બહુલ પ્રતાપિ, શાસનદેવી એહવિ મત્ય આપી. ૮
હીરવિજય સૂરીસર કિધા, ષટ દરશનમેં હુઆ પ્રસિદ્ધા;
દેશ વિદેશ કિધા વિહાર, ચોમાસું પહોંત્યા નયરી **ગંધાર**. ૯
પુરે પકવાને સ્વામીજન પોષ્યા, યાચક જનનૈ દાનૈ સંતોષ્યા;
પૂજા સનાત્ર ઉચ્છવ રંગરોલ, દેવરાઇ શતિજણેં તંબોલ. ૧૦
હવે આગરામાંહિ હુઈ ખ્યાત, **થાનસંગ માનસંગ** ફેરડી **માત**;
નામે તે બાઈ **ચંપા** પ્રસિધા, મોટો તે તપ **ચોમાસી** કિધ. ૧૧
શહેર આગરામાંહિ હુઇ તે ખ્યાત, પાદશાહિ સાંભલી તે તપવાત;
જુઠું આ બોલે હિંદુઆ કાફર, પાતશાહને પેટ ચઢી છે આફર. ૧૨

હુકમ કરીને ચંપા બોલાવી, સુખપાલ બેસીને દરબાર આવી;
તપને તેજે પાતશાહી કંપે, પૂછે જવાબ તવ ચંપા જંપે. ૧૩
અનાજ વિગર કયું કરિ રહેવાઈ, ચાર મહિનેકે રોજે કયુ થાઇં;
ચોકિય છોડું મહેલાંમેં રહેણાં, તવ મેં અજાણું સાધી ણે કહેણાં (?). ૧૪
મહેલાંમાં બેઠા તપ આરાધે, તપને તેજે બહુ જસ વાધે;
કહો રે યારો કિનકું કયા સૂઝે, ઇસકિ કરામત કહો કુણુ બુજે. ૧૫
કયા હૈ કરામત ચંપા તુમ પાસેં, પાતસાજી પૂછે મનને ઉલ્લાસે;
રોજે કરુ મેં દેવગુરુ ધ્યાને, પાતશાહ બોલિવે દેઈ બહુ માંને. ૧૬
તેરે રોજેકું બહુત શાબાશી, તેરે જોઇયે સો માંગ ઉલ્લાસે;
દલિપતિ પાતશાહીં બહુલ નિબાજી, પાતસાઈ નોબત ચારોઈ વાગી. ૧૭
બારહજારી મોટા દીવાન, પાતશાહી માંહિ હુંઆ પ્રધાન;
થાનસિંગ રહે છે પાતશાહ હજૂર, પાપતણી મત્ય તેહથી દૂર. ૧૮
પાદશાહ મનમેં એહવો સંદેહ, ગુરુકિ કરામ્યત રોજા કરે એહ;
ઉનકે ગુરુકું ઈહા બોલાઉં, ઉસકી કરામતકો મેં ભિ પાઉં. ૧૯
તુમારા ગુરુકા કહો ચંપા નામ, કિહાં વસે નેં કહો કુંણુ ગામ;
હીરવિજયસૂરિ ગુરુજી હમારા, સકલ દુનિયામાં કરે ઉપગારા. ૨૦
દેશ વિદેશ કરે વિહાર, સુંણીયા ચોમાસું નયરી ગંધાર;
ચંપા ગુનો કર્યો જે મહેલ તેડયા, બહિન માનીને ઘેર સંભેજ્યા. ૨૧
હુકમ કરીને હજરત બોલાવે, એ હાથ જોડીને આગલ આણે;
બડા ફુરમાન લખો એક ત્યાંઈ, હીરગુરુકું પાતસ્યા બોલાઈ. ૨૨
તરત ગુજરાતે **મેવાડા** ચલાવ્યા, દિન સાત પાંચ ગુજરાતે આવ્યા;
ગુજરાતી સુબેકો ફુરમાન દીધા, તેહ સલામ કરીને હાથમેં લીધા. ૨૩
પાતશાહજી લિખ દસિય કેણી, સતાવી ચલણા અજર નંદણી (?);
રોજા મહિના પાતશાહી દેણા, હલુઈ હલુઈ આરામ લેના. ૨૪
સુબે તવ ઇહિ તરત ચલાવ્યા, અસવાર દો શ્રીગંધાર આવ્યા;
પાતશાહી ફુરમાન આગલ છોડેં, હીરગુરુ વાંચે મનમેં કોડેં. ૨૫
સંઘ સહુ કો મનમેં વિમાસે, હીર ગુરુ તેડયા અકબર પાસે;
અકબર પાતશાહ જે મહા ખુની, વિનતી ન માનેં ઉમરાવ કેહની. ૨૬
પૂજ્યજી ! પાતશાહ પાપીષ્ટ દુષ્ટ, મહા મુગલ ને રખેં દ્યે કષ્ટ;

ઈહિસ્યં કુડ કપટ રચિંઈ, વાહાણ બેસારી દીવ પોચવીઈ. ૨૭
વલતું નેહિ હીરગુરુ ઈમ પ્રકાસ્યૈ, ધર્મ પ્રભાવેં મંગલિક થાસ્યૈ;
શ્રી જિનશાસન સબલિય સર્મં, નાસીય જાતાં નવિ રહે ધર્મં. ૨૮
ચારુઅ મહુરતેં કિધાં પ્રસ્થાન, જયપતાકા કુસલ કલ્યાણ;
કન્યા તિહાં ઉભી મોતિયે વધાવેં, આગલે શુકન રુડેરા થાએં. ૨૯
ડાવિઅ દેશિ તોરણીઓવાસ, જિમણી ભૈરવ પુરયે છે આસ;
ખેર ડાબે ને ડાબાં જલાલિ, જીમણું તોરણ બાંધ્યાં મલાલિ. ૩૦
શુકન સબલા હુઆ ઉછાહિં, હીરગુરુ ચાલ્યા ચોમાસા માંહિ;
પાતશાહીમેં વડાઈ સંઘાતેં, હીરગુરુ ચાલ્યા પરીવાર સાથે. ૩૧
અમદાવાદિ સંઘ અતિ બહુ ભાવિ, આવી આડંબર સામઈયાં લાવેં;
રાજનગરમાં પૂજ્ય પધરાવે, **ખાંનખાંના** સાહિબ વાંદવા આવેં. ૩૨
નિકાય નીકી ગુરુજી ચલણેં, પાતશાહી તુમેંકું ચાતેં હેં મિલણે;
ઇમ કહિને નવાબ વલિયા, રાજનગરમાં શ્રાવક સહુ મલિયા. ૩૩
શાહ વહોરા તે કુંવરજી ઝવેરી, મનિયા સા પ્રમુખ મોટા વ્યવહારી;
પૂજ્યજી કહો તો નવાબ ફેરવીંઈ, પર્વ પજુષણ ઇહાં કિણ કરઈ. ૩૪
પૂજ્યજી બોલ્યા મનમેં ઉછાહેં, છ છિંડી બોલિ છેં સિદ્ધાંત માંહિ;
પરભાતી તેંણેં કારણ પાગરવું છું, પાતશાહી હોકમ પાછો ન ફેરવું. ૩૫

અનુચાન વાચક અને પન્યાસ, સાથિં પાંત્રીસેં ઠાણું ઉલ્લાસ;
મેણિયા માફક રીસ્તે જવાલા, વેહેંલું વલિ સાથિ હોંસિય ચાલેં. ૩૬
આડંબરે ચાલ્યા શ્રી ગુરુરાજ, **મેસાણા સિદ્ધપુર પાલનપુર** સાજ;
અનુક્રમે **સરોતરે** પોહતા ઉલ્લાસ, તિહાં કણેં સબલો શ્રાવક વાસ ૩૭
સહેસા અરજનના મોટા મેવાસ, ઘેર બેઠો નિત્ય આવે છે ગ્રાસ;
સહેસા અરજન મેવાસી બલિયા, ગુરુ પાયે લાગી આવીને મલિયા. ૩૮
ગુરુજી ચૌમાસું ઈહાં કિણ કરંઇ, પૂજ્યજી પરમેસરથી ઈહાં ડરીઈં;
કહો તો મ્લેચ્છને મારીય કાઢું, કુસલ ને ખિમેં સેહર પોહોંચાડું. ૩૯
ગુરુ કહે અઘટતું એ કિમ કરિઈં, પાતશાહ કનેં જાતાં ઘણો યશ લહઈં;
પર્વ પજુસણ ઇહાં કિણ કરઈ, પારણો કરીનેઈ આગલ સંચરીઈ. ૪૦

પજુસણ કરવા પૂજ્યજી રહીયા, નવે વખાણુ કલા સાંભલીઆં;
સંવચ્છરી દાન સોનઈ આપ્યા, જાચક જનતાના દાલિદ્ર કાપ્યાં. ૪૧
પારણા પૂજા ને સબલી સજાઈ, ધન ધન હીરગુરુની કમાઈ;
સહેસો ને અરજુન તે પ્રતિબોધી, જીવ નવિ મારુ બાધાઈ લિધી. ૪૨
પજુસણ કરી પૂજ્ય પધારિયા, નયરી સિરોહી આવિ ઉતરિયા;
રાય સુલતાન આવીને મલિયા, તિહાંથી આગલ હીરગુરુ સંચરીયા. ૪૩
જાલોર જોધપુર મેડતામાંહે, પૂજ્યજી પોતા નમે ઉછાહે;
સહસ દારગ ઓચ્છવ કીધ, લુછણે યાચકને હાથીયા દીધ. ૪૪
પાતશાહી મેવાડા આગલે ચાલીયા, હીરગુરુ કિયા અકબર સંભલાવ્યા;
થાનસિંગ માનસિંગ સબલી સજાઈ,દલિસા આગલે દિધી વધાઈ.૪૫
મેડતે પૂજ્યે કરયા પ્રયાણુ, નગર ફતેપુર હુઇ તે જાણુ;
સેખુજી પાદશાહ સામા મોકલીયા, અઠારાંઈ સંઘ મનોરથ ફલિયા. ૪૬
પાતશાહી નેજા વડા નિસાણુ, નોબત વાજે મોટે મંડાણુ;
પાતશાહી હાથી પાંખરિયા, ઘોડા કુંતલ દોરીને આગલ કરીયા. ૪૭
પંચ શબ્દ નિશાણુ બાજે, ઢોલ ધ્રુસકે અંબર ગાજે;
માદલ તાલ અને સરણાઈ, ઠોરય ઠોરે દેતા વધાઈ. ૪૮
આગરાઈ સંઘે કરયો સામઈયો, વર્ણવી કાંઈ ન જાય તે કહિયો;
ઓચ્છવ મોટે પૂજ્ય પધરાવે, હીરવિજયસૂરિ આગરામાં આવે. ૪૯
પ્રભાવના હુઈ સબલી રુપઈ, એ શ્રાવકે જાચકને સંતોષ્યા એ સહુ;
આગરાઇ સંઘ ચતુરસુજાણુ, થાનસંગ માનસંગ માનું કલ્યાણુ. ૫૦
ગુરુજી ચ ઉતરીયા દરબાર નેઠા, પ્રભાતે પાતસ્યા મોલમાં તેડિયા;
હીર ગુરુ સાથે ઠાણું જે જે સાત, પતાસા પૂછે સી સી વાતે. ૫૧
આશીશ દઇ આગલે રહીયા, દરીસણુ દેખી પાતશાહ ગહગહીયા;
દલીસા દેખી દરીસણુ આણંદે, હાથ જોડીને ઉમરાવ વંદે. ૫૨
પાતશાહી જલેવા સોનેરી દિઠા, કાંબલી બિછાવી આગલ બેઠા;
પાતશાહી કહે ગુરુ બેસાં જલેવે, સાધુ એક બોલ્યો જીવ હુવે વિશેષ. ૫૩
મોહલાંમાં જનાવર કિહાંસ્યું હોવે, પાતશાહી માંજે ખોલિય જોવે;
જોયતાં નાવિ કિમ વિચાર, દેખ્યો [illegible]રિ ચમકયો રીદય મજાર. ૫૪

એ નહિ માનવ આદમરૂપ, અલ્લા ખોદાકા એહ સરૂપ;
અબદલ ફાજુલ સેખ દીવાન, માનસંગ કહુઓરતુ સુરસેન જાણે. (?)૫૫
બીરબલ રાજા તોડરમલ, રતનસંઘ હાડો ઉબરો અવલ;
સહુ સભામાં પાતશાહી આવે, હીર ગુરુ નાંમ જગતગુરુ થાપે. ૫૬
પાતશાહી બોલ્યા બોલ્ય વિચાર, કેશીઇ ઇલિમ ગુરુજી તુમારા;
જીવ ઉગારું જુઠ ન બોલું, ચોરી નવી લું નેં નાડી ન બોલું. ૫૭
દુનિયા ન જોડું રાતિ ન ખાઉં, ઇસી ઇલમ સહી વીર વાંદુ;
વાત સુણિને પાદશાહી દિલ બેઠી, હુકમ હુઓ નઇ ગુરુજીય ઉઠે. ૫૮
મજલસ બીજી પૂજ્ય પધારે, ષટ દરશનમાં લાજ વધારે;
સુકંદ સન્યાસી ગોદડી મુકિ, દીધી હક્કારી નવિ થાઇ ઉંચી. (?) ૫૯
જંગમ ગુરુ કહે ગોદડી ઉઠાડે, પાતશાહી રિઝાયો એ હઠ માંડે;
ગુરુ આબરૂ આપણી રાખો, ગોદડી ઉઠાડી અલગીય નાંખો. ૬૦
માલદેવ ચિંતે હવે ઇહાં આજે, કિમ કરી જોઇઈં દરિસણ લાજે;
હકારી વીર ગોદડી ઉઠાડી, સોફીઇ કરામત એક માંડી. ૬૧
નિજ માથાથી ટોપી ઉડાડી, ઉડી આકાશે પાતશાહી નીહાલી;
દિલ્લીશા બોલે તવ ઇકતારી, ગોદડી ટોપી લાઉં ઉતારી. ૬૨
ગોદડી ટોપી માલદેવ ખીલ્યા, સોફી સંન્યાસી અંગ થયાં ઢીલ્યાં;
પાતસા હુંકમ કરેં છેં ફેંરી, ગોદડી મંગાવો અબકિય વેગી. ૬૩
આપણો ઓઘો માલદેવ ચલાવે, ગોદડી ટોપી મારીનેં લાવઇ;
સોફી સંન્યાસી દો થયા વીતા, પાતશાહ દરબાર હીરગુરુ જીત્યા. ૬૪
જગદગુરુ બિરુદ રાખ્યું બે જાનુ, અઇ અઇ હીર ગુરુ પૂજ્ય જ માનું;
બ્રાહ્મણ સંન્યાસી અતિત ઉન્માદ, ષટદરશનશું જીત્યો છે વાદ. ૬૫
માલદેવ મુનિ લીધો છે અભિગ્રહ, આજથી હીરગુરુ માથે તે કીધો;
દલીસા અકબર હીરગુણ ગાય, પાતશાહ કહેં માંગો બહોત પસાય. ૬૬
હાથી ઘોડા ને પરગણુ ગામ, જે જોઈએ તે નકાલ્યો નામ;
માગ્યા સ્યો દ્યો તો અમર પલાવો, નવ મોહરે તુમે છાપ ચલાવો. ૬૭
પરવ પજુસણ અમર ચલાવો, શેતરુંજે તીરથ મુગતો કરાવો;
હુકમ ફરમાને ગાય છોડાવો, બંદીવાન લાખ છૂટાં મુકાવો. ૬૮
પંખી મૃગલાંને ઘણું ઉધરીયા, ડાબર સરોવર જીવ છોડાવીયા;

જીજીયા ધુંવા દાણ મેલાવી, શ્રી જિનશાસન થીર થપાવી. ૬૯
શ્રી જિનશાસન સબલો જે ધર્મ, હીરસૂરિનૂ મોટું જ કર્મ;
પહેલું ચોમાસું આગરે રહીઈ, બીજું ચોમાસું ફતેપુર કરઇ. ૭૦
પાતશાહી બહોત ફરમાન ભેજે, ત્રીજુ ચોમાસું આગરે રહીજે;
અકબર શાહનો આગ્રહ જ જાણી, ધન ધન હીર ગુરુની કમાણી. ૭૧
ત્રીજું ચોમાસું આગરે આવે, સબલ સામઇયુ પૂજ્ય પધરાવે;
અકબર સામો સાંભલી તે રીઝયો, શ્રી ગુરુ વચને ઘણું પ્રતિબુઝયો. ૭૨
પામરી પુસ્તક ભેટણું કીધું, અકબર આગ્રહે કોઇ ન લીધું;
અકબરે આગરે કીધો ભંડાર, જગતગુરુ કીધા મનુહાર. ૭૩
લાખ પિસ્તાલીશ પુસ્તક સંચે, ષટ્દરશનનાં શાસ્ત્ર પ્રપંચઈ;
કરી પારણું પૂજ્ય પાંગરીયા, હજરત સલામ કરી ઉભા રહીયા. ૭૪
પાતશાહ કરયો બહોત સન્માન, જો તુમ ચાહે સો ઉનકા લ્યો નામ;
શ્રેણીક વાલો શ્રી મહાવીર, અકબર વાલો શ્રી ગુરુ હીર. ૭૫
કેસીય કીધો શ્રી પરદેશી સીધો, શ્રી ગુરુ અકબર તેમ પ્રતિબોધ્યો;
શાન્તિચંદ્ર વાચક પાસે હજુર, તીહાંથી પાંગરીયા હીરવિજયસૂર. ૭૬
મરુધર ગુર્જર પાવન કરતા, શ્રી જિનશાસન માંહે ગહગહતા;
મેઘજી શીષ્ય આચારજ લુકે, ઠાણું સત્યાવીસ નિજ મતકે. ૭૭
પ્રતિમા જુહારી સંસાર તરીયા, હીરગુરુ દરીશણ પામી ગહગહીયા;
પંચ મહાવ્રત ઉચરીયા ફેરી, લુંકામત પાપ કાઢયો ઢંઢેરી. ૭૮
હીરવિજયસૂરિ ગુણ જે ગાઇ, દિન દિન પ્રતાપો કોડિ સવાઈ;
વીવાહ મોચ્છવ મંગલિક કાજે, એહ સલોકો ભણવો વરરાજે. ૭૯
આણંદવિમલસૂરિ સીસના શિષ્ય, દેવવિમલ ગુરુ પંડિત પ્રતીખ્ય;
તસ સીસ મંગળીક સલોકો ગાયો, વીર વિદ્યાધર આણંદ પાયો. ૮૦
હીરવિજયસૂરિ તણો સલોકો, સાંભલો લોકો પરીહરો સોકો;
જે કોઈ ભણે ગણે એહ શલોકો, કોડિ કલ્યાણ મંગલીક થોકો. ૮૧

॥ ઇતિ શ્રી હીરવિજયસલોકો સંપૂર્ણ ॥

શ્રી ધર્મનાથ પ્રસાદાત્ સં. ૧૮૬૫નો પોષ શુદિ ૧૫ રવિવારે શ્રી વૈલાદ નગરે લી. પં. વિદ્યાવિજય ગણી.

શ્રીઆત્મકમલલબ્ધિસૂરીશ્વરશાસ્ત્રસંગ્રહ ઈડરની હસ્તલિખિત પ્રતિ નં. ૯૭૩નાં પત્ર ૪ના આધારે આ રાસ અહીં આપ્યો છે.

નોંધ:—આ૦ શ્રી આણંદવિમલસૂરિના શિષ્ય વાનરઋષિ કે જેમનું બીજુ નામ વિજયવિમલ છે તેમણે વિ. સં. ૧૬૨૨ પહેલાં ગચ્છાચારપયન્નાની ટીકા ભાવપ્રકરણ સ્વોપજ્ઞવૃત્તિ; સં. ૧૬૨૩માં બંધોદયસત્તાપ્રકરણ સ્વોપજ્ઞ અવચૂરિ, સં. ૧૬૩૪મા ગચ્છાચારપયન્નાની મોટી ટીકા વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા છે. તે પૈકીની ગચ્છાચારપયન્નાની મોટી ટીકાનુ સંશોધન તથા લેખનકાર્ય પં. વિદ્યાવિમલ, પં. વિવેકવિમલ તથા પં. આણંદવિજય ગણીએ કરેલ છે. આ વિદ્યાવિમલ ગણીએ જ પ્રસ્તુત "હીરવિજયસલોકો" બનાવેલ છે.

કવિ દુલિચંદવિરચિત

હીરવિજયસૂરિ—સવૈયા

સખે સખે મૃગનેણી ચલી ગુરુવંદનકો ગજરાજ ઘટા,
કરિ કંકણુ ચુડ અક્ષત તિને વરદાર ખિન્યો સિર ઘુટલટા;
ગાવતિ મંગલ ગાતિ સુહાન પૂરણુ મોતીકો ચોક છટા,
કવિ સૌ કહે ગુરુ હીર ભટ્ટારક ઔર કરૈ સબી પેટનકા. ૮૩
સોવનકે અલગ એ ફુરમાણુ કે ગુજરદેશ પઠાઈ જ્યું,
સાહ અકબર આપ કહે ગુરુ હીરવિજૈસૂરિ ગાઇયે જ્યું;
પાપ કે તાપ સંતાપ ટરૈ, પુનઃ ખિગસહ ફલ પાઇ જ્યું,
કવિ દુલિચંદ કહે ગુરુ હીરવિજયસૂર ધ્યાયી જ્યું. ૮૪

(એક હિન્દી કવિતાઓના ગુટકામાંથી ઉધ્ધૃત: 'જૈન સત્ય પ્રકાશ' ક્રમાંક ૮૪ માંથી)

ભાવનગરની જૈનઆત્માનંદ સભાએ પ્રકાશિત કરેલ જૈન ઐતિહાસિકગૂર્જર કાવ્યસંગ્રહમાં-(કાવ્ય ૨૦મુ) જ. ગુ. આ. વિજયહીરસૂરિશિષ્ય પં. વિજયચંદ્રશિષ્ય પં. નયવિજયશિષ્ય પં. કુઅરવિજયકૃત "હીરવિજયસૂરિશલોકો"; (કાવ્ય ૨૧મુ) આ. શ્રી આણંદવિમલસૂરિશિષ્ય પં. શ્રીપતિશિષ્ય પં. હર્ષાનંદ શિષ્ય ઉ વિવેકહર્ષકૃત "હીરવિજયસૂરિનિર્વાણુ રાસ" અને (કાવ્ય ૨૨મું) ઉ. કલ્યાણુવિજયશિષ્ય પં. જયવિજય ગણિકૃત હીરવિજયસૂરિ ખાનિ છપાયેલ છે. આ સિવાય પં. હર્ષાનંદ શિષ્ય પં. પરમાણંદે "હીરવિજયસૂરિરાસ" અને કવિ ઋષભદાસે "હીરવિજયસૂરિરાસ" બનાવેલ છે.

જગદ્દગુરુ શ્રી વિજયહીરસૂરિ—સવૈયા

ગજ ચોરાસી લખ સબલ ઘરઆંગણુ ગેહેંવર,
કોડ અઢાર તુરંગ ચપલ ત્યાહા દીસે હેંવર;
નવ નિધિ ચૌદહ રયણુ સેહેસ ચોસઠ અંતેઉર,
અલંબધજા દસ ક્રોડ સેહેસ બોહેતરે પરવર;
છંનૂએ કોડ પાયક નમે સેહેસ બત્રીસા મુગટધર,
પાંચમે ચક્રી સોલમે જિન શ્રી શાંતિનાથ શ્રી શાંતિકર. ૧

સવૈયા

જિને હીરબીજેસૂરિ ગોર કીયો, ઉને ઓરસુ ગોર કીયો ન કીયો,
જિને હીરબીજેસૂરિ નામ લીઉ, ઉને ઓરકો નામ લીઉ ન લીઉ;
જિને હીરબીજેસૂરિ ચિત્ત ધરો, ઉને ઓરકૂં ચિત્ત ધરો ન ધરો,
જિને હીરબીજેસૂરિ પાઉ પરે, ઉને ઓરકે પાઉ પરો ન પરો. ૨
હીર જગ ગુરુ સાહી અકબર, દો ઉદયે ધ્રમ ધારનકૂં,
મનમોહન મૂરત સુંદર સૂરત, તિમિર પાપ બિડારનકૂં;
નિજ દેસ સુબે સમેં ગૌ બછકૂં, જીવદાન દીયો પ્રથી તારનકૂં,
સુકવિ કહે સાધ સંગત કરો, ભવદુર્ગત દૂર નિવારનકૂં. ૩

ઉતર ઉભે દેસ આંણુ સેહે ગોરનિં જંપે,
પૂરવ પ્રસિધ પ્રમાણુ સકલ વાદી નર કંપે;
દખણુ ધર્મ સુધ્યાન ચિત્ત નવકારસુ રખે,
પચ્છમ કરું વખાણુ હરમજ આદન સેહેર બખે,
ગણુદાસ કહે ગોર નરમલો શ્રી વિજેદાંન પટે ભણો,
શ્રી હીરવિજેસૂર વંદતાં ધર્મલાભ હોએ અતિ ઘણો. ૪
સૂતન અત્ર આકાસ ગોવિંદ સૂત તપગછ સૂણીએ,
ઓ કલા સોલ સંપૂન્ય આ કલા બોહોતેર ભણીએ;
ઓહ કલા હીણુ ખીણુ આ કલા દિન દિન ચઢંતે,
ઓહ રાહ જો ઓરડે આહ ભાએ અનંગ ભડંતે;
આ અમી કોઉને નવ દીયે આ વચન અમ્રતરસ વરસે બહુ,
પ્રાગવાટ સસી ઉવઝાય જે શ્રી સકલચંદ વંદો સહૂ. ૫

નોંધ—આ કૃતિ ઐતિહાસિક સજ્ઝાયમાલા ભા. ૧માંથી અહીં આપી છે.

ઉ. શાંતિચંદ્રશિષ્ય પં. અમરચંદ્રજીવિરચિત

શ્રી યુગપ્રધાન—સંખ્યા સજ્ઝાય

[રચનાસંવત–વિ. સં. ૧૬૭૦]

સમરી સારદ કવિજન માય, શાંતિચંદ્ર ગુરુ પ્રણમી પાય;
તેવીસ ઉદય તણા ગણધાર, પભણીશ તેહનો વર વિસ્તાર.

પહેલે ઉદયે ગણધર વીસ, સુધર્મા આદિ હું નામી સીસ;
બીજે ઉદયે ગુરુ તેવીસ, વયરસેન આદિ પ્રણમીસ.

અઠાણું ગુરુ ત્રીજે જાણ, પાડિવાયાદિક ગુણની ખાણ;
હરિસ્સહાદિક ચોથે સહી, અઠ્યોતેરની સંખ્યા કહી.

નંદીમિત્ર આદે ગણધાર, પંચોતેર નમીયે ગુણધાર;
નેવ્યાસી ગુરુ છટ્ઠે કહ્યા, સુરસેન ગુરુ આદે લહ્યા.

સત્તમે ઉદયે એકસો જોય, રવિમિત્રાદિક વંદુ સોય;
સત્યાસી ગુરુ મહિમનિધાન, શ્રીપ્રભ આદિ યુગહપ્રધાન.

નવમે શ્રી મણિસૂરિ મુનીશ, પ્રમુખ પંચાણું ચિત્ત ધરીશ;
દશમે સત્યાસી ગુણવંત, યશોમિત્ર આદિ ભગવંત.

એકાદશમેં ધનસિંહ આદિ, છહોંતેર નમતાં બહુ જસ વાદ;
સત્યમિત્ર આદિ બારમેં, અઠોતેર મુજ મનમાં રમે.

શ્રીધમ્મિલ પ્રમુખ તેરમે, ચોરાણું ગુરુ સહુએ નમે;
શ્રી ગુરુ વિજયાનંદ મુનીંદ, આદે અઠોતેર સેવંદ.

શ્રી સુમંગલ મંગલકાર, ત્રિકોત્તર સય મહિમાગાર;
સોલસમે ગુરુ શ્રી જયદેવ, એકસો સાત નમું નિતમેવ.

એકસો ચાર મુનીશ્વર ચાર, ધર્મસિંહાદિક સંજમધાર;
અષ્ટાદશમેં શ્રી સુરદિન્ન, એકસોપન્નર ગુરુ કૃતપુન્ન.

વિશાખસૂરિ નમીયે નિશદિશ, યુગપ્રધાન એકસો તેત્તીસ;
શ્રી કોડીન્ન મહીધર ધીર, ઉદય વીસમે એકસોવીસ.

શ્રી આર્યસુહસ્તિ ગુરુ આદિ આજ, પંચાણું પ્રભુજી રાજમાન;
બાહિદમિત્ર ગુરુ અંતિમાવંત, ત્રેવીશમું ઉદય મહંત. ૧૨

દુપ્પસહ આદિ વાંદિયે, ત્રેવીશમે ઉદયે કહીયા ગુણીએ;
સર્વ મળીને સંખ્યા ધાર, સહસ દોય ને અધિકા ચાર. ૧૩

પહેલા છેલ્લા યુગને દોય, એકાવતારી નિશ્ચે સોય.
સંયમ આરે ધર્માધાર, સંયમ ધરે નિરતિચાર. ૧૪

જિહાં જો શ્રી ગુરુ કરે વિહાર, [illegible] નિરધાર.
તિહાં નહીં મારકી આવે દુકાલ, [illegible]. ૧૫

તેહ પ્રમાણ ગ્રંથ [illegible], [illegible], વિજયધર્મસૂરિ યુગપ્રધાન
શાન્તિચંદ્ર વાચકનો શિષ્ય, અમરચંદ્ર નમે નિશદિશ. ૧૬

ઉપાધ્યાય શ્રી વિનયવિજયજીવિરચિત

શ્રી ગણધરપટ્ટાવલી–સજ્ઝાય

[રચનાસંવત્–વિ૦ સં૦ ૧૭૧૦]

દુહા

બ્રહ્માણી વાણી દિઓ, આણી અધિક સનેહ;
હું સેવક છું તુમ તણો, મન અવધારો તેહ. ૧
ગુણ બોલીશ ગણધર તણાં, જિહાંકે સિસ પવિત્ર;
ગંગાજળ પરિ નિરમલા, જેહના સરસ ચરિત્ર. ૨
ગુરુ પરિવાડી વેલિનું, મૂલ નમું મહાવીર;
ફલદાયક તેહ જેહથી, પસરિ ગૂંહિર ગંભીર. ૩
ઈંદ્રભૂતિ આદિ નમું, ગુરુ ગણધર ઈગ્યાર;
સયલ સૂત્ર જેણિં રચ્યાં, જિનશાસન જયકાર. ૪
ગણધર માંહી પાંચમો, નમો સુધર્માસ્વામિ;
પાટ પરંપર જેહની, વર્ત્તી ગુણ અભિરામ. ૫

ઢાલ

[તુમ સાથે નહી બોલું રીખવજી, તઇ મુઝનઈ વીસારીજી–એ દેશી]

વીર તણુંઈ પાટિ ધુર ધોરી, સમરું સોહમ સ્વામીજી;
બીજો જંબુ જગિ જયવંતો, અંતિમ સિવગય ગામીજી.
ભવિજન વંદો ભાવિ ગણધર, સફલ કરો અવતારજી (એ આંચલી). ૬
જેણિ નવ્વાણું કંચન કોડી, આઠઈ અબલા છોડીજી;
.... સંયમસ્યું મતિ જોડીજી. ભવિ૦ ૭
તસ પાટિ પ્રભવો ગુણધોરી, કીર્તિ સજી જસ ગોરીજી;
જંબૂથી જેણિ કંચણ છોડી, લીધું ચારિત્ર ચોરીજી. ભવિ૦ ૮
સય્યંભવ તસ પાટિ પ્રગટયા, નામ ભલઈ તસ લીધુંજી;
જિણિ નિજ સુત ઉપગારનઈ હેતિ, દશવૈકાલિક કીધુંજી. ભવિ૦ ૯
શ્રી. યશોભદ્રસૂરિ તસ પાટિં, [તસ પાટિં] હૂઆ દોઇજી;
શ્રી સંભૂતિવિજય ગચ્છધોરી, ભદ્રબાહુ ગુરુ હોઇજી. ભવિ૦ ૧૦

તસ પાટિં જિનશાસન દીપક, થૂલઈભદ્ર અણગારજી;
શીલવંત ગુણવંત સોભાગી, નાગરકુલ સિણગારજી. ભવિ૦ ૧૧
નંદ નરેસર નયરી સુંદર, કોશ્યા મંદિર આયોજી;
મંત નઈંનુતી આવંતો જાણી, સામો સબલ બનાયોજી. ભવિ૦ ૧૨
કોશ્યા કૂચ ભૂધર વિચિમ ગઢ, તિહાં જઈ પૂર્યો વાસજી;
વેણિ કૃપાણ કબાણ ભમૂહ કિય, બાણ નયણ વિશાલોજી. ભવિ૦ ૧૩
નાસાપુટ બંધુક બનાઈ, તસ મુખિ મુગતા ગોલીજી;
શ્રવણપાલિ ગોફણ ગુણ સાંધી, ઝાલિ ચક્ર રહ્યો તોલીજી. ભવિ૦ ૧૪
વેધક વચન કુંભ અંતિ તીખા, ભુજભોગલ ઉલાલીજી;
નેઉર પર વરણ તૂર વજાવઈ, કાયરના મદ ગાલઈજી. ભવિ૦ ૧૫
તેગસંવેગ ગ્રહી તવ મુનિવર, ધ્યાનફલક કરી લીધુંજી;
જિન ઉપદેશ ભલ્લ ઉલાલી, મયણનઈં મહઈંણું દીધુંજી. ભવિ૦ ૧૬
ઉઠિ અનાડી હવઈ કિહાં જાઇસ, આજ હરુ તુઝ પ્રાણજી;
નંદિખેણ આદ્રમસુતકેરાં, વાલ્યુ વયર સુજાણજી. ભવિ૦ ૧૭
બલ કરિ આગઇ બયલ છેતરીયાં, તેણઇ ન કલ્યો તુઝ તાગજી;
હું તુઝ મૂલ મરમ સવિ જાણું, ઇહાં નહી તુઝ લાગજી. ભવિ૦ ૧૮
અરણક મુનિ રહનેમી સંભારી, મ કરિસિ મતિ ઉન્માદજી;
જંબૂ પ્રમુખ પણઇ મુનિરાવઈં, મુઝ ઉતાર્યો માદજી. ભવિ૦ ૧૯
જાણું છઉં હું સવિ માટીપણું, મરમ કસ્યા કહું આજજી;
શાતાદિક તારી જબ જીતો, કિસી રહી તુજ લાજજી. ભવિ૦ ૨૦
ઇમ અતુલીબળ કામનિકંદી, અકહ કહાંણી કીધીજી;
કોશ્યા મનિ ગઢિ ધર્મ વસાવી, વિજયપતાકા લીધીજી ભવિ૦ ૨૧
ચઉરાસી ચઉવીસી સુધી, રાખ્યુ અવિચલ નામજી;
શુલિભદ્ર મુનિના ચરણઈ, હોયો વિનય પ્રણામજી. ભવિ૦ ૨૨

દુહા.

તસ પાટિં આર્ય મહાગિરિ, બીજા આર્ય સુહસ્તિ;
જિણઈ તુલના જિનકલ્પની, કીધી સાધુ ગભસ્તિ. ૨૩
દીક્ષા દેઇ દ્રુમકનઇ જિણઈ, સંપ્રતિ નૃપ કીધ;
જિન મંડિત પૃથ્વી કરી, ત્રિણઇ બહુલો જસ લીધ. ૨૪

નોમઈ પાટઈ વીરથી, સુસ્થિત સુપ્રતિબુદ્ધ;
કોટિ મંત્રના જાણુથી, કોટિક નામ પ્રસિદ્ધ. ૨૫
ઇંદ્રદિન્ન સૂરીસરૂં, તાસ પટ્ટોધર ધીર;
દિન્નસૂરિ તસ પટધણી, રત્નાકર ગંભીર. ૨૬
પ્રભુથી પાટઈ બારમઈ, દિન્નસૂરિના સીસ;
સિંહગિરિ નામઈ હૂઆ, અધિકી જીસ જગીસ. ૨૭

ઢાલ

[રાગ—રામગિરિ; રામ ભણઇ હરિ ઉઠિઇ, હૂં ભાવ્યો તુઝ
નીર રે—એ દેશી અથવા લસનાની દેશી]

ધનિ ધનિગિરી નંદન, માત સુનંદાનો પુતઈ;
જાતીસમરણ જનમથી, પામ્યા અતિ અદ્ભુત રે.
ધનિ ધનગિરિનંદન (એ આંકણી). ૨૮

સયંમ લેવાનંઈ કારણઇં, રુદન કરઈ નિતિમેવ રે;
આકુલિ માઈ વહોરાવિઓ, ધનગિરિઇ તતખિવ રે. ધનિ૦ ૨૯
આણિ ગુરુ કરિ આપીઉં, વજ્ર બરાબરિ ભાર રે;
નામઈ વજ્રઇ બોલાવિઓ, વાધઈ જિમ સહકાર રે. ધનિ૦ ૩૦
અંગ ઇગીયાર પઢાવિયાં, સુતા પાલણા માંહિ રે;
લહુપાણિ ચારિત્ર આદર્યું, આણી અધિક ઉત્સાહ રે. ધનિ૦ ૩૧
પુરવ સૂરિજન સુરવરઇં, આવી પારખા હેતે રે;
કોહલાપાક દેખાડિઓ, નવિ વિહરઈ સાવચેત રે. ધનિ૦ ૩૨
વિદ્યા દઇં નભોગામની, તૂઠા દેવ તે વારે રે;
ઇમ પરિખા વલી છેતરઇં, વૈક્રિય લબ્ધિ દિ સાર રે. ધનિ૦ ૩૩
કન્યા રુક્ષમણી રાગિણી, કંચણ કોડિ સમેત રે;
ધનપતિ તાતઈ આગલિ ધરી, નવિ પરણ્યું પુન્ય હેત રે. ધનિ૦ ૩૪
લેઈ સુભિક્ષ દુર્ભિક્ષથી, લબ્ધી પોહ વાસ્યો સંઘ રે;
આણી કુલ પરદેશથી, રાખ્યો જૈનનો રંગ રે. ધનિ૦ ૩૫
તે શ્રી વયરસ્વામી હુઆ, પ્રભુથી તેરમઇ પાટિ રે;
શ્રી વયરસેન સૂરીસરું, તસ પાટઇં ગુણહાટ રે. ધનિ૦ ૩૬

નિજ ગુરૂ વયણ તે સંભરી, પોહોતા સોપારઈ ગામિ રે;
ભોજનમાં વિખ ભેલતો, દીઠો વિવહારી તામ રે. ધનિ૦ ૩૭
બાર વરસ પૂરાં થયાં, થાસિ કાલિં સુગાલ રે;
ઇમ કહી તેહ ઉગારીયા, વચન ફલ્યાં તતકાળ રે. ધનિ૦ ૩૮

વિવહારી વ્યાપારી પુત્રસ્યું, લીઈ સંયમ ભાર રે;
પાલી સંયમ નિરમલો, પામ્યો ભવતણો પાર રે. ધનિ૦ ૩૯
આચારિય પદ થાપિઆ, તે વ્યાપારઈ અણગાર રે;
શાખા ચ્યાર તેહથી હવી, જિનશાસન સિણગાર રે. ધનિ૦ ૪૦

નાગેંદ્ર ચંદ્ર નિ નિવૃતિ, વિદ્યાધર ગણધાર રે;
તેહમાંહિ ચંદ સૂરીસરુ, પાટિ પનરમઇ સાર રે. ધનિ૦ ૪૧
સામંતભદ્ર સૂરીસરું, પાટિ સોલમઈ સેવિ રે;
સતુરમઈ પાટિ સુખકરુ, સૂરીસર વૃદ્ધદેવ રે. ધનિ૦ ૪૨

પ્રદ્યોતનસૂરિ તસ પાટિ, તસ પાટિ શ્રી માનદેવ રે;
લઘુ શાંતિ સ્તવ જોડતાં, શાંતિ કરી તતખેવ રે. ધનિ૦ ૪૩
માનતુંગસૂરિ તસ પટોધરુ, ભક્તામર જેણઈ કીધ રે;
બેડી તાલાં ઉઘાડતાં, જગી મોટો જસ લીધ રે. ધનિ૦ ૪૪

વીરા વીરાર્ય તસ પાટિં, જસદેવ ગણધર તાસ રે;
દેવાનંદસૂરીસરિ કિસ, તસ પાટઈ પ્રકાશ રે. ધનિ૦ ૪૫
વિક્રમસૂરીસ હવિ હૂવા, નરસિંહ તેહના સીસ રે;
સમુદ્રસૂરિંદ પચ્છી હુવા, વલિ માનદેવ સૂરીસ રે. ધનિ૦ ૪૬

વિબુધ પ્રભુ તસ પટ ધણી, સુરીસર જયાણંદ રે;
સૂરિ રવિપ્રભ તસ પટિં, જસોદેવ તસ પટી ચંદ રે. ધનિ૦ ૪૭
જે શાસનના રે રાજીઆ, સૂરિ પ્રદ્યૂત્ત જાણિ રે;
વલિ માનદેવ સૂરિસરુ, વિમલસૂરિંદ વખાણિ રે. ધનિ૦ ૪૮

ઉદ્યોતનસૂરી તસ પટિં, સૂરિ શ્રી સર્વદેવ રે;
દેવસૂરિ તસ પટધણી, વળી સૂરિ સર્વદેવ રે. ધનિ૦ ૪૯
શ્રી યશોભદ્ર સુરીસરું, સૂરિ શ્રી નેમિચંદ રે;
પાટઇ એ ગુણ ચ્યાલમઈ, હોઈ પચ્છી મુનિ વંદ રે. ધનિ૦ ૫૦

દુહા

અજિતદેવ સૂરીસરું, વિજયસિંહ વર પટ્ટ;
શ્રી મણિરત્ન સૂરીસરુ, સોમપ્રભ પરગટ્ટ. ૫૧

પાટિં ચઉઆલીસમંઈ, મહાવીરથી જાણી;
શ્રી જગચંદ્ર સૂરીસરું, તપકિરિઆ ગુણખાંણી. ૫૨

બાર વરસ આંબીલ કરી, આવ્યા આહડ માંહિ;
"તપા" બિરુદ ત્યારિ દીઓ, રાણુંઈ ધરી ઉત્સાહ. ૫૩

વાદ ચઓરાસી જીતીઆ, કીરીઆ કીઓ ઉદ્ધાર;
બિરદ ધરાવ્યું "હીરલા", ધનિ ધનિ એ ગણધાર. ૫૪

શ્રી દેવેંદ્ર સૂરીસરું. તસ પાટઈ શ્રૃંગાર;
કર્મગ્રંથિ જેણઇ કીયા, ભાષ્યાદિ સુવિચાર. ૫૫

ઢાલ

[સારદ બુદ્ધિ દાઇ—એ દેશી]

તસ પાટિ ધુરંધર સૂરિ શ્રી ધર્મઘોષ,
ઉજેણી માંહિ જેણે કીધો ધર્મપોષ;
જોગી ઇક જીયો મુનિનઈં વિઘન કરંતો,
જન સર્વ વખણાઈ ગુરુની શક્તિ અનંતો.

ત્રુટક

ગુરુની સક્તિ અનંત વખાણો, સોમપ્રભ તસ સીસ,
સોમતિલક તસ પટ્ટધુરંધર, દેવસુંદરહ ચઈ ઇસ;
તસ પાટિં શ્રી સોમસુંદર ગુરુ, રાણપુરિ જસ વારિ,
ધરણો સંઘપતિ દેઉલ કરાવઈ, દેવભવન અનુકારિ. ૫૬

તિહાં બિંબ પ્રતિષ્ઠા શ્રી ગુરુ કીધા રંગિ,
પાટિં તસ ઉદયા મુનિસુંદર ગુરુ ચંગિ;
સંતિકરુ તેણુઈ કીધું જગમાંહિ મારિ નિવારિ,
શ્રી રત્નશેખરસૂરિ હૂઆ તસ પટધારી.

ત્રુટક

હુઆ તસ પટધાર ધુરંધર, મુનિ મધુકર અરવિંદ,
જેણઈ સબલા ગ્રંથ નીપાયા, સરસ સુધારસકંદ;
વિધિ શ્રાવકની કીધ ભલેરી, વંદિતાની વૃત્તિ,
વલી આચાર પ્રદીપ નીપાયો, ઠારઈ પંડિત ચિત્ત. ૫૭

પંડિત ચિત્ત ઠારઈ લક્ષ્મીસાગર સૂરિ,
ઉદયા તસ પાટિં સુમતિ સાધુ ગુણપુર;
હૂઆ હેમવિમલસૂરિ પંચાવનઈ પાટઈ,
આણંદવિમલ ગુરુ અજુઆલઈ પુણ્યવાટ.

ત્રુટક

પુણ્યવાટ અજુઆલઈ, સહગુરુ કિરિયાનિ ઉદ્ધારઈ,
કુમત પંકમાંહિ પડતા પ્રાણિ, વિહાર કરંતા તારઈ;
વીરતણું શાસન અજુઆલ્યુ, કલિયુગિ કિઉં અછેરું,
વિદ્યાસાગર કરઈ સખાવત, જોડું એહ ભલેરું. ૫૮

તસ પાટિં નભોગણ દિનમણિ તેજ નિધાન,
પટ્ટોધર પ્રગટયા સૂરિ શ્રી વિજયદાન;
પ્રતિબોધ્યા ભવિજન જેણંઈ કીધા ઉપગાર,
....

ત્રુટક

લહું તરીઈ સંસાર મહાજલ, રમતાં ગુરુ પદપદ્મ,
તસ પાટિં શ્રીહીરવિજયગુરુ, ઉદયા ગુણમણિસદ્મ;
જેણઇ અકબર પ્રતિબોધ્યો, વર્તાઅવી અમ્મારિ,
અકર અનીતિ અનેક ટલાવ્યા, સયલનું હિતકાર. ૫૯

શ્રી હેમસૂરિંદઈ........હી દુક્કર નરેસ,
પ્રતિબોધ્યો એહમાં અવર જ નહીં લવલેસ;
આ મોટું અચરજ મુગલ કિઓ મહરવાન,
ધનિ ધનિ રે જગગુરુ જગિ વાધ્યો તુઝ વાન.

ત્રુટક

જગિ વાધ્યો તવ વાન ઘણેરો, સત્રુંજ નઈ ગિરીનારિ,
કર મુંકાવ્યો યાત્રા કેરો, ઓશકુલ સિણગાર;
લુંકાનો ગચ્છપતિ રિષિ, મેઘજી ગુરુ પાસીં લઈ દિખ્યા,
શ્રી ઉદ્યોતવિજય આરાધું, મેઘતણી પરિ સિખ્યા. ૬

તે સાથી મુનિવર આવઇ અઠાવીસ,
તે સહુની આશા પુરઈ હીર સૂરીસ;
જગિ માંહિં હુઈ એ પણી અચિરજ વાત,
પુણ્યઇ કેરા વલી નિસુણો અવદાત.

ત્રુટક

વલી જુઓ ગુરુની પુણ્યઈં, ગોપાલ નઈં કલ્યાણ,
મલિક સહસકરણના કુંઅર, ધર્મ્મ-મર્મના જાંણ;
બાર વરિસ કુંવર ગોપાલઈ, અધિકી કીધી વાત,
જંબૂ પરિ લીધું ચોથું વ્રત, દુઃખ આણુંઇ મનિ તાત. ૬

અનુમતિ નવિ પામઈ માય બાપની તેહ,
લૂખઇ મની વસીઆ સિવકુમાર પરિ ગેહ;
પણિ કેતે વરસે માય બાપ અભાવઈં,
દિખ્યાનિં હેતિં રાજનગરમાંહિ આવઇ.

ત્રુટક

રાજનગરી આવ્યા ભગનીપતિ, સહા હનુઆ આવાસિં;
વસતા પુરુષ ઘણાનિ કીધો, સંયમનો ઉલ્હાસ;
છ મહીના કૂલેકે કૂરીઆ, ધન છત્રીસ હજાર,
રૂપઇઆ ત્યારઈં ખરચાણા, દીખ્યામહોત્સવં સાર. ૬૨

જગગુરુનઇ હાથઈં સાથઈં જણ અઢાર,
દોઈ બંધવ ભગનિ ત્રિણિ ત્રિભુવનસાર;
સાધ્વી વિમલશ્રી સોમવિજય ઉવજઝાય,
શ્રી કીર્તિવિજય ગુરુ હુયા વાચકરાય.

ત્રુટક

હુઆ વાચક શિષ્ય જેહના, વળી અનેક ઘનેરા,
શ્રી કલ્યાણવિજય વાચકપ્રમુખ, શામળાંગુ ગુરુ કેરા;
ઇણિ પરિ શિષ્ય અનેક નીપાયા, તપ વલિ બહોળા કીધા,
ભાદ્રવા સુદિ ઇગ્યારસ દિવસઇ, ઉનામાંહિ સીધા. ૬૩

વલી ગોરૂં અગિરજ જિહાં ગુરુનો સંસ્કાર,
તિહાં ફલીઆ કાલઇ વિણ કાલઇ સહકાર;
તસ પાટિં પટોધર પ્રગટ્યા ગુરુ જેસિંગ,
જેણઈ રાજસભાઇં જીત્યા વાદ અભંગ.

ત્રુટક

વાદ અભંગ જેણઇ બહુ જીત્યા, મોડ્યા કુમતિ માન;
બિંબ પ્રતિષ્ઠાદિક ઉત્સવના, કુણ બોલઇ તસ માન;
જેણઈ ઉત્સૂત્ર નિવારિ દૂરઈ, વિમલ કિઉ મુનિપંથ,
વિજયસેનસૂરિ શિરોમણી ઉદયો મહાનિગ્રંથ. ૬૪

તસ પાટિ ઉદયાચલ નિરમલ ભાનુ સમાન,
શ્રી વિજયદેવસૂરિ ઉદયા યુગહપ્રધાન;
શ્રી વીરજિણેસર સાસન શોભાકાર,
ઇણિ પંચમ આરઇ ગુરુ ગૌતમ અવતાર.

ત્રુટક

ગૌતમ ગણધર સમ એ મુનિવર, લબ્ધિવંત સોભાગી,
ગુણ ગંભીર પુરુષોત્તમ, જનમથકી વૈરાગી;
દરીસણ દીઠઈ સવિ દુઃખ નાસઈ, લહીઈ પરમાણંદ,
કોડી વરસ જીવો જગવલ્લભ, ભવિજન લોચનચંદ. ૬૫

ધનિ ધનિ ઈડરપુર ધનિ ધનિ સાહ વીરપાલી,
ધનિ ધનિ રૂપાઇ સુકુલીણી સુકુમાલ;
જેણઈ જનમ્યાં ગચ્છપતિ સુવિહિત મુનિ અણગાર,
જિનશાસન દીપક ઓસવંસ સિણગાર.

ત્રુટક

ઓસવંશ સિણગાર સુલક્ષણુ જાણી ગુણુ આધાર,
ખંભનયરમાંહિ પાટિ થાપઇં, શ્રી વિજયસેન ગણુધાર;
શ્રી મલ્લ સબલ પદમહોત્સવ, ઉન્નતિ કરઇં અપાર,
રૂપઇઆ ચઢત ઈમ તરંગઇં, ખરચઈ સહસ અઢાર. ૬૬
તે ગુરુ જસવંતા વિચરઇં દેસ વિદેસ,
અહનિશિ ઉપગારી ભવિકનઈં દિઈ ઉપદેશ;
કનડી વિજાપુર સોરઠ પ્રમુખ વિહાર,
કીધી દેસઇં ગુજ્જર મરુધર.......

ત્રુટક

ગુજ્જર મરુધર દક્ષણુ દેસઈં, બિંબ પ્રતિષ્ઠા કીધી,
કરિ ઉન્નત જગમાંહિ જિનશાસનિ, શિખિર પતાકા લીધી;
ઠામઠામના મોટા નરપતિ, આવી પ્રણુમઇ પાય,
જીવ અમારી પ્રમુખ દિનદિન પ્રતિ, ધર્મમહોત્સવ થાય. ૬૭
તસ પાટઇં પ્રતપઈં જયવંતા યુવરાજ,
શ્રી સૂરિશિરોમણી વિજયસિંહ મુનિરાજ;
ગચ્છભાર ધુરંધર બુદ્ધિઇં અભયકુમાર,
શ્રુતધર સંવેગી ગુણુ મહિમા ભંડાર

ત્રુટક

ગુણુ મહિમા ભંડાર મુનીસર, ઉપસમ રસ ભરપૂર,
દીપાવ્યું જિનશાસન જગમાં, જિમ ગયંગણુ સૂર;
થિર ગંભીર પ્રકૃતિ ઉત્તમ, ખિમાવંત માંહિ લીહ,
વીર પરંપર શોભાકારક, વિજયસિંહ મુનીસીહ. ૬૮
મેદનિપુર મંડણુ સાહ નથમલ્લ સુજાણુ,
નાયકદે પરણી તસ સુભ કરણિ ખાંણિ;
તેણુઈ જનમ્યા તપગચ્છ મુગટ છત્ર,
શ્રી સૂરિ શિરોમણી જંગમ તીરથ ધન્ય.

ત્રુટક

જંગમ તીરથ ધનિ એ જેણુઈ, લીધો સંજમભાર,
રામારંગ રમારસ છાંડયો, જાંણી અથિર સંસાર;

સાત ખેત્રે ધન કરી કનક કૃતારથ, નિજ પરમારથ સાધઈં,
માતા પિતા ત્રિહું બંધવ સાથઈં, શુભ સંયમ આરાધઈં. ૬૯
ગુણવંત વઈરાગી કનકવિજય અણુગાર,
દિન થોડઈં પામ્યા શાસ્ત્ર સયલનો પાર;
અનુક્રમઈં પામ્યા પુણ્યઈં પદ ઉવજ્ઝાય,
સૂધઈં મનિ સેવઇ શ્રી વિજયદેવસૂરિ પાય.

ત્રુટક

શ્રી વિજયદેવસૂરીસર જાંણી, જોગ્ય સબલ ગુણવંત,
ઈડર નગરમાંહિ પટિ થાપઈં, જિમ સોહમનઈં ભગવંત;
દિનિ દિનિ ઉદય અધિક હોઇ સાસનિ, શ્રીગુરુ પુણ્ય પ્રતાપઈં,
કુમતિ માન ગલઈં મહિમંડલિં, જસ કીરતિ જગ વ્યાપઈં. ૭૦
કલિયુગ અનુભાવઈં વિજય[સિંહ]સૂરીશ,
સુરલોકી પધાર્યા નહી તસ રાગ નિ રીસ;
તવ નિજ પટી થાપ્યા શ્રી વિજયદેવ સૂરીંદઈં,
વિજયપ્રભ ગણધર ગચ્છદીપક આણંદઈં.

ત્રુટક

આણંદઈં નિજ પાટિં થાપ્યા, વિજયપ્રભ મુનિરાય,
કચ્છ દેશ મંડણ શિવગણ સુત, ભાણીકુઅર સુહાઈ;
ઓસવંશ ઉન્નતિકર ઉદયો, સીલવંતમાંહિ લીહ,
સંવેગી જિનશાસન મોહન, નિરમલ ચિત નિરીહ. ૭૧

કલસ

એ વીરજિનવર પટ્ટદીપક, મોહજીપક ગુણધરા,
કલ્યાણકારણ દુ:ખનિવારણ, વરણવ્યા જગિ જયકરા;
હીરવિજયસૂરિ શીસ સુંદર, કીર્તિવિજય ઉવજ્ઝાય એ,
તસ સીસ એમ નિસદીસ ભાવઇ, વિનય ગુરુગુણ ગાય એ. ૭૨
॥ ઇતિ શ્રી પટ્ટાવલી સજ્ઝાયઃ સંપૂર્ણ. શ્રીરસ્તુ, કલ્યાણમસ્તુ. ॥

નોંધ—આ પટ્ટાવલીની સજ્ઝાય 'જૈનયુગ' માસિકના પુસ્તક ૫, અંક ૪-૫ (વિ. સં. ૧૯૮૬ માગસર-પોષ) ના પૃ ૧૫૬થી ૧૬૧ ઉપરથી ઉતારીને અહીં આપી છે.

મુનિ માલવિરચિત

બૃહદ્‌ગચ્છ–ગુર્વાવલી

[લેખનસંવત્–વિ. સં. ૧૭૫૧]

દોહરા.

શ્રી આદીશ્વર પ્રમુખ, જિન નમીયૈ ત્રિકાલ;
જે પાલૈં જિણઆણ મુનિ, તિન્હુંહિ વંદીયૈં માલ. ૧
યુગપ્રધાન પંચમ અરૈ, હોઈ સહસ નૈ ચારિ;
આદિ સુધર્મ્માસ્વામી તૈં, અરુ દુપસહ મંઝારિ. ૨
યુગપ્રધાન સમ આદીયૈ, હોસૈં પંચમ કાલિ;
ષોડ સહસ ઇગ્યાર લાખ, તે સંભારે મુનિ માલ. ૩
ગુરુ પંચાવન કોડિ લખ, પણ ધન કોડિ સહસ્સ;
સંખ્યા ચઉપન કોડિસ્યઉં, મનિ સમરૌ અવસ્સ. ૪
ચઉમાલીસા કોડિસ્યઉ, લાખ વલિ તેતીસ;
સહસ છવીસા ચારિસઈ, એગાણવઈ મુનીસ. ૫
એ સંખ્યા મઝિમ ગણુહિં, હોસઈ ઇંણિ કલિકાલિ;
સમઈ સમઈ જુ અણંતગુણ, હાણિ કહી સંભાલિ. ૬
રોહણગિરિ સાગર જિસૌ, એ જિણસાસણ જાણિ;
ઉત્તિમ મધ્યમ હોઈ બહુ, સાલ રતનજડ ખાણિ. ૭
આગમિ આચારજ કહ્યાં, ચારિ કરંડ સમાન;
સદ્દહિયૈ નિરતા હિયઈ, જિણવર આણ પ્રમાણ. ૮
શ્રી જિનવર અનુક્રમૈ, ઇન્દ્રભૂતિ ગણધાર;
સુગુરુ (૧) સુધર્મ્માસ્વામિ મુણિ, (૨) જંબૂસ્વામી કુમાર. ૯
સાસન રખવાલૌ જિસૌ, જંબૂ તિસૌ ન કોઇ;
તીનિ રતન અનુપમ દીયા, ચૌરહનૈ પણિ જોઇ. ૧૦
(૩) પ્રભુ વર (૪) સજ્જંભવ નમો, (૫) જસોભદ્ર (૬) સંઝય (સંભૂઇ);
(૬) ભદ્રબાહુ ગુરુ થૂલભદ્ર, શ્રુતકેવલી છ હુઇ. ૧૧

(૭) [illegible] પ્રતિપાલ.
ચોરાસી ચોવીસીયે, [illegible] મુનિ માલ. ૧૨
(૮) મહાગિરિ અને (૯) સુહસ્તિ ગુરુ, (૧૦) સુસ્થિત નામ મુણિંદ;
(૧૧) ઇંદ્રદિન્ન ગુરુ (૧૨) શ્રી દિન્નસૂરિ [illegible]. ૧૩
(૧૩) વયરસ્વામિ ગુરુ પૂરંદર, વંદિત દેવ જગીસ;
જિનસાસનમંડન હુઆ, (૧૪) [illegible] તસુ સીસ. ૧૪
તાસ સીસ ચ્યારે પ્રગટ ચ્યારે દીપે જિણંદ;
ચંદ્ર અને નિવૃત્ત હુઆ, વિદ્યાધર નાગિંદ. ૧૫

ભાષા

(૧૫) ચંદ્રસૂરિ (૧૬) સામંતભદ્ર આરણ્યક વાસી,
સેત્રુંજ [illegible] નિમિત્તિ ગુરુ ચલીયા વિમાસી;
આયા કોરંટા સા ગામ તહ ચૈત્ય નિવાસી,
સંવેગી દેવચન્દ્ર નામ દેખ્યો સુહુહાસી. ૧૬
દીધી ઉપસંપદા તિસહી આચારય થાપ્યોં,
(૧૭) વડો દેવસૂરિ જુગપ્રસિદ્ધ તસુ નામ સુઆપ્યોં;
ગુણ છત્તીસ વિરાજમાન ગછપતિ એ કહિયે,
(૧૮) પ્રદ્યોતનસૂરિ તાસુ પટ્ટિ ગીતારથ લહીયે. ૧૭
જય-વિજય અપરાજિતા એ પદ્માવતિ દેવી,
સુહુગુરુ નામત ચરનકમલ વંદઇ તે સેવી;
(૧૯) માનદેવસૂરિ તાસુ સીસ શાંતિસ્તવ કીધો,
સંઘ ઉપદ્રવ તિણી નિવાર જગમાહિ જસ લીધો. ૧૮
આચારજ દેવીંદસૂરિ બહુ પ્રકરણકારક,
જિનસાસન આધાર સાર પ્રગટયો ગણધારક;
(૨૦) માનતુંગસૂરિ જિણ કિયા ભક્તામર ભયહર,
રાજા ભોજ સભા સમક્ષ સાસન મહિમાકર. ૧૯
તાસ પટ્ટિ (૨૧) શ્રી વીરસૂરિ જિણિ નેમિજિણંદ,
કરીયે પ્રતિષ્ઠા નાગપુરે ગુરુ (૨૩) દેવાનંદ;
(૨૪) વિક્રમસૂરિ મહામુણિંદ (૨૫) નરસિંહ હુવા ગુરુ,
નારસિંહ જિણ યક્ષ કીયો શ્રાવક જિમ અણુચરુ. ૨૦

તાસુ પટ્ટિ (૨૬) સમુદ્રસૂરિ જિણિ નાગેન્દ્રહપુર,
પાર્શ્વચૈત્ય ઉદ્દાલિ લીઓ જે હુય દિગમ્બર;
પદ્માવતિનૈ બલહ તેન અદ્ધરિધ કીયૌ,
કરિ પ્રભાવના જૈન તણી ગુરિ જગ જસ લીયૌ. ૨૧

(૨૭) માનદેવગુરુ સૂરિમંત્ર વીસર્યૌ કિણિહિ પરિ,
અંબાઈ ગિરનારિ જાઇ આરાધી તપ કરિ;
સીમંધર જિણુ પાસિ ગઈ સૂરિમંત્ર દીયો તિણિ,
વિદ્યાગુરુ હરિભદ્રસૂરિ જેહનૌ ભાઈ પિણી. ૨૨

(૨૮) વિબુધસૂરિ (૨૯) પ્રભુ જયાણંદ આચારજ વંદ્દૌ,
(૩૦) રવિપહસૂરિ હુવઉ મહંત નામિ પાપ નિકંદૌ;
સાતસુએ દસ (૭૧૦) જિણુ સંવત નડૂલનગર જહં,
ચૈત્યપ્રતિષ્ઠા કરીય જેણિ પ્રાસાદ પ્રગટ જહં. ૨૩

(૩૧) જસોદેવ (૩૨) પ્રદ્યુનસૂરિ ગુણવંત ચરણધર (ધરૂ),
(૩૩) માનદેવસૂરિ તાસુ પટ્ટિ વલી હુવા સુગુરુ;
જોગ અનૈ ઉપધાન તણી વિધિ જિણુ મહી લહીયૈ,
'વિધિપ્રભા' તિણિ ગ્રંથ કીયૌ ગછપતિ સો કહીયૈ. ૨૪

(૩૪) વિમલચંદ ગુરુ ચરણુ નમો અડ સઇ બાવીસઈ (૮૨૨),
સ્વર્ણસિદ્ધિની લબ્ધિ હુંતી ઉપગાર જગીસઈ;
ચિત્રકૂટિ નૈ ગોપાલગિરિઈ જિણુબિબ પતીઠા,
જીત દિંગબરવાદ તિહાં ધન તે જિણુ દીઠા. ૨૫

(૩૫) શ્રી ઉદ્યોતનસૂરિ હૂવા તિહુ સૈ પરિવારૈ,
લોકડીયા વડ હેઠિ જેઠિ આઠમિ રવિવારૈ;
નવસૈ ચૌરાનવૈં (૯૯૪) વરસિ થાપ્યા બહુ સીસૈં,
ચેલી દેખી અમીય તણી સૂરીસ જગીસૈ. ૨૬

(૩૬) સર્વદેવસૂરિ વડૌ શિષ્ય તિણિ પાટિ ભટ્ટારક,
હુવા પ્રસિદ્ધ વડગછ તહા ભવિયણ ઉપગારક;
દસસૈદસ (૧૦૧૦) સંવત જેણિ ચંદ્રપ્રભસ્વામી,
કરીય થાપના ચાર સૂરિ પદવી વલિ પામી. ૨૭

રૂપવંત (૩૭) રૂપદેવસૂરિ (૩૮) સર્વદેવ મુનીસર,
(૩૦) જસોભદ્રસૂરિ નેમચંદ્ર (૪૦) મુનિચંદ્ર સૂરીસર;
બાર વસ્તુ ઉપરાંતિ વિગઈ પરિત્યાગ કીયા તિણિ,
આછણ પાણી જાવજીવ આંબિલતપ કીયો જિણિ. ૨૮

દોહરા

દેવસૂરિ વાદી હુવૌ, દીપૈ ભાગ નિલવટ્ટિ;
ગ્યારહસૈ ચૌહત્તરૈ ગુરુ થાપ્યૌ નિજ પટ્ટિ. ૨૯

દક્ષિનથી આયો તવૈ, ખમણૌ પંડિત એક;
અનહલપુર પાટણ વસૈ, સિતપટ તહાં અનેક. ૩૦

તિણિસ્યૌ વાદ ન કરિ સકૈ, દેવસૂરિ વિણ કોઇ;
રણ ઝૂઝહિં કેમ સૂરિવિણ, એહ પ્રગટ જગિ જોઈ. ૩૧

છમ્માસૈ ખમણૌ જિતૌ, કીયો જૈન ઉદ્યોત;
"પહિરત કો મુનિ વસ્ત્ર તનિ, જૈ ઇહુ સુગુરુ ન હોત." ૩૨

ભાસા

વિમલચંદ ઉવઝાઇ ભાઈ તસુ પટ્ટિ પ્રસૂધી,
"યતની અરુ ઉવઝાઇપણો તસુ પછે ન કીધી"
(૪૨) માનદેવસૂરિ હુવા વલિ (૪૩) હરિભદ્ર મુનીસર,
(૪૪) પૂર્ણભદ્રસૂરિ (૪૫) નેમિચંદ વલિ પ્રગટ સુહંકર. ૩૩

ગચ્છપતિ (૪૬) શ્રી નયચંદ્રસૂરિ મુનિ રતન વિદીતા,
(૪૭) મુનિસેખરસૂરિ જુગપ્રધાન અંતરઉર જીતા;
કાવસગ્ગ જિણિ માગિ (નામ ?) લેયા શુભ મનિ આઇ,
ભટ્ટદ્રિંગ બેઠા સેત્રુંજૈ કી જિણિ આગ બુઝાઇ. ૩૪

(૪૮) તિલકસૂરિ તસુ પટ્ટિ હૂવા (૪૯) ભદ્રેશ્વર ગચ્છપતિ,
સૂરિ (૫૦) મુનીશ્વરસુ મણિ ભટ્ટારક સુભ મતિ;
(૫૦) રત્નપ્રભસૂરિ ગચ્છધાર પરમાર્થ ન જૂયા,
એહથી ભટ્ટારક અને આચારજ હૂવા. ૩૫

નમીયૈ સુગુરુ (૫૧) મહિંદ્રસૂરિ (૫૨) રતનાકરસૂરે,
સૂરિ મેરુપ્રભુ (૫૩) રાજરતન મહિમા ભરપૂરે;
સૂરીસર (૫૪) મુનિદેવ (૫૫) રતનશેખર ગુરુ લહીયૈ,
(૫૬) પુન્યપ્રભુસૂરિ (૫૭) સંજમરાજ ગુરુ તસુ પટ્ટિ કહીયૈ. ૩૬

(૫૮) ભાવસૂરિ (૫૯) ઉદૈરાજ ગછપતિ ગુણઆગર,
(૬૦) ભટ્ટારક શ્રી શીલદેવ (૬૧) સૂરેન્દ્ર (૬૨) પ્રભાકર;
સપરગછ પાલંતિ જિકે જિણ આગ્યા માલ,
આચારજ ઉવઝાઇ સાહુ તે નમો ત્રિકાલ. ૩૭

ગછપતિ (૬૩) શ્રી માણિકદેવ ગુણવંત સમિધૌ,
(૬૪) દામોદર (૬૫) દેવસૂરિ હુવૌ જગમાંહિ પ્રસિદ્ધૌ;
તાસુ પટ્ટ (૬૬) નરેન્દ્રદેવ મિલિ સંઘહિં કીધૌ,
વૈદ્યક વિદ્યા ગુણનિધાન પગ બહુલી ઋદ્ધૌ,
નામ લેહ જૌ જુગપ્રધાન તિહ સંકટ ભાજૈ;
પ્રાત ઊઠિ જો નામ લેહિ તિહિ નવનિધિ સાજૈ.

॥ ઇતિ શ્રી બૃહદ્ગછીય ગુર્વાવલી સમાપ્તેતિ ।

ચિરંજીવી દલપતરાઇજી પઠનાર્થં । શુભં ભૂયાત્ ॥

નોધ—આ ગુર્વાવલી બિકાનેર સ્ટેટ લાઇબ્રેરીના ગુટકા નંબર ૧૧૪, લેખનસંવત ૧૭૪૯ થી ૧૭૫૧માં લખેલ, તેના આધારે શ્રીયુત અગરચંદ નાહટા સંગૃહીત અને "જૈન સત્ય પ્રકાશ" વર્ષ ૭, અંક ૫, પૃષ્ઠ ૩૧૭ માં પ્રકાશિત છે.

શ્રી હીરવર્ધનશિષ્ય શ્રી ખેમવર્ધનવિરચિત

પુણ્યપ્રકાશરાસ—કળશ

[તપગચ્છ સાગરશાખા પટ્ટાવલી; તપગચ્છ વર્ધનશાખા પટ્ટાવલી]

[રચનાસંવત-વિ સં. ૧૮૭૦ : રચનાસ્થળ-અમદાવાદ]

સોહમપાટ પરંપર પ્રગટ્યા, શ્રી હીરવિજય સૂરીંદાજી;
બુજવ્યો અકબરશાહ નરીંદા, મોહનવેલી કંદાજી. ૧
ડાબર સરવર જાળ મુકાયા, જીજીયા કર છોડાયાજી;
મહીતલમાં સુજસ ગવાયા, અમારિપડહ વજડાયાજી. ૨
અઠાવનમેં પાટ સુહાયા, જગગુરુ નામ ધરાયાજી;
વિજયસેનસૂરિ તસ પાટે, પંડિત નામ ઠરાયાજી. ૩
વાદી અનેક જીત્યા તેણે, સૂરિ ગુણે કરી છાજેજી;
તપગચ્છ મંડણ દુરિતવિહંડણ, દિનદિન અધિક દીવાજેજી. ૪
તાસ પાટ પટોધર સુંદર, ભવિયણને ઉપગારીજી;
શ્રી રાજસાગરસૂરિ જયવંતા, શુદ્ધ પ્રરૂપણકારીજી. ૫
શાંતિદાસ શેઠને તૂઠા, મનવંછિત ફળ પાયાજી;
અગીઆર લાખ ધન ખરચ્યું જેણે, ગુરુ ઉપદેશ સુહાયાજી. ૬
વૃદ્ધિસાગરસૂરિ તાસ પટોધર, મનમોહન સુખકારજી;
કીર્તિલતા આરોપી જગમાં, કહેતાં કિમ લહું પારજી. ૭
શ્રી લક્ષ્મીસાગરસૂરિ ગિરુઆ, પ્રબળ વિદ્યાએ પૂરાજી;
વૃદ્ધિસાગરસૂરીશ્વર પાટે, ધરમકરણ થયા સૂરાજી. ૮
કલ્યાણસાગરસૂરિ શીલવંતા, તત્પટે ગુણવંતાજી;
શ્રી પુન્યસાગરસૂરિ પ્રસિદ્ધા, વિદ્યા ગુણે મહમહંતાજી. ૯
દશોદશ કીર્તિંલતા આરોપી, સમતા રસ ભંડારજી;
જિનેશ્વર ગુરુએ નયણે નિરખ્યા, ધન તેહનો અવતારજી. ૧૦
રૂપ અનોપમ અંગ બિરાજે, લક્ષણવંત મુણીંદાજી;
દેખત અચરીજ પામી મનમાં, પ્રણમે નરના વૃંદાજી. ૧૧
સુધારસ વરસી પ્રભુ વયણે, ભવિજન સંશય ભાજેજી;
તત્પટે ઉદયાચળ ઉદયો, શ્રી ઉદયસાગરસૂરિ રાજેજી. ૧૨

આણંદસાગરસૂરિ તસ પાટે, ભવિયણને હીતકારીજી;
તેહ ગુરુ પાટ પટોધર પ્રગટ્યા, **શાંતિસાગર** સુખકારીજી. ૧૩
સૂરિગુણ તસ અંગ બિરાજે, સોભાગી સિરદારજી;
સાગરગચ્છ ગુરુ ભાર ધુરંધર, નિર્વહે સુખકારજી. ૧૪
અહ્લહનપુરપત્તન ચોમાસું, સંપ્રતિ સૂરિ બિરાજેજી;
એહ રાસની રચના કીધી, સુંદર તેહને રાજેજી. ૧૫
હીરવિજયસૂરીશ્વર શિષ્ય, **નગવર્દ્ધન** ગણી જાણીજી;
લુંકામત છાંડી ઉપદેશે, ઠાણુંગ સૂત્ર સુજાણજી. ૧૬
ટીકા રચના સરસ કરી તીણે, પંડિત પદવી સોહેજી;
વચનકળા ચતુરાઈ સુણીને, શ્રોતાનાં મન મોહેજી. ૧૭
જ્ઞાનવૃદ્ધિ ગુણ જાણી આચારજ, **વર્દ્ધન શાખા** ધારીજી;
વાસક્ષેપ કરી ગુરુ માથે, આશિષ દે તિહાં સારીજી. ૧૮
તસ શિષ્ય **કમળવર્દ્ધન** ગુરુ ગીરૂઆ, પંડિત પદવી રાજેજી;
તાસ શિષ્ય **વાચકપદ** ધારી, પચવીશ ગુણે કરી છાજેજી. ૧૯
ૐ શ્રી **રવિવર્દ્ધન** સુખકારી, જ્ઞાનતણા દાતારીજી;
ધનવર્દ્ધન તસ શિષ્ય પંકાઈ, પંડિતમાં અધિકારીજી. ૨૦
વિનયવંત વિદ્યાએ પુરા, **વિનીતવર્દ્ધન** તસ શિષ્યજી;
તાસ સીષ્ય વિદ્યા અભ્યાસી, શુભ મુહૂર્ત લીએ દીષ્યજી. ૨૧
વૃદ્ધિવર્દ્ધન ગુરુ ચરણકમળ નમું, જસ ગુણનો નહી પારજી;
લક્ષ્મીસાગરસૂરિને હેતે, આવ્યા તે અણગારજી. ૨૨
તાસ શિષ્ય શુભ લક્ષણધારી, **ઉપાધ્યાય** પદ આપેજી;
વૃદ્ધિ કારણ ગછવર્દ્ધન આવ્યા, દેઈ પદવી હીત થાપેજી. ૨૩
ૐ શ્રી **પ્રીતિવર્દ્ધન**સાગર, **ઉપાધ્યાય** પદ ધારીજી;
ગચ્છનાયક જાણી સુખદાયક, અધિક ધરે બહુ પ્યારજી. ૨૪
તાસ શિષ્ય શુભ લક્ષણકારી, વિદ્યાબલ પણ ભારીજી;
વિદ્યાવર્દ્ધન નામ એ સાચું, શિક્ષા દીએ હિતકારીજી. ૨૫
તસ સેવક મુજ ગુરુ એ રૂડા, **હીરવર્દ્ધન** ગુરુ હીરાજી;
તેહ તણો ઉપગાર એ જાણો, મધુરી ભણાવી ગિરાજી. ૨૬
ગુરુવાદિક ગુણ કિમ કહેવાયે, મુજ મતિ નહી અતિ ભારીજી;
બાળલીલાએ રાસ બનાવ્યો, પંડિત લેજ્યો સુધારીજી. ૨૭

भट्टारक श्री सिद्धसूरिशिष्यविरचित

ઉપકેશ–કવલાંગચ્છ–પટ્ટાવલી

[રચનાસંવત–વિ. સં. ૧૯૬૦]

॥ श्री कोमलगच्छाना पट्टावली लिख्यते ॥

પ્રથમ પટ્ટ અધિરૂઢ પાર્શ્વજિન જ્ઞાન પ્રકાશક,
સંજમ શ્રુત સંપન્ન અખિલ અજ્ઞાન વિનાશક;
અહિગાલક પ્રતિપાલ કમઠ કુત્સિત મુનિ ત્રાસક;
શરણાગત ભય હરણુ ભયે ભવિજન ભય નાશક.
વસુદેવ(૮૪) સંખ્ય જિનપટ્ટ અવરાજત શુભ જિનધર્મધર;
સચ્ચિયા ચરણુ સેવન નિરત સિદ્ધસૂરિ શ્રીપૂજ્યવર. ૧
દ્વિતીય પટ્ટ (૨) શુભદત્ત તૃતીય (૩) હરદત્ત સુજાનહું,
ચતુરથ (૪) આર્યસમુદ્ર સકલ ગુન સાગર માંનહું;
પંચમ (૫) કેશી કુમર, ભૂપ પરદેસિય બુદ્ધે.
ષષ્ઠ (૬) સ્વયંપ્રભસૂરિ, યક્ષકે તનમન સુદ્ધે. વસુ૦ ૨
(૭) શ્રીરત્નપ્રભસૂરિ પટ્ટ સપ્તમ જવ લિન્નહું,
મંત્રીસુતહિ જિવાય ગચ્છ ઉપકેશ સુકિન્નહું;
કર પ્રસન્ન સચ્ચિયાય કર્મ હિંસાદિક સુદ્ધે,
લક્ષ તીન સિદ્ધિ વ્યૂહ સહ શિષ્યન પ્રતિબુદ્ધે. વસુ૦ ૩
અષ્ટમ પટ્ટ પ્રવિષ્ટ યક્ષ પ્રતિબોધપ્રકાશક,
(૮) યક્ષદેવ આચાર્ય સંઘજન વિઘ્ન વિનાશક;
નવમ પટ્ટ અધિરૂઢ (૯) કક્કસૂરિ ગુનપૂરન,
(૧૦) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ દિગદોષ વિચૂરન. વસુ૦ ૪
પટ્ટ ઇકાદશ પૂજ્ય (૧૧) સિદ્ધસૂરિ પુન બારહું,
(૧૨) શ્રીરત્નપ્રભસૂરિ ત્રયોદશ પટ્ટ વિચારહું;
(૧૩) યક્ષદેવસૂરિસુ (૧૪) કક્કસૂરિ મનુસંજ્ઞક,
વીરપ્રકૃતિકી વિકૃતિ સ્નાન શુભ વિધિ સનભંજક. વસુ૦ ૫
(૧૫) દેવગુપ્તસૂરિસુ પંચદશ પટ્ટ પ્રમાંનહું,
શશિરસ પટ્ટારૂઢ (૧૬) સિદ્ધસૂરિ પુન માંનહું;

(૧૭) શ્રીરત્નપ્રભસૂરિ સપ્તદશ પટ્ટ વખાનિય,
(૧૮) યક્ષદેવસૂરિસુ, પટ્ટ અષ્ટાદશ જાનિય. વસુ૦ ૬
ચંદનંદ પટ્ટ (૧૯) કક્કસૂરિ, ગુનજ્ઞાન પ્રવિન્નહુ,
(૨૦) દેવગુપ્તસૂરિસુ વિંશ પટ્ટ અઘતતિચ્છિન્નહુ;
(૨૧) સિદ્ધસૂરિ પટ્ટ એકવિંશ સિદ્ધસંપત્ત પૂરિય,
નેત્રનેત્ર પટ પૂજ્ય વિજ્ઞ (૨૨) રત્નપ્રભસૂરિય. વસુ૦ ૭
(૨૩) યક્ષદેવસૂરિસુ નયનગુન પટ્ટ ભનીજે,
અક્ષિવેદ પટ્ટ (૨૪) કક્કસૂરિ ગુનવન્ત ગનીજે;
લોચનશર પટ્ટ (૨૫) દેવગુપ્તસૂરિ સુખદાયક,
(૨૬) સિદ્ધસૂરિ ષટવિંશ પટ્ટ મુનિજન ગનનાયક. વસુ૦ ૮
(૨૭) શ્રીરત્નપ્રભસૂરિસુ ત્રિનવ પટ્ટ પૂજિત જાનિય,
(૨૮) યક્ષદેવસૂરિસુ અષ્ટવિંશતિ પટ્ટ માંનીય;
ઉનત્રિંશ પટ્ટ (૨૯) કક્કસુરિ ગુન ગંભીરહુ,
(૩૦) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ ગુનનભ અત(તિ) ધીરહુ. વસુ૦ ૯
શિવલોચનશશિ પટ્ટ (૩૧) સિદ્ધસૂરિ સુખકારિય,
(૩૨) શ્રીરત્નપ્રભસૂરિ સકલ ભવિજન ભવ હારિય;
દ્વાત્રિંશત પટ્ટ પૂજ્ય પ્રખર પંડિત અવધારિય,
(૩૩) યક્ષદેવસૂરિસુ દેવગુન પટ્ટ વિચારિય વસુ૦ ૧૦
(૩૪) કક્કસૂરિ ચવતીસ પટ્ટ સેઅત પધારિય,
જિનબંધન પુન ચિપત સેઠ સોમકકી ટારિય;
દેવી દર્શન પ્રતખ છંડ ભંડાર સુડારિય,
નામ ઉલૈ દ્વાવિંશ, અપર ગણશાખા નિકારિય. વસુ૦ ૧૧
(૩૫) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ ગુનશેખર જાંનીય,
(૩૬) સિદ્ધસૂરિ ગુનભૂરિ રામરસ પટ્ટ વખાનિય;
શિવલોચનમુનિ પટ્ટ (૩૭) કક્કસૂરિ ચિત્ત આનિય,
(૩૮) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ, પાવકસિદ્ધિ માંનિય વસુ૦ ૧૨
ગુનનિધિ ગુનનિધિ પટ્ટ (૩૯) સિદ્ધસૂરિ સુભ જાંનહું,
(૪૦) કક્કસૂરિ તપ ભૂરિ પટ્ટ વિધિમુખખ વખાનહુ;
(૪૧) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ, વારધિશશિ માનહુ,

વીણા વાદ્ય પ્રવીન હીનક્રિય કાજુક પ્રમાનહુ. વસુ૦ ૧૩
સકલ સંઘ મિલ (૪૨) સિદ્ધસૂરિ મુનિનાયક થપ્પે,
વારિધિ લોચન પટ્ટ અખિલ તપ તેજ અમ્મપ્પે;
પટ્ટ વરણગુન (૪૩) કક્કસૂરિ શ્રાવક અઘહારક,
નિજ મુખ પંચ પ્રમાણ ગ્રન્થ રચ જ્ઞાન પ્રસારક. વસુ૦ ૧૪
વેદવેદ પટ્ટ (૪૪) દેવગુપ્તસૂરિ દુઃખહર્તા,
સ્વોપજ્ઞા ટીકા સુગ્રન્થ નવપદ પર કર્તા;
વારિધિબાંણ સુપટ્ટ (૪૫) સિદ્ધસૂરિ સિદ્ધિધર્તા,
સાગરરસ પટ્ટ (૪૬) કક્કસૂરિ શુભમંગલ ભર્તા. વસુ૦ ૧૫
હરિભુજમુનિ પટ્ટ (૪૭) દેવગુપ્તસૂરિ ગુરુ જ્ઞાનિય,
વરણસિદ્ધિ પટ્ટ (૪૮) સિદ્ધસૂરિ બહુ બુદ્ધિ નિધાનિય;
નિરધિનિધિ પટ્ટ (૪૯) કક્કસૂરિ જાનિય ગુનખાનિય,
તાસ ચરણ ચિત લાય, નામ નિત સ્વમુખ વખાનિય. વસુ૦૧૬
(૫૦) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ પંચાસત લિન્નો,
તવ ભૈંસા નિજ ભક્ત સસ લખ ધન વ્યય કિન્નો;
તાત કોટિન કોટ દ્રવ્ય તાકો ગુરુ દિન્નો,
સરશશિ પટ્ટારૂઢ (૫૧) સિદ્ધસૂરિ પુન ચિન્નો. વસુ૦ ૧૭
(૫૨) કક્કસૂરિ બાવન્ન પટ્ટ પૂજિત જખ ધારે,
નૃપવચ હેમાચાર્ય, શિષ્ય નિર્દયી નિકારે;
(૫૩) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ તેપન્ન વિરાજે,
લક્ષ દ્રમ્મ નિજ ત્યાગ સાધુ સાજન સવ સાજે. વસુ૦ ૧૮
બાંણવેદ પટ્ટ (૫૪) સિદ્ધસૂરિ, પૂરનગુન પૂજહું,
બાણબાણ પટ્ટ કક્કસૂરિ કીરતકી કુંજહું,
જિન ક્રિય કોટ મરોટ પ્રગટ અત્યંત સુસોભિત,
(૫૬) દેવગુપ્તસૂરિસુ પત્રિરસ પટ્ટ અસોભિત. વસુ૦ ૧૯
સાયકમુનિ પટ્ટ (૫૭) સિદ્ધસૂરિ શરનાગત ત્રાતા,
(૫૮) કક્કસૂરિ શરસિદ્ધિ પટ્ટ ગુનજ્ઞાન વિધાતા;
(૫૯) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ ઈષુનિધિ સિદ્ધિદાતા,
રસનભ પટ્ટારૂઢ (૬૦) સિદ્ધસૂરિ જગખ્યાતા. વસુ૦ ૨૦

ઋતુવિધુ પટ્ટારૂઢ (૬૧) કક્કસૂરિ જિનમંડન,
(૬૨) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ રસ ભુજ અઘખંડન;
રાગરાંમ પટ્ટ (૬૩) સિદ્ધસૂરિ પૂરન ગુનવન્તહું,
શાસ્ત્રવેદ પટ (૬૪) કક્કસૂરિ જપ તપ જસસન્તહુ. વસુ૦ ૨૧

(૬૫) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ રસશર શુભ ધારિઉ,
તીર્થાટન કર દેશ લાટિ ભકતનકો તારિઉ;
દર્શનદર્શન પટ્ટ (૬૬) સિદ્ધસૂરિ જબ લિન્ના,
આદિનાથકો પૂજ્ય પ્રતિષ્ઠાપન જિન કિન્ના. વસુ૦ ૨૨

રસઋષિ પટ્ટારૂઢ (૬૭) કક્કસૂરિ તપ ધારિય,
તિન કિય **ગચ્છપ્રબંધ** સકલ સાધુન સુખકારિય;
(૬૮) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ ષટવસુ બુદ્ધિવારિધિ,
(૬૯) સિદ્ધસૂરિ મુનિરાજ પટ્ટ વડભાગ રાગનિધિ. વસુ૦ ૨૩

મુનિનભ પટ્ટારૂઢ (૭૦) કક્કસૂરિ બુદ્ધિસાગર,
ઈતિ વિનાશન કરન શરન ભય હરન ય નાગર;
(૭૧) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ ઋષિરસા સુજાનિય,
સ્વરલોચન પટ્ટ (૭૨) સિદ્ધસૂરિ દુઃખ મોચન માંનીય. વસુ૦ ૨૪

દ્વીપદેવ પટ્ટ (૭૩) કક્કસૂરિ જપ તપ ધારિય,
(૭૪) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ ઋષિવેદ વિચારિય;
તાલુત્રિલોચનવદન (૭૫) સિદ્ધસૂરિ પટ માંનહુ,
(૭૬) કક્કસૂરિ ગુનભૂરિ પટ્ટ મુનિરસ પહિચાનહુ. વસુ૦ ૨૫

(૭૭) દેવગુપ્તસૂરિસુ પટ્ટ મુનિ મુનિમુનિ મન્નિય,
ઋષિવસુ પટ્ટારૂઢ (૭૮) સિદ્ધસૂરિ ચિત અન્નિય;
તરુનિધિ પટ્ટપ્રવિષ્ટ (૭૯) કક્કસૂરિ ચિત લાવહુ,
દિગ્ગજનભ પટ્ટ (૮૦) દેવગુપ્તસૂરિ ગુન ગાવહુ. વસુ૦ ૨૬

સિદ્ધિઅવનિ પટ્ટ (૮૧) સિદ્ધસૂરિ સંતનકુલભૂષન,
ભૂધરભુજ પટ્ટ (૮૨) કક્કસૂરિ પૂરનતપપૂષન;
વિધિલોચનગુન (૮૩) દેવગુપ્તસૂરિ પટમંડન,
પાવન પૂજ્ય પ્રતાપ, ભવિજન ભયખંડન.

વસુદેવ (૮૪) સંખ્ય જિણુ પટ્ટ, અવરાજત શુભ જિનધર્મધર;
સચ્ચિયાય ગરણુ સેવન નિરત, સિદ્ધસૂરિ શ્રી પૂજ્યવર. ૨૭

દોહા—સોરઠા

સિદ્ધસૂરિ શ્રી પૂજ્યવર, કોમલ ગચ્છાધીશ,
વિરચી યહ પટ્ટાવલી, જાસુ વચનધર શીસ. ૧

જો નર યા પટ્ટાવલી, પઢહ સુનહિ ચિત ધાર;
સો પાવત સંસારમેં, શીઘ્ર પદારથ ચાર. ૨

ગનિયત બહુ ગ્રંથ મહીં, વહ ગતીતે અંકુ;
યામે તો ઋજુ રીતતેં, ગુનિગન ગનો નિશંક. ૩

ચૈત્ર શુકલ તૃતીયાસ દિન, ચંદનંદરસવ્યોમ (૧૯૬૦)
લિખી યહ પટ્ટાવલી, વત્સર વાસર ભોમ. ૪

॥ ઈતિ સંપૂર્ણ: ॥

મુનિરાજ શ્રી દર્શનવિજયજીવિરચિત

કલ્પસૂત્રવર્ણિત સ્થવિરાવલી

(રાગ-ગઝલઃ નન્દ કે લાલા હો મતવાલા)

શ્રી મહાવીરકી પાટપરંપરા, સૂરિ મુનિકો નમો નમો;
નિર્ગન્થ કૌટિક ચંદ્ર વનૌકસ, તપસ્વી મુનિકો નમો નમો. (ટેક)

પાંચવે ગણધર સ્વામી સુધર્મા ૧, કેવલી જમ્બૂકો ૨ નમો નમો;
પ્રભવ ૩ શય્યંભવ ૪ શ્રી યશોભદ્રો ૫, સંભૂતિસૂરિકો ૬.
નમો નમો. શ્રી૦ ૧

સ્થૂલભદ્રજી ૭ સુહસ્તિસૂરિ ૮, સુસ્થિતસૂરિકો ૯ નમો નમો;
ઇન્દ્રદિન્ન ૧૦ દિન્ન ૧૧ સિંહગિરિજી ૧૨, વજ્રસ્વામીકો ૧૩
નમો નમો. શ્રી૦ ૨

વજ્રસેન ગુરુ ૧૪ પુષ્યગિરિજી ૧૫, ફલ્ગુમિત્રકો ૧૬ નમો નમો;
ધનગિરિ ૧૭ શિવભૂતિ ૧૮ ભદ્ર ૧૯ નક્ષત્ર ૨૦, રક્ષસૂરિકો ૨૧
નમો નમો. શ્રી૦ ૩

નાગ ૨૨ જેહિલ ૨૩ શ્રી વિષ્ણુ ૨૪ કાલક ૨૫, શ્રી સંપલિતકો ૨૬
નમો નમો;
વૃદ્ધ સૂરિ ૨૭ સંઘપાલિત ૨૮ હસ્તિ ૨૯, ધર્મસૂરિકો ૩૦
નમો નમો. શ્રી૦ ૪

હસ્તિ ૩૧ શ્રીધર્મ ૩૨ શ્રીસિંહ ૩૩ શ્રીધર્મ ૩૪, જમ્બૂ ૩૫ નંદિતકો ૩૬
નમો નમો;
દેશી ગણિજી ૩૭ સ્થિરગુપ્તસૂરિ ૩૮, કુમારગુપ્તકો ૩૯
નમો નમો. શ્રી૦ ૫

શ્રી દેવર્ધિક્ષમાશ્રમણજી ૪૦, પૂર્વવેદીકો નમો નમો;
ચારિત્ર દર્શન જ્ઞાનકે સ્વામી, ન્યાયી મુનિકો નમો નમો. શ્રી૦ ૬

મુનિરાજ શ્રી દર્શનવિજયજીવિરચિત

ગુરુ-વંદન

(રાગ-શ્રી સિદ્ધગિરિકો વંદન)

મહાવીરકે પાટકો વંદન હો, પટધારી મુનિકો વંદન હો (ટેક)
પંચમ ગણધર **સુધર્મ** ગણી, શ્રી જંબૂસ્વામી પ્રભવ મુણિ;
શ્રી શય્યંભવ યશોભદ્ર ગણી, સંભૂતિ ગણિ સ્થૂલભદ્ર મુણિ. મ૦ ૧
સુહસ્તિસૂરિ સુસ્થિતસૂરિ, શ્રી ઇન્દ્રદિન્ન ગણિ દિન્નસૂરિ;
શ્રી સિંહસૂરિ શ્રી **વજ્રસૂરિ**, શ્રી વજ્રસેન ગણિ **ચંદ્રસૂરિ**. મ૦ ૨

સામન્તભદ્ર બડે દેવસૂરિ, પ્રદ્યોતન શ્રી માનદેવસૂરિ;
શ્રી માનતુંગ ગુરુ વીરસૂરિ, જયદેવ વ દેવાનન્દસૂરિ. મ૦ ૩
વિક્રમ નરસિંહ સમુદ્રસૂરિ, શ્રી માનદેવ વિબુધસૂરિ;
જયાનન્દ રવિ જશદેવસૂરિ, પ્રદ્યુમ્ન માન વિમલેન્દુસૂરિ. મ૦ ૪

બડ ગચ્છમેં શ્રી **ઉદ્યોતસૂરિ**, સર્વદેવ દેવ સર્વદેવસૂરિ;
યશોભદ્રસૂરિ મુનિચન્દ્રસૂરિ, શ્રી અજિતદેવ શ્રી સિંહસૂરિ. મ૦ ૫
શ્રી સોમપ્રભ મણિચન્દ્રસૂરિ, તપગચ્છમેં શ્રી **જગચંદ્રસૂરિ**;
દેવેન્દ્રસૂરિ ધર્મઘોષસૂરિ, શ્રી સોમપ્રભ સોમતિલકસૂરિ. મ૦ ૬

શ્રી દેવસુન્દર સોમસુન્દરજી, મુનિસુંદરજી રત્નશેખરજી;
લક્ષ્મીસાગર સુમતિ ગણિજી, શ્રી હેમવિમલસૂરિ મુણિજી. મ૦ ૭
આનન્દવિમલ વિજયદાના, શ્રી **હીરસૂરિ** જગગુરુ માના;
શ્રી સેન-દેવ-સિંહ-સૂરિ જાના, શ્રી **સત્યવિજય** ગણિ મુનિરાના. મ૦ ૮

કર્પૂર-ક્ષમા-જિન-વિજય ગણી, શ્રી ઉત્તમ-પદ્મ-વિજયજી ગણી;
શ્રી રૂપ કીર્તિ કસ્તૂર ગણિ, ગુરુ દાદા શ્રી **મણિવિજય** ગણી. મ૦ ૯
શ્રી બુદ્ધિવિજય શ્રી મુક્તિ ગણિ, શ્રી વિજય**કમલ** સૂરીશમણી;
શ્રી વિનયવિજયજી સ્થવિર ગુણી, **ચારિત્રવિજયજી** પૂજ્ય મુનિ. મ૦ ૧૦
ભારતમેં આજ મુનિ વિચરેં, શત આઠ સદા પ્રતિબોધ કરેં;
શ્રી **દર્શન** જ્ઞાન વ ન્યાય ધરે, સબ જીવકે શ્રી કલ્યાણ કરે. મ૦ ૧૧

પટ્ટાવલી સમુચ્ચય

ભા. ૨

પૂરવણી

પુરવણી

પૃષ્ઠ ૩-કડી ૧૯ : ચાર મંગળ :

मंगलं भगवान् वीरो. मंगलं गोतमप्रभुः ।
मंगलं स्थूलभद्राद्या.. जैनधर्मोऽस्तु मंगलम् ॥१॥

આમાં ત્રીજા મંગળ તરીકે આ સ્થૂલિભદ્રસૂરિનું નામ છે.

પૃષ્ઠ ૪. કડી ૧ : (ચરણ પહેલું) આ૦ શ્રીભદ્રબાહુસ્વામીના ૪ શિષ્યો—

૧ સ્થવિર ગોદાસ, ૨ સ્થવિર અગ્નિદત્ત, ૩ સ્થવિર યજ્ઞદત્ત, ૪ સ્થવિર સોમદત્ત. (કલ્પસૂત્ર-સ્થવિરાવલી).

(ચરણ બીજું) આ૦ શ્રીસંભૂતિવિજયસૂરિના ૧૨ શિષ્યો—

આ૦ નંદનભદ્ર, આ૦ ઉપનંદનભદ્ર. આ૦ તિષ્યભદ્ર, આ૦ યશોભદ્ર, આ૦ સ્વપ્નભદ્ર, આ૦ મણિભદ્ર, આ૦ પૂર્ણભદ્ર, આ૦ સ્થૂલભદ્ર, આ૦ ઋજુમતિ, આ૦ જંબ, આ૦ દીર્ઘભદ્ર અને આ૦ પાડુભદ્ર.

(ચરણ ત્રીજું) આ૦ શ્રીસંભૂતિવિજયની ૭ શિષ્યાઓ—

યક્ષા, યક્ષદિન્ના, ભૂતા, ભૂતદિન્ના, સેણા, વેણા, રેણા. આ સાતે આ૦ સ્થૂલિભદ્રની બહેનો હતી, વિદુષી હતી અને આ૦ સંભૂતિવિજયજીની શિષ્યાઓ બની હતી. (કલ્પસૂત્ર-સ્થવિરાવલી).

પૃષ્ઠ ૪, કડી ૫ : આર્યમહાગિરિજીના શિષ્યો—

સ્થવિર ઉત્તર, સ્થવિર બલિસહ, સ્થવિર ધનાઢ્ય, સ્થવિર શ્રી આઢ્ય, સ્થવિર કૌડિન્ય, સ્થવિર નાગ, સ્થવિર નાગમિત્ર, સ્થવિર ષડુલૂક રોહગુપ્ત ત્રૈરાશિક. (કલ્પસૂત્ર-સ્થવિરાવલી)

પૃષ્ઠ ૪, કડી ૬. આર્યમહાગિરિજીની વાચક પરંપરા—

આર્યમહાગિરિ, આર્ય બહુલ-બલિસ્સહ, આર્ય આર્ય સ્વાતિ, શ્યામાર્ય, આર્ય જીતધર, શાંડિલ્ય (સ્કંદિલ), આર્ય સમુદ્ર, આર્ય મંગુ, આર્ય ધર્મ, આર્ય ભદ્રગુપ્ત, આર્ય વજ્રસ્વામી. (નદીસૂત્ર-સ્થવિરાવલી)

પૃષ્ઠ ૪, કડી ૧૧ : આ૦ સંડિલસૂરિ—

આ આચાર્યના સંડિલ, પાંડિલ્ય, ખંદિલ, સ્કંદિલ એમ વિવિધ નામો મળે છે. નદીસૂત્ર પટ્ટાવલીમાં આ નામના બે આચાર્યો બતાવ્યા છે.

૧ આ૦ સંડિલ્લ-જેઓ વિદ્યાધર વંશના બારમા વાચક છે અને યુગપ્રધાનોમાંના ૧૩ મા યુગપ્રધાન છે. તેઓ વીર સં૦ ૩૭૬ થી ૪૧૪ સુધી યુગપ્રધાનપદે હતા.

૨ આ૦ ખંદિલ—જેઓ વિદ્યાધર વંશના ૧૯ મા વાચક છે, તેઓ વી૦ સં૦ ૮૫૦ પહેલાં વિદ્યમાન હતા. તેમણે ઉત્તરાપથના મુનિઓનું સમ્મેલન મેળવી માથુરીવાચના કરી હતી. (પ્રભાવકચરિત્ર, હિમવંતસ્થ૦)

પૃષ્ઠ ૫, કડી ૧૨. આર્ય ફલ્ગુમિત્રસૂરિ પરંપરા—

૧ ગણધર સુધર્માસ્વામી, ૨ કેવળી શ્રીજંબુસ્વામી, ૩ આ૦ પ્રભવસ્વામી, ૪. આ૦ શય્યંભવસૂરિ, ૫ આ૦ યશોભદ્રસૂરિ, ૬ આ૦ સંભૂતિવિજય, ૭ આ૦ સ્થૂલિભદ્રસ્વામી, ૮ આ૦ સુહસ્તિસૂરિ, ૯ આ૦ સુસ્થિતસૂરિ, ૧૦ આ૦ ઇંદ્રદિન્નસૂરિ, ૧૧ આ૦ દિન્નસૂરિ, ૧૨ આ૦ સિંહગિરિજી, ૧૩ આર્ય વજ્રસ્વામી, ૧૪ આ૦ રથ, ૧૫ આ૦ પુષ્યગિરિજી, ૧૬ આ૦ ફલ્ગુમિત્રજી, ૧૭ આ૦ ધનગિરિ, ૧૮ આ૦ શિવભૂતિ, ૧૯ આ૦ ભદ્ર, ૨૦ આ૦ નક્ષત્ર, ૨૧ આ૦ રક્ષ, ૨૨ આ૦ નાગસૂરિ, ૨૩ આ૦ જેહિલ, ૨૪ આ૦ વિષ્ણુ, ૨૫ આ૦ કાલક, ૨૬ આ૦ સંપલિત, ૨૭ આ૦ વૃદ્ધ, ૨૮ આ૦ સંઘપાલિત, ૨૯ આ૦ હસ્તિ, ૩૦ આ૦ ધર્મ (શ્રાવકગોત્રી), ૩૧ આ૦ સિંહ, ૩૨ આ૦ ધર્મ, ૩૩ આ૦ જંબૂ, ૩૪ આ૦ નદિત, ૩૫ દેશિગણી ક્ષમાશ્રમણ, ૩૬ સ્થિરગુપ્ત ક્ષમાશ્રમણ, ૩૭ સ્થ૦ કુમારધર્મ્મ, ૩૮ દેવાર્ધિગણિ ક્ષમાશ્રમણ. (કલ્પસૂત્ર સ્થ૦)

પૃષ્ઠ ૫, કડી ૧૩ : આ૦ સુહસ્તિસૂરિના ૧૨ શિષ્યો, ૬ ગણો, ૨૪ શાખાઓ, અને ૨૭ કુલો—

૧. આ૦ રોહણ. તેનાથી ઉદ્દેહ ગણ નીકળ્યો ૪ શાખાઓ—ઉદુંબરિજ્જિયા, માસપૂરિયા, મઇપત્તિયા, પુણ્ણપત્તિયા. ૬ કુલો—નાગભૂય, સોમભૂઇય, ઉલ્લગચ્છ, હત્થલિજ્જ, નંદિજ્જ, અને પરિહાસય.

ઉદ્દેહગણ અને નાગભૂત કુલનો કનિષ્ક સં૦ ૭ નો શલાલેખ મળે છે.

૨. આ૦ જસભદ્ર. તેનાથી ઉડુવાડિયગણ નીકળ્યો. ૪ શાખાઓ—ચંપિજ્જિયા, ભદ્દિજ્જિયા, કાકન્દિયા, અને મેહલિજ્જિયા. ૩ કુલો—ભદ્રજસિય, ભદ્રગુત્તિય, અને જસભદ્દ.

૩. આ૦ મેહગણી. સંભવ છે કે, આ૦ ધનસુદર આ૦ ગુણસુદર અને આ૦ ગુણાકર તે આ આચાર્યના જ બીજા નામો હોય.

૪. આ૦ કામિડ્ઢિ. તેનાથી વેસવાડિયગણ નીકળ્યો. ૪ શાખાઓ—સાત્તિવથયા, રજ્જપાલિયા, અંતરિજ્જિયા અને ખેમિલજ્જિયા. ૪ કુલો—ગણિય, મેહિય, કામડ્ઢિય, અને ઈન્દપુરગ.

૫–૬. આ૦ સુટ્ઠિય, આ૦ સુપ્પડિબુદ્ધ. તેઓથી કોડિયગણ નીકળ્યો.

૪ શાખાઓ–ઉચ્ચાનાગરી, વિજ્જાહરી, વઈરી, અને મજ્ઝિમિલ્લા. ૪ કુલો—બંભલિજ્જ, વત્થલિજ્જ, વાણિજ્જ, અને પણ્હવાહણ.

૭. આ૦ રક્ખિય.

૮. આ રોહગુત્ત.

૯. આ૦ ઇસિગુત્ત. તેનાથી માણવગણ નીકળ્યો. ૪ શાખાઓ—કાસવજ્જિયા, ગોયમજ્જિયા, વાસિટ્ઠિયા, અને સોરટ્ઠિયા. ૩ કુલો—ઇસિગુત્તિ, ઇસિદત્તિ, અને અભિજયન્ત.

૧૦. આ૦ સિરિગુત્ત. તેનાથી ચારણગણ નીકળ્યો. ૪ શાખાઓ—હારિયમાલાગારી, સંકાસીઆ, ગવેધુયા, અને વજ્જનાગરી. ૭ કુલો—વત્થલિજ્જ, પીઇધમ્મિયં, હાલિજ્જ, પુસમિત્તિજ્જ, માલિજ્જ, અજ્જવેડય, અને કણ્હસહ.

૧૧. આ૦ બંભગણી.

૧૨. આ૦ સોમગણી.

આ સિવાય આ૦ ભદ્રબાહુના શિષ્ય આ૦ ગોદાસથી ગોદાસગણ નીકળ્યો. ૪ શાખા—તામલિત્તિયા, કોડીવરિસિયા, પંડુવદ્ધણિયા અને દાસીખબ્બડિયા. તથા આ૦ મહાગિરિના શિષ્ય આ૦ ઉત્તર અને આ૦ બલિસ્સહથી ઉત્તર બલિસ્સહ ગણ નીકળ્યો. ૪ શાખાઓ—કોસમ્બિયા, સોઇવિત્તિયા, કોડબાણી અને ચંદાનાગરી.

આ બન્ને ગણોનાં જુદાં કુલો નથી.

આ રીતે ૮ ગણ, ૩૨ શાખાઓ અને ૨૭ કુલો જાણવાં. (કલ્પસૂત્ર–સ્થવિરાવલી)

પૃષ્ઠ ૬, કડી ૧૦ : મુનિવિહાર.

મૌર્ય સમ્રાટ્ સંપ્રતિએ પોતાના રાજ્યનો વિસ્તાર આંધ્ર અને દ્રાવિડ સુધી વધાર્યો હતો અને અનાર્ય દેશ સુદ્ધામાં જૈનધર્મનો પ્રચાર કરાવ્યો હતો. આ૦ સુહસ્તિસૂરિના શ્રમણો ૬ ગણો, ૨૪ શાખાઓ અને ૨૭ કુલોમાં વહેંચાઈ ગયા હતા. એટલે જૂના જૈન વસ્તીવાળા દેશો અને નવા જૈન વસ્તીવાળા દેશોમાં શ્રમણોએ પોતાનો ધર્મપ્રચાર સતત રીતે ચાલુ રાખ્યો હતો. આ૦ ઋષિગુપ્તનો પરિવાર સોરઠમાં વિચરતો હતો.

"વીરવંશાવલી"માં લખ્યું છે કે—પુનઃ સંપ્રતિએ ઉત્તરદિસ મરૂધરિ ધંધાણીનગરિ શ્રીપદ્મપ્રભસ્વામીનો પ્રાસાદબિંબ નિપજાવ્યો. વીજાગિરિ પાસનો પ્રાસાદ નિપજાવ્યો. બ્રહ્માણીનગરિ શ્રીહમીરગઢિ શ્રીપાસ-

પ્રાસાદ બિંબ નિપજાવ્યો. ઇલોરગિરિ શિખરે શ્રીનેમિબિંબ સ્થાપ્યો, તે દક્ષિણ દિસેં જાણવો. પૂર્વ દિસિ રોહિણગિરે શ્રીસુપાસનો પ્રાસાદબિંબ નિપજાવ્યો. પછિમેં દેવપત્તનેં પુનઃ ઇડરગઢેં શ્રીશાંતિનાથનો પ્રાસાદબિંબ નિપજાવ્યો.

"બૃહત્કલ્પસૂત્ર" ઉ૦ ૧, સૂ૦ ૫૦ નિર્યુક્તિ ગાથા ૩૨૭૫ થી ૩૨૮૯ માં લખ્યું છે કે—સમ્રાટ્ સંપ્રતિએ પોતાના રાજ્યમાં ગરીબો માટે દાનશાળાઓ સ્થાપી, રથયાત્રાઓમાં પોતે જતો હતો. તેના સામંત રાજાઓ પણ પોતપોતાના રાજ્યમાં રથયાત્રામાં જતા હતા. સમ્રાટ્ સંપ્રતિએ સીમાડાના રાજાઓને બોલાવી સમ્યક્ત્વધારી બનાવી તેના દેશમાં મોકલ્યા. વેશધારીઓને મોકલી મુનિમાર્ગ ખોલાવ્યો અને પછી સાચા સાધુ મોકલી ત્યાં જૈનધર્મનો પ્રચાર કરાવ્યો.

પૃષ્ઠ ૬, ઢાળ ૩, કડી ૧ અને પૃષ્ઠ ૨૭, ઢાળ ૧૪મી પૂરી : આ૦ કાલિકસૂરિ.

શ્રીકાલિકાચાર્ય અપરનામ શ્યામાચાર્ય ચાર થયા છે.

૧ વીર સં. ૩૨૦ થી ૩૩૫ માં થયા, જે આ૦ સ્વાતિસૂરિના શિષ્ય હતા. તેમણે ઇંદ્રને પ્રતિબોધ કર્યો અને પ્રજ્ઞાપનાસૂત્રની રચના કરી.

૨. વીર સં. ૪૫૩માં જે થયા, જેમણે અવિનયી શિષ્યોનો ત્યાગ કરી તેમને સન્માર્ગે સ્થાપ્યા. નિમિત્તશાસ્ત્રના બળે ઇરાનના શાહીઓને પ્રતિબોધી જૈનધર્મી બનાવ્યા. સતી સાધ્વી આર્યા સરસ્વતીના શિયલની રક્ષા માટે વ્યભિચારી ગર્દભિલ્લ રાજાનો ઉચ્છેદ કરાવ્યો. ઇંદ્રને પ્રતિબોધ કર્યો અને ભા૦ શુ૦ ૪ ને દિવસે સંવત્સરી પર્વ સ્થાપ્યું.

૩. વીર સં. ૭૨૦ માં થયા, જે આ૦ વિષ્ણુસૂરિના શિષ્ય હતા.

૪. વીર સં. ૯૮૦ થી ૯૯૩ માં થયા, જે આ૦ ભૂતદિન્નગણિના શિષ્ય હતા. આ૦ દેવર્ધિગણીના સમકાલીન હતા. માથુરી વાચનાના ધારક હતા. તેમણે વલભીની આગમ વાચનામાં પૂરી સહાય કરી. વડનગરમાં શ્રીસંઘ સમક્ષ કલ્પસૂત્ર વાંચી સંવત્સરીને દિવસે કલ્પસૂત્ર વાંચવાની મર્યાદા સ્થાપી અને વલભીવંશના રાજા ધરસેનનો શોક દૂર કરાવ્યો.

આ પ્રમાણે ચાર કાલિકાચાર્યો થયા છે. શ્રી કાલિકાચાર્ય કથાઓમાં આ ચારે આચાર્ય દેવોનું મિશ્રત ચરિત્ર મળે છે.

(પટ્ટાવલી સમુચ્ચય ભા૦ ૧, પૃષ્ટ ૧૯૮ ÷)

અધ્યાપક ડોલરરાય રંગીલદાસ માંકડ "પશ્ચિમી ક્ષત્રપો" માં લખે છે કે—એમના સંબંધમાં એક બીજી વાત નોંધવા જેવી છે. કાલકાચાર્યે ગર્દભિલ્લ ઉપર પોતાનું અંગત વેર વાળવાને પરદેશીઓને હિન્દમાં લાવ્યા એવો દોષ એમના પર મૂકી શકાય, પણ મળે છે તે પુરાવા ઉપરથી એમ લાગે છે કે કાલકાચાર્યે પોતાના પ્રભાવથી આ પરદેશીઓને હિન્દી અને આર્ય બનાવી દીધા હતા, તે એટલે સુધી કે શરૂઆતના ક્ષત્રપો તો સ્પષ્ટ-પણે જૈનધર્મના અનુયાયીઓ થયા હોય એમ લાગે છે. આ વાત નીચેના મુદ્દાઓથી સ્પષ્ટ છે (૧) ઉપવદાતનો લેખ બતાવે છે કે એ જૈનધર્મ માનતો. (૨) દામઝ્રદશ્રી કે રુદ્રસિંહ વખતનો એક ત્રુટક શિલાલેખ મળ્યો છે. તેનાં અમુક વચનો "કેવળજ્ઞાન સમ્પ્રાપ્તિ" વગેરેના પરથી મુનિશ્રી વિજયેન્દ્રસૂરિએ બતાવ્યું છે કે, આ ક્ષત્રપોએ જૈનધર્મ અપનાવ્યો હતો. (૩) જૈન ગ્રન્થોમાં આ શકોને જૈન જ ગણુવામાં આવ્યા છે. દા૦ ત૦ કાલકકથામાં આ શકોને "જૈનધર્મપ્રભાવકા:" કહ્યા છે. આવી રીતે આ ક્ષત્રપોએ અહીં આવીને જૈનધર્મનો સ્વીકાર કર્યો હતો. તે કાલકાચાર્યની અસરને લીધે જ હતું તે દેખીતુ છે અને કાલકાચાર્યે પાડેલા આ આર્ય હિન્દી સંસ્કારો ચષ્ટનના વંશમાં ખૂબ ફાલ્યાફૂલ્યા લાગે છે કેમકે એનો પૌત્ર રુદ્રદામા તો શુદ્ધ આર્ય કેળવણી પામ્યો હતો અને ખરેખરો આર્ય હિન્દી હતો. મૂળે વિદેશી એવા આ શકો હિન્દમાં આવીને હિન્દી બની ગયા. પોતાના નામોમાં પણ સંસ્કૃત શબ્દો (જય, રુદ્ર) વાપરવા મડ્યા. પોતાના લેખોમાં સંસ્કૃત ભાષા વાપરવા મંડ્યા અને પોતાની આખી સંસ્કૃતિને હિન્દી બનાવવા મડ્યા. એ બધુ કાલકાચાર્યે આ વિદેશીને પણ શુદ્ધ સંસ્કૃતિ આપવાની અખત્યાર કરેલી નીતિનો વિજય બતાવે છે. ('ઇતિહાસ સમ્મેલન નિબંધસંગ્રહ' પૃષ્ઠ ६५)

પૃષ્ઠ ७, કડી ५ : નમોઽર્હત્‌ની સમજુતિ :

નમોર્હત્ સિદ્ધાચાર્ય૦ આનો સમ્પૂર્ણ પાઠ નીચે પ્રમાણે છે.

नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ।

પ્રાકૃત નવકાર મત્રનાં પાંચ પદોનુ આ સંક્ષિપ્ત રૂપાતર છે.

— પૃષ્ઠ ७, કડી १५ : યસ્મિન્ હર૦ આ સપૂર્ણ શ્લોક નીચે પ્રમાણે છે

यस्मिन् हरप्रभृतयोऽपि हतप्रभावा :,
सोऽपि त्वया रतिपतिः क्षपितः क्षणेन ।

विध्यापिता हुतभुजः पयसाऽथ येन,
पीतं न किं तदपि दुर्धरवाडवेन ॥ ११ ॥

[कल्याणमंदिरस्तोत्र]

પૃષ્ઠ ૮, કડી ૧૮ : વિક્રમસંવત્ :

વીર સં૦ ૪૭૧ થી વિક્રમસંવત શરૂ થાય છે. પ્રસ્તુત પટ્ટાવલી રાસમાં આ બન્ને સંવતો આપ્યા છે. વીર સં૦ ૪૭૦ સુધીની ઘટનાઓમાં વીરસવત્ અને ત્યાર પછીની ઘટનાઓમાં મોટે ભાગે વિક્રમસંવત્ આપ્યા છે. વીર સં૦ ૪૭૦ પછીની ઘટનાઓમાં આ૦ શ્રીવજ્રસ્વામીનું સ્વર્ગ ગમન, ચંદ્રગચ્છનું બિરુદ ઇત્યાદિ. કોઇ કોઇ સ્થાને તો ચાલુ કડીઓમાં એક વધુ ચરણ ઉમેરીને એટલે પુનરુક્તિ કરીને બન્ને સંવતો પણ દર્શાવ્યા છે. આ રાસમાં વિક્રમ સંવત માટે માત્ર સંવત શબ્દ જ વાપર્યો છે.

પૃષ્ઠ ૧૦, ઢાળ ૫, કડી ૨ : અણુમિસ નયણાં મણુકજ્જ સાહણા૦ આની સંપૂર્ણ ગાથા નીચે પ્રમાણે છે.

अणिमिसनयणा मण-कज्जसाहणा पुप्फदामअमिलाणा।
चउरंगुलेण भूमिं, न छिवंति जिणा बिंति ॥ ११९ ॥

(મલધારી આ૦ હેમચંદ્રસૂરિ શિષ્ય કૃત " બૃહદ્સંગ્રહણી ")

પૃષ્ઠ ૧૧, કડી ૧૦ : સંવત એકસો આઠે વર્ષે."

અહીં સંવત શબ્દથી વિક્રમ સંવત સમજવો.

પૃષ્ઠ ૧૩, કડી ૧૬ : ઊંઠ હાથ:

ગુજરાતીમાં સાડી એક માટે દોઢ, સાડી બે માટે અઢી, સાડી ત્રણ માટે ઊંઠ (ઉંઠા) અને સાડીચાર માટે ઢોંસા, શબ્દો વપરાય છે. અહીં " ઉંઠ હાથ " શબ્દથી એ સૂચન છે કે, હે રુકિમણી ! તું મારાથી સાડી ત્રણ હાથ દૂર રહીને મારી વાત સાભળ.

પૃષ્ઠ ૧૩, કડી ૨૨ :

આ કડીના પહેલા ચરણમા વીર સંવત આપ્યો છે અને પછી તે જ ચરણની પુનરુક્તિ કરી તેમાં જ વિક્રમ સંવત આપ્યો છે. આ રીતે આ કડીમાં ચારને બદલે પાંચ ચરણો છે, પરંતુ વાચકે તે બન્ને ચરણોને એક ચરણરૂપે માની, એક જ રાગે પુનરુક્તિ કરીને બોલવાં.

પૃષ્ઠ ૧૫, કડી ૧૪ :

આ કડીના ત્રીજા ચરણમાં વીર સવત આપ્યો છે અને પછી તે જ ચરણની પુનરુક્તિ કરી તેમાં જ વિક્રમ સંવત આપ્યો છે, આ રીતે આ

કડીના ઉત્તરાર્ધમાં એને બદલે ત્રણ ચરણો થાય છે કિન્તુ વાચકે બન્ને ચરણોને એક ચરણ રૂપે માની એક જ રાગમાં પુનરુક્તિ કરીને બોલવા.

પૃષ્ઠ ૧૫, કડી ૨. "પ્રાચીન ૮૪ ગચ્છો."

પ્રાચીનકાળમાં ૮૪ ગચ્છો હતા. તે દરેકની પ્રરૂપણા અને સમાચારી એક જ હતી. તેનાં પૂરાં નામો મળતાં નથી પરંતુ કેટલાંએક નામો નીચે પ્રમાણે મળે છે.

નિર્ગન્થગચ્છ, કોટિકગણ, ઉદ્દેહ, ઉડુવાડિય, વેસવાડિય, ચારણ, માનવ, ગોદાસગણ, બલિસહગણ, નાગેંદ્રગચ્છ, ચંદ્રગચ્છ, નિર્વૃતિગચ્છ, વિદ્યાધરગચ્છ, આરણ્યકગચ્છ (વિટપીગચ્છ, વિહરૂકગણ), મલ્લવાદીગચ્છ, કાલિકાચાર્યગચ્છ, હારીલગચ્છ (હારિજગચ્છ), કૃષ્ણર્ષિગચ્છ, ઉપકેશગચ્છ, કોરંટાગચ્છ, દ્વિવંદનીકગચ્છ, મજ્ઝિમા શાખા (હર્ષપુરીય) બ્રહ્મદીપિક (વરમાણગચ્છ), રાજગચ્છ (ધર્મઘોષગચ્છ, સુરાણાગચ્છ) ચૈત્રપુરીગચ્છ, ધનેશ્વરગચ્છ, મોઢેરાગચ્છ, ચૈત્યવાસીગચ્છ ભટેવરાગચ્છ, કુર્ચપુરીયગચ્છ, વાયડગચ્છ, ભાવડારગચ્છ, સંડેરકગચ્છ, હત્થુંડીગચ્છ, પૂર્ણતલગચ્છ, હર્ષપુરાયગચ્છ, વડગચ્છ વગેરે.

વડગચ્છ થયા પછી ઉપરમાંના કેટલાએક ગચ્છો સમયના પ્રવાહમાં નાશ પામ્યા છે અને કેટલાએક ગચ્છો બીજું નામ પામ્યા છે. એ રીતે વડગચ્છમાંથી બીજી રીતે જ ૮૪ ગચ્છો થયા છે, જેની યાદિ આગળ આપી છે.

પૃષ્ઠ ૧૬, કડી ૮ :

આ કડીના પહેલા ચરણને બેવડાવી વીર સંવત અને વિક્રમ સંવત એમ બે સંવત આપ્યા છે, એટલે કડીમાં ચારને બદલે પાંચ ચરણો બન્યાં છે વાચકે તે બન્ને ચરણોને એક જ ચરણ માની એક જ લયમાં પુનરુક્તિ કરીને બોલવાં.

પૃષ્ઠ ૧૮, કડી ૧૫ :

આ કડીના પહેલા અને બીજા ચરણમાં વીર સંવત આપ્યો છે અને પછી તે બન્ને ચરણોની પુનરુક્તિ કરી તેમાં જ વિક્રમ સંવત આપ્યો છે. આ રીતે આ કડીમાં ચારને બદલે છ ચરણો છે પરતુ વાચકે તે ચારે ચરણોને બે ચરણરૂપે માની એક જ લયમાં પુનરુક્તિ કરીને બોલવાં.

અહી એ વિશેષતા છે કે, 'વળી' એવો શબ્દ વાપરીને વિક્રમ સંવત આપ્યો છે. આથી ગ્રંથકારને ચરણો વધારીને પણ બન્ને સંવતો રાખવા ઇષ્ટ છે, એમ નક્કી થાય છે.

પૃષ્ઠ ૨૩, કડી ૪, અને પૃષ્ઠ ૨૪, કડી ૩: તાળાં ૪૮, પદ્યો-૪૮:

આ૦ માનતુંગસૂરિએ ધારાનગરીમાં ભોજ રાજાની જેલમાં 'ભક્તામર સ્તોત્ર'નાં ૪૪ પદ્યો બનાવી ૪૪ તાળાં તોડયાં હતાં. એટલે ભક્તામર સ્તોત્ર વસ્તુતઃ ૪૪ શ્લોકવાળું છે. તેની પ્રાચીન ટીકા તથા પ્રબંધચિંતામણિ વગેરેમાં તેનાં ૪૪ પદ્યો બતાવ્યાં છે.

કલ્યાણમંદિર સ્તોત્રની સરખામણીમાં પણ તેનાં ૪૪ શ્લોકો જ વ્યાજબી છે પરંતુ દિગમ્બર આચાર્યે ચાર પ્રાતિહાર્ય વિભૂતિનાં ચાર નવાં પદ્યો બનાવી તેમાં દાખલ કર્યાં છે તેમજ બીજા એક દિગમ્બર આચાર્યે એ જ ચાર પ્રાતિહાર્યનાં બીજાં જ ચાર નવાં પદ્યો બનાવી તેમાં દાખલ કર્યાં છે. આ રીતે દિગમ્બર સમાજમાં ભક્તામર સ્તોત્રનાં ૪૮, અને ૫૨ પદ્યો મનાય છે. પરંતુ આ આઠે પદ્યો પોતાની કૃત્રિમતાને જાહેર કરે એવી કોટિનાં છે. તે ૪૪ પદ્યોની શૈલીનાં નથી, એમ વાંચનાર સહેજે સમજી શકે તેમ છે કવિ બહાદૂર દીપવિજયજીએ આ રાસમાં એ માન્યતાના આધારે ભક્તામરનાં ૪૮ પદ્યો બતાવ્યાં છે. પણ ખરી રીતે ભક્તામર સ્તોત્રમાં ૪૪ પદ્યો જ છે. (વિશેષ માટે જુઓ, 'જૈન સત્યપ્રકાશ' ક્રમાંક ૮૫, પૃ૦ ૨૫).

પૃષ્ઠ ૨૪, કડી ૭: દિગમ્બરના બે મતો:

વિ૦ સં૦ ૧૬૯માં દિગમ્બર મત નીકળ્યો, જે આજીવક, ત્રૈરાશિક, અબદ્ધિક અને બોટિક મતના એકમ રૂપે છે. આ૦ અર્હદ્‌બલિએ આ મતને સિંહ સંઘ, નંદિ સંઘ, સેન સંઘ અને દેવ સંઘ, એમ ૪ વિભાગમાં વ્યવસ્થિત કર્યો હતો ત્યાર પછી દિગમ્બર સંપ્રદાયમાંથી મૂળ સંઘ, દ્રાવિડ સંઘ, યાપનીય સંઘ, કાષ્ઠા સંઘ, માથુર સંઘ, તારણ પંથ, ભટ્ટારક, તેરહ પંથ, ગુમાન પંથ અને સમૈયા પંથ એમ વિવિધ પંથો નીકલ્યા છે. આજે દિગમ્બરોમાં ૧ વીશપંથી અને ૨ તેરહપંથી એમ બે મુખ્ય મતો છે. વીશપંથી જૈનો શ્રાવકોના સિંદૂરપ્રકરણોક્ત ૨૦ કર્તવ્યોને માને છે. તેઓ પ્રાચીન દિગમ્બર જૈનો છે. તેરહપંથી તેમાંના ૧૩ કર્તવ્યોને માને છે. તેઓ વિ૦ સં૦ ૧૬૮૦ માં નીકળ્યા. ('શ્વેતામ્બર-દિગમ્બર સમન્વય' ભાગ ૩ જો.)

પૃષ્ઠ ૨૮, કડી ૩: આ૦ શ્રીજિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ:

આ કડીમાં નવું ચરણ વધાર્યા વિના જ ચાલુ ચરણમાં વીર સંવત અને વિક્રમ સવત એમ બે સંવતો આપી શ્રીજિનભદ્રગણિનો સમય બતાવ્યો

છે પણ અહીં વિક્રમ સં૦ ૫૪૫ આપ્યો તેને બદલે વિ૦ સં૦ ૬૪૫ જોઇએ.

પૃષ્ઠ ૨૯, કડી ૩ : શીસોદિયા વંશાવલી:

રાજા કનકસેન વિ૦ સં૦ ૨૦૦, તેણે સૌરાષ્ટ્રના વાલાક પ્રદેશમાં રાજ્ય સ્થાપ્યું, ચોથી પેઢીએ રાજા વિજયસેને વલભી શિહોર અને વૈરાટ (ધોળકા) વસાવ્યાં. કુલ સાત પેઢી રાજ્ય ચાલ્યું. વિ. સં૦ ૩૭૫ (ટોડ-રાજસ્થાન). પછી શિલાદિત્ય રાજા થયો, જે વાલાકરાજ પણ કહેવાય છે. ગુ. સં. ૧ થી ૬૦. મ્લેચ્છોએ વલભી ભાંગ્યું અને શિલાદિત્ય મૃત્યુ પામ્યો, વીર સં૦ ૮૪૫, વિ૦ સં૦ ૪૩૫ (જૈન ઇતિહાસ).

આ રાજાથી મુખ્ય બે શાખાઓ ચાલી છે. ૧. મૈત્રક, ૨. શીસોદિયા.

૧. મૈત્રકવંશ—શિલાદિત્ય મૂળે સૂર્યનો પુત્ર છે. સૂર્યનું બીજું નામ "મિત્ર" છે. એટલે તેનો વંશ તે મૈત્રકવંશ.

મૈત્રકવંશની પાંચ–છ પેઢીઓ ગુપ્તવંશના સેનાપતિ તરીકે રહેલી છે. એટલે તેનું બીજું નામ "સેનાપતિ" વંશ પણ છે અને ત્રીજું નામ "વલભીવંશ" છે. વલભીવંશે ગુ. સં. ૧૮૦ થી ૪૫૦ સુધી વલભીનું રાજ્ય કર્યું છે. તેની રાજાવલી આ પ્રમાણે છે.

૧ ભટ્ટાર્ક, ૨ દ્રોણસિંહ, ગુ. ૨૦૦, ૩ પહેલો ધ્રુવસેન, ૪ ગુહસેન ગુ. ૨૫૦, ૫ બીજો ધરસેન ગુ ૨૮૦, ૬ પહેલો શિલાદિત્ય ગુ૦ ૨૮૫ ૭ પહેલો ખરગ્રહ, ૮ ત્રીજો ધરસેન, ૯ બીજો ધ્રુવસેન, ૧૦ ચોથો ધરસેન ગુ૦ ૩૩૧, ૧૧ ત્રીજો ધ્રુવસેન, ૧૨ બીજો ખરગ્રહ, ૧૩ બીજા શિલાદિત્યનો પુત્ર ત્રીજો શિલાદિત્ય, ગુ૦ ૩૭૦, ૧૪ ચોથો શિલાદિત્ય, ૧૫ પાંચમો શિલાદિત્ય ગુ૦ ૪૨૦, ૧૬ છઠ્ઠો શિલાદિત્ય, ૧૭ સાતમો શિલાદિત્ય, ગુ૦ ૪૫૦ વિ૦ સં૦ ૮૨૫.

('ગુજરાતના ઐતિહાસિક લેખો' ભા૦ ૧, ૨, ૩.)

૨. શીસોદિયાવંશ—જેનાં બીજાં નામો ગિહલોત, આહડિયા, રાવલ, શીસોદિયા, રાણા વગેરે વગેરે છે; તેમાં આજે શીસોદિયા નામ પ્રસિદ્ધ છે તે શીસોદા કે એવા ગામથી મૂળ ગાદીએ આવ્યા હોય માટે શીસોદિયા કહેવાયા એમ વિદ્વાનોની ધારણા છે. એના શબ્દાર્થનો વિચાર કરીએ તો શીસોદિયાનું સંસ્કૃતરૂપ **शीर्षोदिताः—शीर्षोदयाः** થાય. જેમ બ્રાહ્મણો બ્રહ્માજીના મુખમાથી નીકળ્યા મનાય છે તેમ શીસોદિયા પણ બ્રહ્માજીના

મસ્તિષ્કમાંથી નીકળ્યા છે એમ તેના શબ્દાર્થ ઉપરથી તારવી શકાય છે. ઐતિહાસિક ઉલ્લેખો મળે છે કે, વલભીવંશનો શિલાદિત્ય રાજા બ્રાહ્મણ સંતાન છે. તેની પરંપરામાં ભટ્ટાર્ક અને બાપા રાવલ વગેરે થયા છે અને બાપા રાવલના વંશજો તે શીસોદિયા છે, એટલે કે શીસોદિયા તે બ્રાહ્મણ જ્ઞાતિમાંથી ઊતરી આવેલ રાજવંશ છે. અને તેથી જ શીસોદિયા એ તેઓનું સાર્થક નામ છે.

શીસોદિયાની વંશાવલી, વિવિધ સાધનોદ્વારા આ પ્રમાણે તૈયાર થાય છે:

૧ ભટ્ટાર્ક યાને પહેલો બાપ્પા રાવલ, ગુ૦ સં૦ ૧૯૦, ૨-ધરભટ્ટ, ૩ ગુહસેન, ગુહિલ, ગુહદત્ત, ગ્રહાદિત્ય, તેના વંશજો ગહિલોત તથા ગોહેલ કહેવાયા, ગુ૦ સં૦ ૨૫૦, ૪ ભોજ, તે ઈડરનો રાજા બન્યો, ૫ મહેંદ્ર, ૬ નાગાદિત્ય. ટોડ જેમ્સ લખે છે કે, ઇડરના ભીલોએ નાગાદિત્યને મારી તેના કુટુંબને નસાડી મૂકયું. ૭ શિલાદિત્ય ૮. અપરાજિત, ૯ બીજો મહેંદ્ર, ૧૦ કાલભોજ, બીજો બાપા રાવલ, જે ઇડરથી નાસી મેવાડમાં આવ્યો, નાગદામાં મોટો થયો અને ચિત્તાડના મૌર્ય રાજાને મારી ચિત્તોડનો રાજા બન્યો. ૧૧ ખુમાણ પહેલો, ૧૨ મત્તટ, ૧૩ ભર્તૃભટ પહેલો, ૧૪ સિંહ, ૧૫ બીજો ખુમાણ. ૧૬ મહાયક, ૧૭ ત્રીજો ખુમ્માણ, ૧૮ બીજો ભર્તૃભટ. તેને મહાલક્ષ્મી નામની રાઠોડ પુત્રી રાણી હતી, ૧૯ અલ્લટ વિ૦ સં૦ ૧૦૧૦, ૨૦ નરવાહન, ૨૧ શાલિવાહન, ૨૨ શક્તિકુમાર વિ૦ સં૦ ૧૦૩૪, ૨૩ અંબાપ્રસાદ, ૨૪ શુચિવર્મા, ૨૫ નરવર્મા, ૨૬ કીર્તિવર્મા, ૨૭ યોગરાજ, ૨૮ વૈરાટ, ૨૯ વંશપાલ, ૩૦ વૈરસિંહ, ૩૧ વીરસિંહ વિ૦ સ૦ ૧૧૬૪, ૩૨ અરિસિંહ, ૩૩ ચૌડસિંહ, ૩૪ વિક્રમસિંહ, ૩૫ રાણો રણસિંહ, તેનાથી રાવલ અને રાણા એમ બે શાખાઓ ચાલી વિ૦ સં૦ ૧૨૧૧, ૩૬ ક્ષેમસિંહ, ૩૭ સામંતસિંહ, ૩૮ કુમારસિંહ, ૩૯ મથનસિંહ, ૪૦ પદ્મસિંહ, ૪૧ જૈત્રસિંહ વિ૦ સ૦ ૧૨૭૦ થી ૧૩૦૯, ૪૨ તેજસિંહ, ૪૩ સમરસિંહ સ૦ ૧૩૫૬, ૪૪. ભુવનસિંહ, ૪૫ જયસિંહ, ૪૬ લક્ષ્મીસિંહ, મૃત્યુ સં૦ ૧૩૬૦, ૪૭ અજયસિંહ, ૪૮ ભ્રાતા અરિસિંહ, મૃત્યુ સં૦ ૧૩૬૦, ૪૯ હમીરસિંહ, ૫૦ ખેતસિંહ, ૫૧ લક્ષરાજ, ૫૨ મોકલસિંહ વિ૦ સં૦ ૧૪૮૫, ૫૩ રાણો કુંભ, મૃત્યુ સ૦ ૧૫૩૦, ૫૪ રાયમલ્લ, મૃત્યુ. સં૦ ૧૫૭૫, ૫૫ સંગ્રામસિંહ, ૫૬ રત્નસિંહ, ૫૭ વિક્રમજીત, ૫૮ ઉદયસિંહ, ૫૯ રાણો પ્રતાપ, ૬૦ અમરસિંહ, મૃત્યુ વિ૦ સ૦ ૧૬૭૭, ૬૧ કર્ણસિંહ.

(રાણકપુરમાં ત્રૈલોક્યદીપકપ્રાસાદનો શિલાલેખઃ જુઓ-પ્રકાશક : ખડગવિલાસ પ્રેસ બાંકિપુર (પટના) ના હિંદી ટૉડરાજસ્થાનમાં પં૦ ગૌ૦ હી૦ ઓઝાની ટિપ્પણી.)

શીસોદિયા વંશના રાજાઓ જૈનધર્મી કે જૈનધર્મપ્રેમી હતા, તે અંગે નીચે મુજબ કેટલાએક ઉલ્લેખો મળે છે.

૧૧ **ખુમ્માણ**—તેના વંશમાં થયેલ સમુદ્રકુમાર દીક્ષા લઈ જૈનાચાર્ય બન્યા. તેમણે દિગંબરોના હાથમાં જતા **નાગદા** તીર્થને બચાવી રક્ષણ કર્યું હતું. (ગુર્વા૦ શ્લો૦ ૩૯)

૧૩ **ભર્તૃભટ**—તેણે ભટેવરનો કિલ્લો બનાવ્યો, તેમાં જ **ગોહિલ-વિહાર** બનાવી તેમાં બુદ્ધાગણીના હાથે ભ૦ આદિનાથની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી ચિત્તોડગઢ પર ગોમુખ કુંડની જૈન ગુફામાં ભ૦ આદિનાથની પ્રતિમા છે. તેના પરિકરના લેખથી સમજાય છે કે, આ પ્રતિમાની ભટેવર ગચ્છના આ૦ આમ્રદેવસૂરિએ અંજનશલાકા કરી હતી. એટલે કે ગોહિલરાણાના વંશજો જૈનધર્મી હતા.

આજે પણ એવી લોકમાન્યતા છે કે, "મેવાડમાં નવો કિલ્લો બને કે ત્યાં ભ૦ આદિનાથનું દેરાસર બને." ભટેવર કિલ્લાના ઉક્ત ગોહિલ-વિહારથી અને કુંભારાણાના એક ફરમાનથી પણ એ વાતને સમર્થન મળે છે.

૧૭ **ખુમાણ**—તેને બ્રાહ્મણો પ્રત્યે અત્યંત તિરસ્કાર હતો. તેણે ઘણા બ્રાહ્મણોને મેવાડમાથી કાઢી મુકાવ્યા હતા. એટલે આ બ્રાહ્મણધર્મી કે શૈવધર્મી નહોતો.

૧૯ **અલ્લટ**—આ રાજા વિ૦ સં૦ ૧૦૦૦ લગભગમાં થયેલ છે. તે આ૦ નન્નસૂરિનો ઉપાસક હતો તેની રાજસભામા શ્વેતામ્બર દિગમ્બરોનો શાસ્ત્રાર્થ થયો થતો જેમાં શ્વેતામ્બર આ૦ પ્રદ્યુમ્નસૂરિ અને તર્કપંચાનન આ૦ અભયદેવસૂરિએ દિગમ્બરાચાર્યજીને જીતી પોતાનો શિષ્ય બનાવ્યો હતો ને વિજય મળ્યો હતો. અને તેના જ પ્રતીકરૂપે શ્રીમંત્ર તરફથી ચિત્તોડના કિલ્લામાં મોટો **કીર્તિસ્તંભ** ઊભો કરવામાં આવ્યો હતો. જેનો સં. ૧૪૮૫ માં રાણા મોકલસિંહના આદેશથી સં. ગુણરાજે જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો હતો. આજે પણ એ સ્તંભ ચિત્તોડના કિલ્લામાં જૈન-ધર્મની કીર્તિ ફેલાવતો અડગપણે ઊભો છે. અલ્લટ રાજાની રાણી હરદેવીએ હર્ષપુર વસાવ્યુ, જે આજે અજમેર પાસે હાંસોટ નામથી પ્રસિદ્ધ છે. ત્યાંથી **હર્ષપુરીય** ગચ્છનો પ્રાદુર્ભાવ થયો છે. અલ્લટ રાજાની એક

રાણીને રેવતીનો રોગ હતો, જે સાંડેરકગચ્છની હસ્તિકુંડી શાખાના આ૦ બલભદ્રસૂરિના વાસક્ષેપથી મટી ગયો હતો. આ રાજા જૈનધર્મી હતો. તેનો બીજો પુત્ર ભુવનપાલ આ૦ વર્ધમાનસૂરિનો ઉપાસક હતો.

૩૫ રાણો **રણસિંહ**—સંગ્રામસિંહ અને સમરસિંહ એ તેના જ બીજાં નામો છે. રાણા રણસિંહથી શીસોદિયા રાજાઓ "રાણા" તરીકે ઓળખાય છે. તેનો સમય વિ૦ સં. ૧૨૧૧ છે. તેને એક કરણસિંહ નામે પુત્ર હતો. તેના પુત્ર ધીરસિંહે સં. ૧૨૨૯ ની આસપાસમાં જૈનધર્મ સ્વીકાર્યો હતો, જેનાથી "શીસોદિયા ઓસવાળ" વંશની સ્થાપના થઇ છે. શીસોદિયા ઓસવાળો મેવાડની નૈઋર્ત્યમાં ભૂલાનગરમાં રહેતા હતા. ભૂલાનગર દટ્ટનપટ્ટન થતાં તેમાંનું એક કુટુંબ અમદાવાદ આવી વસ્યું, જે આજે નગરશેઠના કુટુંબ તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. ભૂલાનગરની પાસેના પ્રદેશમાં પાંચમની તિથિ માટે "પાંચમના કામમાં પચાત પડે" એવી માન્યતા છે એ જ રીતે નગરશેઠના કુટુંબમાં પણ પાંચમનો દિવસ અશુભ લેખાય છે, તે માટે એવી દંતકથા મળે છે કે, શીસોદિયા વંશની એક કુમારિકા પાંચમને દિવસે શુભકામ માટે જતી હતી. તેને રસ્તામાં ખૂબ જ પજવણી થઇ અને રસ્તામાં જ તેનું મૃત્યુ થયુ ત્યારથી શીસોદિયા ઓસવાળો પાંચમને દિવસે કોઈ પણ જાતનું શુભ કામ કરતા નથી. પાંચમ માટેની આ માન્યતા ભૂલાવતી નગર અને નગરશેઠના કુટુંબનો પ્રાચીન સંબંધ હોવાનું પુરવાર કરે છે. થોડાં વર્ષો પહેલાં ભૂલાનગરનું ખોદકામ થયેલ છે, તેમાંથી અનેક જિનપ્રતિમાઓ મળી આવી છે, જે આજે રોહિડાના દેરાસરમાં વિદ્યમાન છે.

૪૧ રાણો **જૈત્રસિંહ**—આ રાણાનાં જયતલ, જયમલ, જયસિંહ અને જયંતસિંહ એમ વિવિધ નામો મળે છે. તેનો સમય વિ૦ સં૦ ૧૨૭૦ થી ૧૩૦૯ મળે છે. તેણે ૭ લડાઇઓમાં વિજય મેળવ્યો હતો. તેણે વિ૦ સં૦ ૧૨૮૫ માં આહડમાં હીરલા આચાર્ય શ્રીજગચ્ચંદ્ર સૂરિને "તપા"ના બિરુદથી શોભાવ્યા હતા. ત્યારથી તપગચ્છ એ નામની શરૂઆત થઇ છે આ રાણો અને તેની રાણી પરમ જૈન બન્યાં હતાં. ત્યારબાદ પણ તેની ત્રણ પેઢી સુધી રાણીઓએ જૈનધર્મનું પાલન કર્યું હતું.

પર રાણો **મોકલસિંહ**—તેણે ચિત્તોડ પરના જૈન કીર્તિસ્તંભનો સં. ૧૪૮૫માં સં. ગુણરાજ પાસે જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો હતો. આજે પણ ચિત્તોડના કિલ્લામાં ભ૦ મહાવીરસ્વામીના મંદિર પાસે તે જૈન કીર્તિસ્તંભ વિદ્યમાન છે.

૫૩ રાણા **કુંભાજી**—તેણે વિ૦ સં. ૧૪૯૬માં રાણકપુરના ત્રૈલોક્ય દીપક પ્રાસાદમાં બે પાષાણ સ્તંભો કરાવ્યા છે. જે તેવા જ સ્વરૂપમાં આજે પણ વિદ્યમાન છે. તેના પૌત્ર રાણા **રાયમલ્લજી**એ દેવકુલપાટણને વિકસાવ્યું છે, જ્યાં આજે ચાર મોટાં જિનાલયો છે.

૫૯ રાણા **પ્રતાપસિંહ**—જગદ્‌ગુરુ શ્રીહીરવિજયસૂરિ મોગલ બાદશાહ અકબરને પ્રતિબોધી જજીઆવેરો માફ કરાવી ગુજરાત તરફ આવતા હતા ત્યારે રાણા પ્રતાપે લગભગ વિ૦ સં૦ ૧૬૪૩ માં તેઓને મેવાડ પધારવા નિમંત્રણપત્ર પાઠવ્યો હતો, જે પત્રમાં રાણાજીએ પોતાના રાજવંશને તપગચ્છના આચાર્યોના ઉપાસક તરીકે ઓળખાવેલ છે.

એક દોહરો મળે છે કે—

શીસોદિઆ સંડેસરા, ચઉદ્દસીયા ચઉહાણ,
ચૈત્યવાસીયા ચાવડા, કુલગુરુ એહ પ્રમાણ. ૧

એટલે શીસોદિયા સાંડેરક ગચ્છના ઉપાસકો હતા, અને રાણા જૈત્રસિંહ પછી તપાગચ્છના ઉપાસક બની રહ્યા હતા. એકંદરે શીસોદિયા વંશના અનેક રાજાઓ જૈનધર્મી કે જૈનધર્મ પ્રેમી બન્યા છે. (જૈન સત્યપ્રકાશ, ક્રમાંક. ૭૩, ૭૪, ૭૫, ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦).

પૃષ્ઠ ૨૯, કડી ૧૧ અને પૃષ્ઠ ૩૮ કડી ૨, ૫: સાંડેરકગચ્છની પટ્ટાવલી—

મારવાડમાં સાંડેરાવ ગામથી આ ગચ્છ નીકળ્યો છે, જેમાં અનેક પ્રાભાવિક આચાર્યો થયા છે. તેની પરંપરા આ રીતે મળે છે—

(૧) આ૦ ઈશ્વરસૂરિ. તેમને મુડારાની બદરીદેવી પ્રત્યક્ષ હતી.

(૨) આ૦ યશોભદ્રસૂરિ. તેમનો સં૦ ૯૫૭માં જન્મ, સં૦ ૯૬૮ માં સૂરિપદ, સં૦ ૧૦૧૦ માં ચોરાશીવાદનો જય અને સં૦ ૧૦૨૯ કે ૧૦૩૯ માં સ્વર્ગવાસ થયેલ છે. પીંડવાડા પાસે પિલાઈ ગામના વ્ય૦ પુણ્યસારની પત્ની ગુણસુંદરના તે પુત્ર હતા. ૭ વર્ષે દીક્ષા લીધી. તેમને બદરીદેવી પ્રત્યક્ષ થઈ હતી. તેમણે મુડારામાં જ આચાર્ય થયા પછી જાવજ્જીવ સુધી ૭ વિગઇનો ત્યાગ કર્યો હતો. અને હમેશાં આઠ કોળિયા માત્ર આહારના આબેલમાં કરતા હતા. તેમને મંત્ર, યંત્ર, અંજનદૃષ્ટિકા, ગગનગામિની વિદ્યા, આઠ મહાસિદ્ધિઓ વગેરે અનેક વિદ્યાઓ પ્રાપ્ત થઈ હતી. તેમણે આહડ, કરહેડા, કવિલાણ, સાંભર, અને ભેસરમાં એક જ દિવસે એક જ મુહૂર્તે પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. મેવાડ નરેશ અલ્લટરાજ અને

ગૂર્જરેશ્વર મૂળરાજ વગેરે અનેક રાજા, મહારાજા, મંત્રીઓ, ઉપાસકો તેમના ભક્તો હતા. તેમને બચપણમા નિશાળમા પિલાઇના કેશવ બ્રાહ્મણ સાથે કજીયો થયો હતો. આ કેશવે યોગી થઈ આચાર્ય મહારાજને મારવા ઘણા પ્રયત્નો કર્યાં. આચાર્ય મહારાજે તે સર્વ પ્રયત્નોને પોતાના વિદ્યા બળથી નિષ્ફળ બનાવ્યા તેને શાસ્ત્રાર્થમાં પણ હરાવ્યો અને વિદ્યાબળથી વલ્લભી કે ખેડબ્રહ્માથી ભગવાન ઋષભદેવનું દેરાસર એક જ રાતમાં લાવી નાડલાઈમાં સ્થાપિત કર્યું. આ સિવાય બીજા અનેક ચમત્કારો તેઓએ બતાવ્યા હતા. તેઓ નાડલાઈમાં જ સ્વર્ગસ્થ થયા હતા.

(૩) આ૦ શાલિસૂરિ. તે ચોહાણવંશના સર્વ વિદ્યાપારગત અને બદરીદેવી સેવિત હતા. (૪) સુમતિસૂરિ, (૫) શાતિસૂરિ, (૬) ઈશ્વરસૂરિ, (૭) શાલિસૂરિ સ૦ ૧૧૮૧, (૮) સુમતિસૂરિ, (૯) શાતિસૂરિ, સં૦ ૧૨૨૯ મા શીસોદિયા ઓસવાળ બનાવ્યા, (૧૦) ઇશ્વરસૂરિ, તેમના ઉપદેશથી સં૦ ૧૨૪૫-૧૨૯૧માં આબુ-લૂણવસહીમા મંત્રી યશોવીરે ૩ દેરીઓ કરાવી પ્રતિષ્ઠા કરાવી. (૧૧) શાલસૂરિ (૧૨) સુમતસૂરિ (૧૩) શાંતિસૂરિ (૧૪) ઈશ્વરસૂરિ. તેમણે જીવવિચાર વિવરણ, લલિતાંગ ચરિત્ર, શ્રીપાલ ચોપાઈ, ષડ્ભાષાસ્તોત્ર-સટીક, નંદિષેણમુનિ ગીત, યશોભદ્રસૂરિ પ્રબંધ, મેવાડસ્તવન-સટીક, સુમિત્રચરિત્ર વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા હતા. તથા સ૦ ૧૫૯૭ વૈ૦ શુ૦ ૬ શુક્રવારે પુનર્વસુ નક્ષત્રમાં નાડલાઇની સાયર જિનવસહીમાં ભગવાન શ્રીઋષભદેવની ફરી પ્રતિષ્ઠા કરી હતી.

આ૦ યશોભદ્રસૂરિના બીજા શિષ્ય આ૦ બલિભદ્રસૂરિ યાને આ૦ વાસુદેવસૂરિથી **હસ્તિકુંડી** ગચ્છ શરૂ થયો, જેમાં અનુક્રમે વાસુદેવસૂરિ, પૂર્ણભદ્રસૂરિ, દેવસૂરિ અને બલિભદ્રસૂરિ-એ ચાર નામના જ આચાર્યો થયા છે. બીજા ઉલ્લેખ પ્રમાણે વાસુદેવસૂરિ, પૂર્ણભદ્રસૂરિ, વીરસૂરિ અને દેવસૂરિ એ ચાર નામના આચાર્યો થયા છે.

એક રાસમાં બોહાઋષિ, કૃષ્ણઋષિ, ખિમાઋષિ અને યશોભદ્રસૂરિને ગુરુભાઈ બતાવ્યા છે તે ઠીક નથી. યશોભદ્રસૂરિ ગુરુ છે. તેને બોહાઋષિ, શાલિભદ્રસૂરિ, બલિભદ્રસૂરિ વગેરે શિષ્યો હતા. બોહાઋષિનું તપસ્વી નામ જ ખિમાઋષિ છે. અને કૃષ્ણઋષિ બોહાઋષિના શિષ્ય થાય છે.

આ૦ યશોભદ્રસૂરિનુ ચરિત્ર ઉપર આવી ગયું છે. ખિમાઋષિ અને કૃષ્ણઋષિનું ચરિત્ર આ પ્રમાણે છે.

ચિત્તોડ પાસેના વડગામના ઓહાએ દુઃખી થતાં કર્મની વિચિત્રતા સમજી આ૦ યશોભદ્રસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી. નામ તો ઓહાઋષિ હતું પણ તેઓ મહાન તપસ્વી અને ક્ષમાભાવથી ઉપસર્ગો સહતા હોવાથી ખિમાઋષિના નામથી પ્રસિદ્ધ થયા છે. તેમને તપસ્યાના પ્રભાવે દેવ-સહાયક હતો. અનેક લબ્ધિઓ ઉત્પન્ન થઇ હતી. તેમણે તપસ્યાના પારણા માટે વિકટ અભિગ્રહો લીધા હતા, જે દરેક પૂરાયા છે અને પારણુ થયું છે આવી રીતે તેના ૮૪ અભિગ્રહોની સંખ્યા મળે છે. ધારાપતિ મુજનો ભાઈ સિંધુલ તો તેનો ખાસ ભક્ત હતો. તેણે ગુરુમંદિર બનાવી ખિમાઋષિનાં ચરણોની પાદુકાની સ્થાપના કરી હતી. તેમની ૩૦ વર્ષે દીક્ષા અને ૯૦ વર્ષે સ્વર્ગગમન થયેલ છે

કૃષ્ણઋષિ તેમના શિષ્ય થાય જે ધારાનગરીના યુવરાજ સિંધુલના માનીતા રાવત (રાજપૂત) હતા. ખિમાઋષિએ પહેલવહેલો અભિગ્રહ એવો કર્યો હતો કે—"રાવત કૃષ્ણ સ્નાન કરી છૂટા કેશ રાખી ઉદ્વિગ્ન મનનો હોય અને એકવીશ પુલ્લાનો આહાર આપે તો ખિમાઋષિ પારણુ કરે" તેમને આ અભિગ્રહમાં ૩ મહિના ને ૮ દિવસના ઉપવાસ થયા હતા. નવમે દિવસે સિંધુલે રાવત કૃષ્ણને કાઢી મૂકયો હતો તેથી તે તેના છૂટા કેશ કરી ખિન્નમને ઊભો હતો, ત્યાં જ ઋષિ પધાર્યા. કૃષ્ણે ભાલાની અણીથી પુલ્લા ઉપાડી ઋષિના પાત્રમા નાખ્યા ગણતરી કરી તો ૨૧ પુલ્લા હતા. આ પ્રમાણે અભિગ્રહ પૂરો થતાં ખિમાઋષિએ પારણું કર્યું ઋષિએ એક પછી એક આવા ૮૪ અભિગ્રહો કર્યાં હતા

રાવત કૃષ્ણને આ અભિગ્રહનુ જ્ઞાન થતાં આશ્ચર્ય થયું. તે ઋષિની પાછળ પાછળ ગયો તેણે ઋષિને પોતાનું આયુષ્ય પૂછયું ત્યારે છ મહિનાનુ આયુષ્ય બાકી છે એમ જાણી ખિમાઋષિ પાસે દીક્ષા લીધી. દીક્ષા થતાં દેવોએ કુસુમવૃષ્ટિ કરી, તેનુ નામ કૃષ્ણઋષિ પાડવામાં આવ્યુ કૃષ્ણ ઋષિ છ મહિનાનું ચારિત્ર પાળી સ્વર્ગે ગયા

આ૦ શ્રીયક્ષદેવસૂરિના શિષ્ય કૃષ્ણઋષિ થયા તેઓ પણ ઘણા મહાન તપસ્વી લબ્ધિસંપન્ન અને પ્રાભાવિક હતા. જેનાથી કૃષ્ણર્ષિ ગચ્છ નીકળ્યો છે, તે કૃષ્ણઋષિ આ કૃષ્ણઋષિથી બે સદી પૂર્વે થયા છે.

ખિમાઋષિના ગુરુભાઈ આ૦ બલિભદ્રસૂરિ પણ મોટા પ્રભાવક થયા છે તેમને પાલીના સૂર્યમંદિરના અધિષ્ઠાયક પાસેથી અંજન કૂપિકા, સ્વર્ણ-સિદ્ધિ, આકાશગામિની વિદ્યા વગેરે મળ્યાં હતા. જૂનાગઢનો રાણો

ખેંગાર (સં૦ ૯૧૬) બૌદ્ધ બની ગયો હતો, જૈનોને યાત્રા કરવા દેતો ન હતો. એક મોટો સંઘ જૂનાગઢ ગયો અને યાત્રા વિના ૧૨ વર્ષ સુધી ત્યાં જ પડ્યો રહ્યો. આ૦ બલિભદ્રસૂરિએ આકાશ માર્ગે ત્યાં આવી રાજાને જૈનધર્મી બનાવી, બૌદ્ધોને હઠાવી ગિરનારને ફરી જૈનતીર્થ બનાવ્યું તથા સંઘને યાત્રા કરાવી. મેવાડના રાણા અલ્લટે બલિભદ્રસૂરિને આચાર્ય બનાવી વાસુદેવસૂરિ નામ આપ્યું તેની પરંપરા તે હસ્તિકુંડી ગચ્છ કહેવાય છે.

શીસોદિયા વંશના ક્ષત્રિયો અને ઓસવાલો સાંડેરક ગચ્છના ઉપાસક હતા. તે માટે દોહરો પણ મળે છે કે—

શીસોદિઆ સંડેસરા, ચઉદ્દસીયા ચઉહાણ;
ચૈત્યવાસીયા ચાવડા, કુલગુરુ એહ પ્રમાણ. ૧

મેસાણાથી પાટણ અને કંબોઇ તીર્થ જતી રેલવે લાઈનમાં મણુંદ-રોડ સ્ટેશન છે, ત્યાંથી દોઢ માઈલ દૂર **સંડેર** ગામ છે. આ ગામ પણ પ્રાચીન છે, જો કે તે સાંડેરકગચ્છનું ઉત્પત્તિ સ્થાન નથી કિન્તુ તેનો સાંડેર ગચ્છ સાથે વિશેષ સંબંધ હશે એમ લાગે છે. આ૦ શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિએ સં. ૧૭૪૯મા આ સંડેર ગામમા જ મહોપાધ્યાય શ્રીયશોવિજયજી મહારાજની આજ્ઞા પ્રમાણે ક્રિયોદ્ધાર કરી સંવેગીમાર્ગ સ્વીકાર્યો હતો.

(શા. જૈ. આ વિજયધર્મસૂરિ સંશોધિત 'અ૦ રાસસંગ્રહ' ભા૦ ૨ જો તથા 'શ્રી જૈન સત્ય પ્રકાશ' ક્રમાંક ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦.)

સાંડેરક ગચ્છના જૈન ગોત્રો–ગુંગલીયા, ભંડારી, ચૂતર દુધેરિયા, ધારોલા, કાંકરેચા, બહોરા, શીસોદિયા વગેરે ૧૨ જાતિ.

આ સાડેરાવ ગચ્છની જાતિઓ છે. કોઈ સાંડેરાવ ગચ્છના મહાત્મા પોતાની વહી આસોપના ખરતર ગચ્છના મહાત્માને આપી ગયા, ત્યારથી તે મહાત્મા આમાંની કેટલીએક જાતિની વહી લખે છે.

મલધાર ગચ્છના જૈનગોત્રો–પગારિયા, (ગોલિયા કોઠારી સિંઘી), કોઠારી, ગિરિયા, બંબ, ગેહલડા, ખીમસરા વગેરે.

(મલધાર ગચ્છના કુલ ગુરુની વહીના આધારે)

પૃષ્ઠ ૩૦, કડી ૧૫ નગરશેઠ શાંતિદાસજીની વંશાવલી:

૧. **પદ્મશાહ**—જે હરપાલના વંશમાં થયા છે. આ વંશ પ્રથમ મેવાડની નૈઋત્ય સીમા પર આવેલ ભૂલાનગરમાં (રોહિડા પાસે) હતો. તે નગરનો નાશ થતાં તે અમદાવાદ આવી વસ્યો અને ફુલ્યો. ફાલ્યો, રોહિડાના પ્રદેશમાં અને શિસોદિયા ઓસવાલોમા પાંચમનો દિવસ આજે

પણ નષ્ટ મનાય છે. ભૂલાનગરની પ્રાચીન જિનમૂર્તિઓ આજે રોહિડામાં વિરાજમાન છે.

૨. વત્સાશાહ

૩ સહસ્રકિરણ

૪. નગરશેઠ શાંતિદાસ—તે તીવ્ર બુદ્ધિવાળા શ્રેષ્ઠ ઝવેરી અને રાજમાન્ય પુરુષ હતા. તેમની પાસે અઢળક ધન હતું, જે ગુરુકૃપાથી મળ્યું હતું. શેઠે ગુરુજીને વાચકપદ અપાવવા નિરધાર કર્યો કિન્તુ આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિએ સાફ મના કરી. પછી શેઠે થોડાં વર્ષો બાદ ખંભાતના નગરશેઠ મારફત આ. શ્રીવિજયદેવસૂરિ પાસેથી યુક્તિથી વાસક્ષેપ મેળવ્યો અને પં. મુક્તિસાગરજીને સં. ૧૬૭૯માં ઉપાધ્યાય પદ તથા સં. ૧૬૮૬ માં અમદાવાદના ભ૦ મહાવીરસ્વામીના દેરાસરમાં આચાર્યપદ આપ્યું. તેમણે સં. ૧૬૯૪માં સરસપુરમા ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથનું દેરાસર બનાવ્યું હતું. જેને ઔરંગઝેબે તોડી નાખ્યું. આથી શાંતિદાસે ન્યાય મેળવવા માટે ઠેઠ દિલ્હી સુધી ખૂબ લાગવગ વાપરી જહેમત ઊઠાવી અને તેથી બાદશાહ શાહજહાંએ સં. ૧૭૦૦માં રાજ્યના ખર્ચે ફરીવાર તે બનાવી આપ્યું, જે ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથની મૂર્તિ આજે ઝવેરીવાડા–વાઘણપોળમાં વિરાજમાન છે. તેમનું મૃત્યુ સં. ૧૭૧૫માં થયું હતું. તેમને પનજી વગેરે પાંચ પુત્રો હતા.

૫. નગરશેઠ લક્ષ્મીચંદજી.

૬. નગરશેઠ ખુશાલચંદજી. તેમણે મરાઠાઓની ફોજે અમદાવાદને ઘેરો ઘાલ્યો ત્યારે પ્રજાનું તન–ધનના ભોગે રક્ષણ કર્યું હતુ. ફળસ્વરૂપ પ્રજાએ શેઠને સરકારની જમાબંધી સિવાય રૈયતની નિસબતમાથી સેકડે ચાર આના લેવાનો હક્ક બાંધી આપ્યો હતો. તેમનું મૃત્યુ સં. ૧૮૦૫ મા થયું હતું.

૭. નગરશેઠ વખતચદજી. પાલીતાણાના ઠાકોર ઉનડજી તેમને બહુ માનતો હતો. કંપની સરકારના ગાર્ડન સાહેબે પેશવાના સુબા બાપુજી પંડિતને ભગાડી અમદાવાદમાં પ્રવેશ કર્યો, અને શહેરને લૂટવાનો હુકમ કર્યો ત્યારે, સં. ૧૮૩૬ મ. શુ ૮ ના દિવસે આ નગરશેઠ તથા કાજી શેખ મહમ્મદસાહ તથા દીવાન મિયા મીરજાએ સાહેબને સમજાવી લૂટ બંધ રખાવી હતી. તેને ઇચ્છાભાઈ વગેરે સાત પુત્રો હતા, તે પૈકીના પુત્ર મોતીચંદશેઠની પરંપરામા અનુક્રમે ફતેહભાઇ, ભગુભાઈ, દલપતભાઈ. સરદાર લાલભાઇ અને શેઠ કસ્તુરભાઇ થયેલાં છે, તેમાનાં છેલ્લા તે આજે

બાહોશ કાર્યકર્તા, બુદ્ધિવાન અને તેજસ્વી ઉદ્યોગપતિ છે. શેઠ વખતચંદનું મૃત્યુ સં. ૧૮૭૦માં થયું હતુ.

૮. નગરશેઠ હેમાભાઈ–પાલીતાણાનું રાજ્ય તેને ત્યાં ઈજારે હતું. તેમણે શત્રુંજયતીર્થને ઘણું સમૃદ્ધ બનાવેલ છે. ટૂંકો વગેરે બંધાવેલી છે. તેમના વંશવારસદારો માટે શત્રુંજયતીર્થનો રખોપા કર માફ હતો. તેમણે પ્રજા ઉપયોગી કામો–નિશાળ, કન્યાશાળા, હોસ્પીટલ વગેરેમાં ઘણી મદદ કરી છે તેમનું મૃત્યુ સં. ૧૯૧૪માં થયું હતું. તેમના બેન ઉજમબાઇએ સં. ૧૯૨૯માં તપાગચ્છાધિરાજ પૂ. શ્રીમૂલચંદજી મહારાજના ઉપદેશથી પોતાનું ઘર જૈન ધર્મશાળા તરીકે સમર્પિત કર્યું.

૯. નગરશેઠ પ્રેમાભાઇ તે બહુ બાહોશ હતા ગવ બહાદુર હતા. આજ સુધી અમદાવાદની જકાતની રકમ નગરશેઠ ખુશાલચંદના વંશવારસદારોને મળતી હતી. અંગ્રેજ સરકારે તેને બદલે રૂપિયા ૨૧૩૩ બાંધી આપ્યા. શેઠજીએ લોકશાહી પદ્ધતિએ શ્રીજૈનસંઘના પ્રતિનિધિ રૂપ "આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢી" ની સ્થાપના કરી. સીવીલ હોસ્પીટલ, હેમાભાઈ ઈન્સ્ટીટયૂટ, નગરશેઠ પ્રેમાભાઈ હોલ, ગુજરાત કોલેજ, મુંબઈ મેડિકલ કોલેજ, મ્યુઝિયમ રાણીબાગ, ગુજરાત વર્નાક્યૂલર સોસાયટી, (ગુજરાત વિદ્યાસભા) વગેરે લોકોપયોગી જાહેર સંસ્થાઓ સ્થાપી, મદદ કરી. ધર્મશાળાઓ અને દેરાસરો બંધાવ્યાં. તે તપગચ્છાધિરાજ પૂ. શ્રી-મુક્તિવિજયજી ગણિ મહારાજ અપરનામ શ્રીમૂળચંદજી મહારાજના અનન્ય ઉપાસક હતા. તેમનું મૃત્યુ સં. ૧૯૪૩માં થયું હતુ તેમને ૧ મયાભાઇ, ૨ લાલભાઇ અને ૩ મણિભાઇ એમ ત્રણ પુત્રો હતા.

૧૦. નગરશેઠ મણિભાઇ. તે નગરશેઠ પ્રેમાભાઇના ત્રીજા પુત્ર થાય. તે બહુ પરગજુ હતા. તેમણે સં. ૧૯૫૬ના દુકાળમાં ગરીબોને અનાજ વગેરેની અને પશુઓને ઘાસપાણી વગેરેની મદદ કરી બચાવ્યાં હતાં તે એવા દયાવાન હતા કે આ કામમાં બીજા પર ભરોસો ન રાખતાં જાત મહેનતથી કામ લેતા હતા. તેમને ૧ કસ્તુરભાઇ અને ૨ ઉમાભાઇ–એમ બે પુત્રો હતા.

૧૧. નગરશેઠ ચમનભાઈ. તે શેઠ લાલભાઇના પુત્ર થાય. જાહેર-હિતની બાબતમાં ખૂબ ઉત્સાહથી કાર્ય કરતા હતા. તેમણે નાની ઉમરમાં જ પ્રજા પર સુંદર છાપ પાડી હતી. અમદાવાદમાં કસાઈખાનાના વિરોધ-માં મોટી હડતાલ પડી ત્યારે શેઠે જ સરકારને અને પ્રજાને સમજાવી બન્ને વચ્ચે સમાધાન કરાવ્યું હતુ અને કસાઈખાનું બંધ રખાવ્યું હતું.

તેમનું મૃત્યુ સં. ૧૯૬૮માં થયું હતું તેમના પરિવારમાં આજે નગર શેઠાણી મદાલસાબેન તથા પુત્ર શેઠ બાબાસાહેબ વગેરે વિદ્યમાન છે.

૧૨ નગરશેઠ કસ્તુરભાઇ—તે નગરશેઠ મણિભાઇના મોટા પુત્ર થાય. તે તીક્ષ્ણ બુદ્ધિવાળા અને બાહોશ કાર્યકર્તા હતા. તેમણે સં. ૧૯૯૦માં અમદાવાદમાં નગરશેઠના વંડામાં મોટું "મુનિસમ્મેલન" કરાવ્યું હતું અને સરળતાથી કાર્ય પાર પાડયુ હતું. તેમનુ મૃત્યુ સં. ૨૦૦૪ પો૦ વ૦ ૯ બુધવારે તા ૨૮–૧–૪૮ થયું તેમના પરિવારમાં આજે નગરશેઠાણી માણેકબેન તથા પુત્રો શેઠ પ્રિયકાંત બાર. એટ્. લો. અરુણભાઈ, જગદીશભાઇ વગેરે વિદ્યમાન છે.

૧૩. નગરશેઠ વિમળભાઇ, તે નગરશેઠ મયાભાઇના પુત્ર થાય. તે સ્વભાવે શાંત અને પરોપકારી છે. હાલ નગરશેઠ તરીકે તેઓ વિદ્યમાન છે. તેમના પરિવારમાં માતાજી મુક્તાબા, લઘુબંધુ સારાભાઇ, નગરશેઠાણી લલિતાબેન, પુત્ર અરવિંદભાઈ તથા શેઠાણી પદ્માબેન વગેરે વિદ્યમાન છે.

અમદાવાદમાં આજે શાસોદિયા ઓસવાલ નગરશેઠ કુટુંબનાં લગભગ દોઢસો ઘર વિદ્યમાન છે.

શેઠ કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ દલપતભાઈ, શેઠ નેમચંદ કેશવલાલ ઘેલાભાઈ, શેઠ જેસંગભાઈ લીલચંદ, શેઠ રમણલાલ સારાભાઈ ડાહ્યાભાઇ (શ્રી સારાભાઇનો સ્વ૦ ૧૯૯૪ અ૦ શુ૦ ૧) વગેરે નગરશેઠ શાંતિદાસ શેઠના જ વંશજો છે.

નગરશેઠ કુટુંબના નબીરાઓ શેઠ વાડીલાલભાઇએ "શેઠ વાડીલાલ સારાભાઈ હોસ્પીટાલની, શેઠ ભોળાભાઇએ "શેઠ ભોળાભાઇ જેસંગભાઇ વિદ્યાભવન"ની અને શેઠ કસ્તુરભાઈ લાલભાઇએ "શેઠ લાલભાઇ દલપતભાઇ કોલેજ"ની સ્થાપના કરી છે.

એકંદરે અમદાવાદના નગરશેઠનું કુટુંબ બહુ પ્રસિદ્ધ છે. તેના નબીરાઓએ મોટી મોટી સખાવતો કરી છે. લોકોપયોગી સસ્થાઓને જન્મ આપ્યો છે અને અનેક રીતે જનતા ઉપર ઉપકાર કર્યો છે. ('પુણ્ય-પ્રકાશ–રાસ' તથા 'જૈન સત્ય પ્રકાશ' ક્રમાંક ૧૫૮, ૧૫૯, ૧૬૦)

પૃષ્ઠ ૩૨, કડી ૧૫: કવિરાજ:

આ ઉલ્લેખ ઉપરથી નક્કી થાય છે કે, ઉદેપુરના રાણા ભીમસિંહે શ્રીદીપવિજયજીને 'કવિરાજ'નું બિરુદ આપ્યુ હતું, અને બીજા ઉલ્લેખો ઉપરથી નક્કી થાય છે કે, ગાયકવાડ નરેશે તેમને 'કવિ બહાદુર'નું

બિરુદ આપ્યું હતું. ગ્રંથકારે જુદે જુદે સ્થાને પોતાને માટે આ બન્ને વિશેષણો વાપર્યાં છે.

પૃષ્ઠ ૩૨, કડી ૧ : સંવત પાંચ :

ઢા૦ ૧૫ ક૦ ૩ માં બાપા રાઉલનો સં૦ (ગુ૦ સં૦) ૧૯૧ આપ્યો છે. તેની પરંપરામાં રાઉલ શક્તિકુમાર થયેલ છે. અહી તેનો સં૦ ૫ બતાવ્યો છે અને તરત જ આ૦ હરિભદ્રસૂરિનું વર્ણન શરૂ કરી ઢા૦ ૧૮ દુહા ૮ માં આ. હરિભદ્રસૂરિનો સ્વર્ગવાસ સં૦ ૫૮૫ બતાવ્યો છે. હવે આ બન્નેનો પરસ્પર સંબંધ મેળવીએ તો સં૦ ૫ તે સં૦ ૫૦૫ માટે વપરાયો હોય એમ લાગે છે. ગ્રથકારની આ ખાસ વિશિષ્ટ શૈલી છે. ઢા૦ ૧૫ ક૦ ૭ માં પણ ગ્રથકારે સં૦ ૧૧ બતાવ્યો છે અને તેનો પરસ્પર સંબંધ જોઇએ તો સં૦ ૧૨૧૧નો સવત થાય એ સ્પષ્ટ વાત છે; અહીં પણ એ જ રીતે સં૦ ૫ થી સ૦ ૫૦૫ લેવા એ વ્યાજબી માન્યતા છે.

પૃષ્ઠ ૩૬, કડી ૩ : વાચક ઉમાસ્વાતિ મહારાજ :

સ્વાતિ નામના ત્રણ આચાર્યો થયા છે. ૧. **સ્વાતિસૂરિ**-તેઓ આ૦ બહુલ પછીના વાચનાચાર્ય છે. હારિય ગોત્રના હતા. તેમનો સત્તાસમય વીર સં૦ ૩૪૦ લગભગમાં આવે છે તેમની પછી આ૦ સ્યામાચાર્ય વાચક-વંશના આચાર્ય થયા છે. ('નંદીસૂત્રસ્થવિરાવલી' ગા૦ ૨૬)

૨. વાચક **ઉમાસ્વાતિજી**—તેઓ પ્રયાગના કૌભીષણિ સ્વાતિ બ્રાહ્મણના પુત્ર આ૦ ઘોષનંદી શ્રમણના શિષ્ય, વાચનાચાર્ય મૂલના વિદ્યાશિષ્ય અને ઉચ્ચાનાગર શાખાના વાચનાચાર્ય હતા. તેમનો સત્તાસમય વીર સ૦ ૩૦૦ લગભગનો છે. તેમણે 'તત્વાર્થસૂત્ર' વગેરે ૫૦૦ ગ્રંથ બનાવ્યા છે. આ૦ હરિભદ્રસૂરિ અને દિગમ્બરાચાર્ય પૂજ્યપાદ વગેરેએ તેમના તત્વાર્થસૂત્ર પર ટીકા બનાવી છે. ('જૈન સત્યપ્રકાશ'. ક્રમાંક)

૩. **ઉમાસ્વાતિ**—તેઓ શ્રીજિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ પછીના યુગપ્રધાન છે. તેમનો સત્તાસમય વીર સં૦ ૧૧૧૫ થી ૧૧૯૦ છે. તેમણે ચૌદશે પાખી વ્યવસ્થિત કરી છે. ('દુસ્સમકાલસમણસંઘથયં', 'લોકપ્રકાશ' વગેરે).

પૃષ્ઠ ૩૭, કડી ૧૨ : ચોરાશી ગચ્છ : જેની નોંધ નીચે પ્રમાણે મળે છે—

ઓસવાલ, જીરાવલા, વડગચ્છ, પુનમિયા, ગંગેસરા, કોરંટા, આનપુરા, ભરૂઅચ્છા, ઉઢવીયા, ગુદવિયા, ઉ(દ)કાઉઆ, ભિન્નમાલ, ભુડાસીયા,

કાસહિ(દ)આ, ગચ્છપાલ, ગોવાલ, મગોડી, બ્રાહ્મણીઆ, જાલોરા, બોકડિયા, ભુહારડા, ગિંદોડા, સાચોરા, કચ્છડીયા, સિદ્ધાંતીયા, રામસેનીયા, આગમિક, મલધાર, ભાવડાર, પલ્લીવાલ, (નાગગલ), કોરંટવાલ, નાગેન્દ્ર, ધર્મઘોષ, નાગોરી, ઉચ્છિતવાલ, નાણાવાલ, સાંડેરક, મંડોવરા, સુરાણા, ખંભાતી, વડોદરીયા, ગોપારા, માડલીયા, કોરિપુરા, જાગલા(ડા), છાપરીયા, (ભાવનગાવાલ), બોરસડા, દ્વિવંદનીક, ચિત્રવાલ, વેગડા, વાયડ, વિજાહરા, કુતબપુરા, હાલોલિયા, કઠોલી, (કદ્ધપાલીય) મહુ(દેવ)કરા, કપુરસીયા, પૂર્ણતલ, દેવકુંયા, ધંધુકા, થંભણા, પંચવલ્લીયા, પાલણપુરા, ગંધારા, ગુવેલિયા, સાર્ધપૂનમીયા, નગરકોટીયા, હીંસારીયા, ભટનેરા, જીતહરા, (સોરઠીયા), જગાયન, ભીમસેન, આ(તા)ગડીયા, કંબોજા, સેવંતરીયા, વાઘેરા, વા(વ)-હેડીયા, સિદ્ધપુરા, ઘોઘા(ઘ)રા, નિગમ, મંજના(તી), બારેજા, (બરડેવા), સુરડવાલ. (સુરંડવાલ), નાગઉલા

૧૨ મતાનિ—આંચલિક, પાયચંદ, બીજા, આગમિક, કાજા, તપા, (વડગચ્છ), લુંકા, પાટણીયા, સાકર, કોથલા, કડુઆ, આત્મમતી.

( ) મતાતગણિ ('જૈનસાહિત્યસંશોધક' ખં૦ ૩ અં૦ ૧
'પટ્ટાવલી સમુચ્ચય' ભા૦ ૧ પૃ૦ ૨૦૩)

પૃષ્ઠ ૩૮, કડી ૧ થી ૪ : આ૦ યશોભદ્રસૂરિ.

આ ચારે આચાર્યોનું વર્ણન અને પટ્ટાવલી ઢા૦ ૧૫ કડી ૧૧મીની પુરવણીમાં (પૃષ્ઠ ૨૧૩)મા આપેલ છે. કોરંટવાલગચ્છ ઉપકેશગચ્છની શાખા છે. તેમજ કૃષ્ણર્ષિગચ્છ પણ ઉપકેશગચ્છની શાખા હોવાનું વિક્રમની તેરમી સદીમાં ઉપકેશગચ્છની પટ્ટાવલીમાં સૂચન મળે છે.

કૃષ્ણર્ષિગચ્છના આચાર્યોના ઉલ્લેખ પ્રમાણે કૃષ્ણર્ષિગચ્છ ચંદ્રકુલના હારિલવંશનો પેટાગચ્છ છે.

જીરાવલામાં જીરાવલા પાર્શ્વનાથના દેરાસરના શિલાલેખોમાં **સં૦ ૧૪૮૩ કૃષ્ણર્ષિગચ્છે તપાપક્ષે આ૦ પુણ્યપ્રભસૂરિ** ઇત્યાદિ ઉલ્લેખ છે. સંભવ છે કે, આ પરંપરામાં આ૦ શ્રીજગચ્ચંદ્રસૂરિજીની ઉપસંપદા હશે.

પૃષ્ઠ ૩૯, કડી ૭ : આ૦ શ્રીઅભયદેવસૂરિની પરંપરા :

(૧) આ૦ ઉદ્યોતનસૂરિ.

(૨) આ૦ વર્ધમાનસૂરિ. તેઓ કોટિગણના ચાંદ્રકુલની વજ્રશાખામાં થયા છે.

(૩) આ૦ જિનેશ્વરસૂરિ–આ૦ બુદ્ધિસાગરસૂરિ. તેઓ બનારસના પંડિત કૃષ્ણગુપ્તના શ્રીધર અને શ્રીપતિ નામના પુત્રો હતા. તેઓ

ધારાનગરીમાં ગયા જ્યાં શેઠ લક્ષ્મીપતિને ત્યાં જમતા હતા. એકવાર તે ઘરમા આગ લાગતાં લેણદેણનો હિસાબ નાશ પામ્યો, જ્યારે આ બન્ને વિદ્વાનોએ પોતાની યાદ પ્રમાણે તેની સાચી નોંધ કરાવી. શેઠે તે બન્નેને બુદ્ધિશાળી જાણી આ૦ વર્ધમાનસૂરિનો પરિચય કરાવ્યો. અને તે બન્નેએ યોગ્ય ગુરુ પામી દીક્ષા લીધી તથા સૂરિપદ મેળવ્યું; જેમનાં નામો આ૦ જિનેશ્વર અને આ૦ બુદ્ધિસાગર રાખવામાં આવ્યાં. આ૦ જિનેશ્વરસૂરિએ સં૦ ૧૦૮૦માં જાબાલિપુર (જાલોર)માં હારિભદ્રીય 'અષ્ટકપ્રકરણ-વૃત્તિ, છઠ્ઠાણ પગરણ ગા૦ ૧૧૧, પંચલીંગી પગરણ ગા૦ ૧૦૧, પ્રમા-લક્ષણ શ્લો૦ ૪૦૫, તેની વૃત્તિ ૪૦૦૦, સં૦ ૧૦૯૨માં આશાપલ્લી (અમદાવાદ)મા લીલાવઈકહા ગા૦ ૧૮૦૦૦, સં૦ ૧૦૯૬ વૈશાખમાં જાબા-લિપુરમાં ચૈત્યવંદન વિવરણ શ્લો૦ ૧૦૦૦, અને સં૦ ૧૧૦૮ કા૦ વ૦ ૫ ડીંડીઆણકમાં કહાકોસ પગરણ ગા૦ ૩૦ તેની કહાવિવરણ વૃત્તિ' વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા છે. આ૦ બુદ્ધિસાગરસૂરિએ સં૦ ૧૦૮૦માં જાબાલીમાં 'પંચગ્રંથી વ્યાકરણ' શ્લો૦ ૮૦૦૦ની રચના કરેલ છે.

આ૦ જિનેશ્વરસૂરિને આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ, આ૦ અભયદેવસૂરિ અને આ૦ ધનેશ્વરસૂરિ વગેરે શિષ્યો હતા અને તેમની પાટે અનુક્રમે આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ આ૦ અશોકચંદ્ર અને આ૦ હરિસિંહ વગેરે થયેલ છે. આ૦ જિનચંદ્રસૂરિએ સં૦ ૧૧૨૫માં 'સંવેગરંગશાલા કહા ગા૦ ૧૮૦૦૦, દિનચર્યા શ્લો૦ ૩૦૦ અને ઉપદેશસંગ્રહ' બનાવેલ છે. આ૦ ધનેશ્વરસૂરિનું બીજું નામ જિનભદ્રસૂરિ છે. તેમણે સં૦ ૧૦૯૫મા ચડ્ડાવલીમા 'સુરસુંદરી-ચરિયં' રચ્યું.

(૪) આ૦ અભયદેવસૂરિ.[૧] તેમણે નવાંગીવૃત્તિ વગેરે અનેક વૃત્તિ-ગ્રંથો તથા મૂળગ્રંથો બનાવ્યા છે. સં૦ ૧૧૩૫ અથવા ૧૧૩૯માં સ્વર્ગે ગયા. તેમણે પોતાની પાટે આ૦ વર્ધમાનસૂરિને સ્થાપ્યા હતા; જેમણે સં૦ ૧૧૪૦મા 'મણોરમા કહા, સં૦ ૧૧૬૦માં આદિનાહચરિયં અને સં૦ ૧૧૭૨મા ધર્મરત્નકરંડક-સવૃત્તિ'ની રચના કરી છે.[૨]

---

૧ વડગચ્છના (૪) આ૦ અભયદેવસૂરિ શિષ્ય (૫) આ૦ જિનભદ્રસૂરિ શિષ્ય (૬) આ૦ શાંતિપ્રભસૂરિ શિષ્ય (૭) આ૦ હરિભદ્રસૂરિ શિષ્ય (૮) આ૦ પરમાણંદસૂરિએ સં૦ ૧૩૧૦માં "સત્તરિસયયંત્ર"ની પ્રતિષ્ઠા કરી. ('આરા-સણાના શિલાલેખો')

૨ આ૦ અભયદેવસૂરિના સહોદરે પણ દીક્ષા લીધી હતી, જેમનું નામ આ૦ દેવચંદ્રસૂરિ છે, જેઓ ક૦ સ૦ આ૦ હેમચંદ્રસૂરિના ગુરુ છે. ('ઠાણપગરણવૃત્તિ')

(૫) આ૦ પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ. તેઓ આ૦ જિનેશ્વરસૂરિના શિષ્ય (?) હતા. આ૦ અશોકચંદ્રે તેમને સૂરિપદ આપી આ૦ અભયદેવસૂરિની પાટે સ્થાપ્યા હતા અને તે જ સમયે આ દેવભદ્રને પણ સૂરિપદ આપ્યું હતું.

(૬) આ૦ દેવભદ્રસૂરિ. તેઓ ઉ૦ સુમતિના ગુણચંદ્રગણી નામના શિષ્ય હતા. તેમણે 'સંવેગરંગશાલારાધન, સં૦ ૧૧૩૯માં મહાવીરચરિયં', સં૦ ૧૧૫૮માં ભરૂચમાં કહારયણકોસો અને સં૦ ૧૧૬૮માં ભરૂચમાં સિરિપાસનાહચરિયં, પ્રમાણપ્રકાશ, અનતજિનથયં, થભણાપાસથય, વીતરાગ સ્તવન' વગેરે બનાવ્યાં છે. તેમણે સં૦ ૧૧૬૭માં ચિતોડમાં આ૦ જિનવલ્લભને સૂરિપદ અને સં૦ ૧૧૬૯ના વૈશાખમાં આ૦ જિનદત્તને સૂરિપદ આપ્યું હતું.

(૭) આ૦ તેમણે પ્રભાચદ્રસૂરિ, 'વીતરાગસ્તોત્ર'નું વિવરણ રચ્યું હતું.

પૃષ્ઠ ૪૦, કડી ૧૩: "દેવજી"

અહીં "દેવજી" તે આ૦ વાદી દેવસૂરિનું ટૂંકુ નામ છે. આ. વાદી દેવસૂરિની શિષ્યપરંપરા (નાગોરી તપા).

(૪૧) આ૦ વાદી દેવસૂરિ. તેમનો સં૦ ૧૧૪૩માં મડારમાં પોરવાડ કુટુંબમાં જન્મ, સં૦ ૧૧૫૨મા ભરૂચમાં આ૦ મુનિચદ્રસૂરિ પાસે દીક્ષા, સં૦ ૧૧૭૪માં સૂરિપદ, સં૦ ૧૨૨૬માં સ્વર્ગગમન. તેમણે પોતાની પાટે ૨૪ આચાર્યોને સ્થાપ્યા, ૩૫૦૦૦ ઘરોને નવા જૈન બનાવ્યા, સં૦ ૧૧૮૧ વૈ૦ શુ૦ ૧૫ દિવસે ગુર્જરેશ્વર સિદ્ધરાજ જયસિંહની સભામાં દિગમ્બરાચાર્ય કુમુદચદ્રસૂરિને હરાવી જયપતાકા મેળવી, જેના ઉપલક્ષમાં સિદ્ધરાજ જયસિંહે એક લાખ સોનૈયા ખરચી ભ૦ આદિનાથનું દેરાસર કરાવી તેમાં સં૦ ૧૧૮૩ના વૈ૦ શુ૦ ૧૨ પ્રતિષ્ઠા કરાવી. આચાર્યશ્રીએ 'પ્રમાણનય તત્ત્વાલોકાલકાર' મૂળ સૂત્ર ૩૭૪ અને તેની ઉપર 'સ્યાદ્વાદરત્નાકર' મહાગ્રથની રચના કરી. સં૦ ૧૨૦૪માં ફલોધિ તીર્થમાં તેમજ આરાસણમાં પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી નાગોરમાં દિગમ્બર ગુણચદ્ર સાથે શાસ્ત્રાર્થ કરી, તેને પણ હરાવ્યો હતો નાગોરનો રાજા આહ્લણદેવ આચાર્યશ્રીનો ભક્ત હતો, તેથી તેણે આચાર્ય મહારાજને નાગોરમાં રાખ્યા હતા. આ જ કારણે તેમની શિષ્ય પરપરા "નાગોરીશાખા" તરીકે વિખ્યાત હતી. આચાર્યશ્રીની પરંપરા (૧) બૃહદ્‌ગચ્છ, (૨) નાગોરીશાખા, સં૦ ૧૨૮૫ પછી તપગચ્છ સાથે સંબંધ હોવાથી નાગોરીતપા તરીકે જાહેર થયેલ છે. (૩) ભિન્નમાલવડગચ્છ, (૪) જીરાપલ્લીવડગચ્છ અને (૫) મડાહડગચ્છ ઇત્યાદિ અનેક

શાખામાં વિસ્તાર પામેલી છે. જીરાવલાના દેરાસરમાં વડગચ્છ અને જીરાપલ્લીગચ્છના શિલાલેખો છે.

(૪૨) આ૦ પદ્મપ્રભસૂરિ 'ભુવનદીપક'ના કર્તા. (૪૩) આ૦ પ્રસન્નચંદ્રસૂરિ. (૪૪) આ૦ ગુણસમુદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૩૦૮.

(૪૫) આ૦ જયશેખરસૂરિ. તેમણે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો હતો, સંભવ છે કે તેમનાથી "નાગોરીતપા" શાખા ચાલી હશે. (૪૬) આ૦ વજ્રસેનસૂરિ. (૪૭) આ૦ હેમતિલકસૂરિ, તેઓ ભાટીરાય અને દુલમીરાયના ગુરુ હતા. (૪૮) આ૦ રત્નશેખરસૂરિ. (૪૯) આ૦ પૂર્ણચંદ્રસૂરિ. (૫૦) આ૦ હેમચંદ્રસૂરિ (૫૧) આ૦ રત્નસાગરસૂરિ.*

(૫૨) આ૦ હેમસમુદ્રસૂરિ. આ સમયમા ઉ૦ પદ્મસુંદર થયા છે, જેમને સમ્રાટ અકબર બહુ માનતો હતો અને જેમને અકબરે ગામ તથા પાલખી આપ્યા હતાં. તેઓ વિદ્વાન હતા, વાદી હતા. તેમણે 'પ્રમાણસુંદર (ન્યાય), રાયમલ્લાભ્યુદય મહાકાવ્ય, પાર્શ્વનાથ મહાકાવ્ય, ધાતુપાઠ અને જંબૂચરિય' વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા છે.

(૫૩) હેમરત્નસૂરિ. (૫૪) સોમરત્નસૂરિ. સં૦ ૧૫૪૫ થી ૧૫૭૯. (૫૫) રાજરત્નસૂરિ (જયસ્વામ).

(૫૬) ચંદ્રકીર્તિસૂરિ. તેમણે 'સારસ્વત-ટીકા, શારદીયનામમાલા, યોગચિંતામણિ (વૈદ્યક)' વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા છે.

(૫૭) હર્ષકીર્તિસૂરિ (ઉ૦ પદ્મચંદ્રજી) તેમણે 'સારસ્વત-ટીકા' પ્રથમાદર્શે લખી હતી. સં૦ ૧૬૬૮માં 'કલ્યાણમંદિરસ્તોત્ર-વૃત્તિ, વૈદ્યકસારોદ્ધાર' વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા છે.

નાગોરીતપગચ્છના જૈન ગોત્રો—૧. ગોહલાણી, નવલખા, ભૂતેડિયા, ૨. પીપાડા, હીરણ, ગોગડ, **શીસોદિયા**, ૩. રૂલીવાલ, વેગાણી, ૪. હિંગડ, લાંગા, ૫. રામસોની (સોની), ૬ ઝાબક, ઝમડ, ૭ છલાણી, છજલાણી, ઘોડાવત, ૮. હીરાઉ, કેલાણી, ગોખરૂ, ચોધરી, ૧૦. જોગડ, ૧૧. છોરિયા, સામડા, ૧૨. લોઢા, ૧૩ સૂરિયા, મીઠા, ૧૪. નહાર, ૧૫. જડિયા ('નાગોરીતપાના મહાત્માની વહી'ના આધારે)

---

* ૪૮ થી ૫૧ નો ક્રમ જીરાવલાના સં૦ ૧૪૯૨ના શિલાલેખ પ્રમાણે આપ્યો છે પટ્ટાવલીમા તો (૪૮) આ૦ રત્નશેખર, (૪૯) આ૦ હેમચંદ્ર, (૫૦) આ૦ પૂર્ણચદ્ર, (૫૧) આ૦ હેમહસ, (૫૨) આ૦ રત્નસાગર એવો ક્રમ મળે છે.

(૪૧) આ૦ વાદી દેવસૂરિ, (૪૨) આ૦ ભદ્રેશ્વરસૂરિ, (૪૩) આ૦ વિજયચંદ્રસૂરિ, (૪૪) આ૦ માનભદ્રસૂરિ, (૪૫) આ૦ ગુણભદ્રસૂરિ. તેમને બાદશાહ મહમ્મુદે તેમની શ્લોક રચનાથી પ્રસન્ન થઇ અયુત સોનૈયા આપવા ધાર્યું, કિન્તુ તેમણે સ્વીકાર્યો નહીં અને શુદ્ધ સાધુમાર્ગની સ્થાપના કરી. તેઓ વ્યાકરણ, છંદ, સાહિત્ય-અલંકાર, નાટક અને ન્યાયના અજોડ અભ્યાસી હતા. (૪૬) આ૦ મુનિભદ્રસૂરિ. તેમને બાદશાહ પીરોજશાહ ખૂબ માનતો હતો. તેમણે આ૦ વાદી દેવસૂરિએ રચેલ 'શાંતિનાથ-મહાકાવ્ય'ના આધારે સં. ૧૪૧૦ માં 'શ્રીશાંતિનાથમહાકાવ્ય' બનાવ્યું.

(૪૧) આ૦ વાદીદેવસૂરિ, (૪૨) આ૦ જયપ્રભસૂરિ, (૪૩) આ૦ રામભદ્રસૂરિ, તેમણે 'પ્રબુદ્ધરોહિણેય-નાટક' તથા 'કાલિકાચાર્ય-કથા' બનાવેલ છે. જાલોરમાં ચૌહાણ સમરસિંહ રાજા હતો, ત્યારે તેના ભંડારી પાસૂના પુત્રો-૧ યશોવીર અને ૨ અજયપાલ મંત્રીઓ હતા મંત્રી અજયપાલે જાલોરમાં ભ૦ આદીશ્વરનું મંદિર બનાવ્યું હતું, તેમાં યાત્રોત્સવ પ્રસંગે આ 'પ્રબુદ્ધરોહિણેય' નાટક ભજવાયું હતું.

(૪૧) આ૦ વાદી દેવસૂરિ, (૪૨) આ૦ વિજયચંદ્રસૂરિ, (૪૩) આ૦ માણિક્યસૂરિ, સં. ૧૩૮૪.

(૪૧) આ૦ વાદી દેવસૂરિ સન્તાનીય ભિન્નમાલ વડગચ્છ. (૧) આ૦ વીરદેવસૂરિ, (૨) આ૦ અમરપ્રભસૂરિ, (૩) આ૦ કનકપ્રભસૂરિ. તેમના ઉપદેશથી સં. ૧૫૫૧ વૈ૦ શુ૦ ૬ શુક્રવારે પુનર્વસુ નક્ષત્રમાં માંડવગઢની દક્ષિણ તળેટીમાં આવેલા તારાપુરમા શ્રીમાલી વહોરા ગોપાળે ભ૦ શ્રી સુપાર્શ્વનાથનો પ્રાસાદ કરાવ્યો. ('જૈન સત્ય પ્રકાશ' ક્રમાંક : ૨૫)

મડાહડગચ્છ, થારાપદ્રગચ્છ અને પિપ્પલગચ્છ પણ વડગચ્છની જ શાખાઓ છે. ('આબૂ' ભા૦ ૫, લેખાંક ૬૬, ૨૭૮).

બૃહદ્ગચ્છના થારાપદ્રીયગચ્છમાં વાદિવેતાલ શાંતિસૂરિ થયા તેઓ ચંદ્રકુલના થારાપદ્રગચ્છના આ૦ જયસિંહસૂરિના શિષ્ય હતા. તેઓ મહાતાર્કિક આ૦ અભયદેવસૂરિ પાસે ન્યાય ભણ્યા હતા અને આ૦ સર્વદેવસૂરિ પાસે આગમ ભણ્યા હતા. તેમણે આ૦ ગુણસેનસૂરિના કહેવાથી પાટણમાં ભિલ્લમાલવંશીય મંત્રી શાતુની વસતીમા રહી 'ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર-ટીકા બનાવી અને 'અંગવિજ્જા'નો ઉદ્ધાર કર્યો સ્વર્ગ સં ૧૦૯૬. તેમની પરંપરામાં આ૦ શાંતિસૂરિ થયા તેમણે આઠ શિષ્યોને આચાર્યો બનાવ્યા અને પોતાના ગચ્છનુ "પિપ્પલગચ્છ" એવુ નામ રાખ્યું (સં૦ ૧૨૨૨) ચક્રેશ્વરીદેવીએ તેમની પૂજા પ્રવર્તાવી હતી, અને તેમણે સિદ્ધ શ્રાવકને નમસ્કાર કરવા

યોગ્ય બનાવ્યો હતો. તેમની પાટે અનુક્રમે આ૦ વિજયસિંહ આ૦ દેવભદ્ર આ૦ ધર્મઘોષસૂરિ, આ૦ શીલભદ્ર (આ૦ પરિપૂર્ણદેવ), આ૦ વિજયસેન, આ૦ ધર્મદેવ, આ૦ ધર્મચંદ્ર, આ૦ ધર્મરત્ન, આ૦ ધર્મતિલક, આ૦ ધર્મસિંહ, આ૦ ધર્મપ્રભસૂરિ થયા છે.

પૃષ્ઠ ૪૦, કડી ૨ : પૂર્ણતલ્લગચ્છ પટ્ટાવલી–

૧ આમ્રદેવસૂરિ, જે નિત્ય વિહારી હતા.

૨ આ૦ દત્તસૂરિ, જે રાજાઓથી સેવાતા હતા.

૩ આ૦ યશોભદ્રસૂરિ. તેઓ વાગડદેશના રત્નપુર નગરના રાજા હતા. તેમણે ડિંડુઆણા જઈ ત્યાં ચોવીશ દેવકુલિકાવાળું મોટું જિનાલય બનાવી આ૦ દત્તસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી શાસ્ત્રાભ્યાસ કરી આચાર્યપદ મેળવ્યું. વૃદ્ધાવસ્થામાં ગિરનાર તીર્થમાં જઈ ૧૩ દિવસનું અનશન કરી સ્વર્ગગમન કર્યું. તેમને ઘણા રાજાઓ ગુરુ તરીકે માનતા હતા.

૪ આ૦ પ્રદ્યુમ્નસૂરિ. તેમણે 'ઠાણય-પગરણ' બનાવ્યું.

૫ આ૦ ગુણસેનસૂરિ તેઓ સિદ્ધાંતવિશારદ નૈષ્ઠિકશીલધારી અને મોટા ઈંદ્રિયજેતા હતા. તેમની પ્રેરણાથી વાદિવેતાલ આ૦ શાંતિસૂરિએ ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર પર 'શિષ્યહિતા' નામની ટીકા રચી હતી.

૬ આ૦ દેવચંદ્રસૂરિ તેઓ નવાંગીટીકાકાર આ૦ અભયદેવસૂરિના સહોદર હતા અને આ૦ ગુણસેનસૂરિ પાસે દીક્ષા લઈ શાસ્ત્રજ્ઞાન મેળવી તેમની પાટે આવ્યા હતા તેમણે સં૦ ૧૧૪૬મા 'ઠાણગપગરણ' પર ટીકા, સં૦ ૧૧૬૦માં 'સંતિનાહચરિયં' ગ્ર૦ ૧૨૧૦૦, અપભ્રંશભાષામાં 'સુલસા-ક્ખાણું' કડવક ૭, તથા 'કાલિકાજ્જકહા' ગ્ર૦ ૩૬૦ રચ્યાં છે.

૭ કં૦ સ૦ આ૦ શ્રીહેમચંદ્રસૂરિ. તેઓએ ગૂર્જરચક્રવર્તી મહા-રાજા કુમારપાળને ઉપદેશ આપી જૈન રાજા બનાવ્યો. અનેક ગ્રંથોની રચના કરી.

૮ આ૦ રામચંદ્રસૂરિ તેમણે 'નલવિલાસ નાટક, દ્રવ્યાલંકાર-સવૃત્તિ, નાટ્યદર્પણ-સવૃત્તિ, સત્યહરિશ્ચંદ્ર નાટક, નિર્ભયભીમવ્યાયોગ, રાઘવાભ્યુદય, યાદવાભ્યુદય, મલ્લિકામકરંદ, રોહિણીમૃગાંક, વનમાલા, કુમાર વિહારશતક, 'સુધાકલશ' હૈમીન્યાસ, બત્રીશીઓ, સ્તોત્રો, સ્તવનો, ઈત્યાદિ ૧૦૦ પ્રબંધો રચ્યા છે.

પૂર્ણતલ્લગચ્છમા આ૦ વર્ધમાનસૂરિ શિષ્ય આ૦ શાંતિસૂરિ થયા છે તેમણે વિવિધ કઠીન સંસ્કૃત ગ્રંથો પર ટીપ્પન-ટીકાઓ રચેલી છે.

પૃષ્ઠ ૪૧, કડી ૨ : ચાહીરી :

અહીં આ૦ હેમચંદ્રસૂરિના પિતાનું નામ 'ચાચિક' અને માતાનું નામ 'ચાહીણી' જણાવેલ છે. પરન્તુ 'પ્રભાવકચરિત્ર' વગેરેમાં તેમની માતાનું નામ 'પાહિની' આપેલ છે. એટલે 'પાહિની' નામ બરાબર છે.

પૃષ્ઠ ૪૨, કડી ૬૯ : "નગનરૂપ સાહગી રહી રે" :

અહીં સોમચંદ્રમા નગ્ન પદ્મણીને સામે રાખી મંત્રારાધન કર્યાનું સૂચન કરેલ છે. પરન્તુ 'પ્રભાવકચરિત્ર'માં આ ઘટનાનો આ રીતે ઉલ્લેખ નથી તેમાં તો જણાવ્યું છે કે, સોમચંદ્ર મુનિએ ગીતાર્થની અનુમતિથી ગિરનાર પર નાસિકાના અગ્રભાગે દૃષ્ટિ સ્થાપી ધ્યાન કર્યું. આથી તેમને સરસ્વતીની દેવીએ પ્રત્યક્ષ થઈ ઇચ્છિત વરદાન આપ્યું. વળી 'વીરવંશાવલી'માં લખ્યું છે કે, આ૦ દેવચંદ્રસૂરિ, ઋષિ સોમચંદ્ર અને આ૦ મલયગિરિજી એ ત્રણેએ કુમારિયા ગામમાં ભ૦ ઋષભદેવના દેરાસરના ભોંયરામાં દિગમ્બર થઈ સામે નગ્ન પદ્મણીને ઊભી રાખી તેણીના સ્વામી શ્રીમાળી શેઠને હાથમાં નાગી તલવાર આપી અને વિકાર થાય તો તેનું માથું કાપી નાખવું એવી ભલામણ કરી ધ્યાન કર્યું આથી મંત્રાધિષ્ઠાયક દેવ હાજર થયો અને તે ત્રણેને અનુક્રમે ૧ વીરવશ્ય થશે, રાજાને પ્રતિબોધ કરી શકશે. ૨ અને ૩ સિદ્ધાંતની ટીકા બનાવી શકશે એવાં વરદાન આપી ચાલ્યો ગયો. ત્યાર પછી આ૦ દેવચંદ્રસૂરિ શિષ્ય સાથે વિહાર કરી ગિરનાર પધાર્યા.

પૃષ્ઠ ૪૬, કડી ૩ "તીન તવા ગુરે વેધિયા" :

અહીં ગુરુજીએ ત્રણ લોઢાના તવા વીંધ્યાનું સૂચન છે. પરન્તુ આ ઘટના 'પ્રભાવકચરિત્ર' વગેરેમાં મળતી નથી. એટલે આ ઘટના કેટલી સાચી છે, તેનો નિર્ણય થઈ શકે તેમ નથી.

પૃષ્ઠ ૫૧, કડી ૨૫ : "બારસેંહે ઓગણપચાસમેં રે" :

અહીં ક૦ સ૦ શ્રીહેમચંદ્રસૂરિનો સ્વર્ગ સંવત સં૦ ૧૨૪૯ બતાવ્યો છે, તે બરાબર નથી, સં૦ ૧૨૨૯ જોઈએ.

પૃષ્ઠ ૫૧ કડી ૨ : અંચળગચ્છ પટ્ટાવલી:

(૩૫) આ૦ ઉદ્યોતનસૂરિથી વડગચ્છ કહેવાયો. (૩૬) આ૦ સર્વદેવસૂરિ, તેઓ શંખેશ્વર તીર્થમા વધુ રહેતા, તેથી તેમનો 'શંખેશ્વરગચ્છ' કહેવાયો. (૩૭) આ૦ પદ્મદેવસૂરિ તેઓ આ૦ સર્વદેવસૂરિના લઘુ ગુરુભાઈ હતા.

(૩૮) આ૦ ઉદયપ્રભસૂરિ. આ સમયથી કુલગુરુઓએ જૈનોની વંશાવલી લખવાની શરૂઆત કરી. આ આચાર્યે અનેક કુટુંબોને પ્રતિબોધી જૈન બનાવ્યા હતા. આ સમયે શંખેશ્વરગચ્છમા નાણાનો 'નાણકગચ્છ' અને નાડોલનો 'વલભીગચ્છ' એક બે ભાગ પડ્યા.

(૩૯) આ૦ પ્રભાનંદસૂરિ. 'વીરવંશાવલી'માં આ આચાર્યનું નામ સૂચવ્યું નથી. આ નાણકગચ્છના આદિ આચાર્ય છે. (૪૦) ધર્મચંદ્રસૂરિ. (૪૧) આ૦ વિનયચંદ્રસૂરિ. (૪૨) આ૦ ગુણસાગરસૂરિ. (૪૩) આ૦ વિજયપ્રભસૂરિ. (૪૪) આ૦ નરચંદ્રસૂરિ. (૪૫) આ૦ વીરચંદ્રસૂરિ. તેઓ પાલખીમાં બેસતા હતા. વઢવાણમાં સ્વર્ગે ગયા.

(૪૬) આ૦ જયસંઘસૂરિ તેમના ગુરુ ભાઇ તિલકમુનિથી પાટણમાં 'તિલકશાખા' નીકળી.

(૪૭) આ૦ આર્યરક્ષિતસૂરિ. તેમનો સં૦ ૧૧૩૬માં દંત્રાણામાં જન્મ, સં૦ ૧૧૪૬માં દીક્ષા, સં૦ ૧૧૫૯માં સૂરિપદ, સં૦ ૧૧૬૯માં ભાલેજમાં ફરી વાર સૂરિપદ, અને સં૦ ૧૨૩૬માં પાવાગઢમાં સ્વર્ગ. તેમનું બીજું નામ ઉ૦ વિજયચંદ્ર પણ હતુ. તેમણે ૨૧ ઉપવાસ કરી કાલીને આરાધી સં. ૧૧૬૯માં ૭૦ બોલ પ્રરૂપી 'વિધિપક્ષગચ્છ' સ્થાપ્યો. જેનું સં૦ ૧૨૧૩માં 'અંચળગચ્છ' એવું બીજું નામ પડ્યું. પાવાગઢની દેવી મહાકાલી આ ગચ્છની અધિષ્ઠાયિકા હતી. આ આચાર્યે અનેક જૈન ગોત્રો બનાવ્યાં છે.

(૪૮) આ૦ જયસિંહસૂરિ આ૦ વાદી દેવસૂરિએ દિગમ્બર વાદી ભ૦ કુમુદચંદ્રને જીત્યો ત્યારે આ આચાર્ય તેઓના સહયોગી હતા. તેમના ઉપદેશથી હસ્તિકુંડીના રાજાએ સં૦ ૧૨૦૮ માં પોતાના નગરમાં ભ૦ મહાવીરસ્વામીનું ભવ્ય મંદિર કરાવ્યું હતું. આ સમયે સં૦ ૧૨૧૭થી 'હર્ષશાખા' નીકળી. આ આચાર્યે ઘણા નવા જૈનો બનાવ્યા છે અને જુદા જુદા ગ્રંથો ઉપર ટીકા રચી છે.

(૪૯) ધર્મઘોષસૂરિ. સ્વ. સં૦ ૧૨૬૮. તેમણે 'શતપદી' ગ્રંથ રચ્યો છે.

(૫૦) મહેંદ્રસૂરિ. તેમણે પ્રાકૃતમાં 'તીર્થમાલા' તેની ઉપર ૩૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ ટીકા, 'શતપદીનું વિવરણ' અને 'ગુરુગુણષટ્ત્રિંશિકા' વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા છે.

(૫૧) સિંહપ્રભસૂરિ. તેમનો સં૦ ૧૨૮૩માં જન્મ, સં૦ ૧૨૪૧ માં દીક્ષા, સં૦ ૧૩૦૯માં સૂરિપદ અને સં૦ ૧૩૧૩માં સ્વર્ગ.

(૫૨) આ૦ અજિતસિંહસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૩૩૯. (૫૩) આ૦ દેવેંદ્રસૂરિ. (૫૪) આ૦ ધર્મપ્રભસૂરિ. (૫૫) આ૦ સિંહતિલકસૂરિ. (૫૬) આ૦ મહેંદ્રપ્રભસૂરિ.

(૫૭) આ૦ મેરુતુંગસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૪૩૮માં 'અંચલગચ્છની પટ્ટાવલી' બનાવી. તેમજ 'બાલબોધ વ્યાકરણ, ભાવકર્મ પ્રક્રિયા, શતકભાષ્ય

જૈન મેઘદૂત, નમુત્થુણં ટીકા, સુશ્રાદ્ધકથા, ઉપદેશમાલાની ટીકા વિચાર-શ્રેણિ' વગેરે બનાવ્યાં છે. આ સમયમાં 'શેખરશાખા' નીકળી

(૫૮) જયકીર્તિસૂરિ. સ્વર્ગ સં૦ ૧૫૦૦. આ સમયે 'કીર્તિશાખા' નીકળી.

(૫૯) જયકેસરિસૂરિ. સ્વર્ગ સં૦ ૧૫૪૨. (૬૦) સિદ્ધાંતસાગરસૂરિ. સ્વર્ગ સં૦ ૧૫૬૦. (૬૧) ભાવસાગરસૂરિ. (૬૨) ગુણનિધાનસૂરિ

(૬૩) ધર્મમૂર્તિસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૬૧૪માં શત્રુંજય ઉપર ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. તેમણે પાવાપુરી, સમેતશિખરજી વગેરે યાત્રાઓ કરી હતી. તેઓ આગરા ઘણીવાર પધાર્યા હતા. તેમના ઉપદેશથી લોઢાસંઘપતિ કુંરપાલ સોનપાલે આગરામાં બે મંદિર તથા ઉપાશ્રય વગેરે બનાવ્યા હતા. સ્વર્ગ સં૦ ૧૬૭૦.

(૬૪) આ૦ કલ્યાણસાગરસૂરિ. તેમના ઉપદેશથી શેઠ વર્ધમાન પદ્મસિંહ, શેઠ રાયસિંહ વગેરેએ જામનગરમા વિશાળ જિનાલયો બનાવ્યાં. આ આચાર્યે સં૦ ૧૬૭૧ના વૈ૦ સુ૦ ૩ના દિવસે આગરામાં શેઠ કુંરપાલ અને શેઠ સોનપાલનાં બે દેરાસરોમાં ભ૦ શ્રેયાંસનાથ અને ભ૦ મહાવીરસ્વામી વગેરે મૂર્તિઓની અંજનશલાકા પ્રતિષ્ઠા કરી. આગરામાં અંચલગચ્છનો ઉપાશ્રય કરાવ્યો અને પૂર્વદેશની કલ્યાણક ભૂમિઓનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. આગરાની ઉક્ત જિન પ્રતિમાઓની ગાદીમા બાદશાહ જહાંગીરનું નામ હતું. આ માટે કોઇના ભભેરવાથી બાદશાહને ગુસ્સો ચડ્યો, જેને યુક્તિ-પૂર્વક સમજાવી શાંત કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓ સં૦ ૧૭૧૮ ની અખા-ત્રીજે સ્વર્ગે ગયા.

(૬૫) અમરસાગરસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૬૯૧માં 'વર્ધમાન–પદ્મસિંહ ચરિત્ર' બનાવ્યુ.

(૬૬) વિદ્યાસાગરસૂરિ. (૬૭) ઉદયસાગરસૂરિ. (૬૮) કીર્તિસાગરસૂરિ. (૬૯) પુણ્યસાગરસૂરિ. (૭૦) રાજેન્દ્રસાગરસૂરિ. (૭૧) મુક્તિસાગરસૂરિ. (૭૨) રત્નસાગરસૂરિ. (૭૩) વિવેકસાગરસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૪૮. (૭૪) ભ૦ જિનેન્દ્રસાગરસૂરિ.

(૬૪) આ૦ કલ્યાણસાગરસૂરિ. સ્વર્ગ સં૦ ૧૭૧૮, (૬૫) મહો૦ રત્નસાગરજી, (૬૬) ઉ૦ મેઘસાગરજી, (૬૭) ઉ૦ વૃદ્ધિસાગરજી, (૬૮) ઉ૦ હીરસાગરજી, (૬૯) પં૦ સહજસાગર, (૭૦) પં૦ માનસાગર, (૭૧) પં૦ રત્નસાગરજી, (૭૨) પં૦ ફત્તેહસાગરજી, (૭૩) શ્રીદેવસાગરજી, (૭૪)

શ્રીસ્વરૂપસાગરજી, (૭૫) મુનિ શ્રીગૌતમસાગરજી. તેમણે સં૦ ૧૯૪૬માં પાલીમાં ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. તેઓ આજ વિદ્યમાન છે.

('અંચલગચ્છીય મોટી પટ્ટાવલી' વગેરે)

પૃષ્ઠ ૪૦, કડી ૯ અને પૃષ્ઠ ૫૧, કડી ૩ : પટ્કલ્યાણકમત તથા ખરતરગચ્છ પરંપરા—

(૧) આ૦ જિનવલ્લભસૂરિ. તેમણે છ કલ્યાણકની પ્રરૂપણા કરી. સ્વ૦ સં૦ ૧૧૬૭, (૨) આ૦ જિનદત્તસૂરિ. તેમનાથી સં૦ ૧૨૦૪ 'ખરતરગચ્છ' શરૂ થયો (૩) આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ. સ્વ. સં૦ ૧૨૨૩, (૪) આ. જિનપતિસૂરિ, (૫) આ૦ જિનેશ્વરસૂરિ, (૬) આ૦ જિનપ્રબોધસૂરિ, (૭) જિનચંદ્રસૂરિ, (૮) આ૦ જિનકુશલસૂરિ, (૯) આ૦ જિનપદ્મસૂરિ, (૧૦) આ૦ જિનલબ્ધિસૂરિ, (૧૧) આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ, (૧૨) આ૦ જિનોદયસૂરિ, (૧૩) આ૦ જિનરાજસૂરિ, (૧૪) આ૦ જિનભદ્રસૂરિ, (૧૫) આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૫૩૦, (૧૬) આ૦ જિનસમુદ્રસૂરિ, (૧૭) આ૦ જિનહંસસૂરિ, (૧૮) આ૦ જિનમાણિક્યસૂરિ, (૧૯) આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ. જન્મ સં૦ ૧૫૯૫, આ૦ સં૦ ૧૬૧૨, સ્વ. સં૦ ૧૬૭૦, (૨૦) આ૦ જિનહંસસૂરિ, (૨૧) આ૦ જિનરાજસૂરિ, (૨૨) આ૦ જિનરત્નસૂરિ, (૨૩) આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ, (૨૪) આ૦ જિનસુખસૂરિ, (૨૫) આ૦ જિનભક્તિસૂરિ. સ્વ. સં. ૧૮૦૪, (૨૬) આ જિનલાભસૂરિ. સ્વ૦ સ૦ ૧૮૩૪, (૨૭) આ૦ જિનચંદ્રસૂરિ, સ્વ૦ સં૦ ૧૮૬૫, (૨૮) આ૦ જિનહર્ષસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૮૯૨, (૨૯) આ૦ જિનસૌભાગ્યસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૧૭ (૩૦) જિનસિંહસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૩૫ બીકાનેર, (૩૧) જિનચંદ્રસૂરિ, (૩૨) જિનકીર્તિસૂરિ.

પૃષ્ઠ ૫૧, કડી ૪ : 'આગમિકગચ્છ' તેની પટ્ટાવલી આ પુસ્તકમાં પૃષ્ઠ ૧૫૮માં આપી છે.

પૃષ્ઠ ૫૧, કડી ૫ : 'કુવલાગચ્છ'

કવલાગચ્છ તે 'ઉપકેશગચ્છ'નું બીજું નામ છે. તેની પટ્ટાવલી પૃષ્ઠ ૧૯૩ માં આપી છે.

પૃષ્ઠ ૫૨, કડી ૪ : "પડવાઇસૂરિ" :

વડગચ્છની પટ્ટાવલી આ પુસ્તકમાં પૃષ્ઠ ૧૮૬માં આપી છે.

પૃષ્ઠ ૫૨, કડી ૭ : "ગદ્દઇયા" :

જૂના શહેરો દટ્ટણપટ્ટણ થઈ ગયાં હોય ત્યાંથી ગધેડાની છાપવાળા જૂના સિક્કા નીકળે છે, જે "ગદ્દઇયા" તરીકે ઓળખાય છે. અને આ

સિક્કાઓ ગર્દભસેનના છે એવી લોકમાન્યતા છે. આહેડના ટીલાઓમાંથી ગ્રંથકારના સમયે ગદ્દઈયા મળતા હતા; એમ આ ઉલ્લેખ પરથી સમજી શકાય છે.

પૃષ્ઠ ૫૩, ઢાળ ૨૪ : વસ્તુપાલ (ભાષાવાર્તિક) :

આ ઘટનામાં કુમારદેવીએ વિધવાવિવાહ કર્યાનું સૂચન છે : પરન્તુ તે વાત વસ્તુપાલના સમકાલીન વિદ્વાનોના કોઈ ગ્રંથમાં લખાયેલ નથી. જેમકે—કવિ સોમેશ્વરકૃત 'કીર્તિકૌમુદી' અને 'સુરથોત્સવ'નો છેલ્લો સર્ગ, 'ઉલ્લાસરાઘવ'ના સર્ગાન્ત શ્લોકો (સં૦ ૧૨૮૨), 'ગિરનાર પ્રશસ્તિ' 'આબૂ પ્રશસ્તિ' (સં૦ ૧૨૮૮) આ૦ જયસિંહસૂરિકૃત 'હમ્મીરમદમર્દન', 'વસ્તુપાલ પ્રશસ્તિ કાવ્ય,' આ૦ ઉદયપ્રભકૃત 'ધર્માભ્યુદયકાવ્ય', 'સુકૃતકીર્તિકલ્લોલિની' અરિસિંહકૃત 'સુકૃતસંકીર્તન' (સં૦ ૧૨૮૫), આ૦ બાલચંદ્રકૃત 'વસંતવિલાસ કાવ્ય,' આ૦ જિનપ્રભકૃત 'તીર્થકલ્પ,' આ૦ રાજશેખરકૃત 'ચતુર્વિંશતિ પ્રબંધ' સં૦ ૧૪૦૫, આ૦ જિનહર્ષકૃત 'વસ્તુપાલચરિત્ર' સં૦ ૧૪૯૭ વગેરે, વગેરે.

મંત્રી વસ્તુપાલની વંશાવલી :

(૧) પોરવાડ મંત્રી ચંડપ, (૨) મંત્રી ચંડપ્રસાદ, (૩) મંત્રીશૂર મંત્રી સોમ, મંત્રી સોમ તે સિદ્ધરાજનો કોષાધ્યક્ષ હતો. તે અરિહંત ભગવાન, આ૦ હરિભદ્ર અને ગૂર્જરેશ્વર સિદ્ધરાજને જ માનતો હતો. તે ધર્મપ્રિય, ગુણવાન, વિદ્વાન અને દાની હતો. તેને સીતા નામે પત્ની હતી. (૪) આસરાજ. તે દંડપતિ આભૂની પુત્રી કુમારદેવીને પરણ્યો તેને ૧. લુણિગ, ૨. માલદેવ, ૩. વસ્તુપાલ, ૪. તેજપાલ, એમ ૪ પુત્રો અને જાલૂ, માઊ, સાઊ, ધનદેવી, સોહગા, વયજૂ, અને પરમલ, એમ ૭ પુત્રીઓ હતી. માલદેવને લીલાદેવી તથા પ્રતાપદેવી પત્ની અને પુત્ર પૂર્ણસિંહ, પુત્રવધૂ આલ્હણદેવી અને પૌત્ર પેથડ હતો. મંત્રી વસ્તુપાલને પત્ની લીલાદેવી અને વેજલદેવી, પુત્ર જૈત્રસિંહ મંત્રી તેજપાલને પત્ની અનુપમાદેવી અને સુહડાદેવી. અનુપમાદેવી પુત્ર લૂણસિંહ. સં૦ ૧૨૯૬માં ભરૂચનો હાકેમ હતો. તેને પત્ની રયણાદેવી લખમાદેવી અને પુત્રી ગઉરીદેવી હતાં. તેજપાલને સુહડાદેવીથી પુત્ર સુહડ અને પુત્રી બઉલા નામે હતા. સુહડસિંહને પત્ની સુહડાદેવી અને સુલખણાદેવી હતા, તેજપાલનુ સં૦ ૧૩૦૮મા ચંદુરમા મૃત્યુ થયુ. (૫) મંત્રી વસ્તુપાલ, પત્ની લીલાદેવી. તે બહુ બુદ્ધિશાળી હતી. અને વેજલદેવી, (૬) લીલાદેવી પુત્ર જત્રસિંહ, સં૦ ૧૨૭૯માં ખંભાતનો

સુબો હતો તેમની પ્રાર્થનાથી આ૦ બાલચંદ્રે 'વસંતવિલાસમહાકાવ્ય' બનાવ્યુ, અને ખંભાતમાં આ૦ જયસિંહસૂરિકૃત 'હમ્મીરમદમર્દન-નાટક' ભજવાયું. વિશલદેવ રાજાએ તેને પેટલાદનો સુબો નીમ્યો હતો. તેણે મંત્રી તેજપાલના મૃત્યુ સ્થાને ચંદુરમાં મોટું દેરાસર, તલાવ, ધર્મશાળા અને દાનશાળા બનાવ્યાં હતાં.

('વસ્તુપાલચરિત્ર, વસંતવિલાસ, જૈનસત્યપ્રકાશ વ૦ ૨ પૃ૦ ૬૭ વગેરે)

તે સમયે મંત્રી પત્નીઓ માટે પણ **महं** શબ્દ વપરાતો હતો, જેનો ઉલ્લેખ આ પ્રમાણે મળે છે.

सं १२९३ वर्षे पोष शुक्ल १३. महं श्रीअनुपमादेव्या आत्मश्रेयोर्थं श्रीओघनिर्युक्तिपुस्तकं श्रीमदनचंद्रसूरिभ्यः प्रदत्तं।

('જન લીટરેચર એન્ડ ફિલોસોફી, પ્રશસ્તિ સંગ્રહ', ભા૦ ૧ પૂના)

દંડપતિ આભૂની વંશાવલીઃ

પ્રાગ્વાટવંશમાં (૧) સામંતસિંહ, (૨) શાંતિ, (૩) બ્રહ્મનાગ, (૪) નાગડ (૪) દંડપતિ આભૂ.

સંડેરપુરમાં પોરવાડ (૧) આભૂ, (૨) આસડ, (૩) ચંડસિંહ, (૪) પેથડ. પેથડે સંડેરક, પાટણ અને વીજાપુરમાં મંદિર કરાવ્યાં, પ્રતિમાઓ ભરાવી, આબુ ઉપર ભ૦ નેમિનાથ ચૈત્યનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો, સિદ્ધાચલ, ગિરનારના સંઘ કાઢ્યા, બીજી ૬ યાત્રાઓ કરી. સં૦ ૧૩૭૭ ના દુકાળમાં ઘણુ દાન આપ્યું, આગમશ્રવણમાં **वीर गोतम**ના નામે ચાંદી ટંક મૂક્યા આ૦ સત્યસૂરિના ઉપદેશથી ૪ ગ્રંથ ભંડારો લખાવ્યા, નવ ક્ષેત્રે ધન વાવર્યું. (૫) પદ્મ, (૬) લાડણ, (૭) આલ્હણ, (૮) મંડલિક, (૯) વ્યવહર, (૧૦) પર્વત, (૧૧) કાન્હા. કાન્હાએ સ૦ ૧૫૭૧મા આગમિક આ૦ વિવેકરત્નને 'પ્રશ્નવ્યાકરણ વૃત્તિ' વહોરાવી. સં૦ ૧૫૭૬ મા ગંધારમા 'જંબૂદ્વીપચૂર્ણિ' લખાવી. ('પ્રશસ્તિસંગ્રહ' ભા૦ ૧ પૂના.)

'નાગેંદ્રગચ્છ' પરંપરા :

(૧) આ૦ મહેંદ્રસૂરિ, (૨) આ૦ શાંતિસૂરિ, (૩) આનંદસૂરિ. **અમરચંદ્રસૂરિ**. આ બન્ને આચાર્યો બાલપણથી સમર્થ વાદી હતા. ગૂર્જરેશ્વર સિદ્ધરાજ જયસિંહ તેઓને બચપણથી જ વ્યાઘ્રશિશુ તરીકે સંબોધતો હતો. (૪) આ૦ **હરિભદ્રસૂરિ**; જેઓ કલિકાલ ગૌતમ તરીકે પ્રસિદ્ધ હતા. (૫) આ૦ વિજયસેનસૂરિ. તેઓ પ્રખર વક્તા હતા પચાસર પાર્શ્વનાથના તીર્થમાં તેઓ ઉપદેશ દેતા હતા. તેમની વાણી અમોઘ મનાતી હતી. મંત્રી

વસ્તુપાલ-તેજપાલ તેમના ઉપાસક હતા. (૬) આ૦ ઉદયપ્રભસૂરિ તેમણે 'સંઘપતિચરિત્ર' શ્લો૦ ૫૨૦૦, 'આરંભસિદ્ધિ-ગ્રંથ' 'સુકૃત કલ્લોલિની' 'નેમિનાથ ચરિત્ર', 'ષડશીતિ-ટિપ્પણ,' 'કર્મસ્તવ-ટિપ્પણ' અને ઉપદેશમાલાની 'ઉપદેશકર્ણિકા-વૃત્તિ' બનાવ્યાં છે. મંત્રી વસ્તુપાલે સં૦ ૧૨૯૦ ચૈ૦ શુ૦ ૧૧ ના દિવસે ખંભાતમાં 'સંઘપતિ ચરિત્ર' યાને 'ધર્માભ્યુદય મહાકાવ્ય' લખાવ્યુ હતું. (૭) આ૦ મલ્લિષેણસૂરિ, તેમણે 'સ્યાદ્‌વાદમંજરી' રચી.

પૃષ્ઠ ૫૬, ઢાળ ૨૪ : ભાષાલેખ : જૂનાં ખેડા વગેરેની યાદી સાલવારીના ક્રમે નીચે મુજબ છે. બીજાં છુટક પાનાંઓમાં જે મતાંતર મળે છે તે સાથેસાથ (   )માં આપેલ છે.

ઉજેણુ, ભરૂઅચ્ચ, પાલી, અજમેર, દિલ્લી, ભિન્નમાલ, જાલોર, તેનું બીજુ નામ સોનગઢ, ચિતોડ, કાલંદ્રી-સિરોહી પાસે કાલંદ્રી છે, તેમાં જરાસંધનો જરાકુમાર બળી મૂઓ. પીરાણપટ્ટન, લાહોર, મેવાડમાં ત્રંબાવતી, તેનું બીજું નામ આઘાટપુર પટ્ટણ, ત્રીજું નામ આહેડ, એ ત્રણે એક જ નામ છે, ખંભાત, રાયથલ, ચંપા, પાવા, રાજગૃહી, પાડલિપુર, તેનું બીજું નામ પટ્ટણ, પ્રુનાડો, જે દ્રુપદીનું ગામ છે વિમલાપુરી, જ્યાં ચદ રાજા પરણ્યો, તેનું બીજુ નામ વલ્લભીપુર, જ્યાં દેવર્ધિગણી ક્ષમાશ્રમણજીએ પુસ્તકો લખ્યાં. તેનું ત્રીજુ નામ વળા, ચમારડી, જે આજે વર્તમાન છે. ઇડર, બ્રહ્માની ખેડ, વૈરાટ, તેનું બીજું નામ ધોલકું, ભરતપુર, ડીગ.* તે જૂનાં ખેડાં છે.

કલજુગના સં૦ ૨૬૦૦ ભ૦ મહાવીર તથા શ્રેણિક રાજા થયા.

શહેરોની સાલવારી :

સં૦ ૩૪૮ લાહોર વસ્યું.

(સં૦ ૩૦૩ સુજપર) (સં૦ ૪૦૪ શંખેશ્વર ગામ)

સં૦ ૫૦૦ પાલણસિંહ ચૌહાણે પાલનપુર વસાવ્યું હતું, તે નાશ પામ્યું એટલે સં૦ ૧૦૧૦માં પાલણસિંહ પરમારે ફરી પાલનપુર વસાવ્યુ. (સં૦ ૪૦૭).

(સં૦ ૫૫૧ વડનગર વસ્યુ)

સં૦ ૫૧૫ ઉજેણીઘાટમાં ભોજરાજા થયો. (સં૦ ૭૭૧)

સં૦ ૫૫૭ થરો વસ્યો (સં૦ ૫૨૫ નાડોલ વસ્યું)

* ભરતપુરથી ૨૪ માઈલ ડીગ છે

(સં૦ ૬૦૯ ચિત્રાંગદ મોરીએ ચિત્તોડ વસાવ્યું.)

ગુપ્ત સં૦ ૧૯૧ બાપા રાઉલે મોરીને મારીને ચિત્તોડ લીધું.

સં૦ ૬૯૪ લાહોરમંડે માંડવગઢ વસાવ્યો.

સં૦ ૭૧૧ ઇંદ્રસિંધ રાઠોડે ઇડર પાસે ખેડ વસાવી, ખેડસૂયા બ્રાહ્મણ થયા.

સં૦ ૭૧૨ થિરાદ સોલંકીએ થરાદ વસાવી (૧૦૧)

સં૦ ૭૨૭ પારકર વસ્યો (સં૦ ૧૫૧).

સં૦ ૭૮૧ સીંભર વસી. (સં૦ ૭૯૭ વડોદ વસ્યું.)

સં૦ ૮૦૧ રાવ પહાડદેજીએ મંડોવર વસાવ્યો. (સં૦ ૧૧૦૦ નાહડરાવે મંડોવર ફરી વસાવ્યો)

સં૦ ૮૦૨ વનરાજ ચાવડે પાટણ વસાવ્યું. (સં૦ ૮૦૨ મહા શુદિ ૭ શનિવારે પાટણ વસ્યું) (સં૦ ૮૦૨ વૈ૦ શુ૦ ૬ વીરસેને પાટણ વસાવ્યો, જેનું બીજું નામ પીરાણપટ્ટન નરસમુદ્ર છે)

સં૦ ૮૦૨ ઉપલદે પરમારે શ્રીમાલનગરથી ઊઠીને સ્વર્ણગઢ વસાવ્યો.

(સં૦ ૮૦૪ વડોલી વસી.)

સં૦ ૮૦૯ રાવ હમીરે હમીરગઢ વસાવ્યો.

સં૦ ૮૧૨ મુલતાન વસી.

સં૦ ૮૨૯ વૈ૦ શુ૦ ૧૩ પાડવોએ પ્રથમ દિલ્લી વસાવી હતી અને પછી તુંઅરે વ્યાસ જગતનું મુહૂર્ત લઈ ત્યાં જ ફરીવાર દિલ્લી વસાવી સં૦ ૧૨૦૨ સુધી તુંઅર પાતસાહી રહી. પછી ચૌહાણ પાતસાહી થઇ. (સં૦ ૬૭૮, સં૦ ૭૦૭, સં૦ ૮૦૯). (સં૦ ૮૦૯ વૈ૦ શુ૦ ૧૩ અનગપાલ તુંઅરે દિલ્લી વસાવી)

સં૦ ૮૩૪ પરમારે આબુજીનો કોટ કરાવ્યો. પરમાર પછી ચૌહાણે લીધો. રાવ લાખણદેને ઘેર દેવી આવી ત્યારથી તે દેવડા-ચૌહાણ કહેવાયા.

સં૦ ૯૦૨ રાવલે ચિત્તોડનો કોટ ફરીવાર કરાવ્યો. (સં૦ ૯૦૨ અમરસિંહ રાણાએ ચિત્તોડગઢ વસાવ્યો, તેનો ગઢ કરાવ્યો.)

સં૦ ૯૨૭ બીજાપુર વસ્યું.

(સં૦ ૯૨૧ ધોલપુર-ધંધુકા વસ્યું.)

સં૦ ૧૦૧૦ પાલણસિંહ ચૌહાણે સં૦ ૫૦૦માં પાલણપુર વસાવ્યું હતું ત્યાં જ પાલણસી પરમારે ફરી પાલનપુર વસાવ્યું. પાલણસી પરમારે જિન પ્રતિમા ગાળીને તે ધાતુનો આબુ ઉપર નાદિયો કરાવ્યો હતો તે

પાપથી તેને કોઢ થયો. તેના નિવારણ માટે આ૦ શીલધવલસૂરિના ઉપદેશથી પલ્લવિયા પાર્શ્વનાથની સોનાની પ્રતિમા કરાવી, પાલનપુર વસાવ્યું.

સં૦ ૧૦૧૬ ભાગનગર વસ્યો.

સં૦ ૧૦૨૦ સિવસિંધ રાઠોડે સિવાણો વસાવ્યો.

સં૦ ૧૦૬૪ ભૂજનગર વસાવ્યો (સં૦ ૧૨૧૧).

(સં૦ ૧૦૭૭ ભોજ પરમારે નારાયણગઢ વસાવ્યો.)

(સં૦ ૧૦૭૮ નાહડ પડિહારે નાગોર વસાવી.)

સં૦ ૧૦૮૮ વિમલ પ્રધાને આબુ ઉપર દેહરાં કરાવ્યાં. ('સં૦ ૧૦૮૮ શેત્રુંજે વિમલવસહી કરાવી.)

સં૦ ૧૧૧૨ સિદ્ધરાજ જયસિંધે સિદ્ધપુર જૂનો ખેડો વસાવ્યો.

સં૦ ૧૧૧૩ સાચોર જૂનો ખેડો હતો, તેને સાતલ પાતલ ચહુઆણે ફરી વસાવ્યો.

સં૦ ૧૧૧૪ આંબા કછવાહે આંબેર વસાવી.

(સં૦ ૧૧૧૫ વડોદરું વસ્યું.)

સં૦ ૧૧૧૭ રામસિંધ શીસોદે રામપુર વસાવ્યો.

(સં૦ ૧૧૨૧ વીશનગર વસ્યું.)

સં૦ ૧૧૩૫ પૃથ્વીરાજ ચૌહાણનો મહામંત્રી કેશવદાસ નાગોરમાં થયો. (સં૦ ૧૧૧૫ વૈ૦ શુ૦ ૩ પૃથ્વીરાજના મત્રીએ જે સ્થાને ગાડર-સિંહ ભેગા બેઠેલા જોયા ત્યાં નાગોર વસાવ્યો.)

સં૦ ૧૧૬૯ (૧૧૯૬) પાહાડસિંધ હાડે બુંદી વસાવી.

સં૦ ૧૧૮૧ ફલવર્ધિ પાર્શ્વનાથની સ્થાપના.

(સં૦ ૧૧૮૪ સિદ્ધરાજે સિદ્ધપુર રુદ્રમહેલ બનાવ્યો)

સં૦ ૧૨૦૨ દિલ્લીમાં ચઉહાણ પાતશાહી થઈ.

(સં૦ ૧૨૦૨ અજૈયાસારે અજમેર વસાવ્યું. સં૦ ૧૩૦૦ અજમેરમાં વિસલદેવ રાજા થયો.)

સં૦ ૧૨૧૨ રાવલ જેસાજીએ જેસલમેર વસાવ્યું (સં૦ ૧૨૧૨ શ્રા૦ વ૦ ૧, શ્રા૦ વ૦ ૧૨)

સં૦ ૧૨૧૫ જગડુઓ હુઓ (સં૦ ૧૨૧૩, ૧૨૧૪, ૧૨૧૫ઃ)

સં૦ ૧૨૧૫ બહાડદે રાઠોડે બહાડમેર વસાવ્યો.

સં૦ ૧૨૨૧ પોહોકર ઘાટના કુંડપર ઢોલો પરણ્યો.

(સં૦ ૧૨૨૪ વીરમગામ વસ્યુ.)

સં૰ ૧૨૪૧ લાખા ફુલાણી થયો.

(સં૰ ૧૨૭૦ મહેસાણા વસ્યું.)

સં૰ ૧૨૮૧ મહાસિંધ રાઠોડે મેહવો વસાવ્યો.

સં૰ ૧૨૯૬ વસ્તુપાલ તેજપાલે આબુજીને દેહરે કલશ ચઢાવ્યો.

સં૰ ૧૨૯૮ વસ્તુપાલ તેજપાલ સ્વર્ગ.

(સં૰ ૧૩૦૦ રાવ કાન્હડદેએ જાલોરગઢ ઉપર સોનગિરિ ગઢ કરાવ્યો, પહેલો રાજા ભિન્નમાલથી આવેલ થાનસિંધ હતો.)

(સં૰ ૧૩૧૧ માંડલ વસ્યું.)

સં૰ ૧૩૧૩ રાવ કાન્હડજીએ જૂના ખેડાના સ્થાને ભિન્નમાલ વસાવ્યું.

સં૰ ૧૩૩૭ અલાવદીને જાલોર કિલ્લો લીધો.

(સં૰ ૧૩૫૧ રાવ કાન્હડદે સોનગિરિ ઉપર અલોપ થયો. પુત્ર વીરમદેવે આપઘાત કર્યો, તેનું માથું પાતસાહ લઇ ગયો અને પાતશાહની બેટી તે માથાને લઇને સતી થઇ.)

સં૰ ૧૩૬૦ સુબા અલપખાને પાટણમાં કિલ્લો, મસીદ બનાવ્યાં. આસાઉલીનો કિલ્લો બાંધ્યો.

સં૰ ૧૩૬૧ ચિત્તોડના તેરમા રાણાના પુત્ર સજ્જનસિંહે સતારાનું રાજ્ય મેળવ્યું.

સં૰ ૧૩૭૧ ડુંગરપુર વસ્યુ.

સં૰ ૧૩૭૩ સોજત વસી.

સં૰ ૧૩૮૩ પાતશાહ સુમતખાને સારણેશ્વરની સ્થાપના કરી.

સં૰ ૧૪૦૩ સાંગાનેર વસ્યું (સં૰ ૧૦૧૩.)

સં૰ ૧૪૦૭ બુરાનપુર વસ્યું.

સં૰ ૧૪૩૧ રાવલ વીરસલે વાંસવાલો(ડો) વસાવ્યો.

સં૰ ૧૪૪૨ સહસ્રમલ્લ દેવડે શિરોહી વસાવી. (સં૰ ૧૪૫૨ વૈ૰ વ૰ ૭)

સં૰ ૧૪૬૮ અહમદશાહ પાતશાહે અમદાવાદ વસાવ્યું. (સં૰ ૧૪૭૧ અમદાવાદ વસાવ્યું.)

સં૰ ૧૪૬૭ કુંભા રાણાએ કુંભલમેર વસાવ્યો. (સં૰ ૧૪૮૬.)

(સં૰ ૧૪૮૨ દક્ષિણમાં અહમદનગર વસ્યું)

સં૰ ૧૪૮૪ જેતારણ વસાવ્યો.

સં૰ ૧૪૯૧ રાડદરો વસ્યો.

સં૰ ૧૪૯૫ ધન્ના પોરવાડે રાણપુરો કરાવ્યો. કુંભા રાણાના રાજ્યમાં રાણાજીએ બે થંભા કરાવ્યા.

સં૦ ૧૫૦૦ રાવ જોધાજીએ જોધપુર વસાવ્યું.

સં૦ ૧૫૦૦ ફિરંગીએ સુરતનો કિલ્લો કરાવ્યો, ત્યાં થોડા લોક વસતા હતા.

(સં૦ ૧૫૧૧ સાંતલપુર વસ્યું.)

સં૦ ૧૫૧૫ જોધપુરનો કિલ્લો થયો. (સં૦ ૧૫૧૫ જે. શુ. ૧૧)

સં૦ ૧૫૧૭ પહેલાં માંધાતાએ મેડતો વસાવ્યો હતો, તે જૂનો ખેડો ઉજ્જડ થઈ ગયો. ત્યાં રાઠોડ નરસિંજીએ બીજી વાર મેડતો વસાવ્યો.

સં૦ ૧૫૪૧ કિસનસિંધજીએ કિસનગઢ વસાવ્યો.

સં૦ ૧૫૪૨ રાવ વીકાજીએ વીકાનેર વસાવ્યું. (સં૦ ૧૫૪૫)

(સં૦ ૧૫૫૪ સમી વસી.)

સં૦ ૧૫૮૧ મુકુંદ બ્રહ્મચારી પ્રયાગમાં દેહ હોમી, મરણ પામી, અકબર પાતસાહ થયો.

સં૦ ૧૫૯૩ રૂપનગર વસાવ્યો.

સં૦ ૧૫૯૬ નવાનગર વસાવ્યો. (સં૦ ૧૫૯૬ રાવ જામે કચ્છમાંથી આવી નવાનગર વસાવ્યું.)

(સં૦ ૧૫૯૬ રાવ વિદે અમરકોટને સ્થાને મેહવો વસાવ્યો. સં૦ ૧૨૮૧.)

સં૦ ૧૬૧૬ માલખાંને માલપુરો વસાવ્યો.

(સં૦ ૧૬૧૯ પંવાર માલદેવે માલપુરા વસાવ્યું)

સં૦ ૧૬૧૯ અકબરે આગરો વસાવ્યો.

(સં૦ ૧૬૧૨ અકબરે આગરા વસાવ્યું.)

સં૦ ૧૬૨૪ અકબરે ચિત્તોડ તોડયો. (સં. ૧૬૧૯.)

સં૦ ૧૬૨૫ રાણા ઉદેસિંધે ઉદેપુર વસાવ્યો. (સં૦ ૧૫૦૦).

સં૦ ૧૬૨૪ જહાંગીર પાતસાહ રાનેર આવ્યો, રાનેરવાસી કોટિ-ધ્વજ નાકુદાએ રાનેરથી વરિઆવ સુધી ૩ ગાઉ કિનખાબનાં પાથરણાં પાથરી પાતસાહને શહેરમાં પધરાવ્યા. શાહ પ્રસન્ન થયો. માગવાનું કહ્યું ત્યારે નાકુદાએ હાથણીનો સંભોગ જોવાનુ માગ્યું. શાહે ના કહી, જે હાથણીનો સંભોગ જોતાં તારું ધન નાશ પામશે પણ તેણે માન્યું નહીં. સંભોગ જોયો અને તે નાકુદાની લક્ષ્મી નાશ પામી. પાતશાહે જહાંગીરપુરું વસાવ્યું.

સં૦ ૧૬૨૫ જહાંગીર પાતશાહની પાતર નામે સૂરજ તેણે પાતશાહની રજાથી સુરત વસાવ્યું.

સં૦ ૧૬૨૫ ઓસવાલ ગોપીશાહ જૈને સુરતમાં ગોપીપરું વસાવ્યું. ગોપીતળાવ અને ચૌમુખી વાવ કરાવ્યાં.

(સં૦ ૧૬૩૪ વરકાણાતીર્થનો જીર્ણોદ્ધાર.)

(સં૦ ૧૬૪૨ રાવ હમીરે ફલોધીનો કોટ કરાવ્યો. સં૦ ૧૫૧૩, સં૦ ૧૫૪૫).

(સં૦ ૧૬૬૯ કીસનસિંહજીએ કિસનગઢ વસાવ્યો.)

સં૦ ૧૬૭૯ ગોપીશાહે આ૦ વિજયસેનસૂરિ પાસે સૂરજમંડન પાર્શ્વનાથની પ્રતિમાની પ્રતિષ્ઠા કરાવી. તે પ્રતિમાજીની ગાદીમાં ચારે બાજુ લેખ છે.

સં૦ ૧૬૭૯ કાવી ગંધારમાં સાસુ વહુના દેરાની પ્રતિષ્ઠા થઈ.

સં૦ ૧૭૦૭ ઔરંગઝેબે ઔરંગાબાદ વસાવ્યો.

(સં૦ ૧૮૮૭ સવાઈ જેસિંગે જયપુર વસાવ્યું. સં૦ ૧૭૩૫)

પૃષ્ઠ ૫૭, ઢાળ ૨૪ : ભિન્નમાલની ઉત્પત્તિ (ભાષાલેખ) :

શ્રીમાલનગર તે પ્રાચીન શહેર છે. તેમાં અનેક બ્રાહ્મણો વ્યાપારીઓ વગેરે સુખી હતા. માઘ પંડિત પણ ત્યાંનો વતની હતો. કર્મયોગે ધન નાશ પામતાં તે નિર્ધન થઈ ગયો અને ધારામાં આવી વસ્યો. ત્યાં પણ તેણે પોતાનું દ્રવ્ય યાચકોને આપી દીધું અને તે ગરીબાઈમાં જ મૃત્યુ પામ્યો. આથી ભોજ રાજાએ, શ્રીમાલનગરમાં માઘ પંડિતની નાતના માણસો ધનવાળા હોવા છતાં આ પંડિતનો ભૂખમરાથી અંત આવ્યો, એ જોઈ તેની બ્રાહ્મણ જ્ઞાતિનું ભિલ્લમાલ એવું નામ આપ્યું અને ત્યારથી શ્રીમાલનગર ભિન્નમાલ નગર તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામ્યું. ('પ્રબંધચિંતામણિ')

પૃષ્ઠ ૧૮ ઢાળ ૨૪ ભાષાલેખ :

વિ૦ સં૦ ૧૩૫ માં ઉજ્જૈનમાં નાહડ રાજા હતો ત્યારે જાલોર પાસેના સ્વર્ણગિરિ પર ગઢમાં માત્ર ક્રોડપતિ જ રહેતા હતા. નવ્વાણુ લાખવાળાને પણ ત્યાં રહેવા સ્થાન ન હતું, તે જાલોર પાસેના સ્વર્ણગઢમાં નાહડ રાજાએ 'યક્ષવસતિ' નામનો મોટો જિનપ્રાસાદ બનાવી તેમાં સં૦ ૧૩૫ માં (આ૦ પ્રદ્યોતનસૂરિના હાથે) ભ૦ મહાવીરસ્વામીની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. ('વિચારશ્રેણિ, પટ્ટાવલી, જૈનપરપરાનો ઇતિહાસ.')

શત્રુંજયગિરિનાં બીજાં નામો [illegible] તથા સોનગઢ છે. પાસેના શહેરનાં નામો [illegible] તથા [illegible] છે

પૃષ્ઠ ૫૯, લીટી ૨૪ "કલિયુગ સંવત" બાબાલેખ:

કલિયુગનો પ્રારંભ થયો ત્યારથી આ સંવત ગણાય છે, જેનો પ્રારંભ ઈ૦ સ૦ પૂર્વે ૩૧૦૨ ફેબ્રુઆરીની ૧૮મી તારીખ યાને ચૈ. શુ. ૧ થી મનાય છે. ચૈત્રાદિ વિક્રમ સંવતમાં ૩૦૪૪, શક સંવતમાં ૩૧૭૯, અને ઈ૦ સ૦ માં ૩૧૦૧ જોડવાથી કલિ સંવત આવે છે. આ સંવતના બીજા નામો 'ભારતયુદ્ધ સંવત' અને 'યુધિષ્ઠિર સંવત' પણ મળે છે. કેટલાક એવું ઉલ્લેખ મળે છે કે, મહા શુદિ ૧૫ દિને મહાભારતનું યુદ્ધ સમાપ્ત થયું અને ચૈ૦ શુ૦ ૧ યુધિષ્ઠિરને રાજ્ય મળ્યું હતું

[illegible] શક સંવતમાં ૨૫૨૬ જોડવાથી યુધિષ્ઠિર સંવત આવે એમ લખ્યું છે. ('જૈન સત્ય પ્રકાશ', ક્રમાંક ૧૦૦ પૃ૦ ૨૬૮).

પૃષ્ઠ ૬૦, લીટી ૨૪ બાબાલેખ "ડીગ."

ભરતપુરથી પૂર્વ દિશામાં લગભગ ૨૪ માઈલ દૂર ડીગ નામે જૂનું શહેર છે.

પૃષ્ઠ ૯૨, કડી ૫: "લૌકિક ભાષા"ને છેડે વીરવર્ષનિર્ણય.

આયુ વર્ષ ૭૨, આયુ ગર્ભથી ગણવો, આદિત્ય સંવત્સરે આયુષ્ય હુઓ, તેના દિન ૩૬૬, ઋતુ સં૦ દિન ૩૬૦, પાંચ વર્ષનો યુગ. એક યુગમાં આદિત્ય સંવત્સર ૧૮૩૦ અને ઋતુ સંવત્સરના દિન ૧૮૦૦ હોય. આદિત્ય સંવત્સરમાં એક માસ થાકતા ઋતુ સંવત્સર લાગે.

આ લેખે—ઋતુ સંવત્સરના ચોથે માસે ગ્રીષ્મકાળે આષાઢ સુદિ ૬ દિને ચ્યવન અહીંથી આદિત્ય સંવત્સર લેખે ૭૨ વર્ષે ઋતુસંવત્સર યુગના ચૌદ માસ વધતા થયા, ત્યારે આષાઢ સુદિ ૬ થી ૧૪ મે માસે ભાદ્ર શુદિ ૬ દિને આદિત્ય સંવત્સરે ૭૦ વર્ષ થયા, ત્યાથી બીજે ચંદ્ર-સંવત્સરે નિર્વાણ થયું. અહીં ચંદ્ર સંવત્સરના ૩૫૪ દિન હોય, પહેલેથી ૧૨ દિન આદિત્ય સંવત્સર પૂર્ણ હોય, તે વારે બે કલ્યાણક તિથિઓ ઋતુસંવત્સર લેખે લેવી, એમ 'જ્યોતિષ્કરંડક' અને 'કલ્પસૂત્ર'માં કહ્યુ છે. **दुच्चे चंदसंवच्छरे** ઇત્યાદિ કલ્પસૂત્રમાં છે.

અહીં ઋતુ સંવત્સરના વર્ષ ૭૧ માસ ૨ થયા, ચંદ્ર સંવત્સરે ચોવીસ દિન વધતા લેવા તેથી ભાદ્ર શુદિ ૬ થી ૨૪ દિન વધતાં, આસો વદિ ૧ દિને આદિત્ય સંવત્સરે ૭૨ વર્ષ થયાં, તે સંવત્સર પૂર્ણ થતાં

એક માસ ઊતરે ઋતુ સંવત્સર લાગે તે પૂંઠે લખ્યો છે. તે લેખે જેઠ શુદિ ૧૫ ગીષ્મઋતુ પૂરી થઈ, અને આષાઢ વદિ ૧ થી વર્ષાઋતુ લાગી, ત્યારે આષાઢ તે શ્રાવણ થયે મારવાડી પંચાંગ પ્રમાણે ફેર દેખાય છે. જેથી લૌકિક આસો આગમોક્ત કાર્તિક વદ ૦)) થઈ. ઇતિ ૭૨ વર્ષ.

ઇતિ જિનલાભસૂરીણામાજ્ઞયા પાઠકરામવિજયગણિના કૃતા.

('દિનશુદ્ધિદીપિકા', પરિશિષ્ટ ૨, પૃ ૪૬૧).

પૃષ્ઠ ૭૪, કડી ૧૪ : વડીપોષાલ તપગચ્છ—રત્નાકરગચ્છ પરંપરાઃ—

(૪૪) મહાતપસ્વી આ૦ શ્રીજગચ્ચંદ્રસૂરિ, (૪૫) વિજયચંદ્રસૂરિ, (૪૬) આ૦ ક્ષેમકીર્તિસૂરિ સં૦ ૧૩૩૨, (૪૭) હેમકલશસૂરિ, (૪૮) યશોભદ્રસૂરિ, (૪૯) રત્નાકરસૂરિ. સં૦ ૧૭૭૧ સમરાશાહે શત્રુંજયનો ઉદ્ધાર કર્યો. તેમનાથી રત્નાકરગચ્છ શરૂ થયો સં. ૧૩૮૪, (૫૦ આ૦ રત્નપ્રભસૂરિ, સોમતિલકસૂરિ, હેમચંદ્રસૂરિ, (૫૧) મુનિશેખરસૂરિ, (૫૨) ધર્મદેવસૂરિ, (૫૨) જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ. સિંહદત્તજી (૫૪) અભયસિંહસૂરિ, (૫૫) હેમચંદ્રસૂરિ (૫૬) જયતિલકસૂરિ, તેમના શિષ્યો જિનતિલકસૂરિ, રત્નસિંહસૂરિ, ઉદયવલ્લભસૂરિ સંઘતિલકસૂરિ, પં૦ દયાસિંહગણી. પ્રશિષ્યો—માણેકસૂરિએ 'રત્નચૂડામણિ ચૂડરાસ' સં૦ ૧૫૭૧ મા બનાવ્યો, શિષ્યો —શિવસુંદર, ઉદયધર્મ, ચરિત્રસુદર. અહમદાવાદના સુલતાન અહમદશાહે આ૦ રત્નસૂરિની ચરણ પૂજા કરી હતી. (૫૭) ઉદયવલ્લભસૂરિ, શિષ્ય પરંપરા મતિસાગર શિષ્ય-ઉદયધર્મ શિષ્ય મંગલધર્મ વિ૦ સં૦ ૧૫૮૫. શિષ્યાઓમાં મહત્તરા રત્નચૂલા પ્ર૦ વિવેકશ્રી વ્યાખ્યના હતી. (૫૮) જ્ઞાનસાગરસૂરિ. સં૦ ૧૫૧૭માં 'વિમલનાથ ચરિત્ર' બનાવ્યું. તેના લહિયા લોંકાએ સં૦ ૧૫૨૮થી લોંકાગચ્છ ચલાવ્યો, જેમ મહમદઅલ્લી ઝીણાએ અખંડ હિંદુસ્તાનના બે ટુકડા કરાવ્યા, તેમ આ લોંકાએ પણ અવિભક્ત જૈન શ્વેતામ્બર સંઘના બે ટુકડા કરાવ્યા, પ્રાચીન આર્ય સંસ્કૃતિનો ધ્વંસ કરી મુસલમાન સંસ્કૃતિને અપનાવી નવો મત ચલાવ્યો. ત્યારથી જૈન સંઘમાં શુદ્ધિ અને સગઠનની વ્યવસ્થા તૂટી ગઈ. આ૦ જ્ઞાનસાગરસૂરિનો સમય સં૦ ૧૫૨૫ થી ૧૫૩૧. (૫૯) ઉદયસાગરસૂરિ, (૬૦) લબ્ધિસાગરસૂરિ, સં૦ ૧૫૫૭માં 'શ્રીપાલકથા' રચી. (૬૧) ધનરત્નસૂરિ શિષ્ય સૌભાગ્યસૂરિએ 'ચંપકમાલારાસ' રચ્યો. તેની પરપરામા ઉદયધર્મ, જયદેવ, લાવણ્યદેવ થયા. ધનરત્નસૂરિ શિષ્ય પં૦ ભાનુમેરુગણિ તેના શિષ્ય નયસુંદરે સં૦ ૧૬૩૭માં 'રૂપચંદરાસ' અને સં૦ ૧૬૩૮માં 'શત્રુંજય રાસ' રચ્યો અને તેની શિષ્યા હેમશ્રીએ 'કનકાવતી

આખ્યાન' સં૦ ૧૬૪૪માં બનાવ્યું. (૬૨) અમરરત્ન જેનું બીજા નામ સુરરત્ન છે તથા તેજરત્નસૂરિ. (૬૩) દેવરત્નસૂરિ શિષ્ય વિદ્યારત્નસૂરિ, તેના શિષ્ય ઉ૦ કનકસુંદરે સં૦ ૧૬૬૩ થી ૬૭માં 'શગાલશા રાસ' બનાવ્યો. દેવરત્નસૂરિ શિષ્ય ભાનુમેરુગણિ શિષ્ય ૧ માણેકરત્ન ૨ નયસુંદરે રાસ બનાવ્યા. (૬૪) જયરત્નસૂરિ, (૬૫) રત્નકીતસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૭૧૦, (૬૬) રત્નકીર્તિસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૭૩૪ પો૦ વ૦ ૨. ઉ. રાજસુંદર શિષ્ય પદ્મસુંદરે 'ભગવતી' પર 'ટબો' પૂર્યો. (૬૭) ગુણસાગરસૂરિ, આ૦ રત્નકીર્તિસૂરિના ચાર શિષ્યો હતા. તે પૈકીના ચોથા ગંગવિજયજીને અમદાવાદના સંઘે સં૦ ૧૭૩૪માં પટ્ટધર સ્થાપી ગુણસાગરસૂરિ નામ આપ્યું. ('ગુર્વાવલી–વડીપોષાળ પટ્ટાવલી.')

પૃષ્ઠ ૭૫, કડી ૧૧ : "બ્રહ્મચર્યવસ્ત્ર" :

કોઇ એક ધનિક શ્રાવકે હિંદુસ્તાનના ચતુર્થબ્રહ્મચર્ય વ્રતધારક દરેક શ્રાવકોને વેષની પહેરામણી મોકલી તેણે પોતાના ગુમાસ્તાને જણાવ્યું હતુ કે–"તું માંડવગઢ જાય ત્યારે ત્યાં મહાદાની અને મહાધર્મી સાધુ પેથડશાહને પણ સાધર્મિકભક્તિ રૂપે એક પહેરવેષ આપજે." ગુમાસ્તાએ પણ માંડવગઢ આવી મંત્રી પેથડકુમારને એક વેષ આપ્યો પેથડે તરત જ વિચાર કર્યો કે "આ પહેરવેશ બ્રહ્મચારીઓને માટે છે મને માત્ર મહર્ધિક માની પહેરવેશ મોકલ્યો છે પણ બ્રહ્મચારી બન્યા વિના મારે આ વેષ લેવો ન શોભે અને સ્વાભાવિક રીતે આવેલી આ વસ્તુને પાછી વાળવી એ પણ ન શોભે. તો હવે સુંદર રસ્તો એ જ છે કે મારે બ્રહ્મચર્યનો સ્વીકાર કરી આ વેષ પહેરવો." એટલે પેથડકુમારે બત્રીશ વર્ષની ઉમરમાં જ ગુરુજી પાસે જઇ સજોડે ચોથુ વ્રત સ્વીકાર્યું અને આ પહેરામણી પહેરી લઇ જાવજ્જીવ બ્રહ્મચર્યનું પાલન કર્યું

પૃષ્ઠ ૮૨, કડી ૨ : લોંકાગચ્છ પટ્ટાવલી (વડોદરાની ગાદી)—

તપગચ્છની વડીપોષાળના આ૦ જ્ઞાનસાગરસૂરિના લહિયા લોંકાએ ગૃહસ્થી નવો જ લોંકામત ચલાવ્યો.

(૧) ભાણજી ઋષિ, (૨) ઋષિ ભીદાજી, (૩) ઋષિ નુતાજી, (૪) ઋ૦ ભીમાજી, (૫) ઋ૦ જગમાલજી, (૬) સરવાજી, (૭) ઋ૦ રૂપજી, (૮) ઋ૦ જીવાજી, (૯) ઋ૦ વરસિંગજી તેમને વડોદરાના ભાવસારોએ સં૦ ૧૬૧૩ જે૦ વ૦ ૧૦ શ્રીપૂજની પદવી આપી ત્યારથી તેની ગાદી વડોદરામા થઈ અને "ગુજરાતી લોંકાગચ્છ મોટી પક્ષ" એવું નામ જાહેર થયુ. આ જ અરસામાં અમદાવાદમાં અસલી ગાદીના શ્રીપૂજ નાની પક્ષવાળા કુંઅરજી

ઋષિના ઉત્તરાધિકારી મેઘજી ઋષિએ ૨૮ યતિઓની સાથે જગ૦ આ૦ શ્રી હીરવિજયસૂરિ પાસે સંવેગી દીક્ષા સ્વીકારી સં૦ ૧૬૨૮માં. (૧૦) બીજા વરસિંગજી સ્વ૦ સં૦ ૧૬૫૨, તેના શિષ્ય કલાજી એ પણ સંવેગીમાર્ગ સ્વીકાર્યો. નામ વિજયાનદસૂરિ (૧૧) ઋષિ યશવંતજી, (૧૨) ઋષિ રૂપસંગજી, (૧૩) ઋ૦ દામોદરજી, (૧૪) ઋ૦ કર્મસિંહજી, (૧૫) ઋ૦ કેશવજી ઋષિ. ગુજરાતી લોંકાગચ્છની મોટી પક્ષનું બીજુ નામ કેશવજી પક્ષ છે. (૧૬) ઋ૦ તેજસિંગજી, (૧૭) ઋ૦ કાનજી, (૧૮) ઋ૦ તુલસીદાસજી (૧૯) ઋ. જગરૂપજી, (૨૦) ઋ૦ જગજીવનજી, (૨૧) ઋ૦ મેઘરાજજી, (૨૨) ઋ૦ સોમચંદજી, (૨૩) ઋ૦ હરખચંદજી (૨૪) ઋ૦ જયચંદજી, (૨૫) ઋ૦ કલ્યાણચંદજી, (૨૬) ઋ૦ ખુબચંદજી, (૨૭) શ્રીપૂજ ન્યાયચન્દ્રસૂરિ.

(બાલાપુરની ગાદી) (૮) ઋષિ જીવાજી (૯) ઋષિ કુંવરજી તેને બાલાપુરના શ્રાવકોએ શ્રીપૂજની પદવી આપી ત્યારથી તે ગાદી બાલાપુરમાં થઈ અને તેનું "ગુજરાતી લોંકાગચ્છ નાની પક્ષ" એવું નામ જાહેર થયું. તેના શિષ્ય મેઘજીઋષિ અમદાવાદની ગાદીએ હતા. તેણે સંવેગીમાર્ગ સ્વીકાર્યો (૧૦) ઋ૦ મલજી (૧૧) રત્નસિંહજી (૧૨) ઋ૦ કેશવજી સ્વ૦ સં૦ ૧૬-૮૬ (૧૩) ઋ. શિવજી. તેમના શિષ્ય ધર્મસિંહજીના શિષ્ય ધર્મદાસજીએ "ઢુંઢિયામત" ચલાવ્યો. (૧૪) સંઘરાજજી સ્વ. સ૦૧૭૨૫માં આણંદ ઋષિએ ખંભાતમાં પોતાના ચેલા ઋષિ તિલકને શ્રીપૂજ બનાવી નવો ગચ્છ સ્થાપ્યો જે "અઢારિયા" તરીકે પ્રસિદ્ધ થયો. (૧૫) સુખમલજી સ્વ૦ સં૦ ૧૭૬૩ (૧૬) ભાગચંદજી (૧૭) વાલચંદજી (૧૮) માણેકચંદજી (૧૯) મૂલચંદજી. સ્વ૦ સં૦ ૧૮૭૬ (૨૦) જગતચંદજી (૨૧) રતનચંદજી (૨૨) નૃપચંદજી

(મુનિ મણિલાલ કૃત, 'પ્રાચીન સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ.')

વિક્રમ સં૦ ૧૫૮૫માં લખાયેલ સિદ્ધાંતચોવીશી, વગેરેમાં છે કે-લોંકાએ તીર્થ, પ્રતિમા, જિનપૂજા, સર્વવિરતિ દેશવિરતિ ધર્મની ભિન્નતા, દાન, જન્મકલ્યાણક ઉત્સવ, પૌષધ, વ્રતપચ્ચકખાણ, પ્રતિજ્ઞાકાળ, દીક્ષા, સમ્યકત્વભેદ, સ્થવિરાચાર, વગેરેનો નિષેધ કર્યો હતો પરન્તુ પછીના લોંકાગચ્છના શ્રીપૂજોએ તે તે વસ્તુઓનો યથાનુકૂળ સ્વીકાર કરેલ છે.

('જૈન સત્ય પ્રકાશ' ક્રમાંક—૧૪૭)

ગુજરાતી લોંકાગચ્છની પૂજ્ય પરંપરા-( ) પૂ૦ જયરાજજી ( ) ઋ૦ મેઘરાજજી ( ) ઋ૦ કૃષ્ણાજી ( ) ઋ૦ બખતમલજી ( ) પૂ૦ ઋ૦ પરસરામજી ( ) જ્યોતિરૂપ, સં૦ ૧૮૯૫ ( ) હર્ષજી ( ) જિનદાસજી સં૦ ૧૯૧૦ આગરા.

પૃષ્ઠ ૮૨, કડી ૫ : તપાગચ્છ કમલકલશશાખા પટ્ટાવલી :

(૫૨) આ૦ રત્નશેખરસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૫૧૭ (૫૩) આ૦ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ. આ૦ સોમદેવસૂરિ. આ૦ સોમદેવે કવિતકળાથી કુંભા રાણા, રાય માંડલિક અને પાવાપતિ જેસિંગદેવને રંજિત કર્યા હતા. ખંભાતમાં વાદ કરી રાત્રિભોજન ઉત્થાપ્યું હતું. (૫૪) આ૦ સોમદેવસૂરિ પટ્ટે આ૦ સુધાનંદનસૂરિ (૫) આ૦ સુમતિસુંદરસૂરિ, જેની ઉપદેશશક્તિ મહાન હતી. (૫૬) આ૦ કમલકલશસૂરિ, જેના નામથી સં૦ ૧૫૫૫થી 'કમલકળશગચ્છ' ચાલ્યો. તેમને સિરોહીનો રાજા બહુ માનતો હતો. તેમનું "સહસ્રાવધાની" બિરુદ હતું. (૫૭) જયકલ્યાણસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૫૬૬ ફા૦ શુ૦ ૧૦ અચળગઢ ઉપર પોરવાડ સહસાએ કરાવેલ ચોમુખજી મંદિરમાં મૂળનાયકની પ્રતિષ્ઠા કરી. (૫૮) ચારિત્રસુંદરસૂરિ. તેઓ પણ સં૦ ૧૫૬૬ની અચળગઢની પ્રતિષ્ઠામાં હાજર હતા. ('તપાગચ્છ કમલકલશશાખા પટ્ટાવલી,' તથા આબુ-અચળગઢના શિલાલેખના આધારે). (આ પટ્ટાવલી પૃ૦ ૧૪૯માં છપાઇ છે.)

(૫૬) આ૦ કમલકલશસૂરિ (૫૭) મતિલાવણ્ય (૫૮) કનકકલશ. (૫૯) નર્બુદાચાર્ય. તેમણે સં૦ ૧૬૬૫માં 'કોકશાસ્ત્ર ચઉપાઈ' બનાવી.

પૃષ્ઠ ૮૩ કડી ૨ : ૫ 'કુતુબપુરાગચ્છ નિગમગચ્છ પટ્ટાવલી'—

૫૨ આ૦ શ્રીરત્નશેખરસૂરિ, સ્વ૦ સં૦ ૧૫૧૭, ૫૩. આ૦ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ. આ૦ સોમદેવસૂરિ. ૫૪. આ૦ સોમદેવસૂરિપટ્ટે આ૦ રત્નમંડનસૂરિ.

૫૫. આ૦ સોમજયસૂરિ. ૫૬. આ૦ ઇંદ્રનંદિ. તેમણે પાટણ પાસેના કતપુર કે કુતુબપુર ગામથી 'કુતુબપુરાગચ્છ' ચલાવ્યો, જે ગચ્છનાં બીજાં નામો કતપુર અને કતકપુર પણ મળે છે.

આ૦ કમળકલશથી સં૦ ૧૫૫૫ થી 'કમળકલશગચ્છ' શરૂ થયો છે. અને આ૦ હેમવિમલસૂરિની શિષ્ય પરંપરા 'તપગચ્છ પાલનપુરા ગચ્છ' અને 'હેમશાખા' એમ ત્રણ નામથી જાહેર થઈ છે, કુતુબપુરા ગચ્છમાંથી જ 'નિગમગચ્છ' નીકળ્યો હતો.

૫૭. ધર્મહંસસૂરિ, ૫૮. ઇંદ્રહંસસૂરિ.

૫૬. આ૦ ઇંદ્રનંદિસૂરિ ૫૭. આ૦ સૌભાગ્યનંદિસૂરિ ૫૮. આ૦ હંસસંયમસૂરિ ૫૯. આ૦ ઇંદ્રનંદિસૂરિ ૬૦. આ૦ સંયમસાગરસૂરિ ૬૧. આ૦ હંસવિમલસૂરિ.

કુતુબપુરા ગચ્છના આ૦ હર્ષવિનયે 'નિગમમત' ચલાવ્યો હતો, જેનું બીજું નામ "ભૂકટિયા" મત હતુ. જો કે આ૦ હર્ષવિનયે પાછળથી તે

મતને છોડી દીધો હતો કિન્તુ બ્રાહ્મણોએ તે મતનું રક્ષણ કર્યું છે. નિગમ મતમાં તે સમયમાં રચાયેલ 'ઉત્તરારણ્યક' વગેરે ૩૬ ઉપનિષદોની પ્રધાનતા છે. એ ૩૬ ઉપનિષદનાં નામ અને અનુક્રમ નીચે પ્રમાણે છે:

૩૬ ઉપનિષદો : (૧) ઉત્તરારણ્યક, (૨) પંચાધ્યાય, (૩) બ્રહ્મરહસ્ય, (૪) વિજ્ઞાનઘનાર્ણવ, (૫) વિજ્ઞાનેશ્વરાખ્ય, (૬) વિજ્ઞાનગુણાર્ણવ, (૭) નવતત્ત્વનિદાનનિર્ણય, (૮) તત્વાર્થનિધિરત્નાકર, (૯) વિશુદ્ધાત્મગુણગંભીર, (૧૦) અર્હદ્ધર્માગમનિર્ણય, (૧૧) ઉત્સર્ગાપવાદવચનાનૈકતા, (૧૨) અસ્તિ-નાસ્તિવિવેકનિગમનિર્ણય, (૧૩) નિજમનોનયનાહ્લાદ, (૧૪) રત્નત્રયનિદાન-નિર્ણય, (૧૫) સિદ્ધાગમસંકેતરતબક, (૧૬) ભવ્યજનભયાપહારક, (૧૭) રાગિજનનિર્વેદજનક, (૧૮) સ્ત્રીમુક્તિનિદાનનિર્ણય, (૧૯) કવિજનકલ્પદ્રુ-મોપમ, (૨૦) સકલપ્રપંચપથનિદાન, (૨૧) શ્રાદ્ધધર્મસાધ્યાપવર્ગ, (૨૨) સપ્તનયનિદાન, (૨૩) બંધમોક્ષાપગમ, (૨૪) ધ્રુષ્ટકમનીયસિદ્ધિ, (૨૫) બ્રહ્મકમનીયસિદ્ધિ, (૨૬) નૈષ્કર્મકમનીય, (૨૭) ચતુર્વર્ગચિંતામણિ, (૨૮) પંચજ્ઞાનસ્વરૂપવેદન, (૨૯) પંચદર્શનસ્વરૂપરહસ્ય, (૩૦) પંચચારિત્રસ્વરૂપ-રહસ્ય, (૩૧) નિગમાગમ વાક્યવિવરણ, (૩૨) વ્યવહારસાધ્યાપવર્ગ, (૩૩) નિશ્ચયૈકસાધ્યાપવર્ગ, (૩૪) પ્રાયશ્ચિત્તૈકસાધ્યાપવર્ગ, (૩૫) દર્શનૈકસાધ્યાપવર્ગ, (૩૬) વિરતાવિરતસમાનાપવર્ગ.

પૃષ્ઠ ૮૩ કડી ૨ : તપાગચ્છ લઘુશાલા યાને લઘુપોષાલિક સોમ-શાખા પટ્ટાવલી (હર્ષકુલ પટ્ટાવલી)—

(૫૫) આ૦ શ્રી હેમવિલસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૫૮૩. તેમની પાસે લોંકામતના ઋ૦ હાના, ઋ૦ શ્રીપતિ, ઋ૦ ગણપતિએ દીક્ષા લીધી (શ્રીપતિના શિષ્ય હર્ષાનંદ અને તેના શિષ્ય ઉ. વિવેકહર્ષ તથા પરમાનંદ)

(૫૬) ક્રિયોદ્ધારક આ૦ શ્રીઆણંદવિમલસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૫૯૬, આ૦ શ્રી**સૌભાગ્યહર્ષ**સૂરિ, શતાર્થી પં૦ હર્ષકુલ, પ૦ સંઘહર્ષ, પં૦ કુશલસંયમ, પ૦ શુભશીલ, પ૦ હર્ષકુલે 'સૂયગડાંસૂત્ર દીપિકા' રચી. 'કવિકલ્પદ્રુમ' સટીક રચ્યો.

(૫૭) આ૦ સોમવિમલસૂરિ. ખંભાત પાસેના કંસારી ગામમાં પોરવાડ મંત્રી સમધરના વંશના રૂપવંતની પત્ની અમરાદેવીએ પિત્રિદાસ અને જસવંતને જન્મ આપ્યો. જસવંતકુમારનો સં૦ ૧૫૭૦ માં જન્મ, સં૦ ૧૫૭૪ મા વૈ. શુ. ૩ શનિવારે રોહિણી નક્ષત્રમાં આ૦ હેમવિમલ-સૂરિના હાથે મુનિ સૌભાગ્યહર્ષના શિષ્યરૂપે અમદાવાદમાં સં૦ ભૂભંચે કરેલ દીક્ષા ઉત્સવમાં દીક્ષા. નામ સોમવિમલ, તેમના ગુરુજીને સં૦ ૧૫૮૩માં

સૂરિપદ. ત્યાર પછી મુનિ સોમવિમલને સં૦ ૧૫૯૦માં ખંભાતમાં ગણિપદ, સં૦ ૧૫૯૪ ફા વ. ૫ સિરોહીમાં પંન્યાસ પદ, સં૦ ૧૫૯૫ વીજાપુરમાં ઉપાધ્યાય પદ, સં૦ ૧૫૯૭ આ. શુ. ૫ ગુરુવારે અમદાવાદમાં ગુરુજીના હાથે સૂરિપદ, સં૦ ૧૬૦૫ના મહા શુદ ૫ ખંભાતમાં ગચ્છનાયક પદ, અને સં૦ ૧૬૩૭ માગશરમાં સ્વર્ગગમન. તેમણે ૪ વર્ષની ઉંમરે દીક્ષા લીધી હતી. અજારી તીર્થમાં જઈ શારદાની આરાધના કરી વર મેળવ્યો હતો. તેમના ઉપદેશથી વિજાપુરના દોશી તેજાએ સિદ્ધાચલનો સંઘ કાઢયો હતો જેમાં ૪ લાખ દ્રવ્ય ખરચ્યુ હતુ. તેમણે સં૦ ૧૫૯૯માં પાટણમાં, સં૦ ૧૬૦૦ માં દીવમાં, ધોળકામાં, ખંભાતમાં સં૦ ૧૬૦૧માં આમોદમાં, સં. ૧૬૦૨ મા અમદાવાદમાં, સં૦ ૧૬૦૩ માં અમદાવાદમાં, ગોલનગરમાં, ઇડરમાં, સં૦ ૧૬૦૯ માં રહણિદપુરમાં સં૦ ૧૬૧૯ માં ખંભાતમાં, સં૦ ૧૬૨૦ માં નંદુરબારમાં, સં૦ ૧૬૨૩ માં અમદાવાદમાં, એમ જુદા જુદા સ્થાનમાં વિવિધ અભિગ્રહો લીધા હતા, જે દરેક પૂરા થયા હતા. તેમણે સં૦ ૧૬૧૧ મા પાટણમાં અંજનશલાકા તથા પ્રતિષ્ઠા કરાવી. તેઓ શતાર્થી બિરુદના ધારક હતા. તેમણે 'કલ્પસૂત્ર'નો ટબો, 'સંઘચરિત્ર, નવકાર ચોપાઈ' સં૦ ૧૬૦૫, ધમ્મિલકુમાર રાસ ખંભાતમાં સં૦ ૧૬૧૫, ચંપકશ્રેષ્ઠિરાસ વિરાટનગરમા સં૦ ૧૬૨૨, શ્રેણિકરાસ સં૦ ૧૬૩૦ કુમારગિરિમાં, ક્ષુલ્લકકુમારરાસ અમદાવાદના રાજપરામાં સં૦ ૧૬૩૩, કુમારગિરિમંડણ શાંતિનાથ સ્તવન દુહા ૩૮, પગલા દિનપ્રમાણુ અને લગનમાન દુહા ૨૫, 'સ્તવન ગીત' વગેરેની રચના કરી છે.

તેઓ અષ્ટાવધાની, ઇચ્છાલિપિવાચક, વર્ધમાન વિદ્યા, સૂરિમંત્ર સાધક, ચૌર્યાદિભય નિવારક, સંદેશદ્વારા વંદનથી વિવિધ રોગના હરનાર, પાદ પ્રક્ષાલનથી સુખપ્રસૂતિકરણ પ્રભાવવાળા ઇત્યાદિ મહિમાવાળા હતા.

તેમને આ૦ આણંદસોમ, આ૦ હંસસોમ, ઉ. દેવસોમગણિ પં૦ વિદ્યારત્નગણિ, પં૦ વિદ્યાવિજયગણિ, પં૦ હર્ષદત્ત, પં૦ લક્ષ્મીભદ્ર વગેરે ૨૦૦ સાધુ શિષ્યો હતા.

આ૦ આણંદસોમસૂરિનો ૧૫૯૦ માં જન્મ, સં૦ ૧૬૦૧ માં કા૦ શુ૦ ૧૫ દીક્ષા, સં૦ ૧૬૧૧માં પન્યાસ પદ, સં૦ ૧૬૨૫ માં પાટણમાં સૂરિપદ અને સં૦ ૧૬૩૬ ભા૦ વ૦ ૫ માં સ્વર્ગ. તેમણે સં૦ ૧૬૧૯ માં નંદરબારમાં 'સોમવિમલસૂરિ રાસ' ગા૦ ૧૫૬ની રચના કરી છે. તેઓ ગુરુજીની વિદ્યમાનતામાં જ કાલધર્મ પામ્યા એટલે આ૦ સોમવિમલસૂરિએ આ૦ હેમસોમને સૂરિપદ આપી પટ સોપ્યો. આ૦ હંસસોમસૂરિપદે

આ૦ વિશાલસોમ શિષ્ય પં૦ જિનકુશલ શિષ્ય લક્ષ્મીકુશલે સં૦ ૧૬૮૪ માં 'વૈદ્યકસારરત્નપ્રકાશ' બનાવ્યો. પં૦ હર્ષદત્તે સં૦ ૧૬૦૧ માં 'અગડદત્ત રાસ' બનાવ્યો ૫૦ લક્ષ્મીભદ્રની શિષ્ય પરંપરાના ઉદયશીલ, ચારિત્રશીલ, પ્રમોદશીલના શિષ્ય દેવશીલે સ૦ ૧૬૧૯ના બીજા શ્રાવણમાં વડગામમાં 'વેતાલપચ્ચીશી' બનાવી.

(૫૮) આ૦ હેમસોમસૂરિ–તેમનો સ૦ ૧૬૨૩ માં વીસા પોરવાડ જોધરાજની પત્ની રૂડીબાઇની કૂખથી જન્મ, સ૦ ૧૬૩૦ મા વડગામમાં દીક્ષા, સં૦ ૧૬૩૫ માં પંન્યાસ પદ, સ૦ ૧૬૩૬ ના વૈ૦ વ૦ ૨ સૂરિપદ, અને સં૦ ૧૬૭૯ માં સ્વર્ગ.

(૫૯) આ૦ વિમલસોમસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૬૮૮. (૬૦) વિશાલસોમસૂરિ.

(૬૧) આ૦ ઉદયવિમલસૂરિ–આ૦ ઉદયસોમસૂરિ, આ૦ શાંતિસોમ-સૂરિ, પં૦ વિમલગણિ, પં૦ વિમલગણિ શિષ્ય પં૦ ધનવિમલે સં૦ ૧૭૭૧ 'પન્નાવણાસૂત્ર ટબો' બનાવ્યો.

(૬૨) ગજસોમસૂરિ તેમણે અગસ્તપુરમાં શાંતિસોમસૂરિનું અપમાન કર્યું તેણે રાખેલ પંચકેશ ખેંચી કાઢયા એટલે શાંતિસોમસૂરિએ ગજસોમ-સૂરિનો પટ્ટો બંધ કર્યો.

(૬૩) મુનીંદ્રસોમસૂરિ. (૬૪) રાજસોમસૂરિ. (૬૫) આણંદસોમસૂરિ. (૬૬)દેવેદ્રવિમલસોમસૂરિ. (૬૭) તત્ત્વવિમલસૂરિ. (૬૮) પુણ્યવિમલસૂરિ.

(૬૫) આનદવિમલ સોમસૂરિ, (૬૬) મુનીંદ્રસોમસૂરિ, (૬૭) કેસર-સોમજી, (૬૮) સોમજી, (૬૯) કસ્તૂરસોમજી, (૭૦) રત્નસોમજી, (૭૧) રાયચંદજી સં૦ ૧૮૬૯ આ૦ શુ૦ ૨ બુધવાર મુ૦ કડા.

('લઘુપોષાલિકગચ્છ પટ્ટાવલી' તથા જૈન ઐતિહાસિક ગૂર્જરકાવ્ય સંચય' રાસ સારના આધારે)

પૃષ્ઠ ૮૩, કડી ૫ : કડુઆમતની પટ્ટાવલી—

(૧) કડુઆશાહ નાડોલાઇના મહં૦ કાનજીના પુત્ર કડવાએ આંચલિક શ્રાવકના ઉપદેશથી વૈરાગ્ય પામી રૂપપરમાં આગમિયા ગચ્છના ૫૦ હરિકીર્તિ પાસેથી શાસ્ત્રજ્ઞાન મેળવી પાંચમા આરામાં મુનિપણું પાળવુ દુષ્કર જાણી ગૃહસ્થવેષે સંવરી બની "કડુઆમત" ચલાવ્યો. તેણે પ્રરૂપણા કરી કે ૧ સ્થાપના પ્રમાણ, ૨ શ્રાવકપ્રતિષ્ઠા કરે, ૩ સ્ત્રીઓ પૂજા કરે, ૪ દેરાસરમાં પાઘડી ઉતારીને દેવવંદન કરવું, ૫ દેવવંદનમા થોયો ત્રણ કહેવી, ૬ શાસ્ત્રાનુસાર

સામાયિક પ્રતિક્રમણ કરવાં, ૭ વિશેષ સામાયિક કરવાં, ૮ સામાયિકમાં મુહપત્તિ ચરવલો રાખવાં, ૯ સામાયિક લઇ ઇરિયાવહી કરવી, ૧૦ પર્વ સિવાય પણ પોષધ કરવો, ૧૧ પોષધ ત્રિવિહાર ચોવિહાર થાય, ૧૨ બીજું વાંદણું બેઠાં બેઠાં દેવું, ૧૩ પુનમે પાખી કરવી, ૧૪ ચોથે સંવત્સરી કરવી, ૧૫ બે શ્રાવણ હોય ત્યારે બીજા શ્રાવણમાં સંવત્સરી કરવી, ૧૬. બે કાર્તક હોય ત્યારે બીજા કાર્તિકે ચોમાસી કરવી, ૧૭ માલારોપણ નહીં, ૧૮ વાસી કઠોળનો ત્યાગ, ૧૯ દ્વિદલ ભક્ષવાનો ત્યાગ, ૨૦ વીરનાં પાંચ કલ્યાણકમાન્ય, ૨૧ અત્યારે દશમુ અચ્છેરું ચાલે છે, ૨૨ સૂત્રપંચાંગી ઇત્યાદિ અનેક બોલની પ્રરૂપણા કરી. વધુમાં સંવરી ગૃહસ્થના ૧૦૧ બોલ પુરુષને, શીલપાલનના ૧૦૪ બોલ, સ્ત્રીઓને શીલપાલનના ૧૧૩ બોલની પ્રરૂપણા કરી. ઘણા સંવરી શ્રાવક બનાવ્યા. ઘણા શહેરોમાં પોતાનો મત ફેલાવ્યો. મૃત્યુ સં૦ ૧૫૬૪ (૧૫૬૨), (૨) શા. ખીમજી મૃત્યુ સં૦ ૧૫૭૧, (૩) વીરા મૃત્યુ સં૦ ૧૬૦૧, (૪) શા. જીવરાજ મૃ૦ સં૦ ૧૬૪૪, (૫) શા૦ તેજપાલ મૃ૦ સં૦ ૧૬૪૬, (૬) શા૦ રતનપાલ મૃ૦ સં૦ ૧૬૬૧, (૭) શા. જિનદાસ મૃ૦ સં૦ ૧૬૭૦, (૮) શા૦ તેજપાલ વિદ્યમાન સં૦ ૧૬૮૪, (૯) શા૦ કલ્યાણ વિદ્યમાન સં૦ ૧૬૮૪, (૧૦) શા૦ ભલ્લુ, (૧૧) શા૦ ભાણ, ('કડુઆમતની લઘુપટ્ટાવલી' જૈ૦ સા૦ સં૦ ખં૦ ૩ અં ૩ સ૦ ૧૯૮૪)

પૃષ્ઠ ૮૩, કડી ૫ : વિજયમતપરંપરા—

(૧) વિજયઋષિ. તેમના નામથી વિજયમત ચાલ્યો, વિ૦ સ૦ ૧૫૭૦, (૨) ઋષિ ધર્મદાસજી, (૩) ખેમસાગરજી, (૪) પદ્મસાગરજી, (૫) ગુણસાગરજી. તેમણે સ૦ ૧૬૭૬માં 'ઢાલસાગર રાસ' બનાવ્યો, (૬) ઋષિ કેશરાજજી. તેમણે સં૦ ૧૬૮૩માં આંતરોલી કે આતગ્રુખામાં ક૦ સ૦ આ૦ શ્રીહેમચન્દ્રસૂરિના રામચરિત્રના આધારે 'રામયશોરસાયન રાસ' બનાવ્યો. સ્થાનકમાર્ગી સમાજમાં આ રાસ પ્રત્યે ઘણો આદર છે*

* અમદાવાદના મોતીલાલ મનસુખરામ શાહ 'જૈનહિતેચ્છુ'ના તંત્રીએ આ રાસ પ્રકાશિત કર્યો હતો પરંતુ તે પૂર્વાગ્રહવાળા સ્થાનકમાર્ગી જૈન હોવાથી તેમણે મૂળ રાસમાં રહેલ જિન પ્રતિમાના પાઠોને ઉડાવી તેને સ્થાને [illegible] પ્રમાણે પાઠો ગોઠવી તે રાસ છપાવ્યો હતો પછી સુરતના શેઠ જીવણચંદ સાકરચંદ જવેરીએ સં૦ ૧૯૭૩માં શેઠ દેવચંદ લાલભાઇ પુસ્તકોદ્ધાર [illegible] 'શ્રીઆનંદકાવ્ય મહોદધિ' મૌક્તિક બીજામાં આ રાસ અસલરૂપમાં પ્રકાશિત [illegible] છે. સાથોસાથ મોતીલાલશાહે કરેલ પાઠોની ઉઠાવગીરીને પણ મુખબંધમાં [illegible] સાફ સપ્રમાણ જાહેર કરી દીધી છે રાસની રચના [illegible]

પૃષ્ઠ ૮૩, કડી ૬ : પાયચંદ્રગચ્છ પટ્ટાવલી—

(૫૪) પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ, આ૦ વાદીદેવસંતાનીય નાગોરીતપગચ્છની પરંપરામાં આ૦ પૂર્ણચંદ્રસૂરિ, આ૦ હેમહંસ, આ૦ લક્ષ્મીનિવાસ, પં૦ પુણ્યરત્ન, પં૦ સાધુરત્નના શિષ્ય ઉ૦ પાર્શ્વચંદ્ર થયા છે. તેમણે ભ૦ સોમરત્નસૂરિ પાસે ભણી સં૦ ૧૫૭૨માં 'પાયચંદમત' ચલાવ્યો. તેમને વિજયદેવ શિષ્ય હતા, તે પ્રથમ આચાર્ય બન્યા હતા, તે જ આ૦ વિજયદેવે ઉ૦ પાર્શ્વચંદ્રને આચાર્યપદ આપ્યુ. તેમજ બ્રહ્મર્ષિને પણ સૂરિપદ આપી આ૦ વિનયદેવસૂરિ બનાવ્યા. આ૦ વિજયદેવસૂરિ સં૦ ૧૬૦૧માં સ્વર્ગે ગયા, આ૦ પાર્શ્વચંદ્રને જોધપુરનો રાજા માલદેવ બહુ માનતો હતો. 'હીરસૌભાગ્ય' પ્રશસ્તિમા લખ્યું છે કે જ્યારે જગર્ષિએ વાદ જાહેર કર્યો ત્યારે આ૦ પાર્શ્વચદ્રે જોધપુરના રાજા માલદેવનું શરણુ લીધુ હતું. તેમનું સં૦ ૧૧૬૨માં જોધપુરમાં સ્વર્ગગમન થયું

(૫૫) સમરચંદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૬૨૬ (૫૬) રાજચંદ્રસૂરિ (૫૭) વિમલચદ્રસૂરિ, તેમના શિષ્ય પૂંજા ઋષિ મોટા તપસ્વી હતા. (૫૮) જયચદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૬૯૯ (૫૯) પદ્મચંદ્રસૂરિ. તેમણે રાસ, સ્તવનો, સજ્ઝાયો, પૂજા રચેલ છે. સ્વ૦ સં૦ ૧૭૪૪, (૬૦) મુનિચંદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૭૫૦ (૬૧) નેમિચદ્રસૂરિ, સ્વ૦ સં૦ ૧૭૯૭ જગચ્ચદ્ર ગણિ શિષ્ય લક્ષ્મીચંદ્રે 'જ્યોતિષની સારણી' બનાવી (૬૨) કનકચદ્રસૂરિ (૬૩) શિવચંદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૮૨૩ (૬૪) ભાનુચંદ્રસૂરિ, (૬૫) વિવેકચંદ્રસૂરિ, (૬૬) લબ્ધિચદ્રસૂરિ, ઉ૦ સાગરચંદ્ર શિષ્ય જગત પંડિત જિનચંદ્રગણિએ સં૦ ૧૮૫૪થી ૧૮૮૩ માં 'સિદ્ધાંતરત્નિકા વ્યાકરણ' તથા 'જાતકગ્રંથ' બનાવ્યા છે. તે મહાન વિદ્વાન સમર્થ વ્યાખ્યાતા હતા, તેના ઉપદેશથી ઉદેપુરના દીવાન પટવા જોરાવર મલજીએ પચ્ચીસ લાખ રૂપિયા ખરચી સિદ્ધાચળનો સંઘ કાઢયો હતો અને ત્યા ભાટોનો ઉપદ્રવ હતો તેને દૂર કર્યો હતો. (૬૭) હર્ષચદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૯૧૩ શખેશ્વરમા, (૬૮) હેમચંદ્રસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૯૪૦ (૬૯) આ૦ ભ્રાતૃચદ્રસૂરિ તેમણે ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૭૨ (૭૦) આ૦ સાગરચદ્રસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૯૩ ('નાગપુરીય બૃહત્તપાગચ્છની પટ્ટાવલી'ના આધારે)

સુધર્માગચ્છની પરંપરા—૧ વિજયદેવસૂરિ. આ૦ પાર્શ્વચદ્રસૂરિને વિજયદેવ શિષ્ય હતા. તે પ્રથમ આચાર્ય બન્યા અને પછી તેમણે જ ઉ૦ પાર્શ્વચદ્રને તથા બ્રહ્મર્ષિને સૂરિપદ આપ્યું. બ્રહ્મર્ષિનું નામ વિનયદેવસૂરિ. ૨ ભ૦ વિનયદેવસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૬૦૨માં 'સુધર્માગચ્છ' ચલાવ્યો ૩ ભ૦

નિનયકીર્તિસૂરિ. ૪ ભ૦ વિનયકીર્તિસૂરિ. ૫ ભ૦ જ્ઞાનકીર્તિસૂરિ. ૬ ભ૦ સુમતિકીર્તિસૂરિ.

પૃષ્ઠ ૮૪, કડી ૯: "વટપદ્રનગર."

આહીં વટપદ્રનગર શબ્દથી પાટણ પાસેનુ વડાલી ગામ સમજવું કેમકે આ૦ વિજયદાનસૂરિજી વડાલીમાં સ્વર્ગે ગયા છે અને ત્યાંથી તેમની ચરણપાદુકા પણ મળેલ છે.

પૃષ્ઠ ૮૫, કડી ૧૧: તપારત્ન પટ્ટાવલી—

(૫૭) આ૦ શ્રીવિજયદાનસૂરિ, (૫૮) આ૦ વિજયરાજસૂરિ. તેઓ અસલમાં ઉકેશગચ્છની દ્વિવંદનીક શાખાના ૬૯મા પટ્ટધર હતા. તેમનું પ્રથમ નામ દેવકલશ મુનિ, તે સં૦ ૧૫૮૪માં કક્કસૂરિ નામે આચાર્ય થયા હતા. તેમણે ચોદશ પુનમના શાસ્ત્રાર્થમાં ચૌદશની પાખી સ્થાપી. મહમ્મુદખાનને ચમત્કાર બતાવી "રાજવલ્લભ" બિરુદ મેળવ્યું. આથી લોકો તેમને રાજવલ્લભસૂરિ તરીકે ઓળખતા હતા. પછી તેમણે સં૦ ૧૫૮૪માં મગશીરમાં આ૦ આણંદવિમલસૂરિના હાથે ફરી યોગોદ્વહન કરી મુનિમાર્ગ સ્વીકાર્યો. તેનું અસલ નામ રામકુમાર હતુ. બિરુદ રાજવલ્લભનું હતું એટલે રાજવિજય નામ રાખ્યું અને આ૦ વિજયદાનસૂરિના શિષ્ય બનાવી યુવરાજપદે સ્થાપ્યા. તે ત્યાગી હતા એટલે ઘણી લબ્ધિઓ ઉત્પન્ન થઇ અને તેમાં ફસાઇ શિથિલ બની ગયા. આ તરફ આ૦ વિજયદાનસૂરિએ સં૦ ૧૬૧૦મા આ૦ હીરવિજયસૂરિને સૂરિપદ આપ્યું એટલે તેઓ પણ શિથિલાચાર અને બારેજાનો પરિગ્રહ છોડી, ગુરુ પાસે આવ્યા. ગુરુએ તેમને સૂરિપદે રાખ્યા અને તેઓ સં૦ ૧૬૨૪માં ઝીંઝુવાડામાં સ્વર્ગે ગયા તેમનાથી તપગચ્છની 'રત્નશાખા' નીકળી. તેમના શિષ્ય દેવવિમલગણિએ 'પાડવચરિત્ર' બનાવ્યુ છે. (૫૯) રત્નવિજયસૂરિ, (૬૦) હીરરત્નસૂરિ, (૬૧) જયરત્નસૂરિ સ્વર્ગ સં૦ ૧૭૩૪, (૬૨) ભાવરત્નસૂરિ, (૬૩) દાનરત્નસૂરિ, (૬૪) કીર્તિરત્નસૂરિ, (૬૫) મુક્તિરત્નસૂરિ, (૬૬) પુણ્યોદયરત્નસૂરિ, (૬૭) અમૃતરત્નસૂરિ, (૬૮) ૬૮ ચંદ્રોદયરત્નસૂરિ, (૬૯) સુમતિરત્નસૂરિ, (૭૦) ભાગ્યરત્નજી, જે ખેડાની ગાદીએ હતા ત્યારે અવસાન પામ્યા છે.

(૫૭) વિજયદાનસૂરિ, (૫૮) વિજયરાજસૂરિ, (૫૯) રત્નવિજયસૂરિ, (૬૦) હીરરત્નસૂરિ, (૬૧) લબ્ધિરત્ન, (૬૨) મેઘરત્ન, (૬૩) શિવરત્ન (૬૪) સિદ્ધિરત્ન, (૬૫) ઉપા૦ ઉદયરત્નજી, જેઓ સમર્થ કવિ હતા, અને દરેક રસોને યથાર્થ સ્થાને ઉપસાવી શકતા હતા (૬૬) ઉત્તમરત્ન, (૬૭)

જિનરત્ન, (૬૮) ક્ષમારત્ન, (૬૯) રાજરત્ન, (૭૦) અનોપરત્ન, (૭૧) તેજ-રત્ન, (૭૨) ઉ૦ ગુણરત્નજી આકોલામાં અવસાન પામ્યા.

(૬૦) હીરરત્ન, (૬૧) લબ્ધિરત્ન, (૬૨) સિદ્ધિરત્ન, (૬૩) હર્ષરત્ને સં૦ ૧૬૯૬માં 'નેમિરાસ-વસન્તવિલાસ' રચ્યા.

(૫૩) આ૦ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ (૫૪) ઉ૦ ચંદ્રરત્ન (૫૫) ઉભયભૂષણ-ઉભયલાવણ્ય, (૫૬) પં. હર્ષકનક -હર્ષલાવણ્ય, (૫૭) પં૦ વિવેકરત્ન (૫૮) પં૦ શ્રીરત્ન, (૫૯) ઉ૦ રાજરત્ન આ૦ વિશાલસોમરાજ્યે સં૦ ૧૬૯૬માં વિદ્યમાન.

પૃષ્ઠ ૮૯, કડી ૧૦: મુકુન્દ બ્રહ્મચારીનો પરિચય—

પ્રયાગના બ્ર૦ મુકુન્દે બાદશાહતથી લોભાઇ બીજા ભવમાં બાદશાહ થવાનું નિયાણું કરી સં૦ ૧૫૯૮માં જૂના પીપળાને સળગાવી તેમાં પોતાનું બલિદાન આપ્યું અને બાદશાહ હુમાયુની પત્ની મરિયમ મકાની અપરનામ હમીદા બેગમની કુક્ષિથી સં૦ ૧૫૯૯ કા૦ વ૦ ૬ ને દિને બીધોગઢમાં જન્મ લીધો તે જ બાદશાહ અકબર થયો. બ્ર૦ મુકુંદનો મોટો ચેલો મરી સં૦ ૧૫૬૨માં જન્મ લઈ કવિ નરહરિ તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલ છે. બ્ર૦ મુકુન્દે પોતાનો હોમ કર્યો તે સ્થાનેથી બા૦ અકબરને તપાસ કરતાં એક તામ્રપત્ર મળ્યું હતું તેમાં નીચે પ્રમાણે શ્લોક હતો.

वसुनिधिशरचंद्रे तीर्थराजप्रयागे,
तपसि बहुलपक्षे द्वादशीपूर्वयामे ।
शिखिनि तनु जुहोम्यखण्डभूम्याधिपत्ये,
सकलदुरितहारी ब्रह्मचारी मुकुन्दः ॥१॥

(નરહરિ મહાપાત્રકૃત છપ્પય, કવિ દયાલજીકૃત કવિત્ત, 'વિશાલભારત' સન ૧૯૪૬ ડિસેમ્બર, બીજા અંકો, સન ૧૯૪૮ એપ્રિલનો અંક વગેરે.

પૃષ્ઠ ૯૨, કડી ૧ અને પૃષ્ઠ ૯૫, કડી ૧૫ : ઉ૦ શ્રી શાંતિચંદ્રગણિ વગેરેની પરંપરા—

(૫૭) શ્રી વિજયદાનસૂરિ (૫૮) આ૦ શ્રી વિજયહીરસૂરિ, પં૦ સહજકુશલગણિ, (૫૯) ઉપાધ્યાય શ્રી સકલચંદ્રગણિ. જેમણે સં૦ ૧૬૪૩માં 'મૃગાવતી આખ્યાન, વાસુપૂજ્ય જિનપુણ્યપ્રકાશ રાસ, સાધુવંદના, સત્તર ભેદી પૂજા, એકવીશ પ્રકારી પૂજા, બારભાવના સજ્ઝાય, વીરવર્ધન જિનવેલી, ગણધરવાદ સ્તવન, સાધુ કલ્પલતા, મહાવીર હીંચ સ્તવન સં૦ ૧૬૬૦, ઋષભ સમતા સરળતા સ્તવન કડી ૩૧, દીવાળી સ્તવન, સીમંધરસ્વામીને

કુમતદોષ વિનતિ, ગૌતમપૃચ્છા, દેવાનંદા સ્વાધ્યાય, સજ્ઝાયો, પ્રતિષ્ઠાકલ્પ' વગેરે બનાવ્યાં છે. (૬૦) ઉ૦ શ્રી **શાંતિચન્દ્રગણિ.** તેમણે ઇડરમાં નારાયણ રાજાની સભામાં દિગમ્બરવાદી ભૂષણને જીત્યો, જમ્બૂદ્વીપપ્રજ્ઞપ્તિની 'પ્રમેયરત્નમંજૂષા' ટીકા વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યા, બાદશાહ અકબરને દયાપ્રેમી બનાવ્યો. (૬૧) અમરચંદ્ર. સં૦ ૧૬૭૮માં 'કુલધ્વજ રાસ' પ્રકાશ્યો છે. સં૦ ૧૬૭૯માં 'સીતાવિરહ લેખ' રચ્યો. 'યુગપ્રધાન સજ્ઝાય' ગાથા ૧૬ બનાવી.

(૫૭) આ૦ વિજયદાનસૂરિ (૫૮) ઉ૦ શ્રીકરણ, તેમણે 'સીમંધરસ્વામી સ્તવન' બનાવ્યું (૫૯) પં૦ તેજપાલ. તેમણે પ્રતિમા પાઠગર્ભિત ભગવાનપાર્શ્વનાથનું સ્તવન બનાવ્યુ.

(૫૭) આ૦ વિજયદાનસૂરિ (૫૮) આ૦ વિજયહીરસૂરિ (૫૯) ઉ૦ સકલચન્દ્રગણિ (૬૦) મુનિ લક્ષ્મીચંદ્ર (૬૧) મુનિચંદ્રજી (૬૨) વૃદ્ધિચંદજી (૬૩) માનચંદજી (૬૪) તેજચંદજીએ 'પુણ્યસાર રાસ' બનાવ્યો.

(૫૭) આ૦ **શ્રીવિજયદાનસૂરિ** (૫૮) આ૦ શ્રીવિજયહીરસૂરિ (૫૯) ઉપાધ્યાય **સકલચન્દ્રગણિ** (૬૦) ઉ૦સૂરચન્દ્રગણિ (૬૧) ઉ૦ **ભાનુચન્દ્રગણિ** (૬૨) પં૦ દેવચન્દ્રગણિ પોતાની માતા, પોતે રામચંદ્ર તથા નાનો ભાઈ ત્રણેએ આ૦ વિજયસેનસૂરિના ઉપદેશથી દીક્ષા લીધી. બન્નેનુ નામ મુનિ દેવચંદ્ર, મુનિ વિવેકચંદ્ર રાખવામા આવ્યું. મુનિ દેવચંદ્રજીએ ઉ૦ ભાનુચન્દ્રજી ગણિ પાસે અભ્યાસ કર્યો આ૦ વિજયસેનસૂરિના હાથે સં૦ ૧૬૬૫માં પંન્યાસપદ લીધુ. ત્યારથી તેઓ નિત્ય એકાસણુ, ગંઠસી, દ્રવ્ય મર્યાદા, ગોળનો ત્યાગ, કડાઈ વિગઈનો ત્યાગ, દર મહિને ૭ ઉપવાસ વગેરે તપસ્યા કરતા હતા. તેમણે સં૦ ૧૬૯૭માં સરોતરામાં પાંચ દિવસનું અનશન કરી સ્વર્ગગમન કર્યું. તેમણે 'જિનશતક, વિચારષટ્ત્રિંશિકા, પૃથ્વીચંદ્રરાસ સં૦ ૧૬૯૬, નવતત્ત્વ, શત્રુંજય પરિપાટી સ્તવન ગા. ૧૧૮, મહાવીરભવ સ્તવન, પોસીના પાર્શ્વ-સ્તવન, શંખેશ્વર પાર્શ્વસ્તવન, નેમિનાથ સ્તવન' વગેરે બનાવ્યાં છે.

('જૈન સત્યપ્રકાશ' વ૦ ૨ પૃ૦ ૬૨૭)

(૬૧) ઉ૦ શ્રીભાનુચંદ્રગણિ (૬૨) કપૂરચંદગણિ (૬૩) પં૦ કનકચન્દ્રગણિ (૬૪) મયાચન્દ્રગણિ (૬૫) ભક્તિચન્દ્રગણિ (૬૬) મુનિ ઉત્તમચંદ્રગણિ (૬૭) જિનચંદ્રગણિ (૬૮) પ્રેમચન્દ્રગણિ (૬૯) પ્રાગચન્દ્રજી તેમણે ભ૦ વિજયજિનેન્દ્રસૂરિ સુધીની પટ્ટાવલી પાનાં ૧૭ લખી. (પાલનપુર ભંડાર)

(૬૧) મહો૦ ભાનુચંદ્રગણિ (૬૨) પ૦ ભાવચન્દ્રગણિ (૬૩) પં૦ કનકચંદ્રગણિ (૬૪) પં૦ કપૂરચંદ્રગણિ (૬૫) પ૦ મયાચન્દ્રગણિ (૬૬)

પં૦ ભક્તિચંદ્રગણિ (૬૭) પં૦ ઉદયચંદ્રગણિ. (૬૮) પં૦ ઉત્તમચંદ ગણિ. તેમણે સં૦ ૧૮૦૧ વૈ૦ વ૦ ૧૩ બુધે ડીસામાં 'વૃંદારુવૃત્તિ ટબો' ગ્ર૦ ૨૭૨૦ રચ્યો. (પ્રશસ્તિસંગ્રહ, પૂના)

(૫૮) આ૦ હીરવિજયસૂરિ (૫૯) મેઘજીઋષિ અપરનામ ઉદ્યોતવિજયજી તે લોંકાગચ્છીય કુંઅરજી ઋષિના શિષ્ય હતા. તેમણે ૨૮ ઋષિઓ સાથે આ૦ હીરવિજયસૂરિ પાસે આવી સં૦ ૧૬૨૮માં આ૦ વિજયસેનસૂરિ હાથે સંવેગી દીક્ષા સ્વીકારી. તેમને સં૦ ૧૬૫૬માં ઉપાધ્યાય પદ મળ્યું (૬૦) ઋષિ અપરનામ ગુણવિજયગણિ (૬૧) સંઘવિજય, તેમણે સં૦ ૧૬૭૪માં 'કલ્પ પ્રદીપિકા ગ્રં૦ ૩૩૦૦, સં૦ ૧૬૬૯માં ઋષભ સ્તવન, સં૦૧૬૭૯માં અમરસેન વયરસેન આખ્યાન, સિંહાસન બત્રીશી' વગેરે બનાવ્યાં.

(૫૮) આ૦ હીરવિજયસૂરિ (૫૯) મેહમુનિ (૬૦) કલ્યાણકુશલ (૬૧) દયાલકુશલ. તેમણે સં૦ ૧૬૪૯માં 'લાભોદય રાસ તથા તીર્થમાલા' બનાવ્યાં.

(૫૯) મેહર્ષિ (૬૦) દામર્ષિ (૬૧) રતનકુશલ. તેમણે સ૦ ૧૬૫૨માં 'પાર્શ્વ સ્તવન' રચ્યું.

(૧) પં૦ શ્રીપતિ. તેમને આઠ વિદ્વાન શિષ્યો હતા, (૨) પં૦ જગર્ષિ મહાતપસ્વી અને લબ્ધિસંપન્ન હતા. તેમણે સૌરાષ્ટ્રમાં લુંકામતનો પ્રચાર કર્યો. ઉ૦ પાર્શ્વચંદ્રને શાસ્ત્રાર્થ માટે ચેલેંજ આપી. ઉપાધ્યાય જોધપુરમાં માલદેવ રાજાને શરણે ચાલ્યા ગયા. તેઓ પ્રકાંડ વિદ્વાન હતા. (૩) પં૦ સિંહવિમલગણિ તેઓ વિદ્વાન અને વાદી હતા. (૪) પં૦ દેવવિમલગણિ. તેમણે સ્વોપજ્ઞટીકાયુક્ત 'હીરસૌભાગ્ય મહાકાવ્ય' રચ્યું.

(૫૫) આ૦ હેમવિમલસૂરિ (૫૬) પં૦ કુશલમાણિક્ય (૫૭) પં૦ હાનર્ષિ અપરનામ સહજકુશલગણિ (૫૮) મેહર્ષિ (૫૯) પં૦ કલ્યાણકુશલગણિ (૬૦) પં૦ દયાકુશલગણિ (૬૧) પં૦ રવિકુશલગણિ (૬૨) પં૦ દેવકુશલગણિ તેમણે સં. ૧૭૫૧ ચૈ. વ. ૧૪ શ્રીપુરમાં 'પ્રાકૃત પટ્ટાવલીની પૂરણી' સાથે ભ. વિજયરત્નસૂરિ સુધીની ગુજરાતી 'તપગચ્છ પટ્ટાવલી' પાનાં ૧૦ રચ્યાં (૬૩) પ૦ વિદ્યાકુશલ, પં ચતુરકુશલ (૬૪) પં ચતુરકુશલ શિષ્ય રાજકુશલ, પ્રેમકુશલ સં૦ ૧૭૫૧, શ્રીપુર બંદર.

(૫૫) આ૦ હેમવિમલસૂરિ (૫૬) ઉ૦ જિનમાણિક્ય અમદાવાદમાં સં૦ ૧૫૨૯માં તેમણે મંત્રી ગદાકે લખાવેલ 'સિદ્ધપ્રાભૃત ટીકા'નું સંશોધન કર્યું. (૫૭) મહો૦ અનંતહંસગણિ. તેમના ઉપદેશથી શિરોહીમાં સં૦ ખીમાએ સં૦ ૧૫૪૪માં 'અનુત્તરૌપપાતિકસૂત્ર' લખાવ્યું અને સં૦ ૧૫૫૭માં

શ્રેષ્ઠીઓથી શોભતા ભીલડી નગરમાં પોરવાલ ચોકસી પાસવીરે ગ્રંથ ભંડાર સ્થાપ્યો. ૬૩૬૦૦૦ શ્લોકો લખાવ્યા. પં૦ શુભભૂષણે તેને સંશોધ્યા. ('જીવાભિગમસૂત્ર પુષ્પિકા'-પૂના)

(૫૮) આ૦ વિજયહીરસૂરિ (૫૯) ઉપાધ્યાય કીર્તિવિજયગણિ તેમના શિષ્ય પં૦ જ્ઞાનવિજયગણિએ સં૦ ૧૭૨૨માં 'કલ્પજ્ઞાન દીપિકા' બાલબોધ બનાવી. (૬૦) ઉ૦ **વિનયવિજયગણિ** સમર્થ વિદ્વાન અનેક-ગ્રન્થપ્રણેતા સ્વ. સં૦ ૧૭૩૮. તેમને ઋદ્ધિવિજય, પં૦ મતિવિજય પં૦ નયવિજય વગેરે અનેક શિષ્યો હતા. (૬૧) પં૦ નયવિજય (૬૨) પં૦ ઉત્તમવિજય (૬૩) પં૦ નરવિજય (૬૪) પ૦ મેઘવિજય (૬૫) પં૦ કેશરવિજય (૬૬) પ૦ શાંતિવિજય (૬૭) પ૦ વિદ્યાવિજય (૬૮) પં૦ લક્ષ્મીવિજય ધોરાજીમાં સ્વર્ગગમન (૬૯) પ૦ ગુલાબવિજય (૭૦) પ૦ ચારિત્રવિજય પૂનામાં સ્વ૦ સં૦ ૧૯૮૫.

(૫૮) આ૦ વિજયહીરસૂરિ (૫૯) ઉપા૦ વિમલહર્ષગણિ (૬૦) પં૦ જયવિજય. તેમણે સં૦ ૧૬૭૭ કા૦ શુ૦ ૬ 'કલ્પદીપિકા' ગ્ર૦ ૩૪૩૨ રચી. (૬૧) પં૦ વૃદ્ધિવિજયગણિ.

(૫૮) આ૦ શ્રીવિજયહીરસૂરિ (૫૯) ઉ૦ **કલ્યાણવિજય.** તેમના શિષ્ય શિવવિજયે સં૦ ૧૬૪૮મા 'તપાગચ્છી પટ્ટાવલી'નો પ્રથમાદર્શ લખ્યો. ઉપાધ્યાય શિષ્ય ધનવિજયે 'હીરસૌભાગ્ય' તથા 'કલ્પપ્રદીપિકા'નુ સશોધન કર્યું. ઉપાધ્યાયજીના શિષ્ય પ૦ જયવિજયગણિએ સં૦ ૧૬૫૨ લગભગમાં "હીરવિજયસૂરિ પુણ્યખાણિ રાસ" સં૦ ૧૬૫૫મા 'ઉ૦ કલ્યાણવિજય ગણિરાસ' અને સં૦ ૧૬૬૧માં 'સમ્મેતશિખર રાસ' બનાવ્યા છે. ઉપા૦ કલ્યાણવિજયજી. સં૦ ૧૬૦૧ લાલપુરમા જન્મ, મહેસાણામાં દીક્ષા સં૦ ૧૬૧૬. તેઓ સમર્થ વિદ્વાન સચોટ વ્યાખ્યાતા અને પરમતાર્કિક હતા. તેમણે રાજપીપળામાં છ હજાર બ્રાહ્મણોની સભામાં જગત્કર્તૃત્વનું ખડન કરી શ્રુતિ, સ્મૃતિ અને દલીલોથી જગત્‌ને અનાદિ સિદ્ધ કરી બતાવ્યુ આથી ત્યાનો રાજા ઉપા-ધ્યાયજીનો પરમ અનુરાગી બન્યો. તેમણે સ૦ ૧૬૪૪માં વૈરાટના ઈન્દ્રવિહા-રની પ્રતિષ્ઠા કરાવી હતી. મહોપાધ્યાયજી શ્રી ધર્મસાગરજી ગણિના સંશોધન મંડળમાં તેઓ પણ એક હતા.

(૬૦) ઉ૦ **લાભવિજયગણિ.** તેઓ સમર્થ વિદ્વાન હતા. જગદ્-ગુરુની સમ્રાટ્ અકબર સાથેની પહેલી મુલાકાતમાં ૧૩ સાધુઓમા તેઓ પણ હતા. તેમણે **नमोदुर्वाररागादि०** શ્લોકના ૫૦૦ અર્થ કર્યા હતા. 'ઈન્દ્રવિહાર પ્રાસાદની પ્રશસ્તિ અને ઉ૦ કલ્યાણવિજય રાસ' બનાવ્યા છે.

તથા 'ઋષભશતક, મંડલપ્રકરણ, જિનસહસ્ર, પ્રમેયરત્ન મંજૂષા, ચિંતામણિ પાર્શ્વજિનાલય પ્રશસ્તિ'નું સંશોધન કર્યું છે.

(૬૧) પં૦ નયવિજયગણિ (૬૨) પદ્મવિજયગણિ લઘુભ્રાતા ઉપા૦ ન્યા૦ ન્યા૦ મહો૦ **યશોવિજયગણિ** ઉપાધ્યાયજી તે સમયના અજોડ વિદ્વાન હતા. વ્યાકરણ, ન્યાય, સાહિત્ય વગેરેમાં સંપૂર્ણ જ્ઞાની હતા. તેમણે અનેક ગ્રન્થો બનાવ્યા છે. તેમને શ્રીમોહનવિજય, પં૦ ગુણવિજય, દયાવિજય, મયાવિજય, મણિવિજય, માણેકવિજય વગેરે શિષ્યો હતા. સ્વ૦ સં૦ ૧૭૪૫.

(૬૨) પં૦ ગુણવિજય શિષ્ય સુમતિવિજય શિષ્ય ઉત્તમવિજયે સં૦ ૧૮૩૦માં 'નવપદ પૂજા' બનાવી. (૬૩) પં૦ કેસરવિજય (૬૪) પં૦ વિનીત વિજય (૬૫) પ૦ દેવવિજયગણિ. તેમણે સં૦ ૧૭૯૭માં 'યોગદૃષ્ટિ સજ્ઝાય, સં૦ ૧૮૨૧માં અષ્ટપ્રકારી પૂજા' રચ્યાં.

(૫૮) આ૦ વિજયહીરસૂરિ (૫૯) ઉ૦ કનકવિજય (૬૦) પં૦ શીલવિજય (૬૧) પં૦ સિદ્ધવિજય (૬૨) પં૦ કૃપાવિજય (૬૩) ઉપા૦ મેઘ૰ વિજયગણિ. વ્યાકરણ, કાવ્ય, સાહિત્ય, ન્યાય, ચરિત્ર, ચર્ચાના અનેક ગ્રંથ પ્રણેતા, તેમના શિષ્યો પં૦ ભોજવિજય, પં૦ મેરુવિજય, મુનિ તેજવિજય, સુંદરવિજય, પ્રેમવિજય, ધનવિજય, અજબસાગર, સ્થિરવિજય, રૂપવિજય વગેરે (૬૪) પં૦ મેરુવિજય (૬૫) પ૦ માણેકવિજય, પં૦ ભાણુવિજય (૬૬) પં૦ ભાણુવિજય શિષ્ય પં૦ કુશલવિજય. તેમણે આગરામાં સં૦ ૧૮૧૦માં ચોમુખજી તથા ભ૦ શીતલનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી. (૬૭) તત્ત્વવિજય (૬૮) પં૦ બુદ્ધિવિજય (૬૯) પં૦ સુખવિજય (૭૦) પં૦ રત્નવિજય (૭૧) વિનીતવિજય (૭૨) ઉત્તમવિજય (૭૩) જસોવિજય સં૦ ૧૯૦૪ વિદ્યમાન.

(૬૪) પં. મેરુવિજય (૬૫) પં૦ પ્રેમવિજય (૬૬) પ૦ મહિમાવિજય (૬૭) ગુણવિજય (૬૮) પં૦ મોહનવિજય સં૦ ૧૮૨૯.

(૫૮) જગત્ ગુરુ આ૦ વિજયહીરસૂરિ, (૫૯) ઉ૦ **સોમવિજય**, (૬૦) ઉ૦ ચારિત્રવિજય, (૬૧) પ૦ ધર્મવિજય, (૬૨) પં૦ ભીમવિજય. તેઓ પોરવાડ જશવંત શાહની પત્ની જસવંતદેવીના પુત્ર હતા. ક્રિયાશીલ, પ્રભાવશાળી વિદ્વાન હતા. તેમણે શત્રુંજય, ગિરનાર, આબુ, કેસરિયાજી, મગસીજી ભ્લોધિ, રાણકપુર, વરકાણાજી, ગોડીજી, શંખેશ્વરજી, વગેરેની યાત્રાઓ કરી હતી. તેમણે ભ૦ વિજયરત્નસૂરિની આજ્ઞાથી સં૦ ૧૭૩૫માં ઔરંગાબાદમા ચોમાસુ કર્યું હતુ અને ત્યાં બાદશાહ ઔરંગઝેબના નવાબ અસતખાનનો પુત્ર જુલ્ફીકાર માંદો પડી ગયો ત્યારે પન્યાસજીએ તેની જન્મપત્રી જોઈ

કહ્યું કે તે પુત્રને બે પહોરમાં ઠીક થઇ જશે. સાંજે નવાબની સાથે ખાણું ખાવા બેસશે. તેની પત્નીને પાંચ મહિનાનો ગર્ભ છે. ઇત્યાદિ તેમની વાત સાચી પડી એટલે નવાબે તેમને ઘણુ સન્માન આપ્યું અને પંન્યાસ તથા નવાબ વચ્ચે ઘનિષ્ઠ સ્નેહ જામ્યો. સં૦ ૧૭૩૬મા બાદશાહ ઔરંગજેબ અજમેર ઉપર ચઢી આવ્યો હતો ત્યારે તેણે નવાબ અસતખાનના સમજાવવાથી પં૦ ભીમવિજયને ફરમાનપત્ર આપી અજમેર, મેડતા, સોજત, જયતારણ અને જોધપુર વગેરે સ્થાનોના ઉપાશ્રય ખાલસા કરી લીધા હતા, તે દરેકને છૂટા કર્યા અને શ્રીસંઘને સુપ્રત કર્યા પંન્યાસજીનું સ્વર્ગગમન કિસનગઢમાં સં૦ ૧૭૭૧માં ભા૦ વ૦ ૦)) રવિવારે મધ્યરાતે અનશનપૂર્વક થયુ. ત્યાં સંઘે પ૦ ભીમવિજયજીનો સ્તૂપ કરી પરકોટો બનાવી લીધો. જોકે તેની રોનકથી આકર્ષાઇ ત્યાંના નવાબે એકવાર આ સ્થાન પોતાના કબજામા લઇ લીધુ હતું કિન્તુ પછી પંન્યાસજીના પટ્ટધર પં૦ મુક્તિવિજયગણિના પ્રયત્નથી તે પુનઃ સંઘને સોંપવામાં આવ્યું હતું. ('જૈન સત્ય પ્રકાશ' ક્રમાંક ૧૫૦) સંભવતઃ આ સ્થાન આજે જ૦ ગુ૦ હીરવિજયસૂરિની દાદાવાડી તરીકે પ્રસિદ્ધ છે અને કિસનગઢ પણ તે સમયે તપગચ્છના કોટવાલની ગાદીનું સ્થાન ગણાતું હતું.

(૬૩) પં૦ મુક્તિવિજય (૬૪) પં૦ પ્રમોદવિજય (૬૫) રવિવિજય (૬૬) નવનિધિવિજય. જેમણે મકસુદાબાદમાં 'મુહૂર્ત ચિંતામણિ' ગ્રંથ લખ્યો.

(૬૨) પં૦ ભીમવિજય, (૬૩) પં૦ હસ્તિવિજય, (૬૪) ચતુરવિજય. તેમણે સં૦ ૧૮૦૪ ફા૦ શુ૦ ૧૪ ગુરુવારે 'શ્રીપતિજાતકર્મપદ્ધતિ' નામનો ગ્રંથ લખ્યો.

પૃષ્ઠ ૯૬, કડી ૧ : આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિ પછી તપગચ્છ પાંચ શાખાઓમા વહેંચાઇ ગયો હતો, તે આ પ્રમાણે—

(૧) સવેગીશાખા, જેમાં આજે અનેક મુનિવરો વિદ્યમાન છે.

(૨) દેવસૂરગચ્છ, જેનું બીજું નામ ઓસવાળગચ્છ હતુ.

(૩) આણંદસૂરગચ્છ, જેનાં બીજા નામો (આણસૂરગચ્છ) ઉપાધ્યાયમત (ઉપાધિમત) અને પોરવાલગચ્છ હતુ.

(૪) સાગરગચ્છ સં૦ ૧૬૮૬.

(૫) વિમલગચ્છ સં૦ ૧૭૪૯થી શરૂ થયો.

આજે આ શાખાભેદો વિદ્યમાન નથી. માત્ર સવેગી પરંપરા વિદ્-

માન છે, જેમાં વિજય, સાગર અને વિમલ એમ ત્રણું નામાંતવાળા મુનિઓ છે.

૫૦ શ્રી મોહનલાલજી મહારાજની શિષ્ય પરંપરા "મુનિ" એવા નામવાળી તપગચ્છમાં છે.

તપગચ્છના ૧૩ બેસણાંની એક જ સમાચારી છે, જેનાં નામો નીચે મુજબ છે—

૧ તપગચ્છ, ૨ સાડેરગચ્છ ૩ ચઉદસિયાગચ્છ, ૪ કમલકલશગચ્છ, ૫ ચંદ્રગચ્છ, ૬ કોટિકગચ્છ, ૭ કતકપુરાગચ્છ, ૮ કોરંટગચ્છ, ૯ ચિત્રોડાગચ્છ, ૧૦ કજ્જપુરાગચ્છ. ૧૧ વડગચ્છ, ૧૨ ઓસવાલગચ્છ, ૧૩ મલધારીગચ્છ ('ભાષા પટ્ટાવલી' પાનાં ૯)

તપગચ્છના ઉપગચ્છો નીચે પ્રમાણે છે.

(૧) તપગચ્છ સં૦ ૧૨૮૫માં નામ પડયું.

(૧) લઘુપોશાળ તપાગચ્છ આ૦ વિજયદેવેંદ્રસૂરિની મૂળ પરંપરા.

(૨) વડીપોશાળ આ૦ વિજયચંદ્રસૂરિની પરંપરામાં. આ ગચ્છનુ બીજુ નામ "રત્નાકરગચ્છ" પડયું છે. આ૦ જ્ઞાનસાગરસૂરિના લહિયા લોંકાથી "લોંકાગચ્છ" નીકલ્યો, જેમાંથી અનુક્રમે સ્થાનકમત, વિજામત, છકોટિ, આઠકોટિ, તેરાપંથી, વીરપંથી નીકલ્યા.

(૧) હેમવિશાખા-તપાગચ્છની આ૦ હેમવિમલસૂરિની મૂળ પરંપરા, જેનાં બીજાં નામો 'તપગચ્છ' અને 'પાલનપુરાગચ્છ' છે.

(૩) કમલકલશા-સં૦ ૧૫૫૫થી આ૦ કમલકલશની પરપરા.

(૪) કુતબપુરા-આ૦ ઇંદ્રનંદિસૂરિની કુતપુરામાં સ્થિત પરંપરા.

(૫) લઘુશાલા-આ૦ સૌભાગ્યહર્ષની પરપરા સં૦ ૧૫૮૩.

(૬) તપારત્ન-આ૦ વિજયરાજસૂરિની પરંપરા સં૦ લગભગ ૧૬૧૦. આનું બીજું નામ 'તપા-કોરટકગચ્છ' પણ છે.

(૧) દેવસૂરિસંઘ-તપાગચ્છની આ૦ વિજયદેવસૂરિની મૂળ પરંપરા, જેનું બીજુ નામ 'તપાગચ્છ', અને 'ઓસવાળગચ્છ' છે.

(૭) આનંદસૂરસંઘ-આ૦ વિજયાનંદસૂરિની પરંપરા સં૦ ૧૬૭૩.

(૧) વિજય-તપગચ્છની આ૦ વિજયહીરસૂરિની મૂળ પરપરા.

(૮) સાગરગચ્છ-આ૦ રાજસાગરસૂરિની પરંપરા સં૦ ૧૬૮૬.

(૯) વિમલગચ્છ—આ૦ શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિની પરંપરા સં૦ ૧૭૪૯.

(૧) સંવેગીમત-તપગચ્છની જગદ્ગુરુ આ૦ શ્રીહીરવિજયસૂરિ, આ૦ શ્રીવિજયદેવસૂરિ, પં૦ શ્રીસત્યવિજયગણિની મૂળ શ્રમણપરંપરા.

તપગચ્છના ઉપાસક જૈન ગોત્રો—

૧. વરડિયા, બરદિયા, બાહુદિયા, ૨. બાંઠિયા, કવાડ, શાહ, હરખાવત, ૩. છરિયા, ૪. ડક્રરિયા, ૫, લલવાણી, ૬. ગાંધી, વેદગાંધી, રાજગાંધી, ૭. ખજાનચી, ૮. બૂરડ, ૯. સંઘવી, ૧૦. મૂણોયત, ૧૧. પગરિયા ૧૨. ચોધરી, ૧૩. સોલંકી, ૧૪. ગુજરાણી, ૧૫. કચ્છોડચે, ૧૬. મોરલ, ૧૭. સોલેચે, ૧૮. કોઠારી, ૧૯. ખટોલ, ૨૦. બિનાયકિયા, ૨૧. સરાફ, ૨૨. લૌકડ ૨૩. મીન્ની, ૨૪. આચલિયા, ૨૫. ગોલિયા, ૨૬. ઓસવાલ, ૨૭. ગોટી, ૨૮. માદરેચ, ૨૯. લોલેચ, ૩૦. માલા, વગેરે વગેરે.

તેમજ નાગોરીતપાગચ્છ, ધર્મઘોષગચ્છ, કમલકલશાગચ્છ, કોરંટગચ્છ, સાંડેરાવગચ્છ અને મલધારગચ્છના ગોત્રો વગેરે વગેરે તપગચ્છમાં છે.

પૃષ્ઠ ૯૬, કડી ૩ : "કુમતિકુદ્દાલ".

મહોપાધ્યાય શ્રીધર્મસાગર ગણિએ આ ગ્રંથની પ્રરૂપણા કરી હતી, તેમજ 'તત્ત્વતરંગિણી' ગ્રંથ બનાવ્યો હતો, જેમાં ઇતર ગચ્છોની કડક સમાલોચના કરી હતી. આ૦ વિજયદાનસૂરિ અને આ૦ વિજયહીરસૂરિએ તે ગ્રંથોને જળશરણ કરાવ્યા, અને ઉપાધ્યાયજીએ પણ તે પ્રરૂપણા માટે 'મિચ્છામિ દુક્કડ" આપ્યો હતો, જેનો લેખ આ પ્રમાણે છે—

"સ્વસ્તિ શ્રીશાન્તિજિનં પ્રણમ્ય: ॥ તિરવાડાનગરત. પરમગુરૂ શ્રી. વિજયદાનસૂરિ સેવી ઉ. શ્રીધર્મસાગરગણિ લિખતિ સમસ્તનગર સાધુ-સાધ્વી-શ્રાવક-શ્રાવિકા યોગ્યમ્ ॥ આજ પછી અમે પાંચ નિન્હવ ન કહઉં. પાંચ નિન્હવ કહ્યા હુઇ તે 'મિચ્છામિ દુક્કડ'' ॥ ઉત્સુત્ર-કંદ-કુદ્દાલ-ગ્રંથ ન સદ્દહઉં, પૂર્વંઇ સદ્દહ્યઉ હુઇ તે "મિચ્છામિ દુક્કડં" ॥ ષટ્પર્વી ॥ ચતુઃપર્વી આશ્રી જીમ શ્રીપૂજ્ય આસિ (આદેશ) દેઇ છઇ તે પ્રમાણ ॥ છઃ ॥ સાત બોલ જીમ ભગવન આસિદઈ છઈ તે પ્રમાણ ॥ ચતુર્વિધ સંઘની આસાતના કીધી હુઇ તે "મિચ્છામિ દુક્કડ" ॥ આજ પછી પાંચના ચૈત્ય વાંદવા ॥ તિરવાડામાંહિ શ્રીપૂજ્ય પરમ-ગુરૂ શ્રીવિજયદાનસરિનઈ "મિચ્છામિ દુક્કડં" ॥ દીધઉ છઇ સંઘ સમક્ષ એ બોલ આશ્રી જીણઈ ખોટા સદ્દહ્યઉ હુવઇ તે "મિચ્છામિ દુક્કડ" દેજ્યો ॥ છ ॥"

('જૈનયુગ', વર્ષ ૫, પૃ. ૪૮૩)

જગદ્‌ગુરુ આ૦ વિજયહીરસૂરિ શિષ્ય ઉ૦ સુમતિવિજય શિષ્ય કવિ સિંહવિજયજી સં૦ ૧૬૭૪ દીવાલી દિવસે બનાવેલ 'સાગર બાવની'માં લખે છે કે—

"પહિલુ ધરમ રચિઉ ધર્મસાગર, ગ્રંથ કરિઉ એક મોટો;
ચુરાસી ગચ્છ તેહમાં નંધા, તત્ત્વતરંગણી મોટો. ૨૨
સુણ્યો સરઇ ન પોતઈ સાગર, રાકતણી પરિ રોળ્યા;
કુમતિકુદ્દાલ ને તત્ત્વતરંગિણી, પાણીમાંહિ બોળ્યા. ૨૪

પછી મહોપાધ્યાયજીએ તે જ ધોરણે 'પ્રવચન પરીક્ષા' ગ્રંથ બનાવ્યો છે અને જગદ્‌ગુરુ શ્રીહીરવિજયસૂરીશ્વરે તેને પંડિત મુનિવરો પાસે શોધાવી પ્રચારની આજ્ઞા આપી છે.

આ૦ વિજયપ્રેમસૂરિજીના શિષ્ય આ૦ જબૂસૂરિએ 'તત્ત્વતરંગિણી'નું ભાષાંતર "પર્વતિથિપ્રકાશ" એવા નામથી બહાર પાડેલ છે.

તપગચ્છમા નીચે મુજબ મર્યાદા પટ્ટકો મળે છે :

૧. ગચ્છાચારપયન્નો.
૨. આ૦ દેવેંદ્રસૂરિકૃત ૧૧ બોલ (પટ્ટાવલી).
૩. આ૦ સોમસુંદરસૂરિ કૃત સંવિજ્ઞસાધુયોગ્ય નિયમકુલક ગાથા ૪૭.
૪. આ૦ મુનિસુંદરસૂરિકૃત અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ.
૫. આ૦ આનંદવિમલસૂરિકૃત સાધુમર્યાદા પટ્ટક (જૈ૦ સ૦ ક્ર૦ ૧૫).
૬. આ૦ વિજયદાનસૂરિકૃત ૭ બોલ.
૭–૮. જગદ્‌ગુરુ આ૦ વિજયહીરસૂરિકૃત સાધુ મર્યાદાપટ્ટક (ક્ર૦ ૧૪) ૧૨ બોલ (ક્ર૦ ૧૪).
૯. આ૦ વિજયદેવસૂરિકૃત સાધુ મર્યાદાપટ્ટક.
૧૦. આ૦ વિજયસિંહસૂરિકૃત સાધુમર્યાદાપટ્ટક (ક્ર૦ ૧૪૯).
૧૧. ભ૦ વિજયક્ષમાસૂરિકૃત યતિમર્યાદાપટ્ટક (ક્ર૦ ૧૮).

પૃષ્ઠ ૯૭, કડી ૧૪ : શ્રીવિજયદેવસૂરિગચ્છની શ્રીપૂજ્ય પરંપરા—

૬૦. **વિજયદેવસૂરિ.**

૬૧. **વિજયસિંહસૂરિ** સ્વ૦ સં. ૧૭૦૯ આ૦ શુ૦ ૨.

૬૨. **વિજયપ્રભસૂરિ**—કચ્છના વીસા ઓસવાળ ઘોષાગોત્રી શા૦ શિવગણની પત્ની ભાણીએ વીરજીને જન્મ આપ્યો. તેનો સં૦ ૧૬૭૭ માં જન્મ, સં૦ ૧૬૮૬ માં દીક્ષા, સં૦ ૧૭૦૧માં પંન્યાસ પદ, સં૦ ૧૭૧૦માં ગંધારમાં આ૦ વિજયદેવસૂરિના હાથે સૂરિપદ, સં૦ ૧૭૧૩ માં ઉનામાં

ભટ્ટારકપદ અને સં૦૧૭૪૯ ઉનામાં સ્વર્ગ. તેમનું દીક્ષાનું નામ વીરવિજયજી. સૂરિપદનું નામ વિજયપ્રભસૂરિ હતું. તેઓ આ૦ વિજયસિંહસૂરિજીને પણ ગુરુ તરીકે સંબોધે છે. શિવપુરી (શિરોહી)ના પ્રદેશમાં યતિવિહાર બે વર્ષથી બંધ હતો તે છૂટો થયાના સમાચાર તેમની ભટ્ટારક પદવીના દિવસે મળ્યા હતા. સં૦૧૭૧૫, સં૦ ૧૭૧૭, સં૦ ૧૭૨૦માં સોરઠ તથા ગુજરાતમાં મોટો દુકાળ હતો પણ જનતાને સૂરિકૃપાથી ધાન્યની સગવડ થઇ ગઇ. તેમણે ઘણી પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી, અને સં૦ ૧૭૩૨ જાલોરમાં (નાગોરમાં) વિજયરત્નસૂરિજીને પોતાની પાટે સ્થાપ્યા. સ્વ૦ સં૦ ૧૭૪૯ ઉના.

૬૩. વિજયરત્નસૂરિ—પાલનપુર કે જેને જૈન કાંતિપુરનું બિરુદ છે, ત્યાંના હીરાશાહને હીરાદેવીથી ૧. ન્યાનજી, ૨. વીરજી, ૩. જેઠો એમ ત્રણ પુત્રો થયા. જેઠાનો જન્મ સં૦ ૧૭૧૧ મા થયો. સં૦ હીરાશાહ સં૦ ૧૭૧૬ માં મૃત્યુ પામ્યા એટલે હીરાદેવીએ ત્રણે પુત્રો સાથે શત્રુંજય તથા ગિરનારની યાત્રા કરી. સં૦ ૧૭૧૭ માં જૂનાગઢમાં બિરાજતા આ૦ વિજયપ્રભસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી, જેમાં ત્રણે પુત્રોનાં નામ અનુક્રમે ૧. જ્ઞાનવિજય, ૨. વિમલવિજય અને ૩. જીતવિજય રાખવામાં આવ્યાં. જીતવિજયની બુદ્ધિ તીવ્ર હતી. તે એક દિવસમાં ૩૬૦ ગાથા કંઠાગ્ર કરી શકતા હતા. આથી આચાર્યે તેને સં૦ ૧૭૨૬મા પન્યાસ પદ, સં૦ ૧૭૩૨ મહા વદિ ૬ રવિવારે નાગોરમાં સૂરિપદ આપી, વિજયરત્નસૂરિ નામ રાખી પોતાને પદે સ્થાપ્યા અને સં૦ ૧૭૫૦ માં તેમને ભટ્ટારક પદ મળ્યું. વિજયરત્નસૂરિએ રાજસભામાં વાદીને જીતી અષ્ટાવધાન કરી વાગડના રાવ ખુમાણસિંહને ખુશ ખુશ કરી નાખ્યો. આથી રાણીએ તેમના સત્કારમાં મોતીનો સાથીઓ પૂર્યો હતો. એક સંન્યાસી અમદાવાદમાથી એક બાળકને ઉઠાવી ગયો હશે તેથી સુબા આજમશાહે સંન્યાસી તથા ફકીરોને અમદાવાદમાં રહેવાનો મનાઇ હુકમ કાઢયો. સૂરિ મહારાજે સુબાને સમજાવી આ મનાઈ હુકમ પાછો ખેંચાવી લીધો અને પોતાના ભાઇ વિમલવિજયજીને ઉપાધ્યાયપદ આપ્યું હતું. સં૦ ૧૭૬૪ મહા શુ. ૬ મેવાડના રાણા અમરસિંહને પ્રતિબોધ આપ્યો, કાશીના ભટ્ટને હરાવ્યો અને રાણા પાસે હિંસા, અત્યાચારો તથા કરો બંધ કરાવ્યા. સં૦ ૧૭૭૦ માં જોધપુરમાં ચોમાસુ કરી જોધપુર નરેશ અજિતસિંહને પ્રતિબોધ્યો. મેડતામાં રાણા સંગ્રામસિંહને પ્રતિબોધ આપ્યો. ત્યાં એક ઉપાશ્રયને મસીદ બનાવી દેવામાં આવ્યો હતો તેને મેળવી તેનો ફરીવાર ઉપાશ્રય બનાવ્યો. સં૦ ૧૭૭૩ ભા૦

શુ૦ ૮ ઉદેપુરમાં આ૦ વિજયક્ષમાસૂરિને પોતાની પાટે સ્થાપ્યા અને ભા૦ વ૦ ૨ સ્વર્ગપ્રયાણ કર્યું. શ્રીસંઘે ત્યાં સ્તૂપ કરાવ્યો હતો. પ૦ ભોજસાગર ગણિએ આ સૂરિજીના શાસનકાળમાં 'દ્રવ્યાનુયોગતર્કણા' બનાવેલ છે. આ સમયે પં૦ ભીમવિજયજી પ્રભાવક વિદ્વાન થયા.

૬૪. વિજયક્ષમાસૂરિ. પાલીના ઓસવાલ ચતુરશાહની પત્ની ચતુરાદેવીએ સ્વપ્નમાં ગણેશને જોયા અને તે સ્વપ્નસૂચિત એક બાળકને તેણે જન્મ આપ્યો, જેનું ખીમસિંહ નામ રાખ્યું તેમનો સં૦ ૧૭૩૨ માં જન્મ, સં૦ ૧૭૩૯માં દીક્ષા, નામ ખિમાવિજય, સં૦ ૧૭૫૬ મા પંન્યાસપદ, સં૦ ૧૭૭૩ ભા. શુ. ૮ ઉદેપુરમાં સૂરિપદ, નામ વિજયક્ષમાસૂરિ. સં૦ ૧૭૭૪ મહા શુદિ ૫ ઉદેપુરમાં રાણા સંગ્રામસિંહની ઉપસ્થિતિમાં શાહ નાનજી ભાણજી તથા મહેતા હરજીએ કરેલ ઉત્સવમાં ભટ્ટારક પદ, સં૦ ૧૭૮૪ મહા શુદિ ૨ દીવબંદરમાં દયાસૂરિને સૂરિપદાર્પણ ચૈ૦ શુ૦ ૯ દયાસૂરિને ભટ્ટારક પદાર્પણ અને સં૦ ૧૭૮૪ ના ચૈ૦ શુ૦ ૧૩ માંગરોલમાં સ્વર્ગગમન. તેઓએ કલ્પસૂત્રને ગુજરાતીમાં બનાવેલ છે, જે 'ખેમાશાહી કલ્પસૂત્ર' તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. પ૦ જસવંતસાગરના શિષ્ય પં૦ જિનેંદ્રસાગરે તેમનો 'શલોકો' કડી ૬૨, બનાવેલ છે.

૬૫. **વિજયદયાસૂરિ.** તેમને સં૦ ૧૭૮૪ મ૦ શુ૦ ૨ દીવમાં સૂરિપદ મળ્યું. તેનો ઉત્સવ મીઠીબાઇએ કર્યો હતો. સં૦ ૧૭૮૪ ચૈ૦ શુ૦ ૯ માંગરોળમાં ભટ્ટારક પદ મળ્યું. તેમણે સુરતમાં ૧૪ ચોમાસાં કર્યાં. બાદશાહના સુબા વગેરે ઉપર પોતાનો સારો પ્રભાવ પાડ્યો હતો. સં૦ ૧૮૦૯ ચૈ૦ વ૦ ૭ ધોરાજીમાં સ્વર્ગગમન કર્યું.

૬૬. **વિજયધર્મસૂરિ.** મેવાડના રૂપનગરમાં ઓસવાલ પ્રેમચંદની પત્ની પાટમદેવીની કૂખે જન્મ, સં૦ ૧૮૦૩ મા૦ શુ૦ ૫ ઉદેપુરમાં સૂરિપદ, સં૦ ૧૮૦૯ કછોલીમાં ભટ્ટારક પદ. તેઓ સાત બિરુદના ધારક હતા. નવાનગરમાં તેઓ અને ભ૦ વિજયલક્ષ્મીસૂરિ સાથે રહ્યા હતા, મળ્યા હતા તેથી જૈનશાસનની સારી પ્રભાવના થઈ હતી. તેમણે ૧૮૨૨ જે૦ શુ૦ ૧૧ બુધે તારંગા પર કોટિશિલાની દેરીમાં ભ૦ આદિનાથની પાદુકા સ્થાપી. સં૦ ૧૮૨૭ માં કચ્છનરેશને મદ્યમાંસ છોડાવ્યા હતા, તેમજ કચ્છવાગડમાં કુમતિનો કદાગ્રહ ટાળ્યો હતો. સં૦ ૧૮૪૧ માં મારવાડના બલૂંદ ગામમાં તેમનું સ્વર્ગગમન થતાં મેડતાના ભંડારી ભગવાનદાસે તેમનો નિર્વાણ મહોત્સવ કર્યો હતો.

૬૭. વિજયજિનેંદ્રસૂરિ. ગ૦ ૧૮૦૧ માં સોજતમાં મુ૦ હરખચદની પત્ની ગુમાનબાઈની કુખેથી જન્મ, ગં૦ ૧૮૧૭માં દીક્ષા, સં૦ ૧૮૪૧ મા૦ શુ૦ ૫ સૂરિપદ, શુદિ ૧૦ ભટ્ટારક પદ. તેમણે સં૦ ૧૮૪૧ મ૦ શુ૦ ૧૧ ના દિવસે શત્રુંજયતીર્થ પર મોદીની ટૂકમાં પ્રતિષ્ઠા કરાવેલ છે. સં૦ ૧૮૭૫માં શત્રુંજયતીર્થ પર જિનેંદ્ર ટૂંકની સ્થાપના કરી છે. સં૦ ૧૮૭૭ માં મા૦ શુ૦ ૩ શુક્રવારે જિનેંદ્ર ટૂકમા રહેલ કુંડની ૪ દેરીઓમાં ૧–ભ૦ ગોડીપાર્શ્વનાથ, ૨–ભ૦ ઋષભદેવ, ૩–ગૌતમસ્વામી અને ૪–ભ૦ વિજયધર્મસૂરિની પાદુકાઓ સ્થાપેલ છે. શિહોરમાં પણ સુખદેવમહાદેવના સ્થાન પાસે તેમના જ નામની જિનેંદ્ર ટૂંક યાને જિનેંદ્રદાદાવાડી છે, જેમાં સં૦ ૧૯૧૨માં પ્રતિષ્ઠિત દાદા જિનેદ્રસૂરિની પાદુકા વગેરે છે. સં૦ ૧૮૮૪ (૧૮૯૪) પો૦ વ૦ ૧૧ સ્વર્ગ. તેમના સમયમાં પ૦ ખુશાલવિજય યતિ થયા છે, જે ઇતિહાસપ્રેમી હતા તેમની સં૦ ૧૮૭૯માં જાટવાડામાં રચેલ અને સં૦ ૧૮૮૯માં શિરોહીમાં રચેલ પટ્ટાવલીઓ મળે છે. બીજી પટ્ટાવલીમાં ઘણો ઇતિહાસ સંગ્રહ છે.

૬૮. વિજયદેવેંદ્રસૂરિ. મારવાડના સેત્રાવ નગરમાં જન્મ, સં૦ ૧૮૭૭ માં શત્રુંજયતીર્થમાં દીક્ષા, સં૦ ૧૮૮૪ મ૦ શુ૦ ૧ શિરોહીમા સૂરિપદ. તેમના સં૦ ૧૮૯૩થી સં૦ ૧૯૧૯ સુધીના શિલાલેખો મળે છે.

૬૯. વિજયધરણેંદ્રસૂરિ. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૪૧–૪૨.

૭૦. વિજયરાજ સૂરિ. સં૦ ૧૯૪૯માં વિદ્યમાન.

૭૧. વિજયમુનીંદ્રસૂરિ.

૭૨. વિજયકલ્યાણસૂરિ.

પૃષ્ઠ ૯૭, કડી ૧૪: તપાગચ્છ વિજયદેવસૂરિ સંઘ સંવેગીમુનિ પટ્ટાવલી—

૬૦. **આ૦ શ્રીવિજયદેવસૂરિ.** તેઓ મહાપ્રાભાવિક હતા. ખભાતના દેવચદ્રે અને ઘોઘાના સોમચદે દેવ થઇને પોતાના કુટુંબને આચાર્યની સેવા કરવા હુકમ કર્યો હતો અને તેમ કરવાથી તે બન્ને કુટુંબમાં અશાંતિ દૂર થઇ હતી. આ આચાર્યશ્રીના વાસક્ષેપથી કમો પરમાર અમદાવાદના વ્યાપારીનો પુત્ર અને મેડતાના થાનમલનો પણ વળગાડ દૂર કર્યો હતો. આથી તેઓનો મહિમા ખૂબ વધ્યો હતો. તેઓના ગુણથી આકર્ષાઇ બાદશાહ જહાંગીરે સં૦ ૧૬૭૩મા માંડવગઢમા તેઓશ્રીને "સવાઇ મહાતપા"નું બિરુદ આપ્યુ. ઉદેપુરના રાણાએ વરકાણા તીર્થમાં પોષ દશમીના મેળાની જકાત

માફનો તામ્રપટ્ટો કરી આપ્યો. તેમજ સં. ૧૬૮૬ લગભગમાં ઉદેપુરમાં ચોમાસું કરાવી, ચોમાસા પછી રાજમહેલમાં પધરાવી વ્યાખ્યાન સાંભળી ગુરુદક્ષિણામાં (૧) પીછોલા તથા ઉદયસાગરમાં જાળ નાખવાની મના (૨) રાજ્યાભિષેકના દિવસે તથા દર ગુરુવારે હિંસા બંધ, (૩) જન્મ માસ અને ભાદરવામાં હિંસાબંધ તેમજ (૪) મચિંદદુર્ગ અને કુંભારાણાએ કરાવેલ દેરાસરોનો રાજ્ય તરફથી જીર્ણોદ્ધાર કરાવવો, એમ ચાર જલ્પ આપ્યા. તેઓના પ્રથમ પટધર આ૦ વિજયસિંહસૂરિ સં૦ ૧૭૦૯માં સ્વર્ગે ગયા. એટલે પં૦ સત્યવિજયજીને સ્થાપવા વિચાર્યું પણ તેમણે મના કરી, આથી સં૦ ૧૭૧૦માં આ૦ વિજયપ્રભસૂરિને પોતાની પાટે સ્થાપીને સં૦ ૧૭૧૩માં ઉનામાં સ્વર્ગે ગયા.

૬૧. આ૦ શ્રીવિજયસિંહસૂરિ. મેડતામાં ઓસવાલ નથમલ-શાહ પત્ની નાયકદેએ ૧ જેઠો ૨ જસો ૩ કેશવજી ૪ કર્મચંદ ૫ કપૂરચંદ એમ ૫ પુત્રોને જન્મ આપ્યો. ભાઇ કેશવજીએ નાની ઉમરમાં દીક્ષા લીધી હતી, જેનું નામ કીર્તિવિજય હતુ. કર્મચંદનો જન્મ સં૦ ૧૬૪૪ ફા૦ શુ૦ ૨ રવિવારે થયો હતો. શેઠે પોતે પોતાની પત્ની કરમચંદ, અને કપૂરચંદ સાથે સં૦ ૧૬૫૪મા મહા શુદિ બીજે આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિ પાસે દીક્ષા લીધી, કર્મચંદનું દીક્ષાનું નામ કનકવિજય હતું. આ૦ વિજયસેનસૂરિએ તેને સં૦ ૧૬૭૦માં પંન્યાસ પદ, સં૦ ૧૬૭૩માં પાટણમાં વાચકપદ અને સં૦ ૧૬૮૨ મહાશુદિ ૬ ઇડરમાં (સં૦૧૬૮૧ વૈ૦ શુ૦ ૬ ઇડરમાં) સૂરિપદ આપી, આ૦ વિજયસિંહસૂરિ એવું નામ રાખ્યું. સં૦ ૧૬૮૪માં જાલોરમાં વાંદણા મહોત્સવ થયો બન્ને આચાર્યો એ સાથે વિહાર કર્યો. આ૦ સિંહ-સૂરિની વ્યાખ્યાનશક્તિ અજબ હતી. તેમની વાણી મીઠી હતી. આથી જનતા બહુ આકર્ષિત થતી હતી. મેવાડનો રાણો જગતસિંહ તો તેઓનો ખાસ શ્રાવક જ બન્યો હતો અને તેણે આ૦ વિજયદેવસૂરિને વિંધ્યનગરના ચોમાસામાં વરકાણાના મેળાની જકાત માફ કરી તામ્રલેખ લખી આપ્યો હતો. તેમજ ઉદેપુરના ચોમાસા પછી ચાર જલ્પ આપ્યા હતા. ફરી સં૦ ૧૬૯૯માં આ૦ વિજયસિંહસૂરિને ઉદેપુર ચોમાસુ કરાવી ચૌદશનો શિકાર બંધ કર્યો હતો અને ભ૦ ઋષભદેવની પૂજા શરૂ કરી હતી. એટલે કે તે આ૦ સિંહસૂરિની વાણી સાંભળી જૈનધર્મી બન્યો હતો. આ૦ સિંહસૂરિજીના ઉપદેશથી ઝીંઝુ-વાડામાં સાગરના રેલામાં તણાઇ આવતાં માછલાંનો શિકાર બંધ થયો. આ આચાર્ય અજૈનોમાં પણ ક૦ સ૦ આ૦ હેમચંદ્રસૂરિજીની જેમ બહુ લોક-પ્રિય બન્યા હતા. તેમનું સં૦ ૧૭૦૯ અ૦ શુ૦ ૨ અમદાવાદમાં રાજપુરા

પાસે નવાબંદરમાં પૂજ્ય ગુરુદેવના ચરણમાં અનશનપૂર્વક સ્વર્ગગમન થયું. ઉપા૦ કીર્તિવિજયજી અને આ૦ વિજયસિંહસૂરિ એ બન્ને સહોદર હતા, તેથી જ તેઓના શિષ્ય ઉ૦ વિનયવિજયજી અને પં૦ સત્યવિજયજીમાં ગાઢ પ્રેમ હતો. તે બન્નેએ સાથે મળીને સંવેગી માર્ગનો ક્રિયોદ્ધાર કર્યો છે. આ૦ સિંહસૂરિના મુખ્ય શિષ્ય પં. સત્યવિજયજી ગણિ પ્રસિદ્ધ છે. બીજા શિષ્ય ઉદયવિજયજીએ સં૦ ૧૭૨૮માં કિસનગઢમાં 'શ્રીપાલરાસ' બનાવ્યો છે, જેના કળશમાં તેમણે જરૂરી પરિચય આપ્યો છે.

૬૨. **પં. સત્યવિજય ગણિ.** તેમણે ઉ૦ શ્રીવિનયવિજયજી ગણિ અને મહો૦ શ્રીયશોવિજયજી વાચક વગેરે ચારિત્રરાગી મુનિવરોના સહયોગથી ક્રિયોદ્ધાર કર્યો અને શુદ્ધસંવેગી મુનિમાર્ગ ચલાવ્યો. આ ક્રિયોદ્ધારમાં ૧૭ મુનિઓ સાથે હતા. તેઓને પં૦ શ્રીકપૂરવિજયજી ગણિ અને પં૦ શ્રી-કુશલવિજયજી ગણિ એમ બે શિષ્યો હતા. સ્વ૦ સં૦ ૧૭૫૬ આ અરસામાં સં૦ ૧૭૧૦માં ગોલામાં મહો૦ શ્રીયશોવિજયજી મહારાજના હાથે પં૦ ઋદ્ધિવિમલ ગણિએ અને સં૦ ૧૭૪૯માં સંડેરમાં તે મહોપાધ્યાયજીના ઉપદેશ પ્રમાણે આ૦ શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિએ ક્રિયોદ્ધાર કરી સંવેગી પક્ષ સ્વીકાર્યો હતો.

૬૩. **પં૦ કપૂરવિજય ગણિ**—સ્વ૦ સં૦ ૧૭૭૫. તેઓને શ્રીવૃદ્ધિ-વિજયજી તથા પં૦ ક્ષમાવિજયજી એમ બે શિષ્યો હતા, જે બન્ને ભાઈ હતા.

૬૪. **પં૦ ક્ષમાવિજયજી ગણિ**—સ્વ૦ ૧૭૮૭.

૬૫. **પં૦ જિનવિજયજી ગણિ**—સ્વ૦ ૧૭૯૯. આ અરસામાં પં૦ સુરચંદના શિષ્ય પં૦ હેમચંદ્રગણિએ ક્રિયોદ્ધાર કર્યો.

૬૬. **પં૦ ઉત્તમવિજયજી**—સ્વ૦ સં૦ ૧૮૨૭. તેમના સમયમાં સં૦ ૧૮૧૮ સ્થાનકમાર્ગી રઘુનાથજીના શિષ્ય ભીખમજીએ બગડીથી "તેરા-પન્થ" ચલાવ્યો.

૬૭. **પં૦ પદ્મવિજયજી ગણિ**—સ્વ૦ સં૦ ૧૮૬૨.

૬૮ **પં૦ રૂપવિજયજી ગણિ**—સ્વ૦ સં૦ ૧૯૧૦. કવિ મોહન-વિજયજી લટકાળા, કવિબહાદુર દીપવિજયજી, કવિવર વીરવિજયજી વગેરે આ સમયના વિદ્વાનો છે.

૬૯. **પં૦ કીર્તિવિજયજી ગણિ**—આ અરસામાં ચિદાનંદજી મહા-રાજ થયા છે.

૭૦. **પં૦ કસ્તૂરવિજયજીગણિ.**

૭૧. પં૦ મણિવિજયજી દાદા. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૩૫ તેઓને સાત શિષ્યો હતા, જેનો પરિવાર આજે વિશાલ સંખ્યામાં વિદ્યમાન છે.

૭૨. પં૦ બુદ્ધિવિજયજી ગણિ. જેમનું બીજું નામ બુટેરાયજી મહારાજ છે, તેમણે સંવેગમાર્ગને પુનઃ સંજીવન આપ્યું છે, તેમને પણ સાત સમર્થ વિદ્વાન શિષ્યો હતા. પૂ૦ મુક્તિવિજયજીગણિ પૂ૦ વૃદ્ધિચંદજી મહારાજ, પૂ૦ આત્મારામજી મહારાજ વગેરે સ્વ૦ સં૦ ૧૯૩૮.

૭૩. પૂ. મુક્તિવિજયજી ગણિ. જેમનું બીજું નામ મૂલચંદજી મહારાજ છે, તેમણે ચારિત્રનો યુગ પ્રવર્તાવ્યો હતો. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૪૫. મા૦ વ૦ ૬.

૭૪. આ. શ્રી વિજયકમલસૂરિ—તેઓ પરમ શાંત કરૂણાભંડાર અને મહાતપસ્વી હતા. સ્વ૦ સં૦૧૯૭૪ વિજયાદશમી. તેમના શિષ્યો પ્રશિષ્યો વિદ્યમાન છે. તેમણે પૂ૦ શ્રીમુક્તિવિજયગણિ સ્વર્ગે ગયા પછી સં૦ ૧૯૬૭-૬૮ માં વડોદરામાં મુનિસમ્મેલન મેળવી મર્યાદાપટ્ટક બાંધ્યો હતો, જે આ પ્રમાણે છે.

(૧) દરેક સાધુ સાધ્વીએ પોતાના ગુરુની નિશ્રાએ રહેવું, સ્વચ્છંદે એકલા વિચરવું નહિ.

(૨) નવકલ્પી વિહાર કરવો. છૂટા કાળમાં એક સ્થળે રહેવું નહિ, પણ જુદા જુદા પ્રદેશોમાં વિચરવું.

(૩) ઉપદેશ પદ્ધતિ બદલાવવી. હાલમાં નવાં દેરાસર બંધાવવામાં તેમજ સ્વામીવત્સલમાં પૈસા ખરચાવવાને બદલે જીર્ણોદ્ધાર, પુસ્તકોદ્ધાર શ્રાવકોદ્ધાર કરવા બનતો ઉપદેશ આપવા પ્રયત્ન કરવો.

(૪) સાધુ સાધ્વીએ આપસ આપસમાં સંપની વૃદ્ધિ કરવી.

(૫) યોગ્યતા તપાસી લાયકને દીક્ષા આપવી.

(૬) ગુરુથી વિના પ્રયોજને જુદા થયેલા શિષ્યને તેના ગુરુની રજા સિવાય ભેગો રાખવો નહિ.

પૃષ્ઠ ૯૭, કડી ૧૪: વિજયાનંદસૂરિ ગચ્છની શ્રીપૂજ્ય પરંપરા:

૫૯. આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિ. ભ૦ મહાવીરસ્વામીથી ઓગણ-સાઠમી પાટે થયા હતા.

૬૦. વિજયતિલકસૂરિ. વીસનગરમાં વીસા પોરવાડ શા. દેવજી રહેતા હતા. તેની પત્ની જયવંતીએ ૧ રૂપજી અને ૨ રામજી એમ બે પુત્રોને જન્મ આપ્યો. આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિ ખંભાતમાં શેઠ રાજિયા-વાજિયાએ બંધાવેલા મંદિરની પ્રતિષ્ઠા કરાવવા પધાર્યા હતા ત્યારે તે જ

ઉત્સવમાં આ ચારે જણે આચાર્યજીના હાથે દીક્ષા લીધી, તે પૈકીના પુત્રોનું ૧ રત્નવિજય અને ૨ રામવિજય નામ રાખ્યું. મુનિ રામવિજયજીનો જન્મ સં૦ ૧૬૫૧, દીક્ષા સં૦ ૧૬૬૭. રામવિજયજી બુદ્ધિશાલી હતા એટલે શાસ્ત્રો ભણી સં૦ ૧૬૬૩ માં પંન્યાસ થયા હતા તેમને ઉ૦ સોમવિજયજી વગેરેએ સં૦ ૧૬૭૩ માં શિરોહીમાં વડગચ્છના ભ૦ વિજયસુંદરસૂરિના વાસક્ષેપથી સૂરિપદ આપી આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિની પાટે સ્થાપ્યા અને તેમનું વિજયતિલકસૂરિ નામ રાખ્યું. તેઓ સં૦ ૧૭૭૬માં પો. સુ. ૧૪ સ્વર્ગે ગયા.

૬૧. **વિજયઆણંદસૂરિ.** મારવાડના રોહા ગામના પોરવાડ શા. શ્રીવંત ચોઢાણની સ્ત્રી શણગારદેએ સં૦ ૧૬૪૨ શ્રા. શુ. ૮ ના કલા નામના પુત્રને જન્મ આપ્યો. કલા કુમારે પ્રથમ લોંકાગચ્છના શ્રીપૂજ વરસિંગજી પાસે દીક્ષા લીધી હતી અને પછી સં૦ ૧૬૫૧માં મહા શુદિ ૬ દિને શિરોહીમા,માતા, પિતા, ભાઇ, બેન, કુવાજી વગેરે સાથે જગદ્ગુરુ આ૦ શ્રીવિજયહીરસૂરિ પાસે સંવેગી દીક્ષા સ્વીકારી હતી. અહીં તેમનું નામ કમલવિજય રાખવામાં આવ્યું. તેમને ઉ૦ સોમવિજયજીએ શાસ્ત્ર જ્ઞાન આપ્યું, આ૦ વિજયસેનસૂરિએ પાટણમાં પંન્યાસપદ આપ્યું અને વિજયતિલકસૂરિએ સં૦ ૧૬૭૬માં શિરોહીમાં સૂરિપદ આપી વિજયાનંદસૂરિ નામ રાખી પોતાની પાટે સ્થાપ્યા. તેમણે ગૌતમમંત્ર સાધ્યો. મગશી પાર્શ્વનાથ, અંતરિક્ષપાર્શ્વનાથ, બુરાનપુર વગેરે સ્થાનોમાં વિહાર કર્યો અને પછી વિજયરાજસૂરિને પોતાની પાટે સ્થાપ્યા. તેઓશ્રીના ઉપદેશથી શિરોહીના સં૦ આબા તથા તેના ભાઇ સં૦ મેહાજલીએ શત્રુંજય, ઘોઘા, ગિરનાર, શંખેશ્વર, તારંગા, આબૂ અને બ્રાહ્મણવાડજીનો સંઘ કાઢયો. શિરોહી, નાડલાઇ વગેરે ૬૧ દેરાસરનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો. તેઓ સં૦ ૧૭૧૧ અ. શુ. ૧૫ ખંભાતમાં અકબરપુરામાં સ્વર્ગે ગયા.

૬૨. **વિજયરાજસૂરિ.** તેમનો સં૦ ૧૬૭૯ વૈ. શુ. ૩ કડીમાં શ્રીમાળી ખીમાશાહ મણિયારની પત્ની ગમતાદેની કૂંખે જન્મ, નામ કુંઅરજી, સં૦ ૧૬૮૯માં અમદાવાદમાં (વજીરપુરામાં) પિતા પુત્રની દીક્ષા, પુત્રનું નામ કુશલવિજય રાખવામાં આવ્યુ. સં૦ ૧૭૦૧ માં ચાપાનેરમાં પન્યાસપદ. સં૦ ૧૭૦૪માં શિરોહીમાં વિજયાનદસૂરિએ તેમને હાથે સૂરિપદ અને પટ્ટધર પદ આપી નામ વિજયરાજસૂરિ સ્થાપ્યુ સં૦ ૧૭૦૬ અ. વ. ૧૩ ખંભાતના અકબરપુરામાં ભટ્ટારકપદ, શ્રીમાલી પારેખ વજિયાએ તેનો પટ્ટોત્સવ કર્યો. તેમાં પરવાલાની માળા વહેંચી. લોઢાના વ્યાપારની પ્રતિજ્ઞા કરી

અરસામાં સં. ૧૭૦૨ તથા ૧૭૨૦ માં મોટા દુકાળ પડયા હતા, જેમાં અમદાવાદના શ્રીમાલી શેઠ મનિયા શાહ તથા તેમના પુત્ર શાંતિદાસે ઘણું દ્રવ્ય વાવર્યું હતું, જેનું વર્ણન 'મનિઆ શાહ રાસ, ધર્મસંગ્રહ પ્રશસ્તિ અને ભ૦ વિજયરાજસૂરિ ચરિત્ર' વગેરેમાં વર્ણિત છે, જેનો સાર આ પ્રમાણે છે.

અમદાવાદમાં હાજાપટેલની પોળમાં શેઠ લહુવા શાહ રહેતા હતા. તેમણે દીક્ષા લીધી. તેમને પનજી નામે પુત્ર હતો. પનજીને હીરજી, મનજી, મદનજી, રતન અને ધરમ એમ પાંચ પુત્રો થયા. તે પૈકીના મનજીનો જન્મ સં. ૧૬૪૦ ના અષાડ સુદ ૧૧ ના થયો હતો, જેના બીજાં નામો મનરાજ તથા મનિયા શાહ છે. તેણે સાધર્મિકોને જમાડી પાન-સોપારી, વસ્ત્ર પહેરામણીમાં આપી ભક્તિ કરી જ્ઞાતિ અને સાધર્મિકોમાં મહમુદીની પ્રભાવના કરી, ખાડ ભરી થાળીઓ વહેંચી, પાંચ પર્વીનાં પારણાં કરાવ્યાં, ભ૦ પાર્શ્વનાથનું દેરાસર કરાવ્યું. અમદાવાદના દરેક દેરાસરમાં પૂજા કરાવી, સં. ૧૭૦૨ના કરાલ દુકાળમાં ગરીબોને દરેક જાતની મદદ આપી દુકાળને દૂર કર્યો અને તેથી જ બીજા જગડુ તરીકે ખ્યાતિ મેળવી. શત્રુંજય તીર્થનો સંઘ કાઢયો. સાતે ક્ષેત્રોને પોષ્યાં. ભ૦ વિમલનાથની પ્રતિષ્ઠા કરી. શ્રી પૂજ્યની પધરામણી કરાવી યતિઓને પ્રતિલાભ્યા. ચોરાસી ગચ્છોમાં રૂપિયાની લહાણી કરી મોટી જિનપૂજાઓ કરાવી અને શરીરમાં પીડા ઉપડતાં વૈરાગ્યભાવે પં૦ મેરુવિજય પાસે માણેકવિજય નામથી દીક્ષા સ્વીકારી સં. ૧૭૧૧મા અનશન લઈ મૃત્યુ પામી સ્વર્ગગમન કર્યું.

મનિયા શેઠના પુત્ર શાંતિદાસ શેઠ પણ બહુ ધર્મી હતા. તેણે સં. ૧૭૨૦ ના કરાલ દુકાળમાં દાનશાળા સ્થાપી ગરીબોને અન્નજળ, વસ્ત્ર, ગોળ, ખાંડ, સાકર, ઘી, ધાતુપાત્ર અને દવા વગેરે આપી દુકાળનો ભય દૂર કરાવ્યો. સં. ૧૭૨૫માં આબૂ ઉપર પોતાના નામથી ભગવાન શ્રીશાન્તિનાથનો પ્રાસાદ કરાવ્યો. હમીરપુર, તારંગા, કુંભારિયા, નાંદિયા, રાણકપુર, ભીલડીયા અને શંખેશ્વરજી એ ૭ તીર્થોનો જીર્ણોદ્ધાર કરાવ્યો, સ્ફટિકના ભ૦ શ્રીશાન્તિનાથ વગેરે ૨૧ બિંબ ભરાવ્યાં.

ભ૦ શ્રીવિજયરાજસૂરિનું સં. ૧૭૪૨ માં ખંભાતમાં સ્વર્ગગમન.

૬૩. **આ૦ વિજયમાનસૂરિ.** સં. ૧૭૦૭માં બુહરાનપુરમાં પોરવાડ વાઘજીશાહની પત્ની વિમલાદે (વીરાંદે) ની કૂખે જન્મ, નામ મોહન. સં. ૧૭૧૯મા માલપુરમાં આ૦ વિજયાનદસૂરિ શિષ્ય. પંન્યાસ શાન્તિવિજય પાસે મોટાભાઈ ઇન્દ્રજી સાથે દીક્ષા લઇ નામ માનવિજય રાખ્યું. વિ૦

સંવાદ, વીરસ્તવન સં૦ ૧૮૨૭, ૭ અટ્ટાઇનું સ્તવન સં૦ ૧૮૩૪ ચૈ૦ શુ૦ ૧૫, ઉપદેશપ્રાસાદસ્તંભ સટીક સં૦ ૧૮૪૩ કા. શુ૦ ૫ ગુરુવાર, વીશસ્થાનક પૂજા, સં. ૧૮૪૫ આ૦ શુ૦ ૧૦ શંખેશ્વર તીર્થ, જ્ઞાનપંચમી દેવવંદન, ચોવીશી, રોહિણી, ભગવતી, 'મૃગાપુત્ર અને જ્ઞાનપંચમીની સજ્ઝાયો" વગેરે બનાવેલ છે. તેમણે અનેક પ્રતિષ્ઠાઓ કરાવી છે. તેમના ગુણથી આકર્ષાઇ ભ૦ વિજયોદયસૂરિના પક્ષકારોએ પણ તેમને જ સં૦ ૧૮૪૯માં સ્વગુરુની પાટે સ્થાપિત કર્યા છે એટલે વિજયોદયસૂરિના પટ્ટધર તરીકે પણ તેઓ ઓળખાય છે. મતલબ કે, વિજયઋદ્ધિસૂરિથી બે પાટો ચાલી હતી તે અહીં મળી ગઇ હતી. તેમણે શિરોહીના રાવ વયરીશાલને પ્રતિબોધ્યો હતો. તેમનું સં. ૧૮૫૮માં મેરુતેરશે સુરતમાં સ્વર્ગગમન થયું હતું અને સંઘવી દુર્લભજી વેલજીએ શત્રુંજય ગિરિ પર તેમનાં પગલાંની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી. શ્રીમત સુબેદાર વડોદરાનરેશ દાદાજી ગાયકવાડે તેમને ભટ્ટારકપદની સનંદ કરી આપી હતી.

૬૭ **વિજયદેવેન્દ્રસૂરિ.** તેઓ સુરતમાં શ્રીમાળી જ્ઞાતિમાં જન્મ્યા હતા. તેમનું આચાર્યપદ સં૦ ૧૮૫૭માં વડોદરામાં અને સ્વર્ગગમન સં૦ ૧૮૬૧માં અમદાવાદમાં થયેલ છે.

૬૮. **વિજયમહેન્દ્રસૂરિ.** ભિન્નમાલમાં ઓસવંશમાં જન્મ, સં૦ ૧૮૨૭ આમોદમાં દીક્ષા, સં૦ ૧૮૬૧માં અમદાવાદમાં ભટ્ટારક પદ, અને સં૦ ૧૮૬૫માં વીજાપુરમાં સ્વર્ગગમન.

૬૯. **વિજયસમુદ્રસૂરિ.** ગોઢાણના જવલાગામમાં હરનાથની પત્ની પુરાદેની કુક્ષિથી જન્મ, સં૦ ૧૮૬૫ માગશર પૂનામાં સૂરિપદ, તેઓ સં૦ ૧૮૭૭ સુધી વિદ્યમાન હતા.

પૃષ્ઠ ૯૬, કડી ૩ અને પૃષ્ઠ ૯૭, કડી ૧૫ : તપાગચ્છ-સાગર-શાખા પરંપરાઃ

(૫૩) આ૦ લક્ષ્મીસાગરસૂરિ.

(૫૪) ઉ. **વિદ્યાસાગરગણિ.** તેમણે બાલવયમાં દીક્ષા લીધી હતી. તેઓ નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી હતા, વૈરાગ્યવાન નિઃસ્પૃહ અને મહાતપસ્વી હતા. ઓછામાં ઓછુ છટ્ઠનો તપ કરતા અને પારણે આયંબિલ કરતા હતા. તેમણે જેસલમેર તરફ વિહાર કરી લોંકાગચ્છવાળાએ દેરાસરમાં કાંટા ભરાવ્યા હતા તે દૂર કરાવી શુદ્ધ જૈનધર્મનો પ્રચાર કર્યો હતો. બીજાં પણ અનેક શાસનપ્રભાવનાનાં કાર્યો કર્યાં છે. જેસલમેરમાં ખરતરોને, મેવાડમાં વીજા-મતીઓને, વીરમગામમાં પાયચંદમતી અને, મોરબી આદિમાં લોંકાગચ્છીને પ્રતિબોધ આપી સન્માર્ગમાં સ્થાપ્યા હતા.

(५८) આ૦ શ્રીવિજયહીરસૂરિ (૫૯) આ૦ શ્રીવિજયસેનસૂરિ; (૬૦) આ૦ રાજસાગરસૂરિ–તેઓ મહો૦ ધર્મસાગરગણિના શિષ્ય ઉ૦ લબ્ધિસાગરના શિષ્ય ઉ૦ નેમસાગરજીના નાના ભાઇ તથા શિષ્ય હતા. તેનો જન્મ સં૦ ૧૬૩૭મા શિપુરમાં, નામ મેઘજી, સં.   માં દીક્ષા નામ મુક્તિસાગર, સં૦ ૧૬૬૫માં પંન્યાસપદ. તે ગુરુ શિષ્યની કૃપાથી નગરશેઠ શાંતિદાસ ધનવાળા તથા સુખી થયા હતા. તેથી નગરશેઠે ઉ૦ નેમસાગરજીના શિષ્ય મુક્તિસાગરજીને આ૦ વિજયદેવસૂરિના વાસક્ષેપથી સં૦ ૧૬૭૯માં વાચકપદ અને સં૦ ૧૬૮૬માં અમદાવાદના ભ૦ મહાવીરસ્વામીના દેરાસરમાં આચાર્યપદ આપ્યુ અને આ૦ રાજસાગરસૂરિ નામ આપ્યુ. તેઓ સ૦ ૧૭૨૧ ભા. શુ૦ ૬ અમદાવાદમા સ્વર્ગે ગયા. તેના અગ્નિસંસ્કારના સ્થાને દેરી છે. આ સ્થાન ઘાંચી સોસાયટીથી આગળ ગૂજરાત વિદ્યાપીઠની નજીકમા છે. ત્યા કા૦ વ૦ ૪ દિને જૈનોનો મેળો ભરાય છે. આ આચાર્યથી સાગરશાખાની સ્વતંત્ર પટ્ટાવલી ચાલી છે (૬૧) વૃદ્ધિસાગરસૂરિ સ્વ. સ૦ ૧૭૪૭ અમદાવાદ (૬૨) લક્ષ્મીસાગરસૂરિ સ્વ. સં૦ ૧૭૮૮ મુ. સુરત. (૬૩) કલ્યાણસાગરસૂરિ સ્વ૦ ૧૮૧૧ (૬૪) પુણ્યસાગરસૂરિ. સં૦ ૧૮૦૮ આ. શુ ગુરુવારે સૂરિપદ (૬૫) ઉદયસાગરસૂરિ (૬૬) આણંદસાગરસૂરિ. (૬૭) શાંતિસાગરસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૯૨૯–૩૦માં હેંડબીલો બહાર પાડી પૂનમ અમાસની વધઘટમાં તેરશની વધઘટ કરવી એ તપાગચ્છની મર્યાદાને સમર્થન આપ્યુ હતુ. (નગરશેઠ 'શાંતિદાસજીનો રાસ' વગેરેના આધારે)

સાગરપરંપરામાં—(૧) પં. ચારિત્રસાગર (૨) પ. વિનયસાગર (૩) પં. નરસાગર (૪) પં. ચારિત્રસાગર (૫) ૫ કલ્યાણસાગર (૬) પં. સુજાનસાગર (૭) શુભસાગર સં૦ ૧૭૪૨ સ્યાહજિહાંનાબાદ નગર

(આગરાભંડાર ણ–૩૫ 'કલ્યાણમંદિર'પ્રતની પુષ્પિકા)

(૫) પં. કલ્યાણસાગર (૬) પં. યશઃસાગર (૭) પં. યશવંતસાગર (૮) પં. વિચારસાગર (૯) પં. યુક્તિસાગર (૧૦) પં. જગરૂપસાગર (૧૧) પં. ખુશાલસાગર (૧૨) પં. જોધસાગર, મેઘસાગર ઇતિ સાગરાંકી પટ્ટાવલી.

(આગરાભંડાર જ્ઞ. ૩૩ 'રામવિનોદસારણી'ને અંતે નોંધ)

(શત્રુંજય–જિનેન્દ્ર ટૂંક પાદુકાલેખ, 'જૈનસત્યપ્રકાશ' ક૦ ૯૨)

(૫૮) આ૦ શ્રીહીરવિજયસૂરિ (૫૯) ઉ૦ સહજસાગર (૬૦) ઉ૦ જયસાગર (૬૧) ઉ૦ જિતસાગર (૬૨) ૫૦ માનસાગર (૬૩) મયમલસાગર (૬૪) પદ્મસાગર સ્વ૦ સં૦ ૧૮૨૫ (૬૫) સુજ્ઞાનસાગર સ્વ૦ સં૦

૧૮૩૮ (૬૬) રત્નરૂપસાગર સ્વ૦ સં૦ ૧૮૬૬ (૬૭) નિધાનસાગર સ્વ૦ સં૦ ૧૮૮૭ (૬૮) મયગલસાગર (૬૯) ગૌતમસાગર (૭૦) ઝવેરસાગર (૭૧) આ૦ આનંદસાગરસૂરિ. આગમોનો ઉદ્ધાર કર્યો. શિલાપટ આગમમંદિર, તામ્રાગમ મંદિર બનાવ્યાં, સૈલાનાનરેશને પ્રતિબોધ કર્યો અને અનેક ગ્રંથો બનાવ્યા તેઓ વિદ્યમાન છે (૭૨) આ૦ માણેકસાગરસૂરિ વિદ્યમાન છે.

(૬૮) મયગલસાગર (૬૯) નેમિસાગરજી (૭૦) રવિસાગરજી. તેઓ મહાન તપસ્વી અને વચનસિદ્ધ હતા (૭૧) સુખસાગરજી (૭૨) આ૦ બુદ્ધિસાગરસૂરિ તેમણે ૧૦૮ ગ્રંથો બનાવ્યા છે. સ્વ૦ સં૦ ૧૯૮૧ (૭૩) આ૦ અજિતસાગરસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૯ આ૦ ઋદ્ધિસાગરસૂરિ, આ૦ કીર્તિસાગરસૂરિ. હાલ વિદ્યમાન છે.

તપગચ્છ વિમલશાખા પટ્ટાવલી—

(૫૬) આ૦ આણંદવિમલસૂરિ (૫૭) આ૦ વિજયદાનસૂરિ (૫૮) આ૦ હીરવિજયસૂરિ (૫૯) આ૦ વિજયસેનસૂરિ (૬૦) આ૦ વિજયદેવસૂરિ (૬૧) આ૦ વિજયપ્રભસૂરિ સ્વ૦ સં૦ ૧૭૪૯ (૬૨) ક્રિયોદ્ધારક **આ૦ જ્ઞાનવિમલસૂરિ.** તેમનો સં૦ ૧૬૯૪માં ભિન્નમાલના ઓસવાલ શેઠ વાસવ પત્ની કનકાવતીની કુક્ષિથી જન્મ, નામ નાથુમલ્લ, સં૦ ૧૭૦૨ માં આ૦ આનંદવિમલસૂરિ શિષ્ય પં૦ હર્ષવિમલ શિષ્ય પં૦ જયવિમલ શિષ્ય પં૦ કીર્તિવિમલ શિષ્ય પં૦ વિનયવિમલ શિષ્ય પં૦ ધીરવિમલગણિ પાસે દીક્ષા. નામ નયવિમલ. સં૦ ૧૭૨૭ મ. શુ. ૧૦ ઘાણેરાવમાં આ૦ વિજયપ્રભસૂરિના હાથે પંન્યાસપદ, સં૦ ૧૭૪૮માં ફા. શુ. ૫ આ૦ વિજયપ્રભસૂરિજીની આજ્ઞાથી આ૦ મહિમાસૂરિના હાથે સૂરિપદ, સં૦ ૧૭૪૯માં પાટણ પાસે સંડેર ગામમાં શ્રુતકેવલિકલ્પ મહોપાધ્યાય શ્રીયશોવિજયજી મહારાજની આજ્ઞા પ્રમાણે ક્રિયોદ્ધાર કરી સંવેગીમાર્ગ સ્વીકાર. સ૦ ૧૭૮૨ આ. વ. ૪ ગુરુવારે ૮૯ વર્ષની વયે ખંભાતમાં સ્વર્ગગમન. (૬૩) આ૦ સૌભાગ્યસાગરસૂરિ (૬૪) આ૦ સુમતિસાગરસૂરિ તેઓ મોટા તપસ્વી હતા. તેઓએ ઘી સિવાયની પાંચે વિગઇનો જાવજ્જીવ ત્યાગ કર્યો હતો અને એકધારું વર્ધમાન તપ કરી ચૌદ વર્ષમાં પૂરું કર્યું હતું સ્વ૦ સં૦ ૧૭૮૮ અથવા ૧૭૯૮ વૈ. શુ. ૪ શંખેશ્વરમાં (૬૫) આ૦ વિબુધવિમલસૂરિ સીતાપુરના પોરવાડ મહેતા ગોકળ પત્ની રધયાની કૂંખે જન્મ, નામ લક્ષ્મીચંદ. તેણે પં૦ ઋદ્ધિવિમલગણિના શિષ્ય, પં૦ કીર્તિવિમલગણિ પાસે દીક્ષા લીધી. નામ લક્ષ્મીવિમલ આપવામા આવ્યુ. તેમના દાદા ગુરુ પં૦ ઋદ્ધિવિમલગણિ મહાતપસ્વી હતા તેમણે ધાણધાર મધ્યે પાલણપુર પાસે ગોલા ગામમાં

ભ૦ શ્રીમહાવીરસ્વામીના દેરાસરમાં સં૦ ૧૭૧૦ માં મહોપાધ્યાય શ્રી-યશોવિજયજી મહારાજની સહાયથી ક્રિયોદ્ધાર કર્યો. તેમના શિષ્ય કીર્તિ-વિમલગણિ થયા. તેમણે અનેક ભવ્યોને પ્રતિબોધ કરી ઘણી દીક્ષા આપી છે. તેમના શિષ્ય લક્ષ્મીવિમલને આ૦ સુમતિસાગરજીએ સં૦ ૧૭૮૮ અથવા ૧૭૯૮ વૈ. શુ. ૩ દિને શંખેશ્વરજીમા સૂરિપદ આપ્યું અને તેમનું નામ આ૦ વિબુધવિમલસૂરિ રાખ્યું. આ૦ વિબુધવિમલસૂરિ સારા જ્ઞાની હતા. તેમણે ગુજરાત, મેવાડ, માળવા, ખાનદેશ અને દક્ષિણમાં વિહાર કર્યો હતો, જ્યાં પોતાના જ્ઞાનની સુંદર છાપ પાડી હતી. તેઓએ છેલ્લા ચોમાસાઓ બાલાપુર, ઔરંગાબાદ અને ઔરંગાબાદમાં કરેલ છે. તેઓ વચમાં યાત્રા કરવા માટે ઇલોરા (વેરૂલ) પણ ગયા હતા.

આ સૂરિએ સં૦ ૧૮૧૩ ફા. શુ. ૫ દિને ઔરંગાબાદમાં મહિમા-વિમલજીને સૂરિપદ આપી પોતાની પાટે સ્થાપ્યા. ત્યાં તે જ વર્ષે જે. શુ. ૧૩ દિને 'સમ્યક્ત્વપરીક્ષા'ની રચના કરી, મુનિ ભાનુવિમલના આગ્રહથી તેનો બાલાવબોધ પણ કર્યો અને સં૦ ૧૮૧૪ના માગશર વદી ત્રીજને દિવસે સ્વર્ગગમન કર્યું. તેઓએ સં૦ ૧૭૮૦ આ. શુ. ૧૦ 'વીશી'ની રચના કરી છે.

(૬૬) આ૦ મહિમાવિમલસૂરિ, પં. ક્ષાંતિવિમલ, મુનિ ભાનુવિમલજી સં૦ ૧૮૨૦માં વિદ્યમાન હતા.

(૫૬) આનંદવિમલસૂરિ (૫૭) ઋદ્ધિવિમલજી (૫૮) કીર્તિવિમલજી (૫૯) વીરવિમલજી (૬૦) મહોદયવિમલજી (૬૧) પ્રમોદવિમલજી (૬૨) મણિ-વિમલજી (૬૩) ઉદ્યોતવિમલજી (૬૪) દાનવિમલજી (૬૫) **પં૦ દયાવિમલજી** (૬૬) પં૦ સૌભાગ્યવિમલજી (૬૭) પં૦ મુક્તિવિમલજી સ્વ૦ સં૦ ૧૯૭૪ ભા. શુ. ૪ (૬૮) આ૦ રંગવિમલસૂરિ સં૦ ૨૦૦૫માં આ૦ શ્રી વિજય-ન્યાયસૂરિના હાથે પાટણમા આચાર્ય થયા. (૬૯) મુનિ કનકવિ

પૃષ્ઠ ૧૦૯, કડી ૨ અને પૃષ્ઠ ૧૧૮, કડી ૨ : દોયહજારને ચાર '૨૦૦૪' :

ભ૦ મહાવીરસ્વામીના નિર્વાણ પછી ૩ વર્ષ ૮ાા માહના જતાં પાંચમા આરાની શરૂઆત થઈ છે, જે એકવીશ હજાર વર્ષ સુધી રહેશે. પછી છઠ્ઠો આરો શરૂ થશે.

ભ૦ મહાવીરસ્વામીના નિર્વાણ પછી જૈનધર્મનો દિનપ્રતિદિન હ્રાસ થવા લાગ્યો છે-થશે, પરંતુ તે કાળ દરમ્યાન સાંકળના અંકોડાની જેમ બરાબર એક પછી એક ૨૦૦૪ યુગપ્રધાન આચાર્યો થશે. જ્ઞાની, સંયમી, પ્રાભાવિક

અને અતિશયવાળા હશે, જેઓ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવને સમજી ધર્મ-રક્ષામાં તત્પર રહેશે. તેમાં પણ અમુક અમુક વર્ષોને આતરે ૨૩ યુગ-પ્રધાન આચાર્યો તો એવા પ્રાભાવિક થશે કે જેઓ જૈનધર્મના નબળા પડતા અંગોને સંસ્કાર આપીને જૈનધર્મને ઉન્નત દશામાં લઇ જશે અને તેની ખૂબ પ્રતિષ્ઠા વધારશે એ રીતે પાંચમા આરામાં ૨૩ ઉદયકાળ મનાય છે અને ૨૦૦૪ યુગપ્રધાનો થશે એમ પણ મનાય છે.

કવિબહાદુર દીપવિજયજી લખે છે કે આજ સુધીમાં ૨ ઉદયકાળ વીતી ગયા છે. ત્રીજો ઉદયકાળ ચાલુ છે. પહેલા ઉદયકાળના ગણધર શ્રી-સુધર્માસ્વામી વગેરે ૨૦ યુગપ્રધાનો થઇ ગયા, બીજા ઉદયકાળના આ૦ વજ્રસેન વગેરે ૨૩ યુગપ્રધાનો થઇ ગયા, ત્રીજા ઉદયકાળના આ૦ પાડિ-વય વગેરે ૯૮ યુગપ્રધાનો થવાના છે તે પૈકીના ૧૦ યુગપ્રધાનો થઇ ગયા છે. ૧૧મા યુગપ્રધાન આજે વિદ્યમાન છે અને ૮૭ યુગપ્રધાન થવાના બાકી છે ત્યાર પછી ચોથો ઉદયકાળ ચાલુ થશે વગેરે. તેનાં નામો નીચે પ્રમાણે છે:

પહેલા ઉદયના યુગપ્રધાનો—૧ **સુધર્માસ્વામી**, ૨ જબૂસ્વામી, ૩ પ્રભવસ્વામી, ૪ શય્યંભવસૂરિ, ૫ યશોભદ્ર, ૬ સંભૂતિવિજય, ૭ ભદ્રબાહુ, ૮ સ્થૂલભદ્ર, ૯ મહાગિરિ, ૧૦ સુહસ્તિ, ૧૧ ગુણસુન્દરસૂરિ, ૧૨ સ્યામા-ચાર્ય, ૧૩ સ્કંદિલ, ૧૪ રેવતીમિત્ર, ૧૫ ધર્મસૂરિ, ૧૬ ભદ્રગુપ્ત, ૧૭ શ્રીગુપ્ત, ૧૮ **વજ્રસ્વામી**, ૧૦ આર્યરક્ષિત, ૨૦ દુર્બલિકા પુષ્પમિત્ર. (વીર સં૦ ૧ થી ૬૧૭).

બીજા ઉદયના યુગપ્રધાનો—૧ **વજ્રસેન**, ૨ નાગહસ્તિ, ૩ રેવતી-મિત્ર, ૪ બ્રહ્મદીપિક સિંહસૂરિ, ૫ **નાગાર્જુન**, ૬ ભૂતદિન્ન, ૭ **કાલિકા-ચાર્ય**, ૮ સત્યમિત્ર, ૯ હારીલ, ૧૦ જિનભદ્રગણિ ક્ષમાશ્રમણ (વીર સં૦ ૧૧[illegible]માં સ્વર્ગે ગયા), ૧૧ ઉમાસ્વાતિ, ૧૨ પુષ્પમિત્ર, ૧૩ સંભૂતિ, ૧૪ [illegible] સંભૂતિ, ૧૫ ધર્મઋષિ, ૧૬ જેષ્ઠાંગગણિ, ૧૭ ફલ્ગુમિત્ર, ૧૮ **ધર્મઘોષ** (વીર સં૦ ૧૫૯૮ માં સ્વર્ગે ગયા), ૧૯ વિનયમિત્ર, ૨૦ શીલમિત્ર, ૨૧ રેવતીમિત્ર, ૨૨ સુમિત્રમિત્ર, ૨૩ હરિમિત્ર. (વીર સં૦ ૬૧૭ થી ૧૯૯૭).

(આ૦ ધર્મઘોષસૂરિકૃત 'દુસ્સમાકાલસમયસંઘ થયં' અવચૂરિ, મહો૦ શ્રીવિનયવિજયગણિકૃત 'લોકપ્રકાશ' સર્ગ ૩૪ મો 'પટ્ટાવલી-સમુચ્ચય' ભાગ ૧લો પૃ૦ ૧૫, તથા પૃ૦ ૧૪૩).

પૃષ્ઠ ૧૦૯, કડી ૬ અને પૃષ્ઠ ૧૧૮, કડી: ૬ પ્રભાવકચરિત્ર, રાજગચ્છ પટ્ટાવલી:

૧. આ૦ નન્નસૂરિ. તેલવાડાના રાજા હતા. વનવાસી ગચ્છના હતા પરંતુ રાજા હોવાથી તેમનો **રાજગચ્છ** કહેવાયો. ૨. અજિતયશોદેવસૂરિ, ૩. સર્વદેવસૂરિ, ૪ પ્રદ્યુમ્નસૂરિ. તેઓ છયે દર્શનના અભ્યાસી હતા, પ્રકાંડ વાદી હતા, ગ્વાલિયર, ત્રિભુવનગિરિ અને ચિત્તોડના રાજાઓ તેમને ગુરુ તરીકે માનતા હતા, તેમણે તલપાટકમાં અલ્લૂરાજાની સભામાં દિગમ્બરાચાર્યને જીતી પોતાનો શિષ્ય બનાવ્યો હતો, અને તે નિમિત્તે વિજયસ્તંભ ઊભો કરાવ્યો હતો, જે આજે પણ ચિત્તોડના કિલ્લામા જૈનસ્તંભ તરીકે વિખ્યાત છે. અલ્લૂરાજ જૈનધર્મી બન્યો હતો. ૫ તર્કપંચાનન આ૦ **અભયદેવસૂરિ** તેઓ રાજર્ષિ તરીકે વિખ્યાત છે તેમણે 'સમ્મતિતર્ક'ની ૨૫૦૦૦ શ્લોક પ્રમાણ 'તત્ત્વબોધવિધાયિની' ટીકા બનાવી છે. તે લબ્ધિસંપન્ન આચાર્ય હતા, ૬. ધનેશ્વરસૂરિ. તે ત્રિભુવનગિરિના રાજા હતા. તેમના શરીરમાં ઝેરી ફોલ્લા થઇ આવ્યા હતા, જે આ૦ અભયદેવસૂરિના ચરણપ્રક્ષાલન જળથી શમી ગયા એટલે તેમણે દીક્ષા લીધી અને અનુક્રમે આચાર્યપદ પ્રાપ્ત કર્યું મુજરાજા તેમને ગુરુ તરીકે માનતો હતો તેમણે ચૈત્રપુરીમાં ૧૮૦૦૦ બ્રાહ્મણોને જૈન બનાવી ભ૦ મહાવીરનુ દેરાસર બનાવી **ચૈત્રવાલ** ગચ્છ સ્થાપ્યો. તેમનાથી ૧૮ શાખાઓ નીકળી છે. ૭ અજિતસિંહસૂરિ, ૮. વર્ધમાનસૂરિ. તેમણે વનવાસીગચ્છના આ૦ વિમલચંદ્રસુરિના શિષ્ય વીરમુનિને સૂરિપદ આપ્યું જેનાથી કમ્બોઈયા, અષ્ટાપદ વગેરે શાખાઓ નીકળી છે, ૯. શીલભદ્રસૂરિ. તેમણે ૧૨૫ વર્ષની ઉમરથી ૬ વિગઇઓનો ત્યાગ કર્યો હતો, તે સમર્થ ઉપદેશક હતા. તેમના પ્રથમ પટ્ટધર આ૦ ચંદ્રસૂરિ હતા, તેમની પરંપરાના આ૦ પ્રભાચદ્રસૂરિએ વિ૦ સં૦ ૧૩૩૪મા 'પ્રભાવકચરિત્ર' બનાવ્યું. આ૦ મેરુતુગસૂરિ આ૦ ચંદ્રપ્રભસૂરિના બીજા પટ્ટધર હતા. તેમણે વિ૦ સં૦ ૧૩૬૧ ફા૦ શુ૦ ૧૫ રવિવારે વઢવાણ શહેરમાં 'પ્રબંધચિંતામણિ' ગ્રથ બનાવ્યો છે. તેમની પાટે આ૦ ગુણચંદ્ર થયા છે. ('પ્રબંધચિંતામણિ') ૧૦. ધર્મઘોષસૂરિ તેમને અંબિકાદેવી પ્રસન્ન હતી, તેમણે નાગોરનારાજા આલ્હણદેવ, શાકંભરીના રાજાઓ અજયરાજ, અર્ણોરાજ, અને વિગ્રહરાજ વગેરેને જૈનધર્મપ્રેમી બનાવ્યા હતા. રાજસભામાં અનેક વાદીઓને જીત્યા હતા, તેમના ઉપદેશથી વિગ્રહરાજે અજમેરમાં રાજવિહાર બનાવી તેમાં મોટા જિનબિંબની પ્રતિષ્ઠા કરી હતી અને અરિસિંહ તથા તથા માલવનરેશને સાથે રાખી પોતે જ કલશદંડ તથા ધ્વજા ચડાવ્યાં હતાં. તેમજ અગિયારશ વગેરેની અમારી પળાવી હતી આચાર્યશ્રીના ઉપદેશથી બીજા ઘણાં જિનાલયો બન્યાં હતાં. બ્રાહ્મણો વગેરે જૈન બન્યા હતા,

જૈનો ઓસવાલમાં સુરાણા વગેરે ૧૦૫ ગોત્રો અને શ્રીમાળીમાં ૩૫ ગોત્રો સ્થપાર્યા છે. સં. ૧૧૮૧ લગભગમાં ફલોધિ પાર્શ્વનાથ પ્રકટ્યા તે ઉત્સવમા આચાર્યશ્રી હાજર હતા. તેમણે "ધમ્મકપ્પદ્દુમો" ગ્રંથ બનાવ્યો છે. આ આચાર્યથી 'ધર્મઘોષશાખા' નીકળી છે અને તેમાંથી 'સુરાણાગચ્છ' શરૂ થયો છે. ધર્મઘોષશાખાના જૈનો આજે એક સામાચારી હોવાના કારણે તપગચ્છને માને છે. આ૦ ધર્મઘોષ તે બીજાયુગના ૧૮મા યુગપ્રધાન છે, જેમનો યુગપ્રધાનકાળ વીર સં૦ ૧૫૨૦ થી ૧૫૯૮ વિ૦ સં૦ ૧૧૧૦ થી ૧૧૮૮ છે.

૧૧ રત્નસિંહસૂરિ તેમના ગુરુ ભાઇ આ૦ યશોભદ્રે 'પ્રત્યક્ષાનુમાનાધિક પ્રકરણ' અને તેમના શિષ્ય આ૦ પૃથ્વીચંદ્રે 'કલ્પસૂત્રનું ટીપ્પન' રચ્યુ. ૧૨ દેવેન્દ્રસૂરિ. તેમની પરંપરાના આ૦ રત્નાકરસૂરિએ પ્રતિષ્ઠા કરેલ અને સાધુ પેથડે ભરાવેલ ભ૦ અભિનંદનસ્વામીની પ્રતિમા શત્રુંજય તીર્થમાં વિદ્યમાન છે. ૧૩ રત્નપ્રભસૂરિ, ૧૪ આણંદસૂરિ, ૧૫ અમરપ્રભસૂરિ, ૧૬ જ્ઞાનચંદ્રસૂરિ. તેમણે સં૦ ૧૩૭૮માં વિમલવસહીમાં જીર્ણોદ્ધાર અને પ્રતિષ્ઠા કરાવ્યાં, ૧૭ મુનિશેખરસૂરિ, ૧૮ સાગરચંદ્રસૂરિ, તેમના ગુરુભ્રાતા આ૦ માણિકચન્દ્રસૂરિએ 'કાવ્યપ્રકાશ-સંકેત, પાર્શ્વનાથચરિત્ર, નલાયન' વગેરે ગ્રંથો બનાવ્યાં. ૧૯ મલયચન્દ્રસૂરિ, ૨૦ પદ્મશેખરસૂરિ, ૨૧ પદ્માનંદસૂરિ, ૨૨ નંદિવર્ધનસૂરિ, ૨૩ નયચન્દ્રસૂરિ.

પૃષ્ઠ ૧૦૯, પૃષ્ઠ ૧૧૮ : કડી ૬, ૭, ૮ : "ચાર ગ્રંથ"

કવિરાજ કવિબહાદુર શ્રીદીપવિજયજીએ જ આ 'સોહમકુલ પટ્ટાવલી-રાસ' ૧ આ૦ મુનિસુંદરસૂરિની 'ગુર્વાવલી', ૨ ઉ૦ ધર્મસાગરજીગણિની' તપગચ્છ પટ્ટાવલી', ૩ આ૦ દેવેંદ્રસૂરિનો 'દુપ્પસહયંત્ર', (દુસ્સમકાલસમણસંઘથય' સાવચૂરિક) ૪ આ૦ પ્રભાચન્દ્રસૂરિનું 'પ્રભાવકચરિત', અને ૫ આ૦ દેવર્ધિગણિ ક્ષમાશ્રમણની 'સ્થવિરાવલી' એમ પાંચ ગ્રંથોના આધારે બનાવ્યો છે છતાં તેમણે "ચાર ગ્રંથ અનુસારે કીધો" એમ લખ્યુ છે તેથી 'દુપ્પસહયંત્ર'ને માત્ર યંત્રરૂપે લેખી તેનો આંક છોડી બાકીના ચારને "ગ્રંથ" તરીકે ઓળખાવ્યા હોય એમ અનુમાન થાય છે.

ઉપરના પાંચે પૂજ્ય આચાર્યો અને ઉપાધ્યાયોનો પરિચય અનુક્રમે આ ગ્રંથમા મુદ્રિત પૃષ્ઠ ૮૧, પૃષ્ઠ ૨૬૯ પૃષ્ઠ ૭૩, પૃષ્ઠ ૨૭૪ અને પૃષ્ઠ ૨૬માં આવી ગયો છે.

— સુધારો – વધારો —

પૃષ્ઠ ૧૨૬ ની નોંધમાં નીચે પ્રમાણે વધારો.

" કછોલીના દેરાસરમાં મૂળનાયક ભગવાન શ્રીપાર્શ્વનાથની ગાદીમાં સં૦ ૧૩૪૩ નો લેખ છે, જેમાં કછુલિકા ગામ અને કછોલી ગોત્રગુરુનો ઉલ્લેખ છે.

શિરોહીમાં ભગવાન શ્રીઅજિતનાથની દેવકુલિકા પર સં૦ ૧૫૨૧થી સં૦ ૧૫૪૦ના શિલાલેખો છે, જેમાં પૂર્ણિમાપક્ષે, કછુવાલગચ્છે, ભદ્રેશ્વરસૂરિ સંતાને, ભ૦ સર્વાનંદસૂરિ, ભ૦ ગુણસાગરસૂરિ, તથા યતિ ઉદયવર્ધન ઇત્યાદિ ઉલ્લેખ છે.

તપાગચ્છે આ૦ વિજયદેવસૂરિ સંઘના ભ૦ વિજયધર્મસૂરિને સં૦ ૧૮૦૯ માં કછોલીમા ભટ્ટારક પદ મળ્યું છે."

પૃષ્ઠ ૧૬૨માં, આ૦ રત્નાકરસૂરિ પછી.

"વિ૦ સં૦ ૧૪૯૪ માં થયા છે" એમ છપાયું છે, તેને બદલે જૈન ગુ૦ કવિઓ, પૃ૦ ૧૪૯૪" વાંચવું.

પૃષ્ઠ ૨૧૦ પેરા ત્રીજાની શરૂની ત્રણ લીટીઓને નીચે મુજબ સુધારો.

"૧. મિત્ર અને સુભગાદેવી, ૨. મહારાજા શિલાદિત્ય ગુપ્ત સં૦ ૧થી ૬૦, ૩. ગુહિલ, ગુહસેન, ગુહદત્ત, ગ્રહાદિત્ય, તે ઇડરનો રાજા બન્યો, તેના વંશજો ગિહલોત તથા ગોહિલ કહેવાયા. ૪. ભોજ, ૫. મહેન્દ્ર.